

INCVNABVLA

F
min.

237

H. 8316
(W. 364)

Inum. 237. III
bibl. Jag.

Biblioteka Jagiellońska

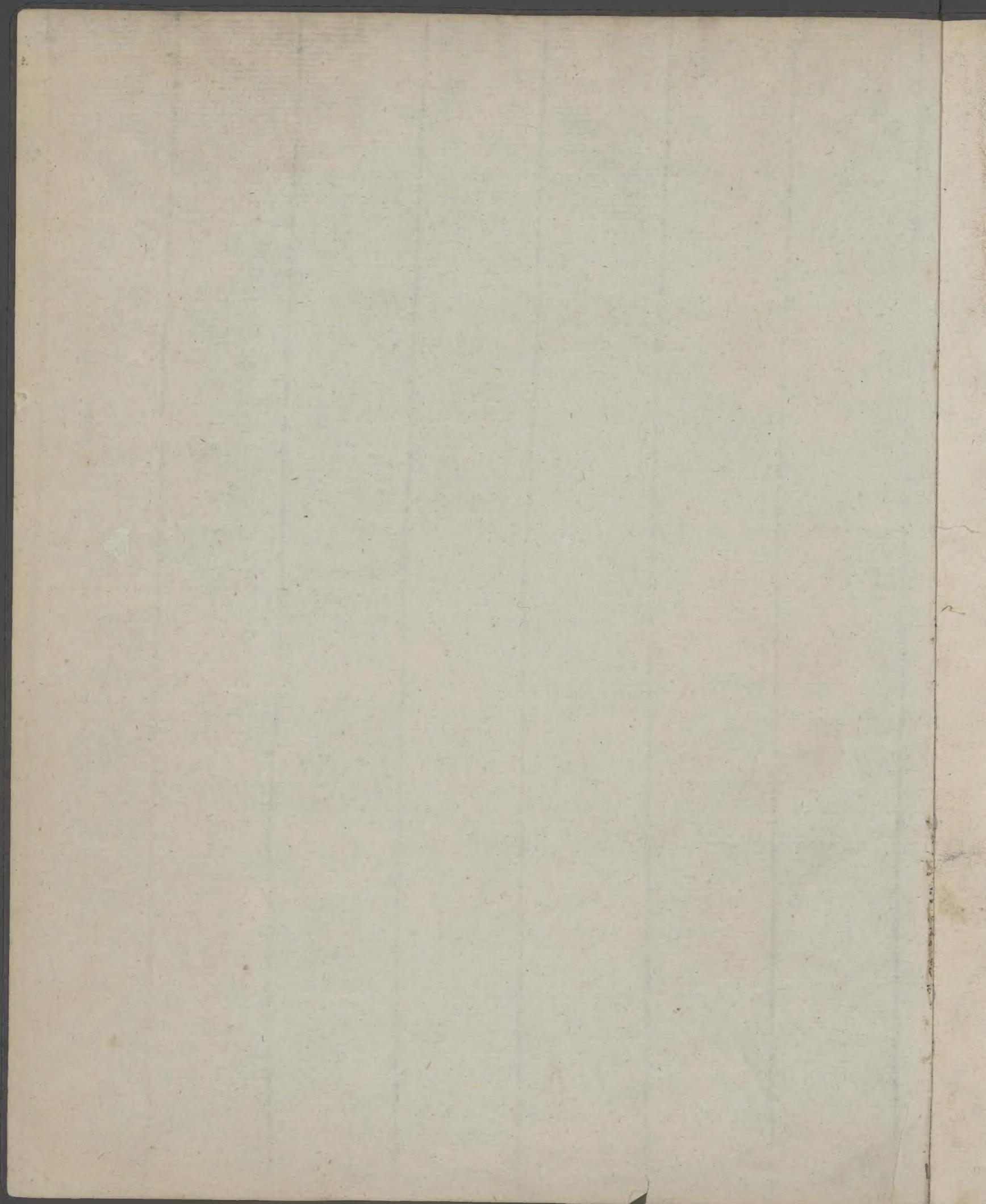
stdr0009570

1496

586

Гам. 8316

*Tractatus Guillelmi Parisiensis
de sacramentis. cur deus homo et de peniten-
tia cum registro. 1496*

Tractatus Guillelmi Parisiensis
de sacramentis. cur deus homo et de peniten-
tia cum registro.

BIBLIOTHECA

VNIU.

AGELL.

CRACOVENSIS

Repertorium summarium
que hoc libro tractantur.

Virtutes sacramentorum. utilitates et quibus vijs stabiluntur capitulum primum docet. stabiluntur enim testimonijs diuini miraculi. experientia diuine virtutis et operationis et attestacione sacre scripture.

De Baptismate et quale sit sacramentum baptismus. et cur primum. que virtus aque. quod abluat aqua baptismat. et que sint operationes eiusdem. que sint verba substantialia baptismat. et quod illis nihil sit addendum nec minuendum. et quod satisfactio ista sit diuina inuocatione siue benedictione. Tandem vero de charactere baptismat. hec aut singula per quattuor capitula tractantur.

De sacramento confirmacionis. et quod tale ministrat que differentia inter solum baptismat. et eum qui post baptismum rite confirmatus sit. virtutes sacramenti confirmacionis forma et modus convenienter tradendi hoc sacramentum. et quod super confirmandos debeat pingi signum crucis de chrismate in frontibus eorum. et multa alia ibi determinantur per unum capitulum.

De Eucharistie sacramento. et eius sublimitate qualis cibum sit. et quod dies ille panis fumentum sit et quod perficiat in homine que materia. que forma. que verba illius sacramenti essentialia et quod adueniente vero ac viuifico pane cedit ei materialis ac visibilis panis. et post benedictionem sacerdotalem rite factam in altaris mensa nec panem esse corpus nec vinum. et quod missae celebratio non sit nisi populi sanctificatio per comunicationem diuini nominis postea de amore quem debemus ad hoc sacramentum habere. et quod homo se ad hanc mensam parare debet. et in qua domo debeat homo hanc mensam accedere. et quot sint que in animabus nostris affectiones seu passionem generant. et quod sit meritum fumentum hoc sacramentum. et quod caro christi sit verus cibus iste. et quo pacto inter manus christi veniat et de gloria eius. Tandem vero cur summus ille sacerdos et hostia christus dominus descendat in altare et inter manus sacerdotis cum totum illud sacerdotale officium in ipso sublimi habitaculo celesti coram deo patre et laudabiliter et sufficienter explere possit. post hoc declaratur

qualiter comunione sancte dilectionis efficiat ista sacra altaris communio. Ultimo de reuerentia et deuotione que debet huic sacramento fieri. hec aut omnia expediuntur in decem capitulis

De penitentia partibus eius ac fructibus post hec determinatur quam theologi vocant succurratricem in proprio occasione. sanatricem infirmorum. renouatricem inueteratorum. restitutricem depeditorum. reconciliatricem offensorum. reuelatricem lapsorum. reductricem oberrantium. emendatricem forisfactorum. iustificatricem malefactorum. lotricem sordidatorum. solutricem male creditorum. liberatricem captiuorum. Et felix coniunctio communis. Postea quod sit confessio. et error eorum qui negant confessionem esse faciendam sacerdotibus. ponitur etiam consistorium penitentiale. de procuratoribus. aduocatis testibus et alijs confessione necessarijs et qui sunt vere penitentes que sit eorum preparatio. et quot requirantur ad hoc quod idonei sunt penitentes que sint partes penitentiae. comparationes et virtutes eius. Quid sit contritio et nominatio eius. fructus ratio et motus qui etiam motus reguntur in attritione. et quod contritio sit mortificatio veteris hominis. postea declarat vtrum remissionem peccatorum precedat gratia ordine naturali post hec vtrum in tanta gratia resurgat peccator penitens. et de proposito et voluntate penitentis hec sunt per capitula decem et octo.

De confessione deinceps tractatur que est accusatio sui ipsius et diuini iuris recognitionis. sui ipsius condemnatio vomitus spiritualis. rationisque redditio. Tres quoque ante confessionem debeat esse totius vite hominis diligens rememoratio. et quod omnes annos recogitet homo in amaritudine anime sue. postea in confessione omnimodo esse fugiendum mendacium propter tria que ibi ponuntur debet etiam confitens iudicem siue confessorum instruere de iure vero et singulis peccatis que loco et tempore sint commissis. debet ibi esse diuini iuris cognitio ut veritas confessionis meritum habeat pro pena que debet iniusticie. scilicet meritum remissionis postea sit ibi reuelatio occultorum et erubescendorum debet enim veluti ignorantie sacerdoti de facie cordis extollere. Cum necesse sit inter deum et peccatoris iudices esse homines non celestes virtutes aut inuisibiles potestates.

coram hmoi hominibus causam dei peccatores agere ptra semetipsos accusando sc; se testificando cōtra se recognoscendo. cōtra se cōtemnando hoc ē pclamādo se reum mortis. post hec psequitur de vomitu qui est euacuatio ventris corpalis. deinceps docebitur qualiter expugnāda z vincenda sit erubescētia ppter instruendos cōfessores z adiuuandos peccatores. qm ipa ē hostis atrocissim⁹ et seuisissimus. pterea fit mentio de cōputatione pura eniz integraq; confessio fidelis cōputatio est z redditio ratiōis. que nobis liberi arbitrii potestate seu facultate commissā est cuius nos debitores esse manifestū est. Quinq; tandē enumerātur fructus p̄fessionis. Ultimo qualis debeat esse obligatio nostra ad deū diffinitur. Et an omī hora qua nobis possibile ē p̄fiteri p̄fessionē facere teneamur. an liceat differre. z quociēs differre liceat. an etiā liceat cōfessionē diuidere vt peccatoris pars vni sacerdoti z pars alteri in p̄fessione reueletur. et an eam iterari ex integro necesse sit. Inqritur etiā ibi que sit causa reditus peccatorū. post hoc d ipa satisfactio que et qualis esse debeat dicitur et qualiter confessor in iniūgenda penitentia se habere debeat z q̄ omne peccatū iniquitas sit et iniusticia ipa satisfactio p̄ illo debet esse iustificatio penitentis. restitutio etiā spūalis eē debet z non tpalis. Itē satisfactio debet esse medicatoria. conformatiua. cōseruatoria. et vtrum necesse sit iterari satisfactiōē. si in mortali peccato facta sit. et an satisfactiōes debeant eē arbitrarie aut determinate z limitate post hec enumerātur officia cōfessoris. Est eniz officiū sanctificationis iudicandi et officiū pacifici inter deū et penitentem mediatoris. est officiū boni medici. obstetricis officiū etiā amantissimi patris. vltimū vero matris dilecte et munusculis paruulo blandientis ad bona quelibet inuitantis. Mate ria itaq; confessionū extenditur hoc libro per capitula quadraginta duo.

Quinto loco in ordine sacramentorū ponitur matrimoniū qd est sancta et pfecta societas maris et femine in genere hūano sine necessitudo que eos hui⁹ societatis facit inuicem sui in alterutrum debitores. postea destruitur omnis cōcubitus pter matrimonialem. et pter illum omnē esse illicitum. z q̄ voluptas luxurie nō debet esse causa cuiuscūq; operis. z q̄ ex mare et femina quasi ex duobus ramis cōstitit arbor ista preciosissima que est vis generatiua. postea declaratur quando vir z femina cōiunguntur matrimonialiter tunc dant sibi inuicem ius plentū alteri vti cōiungi alterius ope generationis. Et q̄ ista cōiunctio siue societas verissima diffinitio est matrimoniū. z q̄ matrimonia nō possunt contrahi nisi p magistratū ecclesiasticū. postea declaratur honestas ac sanctitas matrimoniū z q̄ matrimoniū a deo naturaliter institutū sit. et q̄ sanctitas matrimoniū sit elongatio a turpitudine z exeratione. phibitārū turpitudinū et immundiciarū. z q̄ sanctitas eius sit ex benedictione vel oratione sacerdotali. Et q̄ vinculum pfecte societatis est in ipa vera religione que est diuine honorificentie debitus cultus. postea destruitur voluptas omnis carnalis cōcubitus. et q̄ membra genitalia nullum habent priuilegiū exceptionis quo libera sint et exempta a subiectione z obedientia rationis. seu liberi arbitrii. seu libere voluntati subiecta. pterea ponit causas quibus pugnatur contra exercitiū carnis. postea determinantur questiones circa matrimonia scz quā gratiam preestet virtus sacramentalis matrimoniū. Tandē agitur de diuorciis z repudiis. hec aut singula tractant in decem et nouē capitulis.

Post hec autem de sacramento ordinis tractatur. pmo stabilitur essentia ipsius sacramenti. deinde numeri ordinū. Tercio operationes et virtutes. et de ministris ordines cōferentibus. Item q̄ ordo ē sanctitas prima siue sanctificatiua qua diuini cultu exercendo quis sanctificatur z q̄ ordinari nihil aliud sit q̄ ad diuini cultus ministeriū pontificali benedictione et manuum impositione sanctificari post hec loquitur de numero ordinum. et quid pma tonsuram respiciat et officium eius. q̄ hostiarū et ianitores et reliqui ordines q̄ dignitas sacerdotalis z misteria eius. z q̄ sacerdos in altari se gerat vt ministrus z gestor alieni negocij. postea questio ē de suspensis et excommunicationis. vtrū ipi valeant rēpore excommunicationis. Postea determinatur q̄ officium sacerdotalis ordinis est soluere et ligare.

Postq[ue] vero de omnibus sacramētis
se expedit de extrema unctione vltimo
loquit[ur]. Tandem quinque institutiones do
mini saluatoris ponit que faciūt nos deo
q[ui] acceptatissimos. Prima est oratio. Se
cunda ē ieiunū. Tercia elemosina. Quar
ta remissio in fratres. Quinta disciplina
tus cuius tres sunt partes. prima est affli
ctio doloris. secunda est afflictio laboris.
tercia est occupationū afflictio. hec ergo
afflictiones cum ad impetrandam vel ad
conseruandam seu augendā siue defen
dendam iusticiam assumuntur tunc iusti
ficationes vocantur.

Post omnia illa sequitur specialis tra
ctatus cur deus homo vbi p[ri]mo ponitur
quattuor radices quib[us] stabilitur cur de
homo factus sit. postea loquitur de medi
cina qua curatur originale peccatum ⁊ de
medicina contra lapsum de auaricia ade
et reliqua.

De penitētia vltimus istius libri tra
ctatus sequit[ur] de libero enā arbitrio vbi
penitētia diffinitur et qualis sit accusatio
dei contra peccatores. et de vtilitate et ne
cessitate confessionis. de restitutioe hono
ris. de damnorū restitutione et eorū sa
tisfactione. de executioe sententie. ⁊ q[uod] pe
nitētia est medicatio infirmorū. Vltimo
vero exemplū confessionis secrete ad deū

Et sic finitur repertorium.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a page from a manuscript. The text is written in dark ink and is somewhat faded and blurry.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a page from a manuscript. The text is written in dark ink and is somewhat faded and blurry.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a page from a manuscript. The text is written in dark ink and is somewhat faded and blurry.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a page from a manuscript. The text is written in dark ink and is somewhat faded and blurry.

OUm inter sapiēdiales
spiritalēsq; sciēdas q̄
diuine seu diuinales vo-
cant sciēcia de vera
religione et fide q̄ fun-
damētū illius est et de
sinceritate cultus q̄ so-
lus deo altissimo acceptus ē ac de legib;
ac ritibus et sacris quintū locū obtineat et
quinto loco sit tractāda docēda atq; discen-
da. Facile ē manifestū tibi fieri sciēciam
de sacramētis et sacramētalib; atq; iustifi-
cationibus inter sublimes istas nobilesq;
sciēcias consequentē locū id ē sextum ordi-
ne rectissimo obtinere. Cum em̄ ista tria q̄
nominauim; nō sint nisi ppter cultū et re-
ligionē diuinā manifestū ē ipa posteriora
ipsis esse q̄si et psequēcia. Sacramētis em̄
sanant et sanctificant homines ad dei religi-
onē et cultū. Sacramētalibus vero par-
tim adiuuant atq; pficiunt. Sacramētis
partim sanant et sanctificant res necessarie
ministerio diuini cultū. Iustificatiōes vo-
sūt vñ p seipsas manifeste siue note. boni-
tas iusticie. quedā opationes quib; iuste
viuitur quibus p se iusticia acquirit cōser-
uatur roborat nutritur et augeat. **Amp.**
q; idē ē ordo sciēciarū qui et rerū necessa-
rio qui ē ordo sanctitatis et sacramētū idē
erit sciēcie de sanctitate et sciēcie de sacra-
mētis. Quare post sciēciā de ipa quā dici-
mus de sacramētis. Sanctitas em̄ pinci-
piū est totius hē religionis ac sacri cultus
Amp. quoniam prior ē dom; q̄ por-
ta eiūsdē cū ppter domū sit porta. Sacra-
mentā vero sunt porte sanctitatis ac religi-
onis p illa em̄ in eas intrat quare post illā
necessario ē ista sciēcia quā hic tractare
et tradere intendimus. Apparet etiā cōue-
niēcia ordinis istius euidenter cum alte-
ram post alterā inspexeris. Quid enim re-
stat quidue consequēs ē post stabilitā reli-
gionis veritatē post declaratā diuini cultus
sinceritatē post pscrutatā legis veri no-
minis puritatē post demonstratā deo gra-
tissimā sinceritatē hancq; omnīū inestima-
bilem fructuositatē nisi vias patefacere et
portas aperire quibus ad eas veniat et in
eas intretur. Hec autē vie et hec porte illa
tria sunt de quibus hic intēdim;. Quare
post sciēciā de hīs ordine rectissimo seq-
tur sciēcia de sacramētis et sacramētali-
bus atq; iustificationibus.

Otemus igit q; sacramentorū
virtus et vtilitas trib; vijs pre-
ter illā quā hic intendim; sta-
bilitur. Primo attestatiōe di-
uinorū miraculorū. Secūdo expiēcia ve-
lut sensu spūali virtutis diuine et opatio-
nis in eis. Tercio attestatiōe sacrorū elo-
quiorū Quarto via pbatōnū. De pri-
mo exemplū ē illa famosa curatio a mor-
bo elephancie imperatoris Constantini
necnō et apparitiō saluatoris quā ipemer
impator sibi factā in ipō saluari ac viuifi-
co lauacro testatus ē. Ipe etiā moraque
qui ibidē visus ē ac si aqua ipa virtute bñ
dictionis et sanctificationis viuificata eēt;
et vitālē motū exinde suscepisset. Sed et il-
lud de virtute et efficacia sacri baptis-
matē fidem facit qd accidit cuidam qui vocat;
ē barbas volenti mutare formā sacramē-
ti illius et dicenti. Baptiso te barbas in no-
mine patris p filiū in spiritus sancto aqua
statim disparuit quasi blasphemā psum-
ptuose mutationis iniuriā diuine auctori-
tatis et institutionis q̄ formā aliam dicto
sacramento pscripterat ferre nō sustinens
Sunt et alia multa huiusmodi quib; virtus di-
uina in illo sacramēto et p illud euidenter
se opari ostendit. Item quia tria illa q̄ in
baptismo domini saluatoris facta legun-
tur nō modicā efficaciam baptis-
mi sua-
dent pie intelligentibus videlicet celorum
apertio descensus spiritus sancti in colūbe
specie et vox omnipotentis patris ibi audi-
ta dicēs. hic ē filius meus dilectus in q̄ mi-
hi cōplacuit. sicut legim; mathei. iij. et luce
iij. et marci pmo. Que em̄ erat necessitas
et sup ipm baptizatū celi aperientur. spiri-
tus sanctus in columbe specie descenderet
et vox patris audiret. dicēs. hic ē fili; me-
dilectus et cū semp eidem celi apti essent
nunq; clausi spiritus sanctus semper in eo
fuerit plenitudine charismatū ex quo pro
nobis factus ē homo et filius dei patri sp-
dilectus similiter fuerit nisi quia ipse est li-
ber scriptus intus et foris in quo quicquid
factū ē vita erat id est liber vite nostre. In
quo nō solū omīs regula nostre informa-
tionis legitur sed vltimā quid in nobis
virtus diuina operetur cōspectū intelli-
gitur. Q; ergo baptizatis p graciā baptisma-
tis sanctificationis celi aperiant et liber eis
in celū ingressus pateat q; spiritus sanctus
in eis ibi descendat q; filiū dei et heredes
p graciā adoptionis officiant tribus hīs
A

Constantin; curatio
regis morbo sanatus est nō

signis demonstratū est. Cur em̄ in baptis-
mo saluator? hec tria signa potiusq; alibi
ostensa sunt cū ex baptismo nihil ei prius
accreuerit sanctitatis aut gracie nisi vt tri-
plex ista virtus baptismi ostēderet. In sa-
cramēto vō p̄fessionis et in sacramēto eu-
charistie sacriq; ordinis q̄s enarret signa
et mirabilia que vt virtus eorū et efficacia
innotesceret omnipotēcia diuina ostēdit de
quib; et nos aliqua narrare sup̄ sedem;
pluritatē timentes nō solū de hīs que in
scriptis eorū qui nos precesserunt legimus
sed de hīs etiam que nostris temporibus
acciderunt. et testimonio fide digniorum
accepimus. De experientia vō et sensu
fructus et vtilitatis eorū testes sunt om̄ib;
qui debita reuerēcia et deuotione ac fide
qua decet illa p̄cipiūt. Qualiter em̄ plene
mundari et renouari q̄ in adulta etate ad
baptismū sunt venientes qualiter liberari
ac pristinae gracie restitui ad benedictionē
et absolutionē sacerdotale deuote cōfite-
ntes qualiter impleri gracia sanctificatiōis
sacros ordines digne suscipiētes qualiter
refici saciari et impinguari spiritualiter se-
fendant sacratissime eucharistie cōmuni-
cantes digne ipsemet testes sunt. Ita etiā
de alijs sacramentis et nos de hīs multa
scribere possemus. Sed hoc esset p̄ter pre-
sentis p̄positi intentionē. Si quis autem
dixerit quare nō om̄ibus dātū est ista sen-
tire. Respōdeo q; alij p̄hibent corruptio-
ne palati cordis vt eis multitudo dulcedi-
nis doni dei nō sapiat. Alij in credulitate
sua adeo longe se fecerūt vt ad eos vtutes
iste nequaquā p̄tingant siue pueniāt. Alij
vicio ingratitudinis indignos se faciētes
manum sibi diuine largitatis obcludunt.
Alijs autē tota ista suauitas simul p̄cipiē-
da ac sentiēda reseruaf in poster. Alijs
autē eam sentire nūc nō cōceditur vt inde
humilitate p̄ficient et h̄mōi sensum non
suis meritis s; diuine gracie tribuāt. Suf-
ficit autē credere volētib; et cōtra dei gra-
ciam rebellare timentib; in paucis fieri
miracula. Manifeste autē incredibiles sūt
et errorū suorū dementissimi amatores q̄
ab om̄ibus et in omnibus miracula fieri
requirunt quasi vellent om̄es mortuos su-
scitari vt acquiescāt veritati fidei aliter ac-
quiescere nolentes. Tercia via est attesta-
tio sacrorū eloquioꝝ quorū testimonijs sa-
cramenta confirmant. fructusq; eorū et
vtilitas approbatur. Sed p̄ hanc viam

ducti nō possunt qui sacris eloquijs cōtra-
dicunt in qua iam ante nos et nostris tēp-
oribus multos certū est laborasse. Quarta
via est p̄bationū per quam incredulos et
rebelles sacris eloquijs atq; miraculis ad-
duci ad veritatē salutarem necesse est cui
insistere deo ducente intendim;. Dicam;
igit q; p̄ se debitum est cultū vniuersi ac
lummi soliusq; dei esse. Deinde vitam hu-
manā totā esse sui auctoris obsequium vi-
uentis officiū alioꝝ subsidij qd ē vt sit de-
uota siue honorifica in deū decora cōpo-
sita et ordinata in se p̄fusa vtilitate et be-
neficiēcia in alios et in hīs tribus p̄fecti-
onē humane vite consistere nemo est qui
dubitet nisi qui eius p̄fectionē aut non cu-
rat aut non intelligit. Quis em̄ nō videat
quin et deo honorifice siue ad gloriā et
in nobis ip̄is cōposite siue decenter et in ali-
os vtiliter siue beneficiēter viuere debe-
amus et de p̄mo quidē rebellib; fides fa-
cienda est supplicijs. Alijs autē ip̄a aucto-
ris et largitoris om̄iū bonorū noticia fi-
dem indubitātā ingerit et vltime honorifi-
cēcie cultus et iugis graciari actio et inde-
ficiens collaudatio eidem debeatur a no-
bis. Supereminēcia quidem altitudinis
sue ip̄am sui cultus honorificēcia largis-
sima vero eiusdē beneficiēcia gratitudi-
nem vebemēter suadent intelligentib;. Quis em̄
dominantissimāq; maiestatem et vniuersitati
sup̄eminētissimū auctore absq; vlla suspiciōe
depressiōe et quadam infra limites sue paruitatis
et esiliōne q̄ v̄e humiliatio ē et absq; magnificēcie ei;
ammiratione que v̄e honoratio et reuerē-
cia ip̄ius est cogitet. Deinde quis cōtinuā
et indeficientē largitatis eiusdem benefici-
cēcia attendat et non in graciari actiones
et laudes eius erumpat q; nihil deliberet.
De secundo vō certitudinē euidenter facit
diligēter p̄siderata et in conspectu nostro
posita ip̄a nature nostre nobilitas ipsaq;
vicioꝝ adeoq; indecens et dissonans de-
core nobis debito vicioꝝ deformitas et vi-
litas. Nō em̄ possibile ē nature nostre no-
bilitatē cognoscentes et intuentes ignora-
re illam ad decorem et p̄fectionē honesta-
tis et morū laudabiliū natā esse vicioꝝq;
turpitudinē nō sine intollerabili sui iniu-
ria et cōtumelia nunq; pati et eidē om̄ino
nihil p̄ter sola vicia inimici. Eam igit ab-
niti et repugnare vicijs totisq; studijs et
sic viribus ad honestatē que decor vite ē

compositio que eiusdem est et honoratio
conari per se debitum est. De tercio vero in-
nata nobis erga homines alios sociabili-
tas atq; dilectio nullum veri nominis homi-
nem dubitare sinit. Quia ergo operatio istius
perfectiois cetera dispositiones in homi-
nibus aut materiales aut quasi materia-
les sunt ad istam perfectionem. Cura autem est
deo rectori vniuersitatis vt ista materialia
sint secundum quod materialia sunt hoc est in dispo-
sitionibus suis que sunt circa istam perfecti-
onem. Materialia autem secundum quod materialia
non curantur neque curanda sunt nisi propter
perfectionem ad quam sunt. Multo fortius ergo
cura est curatori vniuersitatis deo vt ista per-
fectio sint in genere humano. **A**mplius
ymaginabimur ciuitatem aggregatam ex ho-
minibus sic perfectis vt tota vita eorum sit dei
honorificencia et obsequium tota debitum ho-
nastatis officium. tota aliorum subsidium.
Manifestum est quod compactione istius ciui-
tatis preclare totum residuum hominum quasi sil-
ua est et singuli residui homines quasi ligna
siluatica. Iterum residuum hominum quasi la-
pidicina et singuli residui quasi lapides
rudes. Ciuitas autem ista sicut edificium nobi-
le ac magnificum ex lignis celis artificiosis
simeque sculptis atque politis et omni decore
architecturæ decoratis singuli vero ciues qui
si lapides et ligna omni architectonica di-
ligencia decorata. Quod enim sunt tumor et
torritudo siue curuitas et putriditas in li-
gnis hoc superbia auaricia et luxuria in ani-
mabus et quod rectitudo et planicies et firmitas
i lignis seu lapidibus hoc iusticia equitas et
fortitudo in animabus. Et quod cementum et
clauis ceteraque ligature inter lapides. Et li-
gna hoc mutua dilectio ei spirituales necessi-
tudines inter animas hominum seu inter ho-
mines. Quia ergo iam declarauimus in-
tractatum de virtutibus quod virtutes nobiles
quibus solis recte et vt viuendum est viuatur
desursum tantum sunt ab auctore et largito-
re omnium bonorum velut data optima et do-
na perfecta. Manifestum est et huius preclare ci-
uitatis solum esse edificatorem deum et quia tam-
topere curat edificator deus siluam et lapidi-
cinam quas diximus in culta et lapides ru-
des. Multo fortius ipsum curare necesse est
istud nobile ac magnificum edificium et quia
cura ac prouidentia ipsius sunt forinsece iste
societates et aggregationes hominum seu
ciuitates quantomagis cura eius et prouide-
ntia erit ciuitas ista preclara ac per magnifica

quam diximus ad quam cetera veluti silue et la-
pidicinae sunt. Siue enim in gloria sua siue in
utilitate hominum intendat diuine sapientie
et bonitatis prouiso et beneficencia multo
amplius ipsum curare necesse est vt ista ciuitas
sit. Amplius ponemus ciuitatem huius non esse et
ponemus vniuersitatem tamen hominum esse
hoc est ponere solam siluam et nullum edificium et
ponere mineras. id est argenti fodinas et au-
rifodinas esse cum nec aurum nec argentum sit
Lur si deus huius mineras esse voluit inu-
tiliter omnino dedit vires et artem et artifi-
cium quibus aurum et argentum ex eis extrahere-
rentur. quanto fortius genus humanum quod
tamquam minera est huius perfecti quam dixi-
mus edificij. Non relinquit in ista materia-
litate seu potencialitate quin addat virtu-
tem et scienciam et cetera quibus de minera
generis humani preclara ista metalla ymo-
vasa perfectionis et lapides preciosi et viri san-
cti extrahantur qui quocumque modum gemme
vernantes atque choruscantes sunt ad lapides
communes sic ipsi ceteris hominibus prestan-
tiores sunt et absque vlla compactione precel-
lentiores. Amplius ciues ciuitatis precludu-
bio sunt veri nominis homines a deo vt
compactione eorum ceteri non homines sed
potius animalia sunt habendi. **P**onere
igitur homini homines non esse est quasi au-
ferre speciem humanam de medio et ponere
sola bruta animalia esse et iuxta hunc mo-
dum ipsi soli sunt qui ratione et intellectu vt
videmus et regi. Ponere ergo genus huma-
num absque huius est tamquam ponere sine intelle-
ctu. Sicut ei intellectum vni hominem vno ho-
mie particulari sic ceteris hominibus huius siue ciui-
tas in genere humano. Qui quocumque modum
totum regit in homine quod regibile est ac gu-
bernabile intellectu totoque residuo vititur
ad bonum quod intendit sic ceteris iste perfectiorum
totum regit quod generis humani regi se sinit
et toto residuo vititur ad finem quem intendit
hoc est ad dei gloriam et suam atque aliorum per-
fectionem hic ceteris vel ciuitas et templum dei pro-
pter dei cultum seu honorificenciam cui princi-
paliter se impendit atque finaliter et ciuitas
propter saluberrimam pacem et iocundissimam
societatem quibus sub deo rege secundum sacra-
tissimam legem eiusdem viuunt mutuo se inui-
cem adiunantes sibi inuicem subserviētes
humiliter et bylariter et domus domini dicuntur
habens deum. Alii verum patrefamilias in quibus
singulis victus et vestitus spirituales ab eo-
dem prouidentur et ager et vinea et ortus

cius ipse plantator: et excultor: est incrementum
 torum qui et fructificationum spiritualium
 largitor: solus est. Dicitur et exercitus propter belli
 cum apparatus et assidua certamina contra erro-
 res et vicia igitur quod templum istud ingreditis ita
 ut de ipso templo efficiantur sanctificare necesse
 habet ad dei cultum et quodammodo fieri sacerdo-
 tes. Sic et qui civitatem istam ingrediuntur ita
 ut ciues eius efficiantur necesse habet civilita-
 tem eius suscipere hoc est leges et statuta mo-
 resque subire. Sed et qui hanc intrat domum
 pristam familias necesse est ut debito famulatu
 seu familiaritate se subdat. Sic igitur qui
 agrum istum seu vineam seu ortum intrat ne-
 cesse est ut in eo plantetur et radice omnibus
 quod spiritualibus agriculturalionibus seu humilis ac
 deuotus exponatur. Sic et qui exercitui istum
 se aggregat necesse est ut propositum bellandum
 contra memoratos hostes armatura sibi
 congruente suscipiat. Quicunque igitur ad hanc
 perfectionem nobilem quam diximus deo auctore
 adducti sunt huius templi sunt sacerdotes
 sanctificati ad dei cultum huius civitatis ciues
 sunt associati ad iudicium et ad iusticiam ad
 viuendum secundum leges et statuta dei regis.
 Huius domus domestici et familiares sunt
 seruique vernaculi ac filii pristam familias dei
 huius vinee et ortus vites et arbores sunt
 subcultura agricolantis dei huius exercitus
 milites seu bellatores sunt contra errores
 et vicia dimicantes sub ducte iam igitur mani-
 festum est quia sanctificatio necessaria est ut
 templum istud deo edificetur prout quod impossi-
 bile est aliquem intrare nisi sanctificatum intrare
 quam eo modo quo diximus. Deinde quod ipsa san-
 ctificatio in templum istud ingressus nihil
 est aliud sanctificatio quam pertransformatio
 nisi id est errorum et viciorum quibus a deo eloga-
 mur ablatio donorumque et gratiarum quibus ei
 appropinquamus ad colendum ipsum eiusque serui-
 endum susceptio. Et quod edificatio ista est ag-
 gregatio et associatio hominum ad dei cultum atque
 seruitium aggregatio autem et associatio non
 potest fieri nisi per transmutationem visibilibus. Manifestum
 est quod edificatio huius templi que non est nisi ag-
 gregatio et associatio sanctificata ad dei cul-
 tum atque seruitium non potest aliter fieri nisi san-
 ctificatione visibili siue signo visibili sancti-
 ficationis. Amplius. nec aggregatio neque
 associatio spiritualis seu colligatio adinuicem
 potest esse hominibus siue per transmutationem illam quam diximus ab-
 soluta per transmutationem visibili. Quia enim se inuicem
 socios habebunt si se non noverint esse socios
 Quia autem hoc cognoscitur nisi per transmutationem visibi-

li et signo aliquo quod non potest esse nisi visibile.
 Necesse ergo est sanctificatione visibili edifica-
 tionem istam fieri. Amplius. et oues eiusdem
 gregis signo aliquo visibili dinoscuntur et
 ab alijs discernuntur. Sic et gubernia mi-
 litum signis et sacre edes id est templa apro-
 phanis seu pauperibus domibus seu aggrega-
 tionibus hominum certo signo distingui necesse est
 et singulos sacerdotes huius templi ab alijs
 hominibus. Quia autem autem perueniunt huiusmodi signum
 imponitur quo ab alijs discernantur seu di-
 noscatur quod in ipsa separatione ab alijs et ag-
 gregatione ad suos. Ibi ergo imponendum
 huiusmodi signum seu faciendum. Visibili ergo
 signo siue cognoscibili signo transferendi sunt
 et introducendi homines in templum istud.
 Amplius. Omnis civilitas nobilis visibili
 aliquo signo dari consuevit et dinosci sicut civi-
 litas romana penula. Omnis militia id est di-
 gnitas militaris sicut aliquo signo visibili
 sicut accinatione gladij. Item omnis ammi-
 nistratio et omne officium sicut thesaurus cu-
 stodia traditione clauis. Item omnis honor
 omnis dignitas sicut honor regis aut impositione
 corone visibili aut collocazione in trono visi-
 bili. Item omnis hereditas omne domum immo-
 bile non consuevit conferri nisi sub signo visi-
 bili sicut traditione anuli aut alterius rei
 visibilis licet hec omnia fieri possint aliter. Quia
 igitur et militaris dignitas spiritualis sacer-
 dotalis honor est regis regni scilicet spiritualis
 scilicet et eterni in ipsa sanctificatione tribuitur peruen-
 ens sicut et hominibus putile ut sub signis visi-
 bilibus omnia hec que notauimus hoc est dignitas
 sacerdotalis etiam nobilis civilitas et mili-
 tare officium et celestis regni hereditas perser-
 uent. Et hoc primum propter eruditionem susci-
 pientium videlicet ut et signis visibilibus ista
 spiritualia tam necessaria tamque salubria cognosce-
 rentur et que alias cognosci non poterant comu-
 niter ab in eruditum cognoscerent et cogni-
 ta amarentur amata quererentur que sit ab omnium
 bonorum largitore benignissimo obtineren-
 tur obtinerent deo ad gratiam fuiretur et fruitio
 et ne retributionis merces acciperent. Secundo
 ad gratitudinem seu deuotionem. Quis enim ad
 tam sublimia et amabilia sua tam remotata
 in debite gratie largitate vocari et assumi se
 videat et non in diuine bonitatis ammirati-
 one et laudis eripat. Sublimitas autem
 huiusmodi donorum atque nobilitas signis visibi-
 libus communitati hominum in commune inno-
 tescat. Tercio ad humiliationem. Quis enim al-
 titudinem donorum istorum quidam et quod

longe sunt amertis suis pſideret et nō ſta-
tim infra limites ſue pſitatis reſiliens ſe
colligat. diuine largitatis bñſcentiaz ad
mirās erga ſe nō abſtupescat duz merita
ſua nulla aut forte pſtraria intueſ bñſcia
vērō ſe nec poſſe eſtimare nec et cogitare.
Et hec ē vera hūiliatio meritorū euacua-
tio et atenuatio et indignitatis recognitio
Utilia eſt ſūt ad roboratiōē ſeu cōfirma-
tiōē ſuſcipientiū. Quis enī ſacratū ſe ſeu
ſanctificatū aio teneat et non ex hoc cōtra
immūditā alias execrationē excaſceſcat
quis inunctū in regē ſe recolat et non con-
tra viliffimā neqſſimāq; vicōz ſuitutē to-
tis vīrib; ſe accingat Quis militari offitō
pſditum ſe ſciat et armo ignorare ibellēq;
ſe eē infideliter ac ignauiter in bello age-
re non erubescat. Quis tā pſclara ciuitate
honoratū ſe gaudet et euerſioni ciuitatē
ſue ſeu cuiuſq; aliq; calamitati opponere
negligat legelq; ei; ac iura pſvīrib; non
deſedat. Quia ergo ſigna viſibilia iſta q̄
nūcraui; maxie memorijs hominū in-
ſigūt aut imprimūt; fortes ymaginatōes
inducūt inq; q̄ttuo; affectiōes mēorate
et excitāt et adiunātur manifesta eſt em
necitas et vtilitas hōmōi ſignoz appet et ex
hūis q̄ dixim; qz ingreſſ; in hanc ciuitatē
ſanctificatio ē ingreſſus qualē deſepſim;
q̄ ſanctificatiōē oīs execratio eruitur et de-
ponitur quēadmodū i ingreſſu in ſtructu-
ram oīs tumorofitas et oīs ineqlitas lapi-
dū deponit alioq; in illā non admittun-
tur. Quēadmodū frondofitas lignoz ac
torritudo ac tortuoſitas aliaq; omnia q̄ li-
gna edificijs ineptā faciūt niſi oīno eēnt
amota in ipō ingreſſu in edificiū necario
deponēt. Sic et ipō ingreſſu iſti; edificij
ad ſilitudinē et pportione q̄s ſupra expſſi
m; fieri neceſſe ē poſſibile quidē eſt aucto-
ri oīm bonoz abſq; ſignis viſibilib; ſan-
ctificare q̄s voluerit; hoc iā aliquociēs ſe-
ciſſe diſcoſciſ. Q; ſi in oībus faceret ita qz
nullus de ſanctificatiōe alterius quicq;
ſcīret eēnt oīs ac ſanctificati quēadmodū
ſi eēnt oīs ab eodē pſe geniti et ignorarēt
ſe frēs pīrent ergo inter ipōs fraternitas
amo; fortiffimū et naturalis ſocietas q̄ vin-
culo fraternitatē cōstringit oīs naturaliter
Sic et in ſic ſanctificati periret amo; grē
fortiffimū quo viget et viuūt ſpūalis ſocie-
tas q̄ velut cementū et ligatura fortiffima
ſpūalis edificiij ē. Quēadmodū em ſic ge-
nerati hoīes vt dixim; nihil potius inuū-

cē hererēt q̄ ad alios hoīes nec in vñi ge-
nus aut domū cōuenirēt ſue familiā aut
tribū. Sic eomodo ſanctificati q̄ diximus
eēnt velut lapides diſperſi nulla ligatura
ſocietatis inuicē ſe tenētes. Amp. quia
cultus diuini palā debet eē publicuſq; et
manifeſt;. Si em regibus qui vtiq; non
niſi miniſtri ſunt et regni ipius palā et pub-
lice impēdendus ē. Amp. tepla et pala-
cia publice edes ſunt et manifeſte palam
Quareq; et publice edificade impoſſibi-
le ē at in abſcōdito edificata q̄ neceſſe hz
in palā eē. Neceſſe ē templū dei et ſummi
regſpalaciū palā edificari ergo viſibilib;
opibus. Non aut edificat niſi ſanctifica-
tiōe nec eius edificatio ē niſi ſanctificatio
Viſibilis ergo ſanctificatiōibus neceſſe ē
ipm edificari Viſibiles ergo ſanctificatio-
nes ſacra vocam;. Hoc ē ſacratua ſeu ſa-
crantia ſigna neceſſe inq; neceſſitate indi-
gentie nre nō neceſſitate inquitabilitatis
aut neceſſitate coactiōis. Amp. deru-
re et vita ruſtica ad ciuitatē trāſeūtib;
et ciues effici volētibus neceſſe eſt mores
aggreſtes et habitatiōē deſerere ciuitatez
qz inhabitare ciuileſq; mores et vrbanita-
tē ciuile atz ſecaliſſima aſſumere. Q; igit
ruſ et vita aggreſtis ac ruſtica ſtatus ac
vita infidelū q̄ntacūq; laudabilitate mo-
rū polleat compatiōe pſectiōis nobiles
et eminētie ciuū ciuitatē ſanctificate de q̄
loqmur et barbariſm; et quicqd decoris vi-
detur hſe vita hūana ad decus excellētiā
iſtā manifeſtū ē q̄ntā mutatiōē fieri op-
teat in trāſitu quo deſoris ſiue aliūde in
ciuitatē iſtā intratur. Juxta hunc modū et
ciuitatē iſtā velut mēbra gratuita ſocietas
ſibi inuicē colligata ſiue cōpacta volū-
tariaq; ſub ſuitiōe ſibi inuicē ſub miſtra-
tia. Manifeſtū eſt intueri volētibus Q; er-
go hōmō corpus co;pe hūano ſeu quocū-
q; alio abſq; vlla cōpatione et in ſe nobi-
lius ē et iō honorificētius et inuicē hoīb;
vtilius atz ſalubrius. Lura aut deo eſt au-
ctori oīm corp; culicis aut muſce ſiue for-
mice vnius ſiue etiā ſuccōis tātope et edis-
ficare et in mēbris pgruētibus cōpingere
Quāto ergo forcius cura erit eidē corp;us
q̄ dixim; edificare atz pſicere ex q̄ optet
vt nō minori mutatiōe trāſeat in corp;us
iſtud ſeu id qd nutrirī et augeri hz trāſfo-
meſ in mēbz ipſius quā cib; nature in
nutrimētū corp;is aialis ſeu etiā mēbzorū
eiuſdē. Amp. regnū ipius regis regis

evidenter remaneret in completū notabi-
li atq; magna sui parte mutilati si ciuitas
ista deesset cū in altera parte hominū nō
negent aut imperet nisi forsitan ad modi-
cū duz magis viciis suis et cōcupiscencijs
obediūt quā eidē et scōm volūtares suas
ac traditiones potiusq; scōm leges ipius
vitiūt. **Amp.** templo quale dixim? nō
existente nullus relinquit cultus eius nul-
la honorificēcia seu glorificatio ab homi-
nibus nulla aut pmodica regratiatio bñ-
ficioz ipius hoc autē ē qđ habet genus hu-
manū p̄cipuū et saluberrimū et velut toti-
us sue p̄fectionis cumulū scilicet dei cultū
et honorificēcia et rectitudinē atq; decorē
legis directā et cōpositā vitā. Deinde nul-
la relinquit via recōciliatiōis ad ipm seu
reuersionis cū non sit possibile reuerti ad
ipm nisi p̄ gratiā et acceptū ei cultū. Segf
tandē humanarū rerū cōfusio extrema vt
honestas virtutū omīno deleat et solis vi-
cijs seruiatur ea que sola sunt et curentur
ab hoibus quibus offendatur de⁹ et sub-
lata via recōciliatiōis atq; repropiciatio-
nis vt diximus genus humanū in eternū:
absq; vlla spe miserationis subuertat ex
quo relinquitur vt nō solū vane cōstrue-
rit filios hominū sed in sup̄bijs cōtume-
liā et in eorū damnationē et mortē. Lum-
en vitā vitiosa tota sit in dei contumeliāz
tota in viuentiū p̄ditionē et mortē manife-
stū ē: qđ sublato dei cultu quo solo vterq;
occurrit nō restant de vita humana ni-
si deo cōtumelia et hominibus mors et p-
ditio eterna. Redeamus ad id in quo era-
mus et dicamus quia sacratio seu sanctifi-
catio ingressus ē in templū seu in ciuitatē
et in corpus qđ diximus et nisi designatio-
ne visibili fieret perirent vtilitates quattu-
or quas supra nominauimus. Signū autē
visibile quo maxime spūalia et invisibilia
ostenduntur cōmunitati hominū. Illud
ē qđ maximē similitudinē habet cū illis q̄
similitudo etiā vsq; ad cōmunionē nomi-
nū interdum venit sicut lux visibilis cū lu-
ce sapientiē p̄pter quā similitudinē etiam
nomen lucis cōmunicat. Sicut et calor ex-
terior ignis et ardor ad amorē se habet in-
tra hunc modū ablutio vntio et afflatio
seu aspiratio exterior atq; visibilis ad ablu-
tionē interiōrē et aspirationē spirituales et
inuisibiles se habere manifestū est. Qua-
re sanctificatiōibus internis ac spūalibus
ista exteriora adhiberi signa vel similitu-

dines decēs et vtile esse dubitare non po-
test. **Amp.** cū ista ciuitas in spūalibus
et inuisibilibus materiali seu litterali ciui-
tati in suis visibilibus corporalibus ac tpali-
bus adeo similis sit vt ista illius exemplum
ymago et liber quodammodo dici possit
Manifestū ē vt quēadmodū in illa fu-
erint donationes iustificatiōes et honora-
tiones seu p̄motiones sic et in ista. Tertū
autē est qđ illa ibi sunt signis quibus dixi-
m⁹ ergo et adhuc hīc eo mō fieri oporteret
quēadmodū et ibi cū et eedē rationes et
hinc et inde subsint iudices ergo rectores
spūales omīs etiā generis magistratus ī
ista ciuitate eē optet quēadmodum et ibi.
Amp. camerarios et distributores seu dis-
pensatores diuiciarū seu donorū spūtua-
liū quēadmodū et ibi et sicut reges seu re-
ctores ciuitatū mīstros habet atq; dispen-
satores qđ oīa bona eorū habet in manib⁹
qui rationē reddunt regibus de omībus
et illis omnes inferiores atq; minores dis-
pensatores sic et ciuitatē istā maximū vnū
dispensatorē seu maximos multos habe-
re necesse ē quibus oīa dona spūalia et di-
uicie cōmisse sint hīc est quoz mīsterio di-
stribuatur qui et regi vniuersali de omni-
bus illis rationē reddant quibus et inferi-
ores oēs dispēcatores suaz amministrati-
onū rationē reddāt p̄pter hoc necesse ē ci-
uitatem istā habere et clauigeros et iani-
tores p̄cones duces iudices et magistra-
tus et alia h̄mōi. **Amp.** sicut vestimen-
ta aduestitiones et ornamenta adornati-
ones et munimenta admunitiones sic sa-
cramēta ad sacrationes. et generalit̄ omīe
id qđ nō sine alicuius adhibitiōe siue ap-
plicatiōe p̄fici habet aliqua actio ad ipaz
actionē sibi se habet. Quēadmodū ergo
cuiusq; et quicunq; et vbicunq; necessaria
est vestitio illi et tūcibi necessariū ē vesti-
mentū sic cuiusq; quicunq; et vbicunq;
necessaria ē sacramēto et sacramētū nō a-
sili et a p̄portiōe tantū. Sed ex illa radice
quā dixim⁹ qđ ē p̄positio p̄ se nota et radix
p̄ seipam stans et fixa. Lur autē sacramēta
aut signa visibilia sūt adiuncta aut illa ha-
bere debeat vt iā diximus verūtamē sacra-
menta signa visibilia diximus intra p̄pri-
etate locutionis itavt visibilia intelligant
quemadmodū monachus niger et albus
plerūq;. Interdū etiā ipm sacramētū visi-
bile ē sicut ipa forma sacratissime eucharī-
stie visibilis ē neq; ordo neq; matrimoni

um neq; baptismus in seipis visibiles sunt
et propter hoc caute intelligendum est quod sacra-
mentum dici consuevit visibilis forma vel vi-
sibile signum. **A**mplius. quod non melius eru-
diri potueram ad ignota quas pro nobis
nouissima et vltimissima. Ad cognoscenda
ergo spiritualia lauacra et lauaciones spua-
lia vngenta et vntiones spiritualia illumina-
menta et illuminatiões spiritualia indumen-
ta et induitiões et cetera hominū non melius
erudiri poteram quā per uisibiles horum simi-
litudines et designatiões. Res autē suis de-
signatiōibus ptingi consueuerūt in donis
immobiliū et donatiōibus in honorib; et
honoratiōibus in magisterijs et magnifi-
cationib; ut ita loquamur. Simul em̄ con-
sueuerūt dacio anuli et rei per anuli signa-
te dacio corone et regis dacio magisterij
et libri dacio prebende libiq; et panis da-
cio clausi et thesaurizare et adhuc modū
de alijs. Conueniens est ergo ut cum vntio-
ne visibili inuisibilis et ita de alijs. **A**mplius
quod sanctificatio opus immediatū ē
diuine omnipotēcie et virtutis neglecta au-
tem et inhonorata diuinitatis merito a-
ueretur ne assit negligētib; et nō hono-
rantibus similiter ingratas et non cognos-
centibus sic et prebito est et adesse inuocan-
tibus honorantibus atq; adorantibus et
gracias agentibus. Negligit autē et omni-
no non honorat qui nec inuocat maxime
ad illud quod solius ipsius opus ē demē-
cie ac magnificēcie ipsius donū. Quia er-
go sanctificatiō est opus solius diuine vir-
tutis ac misericordie ad illud maxime in-
uocanda est ne non inuocata merito de-
dignetur adesse. Manifestū ē ergo ad om-
nem sanctificationē que ministerio homi-
nis fit inuocanda ēē diuinā virtutē atq; demē-
tiā. Et si spalia etiā ista nō rogatus tā mul-
tis et tāz multociēs largis. Et his qui non
solū gras non agunt sed inde armanē in
ei; ptumeliā destruētes. Primum in semet-
ipsis virtutē honestatē atq; decorē. Deinde
in alijs per virib; impugnātes dei cultum
et honorificētiā quanto magis amatorib;
ac seruitoribus suis inuocat atq; rogatus
spualia dona p̄stabit q̄ oīno sunt ad ho-
norē et gloriā eius p̄cipietibus aut ad salu-
tem et vitā. **A**mplius. Manifestū ē so-
los cines huius ciuitatis sanctificate quā
dixim; deo ēē placitos seu acceptos. So-
li enim iste glorie ipsius inferuūt et iuxta
beneplacitū ei; omnia facere soli studēt

atq; conant. Soli ergo digni sunt ut pre-
cibus et inuocatiōis eorum assit exaudis-
tor deus. Leteri autē hominū non ut veri
homines viuūt imo pene tota vita eorū
aut dei ptumeliā ē aut aliorum hominū
iniuria aut debonclatio seu ingnatio p-
pria. **A**mplius. vota et desideria hominū
hominū precesq; et petitiões raro vel nū-
q̄ sunt de his que deo et beneplacita sūt
sibi; et alijs salubria. Cum ergo nec ipsi
digni sint exaudiri nec ea q̄ petunt digna
fieri manifestū est precibus eorum et votis
deum adesse non debere. Necesse est ergo
hanc solā deo esse dilectā ciuitatem ei-
usq; votis et precibus semp ad esse diuinā
virtutem atq; clemenciā. Et quia vota eius
et preces post dei gloriā et honorificentias
maxime sunt ipsa sanctificate vel obtinen-
da eam non habentibus aut consuanda
et augenda iam illā habentibus necesse est
precibus et inuocatiōibus huius ciuitatis
eos sanctificari pro quibus ea fundēt nisi
rebellionē et p̄uaciā malicie sue aut des-
fidia et negligētia sua hoc ipsi impederit.
Preces aut et inuocatiões ipsius diximus
siue quas ipsa totas per semetipsum facit si-
ue que ex parte eius et noie sunt.

Postq; autē iam declarauim; ci-
uitatem hominū debere ēē que me-
rito et deo dilecta et sanctificata di-
cenda ē et dedim; causas in hoc videlicet
dei gloriā siue honorificētiā et hominū p̄fecti-
onē quā impossibile ēst vniuersaliter eos
p̄uari et q̄ nō decet diuine sapie. puiden-
tiam negligere aut p̄tinere maxima et no-
bilissima et tā studiose curare minima atq;
viliissima atq; nulla ex pte illis p̄panda. Et
quod non ē possibile naturā cuiusq; gene-
neris in sua materialitate et potēcialitate
remāere vniuersalr ita ut ex nulla pte sui
p̄ficiat. Quod utiq; ēēt in genere humano si
ista p̄fectio nō inueniret in eo. Adiecim;
et quod regnū eius per magna et nobili sua p-
te detrūcatū ēēt ac mutilatū si ista ciuitas
ab eo deēet. Deinde quod genus humanū
magis in sui ptumeliā et in p̄prium interi-
tum creasset vniuersalr si ista p̄fectionē ei
non apposuisset. Post hec q̄nta confusio-
res humanas sequere et etiā insinuaui-
mus diximus etiā quod per se debitum ē ut ei quod
deus est sit templum. et quia rex est regnū
et quia dominus domus est et quod in tem-
plo eius debet esse cultus eius et sacerdo-
cium. et alia cultus eiusdē debet esse lex ipsi

us et magistratus et iudices et precones
variusq; diuiciarū spūalium dispensatores
instar ciuitatis forinsice in suis forinsicis
id est tpalib; bene disposite. Et iuxta hoc
consequens est vt in hac ip̄a domo sit fa-
milia ordinata et varia famulānū officia
ita vt ibi sint et panifices et pincerne et da-
piferi h̄mōi ceteri. fecim⁹ eē insinuationē
de exercitu de bellico apparatu ip̄ius. Dī-
dimus etiaz q; acquisitio ciuitatis huius
ciuitatis acquisitio ē perfecte iusticie et sub-
limis ac p̄clare vrb̄anitat̄is morumq; no-
bilium quibus sub deo rege et rectore mi-
litatur ei⁹ viuatur et q; in adeptōe ciuita-
tis necessario deponit̄ omnis morum ru-
sticitas et viciōrum impolitio. Dixim⁹ eti-
am q; in ingressu tēpli istius induit̄ sancti-
tas et deponitur omnis pphanatio et oē
qđ a famulatu et a familiaritate dei nos
vel auertit vel elongat et quia in ingressu
huius domus tā dei famulatus quam ei-
us familiaritas siue domesticitas suscipi-
tur et in ingressu istius exercitus vires et ar-
ma contra hostes spirituales et vicia dan-
tur ingrediētib; . Adiecim⁹ etiā quia h̄
templi cōsecrator et edificator huius ciui-
tatis aggregator et adunator est solus de-
us sic hui⁹ aggregator et p̄parator et dur-
est ipse solus adiecim⁹ etiam q; adunatō
et associatio hoīm in p̄mūtate ip̄orū non
p̄t fieri nisi in p̄mūtione visibili et p̄t hoc
p̄mūtione visibili signorū adunādos eos
esse intrantes in ciuitatē istā. Impossibile
esset em̄ qđ diu dnegtaus est nob̄ aspectus
inuisibiliū nostrorū id ē interiorū nos adu-
nari in societate quācūq; ita vt ex nobis fi-
at vel exercit⁹ vel familia vel ciuitas vna
vel eccl̄ia vna nisi cōmunionē aliq̄ vel si-
gno visibili vbi etiā exēpla posuim⁹ de la-
pidib; dispersis et d̄ fratrib; fraternitatē
suam ignorātib; . Dedim⁹ etiā causas et
vtilitates q̄tuor signorū visibiliū et dixim⁹
q; illa pueniētiora sūt n̄re eruditōi in pte
ista que maiore habet similitudinē cū inuisi-
bilib; seu spūalibus ad quorū cognitionē
p̄mūtitas hoīm non nisi per visibilia pōt
cōtingere in statu vite p̄ntis. Et diximus
q; vltatis et certis apud nos nobisq; no-
tissimis similitudinibus maxie erudiēdi su-
mus eo q; per maxime nota ad ignotoz
noticiā maxime pueniētius puenit̄. Et q;
intentio sacramentorū duo cōtinet videlz
sacrationē et designationē ita vt sacramē-
tum sacratio designatio sit aut designa-
tiua sacratio per se aut nota sit necessitas

et vtilitas sacrationis stabilitate ante sūt de
signatiōes vtilitatibus et rationib; quas
iam dixim⁹. Stabilitas etiā est p̄iunctio
designatiōis in hīs que iā dixim⁹. Sta-
bilitas ergo ē tota rō sacramenti in eo q; sa-
cramentū ē si quis dixerit q; h̄mōi ciuita-
tem impossibile est esse scđam naturā p
modum affectiōis verum dicit quia reue-
ra impossibile ē naturā humanā hanc p
fectionē attingere humano affectu. Nihil
em̄ potest naturaliter vltra se seu supra se
pfectio aut ista supra naturā et vltra natu-
ram est et sup̄ eam desursum descendēs a
p̄mo fonte vniuersaliq; bonorū. Quaru
magis naturale ē omnib; hoīb; hoc ē
nature eorū magis p̄gruēsvt ip̄m fontem
bonorū in p̄mis et maxie diligat psequen-
tē aut alia ppter ip̄m cū manifestū sit vni-
quodq; diligendū ad id et ppter id diligē-
dum eē ad qđ et ppter qđ ip̄m est. Omnia
aut ad ip̄m sunt et ppter ip̄m et hoc est ad
gloriā et ppter gloriā ip̄ius. Dubiū eē nō d̄
oia alia diligēda eē hominib; ad ip̄m et
ppter ipsum et ppter hoc in p̄mis seipsos
et sua omnia psequēter conuertere debēt
in eius obsequiū et honorē. Quanta aut
beniuolētia seipsos adinuicē adituare et
amplari debeat tria indicāt euidenter p̄-
mū indigētia qua se naturalit̄ mutuo id̄-
gēt. Potētissim⁹ em̄ ac ditissim⁹ inter ho-
mines extremo artifice ac vtilissimo opus
h̄z scz fabricatore acuti et cesore fusorū. Et
generalit̄ nullū est repire qui multis op̄i-
bus et opib; aliorū non egeat et ideo nō
min⁹ paupes diuitib; nō indigere quāz
ecōuerso dubitare nō pōt test̄ nisi cecūis
mēte siue cecus. Scđm vero ē innata no-
bis semina bonarū affectiōnū vni cuiusq;
in alios. Hec sunt amor alieni boni et cō-
passio alieni mali gaudiū de alieno bo-
no et affectiōes semina vocam⁹. ppassio-
nes pfectiōis que est in ciuitate quā dixi-
mus. In viris em̄ pfectis ad illū animū
puenit vt cōpassio ip̄am mortis passionē
super sic qñq; ex ppassione aliorū etiā in
mortem se tradit vt alius p̄catur. Semina
aut sunt iste affectiōes put in nata sunt no-
bis velut arbores nobiliū fructuū hoc ē
sublimiū opus feraces cū ad summū sue
pfectiōis educte fuerint diuie gr̄e largita-
te. Terciū ipsa eccl̄ialis societas q; in sp̄e
vni sunt. Si em̄ societas mēbroz atq; cō-
pago q; ill' afforis ē et ab accidēte ea ad oī-
uicē sic astrigit vt tāta sibi p̄mptitudie sub-
uniāt sese inuicē defendāt alter p altero

pienlo clipei opponat vt p oculo manus
cū inter ea tāta sit natura diuersitas ⁊ etiā
contrarietas quanto fortius ipsa essen-
cialis hoim societas quā diximus vincet
contrarietate ac diuersitate que illis affo-
ris est ⁊ ab accidētib⁹ ⁊ astringet eos atq;
colligabit beniuolētia complera in edifi-
cationē p̄clari ac nobilissimi corpis quod
dixim⁹ ciuitatē cui corpori ppter nobilita-
tem et excellēciam suā non aliud decz eē
caput quā deū non aliū spiritū viuifican-
tem ipm hac vita quā dixim⁹ ⁊ in tres ra-
mos extēdim⁹ quā spm dei hec ē vita quā
vocamus gracie vita nature supra omne
compationē prestanti⁹ hui⁹ vite donū si
non largito: bonoz isti corpori daret cor-
pus sibi congruū ab ipso non pcederet ⁊
seipm maiori glorie sue pte d̄fraudaret ⁊
officiū largitans p̄d̄t sibi congruit non
impleret maioris nanq; glorie est deo in
tanta infirmitate in tanta rebellione viti-
orū et demonū in tanta cōtradictōe et re-
pugnācia hominū vita sancta ⁊ iusta an-
gelorū hic em̄ et victoria est et admiratio
virtutis sue ppter sue beneficētia largita-
tis. Quid em̄ victorie potest eē vbi nullū
bellū nulla omnino repugnātia. Et sicut
comedere et bibere gustu suauissima ni-
hil admiratiōis h⁹ in sanis et sanū pala-
tū habētib⁹. Sic multo incōpabilr come-
dere panē vite omne delectamētū ⁊ oēm
suauitatē saporis in se hñtes ⁊ bibere tor-
rentē inestimabilis ⁊ incogitabil volupta-
tis om̄ino nihil h⁹ vtrouē admiratiōis.
Mirabilia aut hui⁹ ciuitatē nos causa bre-
uitatis trāsim⁹. Q. aut supra dixim⁹ totā
vitam ciuitū ciuitatis hui⁹ dei honorificē-
tiam eē sine obsequiū totum p̄prie p̄gru-
entie officiū totū alioz hoim subsidū ita
intelligi volum⁹ vt ista tria in ea p̄ualeāt
⁊ p̄dominētur fortassis em̄ non contingit
in vita ista omne cogitatōne omne affecti-
onē omne locutionē et opacōne in trib⁹
istis expendi quāq; diuine omnipotentie
hoc facere nec impossibile nec difficile sit
Et q; ingressū ciuitatis istī oē quod eius
ciuitatē contrariū est deponit. et omne
quod foras eicit aut foris d̄tinere potest
eruitur et libertas eiusdē ciuitatis suscipi-
tur. Hoc aut est plena iustificatō manife-
stum est quia introductio in istam ciuita-
tē plena iustificatio ē et introductio est in
istū d̄ tēplū plena sanctificatō siue sacratō
⁊ introductio in istū corp⁹ plena visificatio
ab ingrediētib⁹ ergo descēdat ois execra-

tiō ois iusticia ois mors vitiorū et p̄tōz
p̄nceps ergo efficiat scitatis tēplū hui⁹ p̄-
ticipes iusticie et lib̄tatis ciuitatē istī p̄ci-
pes vite copis h⁹ efficiat ingrediētes sic p̄-
ticipes salutaritatis et salar⁹ dei p̄ssami-
lias q; introductū idomū istā p̄ticipes ar-
mature ⁊ toti⁹ bellici appar⁹ q; assumūf
ad hec vt sit d̄ exercitu istō. Si q; aut dix-
erit qd erit si forte de⁹ p̄ semenipz sua beni-
gnitate alicui infunderit oia dona gracia-
rum istarū in quib⁹ consistit ista ciuitas
p̄clara et hoc nullo homine adhibente
foris aliquid ministeriū nunquid iste nō
viuit de spiritu corporis huius vt alia mē-
bra. Est ergo de corpore eodem modo et
domesticus dei ⁊ ciuitatis istī ciuis ⁊ hoc
vtiq; verū est licet non babeat aut repū-
teretur ciuis. Dicim⁹ em̄ de illo quia si ser-
vel credit ciuitatē istam esse ⁊ non p̄hibe-
atur impossibilitate aliqua aggregare se
ciuitati istī exp̄ssa p̄fessione et euidēti
susceptione legis ⁊ iudiciōz ciuitatis ipi
us se agregabit eidē omnis generis em̄
homines silitudo morū sociat et adunat
quēadmodū similitudo naturaz alia aia-
lia. Q. si neglexerit aut p̄tēpserit videlicet
se aggregare atq; adunare huic sance so-
cietati ⁊ manifestū est illum iam non p̄-
nere ad illam. Si em̄ p̄tineret ad ipaz nō
p̄tineret ad ipaz exsilitudie cū p̄tinentia ad il-
lā n̄ sit nisi silitudo ⁊ p̄formitas in scitatie
⁊ iusticia ⁊ cetera morū laudabiliū hone-
state. Similitudo autem ⁊ conformitas
morū necessario p̄hibet ipm a se gregati-
one a suis similibus. Preterea si nec vult
iste haberi nec reputari vt ciuis ciuitatis
istius aut hoc ē ex superbia aut indignati-
one per que iam foris est ⁊ prohibet om-
mino esse ciuis aut ex metu aliquo alio ⁊
ipse metus ⁊ similiter ipsum eē ciuem nō
patitur. Jam em̄ corde negauit donum q;
metuit haberi vel videri vel p̄fiteri vel co-
fiteri non audet cultū eius quē sola ciui-
tas ista eidē exhibz vel impendit. Si quis
aut dixerit quid p̄dest videri v̄l haberi ci-
uem ciuitatis illius. Dicim⁹ q; multū per
oēm modū. Primū q; hoc est deo ad glo-
riam scz inter dei hostes inter cultus eius
ac religiōis eius p̄secutores dei p̄fiteri et
illa p̄fiteri. Scōo ē ei sp̄ialis ⁊ exp̄ssa ami-
cicia ⁊ bonoz p̄mūicatio ab illis q; hec v̄l
nouerint vel crediderint non em̄ p̄mūica-
bunt bona que solis amicis commūica-
do sunt nec exhibebitur amicitia que so-
lis amicis exhibenda est ei qui nec scitur

nec creditur amicus eē. Quāmodū ad cōmunionē hereditatis tue vel picipati onē nullaten⁹ ad mittes eū quem nec sci ueris nec credideris frēm tuum eē. Vides ergo quantū ceder deo ad gloriā quantū hominib⁹ ad conciliandū inter eos factā amicitia ad cōmunicandam inuicē mntuā beneficentiā haberi manifeste ciuē ciuita tis istius ⁊ apte pferi sanctā ciuitatem. Quantū aut omnes qui foris sunt inimici sunt ciuitatis istius vtpote amici vel serui potius vicioꝝ. Et hec siquidē si adulti sūt boniq; et mali capaces et eo ipso inimici dei quo cultū ⁊ religionē ipsius in semet ipsis destruunt ⁊ eo ipso necessario illū in alijs persecutur. Manifestū ē eos qui in ciuitatē istam ⁊ ad eius ciuitatē assumū tur quasi ab hostib⁹ ad pacem ⁊ amicitia am dei redire ideoq; eos exisse ab hosti bus recedere atq; cum deo ⁊ eius ciuita te pactum inire fedusq; ⁊ amicitia firma re verba ista. Abrenuncias sathane ⁊ oī bus pompis eius quid aliud sonāt q̄ re cedis ne ab hostibus dei ⁊ omnibus acti onibus eorū operibus quibus ipsum im pugnāt. Deinde cū interrogat⁹ vis christi anus esse. quid aliud ei dicitur nisi vis subire ⁊ tenere legem ⁊ seruare mores ci uitatis istius que xpianitas vocat⁹. Que omnia cū pmiserit ⁊ firmauerit. Quid re stat nisi admittatur ad dei pacem ⁊ ami ciciam ⁊ ad ciuitatem istā nobilem ⁊ cō forcium sanctorū. Ei aut qui ad pacem et amicitia vere recipit nihil eidē nec vindi ctę apte recipiētijs reseruaf. plenam ergo remissionē consequitur. **A**mplius si il le totaliter recedit a culpa ita. vt nihil eius dem retineat vel refuet necesse est iustum iudicem deū totaliter recedere ab ei⁹ pe na ⁊ nihil eiusdē eidē ipostex resuare. hic aut intelligimus penā vt penam et vindi ctam q̄ impossibile ē deum amico iā fa cto recogitare. Aliud em est dicere q; pa ter flagellat filium aliud est dicere percuti inimicū. Scim⁹ em amicos dei ab aman tissimo ac misericordissimo p̄re dō mala ista penalia recipe et hic non vt penā seu vindi ctā iracūdie sed magis vt correctōes ⁊ medicamēta stulticie et adiuuēta virtu tis vt male actōnes siue fabricationes et tūstiones siue ablutōnes et candidatiōes. hec aut nisi delirus atq; insani capitis vn q̄ dicet persecutiōes seu vindictas. Quis enim dicit fabricatiōes vasorum ⁊ malle

ationes metallorū vindictas esse aut per secutiones eorū. Si quis autē dixerit q in neutriū possunt qui sic veniūt Dicēdo se recedere a vicijs ⁊ demonibus cū non recedant ⁊ se velle inire fedus ⁊ amicitia cū deo ⁊ ciuitate eius cū adhuc corde ini mici perseuerent. Dicimus plane q; isti a sancta ciuitate longius se faciūt quā eēt ante. pristina em elongatiōi que non erat nisi peccata ⁊ vicia eorum addunt elōga tiōē aliam videlicet simulatiōis ⁊ mēda tium. Quāto em amplius peccat tanto lō gius ab ea fiunt ⁊ hoc ē quia q̄nto magis peccatores tanto eidē dissimiliores. Ipa aut dissimilitudo morū ipsa est elōgatio ab ipa ciuitate. Et q; ciues ciuitatis istius non solū serui dei sunt sed etiā filij gracie ⁊ adoptiōis iure et merito expectātes re gni celestis hereditatem cuius immobi lissimā possessionem post hāc vitam ppe tuo habeāt. Manifestū est quia ista reco ciliatio quam dixim⁹ ad deum ⁊ ciuitatē suam venientū nihil aliud est quā susce ptio eorum in filios amicos famulos et domesticos. Manifestū est ergo nihil ire aut dānationis eisdesse esse. **A**mplius siquid ire reseruaf vel odii esset dimidia ta pax ⁊ amicitia p̄te rea pdiciose ⁊ frau dulerter ageretur cum eis vtraq; repen deref. **A**mplius nec inter hoīes repit ista varietas ⁊ si inueniref detestabilis es s; atq; damnabilis vt amicus integer ad amicitia dimidia reconciliet⁹ quanto er go forcius diuine bonitatis pfectionē nō decebit ista dimidiatio. **A**mp. ipsa for ma qua veniūt sic nisi qui credit se lōge a deo fuisse que elōgatio vt dixim⁹ nō est nisi ipsa dissimilitudo q̄ vel est ipse peccata vel ex peccatis. De regione illa dissimili tudinis non veniunt nisi qui illā deserūt nec deo reconciliātur nisi quibus indul get nisi reconciliantur nisi quibus indul get. Non enim indulget nisi recognoscē ti bus ⁊ veniā petentibus. Non petit aut veniam nisi qui se deliquisse cognoscit. Qualiter aut obtinebit qui eam petere negligit aut dedignatur. Venientib⁹ er go ista duo necessaria sunt videlicet reco gnitio peccatoꝝ ⁊ venie postulatio q; nec illa deserit q; in quibus se non cognoscit peccasse sibi nec illa ignosci postulat ⁊ ista eē exteri⁹ sibi visibilr seu sensibilr nccaria ē non enim admitterentur a ciuib⁹ in ci uitatem istam introducentibus. nisi qui

cives efficiat velle et cum deo et eius ciuitate
 te pace; eos facere velle atq; ab inimicis
 ei velle recedere in eis apparuerit et hoc
 firmissima promissione declaratum est ergo et
 stabilitum qd venientibus ad deum et eius po-
 pulus efficiat velle et necessaria est exterior
 recognitio peccatorum non solum interior et ex-
 pressa nomine postulatio exteriorq; negatio
 hostium sue recessio ab ipsis. Nec non pro-
 missio sed professio legis et morum ciuitatis si-
 ue populi ipsius quibus si substantie veritas
 interius vere intrat. Alioquin longius se faci-
 unt. Manifestum est etiam ex hijs qd primo sa-
 cramento efficiat ingressus primus et qd eo
 patratum plena sanctitas templi dei et plena
 iusticia ciuitatis ipsius etc. que nominum?
 Et quoniam qui veniunt nec dum intus sunt non
 dum digni sunt ut quod petunt obtineant et di-
 gnus et iustus est in hoc a toto dei populo ad-
 iuvant utique qd omnibus suis obtinere non
 sufficiunt eis de amicorum dei orationibus impe-
 tretur vel si forte per dei gratiam antequam intret vi-
 sibilibus ciuitate istam veniam delictorum obtri-
 nuerit alia dona spiritualia orationibus diuini
 nominis inuocationibus super ipsos factis augmen-
 tantur consuetudo ipsorum eis de obtineant. Mo-
 dis ergo omnibus necesse est ut qui admittuntur
 aut assumuntur ad sanctorum precium ut cum
 orationibus et diuini nominis inuocationibus fiat
 Quod enim solus deus est qui introducit in huius
 precium. Solus ipse est qui vitam gratie in se
 venit extendit. Solus dona sua promittit q
 bus vult decem et ut glorificet ex tanta mirabili
 ope et gratie agant eis de tanta precioso dono et
 ut ab eo postulet non beneficia quantum est
 iustificatio peccatoris ut appeat quantum amicus
 suis faueat et quantum possint apud ipsum pro-
 ces eorum ut ex hoc ad eius amicitiam inimici
 eius etiam prouocetur quod omnia orationibus et sui no-
 minis inuocationibus fuit manifeste et hoc
 in ipsis orationibus scitis et diuini nominis inuoca-
 tionibus expressis continetur. Non enim rite oratur
 aut inuocat demeritis deus nisi promit-
 sis laudibus et gratiarum actionibus ut saltem in
 mixtis siue annexis orationibus inuocatio-
 nibus per beneficia iam susceptis
 Et quoniam plene ac perfecte pacificati ac
 reconciliati deo perfecte sanctitati
 et in amicos dei atque domesticos
 ac familiares assumptis atque susceptis quatuor
 orationibus restat per necessarium videlicet ut propter insidias
 demonum temptationes et insultum ipsorum vicio-
 rum in ipsa gratia sanctificationis roboretur
 et confirmetur. Deinde ut hec ipsa nutrian-

tur in eis et augeatur. Tercio ut si forte ab
 illa exciderit eis per modum repens. Quar-
 to necessarium ministerium quod illa quod dicitur fiant app-
 et euidenter necessitas sacrorum quatuor se-
 quentium. Primum quod plene sanctificationis
 dicitur videlicet sacram confirmationis propter
 robur et sacramentum sacre communionis seu
 refectiois propter nutrimentum et augmentum ipsi-
 us gratie et sacramentum penitentiae propter reparationem
 eiusdem post lapsus siue ruinam ab ipsa et sa-
 cramentum ordinis quo preparentur et ydonei
 sunt ministri per quos ista electis beneficia
 dispensentur. Si enim in domo magna et
 regno amplissimo temporalis necesse est ministros
 esse per quos temporalia dispensent multo for-
 tius in domo compabiliter magnificentius
 ordinata domo dico et regno spiritualibus
 multo fortius inquit non deberet congruentia
 et necessaria ministeria et ministri ydonei per
 quos fiat dispensatio spiritualium donorum. Et
 quemadmodum vis generatio nostra non cum
 modo et modestia nec lege aut temperamento
 rationis regulata ad opus quod debet esse gene-
 rationis communitatem hominum monet aut in-
 citat sed impetu aut petulantia brutali rapit
 atque precipitat et inflagida non noiaanda in-
 passiones ignoie velud quodam vis et violenta
 tempestas inpellit quod dignum et iustum sit illam
 ad legem et modestiam rationis reduci et ab isto
 tam turpi tamque indeceti excessu circūcūdi
 nemo dubitat vel ignorat nisi quem volu-
 ptatis huius vorago absorberit et spurcia
 imerferit nisi qui ab humani generis gene-
 rositate in brutale desipiam de generaue-
 rit. Deinde quam inordinat motus sit ipse
 concupie et etiam merborum generatioi defut-
 re natoium qui nec iustum rationis expectat
 nec lege eius cohibet aut promittitur aut mo-
 derat quis ignorat qui hominis nomine dignus sit
 ignorantia enim huius non hominum sed pecudum est
 Apparet ergo ex his necessitas sacramentum
 mirimonij quo ab ista inordinatione seu
 feditate sanctificat iuges et a tanta incitanti-
 turpi excessu circūcūdūtur. Sed de his latius
 intractu de mirimonio loqui proponimus
 Et quoniam egredientes de hoc modo iam inquit sunt
 deopresentandi dubitare non debet eos esse san-
 ctificandos ab hijs qui forte ipsis ab hoc mun-
 do ad heserunt vel de pulvis itinerantem pe-
 dibus et a mimis atque cottidis ingnamē-
 tis sine quibus vita ista non agit et hec sunt
 quod vult venialia peccata vocat. nec enim spō-
 sa ad spōsum absque ablutione aliquid et appa-
 tu vnde ingredis neque vas mense absque re-

sinceratioe ab urbane agentib⁹ vnquā in
 fertur nec ad solennitatē aut conuiuiū re
 gium absq; innouatione aliq; atq; decora
 tione qsq; accedere presumit. Quē ergo vt
 spōsa ad spōsi thalamū ingressuravt ad
 etne refectiois et societati cōuiuiū vt vas
 mēis celestib⁹ inferēdū et in thesauris in
 corruptibilib⁹ reponendū est aia in extre
 mis agentis iā iamq; morituri quā neces
 sariū sit et qntū decens extreme sanctifica
 tionis sacramentū apparet intelligētib⁹
 Ampli⁹ q; sanctificatis vtpote ad san
 ctam et spiritualem miliciam a scriptis res
 stant certamina et bella acerrima contra
 demonem et vicia post suscepta in prime
 sanctificatiōis sacramēta vtutū ornamēta
 vel vestimēta militatibus siue pugnātib⁹
 quis dubitat qui necessaria sint robur et
 refectio. Robur quo hostes virilit̃ pfoiet
 grauit̃ fortit̃q; refellant. Deinde cib⁹
 et refectio quo non solū vita non deficiat
 s; et in pinguedie spūali augmētōq; pfi
 ciant per hāc viam stabilitur duo sacra
 mēta sc; sacramētū confirmatiōis et sacra
 mētū sacre refectiois. Quē dixerit si quis
 et in ipa prima sanctificatiōe pstat omne
 robur et ois fortitudo spūalis q; omis; de
 cor vtutū. et ppter hoc paciētia fortitudo et
 hūilitas cui⁹ modi ē ergo robo: qd pstat
 sacramēto cōfirmatiōis cū illō roburnō
 possit eē noua virtus aut noua fortitudo
 eo q; oēs virtutes in pmo sacramēto iam
 collate sint rñdeo quia alia est fortitudo
 mēbroz sc; lacertozū humereoz thoracis
 et iterum neruoz ossium et cutis et alia ar
 moz. Et cū oia arma vtutū q; plenitudo
 sanctificatiōis requirit q; iam receperit
 remanet in eo adhuc. Debilitas mēbroz
 ppter quā ipsa arma eidē interdū oneri
 sunt sic naturaliter iracūdis ipse clipe⁹ pa
 ciētie magni oneris ē ppter qd et facile ab
 eis exu ē et facile illū piciūt. Ecōtrario at
 se h; in eis q; naturalr mites sunt siue mā
 sueti. Quasi em̃ sub magnis ictib⁹ et tūcio
 nib⁹ psecutionū clipeti paciē a deo fortit̃
 tenent vt ex eis nec executi nec eripi facile
 possint. Pōt igr̃ dici q; robur sacramēti cō
 firmatiōis ē sicut robur mēbroz q; illo sa
 cramēto roborant̃ ad portandū pond⁹ ar
 moz et aliq; imminēt. S; de hoc intracta
 tu cōfirmatiōis meli⁹ loqmur. Ampli⁹
 q; sanctificatis viuēdū est inter malos et
 cū bonis qdē non solū amicabiliter sed et
 sic commūter Inter malos aut̃ q; commū

onē sanctitatē et alioz bonoz spūaliū non
 solū in se extēdi et vsq; ptingere non paci
 unt̃ s; mala sua in alios iaculari et immit
 tere multipl̃r studēt atq; conant̃ necē est
 electos amicitia atq; commūione oim bo
 noz atq; maloz penaliū inuicē eē cōplexos
 largos atq; pfulos. Ad malos aut̃ hoc ē
 sanctitatē et religionis inimicos ac p secu
 rores fortes paciētes. Ex gratia igr̃ pme
 sanctificatiōis in seipis electi et sancti et iu
 sti deoq; p oia placētes. Duob⁹ vō sacra
 mētis seqntib⁹ efficiant̃ et vt ad alterz qd
 debēt ad su os quidā cōmūicantes ad ad
 uersarios vō fortes. Hec igr̃ dñia ē inter
 prime sanctificatiōis grām et istas duas
 qd illa ē qua sancte in se viuūt et deo acce
 ptabiliter. Istis vō duab⁹ quasi ad alterz
 et hoc ipm noibus sacramētōri insinuat
 firmitas em̃ nēcāria ē contra impellētes et
 concutiētes. Commūio vero in cōsortes
 socios et frēs hoc igr̃ duob⁹ istis sacramē
 tis pstat digne suscipiētib⁹ sc; vt bene vi
 uam⁹ et vt decet nos habeam⁹ ad alios
 vel saltē vt hoc meli⁹ faciam⁹ quā alias
 facerem⁹. Prime ergo sacramēto vt bene
 viuam⁹ in nobis et deo acceptabiliter vt
 dixim⁹ ergo et sacramētū ordīs sacramen
 tū est ad alterz. Et qm sacramēta spūalia
 sunt medicamēta vel sanitas spūalis p il
 la efficiē et pstant. Ut aut̃ medicamēta nē
 cessaria sūt ita et medici. Medici vō mīstri
 sunt siue mīstratores medicamētoz spūa
 liū q; ordinati sunt et sanctificati ad ea mī
 strada. Apparet igr̃ nēcitas et vtilitas gn
 ti sacramēti qd ordinē dixim⁹. Ampli⁹
 q; virtuti irascibili duo iminēt vt certaia
 opprobrioz scilicet et iniuriarum ab alijs
 Quid mirū si adiuuāda et roborāda sint
 contra illa. Et hec dicim⁹ sacramētū con
 firmatiōis ei fieri adiuuētū vero eius et
 robur et sancta impudēcia ē et sancta paci
 tas quaz altera cōfirmat⁹ nō reputat op
 probriū s; dei cultore cōsortēq; sanctoz bri
 loici altera vō ipz pferi q; q; discie pa
 rē. Et ppter hoc in ipa frōte q; quādā se
 pudoris sit sacri icti⁹ insignitio siue impū
 sio. Deinde q; virt⁹ pcupiscibilis a duobus
 sit impugnabaf hostib⁹ sc; cupiditatib⁹
 et pcupiscētijs et ab his duob⁹ polluebat̃
 nēcārio et armāda et scificāda fuit cōtra
 illa. Manifestū aut̃ ē sacm mīmonū q; et
 et armat⁹ et sanctificat⁹ et ptra pcupiscētijs
 Sacro vero cōmūionis sacre ē cōtra cupi
 ditates. Ubi em̃ oia cōmūia cessat ois

cupiditas diuitiarum bonorum et hominum.
 Amp. ubi sacra communio non solum sacramen-
 totum est sed etiam interiori et efficacia cer-
 tum excommunicatione siue appropriati-
 one nihil sibi vendicare ymo pcul est tam-
 anathema ubi autem nec excommunicatio nec
 appropriatio siue proprietates nec cupiditas
 nec ambitio. Manifestum est ergo quod sacra
 communio et mudat et liberat acupiditati-
 bus et hunc dicimus specialem et proprium effe-
 ctum in sacramento altaris licet multa alia
 operetur. Sic et sacramenti matrimonij pro-
 prium et speciale effectum dicimus inuentionem
 et liberationem a spurcijs et a mortiferis con-
 cupiscentijs. Si quis autem quesierit quare
 contra incontinentiam gule non est institutum
 proprium sacramentum cum tot et tanta sint.
 Rndeo quia viciu gule magis est con-
 suetudine contractu quam innatu et ap-
 petitiui omnis cibi siue potus natura ter-
 minu posuit societatem que vniq; paruo
 constant naturaliter vicijs autem et peccatis
 acquisitis sacramenti pme sanctificatio-
 nis et sacramenti penitentie sufficenter me-
 dent. Amplius. certu est quia in nob
 inata est pusillanimitas contra opprobria
 et iniuria cui pars quedam est stulta pudo-
 rositas. Sicut innata est nobis proprietarie-
 tas ex q dicimus meum tuu vbi scilicet exco-
 municati et excommunicatione dignissima inna-
 ta est etiam nobis concupiscibilitas qua etiam
 sanati spiritualiter facile patimur recidi-
 uis merito ergo contra pusillanimitatem fir-
 mitas. contra proprietatem communitas con-
 tra concupiscibilitatem castitas contra recidi-
 uitate resurgendi facultas. Diuina nobis
 miseratione prestat. Sacramento quidem
 confirmationis firmitas sacramento quidem
 sacre communiois communitas. sacramento quidem
 matrimonij castitas. Sacramento pe-
 nitentie resurgendi post lapsum facultas et
 hoc quidem de sacramentis communiter dici-
 mus de numero et ordine illorum
 Princeps vero dicimus denomina-
 tionibus appropriatis sacramento
 consideratōes proprias de singulis
 facientes. Et iam nosti quia ad spiritualia intel-
 ligibilia non est via cognitionis et doctrine
 nisi per similitudines sensibilium nisi forte per
 paucis sapientibus diuina autem sapia non in-
 tendit consulere solis sapientibus sed interio-
 rius larga est in omnis que se ad illam erexit. Et
 quoniam sapientissimi est per eam viam ducere in-
 sapientes quoniam conuenienti et facili ad lucem

vitae venire possunt deuenit magis erudito-
 rumque omnium recte et sane sapientium deum etiam
 viam eligere quam scilicet ut illorum facilioremque
 uidit communitati hominum ad cognitionem salu-
 taris nostreque veritatis. Ne ergo adhorre-
 as quod ipsum deum iam scis eligere debuisti
 et communitati hominum erudiente expedienti
 et apti. Satis ergo quod vixime rectissimeque
 dixerunt a deo docti homines viciu egritudi-
 nem esse vetustatem et corruptionem et putredi-
 nem et vermen et bestiam malam et vuln et
 mortem et cathenam et copedem et carcerem
 et tenebram. Deinde et specialiter lepram
 paralysim febrem insaniam seu furorem et vir-
 tutem contrariis nominibus appellauerunt Eo-
 dem modo ubi turpitudine aut deformitas
 aut mutilatio viciu nominatu ab eisdem sa-
 pientibus audierit attende similitudines et in-
 comodo spiritualium et non adhorerebis loqu-
 laz eorum ymo gescet intellectus tuus in eis
 et laudabit rectitudinem illi et discretudinem
 et prudentiam illorum his itaque posuit faciem
 quod in omni doctrina et disciplina licitum est
 scilicet accipiemus ascensu ea que sensu ipso nota
 sunt omnibus scilicet puerilitate virtutis nostre appeti-
 tine interioris que ea que sunt inhonesta fer-
 uent appetim et nobis eadem bene sapient
 Contrario vero contrario. Quomodo enim er-
 go pueritas et corruptio virtutis nostre ap-
 petitine exteriores egritudinem exteriori indi-
 cat hoc est corpus sic necesse est istum errorem per
 ueritatem appetitine interioris interiori egris-
 tudinem indicare hoc est egritudine metis
 Quis enim dubitat errorem exterioris appeti-
 tine que appetit carbones et cineres pro vo-
 et naturali cibo corporis egritudinem indicare
 corporis. Sic et nulli dubium est quod error appeti-
 tine interioris que appetit omnia inconuenientia
 et contraria pro vo et naturali cibo metis qui
 non potest esse alius quam vitas et honestas egris-
 tudinem indicare metis. Sic et de errore pa-
 lati siue gustu corporalis. Quomodo autem quoniam enim si
 quod amara est dulce sapit et conuerso intelli-
 git ex hoc egritudo et mala dispositio cor-
 poris. Sic cum bona spiritualia et sancta et honesta
 nobis amare sapient contraria pro bene et
 delectabili. Quomodo non iudicabis ex hoc erro-
 re et pueritate egritudo et mala dispositio nostre
 metis et hec egritudo nobis innata est et
 originalis iuxta hunc modum et ipso sensu no-
 tum est quod animales siue brutales nascimur ita
 ut ipsa rationalitas in nobis sopita et sepul-
 ta manifesta sit. Si enim ammouerimus
 ab hominibus doctrinam et disciplinam

flagella et correctiones atque iusticias et vindictas que irrogantur per principes et potentes et eos absque iugo et repressione vivere sustinuerimus non homines vita et moribus sed siluestres belue apparebunt. Apparet ergo quomodo innata sit animalitas hominibus que ubi repressum non habet a deo crescit et tot repressis non solum non deponitur sed etiam vix aut modicum ad modicum compescitur. Amplius cum vires superiores animarum nostrarum et preesse debeant et imperare inferioribus et propter hoc esse necessario fortiores. E contrario nascimur dispositi. ut non id quo homines sumus et animalibus preesse ac preminere debemus quod vix in nobis nobilissimum ac prestantissimum est quo et ymago dei sumus. Non inquam illud preest in nobis atque dominetur sed magis turpiter subsit et seruiat et in multis hominum nullum sui indicium exhibeat ut in vita et moribus eorum sola brutalitas appareat. Quid aliud istam puerilitatem vocare possumus nisi vitium originale et innatam nobis brutalitatem siue animalitatem similiter egritudinem quia omnes nascimur laborantes. Longruunt enim et alia nomina similitudinum supradictorum. Et quia contrarium est virtuti omni atque repugnans merito vitium et quia honestati merito inhonestas. Et quia immixtio est siue adhesio alienorum et ad animas nostras omnino non pertinentium inquinatio seu sordidatio merito nominatur. Siquidem brutales affectiones in anima humana vel hominibus inquinamenta sunt. Et quia contraria sanctitati merito execrabilitas et quia vicinitas ad mortem eterne damnationis merito vetustas et propter alia incommoda senectutis videlicet ad tenebrationem visus interioris ac spiritualis propter incurvationem ad infima temporalium propter tremorem pusillanimitatis propter rugositatem duplicis et mendacitatis propter ineptitudinem generationis et si qua sunt talia. Similiter et deformitas et decoloratio ex quibus omnibus manifestum est primum sacramentum esse renovationis quo ista vetustas cum tota secula in comodorum suorum tollitur. Et sacramentum baptismi id evnctionis quod ista tollit decoloritas natiuitas quod et color spiritualis appellatur. Amplius quod natiuitas ingressus est et initium vite mors vero finis est et desinitio ipsius. Necesse autem est vitam animale desinere et finire in nobis et spirituale incipere

ut vitam dampnationem mortis eterne et acquiramus retributionem vite eterne. Necesse ergo habemus mori quantum ad vitam animale et renasci quantum ad vitam spirituale. Ex quo iam duo declarata sunt videlicet quod veritas ait Iohannes. iiii. Nisi quis natus fuerit de nouo non intrabit in regnum celorum. Et propter quod sacramentum primum dicat sacramentum regenerationis. Quoniam autem ad ea quod sursum sunt versus spiritualia et eterna bona nascimur frigidi et gelidi. Ad alia vero quod deorsum sunt corporalia hoc est carnalia et mundana feruidi et ardentes. quorum utrumque vitium est atque puerilitas. Et propter hoc e contrario nos habere oportet manifestum est quod ad ea quod sursum sunt calefieri et succendi ad ea vero quod deorsum sunt extinguere et infrigidari atque congelari necesse habemus. Nascuntur ergo filii ad ea necesse est apponi aquam et ignem et in utrumque eos immergi. In aquam quidem ut extinguat illud puerilissimi ardoris incendium. In ignem ut soluatur istud mortifere frigiditatis gelidum et accendatur viuifici et salutiferi ardoris incendium. Ardentes siquidem nascuntur filii ad ignem amoris pueri et illo quasi operto et clauso flammis nequissimorum desideriorum adhuc erumpere non valentibus tempore scilicet in facie eodem tamen igne cum ad etatem pubertatis veniunt velut ingenti fornace et camino conflati ardere aquam et ignem spiritus sancti gratia eandem intelligimus qua ad ea quod deorsum sunt amoris desiderio ardere et ab hijs quod deorsum frigemus sic e contrario uno et eodem amore pueri ad ea quod deorsum sunt ardere. Et quemadmodum eadem animalitate ad ea que deorsum sunt ardemus a spiritualibus vero frigemus. Sic et eadem spiritualitate ad spiritualia ardemus et ad ea quod animalitatis sunt frigemus. In aquam ergo gratia quam diximus immergi necesse habet et extinguere filium ad eam in immersione non solum fieri sed etiam visibile designare necesse est ex causis quas diximus. Necesse ergo est et aquam visibile adhiberi nascuntur filii ad eam in immersione visibile eorum in ea fieri. Quod si dicat quod eadem ratio et ignem visibile in immersione in eo fieri. Quia gratia de qua loquimur non magis aqua est ad extinguendum et lavandum quam ignis ad accedendum atque purgandum nec minus oleum ad sanandum ad regiam et sacerdotalem dignitatem prestandam et ad alia que olei sunt. Sic et non minus sal ad condiendum conservandum vermesque viciorum et putredines corruptionis confusa

mendū ppter hoc sunt adhuc qui bapti-
zant in igne. Nos autē dabimus causas
quare potius in aqua licet em sal oleum et
ignis lucerne et vestis candida eandē gra-
ciā significant quam et aqua tamen aqua
expressioris est significatiōis in hoc et eui-
dentioris similitudinis et facilioris prepa-
rationis quam alia. adhibentur autem et
sufflatio et sputi linitio que eiusdem gra-
cie habent significatiōem licet ad aliud
et alia compatiōe. Alioquin sacramentū
nō haberet plene solennitatē suam. Uter-
go ipsa gracia spiritus sancti sciatur ibi opa-
ri nō solum ut aqua pportionaliter et sili-
ter interius ut aqua exterius. Adhibent
et alia ut eoispo cognoscat ibi operari ut sal
et oleum lucerna et vestis. Ipsa em gracia
vngimur ad sanctitatē ad decorē ad sacer-
dotalem et ad regiā dignitatē. Ipsa accen-
dimur ad ea que sursum sunt et illumina-
mur ad salutarē cognitiōē. Ipsa pdimur
conseruamur et a vermib⁹ et a putredine
spiritualibus purgamur. Ipsa vestimur et
ea hic ptegimur et ornamur. Ipsa inspira-
mur et ut sancte et iuste viuamus. Ipsa ad-
apimur ad papienda que dei sunt. Aque
vero septē note sunt cōmunitati hominū
opatiōes quibus aque vine id ē grā spi-
ritus sancti comparatur. Similia em opat-
aqua viua naturalis quarū opatiōnum
Prima ē ablutio sordiu. Secūda extinctiō
ardorū est. Tercia immersio qua necantur
seu suffocantur ea que nō habent viuere ni-
si in sicco. Sicut homines et terrestria oia
animalia. Iuxta hūc modū in aqua viua
contribulant capita draconū. iuxta quod
scriptū ē. Contribulasti capita draconū in
aquis viuīs intellige que capita vlt capita
lia vicia intelligunt capita draconū infer-
naliū vocat eo qd tota potestas demonū
in homines ex ipsis viciis ē vel ipsa origina-
lis corruptio. Animalitas scilicet et bruta-
litas cum qua nascimur que ē multa ca-
pita potencialiter iuxta illud quia demon
in enāgelio marci et dixisse legit Mibi le-
gio nomen est quia multi sumus. Sic et
animalitas ista tota multitudo vicioz est
et tota illa multitudo quadrupedū et res-
piliū iumentoz et animalū immundozū
que appuisse legitur perforatū parietem
depicta in pariete p totū Ezechiel. iij. Hec
eadē ostensa est petro in iohāne. x. Actū
vbi dictū ē ei occide et manduca Unde et
vetus homo qualis ex adam nascit mon-

strum est ex omī ista monstruositate com-
pactum. Inde in. iij. Sapientie dicit mul-
tigena impioz multitudo nō erit vtilis in
se ergo habet potencialiter similitudines
omniū animalū vtiur latrato canino sci-
licet dum litigat rugitu leonino dū mina-
tur aut cōuiciatur garritu vulpino vel lu-
pino dū similitudine seu deceptorie applau-
dit Sibillatu serpentino dum mala sugge-
rit et ad hūc modū de alijs. Et ē monstru-
ositas nondū explicata et cōuoluta potes-
cialiter. Postmodū aut explicatur et enol-
uitur p longū seu p lōgitudinē vite et apta-
ri potest veteri homini iuxta illud. xiiij. iob
nūq in eodem statu pmanet. Quo tene-
am nodo mutantē pthea vult. Quia iux-
ta illud. xiiij. iob Nūq in eodē statu p-
manet sed ut se canem pphibet latratu li-
gioso et alijs que naturaliter in canib⁹ in-
ueniūtur Nunc vulpem fraudulēcia nūc
asinū stoliditate. nunc equū pceptū impe-
tuositati Nūc bufonem malignitate. nūc
serpentem venenosa mordacitate. Nunc
leonem iracundi animositate. nunc auem
inquieta instabilitate. nunc lupum insidi-
osa rapacitate. nūc apum in domabili se-
rocitate et ad hūc modū de alijs tota ista
monstruositatis capita que vetus homo
est et tota in eo est potencialiter in aquis
viuis contribulatur. Iste ymagines in ci-
uitate dei in ipso scilz ingressu ciuitatis ad
nihilū redigent. Quemadmodū picture
supfusione aque delentur. Hic ē pharao
et eius exercit⁹ qui in aqua viua gracie ve-
lut in mari rubro immergit ppter hec ter-
cia sua opatiōe et virtute aqua visibilis
aque inuisibili comparatur. Quarta opera-
tiō regeneratiō ē et toti cōmunitati homi-
nū notū est qd generatiō ex aquis fiat. vn-
de et pluuia expectant et inundationes
fluminum et vbi ista duo defuerint vlt exi-
tus aquarū ad ortos et lacus deducit vlt
aquas haustas ipis ortis et satis superin-
fundunt quasi ex aquis querētes genera-
tiōē fructuū et segetū et sola aqua in ge-
neratione omniū terre nascentiū transire
videtur cum sola in hmoi generationib⁹
nō solum non consumitur sed nec etiā mi-
nuitur ymmo et crescit et ymmo et genera-
tiones iste ex sola aqua fieri nonnullis vi-
dentur. Quinta opatiō aque renouatiō ē
sicut legit Job si senuerit in terra radix ei⁹
et puluere mortuos fuerit truncus ei⁹ ad-
odorem aque germinabit et faciet comam

quasi cū primū plantatū ēēt. Ista renouatio euidentis est in salicib⁹ que postq̃ aruerunt iuxta aquas plantate. et etiam sub pluuijs aljs plurijs renouantur ⁊ totum hoc continet pmissio illa ysaie pphete. xiii. Effundā aquas super sicientes et fluenta sup aridam. Effundam spiritū meū sup semen tuū et benedictionē meam sup stirpem tuā germinabūt inter herbas q̃ salices iuxta preter fluentes aquas. Merito ergo sacramentū regenerationis ⁊ renouationis in aqua et p aquam fit. **Sexta** operatio aque cōglutinatio ē et cōgregatio est in dispersione et vnio a diuisione sicut apparet in puluere cum aqua aspersus fuerit sic ⁊ a dispersione cogitationū ⁊ affectionū cor humanū aqua gracie colligit et cōglutinat et velut pulucre in glebā cōpingit vt fiat quasi terra fertilis frugū ⁊ fructū bonorū operū. Non em̃ frustra dictū ē impij sicut puluis quem pūcit vent⁹ ante eum sup efusione aque viue sicut puluis est cor humanū ad omnē frugem spūalem sterile. **Septima** opatio est mollitio quēadmodū em̃ terra siccitate indurata sup infusione aque viue mollis sic cor ⁊ aptū efficitur vt scripturā salutarē veritatis facile recipiat et impressionē diuine similitudinis et ymaginem bonitatis eius facile induat. **Veritas** quidem scribitur digito dei hoc spiritu sancto in intellectu ⁊ hoc velut quinq; libris distincta. p̃mus liber fides. Secundus donū intellect⁹. Tercius donū sciencie. Quartus donū cōsiliū. Quintus ip̃a sciencia aljs prudentia spūalis que defursum est ymago ⁊ diuine bonitatis imprimatur affectui siue voluntati. Hoc est decor quo mens humana in baptismo induitur dū salutarī veritate ei inscribitur intellect⁹ sicut cum ceco visus diuina virtute attribuitur nō eo ip̃o omnī visibilitū noticia eidem sed potius per qd̃ illam acquirit p̃statut sic se habet in qnq; luminū hic nominatoz menti infusione siue quinq; libroz inscriptio ē sic diuine bonitatis similitudine eius insignitur ⁊ sigillatur affectus. Juxta qd̃ legitur in. viii. Laicoz. Pone me vt signaculū sup cor tuū. Jam ergo manifestū ē tibi qz aqua expressioris ē designationis et euidentioris similitudinis ad aquam salutarem atq; viuificam quam ignis euidentioris in quam et magis note cōmunitati hominū cui exteriora signa maxime deseruiūt. Est etiā fa-

cilioz p̃parationis. Et quia iam manifestū ē quia tingi in quocūq; nihil aliud est quā ei assimilari seu simile ei fieri. Manifestū enā ē consequēter tibi quia necesse habemus tingi in igne spirituali et inuisibili hoc ē igni ṽl ignei fieri. Similit⁹ ⁊ in spū id ē spirituales fieri. Sic et in deo id ē dū vel diuini fieri. Sic et in xp̃o id ē xp̃iani fieri. Si quis autē quesierit vtrū sanctificatio ex aqua sit sciendū ē qd̃ nō. S; ex solo deo actore et datore qui inuocat⁹ ad hoc adest et assistit ⁊ opatur intus ad similitudinē et p̃portionē eius qd̃ aqua h; opari exterius. Et verba ista Baptizo te in noīe patris et filij ⁊ spiritus sancti inuocatio sūt beate et gloriose trinitatis et hoc p̃ insinuationē ac si diceret Baptizo te in nomine id est nominatim inuocatis patre ⁊ filio ⁊ spiritu sancto scilicet ad sanctificandū te. Alij intellexerūt noīe id ē in virtute patris et filij et spiritus sancti. Qui omnes intellectus boni sunt catholici vt ille intelligatur facere cuius nomine ṽl auctoritate fit vel ex cuius parte fit ac si diceret non mea auctoritate s; virtute patris et filij et spūs sancti. Et si ego mynisteriū adhibeā illud ē quod solū facio. Attende autē qd̃ tucius et salubrius est in generali hoc intendere per verba illa et in generali intelligere in verbis illis quod veritas in euangelio intelligi voluit et intendit qd̃ ad inexpressū ⁊ indeterminatū aliquē intellectū descendere. Verbis autē nec addendū nec diminuendū ē nec transpositio faciendā ē illorū si tamen per errorem vel per negligenciā aliquid tale factū fuit dnm tamen sana sit ⁊ pura intentio baptizandi dummodō leue sit et modicū et sentēcia salua de sensu nostro nō auderem⁹ dicere aliquid de eē de plenitudine sanctificationis sic baptizato quoniā autē de hoc et multa ⁊ dicta ⁊ scripta sunt et statuta et hoc p̃pter intentionē p̃positi nostri qui hic stabilire tm̃ sacramēta intendimus ac virtutem eoz ⁊ efficaciam errozesq; impiorū et incredulorū circa ipsa destruere transeuntes ad alia formam baptizandi ab ipsis sacerdotibus et a sūmo sacerdote maxime dicimus assumenda et addiscenda. Inter nos em̃ ⁊ incredulos nō de forma baptismi sed virtute veritate et efficacia dissensio ē. Redeam⁹ ergo ad id in quo eramus et dicamus quia virtute benedictionis siue inuocationis diuine sanctificatio fit; vt em̃ iste qui baptizaf in

aqua visibili siue mergit baptizat aqua saluari inuisibili virtus facit benedictionis siue diuine inuocationis ex hoc solo beneplacito et habundancia diuine pietatis que electis suis inuocantibus se prestat et deus ad eum spiritum et in isto mysterio tanto promptius est atque paratius quanto istud est ad maiorem salutem suscipiendis. Idem dicimus in sacramento confirmationis que inuocatio diuini nominis seu benedictio operatur ipsum robur et confirmatio nem in suscipiente et hoc ex eodem beneplacito et habundancia diuine bonitatis sic in sacramento altaris ut verum ac viuificus panis qui de celo descendit adueniat eadem benedictio et ex eodem facit sic et in consuetudine ut vincula peccatorum disrumpantur et dona gratiarum ei restituantur benedictio sacerdotalis et absolutio facit sic et inordinatis ut gratia sanctificationis et sacri ministerii ordo in eos veniat episcopalis manus impositio et benedictio operatur. Sic et in coniugatis ut gratia et sanctificatio que eis postulat eis de donetur ipsa benedictio nuptialis impetrat. Sic et extremam unctionem recipientibus oratio sacerdotalis et benedictio remissionem impetrat peccatorum et corporum sanitatem. Et hoc ipsum orationes episcopales et sacerdotales expressae continetur. Sed et ipse dominus hoc ipsum testatur Numeri. vi. Et benedicetis filiis israel et dicitis eis. Benedicat tibi dominus et custodiat te. Et post pauca inuocabunt nomen meum super filios israel et ego benedicam eis.

In uocationes autem iste et benedictiones nomine ecclesie et ex parte totius populi sanctorum sunt et propter hoc audit eos clementissimus deus: licet per malos eadem ministros offerant. Quodammodum enim princeps non uilitate cursoris qui ex parte amicorum suorum litteras petitionas ei porrigit. Sed petitionem ipsam et petentes meritaque petentium quicquid est facere deceat potius attendit. Sic clementissimus deus non uilitatem aut indignitatem ministrorum ecclesie sue petitiones et vota offerentium et uelut ore ei porrigentium. Sed potius ipsam ecclesiam suam et eius merita quicquid magnificencia misericordie sue facere deceat attendit. Et sicut sole visibile quantumque malicia aperientis fenestra etiam si ad furandum uel occidendum hominem eam aperiat non prohibet ab infusione luminis et immissione radiorum nec ipsum lumem prohibet malicia eiusdem quo minus ingrediat et domui se infundat sic sole intellegencie malicia quantumque ministri ministerio suo uia preparatis lumine gratie sue et qua

si aperientis ei fenestra cordis eius que baptizat non prohibet nec lumem gratie qui minus intret auerit. Attende autem quod sola fenestra cordis deaperit et gratie sue solus ad cor humanum aditus pandit. Itaque sicut agricolae cupiditas et malicia quantumque furculum oleastri insertum oliue a comunione vegetationis nutritum et pinguedinis non prohibet etiam si ipsa insertio ipsius mortale peccatum fuerit sic platanus ramusculum malicia plantatus qui minus terre hereat et eadem uita et incrementum de tribuat. Sic et malicia ministrorum nec diuine bonitatis diuicias nec ecclesie comunione ab eis quod oliue ecclesie de oleastro agrestis et inculte uite decisos inserunt nec ab eis quod in terra ecclesie plantati auerunt. Oliua uocat ecclesiam ipse deus. Hierem. xxi. Oliua uerberi fructifera speciosa vocauit dominus nomen tuum et terra vocauit eandem in Psal. Benedixisti domine terram tuam. Quodammodum de peccatis uel malicia inserentis uel plantatis nihil ad oliuam uel terram. Non enim agunt nec agere nata sunt in alternum eorum et ideo non impediunt illas neque quod deus operatur per eas naturaliter sic peccata ministrorum in ipsis inclusa remanent et non possunt impedire preces ecclesie qui minus deus eas exaudiat neque quod deus operatur per ea siue per ea maxime quando nec ipsa peccata in hoc tendunt uel diriguntur ut ipsam sanctificationem impediunt. Et quodammodum natura oliue non requirit ut bonus et sanctus sit insertor oleastri sed solum opus insertionis et bonitatem quam debet habere eo quod fertio uidelicet proportionata in fixationem et firmam colligationem et forte cooperationem ne illabatur pluuia in ipsam fissuram insertionis et nullatenus requirit ut ista sint sanctificata uel ex charitate facta. Sic neque oliua ecclesie requirit bonitatem sanctitatis in ministris uel cooperationibus eorum sed illam bonitatem insertionis que est obseruatio ecclesie siue forme bona est insertio oleastri spiritualis in oliuam ecclesie si formam habuerit quas obseruari debet ecclesiam et bene inseritur oliue ut in illa et per illam uiuat ab ipso fonte uiuo deo qui secundum formam ecclesie inserit. Expressa autem est similitudo de hoc in edificis et structuris. Qui enim cedit sculpsit et polit lapidem uel lignum sola cupiditate uel auaricia locum operationis suas et qui ibidem operatur in alio lapide et sola deuotione ut ponat in structuram alicuius sacri edificii uides apte quod quantum ad lapides nulla diuersitas. Sicut et cum positi

fuerint eisdem intentionibus licet ipse intentiones
adeo sint diuersae altera bona sit altera
mala tamen structura in nullo diuersificat
Idem erit templum quod per auaricia artificii
et cupiditate edificatum et eiusdem pulchritu-
dinis ac si ex deuotione sola eorundem esset
edificatum. Idem dicimus de agricultura si pla-
tensur ortus ex sola cupiditate idem pueni-
et et eiusdem fecunditatis seu feracitatis ac si
plantaretur ex pietate videlicet ut fructus eius
in pauperes erogaretur. Et opus generati-
onis cum ex libidine sola fuerit vel ex leno-
cinitate eundem habet fructum proles quem ha-
biturum est si ex iusticia fuerit reddendi debi-
tum vel ex charitate Ecclesia autem tota dei
edificatio est et dei agricultura est sicut dicit
Apl's. 1. Cor. iii. Quodammodo non est cu-
randum orto vel agriculture quales sint plan-
tatores sed in plantando vel rigando vterum
peritum vel vterum sollicitum. Similiter nec lapidi-
bus vel lignis vel totius edificationi curan-
dum est quales sint edificatores nisi in hoc
quod edificant. Hoc est vtrum peritum vtrum
sollicitum sed vtrum sancti sint non refert quoniam
non ex sanctitate plantant vel rigant cedunt
vel edificant sed ex officio pericia sollici-
tudine propter quod quodammodo in eodem
eiusdem dicit Apl's quod neque qui plantat neque
qui rigat aliquid est in operando. scilicet intus sed
solus deus qui vitam et incrementum dat et qui
lapides viuos intus cedit sculpsit et polit et
temperat charitatem ut se iuncte teneant alligat
et astringit. Quanta autem sit virtus orationis et
benedictionis omnia mirabilia ab initio mun-
di usque ad hunc testantur. Ad orationes et in-
uocationes sanctorum omnia miracula facta
sunt. Manifestum est ergo orationes et benedi-
ctiones sanctorum impare nature et ipsam cur-
sum eius et vim per velle et potuisse et adhuc
posse mutare quorum omnia testimonia sunt fla-
gellationes egypti diuisio et reclusio maris
rubri manna deserti absorptio dathan et
abyron et exustio ducum quinquaginta vir-
torum incensum offerentium. Deinde stacio so-
lis et lune sub ioseph et stacio aquarum ior-
danis et innumerabilia alia que in nouo et ve-
teri testamento leguntur. Natura ergo subie-
ctam esse orationibus sanctorum manifestum est
ex his et deum adeo promptum ad esse votis eo-
rum ut de natura naturalibus faciat iuxta
voluntatem ipsorum. Si autem in his miracu-
lis exaudite sunt preces singulorum ubi dei
minor gloria minor salus hominum quanto for-
cius necesse est exaudiri preces omnium benedi-

ctiones ergo que fiunt per sanctificationem factas
eis qui conuertuntur denuo quam eis qui re-
uertuntur denuo siue per confuandis ipsis
qui iam conuersi vel reuersi sunt necesse est
exaudiri cum et ille ex parte et nomine totius
ecclesie fiant et incompatibiliter maior sit ei
gloria iustificatio peccatorum quam etiam suscita-
tio mortuorum que inter visibilia miracula
maximum reputatur. Attende autem quia sa-
cerdotes orationes et benedictiones ex
parte ecclesie et nomine fiunt. Unde non dicit
orem sed oremus nec exaudi me sed exaudi
nos In omni ergo sacramento et sancti-
ficatione necesse est fieri quod petit ecclesia
per procuratorem vel aduocatum sacerdotem
in cuius ore ipse orationes tamquam verba ip-
sius ecclesie posite sunt. Intellige autem quod
diximus necesse est fieri quod petit ecclesia
nisi per ipsos steterit pro quibus preces
interdum in dignitate sua et rebellionem non
ecclesie preces que nunquam vacue esse pos-
sunt a premio et mercede sed seipsos im-
pediunt dum eas sibi preesse non sinunt. Et
hec sunt tenebre hereticorum aliorum infide-
lium qui vtilitatem et in dignitatem porrigen-
tis preces considerant dignitatem autem et meri-
ta ipsius ecclesie gratiam suam quam habet
in oculis misericordissimeque benignissi-
meque sponsi sui non attendunt. Que igitur
est regina que per vilissimum cursorem et
litteras in pelle vilissima scriptas a rege
sponso suo quecumque voluerit sibi neces-
saria regalemque magnificentiam dicentia
non impetret. Amplius quis ex visis
litteris regine sponse sue vtilitatem pellis
in qua scripte sunt aut vtilitatem portan-
tis et non potius dignitatem et merita eius
que in litteris loquitur attendat. Et qui deus
minister qui totum habet foris ut pellis hoc
est solum habens foris secum ministerium sa-
cristie nihil aliud reputat quam pellis mor-
ticina habens in ore scriptas preces regi-
ne celorum id est ecclesie quam deus et dei
filius sibi desponsauit et regno celorum do-
tauit non cursor in litteris loquitur ubi rex
litteras inspicit non faciem cursoris sed spon-
se eius quodammodo intuetur nec vocem
ipsius sed sponse vocem in eis audit Et in
manibus carnificum ac crucifixorum placa-
bilissimam hostiam vniuersi sui respexit et
in ligno arido crucis propicio ac sereno
vultu illam intuitus et ad odorem suauis-
satis que ex ea inestimabilis et immensus
ad nares modo eius ascendebat odoratus

tus est non attendens cruentas manus car-
nificum non ariditatem ligni considerans.
nec fetorem malignitatis quam illuz occi-
debant respiciens. Sic malorum sacerdotum
manus sanguine plenas et ariditate eorum
a deuotione et lachrymis et fetorem spur-
cissime conuersationis eorum quasi non at-
tendens pater misericordiarum hostiam uni-
geniti sui quam in altari tam indigne con-
trectant et offerunt merito placatoris sui ac
placabilitatis tota vultus sui serenitate re-
spicit et suscipit. Sic martyres sanctos non
de manibus sanctorum et innocentium sed de
manibus nephandorum carnificum velut ho-
locausta medullata in odorem suauitatis
suscipit. Si maculati ipsi carnifices et ma-
culata eorum et intentio et sanguine plene
manus eorum neque ipsos sanctos martyres.
nec oblationem quam de seipsis deo faciebant
polluere vel impedire potuerunt. Quanto
fortius sacratissimam eucharistiam maculati
sacerdotes et pollutas manus habentes
nec polluere poterunt nec impedire quin
per ipsam obtineat ecclesia quod intendit
Sed quemadmodum ipso sanguine quo san-
cti martyres rutilabant carnifices eorum cruen-
tabant et polluebantur. Sic ipsa sanctitate
eucharistie indigni et indeuoti contrecta-
tores occasionaliter polluti et execrabiles
efficiuntur. Si vero ministri diuine passio-
nis siue ymolationis licet contraria inten-
tione agerent eam tamen a suo effectu et
virtute non prohibuerunt. Sic multo fortius
mali ministri ecclesie sanctificationes qui-
bus indigni se immiscunt cum eis non con-
tradiciunt neque aduersus eas contraria in-
tentione nituntur non impedire nec digne
suscipientes debito fructu aut effectu frau-
dabunt. Sunt enim ecclesia dei ministri.
qui et si peccatores sint cupiunt tamen sacra-
menta perdesse suscipientibus. Illi vero domini
eam passionem nulli volebant perdesse quin
potius quo minus perdesset conabant im-
pedire. Quod si hostes ecclesie prohibere pos-
sent quo minus deus exaudiret ecclesiam
in nullo unquam exaudiret ecclesia exaudita
fuisse. Amplius nulla maior iniquitas
vel iniusticia quam ut per delicto alterius alius
vel malum sustineat vel bonum amittat et omni-
no ut peccatum alterius alterum impediatur
Nec iusticia humana patitur quanto forti-
us iusticia diuina istud pati non poterit.
Nec suscipiente ergo sacramenta nec eccle-
siam dei in aliquo impedire possunt peccata

malorum ministrorum. **Amplius.** Impossibile
est obice cursum fluminis impedire nisi qui
flumine oppositus et in alueo eius positus
fuerit. Qui ergo fluminis gratie que dan-
da neque alueum nisi ipsum cor istius est
isti non habet alium cursum ad cor istius
manifestum est quod obice peccati ubique alibi
positus quam in corde istius fluxum gra-
cie ad cor istius non poterit prohibere pro ob-
ice nisi qui fuerit inter ipsum vas et fontem
quia ergo sola propria peccata inter fontem
gracie donum et corda hominum obices sunt
nullatenus autem aliena impossibile ergo est
peccata istorum prohibere impetum fluminis qui
letificat ciuitatem dei a cordibus aliorum. Quo-
nia non per corda ministrorum transiens influ-
it in corda sacramentandorum sed immedia-
te ex ipso fonte gratiarum descendit in corda
quorum voluerit. Idem est et de nube et de tene-
bra qui lumen solare et radios prohibere non
possunt nisi ab eis quos operiunt. Sed cer-
tum est quod nubes et tenebre peccatorum non ope-
riunt nisi corda eorum quorum vel in quibus sunt
Non possunt ergo prohibere lumen gratie
et radios donorum ab aliis peccata ministro-
rum. Errauerunt ergo et de deo non sense-
runt in bonitate qui peccata ministrorum
malorum imputare voluerunt ecclesie dei. ita
ut preces eius propter eorum peccata non exau-
diant et facies ipsius non suscipiatur et ut a
benefacendo sanctis et innocentibus propter
peccata aliorum malorum diuina largitas res-
trahat manum suam. Si enim aliquis sanctus
et innocens in sacramento baptismi vel alio
quocumque sacramento propter peccatum ministri
non percipit de diuine gratie largitate quod per-
ciperet bono ministro sacramentum eide-
ministrante perfecto verti est quod diximus. Sed
nos de hoc alibi alia dicemus hic autem di-
xisse sufficiat quod benedictionibus et inuocati-
onibus ecclesie operatur diuina virtus et mi-
sericordia in sacramentis et ipsa solennitas
signorum visibilium liber quodammodo est in
quo legitur virtus et gracia que sacramen-
to prestantur sicut ostendimus in vii. illis
que in sacramento baptismi adhibentur
aqua et oleo igne et sale veste insufflatioe
siue inspiratione similiter in vii. operatioes
aque salutaris inuisibilis ostendimus
velut virtutis unius gratie merito sint vii. iste ope-
rationes omnes quas hic nominauimus et
numerauimus an multorum nunc discute-
re non curamus. Jam ergo declaratum est ex
hijs que diximus quia necesse est regenera-

Erant adhuc coram.

ri et renasci et renouari filios ade et bapti-
zari seu tingi in igne et spiritu. Et quia ne-
cesse est eis apponi aqua; visibile et eos in
eam immergi sub inuocatione diuini no-
minis et virtutis. Et quia benedictio et ora-
tiones sanctorum impiosa est super omnem natu-
ram corpalem ex beneplacito et virtute omni-
potentis dei. Et quia sanctificatio siue eorum
qui conuertuntur siue qui reuertuntur ad ciui-
tatem dei et populum sanctorum virtute fit et
orationum et precum occasione sanctorum et non
impeditur gratia sanctificationis malicia ipso-
rum ministrorum et dedimus aliquas ratio-
nes et exempla in hoc et suo loco dabimus
alias et alia. Nunc restat nobis declarare
quid ipsa sanctificatione baptismali im-
patur animabus sanctificandis. Vtrum sola
gratia qua deo accepti et placentes effici-
untur an etiam character et signaculum quod
post amissionem gratie illius remanet et quod
sit ipsum homini signaculum et quis fructus vel
effectus ipsius et vtrum iterari oporteat bap-
tismum in nullo modo sit iterandum.

Primum ergo dicemus quia necesse
est aut aliquid relinqui seu remane-
re post amissionem gratie gratum deo
facientis in eis quod baptismum sanctificati sunt
aut non quia si nihil remanet postea vide-
bitur ac si non essent baptizati. Si enim totum quod
sacramento baptismi collatum est ita deletur
per mortale quodcumque peccatum sic ut omnino
inde nullum vestigium remaneat quantum ad
baptismum omnino se videtur habere ac si
numquam esset baptizatus et propter hoc rebapti-
zandus et hoc quidem expedientius et salu-
brius et incompabiliter videtur quam peni-
tenciam agere post lapsum cum baptismus
plenam remissionem conferat culpam omnem
atque penam penitencie vero non. Sed iam
conenserunt sacri doctores in hoc quod pre-
ter gratiam propter totum decorem virtutum
et honorem sine quibus deo non placetur
imprimatur character licet non declaraue-
rint nec fecerint scire quid ipse character sit
specie et si tamen dicant ipsum esse in genere
qualitatum non tamen determinat nobis
qualem efficiat animam baptizati vel ipsum
baptizatum. Quod si dixerint quod non efficit eum
nisi baptizatum idem est ac si diceret percussio-
ne imprimatur character qui facit percussus
Et distinguit similiter percussio percussus a non
percussis. sicut baptismus baptizatum a non
baptizatis sed et hoc dixerunt proprium effectum esse
characterem istum sed distinguere baptizatum a non

baptizatis cuius due sunt destructiones.
Prima quia non potest dici proprius effectus
alicuius quod equaliter est omnium qualita-
tum actionum et passionum et etiam omnium res-
uum. Nihil enim est in tota rerum vniuersitate
quod habente illud non designet a non
habente etiam pes distinguit habentem pedem
a non habente oculum et eadem dici vel cogita-
ri potest. Distingui ergo sit ex necessitate
sequitur vnamquamque rem per se ipsam. Non
oportet ergo ut character ponatur propter
hoc solum scilicet ut distinguat cum nullus
rei effectus nouus vel operatio inducatur
per hoc. Si enim posuerimus characterem
alium effectum proprium principalem et imme-
diatum nihilominus sequitur et iste. Quod
admodum albedo et si proprium habeat esse
ctum album facere seu disgregare visum. ni-
hilominus sequitur eam iste effectus distin-
guere a nigro distinctione completa et dis-
tincta maxima que est contrarietate ab inui-
cem. Manifestum est ergo eos in hoc duplici-
ter errare. Primum quia ponit effectum qui
consequens est ex necessitate. Deinde quia
proprium et principalem effectum deglucit et ab-
sorbet. Impossibile enim est qualitatem esse
et quod non sit in aliqua specie generis quali-
tatis et que non habeat denominationem
specialem. Distingui vero vel dissilare ad
aliquid est et distinctio relativa denomina-
tio est. Quod admodum ergo si poneret cum
hoc qualitati accideret et eam sequatur quasi
ex casu ita errant qui characterem istum po-
nunt propter id quod accidit. Secunda de-
structio est quia si nullus esset non baptiza-
tus frustra esset homini character. ymo non
esset. Non enim distingueret eum non distin-
guat baptizatos ab inuicem sed ipsos a non
baptizatis tamen. Possibile autem fuit ut omnes
homines baptizarentur non imprimetur au-
tem character ei qui ultimo baptizaretur et
si hoc esset et deleterent omnes characteres
qui impressi essent baptizatis vel inutiliter
essent cum totus et solus eorum fructus vel
utilitas esset distinguere. Preterea homini di-
stinctio quibus sit cum character huiusmo-
di non appareat etiam hiis qui illo insigni-
ti sunt et illi in se habent et aliis multo mi-
nus. Luz ergo nullus hominum per homini cha-
racterem distinguat se vel alium a quocumque
non potest dici quod iste sit usus vel effectus
homini characteris ut per hoc inuicem se ho-
mines distinguant atque dinoscant. Quod si dixe-
rit quia ad hoc est ut per hoc baptizati a non

baptizatis sint distincti et differētes ab invicē. Interrogamus eum quid intelligit quod isti non sint illi vel non sint tales quales illi tales in quibus quantum ad baptismum. In alijs enim non prohibet eos esse similes characteris et hoc suppone et erronee ponit. Idem enim est ac si diceretur quod character iste appositus est huic parvulo ne forte isti essent illi aut tales quales illi tantum ad baptismum. Preterea nonne bonum esset quod similes essent in baptismo si dicitur quod sic ergo malum est dissimulare eos vel distinguere in hoc ergo propter malum ponitur iste character. Si vero dicitur quod malum esset ipsos esse similes in baptismo quia ratione malum potius quam bonum hoc dicit. Amplius eque distinguitur per baptismum in quibus characteris ut ipse character. Si ergo non alius usus vel fructus est huius characteris quam distinctio eque necessaria et utilis est per baptismum huius characteris et totius sacramenti eque enim distinguuntur et differunt non baptisati a baptisatis per hoc ipsum quod non sunt baptisati ut baptisati ab illis per huiusmodi characterem differunt. Quod si dixerit in patria erit necessarius character ubi omnia interiora videbuntur et hoc magis erroneum videtur. Quia enim ibi erunt non baptisati qui ab invicem dimoscuntur et distinguuntur a se et ab alijs ab huiusmodi characterem et non minus quam baptisati superfluum ergo character quantum ad hoc. Preterea ubi omnia clarissime videntur que necessitas erit adiuvare ad melius dimoscendum ab huiusmodi characterem.

Amplius. Sacramenta in via necessaria tantum in patria cessabunt. Ipsi autem characterem huiusmodi baptismi vocant sacramentum baptismi. Cum autem dicant quod huiusmodi character causa est gratie gratum deo facientis duobus modis errare videntur. Primum quod non potest poni in alio genere causarum quam efficientium. Efficiens autem non videtur posse esse. Si enim efficiat ut operetur ipsam gratiam cum omne quodcumque virtus operatur ipsum subiectum in quo est virtus huiusmodi sic omne quod calor operatur operatur ipsum calidum et ita ipsa anima humana operabitur gratiam et iusticiam in seipsa et ita iustificabit et sanctificabit se omne enim quod operatur iusticiam in aliquo vel sanctitate sanctificat illud si cut quod operatur calorem in aliquo calefacit istud.

Amplius. cum anima impartibilis sit accidet vel secundum idem sit agens et patiens et influens et recipiens. Cum enim operetur gra-

tia in seipsa certum est quod illa et dat et recipit et simul est iustificans et iustificata. Et quod per se sunt dare et recipere ergo erunt in ipsa anima secundum diversam et hoc non est possibile cum impossibile sit. Si autem secundum idem erunt contraria in eodem simul secundum idem et hoc ita impossibile.

Amplius. Omnis operatio per se et secundum se cuiusque virtutis est secundum similitudinem ut calor si operetur per hoc quod calor calorem operabitur. Si ergo character iste per se operatur non operabitur nisi sue speciei qualitate et ita non operabitur nisi alium characterem erunt ergo due qualitates eiusdem speciei simul in eodem subiecto secundum et nunquam pervenitur ad operationem gratie.

Amplius quod virtus aliqua agat in proprium subiectum vel in subiectum simile per illam ut quod albus agit in se per albedinem vel in aliud eque albus per albedinem impossibile est. Nos autem dicimus quod illud quod impeditur in baptismo propter gratiam gratum deo facientem et quod remanet post amissionem ipsius sanctitas quedam est cuius exemplum et figura est sanctitas basilicarum consecrarum et vasorum. Basilica enim consecrata quantumcumque post consecrationem polluat aut perphanet sancta remanet. Alioquin non essent sacrilegii violatores in vasores et pollutores ipsius. Manifestum est autem quia consecratio basilicarum exemplum est et figura consecrationis seu sanctificationis baptismalis. Quare sanctitas sanctitatis sicut enim sanctitas ad sanctificationem sic sanctitas ex ipsa relicta ad sanctitatem relicta ex illa a proportionem et a simili. Si cut enim sanctificatio basilicalis ad suam sanctitatem sic sanctificatio ad sanctificationem sic sanctitas ad sanctitatem. Et propter hoc sicut sanctificatio figura est sanctificationis sic sanctitas sanctitatis. Et propter hoc cum veritas immobilis sit quam figura sic post figuralem sanctificationem et ex illa remanet in basilicis suis sanctitas figuralis sic per veritatem sanctificationis in baptisatis et ex illa veritate remanere necesse est sanctitas et hoc est quod dicit Augustinus. ad Romanos. Templum dei sanctum est quod estis vos ubi dicit Augustinus. Ope sanctis in baptismo dicatur. Unde sicut pollutio abominatio quantumcumque execrabilis non auferat a sanctificata basilica sanctitatis figuram. Sic quantumcumque scelerositas aut flagitiositas auferre non poterit a sanctificatis baptismum veritatem sanctitatis remanet ergo sanctus huiusmodi sanctitate quantumcumque peccatus.

Sanctitas qd
baptismatis

torum abominationibus se polluat xpianus. Et propter hoc spirituale sacrilegium in semetipso committit et templum dei violat quod cumque mortali peccato se polluit xpianus. Et huic attestat apostolus in. vi. prima Cor. d. An nescitis quoniam corpora vestra templum sunt spiritus sancti qui habitat in vobis et non estis vestri. Et iterum si quis templum dei violaverit disperdet illum dominus. cuiusmodi autem sanctitas ista sit et quis eius effectus ex eius figura et signo scilicet sanctitate basilicali apparet quemadmodum enim ex illa sanctitate hoc habet ut arceatur ab ea demones ut minus possint contra frequentantes ipsam sanctos orantes psallentes et sacrificantes in ipsa et hac etiam virtute predicta est ut orantes in ea facilius exaudiantur et gratia etiam devotionis facilius visitetur et illustretur. Sic ex ista sanctitate baptismali de qua loqui mur debilitatur potestas demonum adversus ipsos baptizatos incompatibiliter enim minus potest contra ipsos quam contra alios. Et deinde facilius gratia devotionis illustratur ad orandum et ad alia bona faciendum. facilius etiam gratia perfectionis visitantur et reuertuntur si lapsi fuerint ipsis etiam demonibus magis verendi et formidabiles sunt gravidusque torquentur demones si eos temptationibus invaserint aut si forte peccatis polluerint. Quemadmodum de locis sacris et deo dicatis. Et propter hoc privilegium immunitatis gaudetibus observatur ut gravius in eorum invasores et violatores iudicentur. Sic sanctitas ista potestate demonum. Ex hac ergo sanctitate ista perveniunt et ex ea baptizati de forte sunt et de parte dei appropati et per sanctitatem ipsam. Et hoc est sanctificare domino vel dicare vel appropriare ei dem et in ius et in proprietatem specialem eiusdem aliquid transferre et per hoc statim et sui ipsi baptizati mundati edificati et exornati replentur domus virtutum et gratiarum nisi per ipsum steterit et sanctitas hoc est signum gratie gratum deo facientis. Quemadmodum anulus regius signum est doni quo quis per eum investitur. aut crux posita super altarium domus quod religiosum vel religiosorum sit. Et quemadmodum ad sigillum regium thesaurisari seu dispensator eiusdem regni dat dona regalia illud portat ubi vixit non furtivum illud esse cognoverit. Sic dispensator charismatum id est donorum et gratiarum spiritus sanctus qui distribuit singulis prout vult. sic legitur in. xij. ad Cor. et spirat ubi

vult. sic legitur. Ioh. iij. eisdem quod vixit et non furtivum sigillum vel character baptismalis sanctificationis portantes viderit dona regis regum scilicet plena remissionem peccatorum calparum atque penarum et data optima dona quod perfecta omnium virtutum sine quibus non est salus largitur. Furtivum autem sigillum vel characterem homini habent vel deferunt quod sprete ipsi ecclesia scilicet catholica ab hereticis se baptizari faciunt. Furtivum autem sigillum merito dicimus quod contra voluntatem eius cuius est impressum est. Contra voluntatem autem intelligimus siue eo non sciente siue prohibente. Prohibiti autem sunt heretici sacramenta divina tractare vel ministrare quia ab ecclesia catholica dei et auctoritate excommunicati sunt et prohibiti ab hijs. Non autem habent verum characterem hunc vel deferunt qui non iuxta formam in evangelio prescriptam et auctore deo statutam atque firmatam baptizantur. Quicquid est tamen defectio et ideo baptizandi sunt tanquam non vero baptizati. Causa autem efficiens gratie homini sanctitatis nullo modo est. Nec aliquid aliud nisi deus. Sed est habilitas et adiuvans ad gratiam obtinendam et conservandam ex causis quod diximus. Et hec est causa propter quam non debet nec etiam potest iterari baptismus. Si enim iteraretur impmeret denuo character eiusdem speciei aut non impmeretur. Si non impmeretur non relinqueret ergo homini sanctitas in ipso. Quemadmodum enim non est sanctificatio basilice que basilicam sanctitatem non relinquit sic non est sanctificatio baptismalis que congruenter sibi sanctitatem non relinquit si impmeretur accideret duas eiusdem speciei formas esse in eodem scilicet idem. Semel ergo baptismi sanctificatione impossibile est denuo sanctificari sanctificatione baptismali. Non enim potest imitari character baptismalis sanctificationis homini iteratione. Si autem non impmitur non est sanctificatio baptismalis. Impossibile autem et contumelia fieret non tam sacramentum quod ei cuius est ipse baptismus sacramentum. Ipsa enim unitate propter quam dicitur unum baptismum in. iij. ad Ephes. Figuratur ipsa unitas mortis christi que redemptioni totius mundi sufficit quam morte nullo modo iterari opus est quatenusque increpant et multiplicentur peccata mundi. Et propter hoc quod figura et veritas concordare debent sicut verba domini salvatoris ita sit et unum baptismum. Nec est obiectio de sacramento altaris

Notandum quod dicitur in
1. cor. 12. baptizati sunt
in nomine domini

quia ipm nō ē illo mō sacramētū domini
 ce passiōis et figura sed rememoratio. Si
 quis aut querat cūm virtus irascibilis fir-
 metur et muniatur sacramento proprio et
 specialividelicet sacramento cōfirmatiōis
 et hūc p̄cupiscibil' duob' sacramētis. vīc
 sacramento altari et sacramento mīmonij
 supra dixim'. cur nō sit et hūc ratiōabili
 pūitū ē quo armet et muniat. Respōsio
 q̄ sufficere debet ei et possunt doctrina et
 miracula quibus et si alie vires adiuuēt.
 nō p̄ modicū p̄ illa tamē illumināda eru-
 diēda et in fide roborāda specialiter fuit.
 Signa em̄ data sunt infidelib' vt noua p̄
 dicantibus crederet quos noua facere vide-
 rent. Q̄ si quis querat postq̄ tāta erat vir-
 litas et necessitas huius sacramētū. videlz
 baptisimi cur tā diu dilātū ē. videlicet vsq̄
 ad fines seculorū ad sextā mōi etatē. Neq̄
 em̄ verisile est deū omnino neglisse salutē
 generis humani tot milib' annoz negle-
 xit autē si alias generi humano nō puidit
 In quo licz sufficēter responderi possit di-
 uine voluntatis nullā penitus eē causam
 cū ipa causa sit oim et cōsilioz atq̄ iuditi-
 orū dei nō eē inuestigationē atq̄ alligatā
 eē omnino om̄ipotēciā virtutū sue sacramē-
 ti qua libere p̄ bñplacito volūtatē sancti
 ficat et iustificat simplr semp q̄ os vult et
 quō vult nec vnq̄ defuisse graciā sanctifi-
 cationis antiquis t̄pib'. sicut euidenter
 apper ex pbatissime fidei hystoria scriptu-
 rarūq̄ testimonijs in quibus sacrificia et
 iustificationes multiplices iporū leguntur
 sicut legi de Abel Melchizedech et Job
 qui sanctificauit filios suos ne forte in cō-
 uiuijs de quibus ibidē agitur aliquo mō
 se maculassent ex quibus et alie iustifica-
 tiones fuisse merito intelligūt. Rñdeo
 tamen quia quēadmodū in vno singula-
 ri homine multū tempis etatis sue detur
 vt multoq̄ labore et industria indiget p̄-
 parari ad sublimia sapiencie ad p̄fectōez
 virtutū suscipiēda. Sic et cōitas hoim mul-
 ta eruditōe p̄parari opus habuit multas
 q̄ generibus operū exerceri anteq̄ p̄fun-
 da fidei et sacramentorū anteq̄ p̄fectionē
 euangelice sanctitatis esset apta suscipe et
 hoc nō solum in tota cōmunitate huma-
 ni generis sed in qualibet congregatione
 et ciuitate si eam aggressi fuerimus saluta-
 ribus eruditionibus et sacris exercitatiōi-
 bus ad p̄fectionē sanctitatis pducere eos
 de labores et difficultates expectationes

q̄ operū t̄pis puentusq̄ et incrementa in
 ea experiretur quasi in vnins paruuli eru-
 ditione atq̄ p̄uentione donec ad virile ro-
 bur et senilem maturitatē ptingat. et non
 aliter consulendū esse toti cōmunitati de
 p̄fectu suo et p̄fectiōe quā vni puulo et in
 vna cōmunitate hominū ad similitudinē et
 p̄portionē vniuscuiusq̄ hominis quasi q̄
 dam sex etates puentū et incremento:ū
 atq̄ defectū est euidenter repire. quēad-
 modū tytus lininus pp̄lo romano h̄mōi
 etates nō solū congruēt sed elegātē as-
 signat. Qd̄ ergo queris cur ad sacramētū
 baptisimi fines seculorū et senectus mundi
 expectata est. Idē ē ac si quereres cur sub-
 limibus sapiencie et p̄fectioni virtutū expe-
 ctat' matura etas vīc iuuetus aut senect'
 et non potius infācia aut puricia tradā-
 tur. Manifestū ē igr q̄ nouissima mundi
 etas siue senectus sola apta fuit et cōgru-
 ens euāgelicis sacramētis. Alia em̄ etas
 mundi ea suscipe omnino apta nō fuit cuz
 susceptio eorū. de qua hic agimus fides
 eorū sit atq̄ credulitas. Non em̄ negam'
 quin om̄i t̄pe viri sapiētes et sancti fuerint
 sacramentorū istorū altitudinē ydonei susci-
 pere vel etiā cape sed cōmunitas hominū
 nō ante maturitatē suā et senectutē ad hec
 ydonea fuit que etiā cum ei tradita sunt et
 indicta. tanta magnificentia et mirificen-
 tia miraculorū adiuta ē qua tot' mūd' vbi
 q̄ terrarū velut fulgurās choruscant totali-
 ter illa hoc ē fm se totā suscipe vel capere
 nō potuit licet p̄ maiori sui pte ea susce-
 rit. In quo euident' apper quāta sit virtus
 fidei qua p̄ aquā siue in aqua sub inuoca-
 tione beate et gloriose trinitatis q̄ sancti
 ficare se credit. Apparet inq̄ ex hoc q̄ tan-
 ta difficultate tam longa expectatione taz
 multiplicibus operū exercitatiōib' tantis
 miraculorū adiuuamētis factorū tātis do-
 cumentis et exēplis vix tandē ad eā ptinge-
 re cōmunitas hominū potuit. Deinde qn
 ta pugna et virtuositate teneamur cōtra
 suggestiones spūs blasphemie cōtra ob-
 murationes pprii sensus ptra dispu-
 tationes phylosophorū et iacula heretico-
 rū cōtra opiniones et irrisiones vulgarū
 hominū cōtra blasphemias indeorū soli
 pene nouerūt q̄ hoc vel in seipis passi sūt
 vel a paciētibus didicerūt et cuz fides pia
 veridica et salutaris in omnib' intellectū
 excedat in sacramētis tamē illū nimia sua
 opp̄sione captiuat et in quibusdā eorum

B iii

Quare baptisim' vsq̄ ad nouissim' seculorū diff'bat'

pene absorbet. et etiam sensus exteriores euacuat sicut in sacramento altaris. Appet ergo euidenter q̄ illa sola etas mudi siue generis humani sola congrua et apta fuit huic tante pfectionis et sublimitatis virtuti que plurimū eruditionibus et alijs exercitationibus adiuta et pfecta se pparauerat et hoc indubitāter erat senectus et facillimū fuit ab initio et deinceps hominib⁹ credere se muneribus et hostijs iustificari et sanctificari. iramq; dei placari et hoc p similitudinē scilicet talia videre cōsueuerat et experiri apud homines. Reges em̄ et pncipes et om̄ino maiores suos cōsueuerāt placare muneribus et ppter hoc facile inducti sunt vt talia regi regū deo exhiberent et p hoc etiā placari sibi sperarēt. Nec erat virtuosum. nec magna laude dignū sic credere vt ipsa cōsuetudinis experientia suadebat. ymo puerilis infirmitatis erat. Nullus em̄ erat adeo eruditus cui non esset facile sic sentire. longe autem est ab ista puerili paruitate sublimitas fidei sacramentoz. Si quis autē querat cur ergo baptisanz puuli qui om̄ino incapaces sunt hm̄i fidei et q̄re de fide interrogant quos certum ē in illa etate om̄ino credere non posse. Deinde quare respondet patrinus credo Si em̄ nomine suo dicit hoc dicit quidem. Sed nō respondet cuz de credulitate eius nō fiat interrogatio. Si autē nomine paruuli et mentiri videtur cum puul⁹ nō credat et sup̄iacuū ē dicere hoc puillo cum ille ratū hoc non habeat. In q̄ dicimus q̄ quēadmodum puulo non credenti et om̄ino nescienti pstantur multa beneficia mynisterio parentū sicut cib⁹ et potus et vestitus et cetera q̄ educationis sunt aut nutrire nec impedit in aliq̄ aut repellit ista beneficia illius ignorantia vlt̄ incredulitas. Nō em̄ ppter hoc min⁹ inuoluitur pannis aut lauatur aut soporatur q̄ ignorat ista sibi fieri. Silt̄ medicamēta nihilominus et adhibent et sanitas acquiritur h̄ sibi nesciat illa adhiberi sic et si oratione parentū absq; medicamētis diuinitus ei sanitas tribuat si vnq; ignorantia eius aut deuotionē parentū impedit aut bonitatē diuinā manifestū ē q̄ nō. Quia ergo parētes sunt spūales ipi sancti et vtmater spūalis ē ipa ecclesia sanctorū oim̄ illoz qui mynisterio illoz siue ipius ecclesie spūaliter generatur siue regenerat nō obstat ylo mō nec impedire poterit ignorantia paruulorū quo minus orationib⁹ huiusmodi parētū et matris dei bonitas largietur eidē et spūalis sanitatis gratiā. et alia dona quibus ipos ad vitā spūalē obtinendā indigere cognoscit. Si enim mynisterio parentū carnaliū et interdum meritis et p̄cijs largitur dei bonitas filiis carnalibus vitā et sanitatē corpalem et alia t̄palia bonagbus interdū ipaz impugnat quātomagis meritis et p̄cijs parētum spūalium dabit filiis spūalibus dona quibus ipi digne et laudabiliter seruiatur et hoc hacten⁹ dicim⁹ vt appeat ignorantia puuloz merita et oratione sc̄te matris ecclesie in quo minus impetrēt et diuine bonitatis largitatē quo minus sanctitatē baptismalē tribuat impedire nullatenus posse. De hoc autem q̄ querit cur interrogetur puulus de fide cum sciatur om̄ino nō credere et respōdere nō posse. Idē est ac si quereretur de pupillo cur cōuenit in iudicio cū non intelligat quid ab eo petatur nec sciat petitioni nullatenus r̄ndere. In quo manifestū ē q̄ tutor debet eū defendere et p ipō r̄ndere ac totā causā nomine illius agere sicut ergo negat aut cōcedit nō pupilli ipso penitus aut non intelligente aut ignorante et pdest pupillo q̄ vtilit p eo tutor egerit et eo penitus ignorante aut etiā cōtradicente rebellante faciē conditionē eius meliorē in causa quam pro ipō agit. Sic et multo incompatibiliter fortius in causa animarū q̄ fiet per tutorē spūalem siue confitēdo siue negando prodesse debebit ad lucrū spūale eidē. Amplius. si leges humane et institutio hūana prouidit pupillis carnalib⁹ tutores et alios adiutores ad acquisitionē p̄servationē et multitudinē multiplicationē t̄paliū et caducorū quanto fortius iusticia et lex diuina pupillos spūales absq; hm̄i adiutorū spūalium p̄uisione nō derelinquit ppter bonorū spūalium et eternorū acquisitionē p̄servationē et multiplicationē. Nō ergo patrin⁹ respondet credo cōfessio siue p̄fessio fidei ē q̄ fit nomine paruuli et obligat eū ad observationē fidei q̄ obligatio nō ē nisi melioratio sue cōditionis. Et dicim⁹ q̄ puul⁹ credit per patrinum et patrinus credit ei. id est ad opus et commodum eius. Quem admodum pupillus respondet per tutorem. Sicut autem in iudicio post confessionem tutoris fertur sententia pro pupillo ita post p̄fessionem fidei per immersionē

rantia paruulorū quo minus orationib⁹ huiusmodi parētū et matris dei bonitas largietur eidē et spūalis sanitatis gratiā. et alia dona quibus ipos ad vitā spūalē obtinendā indigere cognoscit. Si enim mynisterio parentū carnaliū et interdum meritis et p̄cijs largitur dei bonitas filiis carnalibus vitā et sanitatē corpalem et alia t̄palia bonagbus interdū ipaz impugnat quātomagis meritis et p̄cijs parētum spūalium dabit filiis spūalibus dona quibus ipi digne et laudabiliter seruiatur et hoc hacten⁹ dicim⁹ vt appeat ignorantia puuloz merita et oratione sc̄te matris ecclesie in quo minus impetrēt et diuine bonitatis largitatē quo minus sanctitatē baptismalē tribuat impedire nullatenus posse. De hoc autem q̄ querit cur interrogetur puulus de fide cum sciatur om̄ino nō credere et respōdere nō posse. Idē est ac si quereretur de pupillo cur cōuenit in iudicio cū non intelligat quid ab eo petatur nec sciat petitioni nullatenus r̄ndere. In quo manifestū ē q̄ tutor debet eū defendere et p ipō r̄ndere ac totā causā nomine illius agere sicut ergo negat aut cōcedit nō pupilli ipso penitus aut non intelligente aut ignorante et pdest pupillo q̄ vtilit p eo tutor egerit et eo penitus ignorante aut etiā cōtradicente rebellante faciē conditionē eius meliorē in causa quam pro ipō agit. Sic et multo incompatibiliter fortius in causa animarū q̄ fiet per tutorē spūalem siue confitēdo siue negando prodesse debebit ad lucrū spūale eidē. Amplius. si leges humane et institutio hūana prouidit pupillis carnalib⁹ tutores et alios adiutores ad acquisitionē p̄servationē et multitudinē multiplicationē t̄paliū et caducorū quanto fortius iusticia et lex diuina pupillos spūales absq; hm̄i adiutorū spūalium p̄uisione nō derelinquit ppter bonorū spūalium et eternorū acquisitionē p̄servationē et multiplicationē. Nō ergo patrin⁹ respondet credo cōfessio siue p̄fessio fidei ē q̄ fit nomine paruuli et obligat eū ad observationē fidei q̄ obligatio nō ē nisi melioratio sue cōditionis. Et dicim⁹ q̄ puul⁹ credit per patrinum et patrinus credit ei. id est ad opus et commodum eius. Quem admodum pupillus respondet per tutorem. Sicut autem in iudicio post confessionem tutoris fertur sententia pro pupillo ita post p̄fessionem fidei per immersionē

baptismale conferet et gracia baptismalis paruulo. Et quemadmodum supra diximus non aliter in ciuitate ut ciuis eius efficiat aliquis admitteretur nisi ciuem se velle fieri aut profiteatur. Sic in ciuitatem sanctorum in gratiam baptismalem non aliter quis admittitur nisi fide quam ciuitas factorum est ore suo vel alieno fuerit ante confessus siue pfectus. Si quis autem paruulos sanctificatione baptismali nullo modo indigere dixerit hic non solum de multitudine erroneorum est qui intelligibilia non intelligunt. sed etiam de multitudine insensatorum et insensibilium qui sensibilia non sentiunt dum innatum sibi ardorem amoris ad vilia et infima carnalium et caducorum conuertit. Innatum ergo sibi gelidum ab amore nobilium scilicet sublimium spiritualium et eternorum non sentit. Deinde suppressionem et immersionem et captiuationem nobilium virium suarum id est intellectus et voluntatis in corpore et corporibus difficultatem erectionis et liberationis earundem ipso earum stupore vel potius mortificationem sentire non preualet. Deinde errorem virtutis appetitue atque puerilitatem ipsamque brutalitatem firmam quam totum viuit nec videt nec aduertit. nec etiam attendit. Non enim asinina solum modo viuit stoliditate. sed et equina impetuositate et lupina rapacitate. et ita de alijs ex quo appetentia tenebrarum originalis corruptionis que cum reuera brutalitas sit et animalitas et ex omni immundorum vicij animalium quodammodo composita et compacta horrida monstruositas. Nec intus vicij innumerabilibus mordens. rodens pungens et discerpens se sentire sinit nec exterius innumerabilibus facies animalium coram ponens et ostendens videtur se permittere nec tot vocibus sibilis et sonis circumquaque strepens atque tumultuans audiri se patitur ab alijs qui adhuc ea inuoluti sunt circumdati et immergi. Mens enim humana gratiam sanctificationis non dum adeptam nihil aliud est nisi cadaver siue mortuicini monstruositatem quam diximus ebulliens eiusque monstruositatis morsus corrosiones punctiones et dilacerationes in se ipsa intus patiens et foris in alios similia cum pulsatur et puocatur agens. Similiter et vocibus omnium hominum animalium horribiliter strepens. Paruuli ergo propter originalem corruptionem indigent sanctifi-

catione baptismali licet erronei causam non intelligant et insensati non sentiant. et quoniam baptismali sanctificatione electi expugnato dyabolo ab eisque electo et detracto deo acgrunt dignum iustum est ut quem admodum arcis et munitioni capite signum siue insignium regis capientis superimponitur signum regis regum quod est salustifere ac viuifice crucis in signum eis imponatur. Hinc est quod baptizandis primus in fronte signum saluatoris hoc est signum crucis imponitur. scilicet captiuationis atque expugnationis et victorie. Quod manifestum est fieri similiter expugnationibus urbium castrorum et munitionum. Et qui hospitantur in domibus in quibus hospitaturi sunt superimponunt insignia sua ut hi qui de comitatu eorum sunt agnoscat quo eis declinandum sit et alij illuc intrare non presumant. Sic rex celorum in eo qui baptizandus est hospitaturus insignio armorum suorum et vexillo gloriosi sui triumphi super quo dyabolum et eius exercitus debellauit designari vult id ad quod declaraturus est hospicium. Quod autem in sanctificatis habiter manifestum est ex scripture sacre testimonijs. In eternum dicit Psalmista. Exultabunt et habitabis in eis. Et Apostolus in. iij. pme ad Corinth. Nescitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis. Et in. vj. eiusdem. Nescitis quod membra vestra templi sunt spiritus sancti qui in vobis est. Et iteque. Glorificet et portate deum in corpore vestro. Et quod templum dei ipsa baptismali sanctificatione unusquisque electus efficit merito id est signum in ipsa sanctificatione eidem superponitur. Et quod ortus domini ortus voluptatis et paradysus deliciarum eadem significatione quod prius erat desertum et solitudo infernalis efficitur merito in eo signum crucis quod est velut formido et expauentaculum volucrum et bestiarum infernalium in eo erigitur et quia sit per eandem sanctificationem ciuitas iusticie et regnum directionis merito in ea patibulum quod est crux ad deterrendos latrones et raptos ceterosque malefactores in ea eleuatur. Et qui iter sancte peregrinationis qua mare huius mundi transiit et templum dei visitatur et in supernam hierusalem iter egreditur merito primum cruce signatur. deinde omnis domus dei cruce superimposita domus dei esse vel religiosam designatur. Merito ergo baptizandus signo crucis superimposito primum

domus dei et domus religionis esse ostendit cui propter hoc solum sed et domus dei et domus religionis sit baptismalis sanctificatio adhibetur. Et quoniam nihil salubrius in memoria potest habere electus quilibet quam quid ex seipso meruerit et quid ei misericordia redemptoris retribuerit scilicet ut cum patibulo infernali adiudicatur et quanta apud deum fuerit quod omnia uno signo crucis apte signatur. Veniens enim ad gratiam baptismalis sanctificationis quid afferat et quid propter se sit ipso signo crucis quod ei primo in primis si capax est agnoscat videlicet quod solum meritum patibuli secum affert. Et quia amore eius vite eius et propter rex celorum illud protulit istorum omnium velut memoriale signum crucis fronti eius primum ponit fortis siquidem impietatis est et magne preparationis ad gratiam baptismalem. Nouissime vero ut agnouerit esse professionem suam sed crucifixi et crucifixi fide ac lege et hac professionem non tamquam opprobrium aut contumeliam in infimo abscondat sed eam in manifesto velut honoris summum et gloriam habeat. Et ista in fronte notatur quam sedere esse pudoris multum dixerunt quod de partibus nudis et apparentibus prima est sic et quod de electis primum apparere seu rebellari debet siue oris professione siue operum professione hoc est quod christiani sunt. Primum enim et maxime in operibus electorum apparere et reuelari debet quod christiani sunt. De his quod signum istud ymo tot christianitatis insignia aut omnino deiicientes contulauerint in dei contumeliam ita ut iam in eis nec ab ipsis nec ab alijs videri valeat in sublimi eorum aut abolerit penitus nullum et in se vestigium relinquere. hi sunt qui in nullo christianos se exhibent de his qui falso et mendaciter ista signa deferunt qui ei in modico et in infimo sui christiani sunt hoc est sola oris confessione vel ipsius crucis sola signatione quam via pingere consueuerint vel quacunque et minimis observatione. sicut est aspidochelone benedicte vel aliquid huiusmodi leue et in infimo et non alto signum crucis deferunt et eas velut fimbrijs appensam habent et non in sublimi erecta abolerit eas penitus nullum eius vestigium relinquentes qui nec in minimis eas habent qui nec etiam in signo eius se mununt vel circa se pingunt tam mendaciter eas deferunt quibus nullum est propositum pagane pergrinationis quam diximus quibus nullam memoriam eorum que diximus ingerit sed quibus nec infernale patibulum ad quod velatis oculis ducuntur nec officii passionis beneficium re-

memorat. Sicut et qui nullam iusticiam de maleficis qui in terra eorum habitant faciunt quod latrones vitiorum et peccatorum in seipsum non iustificat. Et generaliter quicunque propter vitium corruptorum infernalium et volutabrum porcorum spiritualium id est demonum et phana dyabolica et delubra per quacunque vitiorum aut peccatorum immundicia se sentiunt alii fecerunt. Non solum autem ridiculosum est in arce dyabolica dei super erectum vexillum et in patibulo dyabolico ymo in cloaca immundicie superpositum crucis vexillum sed etiam deo contumeliosum. Quid aliud est signum crucis in hominibus peccatis expositis et deditis quam in prostibus spiritualibus et cloacis. Attende autem quod signum crucis primum in fronte et deinde in pectore ponitur baptizando ut ostendat se quod in fronte pretendit foris in pectore habere siue in corde vel ut ista duo simul insinuentur eidem hoc est christi fide et legem non solum exteriori professione seruare debere sed etiam corde vel quia crux christi et iudeis scandalum erat et gentibus stulticia et ideo in fronte ut gloria et in pectore ut sapientia vera pingitur christianis. Si quidem pectus sapientie sedes dicitur. Et frons glorie dicitur. Quae admodum pudoris et ignominie. Quae autem tercio in fronte ponitur baptizando hoc fit ad signaculum et custodiam sicut expressum docent orationes cathedrales. Quae admodum signari solent ad custodiam vite et thesauri ne quis audeat violare. Et ista est una ex causis propter quas imponitur signum crucis baptizando ante unctionem. Quae autem signum crucis de oleo unctionis ad cathedram in pectore ante et inter scapulas retro baptizando pingitur multiplicis significationis causa efficitur. Primum ut per gratiam baptismalem et ab anterioribus culpam et a posterioribus penam sanandum se agnoscat baptizandus. Culpe enim ante sunt siue anteriores et pene post siue posteriores ordine iusticie diuine et etiam nature quod culpe cause sunt penam. Secundo quia et in anterioribus gratuitorum et in posterioribus naturalium lesi per gratiam baptismalem in vtrisque sanantur. Naturalia ei poena sunt gratuita vel fundamētum susceptibile illorum. Tercio quod cathedrismum instructio est et preparatio ad baptismum merito ista duplex unctio duplicem gratiam prouenire et preparatoriam significat ad baptismum si et impietatem nullatenus ymo primum et christianissimum est credere quod sub ista duplici unctione visibili ista invisibilis gratie unctio prestat

Gracia autem pparans sue pueniens est
que eouq; adiuuat hominem vt ad gra-
ciam baptismalem conetur ex qua gracia
et peccata confitentur adultu baptizandiz
doctrina fidei sanctoruq; morum non so-
lum audiunt exterius sed etiam assensum
cordis et acquiescentiam suscipiunt interi-
us. Hac ergo gracia pectus sanatur intus
et adiuuatur et vt fide suscipiat et vt spem
de gracia a baptismali obtinenda et de ve-
nia peccatoru p idem sacramentu papien-
da concipiat. fides em et spes tam gracie
q; venie p sacramentu baptismi obtinen-
daru pparatorie sunt ad sanctificatione
baptismale et totu hoc significat vinctio o-
pectore. Vinctio vo inter scapulas signifi-
cat sanationem virtutis corporalis et p illaz
efficac q ipm corp ad portandu iugiu dni
et obediendu spui in his que dei sunt cor-
pus expeditus fit atq; liberius. Et hoc ex
ipsis orationibus quib; oleum hmoi san-
ctificatur aut benedicatur expresse haberi
potest. Utriusq; aut vinctio in modum et
forma crucis fit vt per crucem redemptor
sue per crucifixu. hec omnia bona obtine-
ri cognoscat post immersione autem in
aqua et eleuationem ex aqua de chrisma-
te in vertice eius signu infire crucis pingit.
Qua vinctio regem et sacerdotem se ee
factum agnoscat. Regem scilicet no solu
regni eterni heredem sed et regem virtute
preditu vt se regaliter regat et gerat et in se
ipo et de ipo iudicium et iusticia faciat vici-
aq; et peccata tanq; latrones et raptore
ceterosq; maleficos spirituales viuere no
finat. Sacerdoti aut qui p se et alijs no
solu laudes et orationes deo iugiter offe-
rat sed etia ppriu corporis hostia vinctem
sacris exercitationibus ymolet et immacu-
latoru opoz sacrificia in altari fidei viuifi-
ce charitatis igne semp incendat. Sit aut
vinctio ista in vertice ppter eminentia vtri-
usq; honous istius. Quia aut tres cruces ari-
de. primu et deinde tres cu vinctioe sunt
vel ppter pteritas in xpo passiones et po-
steriores glorias. sicut legitur. i. pet. i. Cru-
ces em sunt signa passionu et instrumeta
vinctioes vero gloriay. qz omis gloria re-
gni et sacerdotu vinctioe pstabatur anti-
quitus et adhuc prestatur. Vel quia omis
cruces hoc e omnes passiones aride erant
et a fructu et consolatione anteq; xpi gra-
cia eis admisceretur. Vel quia xps crucifi-
xus velut alabastru omniu vngentorum

spualium ipso tpe sue passionis et mortis
quasi quada sui fractione crucem pfudit et
oim genera tormetoz etia electis suis ve-
lut oleo consolationis et exultationis con-
didit. Confitit aut ex oleo oliuari et bal-
samo chrisma ppter duplicem honore que
diximus regiu videlicet et sacerdotalem et
in oleo regia dignitas qua maxime deco-
rat et ornat et clemencia seu pietas aqua
et oleum nomen habet. Oleos naq; gre-
ce miscbia latine interpretatur. In balsa-
mo vo ppter peminencia ad alios liquo-
res ppter odoris fragancia sacerdotalis
dignitas figuratur. Siquid odor sancte
denotionis et bone opinionis sup omnia
illustrat sacerdotale dignitatem.

Nost hec loquemur de sacrameto
confirmationis de quo iam pate-
fecim in eis q pcefferunt q ipm
ordine sequitur sacramentu baptismi vbi
etia declarauimus p parte necessitatem q
stabilitur ei esse et de vilitate eius et effi-
cacia aliqua adiecimus. Nunc aut dice-
mus in primis que intentio confirmatiōis
dicatur comparatione iuris. Quemadmo-
dum dicitur confirmari hereditas vltius
aliud quodcunq. Et solet hmoi cofirma-
tio vel lris vel verbis principis fieri sic dic-
Papa vel alius prelatus electione de tali
factam auctoritate tali confirmamus. Et
scdm hunc modu congruit intelligi cofir-
mationem pat hic intendimus. ius enim
celestis hereditatis ad quod diuina voca-
tione baptismali sanctificatione assumptus
e baptisatus ei sacramento pfirmationis
cofirmat et roborat ita vt illud firmu et
inobili possideat. Tu aut nosti q nulla
e ipo iure cofirmatio iuris quod no habe-
tur et ppter hoc q iuri isti reniciauerit vi-
delicet qui arra gracie baptismali sanctifi-
catis pcepte a seipis reicere. Qui vinctio-
ne q in reges et sacerdotes cofecrati sunt
a seipis abolerit et abrasarit q signaculu
sanctitatis qd e ppe impssio spui sancti. sic
legit ad Ephes. ii. Nolite tristare spiritu
sanctu q signati estis in die redemptionis q
in qua hoc signaculu piciunt qd e signum
spui sancti. sic legit. ii. cor. ii. xiiij. Eo ipo ce-
lesti hereditati reniciavit. Amp. Qui si
gillu sine character baptismali falsificat
cui veritate tene ius hereditatis eterne.
pcut dubio nolle se ofidit et ipo facto nul-
lu se ius hre i hereditate celesti. quemadmo-
du sigs sigillu regiu sup donatione castri

vltrei alteri sibi facta et illud significaret
 eo ipso donationi p illud sibi facte renūci
 aret et illam inuilem et irritam sibi redde
 ret. Sic et isti donationem celestis heredi
 tatis i baptismo sibi factā omino euacuāt
 dum sigillū baptismale siue characterem
 falsificat quod ē dum veritatē sanctitatis
 in qua ipm designat et que ipi subesse de
 bet cuiusq; peccati mortalis execratio
 ne subtrahunt et dilunt. Hmōi ergo ho
 minibus nec celestis hereditas nec ius in
 illa confirmari potest sicut iam diximus et
 ppter hoc primū exhortandi recuperare ius
 istud et pcurare vt eis restituat. Nō totū
 facit interna penitudo et seruēs ac firmū
 ppositū emendationis ad consiliū ecclie.
 Juxta ergo intentionē istā si temporalium
 hereditatū et donoz tantopē penitur que
 ritur et pcuratur cōfirmatio quātoforti
 querēda et petenda ē celestis eterneq; he
 reditatis. Donozq; spūalium roboratio
 Juxta hunc modū videtur illud dictū in
 libro Regū. Confirmatus ē in regno salo
 mon vt scilicet illud firmiter possideret. et
 hic vel diminutis vel debilitatis hostib;
 vel cōsensione populi in hoc ipm magis
 pacata magisq; cōfirmata. Sic et isto sa
 cramento debilitant et diminuitur hostes
 vt sequentibus ostendamus. Et ista cele
 stis hereditas nobis adhereret insepara
 bilib;. Sic et cōfirmato episcopo quasi di
 minutis et debilitatis hostibus id ē cōtra
 dicentibus episcopat; adheret inseparabi
 bus. Tertii em̄ ē q; cōtradictio se opponē
 tiū post confirmationē debilioz ē et vt fre
 quētius numero minoz. Dicē et cōfirma
 tio sanctitatis iuxta aliā intentionem qua
 lis est aras muroz et ppugnaculoz. Tu
 autē nosti q; tpe belli ecclie cōsueuerūt i
 castellari et supedificatis turribus aut p
 pugnaculis infortiari. Si bellū tempora
 le seu materiale ptuendis seu defenden
 dis tpalibus ad hoc nos inducit vt tēpla
 materialia castra faciamus et arces quā
 tofortius bellū spūale incōparabili per
 culosius ecclias spūales incastellari co
 get et templa exaltari et muniri in arces.
 Nō em̄ aliud ē rite baptisatus nisi tēplū
 siue ecclia dei eidē baptismali sanctifica
 tione cōsecrata. Rite autē cōfirmatus nō
 aliud ē recte intuentibus ac vē iudicantibus
 nisi ecclia castellata et templū in arcē ex
 altatū et murus cui supedificata sunt pro
 pugnacula sicut legit Laticoz vlt. Si mu

rus ē edificem? sup et ppugnacula argē
 tea. Adiuuat aut in ista cōpatione seu si
 militudine nō tñ ex similitudine et pporiōe
 sed etiā a maiori. Incastellatio em̄ ista spū
 ritualis nō solū nō detrahit sanctitati seu
 diminuit eū sed auget et roborat. Si aut
 queris a nobis que sit exaltatio ista in ar
 cem. Rndemus quia ista magnificencia
 et altitudo cordis quib; xpiani nominis
 et pffessionis opprobria ac inimicicias ve
 lut ex alto despiciens confirmatis sanctis
 indignationibus et aspirationib; ppter
 nit ei abruit quasi ab arce. Tercio mō di
 citur robor armorū quēadmodū in sacra
 mento confirmationis ad robor spiritus
 sanctus siue gracia eius dare non incōue
 nienter accipitur. Q; si tempore sue conse
 crationis coronatur rex quis dubitat qn et
 galeand; sit tempore belli. Sicut enim re
 gem decet in ipa consecratione et tempo
 re pacis suscipere vel gestare coronam ad
 gloriam et decorem sic necesse habet tem
 pore pugnationis et belli suscipere seu ge
 stare galeam ad victoriam et defensionē.
 et quidem videre valentibus nihil aliud ē
 rite baptisatus quam rex in vnctione siue
 consecratione coronatus. nihil aliud rite
 confirmatus quam rex ad prēlium galea
 t;. Et ppter hoc vtriusq; sacramēti signacu
 lum imprimitur in capite. Sed sacramen
 tum regū ac sacerdotalis honoris ppter
 eminencie sue altitudinem in vertice. Sa
 cramentum confirmationis ppter bellice
 strennitatis audaciam signatur in fron
 te. Prima enim et maxima pericula bella
 tibus imminēt in fronte. sicut enim legi
 tur Exodi. xxxij. Moyfi facies cornuta ap
 paruisse ex consortio sermonis dei. Sic ex
 virtute sacramenti isti; noue virtutis cor
 nua fronti interiori confirmatis inferunt
 quibus erumpent et ventilent inimicicias
 et opprobria xpiane pffessionis. De quib;
 istud videtur dictum psal. Exaltabunt cor
 nua iusti nec multum curam; an cornua
 an cornu dicamus in ista parte. Non em̄
 solummodo pulchre siue eleganter dicē
 vnicornis effectus qui sacramētum confir
 mationis cuius signaculum in fronte exte
 riori de chrysmate pingitur cornu spiritua
 le tanq; rinocerontis fronti eius interiori
 inferatur siquidem animali illi quod grece
 rinoceros latine vnicornis dicitur cor
 nu fortissimum de fronte pminet. Et quo
 niam contra cornua melius cornu vel cor

nibus pugnat merito contra cornua peccatoris quibus in electos efferant cornua spiritualia electis in confirmatione addunt.

Hec ergo est differentia inter solūmodo baptizatos et post baptismū rite confirmatos quod est inter animalia cornuta tanquam ergo inermes a cornibus hominū veniunt ad manus pontificis confirmandi consignandi quod fideles. Sed de sub manibus eius confirmati redeunt cornibus armati tanquam unicones. Cuiusmodi autem virtutes hec sint quas cornua spiritualia nominamus in sequentibus dicemus. Quarto modo robur et fortitudo intelligitur membrorum qua difficile lesibilia sunt laboribusque et oneribus sustinendis atque portandis apta et quoniam manifestum est tenera ac delicata membra et generaliter duris opibus omnino insueta fortitudine et robore vestiri antequam mittantur ad forticia. quis dubitet sanctitate baptismali regeneratos quasi modo genitos non statim mittendos ad forticia certamina laborum antequam induantur virtute ex alto quod facere eis consuevit diuina clemencia in sacramento confirmationis propter quod a pascha ubi baptizamus quondam generaliter celebrari solebat in ecclesia dei nec ieiunia indicuntur nec alia laboriosa usque ad penthecostē. Ipse etiam psalmodiarum et totius diuini seruicij plenitudo breuiatur liber bellorum et certaminum scilicet regum et paralippomenon eodem tempore in ecclesia dei minime leguntur et hec omnia post penthecostem faciēda refuunt. Die autem penthecostes induti sunt apostoli virtute ex alto et spiritus sancti acceperunt ad robur licet alia etiam dona quam plurima et magnifica. Illi siquidem adeo firmati sunt ut nec mare mundi contra se fremens. nec immanissimas beluas psecutorum contra ipsos frendere. nullatenus formidaret. Non enim semel tantum datus est spiritus sanctus qui fuit ad plenam sanctificationem in baptismo. Sed etiam secundo ad robur in die videlicet penthecostis. Debes autem scire quod nonnullis visum est in sacramento isto. vii. dona spiritus sancti dari que in. xj. ysaie expressē nominantur et numerantur videlicet spiritum sapientie et intellectus spiritum consilij et fortitudinis spiritum scientie et pietatis et spiritum timoris domini propter hoc autem hic opinati sunt quia oratione episcopali que super confirmandos fit expresse et nominatim dari petuntur ut videtur. Sed istos ergo sine septē istis donis non est salus. Cum in baptismo certum

sit data eis omnia esse dona et virtutes si ne quibus non salus est. leui autem rationatione induci sunt ad idem aliter ita sciendum cum idem spiritus sanctus sapientie sit et spiritus intellectus. Sicut dicit apostolus primo ad cor. xii. Diuisiones operationum sunt idem autem spiritus sanctus. Quare septē illa dona ibi nominantur ad laudem et gloriam spiritus sancti cuius dona et operationes sunt non ad hoc ut petantur nec in oratione vlla dicitur. Emitte in eos septē illa dona. sed emitte in eos spiritus sanctum tuum paracletum. Quod autem sequitur spiritum sapientie et intellectus etc. laus est et gloria omnis spiritus sancti ut diximus. Interdum tamen spiritus sapientie ipsum donum sapientie cuius sedes in pectore est significat. Contra dicit autem eis ipsa forma sacramenti que in fronte sola pingitur. In pectore enim pingenda esset propter donum sapientie cuius sedes in pectore est. Contra dicitur etiam eis et ipsum nomen sacramenti nomen scilicet confirmationis quo scilicet non designatur nisi donum vel virtus fortitudinis. Non enim magis sacramentum confirmationis quam timoracionis dicitur esse. Si quis autem querat qui sunt nervi et ossa siue ad similitudinem et proportionem nervorum et ossium in anima humana et qualiter roborantur autem vis rationabilis sacramento confirmationis. ne vita circūferatur omni vento doctrine ne facile ledatur argumentis hereticorum et philosophorum. quasi quibusdam iaculis seu sagittis. Sic et virtus irascibilis ne facile vulnaretur iniuriis. vel etiam obprobriis. Sic et virtus non concupiscibilis ne facile ledatur concupiscibilibus. lesiones autem virtutis rationabilis sunt dubitatio falsa opinio incredulitas et ignorantia in eis que credenda vel scienda sunt secundum christianam religionem. Lesiones autem virtutis irascibilis sunt ire rixae etc. Huiusmodi noxie passionēs lesiones vero concupiscibilis. mali amores mala odia. mala desideria et mala fastidia. Quod si quis dixerit quod sufficit fortitudo fidei ad prelegendum ab hijs que contra fidem iaciuntur iacula et sagitte sic et fortitudo castitatis ad prelegendum ab hijs que castitatem impugnant et ad hunc modum de alijs. Quemadmodum et vicia non indigent robore et adiumento non sibi supradicto ut resistantur ubi sunt hec sua essentia per seipsa facere suffi-

ciunt respondere possum? in hac q. supra
 responsus ē. Alia ē enim fortitudo clypei
 alia fortitudo manus et brachij qua forti
 ter teneatur nec idem est intensio virtutis
 et fortitudo ipsi. Interdū em passio rubo
 ris intensior regitur aliquo nativo rubore
 non tamē fortior. nec pp̄ hoc ē difficultas
 a subiecto mobilis. et hic vocat fortitudo
 quedā in virtutibus scilicet difficultas se
 parationis que necessario aliud ē ab vna
 queq. virtuti. Uerisimili autē ē et ipsi sa
 cramento p̄firmatiōis magis congruēs. vt
 spūalis virtus et noua p̄ ipm p̄stet cōfir
 matis cōtra iniurias et opprobria ab ini
 micis irrogatas vel irrogandas. eo q̄ isto
 sacramento specialit̄ adiuuamur et muni
 amur ad viuendū illesi. hoc ē religiose in
 medio ip̄am religionē impugnantū et sic
 supra dixim? pp̄ter viuere ad alterū insti
 tutū ē diuinitus h̄mōi sacramētū. Hacer
 go virtutē seu h̄mōi virtutis alterā partē
 vel ramū rectissime noiare possumus san
 ctā in verecundiā siue impudenciā q̄ fron
 tem mentis in vulnerabilē et illesibilē
 dicit a iaculis opprobrioz faciens frontē
 vt filicē et faciē vt adamantē. sicut legit̄ in
 ezechiel. Et eadē virtus ad laudes hūanas
 verecūdiū efficit. vt eas vt opprobria repu
 tari faciat et illusiones sicut et reuera sunt
 recte iudiciū et vt intelligētibz. Se
 cūda pars huius virtutis et quasi fm cornu
 fortitudo qua domus stat p̄tra pp̄tū pon
 dus videlicet ne corruat p̄ seip̄am hoc par
 tū ligatura facit et ordinata factura. S
 vt stet cōtra impetū fluminis. aut statū vē
 ti nouis fulturis et ligaturis seu aliis ami
 niculis adiuuāda erit. Sed elect? iste qui
 domus dei sanctificatiōe baptismali ele
 ctus est. stare quidē potent fortitudine ba
 ptismali contra ponderositatē p̄pe corru
 ptionis de qua dicit̄ in ix. Sap. Loz? q̄b
 corripitur aggrauat animā. Et terrena in
 habitatio dep̄mit sensum multa cogitatē.
 Sed cōtra impetū et inmundationē p̄se
 cutionū et inflatus insultationē et oppro
 briū absq. noue fortitudinis firmitate nō
 stabit. Poterit quidē stare ex fortitudie ba
 ptismali in loco quieto atq. pacato nō autē
 in medio fluminū et ventoz. Et quemad
 modū vestimētis a frigore et pluuiā cete
 risq. iniurijs aeris p̄tegi quis poterit. nō
 autē a sagittis et iaculis sicut ex virtutibus
 baptismalibus ab h̄mōi tentationibus q̄
 velut iniurie aeris a carne et mundo que

quodāmodō pluunt p̄tegi possumus. Nec
 quāq. autem ab hostib? sed armatura ne
 cessaria ē quēadmodū em vestimēta et ar
 ma necessaria sunt nob? et arma pp̄ter cor
 pus sic vestimēta et arma pp̄ter animam
 Et quēadmodū vestimēta sola nō suffici
 unt corpi ad sui tuitionē sed requirūtur ar
 ma. Sic et virtutes baptismales nō suffici
 unt animab? nr̄is pp̄tē vestiēda ergo ani
 mā humanā merito ē sacramētum baptis
 mi. Et pp̄tē eandā armandā sacramētum
 cōfirmationis Si quis autē robur confir
 mationis intellexerit amozē ip̄m virtutū
 quo nobis ip̄e tenatius haberet et nosip̄i
 nō improbabilius intelligit. Tam fortis
 em tanq. robustus ē vnusquisq. in virtu
 tibus quantū eas diligit. Attende autem
 quia frustra sacramento isto roborari seu
 confirmari querunt qui debilitates suas
 amant et dimittere nolunt debilitates au
 tem sunt egritudines et vulnera peccato
 rum. Similiter vincula et onera eozum.
 Ista em sunt quattuor que roborationē si
 ue confirmationē secum nō patiunt. Pre
 terea sollicitē et solerter exhortādi sunt ad
 sacramētū istud accedere volētes vt om
 nia ista deferant. Per hoc em infirmiores
 sunt hostibus suis et inferiores. Per hoc
 cōculcantur ab hostibus p̄ hoc calcāt hos
 tes super colla eozū. Qualiter autē spera
 re se audeant robustos fieri cōtra hostes
 et tamē remanere egros vulneratos vin
 culatos et oneratos quasi calefieri volēs
 frigus continere conetur. Deinde amonē
 di sunt: ne hostes contra quos armari et
 roborari volunt ip̄i contra seip̄os armēt
 et robozent. Quod vtiq. faciunt si mēbra
 sua arma iniquitatis peccato adhibeant
 addiscant etiā exemplo ante gygantes in
 niti et adherere a quo est eis totum robur
 et tota fortitudo id ē deo. Unde nec ille de
 ici potuit ab hercule donec a terra om̄ino
 separatus et eleuatus ē. Nec ip̄i vnq. po
 terunt deo adherere nisi a dyabolo sepa
 ti. Super omnia autem addiscant confir
 mari a deo querentes in seipsis infirmari
 cum Apostolo. ij. ad Cor. xj. Inniti em sic
 hoc est inniti cadenti et stare non valenti
 Et hoc indubitatē cadere est. Inniti autē
 deo qui est fortitudo et firmamentum et
 petra. sicut legitur in psal. Hoc vtiq. stare
 est et subleuari ad fortitudinē. Erubescāt
 autem signū fortitudinis et strenuitatis
 in eminenciā frontis deferre et in certami

nibus ignauiter agere et vento tentationis sub pedibus hostium cadere. Remiscant se signiferos regis celorum et vexillum eius in alto frontis deferre et quod perditionis reus est qui vexillum depresserit. Deinde quam tam contumeliam regi suo irrogat signifer qui cum ipso vexillo in parte hostium se habet. Nullus ei cogit in parte malorum transire et a rege regum recedere ymo quicumque hoc facit sola voluntate sua hoc facit. Voluntate enim peccat et voluntate recte vivitur sicut dicit Augustinus. Unde quam contumelia homini regi regum irrogatur a christianis. Cum enim omnes christiani signiferi eius sint ut diximus maior tamen pars eorum contra ipsum pugnat. Qui enim cum eo non est contra ipsum est ut ipse dicit in .xj. Luce. Clamat contra te signum crucis clamat te perditorem et regem lese maiestatis. Primum vexillum quod primo in fronte portas clamat. clamat inquit clamore qui pertingit usque ad celos. nulla vox clamorior ymo nullavox clamor illi comparabilis clamat enim te signiferum opera autem te clamant hostem et propter ambo pariter perditorem ymo nequis simum perditorem. Magna enim confidentia magna spe fidelitatis et strenuitatis consueverunt committi vexilla ad portandum in preliis. Oblitus es perditorem dei quod dictum est tibi et aliis. In hoc signo vinces. Verissime enim in hoc signo prestatur robur ad vincendum. Et attende quod fides et reverentia huius sacramenti iam pro parte apud christianos perisse videtur et propter hoc virtus et efficacia ipsius nihil enim amplius honoris et reverentie ei relictum videtur nisi hoc solum quod non ab aliis quam a summis sacerdotibus id est episcopis dari seu ministrari permittitur. Ceterum quod impium quod inde notum illud hodie suscipiat quam turbulenter irreverenter ad illud hodie accedat. Ipsi oculi nostri faciunt nobis fide propter quod nec mirum est si virtus eius et efficacia apud huiusmodi homines aut parva sit aut nulla. Invenit quod et specie christiane religionis et signa omnia sanctitatis et ipsum nomen non solum erubescant sed etiam formidant. Rarissimi ei sunt qui non erubescant atque formident facere bona aut loqui vera in conspectu hominum etiam christianorum. Sicut ergo dicit apostolus in .xj. ad cor. quod multi inbecilles et dormiunt multi eo quod non diiudicarent corpus domini. Sicut virtus et efficacia huius sacramenti pene annullata est in nos pro eo quod non diiudicamus id est quod debito honore et reverentia iam non tractamus et hoc datoribus et placitis maxime credimus imputandum quorum ma-

xime est de his docere populos et commovere. Pingitur in isto sacramento signum crucis in fronte confirmandi de christum propter causas quas diximus signum crucis ut in crucifixo et per crucifixum sit tota spes et fiducia victorie confirmatis et ut in tentationibus suis recogitet eum qui tale sustinuit contra seipsum pertraditionem sicut legitur in .xj. ad hebr. ut eo in carne passio eodem cogitatione armetur. Sicut legitur in .iiij. .ca. per. Et ut sciat se ad tormenta et ludibria missum. Signum deus passus est pro nobis vobis relinquit exemplum ut sequamur vestigia eius ut legitur .i. .ca. per. .ij. Ideo memoriale exemplum huius in eius fronte pingitur. De christumate vero ut utriusque honoris memoria regum scilicet et sacerdotalis a deo strenue agatur ne regum honorem deturpet et debonestet in lite succumbendo. Et ne sacerdotalem sanctitatem inquinet aut prophane se execrabili perbilluendo. vel ut memoria sit patris sui regis scilicet universalis et sacerdotalis qui in cruce tam magnifice tanquam strenue egit rememoratio namque prophetialis paterne interdum excitativa et imitativa in filiis vel ut regali se gerat in omnibus pro iusticia et rectitudine vel ut regali se gerat quicumque bona facturum sacerdotalem quicumque mala passurus vel ut sciat se non solum coronandum ut regem sed etiam ymolandum ut sacerdotalem hostiam cuius prima hostia ipsemet esse debet. Non enim recte alia oblatio ad deum accedit qui seipsum primo ymolare neglexerit quod ostensum est in Layn et a bel Hen. isti Attende autem quod modus et forma conveniens huic sacramento est ut premissa exhortatio de virtute et efficacia sacramenti istius de fide puritate ac devotione qua ad ipsum accedendum est. Premissa etiam oratione super confirmandos pingitur signum crucis de christumate in frontibus eorum. et impositis manibus super capita eorum dicitur eis. pax tecum. Siquidem ad impositionem manuum apostolorum solebat dari spiritus sanctus et datur more ad impositionem manuum episcoporum. Quia autem pontifex dicit pingendo characterem Consigno te et cruce confirmo te. Intelligenda est consignatio ut metu incutiat demonibus ne presumant ingredi fontem signatum et ortum conclusum. Ne audeant dissipare thesaurum consignatum nec introire domum contra ipsos clausam atque signatam ne aliquid ibi vendicare audeant in eo que vident in dei servum ymo filium consignatum

Nota fons

Post hec relinquit nobis vt enita-
mur loqui freti auxilio dei o sacra-
tissima eucharistia cuius ineffabi-
litate in nullo derogare intendim⁹. Scie-
tes et plane confitētes illas eē longe incō-
pabiliter sup omnē sensū ac humanū itel-
lectū et nō posse ad ea vllaten⁹ attingere
cognitionē nostrā vel loquelā. Verūtamē-
tentari debere et scribere aliquid de tan-
to sacramēto q̄ virtus eius et efficācia elu-
cescat quo errores tam sacrilegi tanq̄ im-
pii retundātur quib⁹ cōtra illud non solū
blasphemare sed etiā ipm de medio tolle-
re nephario ausu heretice prauitatis insa-
nia attentare p̄sumpserit non solū pium ē.
sed etiā sacri magisterij debitū. Dicemus
ergo in p̄mis q̄ si cura ē deo de corpe cu-
iuscūq̄ animalis etiā pulcis et musce vni-
us puidere ei nutrimentū et sustentatiōz
q̄ ē dicere cibū et potū. q̄ multo fort⁹ et
incōpabiliter cura erit eidē de nutrimento
nobilissimi corpis de q̄ p̄locuti sum⁹ et di-
ximus q̄ nō decet ipsum aliud habere ca-
put q̄ ipm deū nec alio spū viuere quam
ipso spiritu dei viuere inquā vita quam di-
cimus grē vel vitā glorie. Ex quibus cōse-
quēter relinquitur cibū eius eē debere ipm
deū. Si enī qd nutrit et sustentat vitālē ca-
lorē in corpe animalis v̄e cibū ē ipi⁹ ani-
malis ergo cū diuina bonitas viuificū ca-
lorē q̄ p̄nominatū nobilissimū corp⁹ viuificat
sola nutriat ipaz eē cibū eiusdē verissimū
necesse ē. Quid autē ē vitalis calor in h̄mōi
corpore nisi sanctus sincerus amor et sancta
amicicia qua deo herent et sibi inuicē cohe-
rēt ppter ipm sibi inuicē p̄sules totaq̄
p̄mptitudine sibi inuicē subseruiētes tota
studiositate totiq̄ virib⁹ se inuicē adiuuā-
tes et defendētes. Diuina siquidē bonitas
veros amatores suos adeo sibi astringit
et alligat vt ppter ipam et ip̄inuicē insepa-
biliter sibi cohereant et sincera se inuicē di-
lectione amplectantur. Q̄ si bonitas crea-
ture cuiuscūq̄ dilectionē sui in cognitore
suo excitat nutrit et auget quid diuina bo-
nitas in cognitoribus suis operabitur.

Amplius. cū bonitas in creatura qua
cūq̄ nō sit vestigiū p̄tenuē atq̄ p̄ modicū
fontalis atq̄ redūdantis in anima bonita-
tis et vmbra vmbre ipsius. Si ergo extre-
ma vestigiōz ipius vestigia hoc ē sensibi-
liū et corruptibiliū creaturarū voluptates
in hominib⁹ tātos sui amores nūc excitāt
nutrit auget et inflamant vt eo et inardet

re et cōflagrari perspicuū sit atq̄ manifestū.
Quāto fort⁹ diuina bonitas in eis in q̄
bus illuxerit amores sanctissimos et con-
cupiscencias immaculatissimas excitabit
nutriet augebit et inflamabit. Merito er-
go ipam diuinā bonitatē cibū et nutrime-
tum vitalis caloris ac spiritualis diximus.
Quēadmodum enī speciositas mulieris
quodāmodo nutrimentū ē et cib⁹ turpis
amoris. Unde cū subtrahitur a corde hu-
iusmodi amoris siue p̄ obliuionē siue p̄
occupationem alteri⁹ cogitationis cessat
turpis amoris incendiū. Lū autē adhibe-
tur eidem p̄ aspectū vel cogitationē reui-
uiscit et renouat. Sic et multo fort⁹ diui-
na pulchritudo cibus erit et nutrimentum
amoris digni et cōgruentis sibi in amato-
rib⁹ suis. Sicut bonitas aut vita cuiuscū-
q̄ boni viri in corde benigni auditoris san-
ctam amiciciam excitat quantūq̄ maior et
magis innotescit in eandē magis nutrit et
auget. Sic et incompatibiliter ampli⁹ diui-
na bonitas in cordibus contrario amore
aut puerilitate nō corruptis necessario san-
ctū amorē suū excitabit nutrit et augebit
Idem ē et de suauitate voluptatis. Et quē-
admodū virt⁹ appetitiua nra gustabilis
in singulis ciboz et potū ferculis seu va-
rietatib⁹ inuenit qd appetitū eius excitet
nutriat et augeat. Sic cor in omnibus ver-
bis et operib⁹ et tota cōuersatione viri bo-
ni inueniet qd amorē eius excitet nutriat
et augeat. Sic et corda electorū in verbis
et operib⁹ dei tanq̄ in ferculis quibuldā
spiritualibus inueniūt qd in eis viuificus
sancti amoris calorē excitet et nutriat et au-
geat et qd eos spiritualit⁹ immaculatā de-
lectatione pascit ppter q̄ et verba dei ci-
bus animarū humanarū verissime dicta
sunt in sacra scriptura veteri et noua. Jaz
ergo declaratū ē tibi quia diuina pulchri-
tudo cibus ē et pabulū ac nutrimentū san-
cti amoris in ipm deū. Juxta hunc modū
diuina suauitas et dulcedo sancti appeti-
tus quasi cuiusdā gustus spūalis cibus ē
et pabulū excitationis et delectationis ipi-
us. Et ad hunc modū refertur quecūq̄
in scriptura legūtur in hac materia sicut il-
lud in psal. Satiabor cū apparuerit glo-
ria tua. et illud Torrēte voluptatis tue po-
tabis eos Et illud Quā magna mltitudo
dulcedinis tue dñe. Et iterū. Quā dulcia
faucibus meis eloquia tua. Similiter et il-
lud puerbio. xvij. Saus mellis verba cō-

posita. Et illud mathei. ii. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam propter hoc in figura celestis ac viuis panis qui deus est dictum est Sap. xvi. Paratum panem de celis prestitisti eis sine labore et delectamentum in se habent et omnis saporis suauitatem iuxta hunc modum ipsi? diuine bonitatis sancte et gratuite dilectionis exemplum dilectionem boni viri in alium bonum virum supra posuimus? Si enim cognita bonitas viri boni in corde non corrupto cognoscetis excitat nutrit et auget gratuita ac sincera dilectionem quam bonis eiusdem congaudet congratulatur quanto fortius fontalis abyssalisque bonitas dei per modica asperzione vel potius odore per tenuissimo solummodo ut ita dicam? ut bona sunt omnia in corruptis scilicet cognitorum cordibus put eis innotescere et illustrescere fuerit. Datus pietatis sue dignatio cibi? erit et pabulum et fomes incrementum sancte ac gratuite viuificetque dilectionis quam solum dignam nomine charitatis merito reputamus. Est et quartum genus amoris vel fortis quarta potius intentio huius nominis amor ad quam similiter se habet beneficentia ut et cibum et pabulum et hoc est amor quem solemus vocare necessarium a necessitudine que dici solet vinculum amoris in indissolubilem hunc amorem ut ita dicamus ligna beneficentiarum nutriunt et propter hoc cum illa cessauerint extinguuntur isto modo amamus nos patres et matres aliosque benefactores Et quia beneficia parentum in filios perpetua sunt sicut vita et alia que ex educatione et disciplina eorum acquiruntur perpetua sunt aut difficile sepeparabilia idcirco perpetuum est amor in parentes siue autem equivoce siue vniuoce amor in istis omnibus dicatur amor bonitatis et amor beneficentie. Tertium est quod vera sunt que diximus nobis autem intentio est hic de amore sancto et gratuito recto quem non incuruat voluptas aut utilitas in proprium subiectum quem charitatis nomine solum dignum supra diximus que nihil habet venalitatis vel negotiationis per quam amator non sibi quicquid acquirere nec amatum suum efficere querit. Sed potius se et suam intendit exhibere quicquid potest comodi vel honoris hunc dicimus vitalem calorem quem dei spiritus in totum corpus quod diximus diffundit Palam ergo est ex his diuinam bonitatem cibum esse et nutrimentum huius sancti et nobilis corporis cuius singula san-

cta membra singuli sunt sancti viri. Dedarabimus autem istud alia via et dicemus quod sicut non est vita corporis animalis seu vite sustentatio absque in corporacione cibi conuenientis. Sic non est vita gracie cordi humano absque incorporacione et inuisceracione spiritualis cibi illi vite conuenientis In corporacio autem non aliud est quam spiritualis siue cordalis vnio. Et hoc non est nisi amor quantum ad virtutem motiuam superiorem. Illud enim cordaliter siue spiritualiter nobis vnium est quod iure amamus? Juxta quem modum Actuum. iij. dictum est Multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna. Et iohannis. xviij. Rogo pater ut isti sint vnum sicut ego et tu vnum sumus? et quia in corporacione cibi vere comestio est. Cetera autem que ipsum precedunt preparationes sunt ad comestionem. sic in corporacione cibi spiritualis vere comestio est spiritualis. Quia ergo manifestum est sine incorporacione id est cordali vnitione quam amorem vocauimus et est nec vita gracie nec vite glorie cuiusque esse aut esse posse. Manifestum est sine comestione ipsius dei neutram vitam posse esse. Ex quo manifestum est illud esse quod ait veritas Iohannis. vi. Qui manducat me et ipse viuet propter me. Et iterum qui manducat hunc panem viuet in eternum Et iterum panis verus est qui de celo descendit et dat vitam mundo. Et iterum ego sum panis vite. Nulli enim dubium est quod absque cordali vnitione dei que verus ac sanctus amor est nulli vnquam fuit vel esse vel erit vita eterna. Panis autem et nutrimentum vite est vnumquodque in quantum viuificat vel viuificum calorem aut inducit aut nutrit in quantum amore sancto calefacit aut ipsum calorem nutrit. Et propter hoc in quantum amorem vel amantes facit in tantum viuificat aut necessario nutrit. In quantum ergo est panis vite et illis solum est panis vite in quantum et quos amatores sui efficit vel in quibus amorem nutrit. Intellige autem diligenter hoc est firmiter tene. quia hec est radix probationis viuifici et ineffabilis sacramenti quam effugere non potest intellectus capax veritatis et cui non contradicet interius? cum completa fuerit et elucidata atque depurata. Primum autem dedarabimus tibi duas causas erroris hereticorum quibus veritatem sacramenti istius videre et credere prohibiti sunt harum prima est errantium circa veritatem comestionis vocauerunt

enim puerili insipientia comestione ipsam
cibi preparatione dicentes ipsas masticas
tionem cibi comestione dicentes cibum
comedi cum in ore tenetur dentibus aut mo
litur aut cum in ventrem traicitur ignora
tes quia corpus animalis est velut domus
sufficiens officinarum et vasorum ornata
atque munita seu preparata Et quia os est sic
molendinum aut sicut mortarium cum instru
mentis que necessaria sunt ad terendum
siue pistandum. Sicut ergo quando cibum
adhuc in molendino est vel in mortario non
dum comeditur sed ad comestione prepa
ratur. sic cum in ore est nondum comedis
tur. Juxta hunc modum ipse stomachus
velut coquina est aut lebes siue olla coqui
naria in eadem domo ubi primum coquitur
cibus atque digeritur et depuratur. De quo
quod impurum est aut inconueniens nutri
mento corporis in secessum emittitur. Reli
quum autem ad epas quasi ad nobiliores
coquinas siue lebetes coquendum ad depu
randumque transmittitur. Unde impurum
et inconueniens nutrimentum in secessum vri
nale emittitur vero reliquum ad membra trans
funditur. In quibus etiam tertia decoctio
ne digeritur depuratur. Inde a membris sin
gulis assumitur in nutrimentum proportio
natur. Hoc est per rata vniuscuiusque et tunc
eis incorporatur atque eis vere comeditur. Ma
nifestum est ergo tibi quam longe a veritate
aberrauerint heretici circa corpales co
mestione et spirituales. Quod enim corporali
comestione comeditur et nutriendo corpus
incorporatur necesse est ergo ut a propria sua
forma denudetur per corruptionem ple sue
et ut forma nutriendi corporis vestiatur si
ue per generationem ut quibusdam visum
est siue per extensionem forme ipsius nutri
ti occupatis materia ipsius nutrimenti. In
comestione autem spirituali e contrario se habet
Quia cibus spiritualis quanto magis incor
ruptus magis integer magis quod illesus for
misque suis vestitus venit ad cor tanto ei ve
rius et profundius vnitur. Oportet te etiam
hoc prenoscere quod veritas cibus est vir
tutis nostre intellectus et bonitas cibus est
virtutis nostre motus superioris ac nobilis
et aliis verbis idem dicis verbi gratia. Si
dicatur quod veritas cibus est nostri intelle
ctus et bonitas est cibus nostri affectus
videlicet superioris atque sublimis. Non
enim hoc intendimus de affectu quem com
municamus cum brutis animalibus. Idem

enim est veritas ad intellectum quod lux ex
terior est ad visum. Inde est quod solum
verum est scibile et solum lucidum visibile
et quemadmodum cibus corporalis cor
pus firmat robore cum incorporatus ei fu
erit. Sic veritas intellectui certitudine cum
ei vnita fuerit vnitione completa tunc enim
vere et proprie ipsa veritas intellecta aut
scita dicitur. Et quemadmodum cibus cor
pus auget et distendit trina dimensione
videlicet longitudine latitudine profunditate seu
spissitudine aut altitudine sic et veritas intel
lectui extendit in longum persequentium in latum
peruertentium ut peritiorum seu repugnantium in
altum seu profundum essentialium. Quod si
hoc referre volueris ad intellectum practicum
cum erit euidentius hec eius enim longi
tudo verissime ac propriissime est eius ex
tensio in preterita et futura quasi horum
stadium scilicet memorie et prouidentie
eius. Latitudo circumspectio est eius profun
ditas seu altitudo sublimium et intimorum
apprehensio seu perceptio. Juxta hunc mo
dum sicut plenitudo atque pinguedo in cor
pore sic luminositas seu claritas cognitio
num et habundantia multitudoque cogni
torum in intellectu seu mente. Juxta hunc
modum se habet et in virtute nostra mo
tiuus nobili siue affectu nostro superiori. Hu
ius enim latitudo amor est longitudo spes
altitudo magnificentia. Alia tamen com
paratione humilitas altitudo est siue profun
ditas ipsius. Cum autem ista diligenter con
sideraueris inuenies certissime ex diffinitione
seu ratione eius quod est cibus solam primam
ac luminosissimam veritatem cibum esse nostri
intellectus. Solamque primam inuendissimamque
bonitatem cibum esse nostri
nobilis ac sublimis affectus. Si enim ci
bus est per rationem rectissimam diffinitio
nemque rectissimam cuius sumptione natura
liter sedatur fames delectatur comedens
reficitur et repletur. Non dico im pingue
Pinguedo enim est excessus et superflui
tas conuenientis ac debite plenitudinis.
Manifestum autem est quia non cessat fa
mes intellectus nostri nec fames affectus
donec pleno ore ille primam veritatem iste
primam bonitatem comedat nec ante al
terutrum eorum impleri possibile est. Ma
nifestum ergo est non aliud esse proprium
verum ac naturalem cibum eorum. Etenim
sola prima veritas sedat vniuersaliter ta
men sciendi que intellectum nostro est quod

Obone homo lector bene attende quod legisti ne in erratibus tuis

videtur quia omnes homines naturaliter scire desiderant. Si ipsa sola per seipsum implere sufficit totum ventrem id est totam capacitatem nostri intellectus. Si ipsa sola ipsum reficere absque villo vastidio defecionis sufficit similiter et delectare. Delectatione completa cui nihil desit. Deinde augere et distendere secundum omnem dimensionem usque ad perfectum congruentem ac perfecte debite sibi magnitudinis cibum illam eiusdem proprium atque verissimum esse necesse est et primam bonitatem ad affectum nostrum sublimem similiter se habere dubitari non potest ab intelligentibus. Si enim posuerimus intellectum in quo omnes veritates preter primam lucidissimam descriptione inscripte sint firmissimamque coniunctione unite dico quia huiusmodi intellectus vacuum se reputabit et inscium. Cuius exemplum est in platone quod veritates alias tot annis comedere non cessans tandem non se refectum aut impletum sed magis inanem et vacuum sentiens dixit hoc solum scio quod nescio quasi dicat solam nescientiam meam scio idem autem est nescientia et vacuitas in intellectu idem ergo est ac si dixisset solam vacuitatem in ventre intellectus mei sentio. Amplius intellectum humanum ad cognitionem prime veritatis et affectum ad fruitionem prime bonitatis signatos esse manifestum est intelligibilia intelligentibus. cognitio autem et fruitio comestiones sunt spirituales ad comedendum ergo easdem nate sunt necessarie iste due vires. Quare primam veritatem suam esse comestibilem intellectus humani. Primamque bonitatem similiter affectus humani suum comestibilem esse necesse est suum autem comestibilem vniuscuiusque virtutis suus panis et suus cibus indubitanter est. Prima autem bonitas ac prima veritas sunt unus verus ac solus deus ac dominus omnium sanctorum. Due autem iste vires apprehensiva et motiva nobiles sunt totum id quod ceteris animalibus excellimus quod mens humana et ymago dei in humana anima proprie verissimeque deducitur iam ergo deduxi te ad hoc via facili et probatione evidenti ut cognoscas deum esse et quia vnum quodque sic se habet ad esse sic ad veritatem. Quia igitur ceterae veritates ad primam cibum et panem esse anime humane finem suum proprium ac nobile esse. Et sicut umbra vanissime et picture exilis

sine apparitionis ad veritatem erit necessario philosophatio de alijs veritatibus et cognitio quantumlibet circa ad ultimam prime veritatis cognitionem sicut somnium comestionis ad veritatem eiusdem quapropter declaratum videtur quod legitur. Ysaie. xviii. Sicut somnus at esuriet et comedit. Cum autem expergefactus fuerit anima eius vacua erit et sicut somnians sciens et bibit et postquam fuerit expergefactus lassus adhuc sitit et anima eius arida et vacua est sic erit multitudo omnium gentium que dimicauerunt contra montem syon somniasse ergo apparet plato nisi in philosophando et expergefactus dixisse hoc solum scio quod nescio. Nunc vero restat nobis ostendere panem istius quotidianum esse sicut legitur in .xj. luce et super substantialem sicut Mathei. vj. Dico ergo quod sicut necesse est deficere vitam naturalem in animalibus ex defectu sustentationis sue nutrimenti convenientis quod non est nisi cibus et potus. Sic necesse est et vitam gratie et in corpore nobili ac sanctificato de quo hic loquimur et est probatio ista a causa et a simili et a proportionem.

Amplius subtrahere divinam veritatem ab humano intellectu et divinam bonitatem ab humano affectu et videbis utrumque mortuum quantum ad vitam gratie. Intellectus enim deum ignorans et affectus deum non amans inique viuunt dum se et sua in eius honorem et obsequium non conuertunt. Cum enim adeo solo et seipso et omnia bona sua habeant in eiusdem honorem et obsequium tenentur illa conuertere. Non viuunt ergo ad honorificationem sed nec proximis ad utilitatem cum deum sine quo alia inutilia sunt et sine qua non solum inutiliter sed etiam perniciose habentur proximis non querant quam indecenter in seipsis viuant qui nec quo nati sunt ire intendunt hoc est ad eternam felicitatem ad deum ipsum qui et finis est omnium laborum et quies omnium desideriorum que impleri potest decet aut expedit. Amplius cum intellectus humanus verus sponsus sit prime veritatis et ad illam solam debeat esse conuersio eius ceteris autem ut ancillis siue pedissequis huius intellectus videlicet ignorans deum prime veritati uxorem suam non adherens cum ceteris passim necessario fornicator curio se se illis prostituens et que illi ut ancille

Intellectus deum ignorans
et affectus deum non amans
iniquè viuunt et non

Nota hic quia de causa plato dixit se nihil scire nisi scire inquit quod nescio

atq; pediseq; famulari debent ad querē
dam et obtinendam et honorandam ac
singulariter amplexandam primā verita
tem fornicaria et adultrina turpitudine
ad amplexus admittit ad thorum. Dum
eas propter semetipsas diligit et delecta
tur Sic de affectu manifestus est se habe
re de bonitatib; a prima bonitate in cre
aturis aspersis. Manifestum ergo est q
panis iste nō solum quotidie sed iugiter
assidueq; comedendus est et absq; vlla
cessatione in mente habendus atq; tenē
dus. Et propter hoc non solum quotidiana
sed supersubstantialis dictus est. Le
teri siquidem tibi subtrahi possūt ad mo
dicum salua vita quam supersustentant
et reperant sed iste nec ad modicum Eius
enim subtractio extinctio vire est. Et ppter
hoc beata vita animarū dicitur sicut ipe
aie vitā naturā suorū corporū. Quā ppter sic
separatio a corpore et ad momentū mors ē
corporis ita separatio dei a mente huma
na ad quantumlibet modicum separatio
inq; qualem diximus extinctio est ipsarū
animarū quantum ad vitam gracie.

Amplius, sicut naturalis coniunctio ani
me ad corpus vel ipsius dei ad animam
vita est naturalis siue causa viuendi na
turaliter Sic gratuita coniunctio eiusdē
scilicet dei ad ea quibus sic coniungibilis ē
vita est gracie seu causa viuendi fm gra
ciam Quā propter sicut contraria sepe
ratio mors est aut causa mortis que oppo
sita est naturā vite sic contraria separa
tio gratuita coniunctionis aut mors est aut
causa mortis que contraria est vite gratu
ite. Nec mireris si diximus deum vitam
esse etiam naturā anime humane cum
sit ei causa manifestissima viuendi natu
raliter et ipsa scriptura danielis xij. Vocet
eum scdm vnam litteram vitam seculi et
vitam seculi in vbi ergo nos habemus
xij. Danielis iuravit pviuentem in eternū
Hebreus habet, iuravit per vitam seculi
ppter hoc solet etiam intelligentie in. v. sa
pietie et solius iusticie in. iij. Malachie nomi
atur. Quemadmodū enim subtracto so
le tota radiositas eius simul subtrahitur
Sic et deo sublato de mente humana eo
modo quo dixim; tota radiositas dono
rum et graciā sine qb; deo nō placetur
subtrahitur. Et debes scire q non intelli
gimus panem vite a mente humana re
cedere vel eidem subtrahi si forte aliqua

hora nō cogitetur aut motus sancti amo
ris in ipsum non dirigatur. Sicut nec ani
mam a corpore si quandoq; ab operatio
ne visus aut alteri; sensus cessat. Et quia
iā declaratū est dñm ēē panē anime huma
ne Et cūdam suum totum nobile atq; pre
cipuum ipsamq; animam natam esse cō
medere panem hunc et creatū esse ad co
medendum illum. Manifestum autem ē
creatorē nihil frustra vel ociose fecisse nec
in posterum facturum esse frustra autem
dedisset anime humane vires ad comedē
dum hunc suauissimum ac preciosissimū
panem nisi eum ei esibilem seu manduca
bilem exhiberet. Necesse ergo est vt se
ei manducabilem exhibeat. Amplius
si mater familias filiis pro capto eorum
seu congruentia cibum ministrat natu
rali pietate que etiam quodāmodo iusti
cia est. Ita vt alijs cibum in specie lactis
alijs in specie panis aut sorbiculaz. Quā
tomag; fontalis ac in estimabil; pietatis.
dsz sup oēm comparatiōē plus diligēs
filios gracie sue et adoptionis quam pos
sit mater quecūq; diligere filios vteri sui
ministrabit eisdem panem vite pro capto
et congruentia singulorum habet enim ad
altos ac perfecte etatis atq; virtutis filios
scilicet angelos sanctos et animas sanctas
que miseratione eius ad eorum consorci
um iam assumpte sunt hū capaces sunt et
potentes comedere panem vite tam vir
tute quam amplitudine oris et ventris spi
ritualium in ipsa forme sue soliditate in
qua ipe in ipsa eterne refectionis ac sacie
tatis mensa celestibus conuiuijs. pleno
ore comedendus apponitur. Hec ē men
sa quam eterna sapiētia pposuisse et pas
se legitur puer. ix. De hac mensa ipsa ve
ritas dicit Luce. xij. Ego autem dispono
vobis sic disposuit mihi p; scilicet vt eda
tis et bibatis super mensam meam in res
gno meo. Habet deus pater et filios par
uulos quibus impossibile est panem vi
te i sue forme soliditate comedere Quā p
pter in alia forma necesse est deum mise
ricordissimum patrem atq; virtutum eo
rū in alia forma in qua eis esibilis sit ap
ponere. Nulla autem forma est ad hoc
illi panī conueniens que non ostendat il
lum esse panem. Omnis enim alia forma
absconderet et comedere volentes ab eo
auerteret. Si enim non appareret panis
in mensa hoc est cibus. generaliter id qd

Et deus est
naturā vite

in ea appositum esset quis ad illā causā
 comestionis accederet. Preterea ipse ap-
 positus nese velle conuiuas reficere nec
 eos cibum appositum comedere sed poti-
 us cibum illum ab eis velle abscondere
 se ostenderet. Quia ergo benignissimaz
 dei voluntatem quam habet de reficien-
 dis conuiuijs suis ac de nutriendis filiis
 adhuc paruulis innotescere modis om-
 nibus necessarium ac salutare ē filiis. Di-
 uine autem magnificentie decens et ho-
 norificū fuit panē hūc filiis apponi filiis
 inq; adhuc puulis sub forma q panis ēē
 ondis euidenter necesse fuit oim at formaz
 ad hoc conuenientissima formam panis
 corporalis visibilem esse. Manifestum est
 propter vehementem similitudinē panis
 ad panem id est refectionis ad refectionē
 propter qd etiam in nomine pūmicit vt
 vterq panis et vtraz refectione nominetur
 Jam autem diximus qz ad intelligibilia
 spiritalia cognoscenda non est via com-
 munitati hominum nisi per similitudines
 et quia inter similitudines puenientiores
 et efficaciores sunt ad hoc q maiores sunt
 ac vehementiores quales sunt que comu-
 nionem nominum inter visibilia et spiri-
 tualia fecerunt sicut lux olei et vinctio. hāc
 autem communionem vides inter panē
 corporalem et spiritualem. similiter inter
 refectionē corpale et spūale. Jam ergo de
 claratum est tibi quia panem vite appoi-
 sumus paterfamilias filiis suis adhuc per-
 uulis sub forma panis materialis atq; vi-
 sibilis. Et quare sub alia forma nullaten-
 aut decet aut expedit illum apponi. Quē
 admodum autem idem nutrimentum si-
 ue cibis de ipsa specie panis et de specie
 lactis ab adultis et paruulis sumitur Idē
 dico scdm speciem sic idem verus ac viui-
 ficus panis sub ipsa forma sue veritatis
 q ab adultis et perfectione virili peditis
 in eterne refectionis mensa et a paruulis
 hoc est nobis in mensa altaris sumitur p
 uulos nos dicimus pro statu vite isti co-
 paratione pfectōis de q dicit ad Ephese. iiii.
 donec occurramus in virum perfectum et
 inmensuram etatis plenitudinis christi. Jā
 enim sumus paruuli paruuli inq; tam p-
 uitate intellectus q paruitate affectus. Lu-
 ius paruitatis exemplum euidenter ē in
 paruulo litterali cuius intellectus adeo
 paruus est et angustus vt maius bonum
 pome vno aut nuce aut pugillo lact aut

aliquo alio huius capere cognitionem
 non valeat. Similiter et affectus eiusde-
 adeo paruus est et angustus vt nihil ma-
 ius hīs que nominauim amore seu co-
 cupiscentia capiat. Sic se habet intellectus
 noster in ista paruitate de qua ad illas
 quam diximus perfectionē diuine gracie
 beneficio puebendi sumus vt panem vi-
 te pro immensitate sua cognitione capere
 non possimus. Sic et affectus noster hīc a
 deo modicus ē et angustus vt cū dilectio-
 ne plene non capiat Et vt ita dicam ipa
 brachia charitatis hūc breuia sunt vt im-
 mensitatem eius complecti non sufficiat
 Et forte sicut paruulos occideret cibis so-
 lidissimus atq; fortissimus in vltio solidi-
 tatis et fortitudinis sic mentem humanā
 ex vtraz parte extingueret quantū ad vi-
 tam nature panis vite. Sic nec duz glo-
 rificate menti pro immensitate qua glori-
 ficatis apponitur se infunderet. Quemad-
 modum enim cibis incompatibiliter ma-
 ior faucibus et ventre dirumperet. Et hoc
 ē quod legitur exodi. xxxiiij. Non poteris
 videre faciem meā Non enim videbit me
 homo. et vinctus cuius exemplū est in visu
 corporali cui cum lux super capacitatē ei
 vehementior se infundit illum extinguit
 atq; mortificat. Similiter calor vehemens
 tactum et sonus vehemens auditū et ita
 de alijs. Manifestum enim est intellectus
 non glorificatum inaccessibilis vere lucē
 fulgorem ferre non posse similiter et affe-
 ctum torrentem voluptatis sustinere non
 posse. Quia autem ultra vires aut capacita-
 tem aut imponitur aut infundit vires co-
 git deficere et hoc est mors. Hoc est qd le-
 gitur Job. xvi. Lum vix paruam stillam
 sermonis eius audierimus tonitruum ma-
 gnitudinis eius quis poterit sustinere vt
 intueri. Sicut autem videmus quia in vi-
 sionibus et raptibus pphetandū et contē-
 plandum vita corporalis deficit lucem vi-
 sionis aut gaudium aut nitorem ferre nō
 sustinēs. Qualiter sustinere posset mens
 humana non glorificata tantum fulgore
 et tantum gaudium. Omnis enim visio
 prophetica quantecunq claritatis esse vi-
 deatur ad fulgorem in quo angeli sancti
 et anime glorificate sunt nec comparatio-
 nem habet tenebrosissime noctis ad fere-
 nissimum hunc diem Ista tamen non dis-
 finientes sed magis disputantes dixerim
 de morte scilicet anime non glorificate ex
 L iij

nimietate et vehementia fulgoris diuine
 lucis. **A**mplius sub ea forma qua ma-
 gis esibilis est panis vite paruulis illis eis
 apponendum esse ymo apponi a sapientis-
 simo amantissimoque patre deo nulli debet
 esse dubium. Magis autem eum esse es-
 ibilem in ea forma seu sub ea forma qua
 facilius in os intellectus et ventrem as-
 fectus intrat manifestum est in os autem
 intellectus humani p[er]fatu huiusvie nō
 intrat nisi per formam similitudinis aut
 figure. innudate enī forme sue putē ap[er]-
 semetip[s]os in os intellectus humani ma-
 xime adhuc paruuli illuz intrare totaliter
 impossibile ē. Quia ergo sub ea forma in
 os intellect[us] humani intrare maxime fa-
 cilis seu esibilis est panis vite que maxie
 similitudinis exp[re]ssissimeque est ad formas
 eius pp[ri]am secundum quā apud semet
 ipsum est panis vite maxime esibilem illū
 ē sub forma panis material[at] atq[ue] visibil[em]
 quantū ad os intellectus manifestum est
 et q[uam] app[re]hensiones affectūs generāt sui
 grad[us] et sue pp[re]hensōis sueq[ue] pp[or]tōis sub
 ea forma scilicet panis materialis atq[ue] vi-
 sibilis faucib[us] seu palato affectus affectus
 inq[ue] adhuc paruuli necessario est idē pa-
 nis appetibilior atq[ue] sapidior v[er]it[at]isq[ue] ei-
 usdem magisq[ue] reuerentius atq[ue] repletius
 sapiditate inq[ue] seu sapore spirituali et hoc
 per interpositam nubem figure et r[ati]o[n]em
 tem masticationi seu app[re]hensionem intel-
 lectus que in ista paruilitate non perueit
 ad nudum pp[ri]e forme diuifici panis s[ed]
 per interpositam figurā vt vbicūq[ue] quoci-
 ens cūq[ue] et vt potest de illo cogitare et esti-
 mare conatur. Tertū autē est nobis mul-
 tos fideles verum ac viuificū panē in
 illo sacramēto in forma humana Vidisse
 et sapores inestimabilis suauitatis ex eo-
 dem sensisse. Nos autem vt ab initio di-
 ximus. Non p[ri]uilegia paucorū hic p[re]se-
 qui intendim[us] sed magis legem cōmunē
 fidei et catholice doctrine stabilire. Si q[ui]s
 autem dixerit q[uod] quemadmodū in sacra-
 mento baptismi non est necesse vt sub aq[ua]
 visibili sit aqua viuifica inuisibilis que est
 spiritus sanctus et q[uod] non ibi sit veritas a-
 que visibilis post sanctificationē ipsius s[ed]
 sola forma. Similiter neq[ue] sub forma sa-
 lis sapientiam eternam esse et sub specie
 ipsi[us] salis transubstanciationē fieri nulla-
 tenus vel necessarium est vel etiam verū
 Et adhuc modum sub forma olei oleū

leticie esse quod est spiritus scilicet substā-
 tieq[ue] olei transubstanciationē fieri nul-
 latenus vel necessarium est vel etiam ve-
 rum. Sed sicut deus prestat per aquam
 rite baptizatis et mundiciam et graci-
 am regenerationis per puram inquam et
 veram aquam materiale[m] licet non ex
 virtute eiusdem aque. Sic et in sacramē-
 to altaris per purum et materiale[m] panē
 atq[ue] visibilem nulla ip[s]ius transubstanciati-
 one facta prestat vite spiritualis sustenta-
 tionem et robur rite sumentib[us]. Respon-
 demus in hunc errorem iam non nullos
 lapsos fuisse forte ista ratione quam dixi-
 mus et alia quia non intellexerunt neq[ue]
 aduerterūt quia in sacramēto altaris ip[s]e
 panis vite per se et p[ro]pter se p[ri]ncipaliter
 petitur quare ip[s]e secundū se et per se ap-
 petitur et non tamen queritur gracia vel
 munus ab ip[s]o quam ip[s]e meret. Et enim
 vnio spiritualis ad nos id ē ip[s]um nobis
 vniri vnione spirituali sacramēto istius
 queritur. In baptismo autē spiritus scilicet
 non vt ip[s]e neque p[ro]pter ipsum sed magis
 munus ab ip[s]o. licet p[ro]pter ipsum id est
 ad gloriā ipsius id est p[ro]pter benepla-
 citum eius. Lūi[us] exemplū est in aqua que
 queritur ad lauacriū et que queritur ad po-
 tum. Similiter in sale et oleo cum queri-
 tur ad cibū id est cum queruntur ad me-
 dicinam. Siciēs enim ipsam aquē substā-
 tiam querit vt ipsa intra se recipiat et sibi
 incorporet et nutriet volens autem lauari
 non aquam ip[s]am sed magis quod ex ip[s]a
 ē in iudiciū q[ui]rit. Et s[ed] v[er]ū sit q[uod] baptismale
 sanctificatione prestat fidelibus v[er]ū i-
 tate siue vnione gracie cum ip[s]o deo vni-
 efficiantur. Et tota etiam trinitas beata et
 benedicta se infundat vel vniat dicta vni-
 one cum illo sacramēto pp[ri]e et per se
 mūdatio et renouatio ac regeneratio et in
 eo q[uod] tales queruntur et nullo modo re-
 sectio vel facietas. In eo q[uod] refectio v[er]a
 facietas. Non enim interrogat baptizad[um]
 vtrum velit sacramēto refici vel faciri
 ymo magis vtrum velit baptizari. In hoc
 ergo sacramēto altaris ip[s]e vite panis
 a fidelib[us] q[ui]si eos vt ip[s]e meret se ip[s]o reficiat
 et repleat eisq[ue] ip[s]e inuiseribus cordium
 ip[s]orum inhereat et vnione inseparabilis
 amoris eisdem ip[s]e vnietur. et ip[s]i illi. Ap-
 paret autem ex hoc substantiā panis ma-
 terialis atq[ue] inuisibilis in illo sacramē-
 to post aduentū celestis ac viuifici panis

nullatenus remanere. Nulli enim vñi seu fructui necessaria est ibi nisi propter sustentationem accidentiū ipsius. Quare accidentia simul accepta putamus formā panis visibilem. Non indiget autem omni potens virtus viuifici panis, illo fulcimine, cum ipse sit portans omnia verbo virtutis sue. Sicut legitur in .j. Ad hebreos. **A**mplius, conuenienti est vt ipse portet et sustentet virtute propria formā sibi seruientem. et presentia ipsius quatenus valet ostendentem quā alia substantia maxime cum ex tunc aliam substantiam non indicet neque ostendant. Pie autem intelligatur veraciter dixim⁹ portet vel sustentet non ex modo quo substantia panis materialis ea parabat prius, ea enim portabat vt sua scilicet candorez vt quo erat candida saporem vt quo erat sapida et rotunditate vt quo erat rotunda. Panis autē vite non vt in se habens ea, sed ad iudiciū presentie sue et sacramenti mysteriū saluat ea et conseruat in eē suo. **A**mplius, dignum et iustum est vt adueniente vero ac viuifico pane cedat ei materialis ac visibilis panis substantia et recedat ab accidentib⁹ et forma sua visibili, relinquens eā ministerio tanti sacramenti cui ipsa forma necessaria est. Substantia autē superuacua omnino ibi esset et omnino inutilis. Siue enim sumeretur et comederet illa substantia siue non omnino inutiliter ibi eēt. Inutiliter enim comederet cum nec op⁹ hoc ibi sit nec huiusmodi comestio ibi querat. In tanto enim sacramēto in tāto dei opere aliquid esse superuacuum vel inutiliter impossibile est. Quod autem ibi sit et non comedatur faciente eo qui sumit ad comestioz pertinent videlicet masticante, saporante, et transgluciente, secundum naturā impossibile est. Nec est contra naturam nullomodo secundū naturam est ei⁹ conuenientissimū nec iniuria eius est. Imo iusticia et ius creatoris vt ei aduenienti honorem deferat. Relinquens ei penitus locum suum, et alia sua que ab eo habebat fructio ipsius. Et hoc est quod pia ac veridica fides in isto sacramēto et tenet et predicat videlicet q⁹ panis materialis atq⁹ visibilis aduenienti pani viuifico velut creatori honore deferens locum suū ei relinquit formam visibilem sacramentali seruicio et mysterio ipsius et hec est intentio verbi transubstantiationis, transi⁹ scilicet substatie

panis materialis atq⁹ visibilis ad aduentum viuifici panis saluata forma id ē vñeritate accidentiū ad mysteriū sacramenti. Non enim potest dici generatio viuifici panis ibi fieri cum prius esset illesus et integer. Neq⁹ corruptio panis materialis cum eius forma substantialis ibi non maneat ymo esse desinat. Et materia ipsi⁹ formaz panis vite non inducit neq⁹ materie ipsius panis vite addatur nullatenus vt accrescat. Si enim alterut⁹ horum eēt, non effugeremus nullatenus quin generatio eius fieret que est acquisitio forme substantialis in priori materia aut clementi eiusdem, quod non est nisi acquisitio materie in priori forma. Cum autem in verbis sanctorum legitur q⁹ iste panis sit corpus xpī vel conuertitur in ipsum, ad intellectum et intentionē quam dixim⁹ transubstantiationis referendū est. Transubstantiatio vero vere contraria est corruptioni secundū quod de ea intendit philosophus naturalis. In corruptione enim omnia penitus destruuntur. Preter primum q⁹ est materia. In transubstantiatione autē nihil omnino remanet de pane preter nouissimum vel vltimum q⁹ est accidentiū sensibilis varietas sine sensibilis forma. De hīs at perferutari diligentius atq⁹ diffusius plenitatem nobis induceret et preter, ppositum esset. Sufficit enim ad pietatem fidei quā hic intendim⁹ stabilire credere et tenere q⁹ sub forma panis materialis atq⁹ visibilis in altari p⁹ benedictionē sacerdotalem rite factam, apponitur panis vite, et sub forma vini visibilis potus vite. Et intelligimus non solum ipsum xpī solū secundū formam diuinitatis panē esse vite, sed et etiam potum vite. Sed etiā corpus eius quod pro nobis in cruce pependit et sanguinem, et hoc declarabim⁹ in sequentibus ipso illuminante et adiuuante. Verum reuertimur prius ad id in q⁹ eramus et dicemus quia mensa altaris mensa animarū est non corporū. Et q⁹ si pater misericordiaz puidit mēsam alendis et reficiendis corporib⁹ humanis que omnino nec vtilia sunt nec curāda nisi ppter animas multo fortius puidit, animab⁹ nostris mēsam congruentē eiusdē refectionis et alimentis eisdem. Quia ergo manifestū est corporalem cibū refectioni animarum omnino non esse vtilem, quēadmodū et cibum spūalem palam est omnino in

nota rōz qm⁹ vbi transubstantiatur

utilem esse corporibus. Manifestum est in mensa altaris postquam mensa animarum effecta est nihil huius corporalis cibi vel potus. Alioquin non solum superuacue illud haberet sed etiam ad illusionem et ridiculum. Quod admodum enim si corporibus reficiendis apponeretur cibus spiritualis illuderetur eis. Sic et in mensa animarum cibum corporalem ad illusionem animarum tamen esset et ridiculum. Manifestum est ergo post benedictionem sacerdotalem rite factam in altari mensa nec panem esse corporis hoc est materiale nec vinum. Ex tunc enim mensa est animarum. Totum autem quod ante in ea est vel fit preparatio est sic preparatorum ad spirituale refectio et mensam animarum. Placuit autem demeritis sumo miseratori omnium deo declarare istud congruenti et decienti miraculo. Cum enim quidam formis illis panis et vini subesse credent veras panis materialis et vini substantias, alius abis vti nolebat et propter hoc in multa quantitate conficiebat. iuxta quod ad sustentationem corporis sibi sufficere estimabat. Hinc est quod infra paucos dies deficientes absque alterius morbi occasione, ipso experimento defectum discere potuit non sub esse formis illis quod corpus eius nutrire vel sustentare valeret cum substantiam impossibile sit nutrirī accidentibus possunt quod dem accidentia et spiritum extinguere et fame sedare. Cum enim sitis calore vigeat et sic citate frigiditas et humiditas ratione contrarietatis illas indubitanter extinguere possit virtute sua naturali siue essentiali. Similiter et cum fames vacuitate vigeat ut ita naturalis fames nihil aliud esse videatur quam sensus vacuitatis vel euacuatio stomachi vel in ipso stomacho. Quantitatis autem corporalis per se et substantialiter essentialiter repletiua sit loci siue vacui. Manifestum est quod ipsa quantitas ratione contrarietatis naturalis quam habet ad vacuum sicut potest tollere vacuitatem sic et sensum ipsius. Quare et famem, cum fames sit sensus ipsius. Quod autem substantia nutrirī non possit accidentibus inde manifestum est, quia si possit eis nutrirī posset et augeri cum et augmentum sit ex super habundantia nutrimenti, preterea subtracta occasione accidentium posset diminui substantia, si hoc esset et ita vel de subtractione lucis minueretur aer de nocte, et eadem ratione additione eiusdem cresceret de die. Accideret etiam ex hoc accidentia posse comedi et bibi, non

negamus autem odore quodam posse nutrirī corpus sed odor iste est vaporosa substantia non accidens. Odore autem qui accidens sit impossibile est.

Non est hec temptabimur etiam astruere quia panis vite in forma humanitatis ex necessitate est in mensa altaris postquam effecta est ut diximus per sacerdotes benedictionem mensa animarum et declarabimur etiam cum hoc quod caro siue corpus ipsius cibum est animarum. Et sanguis eius similiter potus animarum et faciemus sciri qualiter hoc est. Quia ergo iam declarauimus supra in tractatu quem vocauimus cur deus homo ipsum dei ac dei filium tria pro nobis specialiter officia suscepisse videlicet sacerdotale eo quod minor sacramentando generi humano et cure totius ecclesie generis humani sufficere non poterat. Deinde aduocati eo quod per minorem aduocatum totius generis humani causa agi non poterat. Tercio medici eo quod per minorem totius generis humani lesiones vulnera et morbos curari non erat possibile. Quia in officio misse tria ista agunt ymo ipsum officium quodam modo ista tria est officia, necesse est in officio misse tria hec illi officia exequi vel implere. Officiū enim misse sacramentationem et sanctificationem totius populi dei esse nullum dubium est. Quia ergo fidelissimum sacerdotem ad sacramentandum populum siue quis de populo siue ad sanctificandum rite vocatum si comode possit aduenire necesse est et etiam non vocatum per nuntium sacerdotes rite in missa altare que misse sunt agentem vocat istelsum sacerdos per insinuationem ad minorem et necessitatem executionis licet vocatio a deo fidelis sacerdotalis et necessitatem executionis officii sui plenissime videntur. necesse non sit ad missam ergo ut sanctificationis et sacramentationis impleat in ea officium ipsum venire necesse est. Venire autem in eo quod sacerdos. Non autem est sacerdos nisi in eo quod homo et in humana forma. Necesse est ergo ipsum interesse misse in eo quod homo et in forma humana. **A**mplius quod sacerdotale officium quod est sanctificationis non expletur nisi per hostiam qua gratia sanctificationis populo impetretur. Nulla autem hostia impetrare potuit nisi ea quam ipse in ara crucis obrulit, et hoc est ipsemet semetipsum quod homo sicut dicit Apostolus in. ix. ad hebreos. Quod semel in consumatione seculorum ad destructionem peccati per

et hoc in mensa

non in quod hic dicitur
et hoc in quod hic dicitur
et hoc in quod hic dicitur

hostiam suam apperuit. Sicut in x. ad he-
breos. Sanctificati sumus per oblationem cor-
poris xpi iesu semel. Et alia de eodem ex-
pse legunt ibidem. Necesse est ergo hunc adue-
nire ex officio sacerdotali suscepto ad san-
ctificandum seu sacramentandum populum per ho-
stiam suam. Juxta hunc modum quod fidelis ad-
uocatus necesse habet interesse cause quam co-
ram agendum suscepit si possit queriens causa
agitur ipsa vel personam eius desiderat Lau-
sa autem totius ecclesie in missa agitur scilicet co-
ram deo patre tanquam procurator sacer-
dotis. Necesse ergo habet ibi interesse causam
agere huiusmodi advocatus. Non autem est aduo-
catus neque causa agit nisi in quantum homo
est. Necesse ergo habet ibi esse et assistere pro-
curatori sacerdoti maxime quod causa ista non
agitur nisi per interpellationem et non nisi ex
ore eius digna est suscipi et per munus quod ipse
met est quod nisi ipse met obtulit deo patri
acceptum esse non potest munus autem istud
ipse met est. Tercio quod oportet fidelem me-
dicum egrum quem curandum suscepit visita-
re quociens infirmitas requirit. Et hoc est
vnguentis et medicinis que curationi eiusdem
necessaria sunt si possibile est medico pos-
sibile est autem homini medico quicquid vult
et quicquid possibile est quia ergo tota ec-
clesia sua imo unusquisque de ecclesia sua
eger est hoc est medicatio indiget siue ad
curationem siue ad conservationem siue ad
preservationem siue ad puerlationem que ad
curandum mirabili miseratione suscepit ne-
cesse habet ad curandum ipsum quotiens opus
est venire. opus autem est quotiens de me-
dicatione eius agitur et sanationi eius inte-
dit. Quod ergo ad hoc missa agit et quicquid
in ea fit ut homini ergo medicatio impet-
dat officium et sanitatis beneficium. Necesse habet
missa officio interesse hoc in eo quod medicus
hoc est forma humanarum cum alabaistro omnium
vnguentorum spiritualium quod in cruce factum est. Hoc
est humanitas ipsius. Et sic legitur xiiii. marci
vel cum ipsa carne que est cathaplasma pro
omnes dolores et lesiones spirituales sic
antidotum solidissimum atque firmissimum pro
omnes humores noxios vicio et cum sangui-
ne suo que est velut syropus mulcebris atque
dulcissimus atque tanquam medicina liganda va-
lens contra omnes animarum languores et vul-
nera. Quorum duorum virtutes in ipsa domini
ca passione potissimum claruerunt Sicut etiam
in prenomiato tractatu declarauimus
Amplius postulat paterfamilias

et naturalibus siue carnalibus panem na-
turalem necarium et a filiis ex ipsa naturali pi-
etate atque iusticia illum denegare non potest
Quanto ergo fortius pater spirituum deus
in quem omnium oculi sperant panem spi-
ritualem filiis spiritualibus porriget et hoc
per congruentiam parvulitatis siue virilita-
tis ac perfectionis eorum. In forma enim
humana panis est paruulus christus domi-
nus in forma enim diuina non est esibilis
ut supra ostendimus. Attende autem quod
quatuor ista que nominauimus et nume-
rauimus officia christi hominis sunt id est finis
quod homo et omnes post communionem mis-
sarum ad ista quatuor referuntur. Quali-
bet enim post communionem aliquod istorum
petit sanctificare enim ut sacerdos et ho-
stia et interpellare ut advocatus et iusticia
et mederi ut medicus et medicina. et pasce-
re ut dapifer et esca non nisi mediatoris est
in quantum mediator. Et propter hoc tota mis-
sa principaliter est christi officium licet sacerdos
et alij nonnulli adhibeant ministerium. Qua-
propter evidens est missarum solennius ipsum ne-
cessario interesse et quatuor ista officia in eis-
dem adimplere. Attende etiam quia mis-
se celebratio diligenter intuentibus non est nisi
filiis sanctificatio per inuocationem diuini
nominis et sacrificium et actio seu ventilatio cau-
se eiusdem populi coram deo per preces et mune-
ra et meditatio eiusdem populi siue po-
tionatio spiritualis tanquam per anthyrotum et syropum et
refectio siue cibatio eiusdem spiritualis tanquam
per panem et vinum et ista quatuor euidenter in
per communionem petuntur et continentur. Amplius
quia natura inditum est cordibus humanis et
consuetudine usque firmatum ut communio cor-
porum spiritualium communionem dilectionis in eis
piat et nutriat maxime autem erudibiles siue
docibiles sumus eis vijs per quas facilius et ma-
gis docibiles sumus. Ille autem sunt vijs diximus
quod ipsa consuetudine et vsu iam notas habemus
Quare communionem sacram tibi spiritualis et sa-
cte dilectionis breue docendum eram et si com-
municatio tibi corporalis eorum usque ad communionem di-
lectionis tibi congruenti a deo valet et proficit
Quanto fortius communicatio sacre refectiois
ad optinendam vel nutriendam sancte et sincere
dilectionis communionem valebit et si propter illam me-
sa corporalis refectiois paranda est. quanto
fortius propter hanc viuificam dilectionis
communionem mensa spiritualis refectiois
a sapientissimo amantissimoque patrefa-
milias in domo sua filiis suis ac famulis

parabit. **A**mplius. quia amor iste panis vite vera ac spūalis comestio ipsius est necessario esse amabilem erit esse comestibilē et esse magis amabilem et per quod magis amabilis et magis comestibilis. Quia ergo per hoc quod homo pro nobis ē passus magis amabilis non dico propter hoc in via ista necessario per hoc et magis comestibilis nobis ut nunc. Quare per hoc et ut quantum talis nobis apponendus hic necessario. In forma ergo humana quā pro nobis suscepit et in qua pro nobis pati dignatus est necessario est inmensa spūalis refectio apponendū. **A**mplius. quod maxime suadet et ingerit amorem signum est ipsi amoris quo amare se ostendit qui amari querit. Omniū autem signorum amoris certissimū est mors pro amato suscepta. Omnis enim certitudo in omni corde humano quasi vna prima ex primis impressionibus. Hinc est unusquisque dicit ad probationē amoris quo amari se credit ab alio a deo me diligit ille quod pro me si opus esset moreretur. Manifestus est ergo quia quod maxime cordibus nostris vnitur vnitio amoris. Panem vite. mors est quam pro nobis pertulit. quare inquantum pro nobis mortuus. In tantū maxime amabilis in cordibus nostris maxime vniibilis quod re spiritualiter maxime māducabilis et propter maxime in forma illa apponendus. **A**mplius quia tota vita gracie similitudo quedam est licet per modica longissimēque distans ab illa vita glorie necesse est ut quicquid est istius vite scilicet glorie et vmbra et similitudines sibi ridentē habeant in vita gratie. Quare refectio glorie habet similitudinē et vmbra sibi respondētem in vita gratie ut quādam dum dies pleni luminis glorie habet hic velut diluculū et tāquam diei tenebrarū crepusculum scilicet fidei et scientie vel alterius. quales conueniunt vite et sic plena refectio glorie habet pregustationē prænium huius vite. Similiter mensa mensam et appositio apponēs. Mensas ergo et appositionē panis vite et p̄gustationē eius de compatione future facietatē prænissimā in via ista in domo dei esse necesse ē. Et quod iam diuimus quia in gloria forme sue nō ē hic esibilis panis vite nec p̄gustandū vel lomō congruit forma illa necesse est ut sub alia forma presentes conuiuias inuiter et attrahat et ipsum panem vite pro capiti par

uitatis eorum ostendat apponi necesse ē. **A**mplius. quia non minor est virtus quā querere partem tueri. Sed per vno lapsu a deo semel offerendus fuit filius dei in ara crucis ut alibi ostendimus. ergo et pro quotidianis quotidie et pro assidue assidue put eis congruit et pro conseruatione acquisitionum quod in periculis sunt necessario offerendus propter quod autem primū per mortem offerendus fuit ut redimeret oēs ex eo regeneratos quēadmodum adam perdidit omnes vno peccato omnes ex se generatos nos tā alibi declarauimus. Hic autem dicimus quia redemptor conseruatio et quotidiana peccata venialia iuge et quotidiana requirunt sacrificium et assidue sacerdotis officium omnium aut sacrificiorū que per sacerdotē offerri possunt ipse sacerdos xpus acceptabilissimū est. placabilissimū quippe tota fornace charitatis succensus. hoc est ardens et flammās tota eminentissimā virtutis suauitate odoris ymo flagrantissimā ac pro ipsa sanctitatis excellētia deo patri gratiosissimā. Huius ergo sacrificiū iuge et quotidianū esse quod quotidiana peccata regunt. Quia nisi ecclesia sua quod die et ab eadem offeretur non impleat ipse in ea officium sacerdotis. nec ipsa ecclesia de religionis deo impederet cultū. **A**mplius cum sacerdotis sit preces et vota propter offerre que nunquā ea puritate qua decet offeruntur nunquā acceptabilis nisi sacerdos se ipsum primum offerat. In missa autem preces et vota totius populi ecclesie dei quod tot et tanta sunt offeruntur. Presentem ergo oportet esse sacerdotē qui hec offerat deo patri. **A**mplius. ouium et bouum et ceterorum animalium quorundam grate erant deo aliquando oblationes propter deuotionē et obedientiam offerentium cum animalia illa nihil habeant omnino in se quod deo debeat esse acceptū per alius. Quāto fortius hostia hec de qua loquimur videlicet homo dei filius omni placatione gratiositate omniumque virtutū refertissima deo patri gratissima erit et acceptabilissima per quibuscumque offerri voluerit deo patri erit gratissima. Quia propter de tali ac tanta hostia prouidendū fuit ecclesie dei cum de suo inuenire non possit quod per peccatis quotidianis offerret. Sic enim morbis eius et egritudinibus per medicinā prouisus fuit a deo occurrendū sic et paupertati quod quotidianis offensis sufficere oblatio non habet sue largitatē dei

uine beneficentia consulendū. Nos autē capitulum declarabim⁹ insequentib⁹ q̄ sine hoc iugi sacrificio nō impleteretur nec perficeretur pro statu huius vite dei cult⁹. Cum enim iuges ymo continue offensionē quarum nec numerus est nec mensura iugem ⁊ continuam interpellationē requirant seu dei propitiationē continue accusationes iugem ac iuges ac continuas defensionem seu aduocat⁹ euidentis est necessitas sacerdotis sempervientis interpellantis pro nobis. Ad hebre. vii. Similiter ⁊ aduocati qui etiā propitiatio est sicut legitur. i. Jobā. i. Continuas autē ideo dixim⁹ offensiones quia nec hora nec momentum reperiri potest in quo non inueniatur offensio aliqua vel peccatum aliquis ex tanto populo. Accusationes etiā dixim⁹ iuges ⁊ continuas propter malignitatem diaboli. De qua scriptū ē Apoc. xii. Quia proiectus est accusator fratrum nostrorū qui accusabat eos die ac nocte ante conspectū dñi. Q̄ si quis dixerit q̄ ad repropitiandas tot ⁊ tātas offensiones ⁊ ad elidendas seu retundendas tot ⁊ tātas accusationes sufficiebat tāta numerositas sacerdotū ⁊ cleri q̄ officia sunt interpellatio se repropitiatio ⁊ aduocatio seu propinatio aīa rī apō dñm deū. Presertim cum in hoc habeant auxiliores tot milia militū sanctorū angelorū ⁊ totam illam preclaram celestem curiam. Respondemus q̄ tāta numerositas sacerdotū ⁊ cleri nec etiā propriis offensionib⁹ repropiciandis sufficit nec in propriis causis satis est corā deo proprie patrocinationis defensio. Presertim cum offensiones ⁊ peccata sacerdotū ⁊ cleri scelera sunt ⁊ monstra cōparatione offensionum ⁊ peccatorū populi. Quod autem de sanctis angelis dicat dñs q̄ inter celestes virtutes quicūq̄ ibi reperiri potest prestatior deoq̄ acceptior vix sufficit on⁹ suum portare ⁊ vt de alijs officijs vel oneribus eorū si qua sunt taceamus vix sufficit gratiarum actionibus referendis pro donis dē que iam accepit et adhuc continue recipit. Siquidē ⁊ continua irradiatione primæ ⁊ inaccessibilis lucis illustrantur ⁊ cōtinua inundatione torrens voluptatis inebriant. Ista autem duo officia que dixim⁹ non sunt sanctorū angelorū propria officia nec propter illa vel creati vel constituti licet ea in verum pro electis assumunt sicut legitur

in. ii. Ad hebre. q̄ sūt administratori sp̄s missi in misterium propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Tot ergo ⁊ tam ardue cause ymo tam miserabiles ⁊ desparate propter meritū requirunt aduocatū cui patrocinii earum proprie incumberet ex officio. Si em̄ princeps reipublice mūdane pro supplendo defectu imperiorū ne ius eorū tempore deperiret publicos aduocatos constituit in succursum imperite litigantiū. Quanto forcius princeps vniuersitatis de vniuersorū ⁊ singulorū insufficiēcie consulens ⁊ periculis eterne damnationis occurrens publicum aduocatū toti generi humano constituit qui causis vniuersorū ⁊ singulorū agendis et etiā releuandis sufficeret qui in consistorio eius et ante tribunal ipsius pro omnibus pro quib⁹ iusticia permitteret stare. Alioquin curie ei⁹ ⁊ consistorio nō paruum perfectionis deesset si miseris ⁊ impitis sibiq̄ non sufficientibus sufficiens aduocatus deesset patrocinium. Nullatenus enim in vltimæ perfectionis ⁊ sufficiēcie curia seu consistorio deesse decet quod lem requirent excellēcia: aduocatū hoc est qui merito sit omnium refugium miserorum. Iuxta hunc modum etiā diximus quia dum tempus est tātarū offensionum atq̄ peccaminū non esset cōpletus dei cultus ac vsq̄ quaq̄ perfectus si de propiciatione non esset p̄uium. Cū enim tres sunt intentiones diuini cultus vereq̄ religionis videlicet dei honorificentia in qua primum et maxime incedit. Deinde impetratio veniarum. Tercio acquisitio gratiarum. Manifestum est multum deesse diuino cultui p̄ tempore qd diximus tantarū offensionum atq̄ peccaminū si desit impetratio veniarum q̄ si defuerit ⁊ acquisitio gratiarū pene vaen⁹ ⁊ nullus erit quantum ad dei honorificentiam cum honorificentia deo impensa nec obsequia dicenda sunt nisi ei⁹ de grata ⁊ accepta sint. vt at talia sint grata sola fac. Q̄ ergo cult⁹ sine sacerdote nullus est sine vtiq̄ sacerdote qui omnibus culpis et repropiciandis omnibus veniis impetrandis omnib⁹ gratijs obtinēdis sufficiat dimittit ē ⁊ incōpletus dei cultus. In nullo autem opum suorum adeo honorifica est deo adeo utilis ⁊ salubris hoībus perfectio sicut in eiusdē cultu ac religione. Cum ergo in alijs imperfectis

De sacramento eucharistie.

non sustineat. Neque enim in corpore vnius pulicis aut musce vnius membri defectum sustinet et supercilio tuo pilum vnum deesse noluit multo minus in hoc. Quia propter de tali sacerdote et sacerdoti generi humano prouisum est. Quod si quis dixerit ergo usque ad christi sacerdotium dei cultus incompletus et diminutus fuit verum plane dicit sicut expressit dicit in. vii. Ad hebreos. Quia reprobatio sit precedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem. Nihil enim ad perfectum adducit lex. Et iterum. Ad romam. viii. Quod impossibile erat legi in quo infirmabatur ipsa lex supple. deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato damnauit peccatum in carne ut legis iustificatio impleveret in nobis. Et si querat quare tot milibus annorum sustinuit. Deus imperfectionem istam et diminutionem in cultu suo quare non prius et glorie sue et saluti nostre consuluit. Jam pro parte respondimus in isto. Si enim elementa seu rudimenta et quasi alphabetum perfectionis diuini cultus vix paucissimi in mundo id est sola gens hebreorum in naturalibus miraculis inducat totque et tantis flagellis quodammodo compulsa recipere potuit cum etiam esset in hac quasi hereditaria ex parte eruditione adiuta. Quanto fortius mundus totus et communitas hominum ad tantam perfectionem ineptus fuit sustinuit ergo de ista imperfectione in cultu suo donec venit plenitudo temporis sicut legitur in. iiii. Ad galathas. Quod admodum sustinet impericia in pueris et paruitatem in seminibus vegetalibus omnibus et animalibus donec per incrementa magnitudo sue perfectionis eis adueniat. Et cum questionem istam amplius enudeamus non alia est quam si queratur quare nascuntur homines paruli et non potius viri perfecti atque barbi. Et quare ponuntur oua ab animalibus onantibus et non potius animalia perfecta ex eis nascuntur. Natus enim est dei cultus et vera religio in mundo quodammodo ut semine et quodammodo ut puulo propter imperfectionem et ineptitudinem communitatis hominum. Quia si quis dicat quia multo melius per multos sacerdotes administraretur dei cultus et per multos aduocatos. similiter melius expediretur causa animarum quam per unum. Respondemus quia si multi essent vel hi vel illi et unus

eorum sufficeret alij essent superflui et inutiliter quantum ad hoc. Si autem nullus sufficeret quocumque modo intelligatur impossibile esset omnes sufficere simul omnes enim simul sumptos necesse est indigere alio mediatore apud deum maxime cum omnes peccauerint et egeant gratia dei. Sicut legitur in. iiii. Ad romam. Lausati enim sumus iudeos et grecos omnes sub peccato esse et iterum ibidem et in psalmo Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt. Et iterum omnes peccauerunt et egent gratia dei.

Amplius sicut una ecclesia ex omni congregatione et coaptatione electorum clericorum. Ita et unus oportet esse sacerdotem verum ac summum in ea. Et de hac insufficiencia diximus dictiones sufficientes in eo tractatu quem notauimus. Nunc deus homo.

Nunc autem reuertamur ad id in quo eramus et dicamus quia ecclesia dei et domus est et templum ipsius et quia templo necessarium est et cultus ipse cum tribus effectibus suis quos supra nominauimus et propter hoc altare et sacrificium. Et quia domus multe familie et mensa refectionis qualis domui et familie congruit et non oportet nos probationibus astruere vel dedarare quod res una sint subiecto altari et mensa sicut idem sunt templum domus. Sed altare dicitur comparatione et respectu oblationis et sanctificationis et omnino ad deum cuius honoris et cultui deputatum est. Mensa vero comparatione et respectu refectionis spiritualis et omnino ad familiam cui reficiende posita est et parata. Quod admodum res una subiecto sacrificium in quantum deo oblata et nihilominus cibis sanctificans comparatione sumentium. Attende ergo quod nihil ita congregat familiam fratrem congregatione exteriori et fratri ut mensa fratris communio. Unde et generaliter familia pascens dicitur familia. Nihil enim magis astrigit fides et amicitia exteriores inter homines quam eadem communio. Inde est quod maxime execrabile habent homines perditionem communis inuicem seu comensalium sicut in psalmo legitur Tu homo homo vnanimis dux meus et notus meus qui sis mecum dulces capiebas cibos. Inde tamque generale puerbum sonat singulorum simul comederam et biberam eo die qualiter me obseruassent ab eo quam liter mihi timerem ab illo. In nonnullis autem regionibus ipsa denegatio communionis aut coniunctionis inexecrabile est.

imo comedere et bibere cum eo renuerit
 statim capital inimicus reputetur illi? gladio
 quod peratur ab ipso. Inter pascentem etiam et co
 uinas seu commensales multo fortiores fi
 des et amicitias astringit mense commu
 nio litteralis. Et propter hoc illos maxime
 ad secreta consiliorum adiungunt boies istis
 maxime se et sua credunt de illis specialis
 sime confidunt propter quod et proditio si
 ue infidelitas et inimicitie huiusmodi ho
 minum maxime detestabiles habent apud
 homines. Sic et in psalmo legitur. Ho
 mo qui edebat panes meos magnifica
 uit super me supplantationem. Quia ergo
 certis nobis et visitatis vijs maxime duci
 biles sumus signis et similitudinibus ve
 hementioribus quam etiam communionem
 nominum faciunt inter visibilia et inuisi
 bilia siue corporalia et spiritalia maxime
 ad spiritalia erudibiles sumus. Necesse
 autem fuit sapientissimum ac misericor
 disimum deum maxime convenientia ad
 eruditionem nostram eligere. Necesse fu
 it similitudinem mense corporalis siue for
 mam siue speciem dicere non refert eum
 familie sue in domo sua ponere. Simili
 ter et similitudinem seu speciem refectionis
 corporalis in eadem eidem adhibere
 De veritate enim mense animarum refe
 ctionis spiritualis homini intelligenti liquidis
 simum est. Quia ergo sine ea nec est vite
 spiritualis sustentatio nec roboratio nec
 augmentum sicut de vita corporali et me
 sa ac refectione sibi congruenti euidentis
 simum est. Quia ergo mensa spiritualis et
 refectionis animarum panis et viuificatio in do
 mo dei spiritualiter et inuisibiliter posita
 semper est et parata et ille semper appo
 situs et secundum sui veritatem incessanter
 spiritualis comestione sumitur ab hijs qui
 ad hoc ydonei sunt et parati ab alijs aut
 qui mensam istam nec vident nec refectionem
 in ea positam cognoscere preualent
 sicut nec videtur ita nec sumitur frustra aus
 tem quantum ad huiusmodi homines ipsa
 veritas mense spiritualis viuificet et refe
 ctionis in ipsa nuditate sue veritatis vel
 potius absconsione posita est. Deinde ve
 ro patrem familias eque procurare paru
 uulos et magnos eque velle pascere nemo
 sani capitis dubitat. Nihil enim frustra
 vel ociose ipsum facere cui non manifestum
 sit Relinquit ergo ex omnibus hijs neces
 sariam esse communionem spirituales in

domo spirituali dei. Et quia necessarium
 est speciem seu similitudinem mense atque
 refectionis corporalis in ea poni ad ipsam
 veritatem mense spiritualis et refectionem
 omnino incognitam et panem vite omnino
 inuisibilem nemo accederet. nemine autem
 ad illam accedente frustra propter boies
 posita esset. Et quia multo utilior multoque sa
 lubrior multoque deo acceptior quam super omnes
 comparationem inter dei filios et familia
 res spiritualis fides et amicitia quas neces
 se est spiritualis mense communionem re
 ficere et similitudo mense et refectionis corpo
 ralis ad spirituales de maximis simili
 tudinibus est ad cognitionem spirituali
 um maxime ducentibus omnibus in quibus
 hijs necesse est spiritualis mense simili
 tudinem seu speciem in domo que est eccle
 sia poni. Querimus ergo verum huius simi
 litudini vel speciei subsit veritas vel non
 subsit hoc est qui ad mensam illam disci
 bit speciem? reficit seu comedit utrum refi
 ciat spiritaliter et comedat panem
 vite an non. Si ad hoc ydoneus est. Quod
 si dicat veritatem non sub esse huiusmo
 di speciebus et signis. Totum ergo est fal
 stas et mendacium quod visibiliter ibi
 agitur et illud pater familias spiritualibus
 conuiujs signis mendacibus dum ad re
 fectionem spirituales eos inuitat et illam
 non exhibet dum fauces cordium aper
 untur et nihil in eas mittitur. Illa enim
 visibilia corda spiritalia nullatenus in
 trant ut cibis neque ad illa fauces cordium
 aperiuntur. Si autem dicat sub-esse ve
 ritatem declaratum ergo est propositum vi
 delz sub specie mense visibilis esse mensam in
 uisibilem. Et sub specie panis visibilis panem vi
 uificum esse. **A**mplius tria esse que in
 animabus nostris affectiones seu passio
 nes generat. Manifestum est intendentibus
 hoc primum et notissimum est apprehen
 sio siue apprehensum in eo quod apprehen
 sum sicut apprehensio amoris amorem ap
 prehendente generat. Iuxta quod dicit
 illud ut amaris amabilis esto et illud. Se
 nece. Si vis amari ama. Qualiter et Ba
 silius ipse dixit de sacramento altaris. Pu
 to inquit et aliquem tali cogitatione ad
 deuotionem et amorem posse prouocari.
 Intelligens de cogitatione amoris quem
 nobis dominus ipse in passione exhibuit ad re
 amandum ipsum posse prouocari. Item ex
 emplum manifestum est enim foris exemplis

plus mouet ex q^o v^o b^o

agnus

nos animari et interdū exemplis deterre-
ri infirmorum. Unde et illud dictum est
plus mouent exempla quam verba. Ter-
tiuū ē virtus rez q̄liter dicitur de lapidib⁹
sicut de lapide smaragdi q^o operat leticiā
in animabus gestantiū ipsum et de lapide
de bufonis qui tristitiam et de lapide ro-
pazion crocei coloris qui temperantia ab
ardoribus libidiniū et de lapide dyaman-
te qui graciositatem de herba que dicitur
agnus castus que posita in lecto quiescē-
tis in eo extinguit libidinem et alia nume-
rabilia et dicunt et leguntur. De hui⁹ ge-
nerest illa operatio qua nonnulli horro-
res et horripilationes patiunt latrone exi-
stente in domo vbi sunt licet omino igno-
rent illum ibi esse Quia ergo communio
amoris ad deum et homines maximum
bonū est hominū et priuatio appposita si-
ue excommunicatio vel pprietas cōtraria
que idē est q^o excommunicatio eo q^o vni
vniū p^otrariū aut maximū aut pene maxi-
mū malū est eorū idē. merito misericordi-
sim⁹ ac sapientissimus deus omnia que
opari poterat ad cōmunionē istam amo-
ris impmendam hominib⁹ congruere et
colligere debuit et ad oppositum malum
expugnandū omnia que illi maxime ad-
uersant congregare in vniū vt densa acie
contra tam odibilem deo tamq^o homini-
bus inimicam pestem pugnetur. Designā-
dum ergo fuit bonum istius communio-
nis vt per apprehensionem amorem sui
app^ohendētib⁹ ingereret et exemplū ex-
hibendū vt cognoscentes facili⁹ induceret
virt⁹ adhibēda q̄ illā in eisdem opari pos-
sit et hec trita in ipso sacramēto altar⁹ sūt ap-
parent. Franozum enim vnio et abinui-
cem inseparabilitas atq^o indistinctio in ipa
forma visibili panis apparet. Adhibet
et exemplum cōmunionis quia ipse xps
dominus corpus et sanguinem suum ibi
dem cōmunicat sumentibus qua cōmu-
nionē nulla largio: nulla maioris benefi-
centie nulla cōmunio magis suavis nul-
la magis contra pprietatem et auariciā
extitit magisq^o p^oudēs p^opetatē et auariciā
exhiberi potest cōmūtan hominū. Nul-
lū enim cōparationis ē largitio: seu cō-
municatio ciborum exteriorum ad hanc.
Sed neq^o cōmunicatio lactis de verberib⁹
matrum expressi in ora filiorū quia illa de
exteriorib⁹. Ista vero videlicet lactis et
et de hīs q̄ sunt extra substantiam mris

Lōmunicatio vere corporis et sanguinis
christi de ipsa substantia est et parib⁹ ipi-
us christi. Quia autem et virtus adhibeat
que cōmunionem istā sacratissimā amo-
ris operari possit non est dubium cū ipse
christus seipsum ibi exhibeat. Quia via
ex hīs tribus pgregata oim puenientissi-
ma ac efficacissima est videlicet ad indu-
ctionē scē p^omūionis et exterminationem
excommunicationis quare nisi optimus ac
sapientissimus deus hāc ad hoc elegisset
procul dubio non iuxta bonitatem et sa-
pientiam suam in parte ista egisset. Cum
viam optinam ad intentionē suam et et ef-
ficacissimam omisisset. Et ad hoc istam
rationē inducū⁹ vt eū hac via vsū fuisse
et vt q^o diu opus est astruamus Qualit⁹
autem christi sacratissimū eius corpus ac
preciosissimū sanguinis reficiat digne su-
mentes docebim⁹ in sequentib⁹. Scien-
dum ergo q^o trib⁹ modis aliquid ab ali-
quo effici dicitur. Primū quidem natura
sue naturali operatiōe vt est calefieri ab
igne. Secundo merito. meritum enim ne-
q^o congrui neq^o condigni pprie dicitur ef-
ficere vt veri nominis causa efficiēs id q^o
ppter meritum efficitur a remuneratore
ipsi⁹ et tamē vsitate dicitur peccata tua se-
cerunt tibi hoc vel bona merito. fecerunt
tibi illud bonum. Tercio virtute occulta
seu diuina quomodo sacramēta operari
dicuntur. Quia autem quis panē refici dicitur
nō tamē panē materialiter dicitur pa-
ter. Quia ergo vera christi caro quā p no-
bis assumpsit et pro nobis crucis patibulo
affigivoluit cibus mentis humane per se
ipsam esse non possit manifestū est. Non
enim ipsa propter se et secundum se vni-
bilis est nobis vnione corporali vel spiri-
tuali. Quēadmodū nec ppter se diligibilis
aut diligēda sed ppter illum cuius caro ē
Eodem modo de sanguine eius literaliter
seu materiali. Restat ergo vt alio modo
quā ipa sua eēcia reficiat mentes sumē-
tiū et ppter hoc restat vt vlt⁹ merito vel stute
Et merito qdē suo ipossibile est cū nullū
sit. Impossibile enim est meritum esse ni-
si in substantia intelligente. Amplius
si merito offerētis aut sumētiū ergo nō
iam vt sacramentum vtpota quod de se
nihil prestaret inde sumentibus aut sa-
cramentatis. Sed potius exmeritis eorū
dem haberet Unde eos reficeret et sancti-
ficaret Si enim sanctificatio baptismalis

ex meritis esset aut baptizantiū quaz sanctificarent ab illo siue per illum cum hoc ipsum baptismo prestatet meritis suis vt sanctificaret eosdem restat ergo vt virtute non nature essentie sue vt supra ostendim⁹ quemadmodū cibus corporalis ipse nature et essentie seu virtute reficit comedentes quare relinquitur vt virtute diuina que ex solo beneplacito dei operatur in omnibus sacramentis. Sicut ergo superfusionē aque siue ablutione exteriori que per aquam fit adest virtus omnipotentis ac misericordis dei ad efficiendam interiorem et spiritualem ablutionē. Sic refectione corporali exteriori quertiq; forma seu figura est aut exemplū interne ac spiritualis refectionis adest virtus diuina ad perficiendam designatam vt diximus refectionē. Quod si quis querat qualiter verum est quod dicit veritas in. vi. Johan. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus Rndemus quia vere asseritue accipi potest ac si diceret. Caro mea vere id ē indubitanter est cibus hoc est reficiens siue refectionis et sanguis meus vere est potus. Hoc est indubitanter potus siue inebrians licet non sua natura sed virtute diuina. Quemadmodū aqua baptismalis vere est aqua regeneranda purificans non natura sua sed virtute diuina que per verbum inuocationis accedens ad elementū id est sacrationis siue sanctificationis instrumentū. Sic vera et literalis xpi accessus virtutis diuine que ab ea nūq; recedit sacramentū est id est sacrationis sacratissimum instrumentū et sacre refectionis adiumentū digne sumentibus. Quod si quis eam virtuosissimaz aut dixerit aut crediderit ppter dei sapientissimam sapientiam dei virtute cuius ipsa est vestimentum non recedit a puritate fidei. Si enim vestis iohannis euangeliste ex tactu sacrationis corporis ipsius iohannis id virtutis obtinuit vt per manum Aristodemi increduli tactu suo tres mortuos suscitaret quid de hoc vestimento virtutis omnipotentis pia fides suggerit sentiendum. Si petri apostoli baculus ex tactu petri consequi potuit vt tactu suo mortuum socium videret licet beati marcialis lemonicesi. episcopi suscitaret et vsq; in presens retinet vt demones de obsessis corporibus eiciat vt etiam ad loquendū compellet. Quid de sacratissimo christi corpore sentiendum.

Si christus dominus tantas virtutes corporibus sanctorum suorum largitus est ymo oñibus eorum aridis et capillis vel quod plus est pulueri eorum et sepulchris Quomodo nō incomperabiliter multo maiores ipsi carni sue iam vita glorie viuenti virtutes tribuit. Quid enim mirabile cogitari potest quod non ad sanctorum suorum reliquias vel etiā memorias operatus sit et vsq; hodie operetur christus dominus. Amplius. si fimbrie vestimenti sui hoc prestitit vt eius tactu emororosa sanaret affluxu sanguinis sicut legitur. ix. Mathei et marci. ij. et Luce. viij. Putasne qd fimbria vestimenti sui plaris habeat quam ipsam carnem quam p salute humani generis induit Si carnibus animalium et piscium nutriendi ac reficiendi augēdi et impinguandi corpora nostra virtute dedit naturalem et inditam et vino virtutes reficiendi letificandi et inebriandi. Quanto fortius carni sue virtutem dedisse credendus est nutriendi reficiendi et augēdi et impinguandi animas nostras et precioso sanguini suo virtutem reficiendi letificandi et inebriandi salubriter et sobrie animas nostras tanto enim magis verisimile est magisq; credendum hoc fecisse p animabus quam illud pro corporibus Quanto certum est ipsum animas magis curare quam corpora et bona animarum quam bona corporum. Item si carni vestimenti pinguedini serpentine de qua tyriaca conficitur virtutem dedit quatenus venenū quod solam vitam corporis extinguit eiciat et effuget. Quanto fortius sacratissime carni sue hoc prestitisse credendus ē venenū per quod aiam vitam extinguit omnimodo curat. Amplius. si lapides preciosi et virtuosissimi virtutes innumeras et admirandas habet vt multis videtur ex modico qd in vnoquoq; eorum ē quinte essentie. Quanto fortius preciosa actam gloriosa christi caro que pro nobis quodammodo misila multas ac prestantissimas virtutes habet credenda est ex ipsa presentia totius diuine ac omnibus supereminētis essentie. Amplius. si sanguinem hyrcorum et sanguinē draconis ac et sanguinē menstruum miris ac monstrificis donauit virtutibus si plinio creditur Quomodo nō multo fortius preciosum sanguinem suū Amp. Si lignum vite in medio paradisi posuit ac virtute pdatū ē voluit vt vitis

corpalem perpetuaret vntutū fructum illi.
 Quid non potius carni vel sanguini suo
 hoc tribuit vt perpetuare possint vitā aia-
 rum. Qui vñq; quodamō fructus illius
 sunt ipse vero verissime vite verissimū li-
 gnum. **A**mplius si hanc virtutē dedit
 berbe pconie et lapidi iaspidis vt fantas-
 mata fugeret et demonia. Si hanc virtu-
 tem dedit verbis quorundā exorcismatū
 vt eis arceantur et ligentur demones et alia
 fiat miranda que in libris magicis conti-
 nentur. Quid verbū per quod omnia fa-
 cta sunt carnem suam quam p salute aia-
 rum assumpsit non omnibus virtutibus
 glorie sue congruentib; in parte illa et aia-
 rum saluti expedientib; illustravit ppter
 hec omnia et alia innumerabilia mirabi-
 lium ipsius quorū nos aliqua metu pli-
 ritatis transim. Alia vero nec nosse nec
 numerari sufficimus merito dicim; senti-
 endum esse amplissime et magnificentissi-
 me de virtuositate tantū tamq; venerandi
 sacramenti beatos reputātes omnes qui
 illō tota deuotiōe totaq; veneratiōe am-
 plectunt et que graciā istam inestimabile
 qua tanta pmpitudine statim adest pa-
 nis vite rite vocantibus atq; petentibus
 nō abhorres cruetas man; spurcissimor;
 sacerdotū sacramentū istud cōficientū et
 pfectantū neq; hora di maledictiōe aut
 amaritudine plena indeuote indigneq;
 accedentiū iugi graciā actione nūquāq;
 cessāti collaudatiōe ac benedictione ple-
 nuerantur ergo ad id **Q**uētur
 in quo eram; et dicam. **D**e istō
 Caro mea vere est cibus pōt etiā
 intelligi sub hoc sensu caro mea vere est
 cibus id ē veritate quā continet est tibus
 non q; per se ipam pascat sed per me qui
 sum veritas quā continet. Quēadmodū
 aliquid dicis non vere argentū quādo in-
 tus non est argentū. vere est argentū qñ in-
 tus est argentū. Sic et caro xpi vere cibus
 dicis hoc est p id quod intus h; quod in-
 quam est veritas et vita et verbū vite et pa-
 nis ac si ergo diceret. non quod foris ex-
 hibet caro. Non quod in ea vel de ea ap-
 paret cibus est aiarum per se et fm se. S;
 magis illud quod in ea latet quod intel-
 ligi voluit in eo quod dixit vere. Veritas
 enim est intus et intimū in omni re et hec
 insinuant verba. Augu. Qui dicit domū;
 dixisse que tñ litteta nostra non h;. Hec
 autem sunt verba illa non hoc corp; qd

videtis manducaturi estis nec hunc sani-
 guinem bibaturi sed mysteriū aliquod cō-
 mendaui vobis hoc ipa veritas expressi-
 testari videtur. Iohannis. vi. Spūs ē qui
 viuificat caro non pdest quicq; ac si dice-
 ret Spūs est qui viuificat refectiōe infun-
 dit digne sumētibus ipam carnē et sāgui-
 nem caro aut nō pdest quicq; ppria scz
 natura atq; virtute vel potest intelligi ve-
 re cibus id est vere cibationis siue refecti-
 onis. Illa enim digne sumens vere refici-
 tur id est ipa veritate que est xpi quā spi-
 ritualiter sumit et sibi incorporat hoc ē incor-
 dat et spūaliter inuiscerat. Quēadmodū
 exposuimus supra et iterū vere cibus hoc
 est scō; veritate. Alio enim cibo nō cibaf
 homo neq; reficitur Sed cibare se somni-
 at et mentitur attribuēs sibi cibationē eq-
 ui vel asini id est corpis. Corpalis ergo ci-
 bus falso cibus est et fallax quātū ad ipū;
 veri hominē ille enim verus homo id est
 interior nūq; vere cibatur sed solus eq;
 eius vel asinus vt ita loquamur vere. au-
 tem cibatur p ipam carnē xpi et opatione
 diuine virtutis vt iam multociēs dixim;

Post hec autē debes scire q; caro xpi
 p scōm vñū modū vel intētiōē di-
 citur ipm signū vel designatio ipi
 us id est forma visibilis panis quomodo
 ymago petri dicitur petrus et petrus scri-
 ptus ē esse vbi nomen eius scriptum est
 et alia designatio ipi. Secūdo ipa caro
 de beata virgine sumpta id est pro nobis
 patibulo crucis affixa. Tercio tota socie-
 tas sanctorū siue totus cētus fidelīū quo-
 modo in. psalmo dicitur. Corpus autem
 quod perfecisti mihi et. in. r. ad. L. hōmth.
 vñū corpus multi sumus et in. ij. eiusdē.
 Quarto vero carnes agni dicis ipa cha-
 rissimata quibus xpi domin; omnib;
 hominib; incompatibiliter supemiēt s; m
 q; homo. Qualiter autē comedenda sit ip-
 sa caro xpi mystica iam exprecedentib; in-
 notescere debet tibi totus enim cētus ele-
 ctorū spūaliter cōmeditur cū in hoc ipm
 cor cōmedentis assumit ei; spūali vñiti-
 one que amor sanctissimus est vñitur Illū
 enim vere xpianū vereq; carne xpi mystica
 refectum esse nullatenus dubites qui totā
 tam xpi ecclesiam in visceribus beniuolē-
 tie ac pietatis gestat adeoq; illi vñitus ē
 vt oīm singulorū bonis cognitis pgaude-
 at et in malis compatiatur hec enim ē sa-
 cre dilectionis comunio hec sancta vñitas

de qua Actū. iij. Multitudinis credenti-
um erat cor vñ et anima vna. Hec facta
societas de qua p̃ma Johānis. i. Cōmu-
nionē ergo necessario efficit bonorū et ma-
lorū quā et qualem diximus. Huius cibi
vñ saporem delectabilem sentit comedens
cū de bonis aliorū letatur. Amari vero sa-
porē et palato cordis eorū molestum cum
de malis eorū irascitur qui sapor non ē p̃-
pius ip̃ius. Hunc cibū vero hoc ē carne
xp̃i mysticam renouit qui eos amare desi-
nit. Illos enim de ventre cordis et de inti-
mis veniūolentie et pietatis viscerib⁹ reij-
cit. Juxta hūc modum ⁊ de ip̃o pane vite
xp̃o domino intelligendū est quia suauis
delectabilisq; sapor sentitur cum vñ inter
na suauitate quis reficitur quod quidem
pp̃auorum est vñ cum eius glorie aggan-
detur. Amarus vñ sapor ex eo p̃cipit cum
eius contumelia quis vitur et cōtra eam
exā descit. Saginatur autē quis et impin-
guatur alijs quādo de bonis aliorū auge-
tur eius dilectio in deum et in ip̃os. Qui
em̃ pp̃ter bona que alijs facit deus am-
plius ip̃m diligit de bonis eorū impingue-
scit. Adeps em̃ et pinguedo animarū hūa-
narū charitas ē eodē modo ⁊ qui dei glo-
riam amplius vel ampliorē agnoscat et in
de eam amplius diligit ac feruentius que-
rit de eadem pinguescit. Inde ē q̃ de ma-
ioribus bonis fraternis opulenti⁹ refici-
mur et amplius impinguamur pp̃ter hoc
et xp̃us fm̃ q̃ homo excellencia charisma-
tū omnibus electis incomparabiliter et sup̃
omnem mensurā pinguior magis incom-
parabiliter cognitores et amatores suos re-
ficit et impinguat. Ista autē refectio quā
diximus p̃ne naturalis opationis ē ⁊ vir-
tutis. Natura em̃ boni est vt cognoscentē
reficiat ⁊ delectet. Bonū em̃ ē naturalit̃
cibus virtutis et appetitiue interioris nobi-
lis. Et quod est dulcedo ad palatū corp̃is
hoc ē bonitas vt supra dixim⁹ ad palatū
mentis. Quare manifestum ē q̃ refectio
qua quis recogitās dei filiū hominē factū
passum et mortuū p̃ nobis ampliori eius
amore pinguescit et velut quodam sapo-
re suauitatis eius gaudio reficitur pro eo
q̃ tanti apud ip̃um fuimus ⁊ tam chari q̃
refectio sacramentalis non est sed vt dixi-
mus naturalis. Non enim virtute sacra-
menti sic reficitur sed bonitate ip̃ius bene-
ficij que naturaliter cognoscentes amore
benefactoris inflammat et gaudio quo dixi-

mus iocundat. Si tamen cognoscēs ydo-
neus est vt tantū beneficiū ista in eo op̃e-
tur. Quemadmodū enim sol p̃ lumen ca-
lescit calefactione corp̃ali corp̃a calefacti-
bilia sic sol intelligēcie ⁊ iusticie xp̃s domi-
nus ex quarto scilicet capitulo sapientie p̃ lu-
men sue cognitionis amore suo calefacit
corda calefactibilia et gaudio suo recreat
et refouet eos qui palatum cordis non p̃-
diderūt d̃ febre iniquitatis. Jam ergo de-
claratum est per ea que diximus quia pi-
etas et munificentia diuina necessario fa-
ciunt debere esse mensam paratam in dō-
mo ip̃i et appositam in panem vite ⁊ po-
tum et hoc cognoscibiliter ⁊ esibilibiter cō-
uiuijs alioquin inutiliter ibi essent et quia
forma panis ⁊ vini materialis pp̃ter exp̃s-
sam similitudinem sola ē que mensam sa-
cram. et apposta in eadem maxime facit
cognoscibilia cōmunitati hominū quā-
tū in se est et si ad eam intenderint et quia
densa acie pugnat dei bonitas in hoc sa-
cramento contra pestem ymo bestiam p̃-
pietatis videlicet significationē benefici-
cie sue et cōmuniōis. Deinde exemplo dñi
eam tantā exhibet comedentibus vt ip̃m
corpus et sanguinem suum cōmunicet eis
dem qua largitate ⁊ beneficiencia si coti-
dianitas eius ymo assiduitas et generali-
tas qua omnibus illam offert attendatur
maior magisq; conculeis atq; pessundās
excommunicationem auaricie et pp̃ietatē
inueniri non potest. Tercio virtute qua sa-
cramētissime illi carni ⁊ p̃ciosissimo sāgui-
ni adesse ostendimus qua via seu modo
expugnationis melior et efficacior excogi-
tari non potuit. Et pp̃ter hoc sapientissi-
mū ac misericordissimū deum illam elige-
re tanq̃ optimam decens fuit. Fecim⁹ eni-
am sciri qualiter comedatur xp̃i caro ⁊ bi-
batur ei⁹ sanguis ⁊ qualiter ista refectio.
refectio mētis sit Refectio ei⁹ exterior q̃ spe-
ctētus ibi ē refectiōē interiorē ac spiri-
tualem opatur in mente digne accedētis.
Ex quib⁹ euidentis est quia in illo sacramē-
to xp̃us dominus et magistruū veritatis
doctrina et exemplo se ostendit et verum
dei virtute mirifica se esse declarat ibidez
In ipsa enim forma panis et vini visibi-
li quid ip̃e nobis sit et qd nos nobis inui-
cem debeamus esse palam docet ⁊ lucide
q̃ ei ip̃e sit sola cotidiana ⁊ sup̃substācia
lis deinde solida iocūda et infaustibilis
animarū nostrarū refectio forma panis ⁊

vini aperte designat. Panis enim materialiter et vinum talis sunt refectio corporum nostrorum qualiter refectio christi dominum esse dicimus animarum. Ostendit etiam eandem formam panis et vini sancte dilectionis communionem et indistinctionem societatisque sanctorum inseparabilem. de qua dicitur ad Galatas. iii. Non est iudeus neque grecus non est servus neque liber non est masculus neque femina omnes enim vos unum estis in christo iesu. Iste enim conditiones et distinctiones foris sunt et afforis sunt et nihil pertinet ad intimam sancte societatis et communis sanctorum. Manifestum etiam est preceptum ne charitatis siue sancte communionis ammiabili exemplo communicationis proprii corporis et sanguinis confirmat. Hec autem duo scilicet doctrina et exemplum verum comprobant esse magistrum. Virtute vero quam imaculata sacerdotali benedictione panem et vinum in corpus suum et sanguinem transformatur dominum se esse ostendit. Quapropter in illo sacramento et magisterium eius et dominatio appet intelligitur. Et quia iam diximus sacramentum illud etiam esse sacrificium apparet duplex efficacia ipsius. Prima efficacia reconciliationis ad deum. Secunda sanctificationis et hoc est ei in eo quod sacrificium. Sanctificationis vero efficacia in eo quod sacramentum. In eo enim quod sacrificium est dei placativum et iracundie eius in eo auersativum. In eo vero quod sacramentum est sumentium sanctificationis. In eo autem quod mensa refectiois et eorum quod refectiois sunt effectum. Sanctificationis autem proprie et directe ab executione excommunicationis siue proprietatis propter quod et sacra communio nominatur.

Uligenter autem tendentibus in ista sacratissima refectio manifestum si est et vere ac spiritualiter comedentes veracissime ibidem comedi. Iuxta similitudinem corporalis comestionis. Quod licet beato Augustino diviavocem ostendit nos tamen istud exemplo et rationibus astruimus. veraciter ei illud comedit iuxta similitudinem comestionis corporalis quod mutatione sui in aliud assumit et in similitudinem assumptis transformatur. Non ei ligna ignem comedit sed ignis ligna. Sic est quod totum corpus ecclesie comedit spiritualiter in ista sacra mensa veraciter comedit quod illi in sui similitudine pueritatem in se sui nutrimentum assumit vel augmentum. Nutritur ei refectio et augetur corpus id est universitatem reproborum auertendo a malo et convertendo ad deum comedit propter quod dictum est illud Dedit ei esca populus ethyopum. Et in Actu.

et capitulo dictum est petro. Decide et manduca. Et iob. xlii. Dividit illi negotiatores. Si quis vero querat in qua sui similitudinem corpus ecclesie convertat. Respondeo Quia in sanctitate et bonitate propter hoc christus dominus comedere debet illos quos in nutrimentum corporis sui mystici et augmentum convertendo assumit. Si quis autem querat qualiter comedat in isto sacramento illi qui iam conversi sunt et electi Libus ei corporalis iam sumptus et in nutrimentum corporis iam puerus non videtur posse iterum comedi. Dicimus qui iam unum sunt corpori ecclesie possunt magis uniri et qui iam sunt illi quasi membra possunt fieri alterius modi et nobiliora et intimiora etiam et ita verum est quod comesti ab ipso corpore ecclesie possunt iterum comedi. Vides ergo quam rationabiliter celesti magisterio institutum fuerit participes essent tamen sacrificii electi tamque sancti et quam sublimis ac veneranda mente tamque filii. Si quidem de sacrificiis vesci non licet nisi sanctis et mensa patris non parat nisi filiis. Quod si forte alii temere presumptuoseque se ingererint iudicium sibi comedit et bibunt. sicut legitur in. i. ad Corinthios. Jam ergo appet evidenter qualiter intelligendum sit quod ipse salvator beato Augustino dixisse legitur scilicet nec ego mutabor in te sed tu mutaberis in me. Hoc ei est dicere in mei similitudinem. Quodammodo ignis ferri in se hoc est in sui similitudine pueritatem. Si quis autem querat quod in tam parvo loco et sub tam parva forma illud gloriosum corpus quod utique longe maioris est quantitatis esse possit. Dicimus quod idem est ac si quere res quare in tam obscuro loco corpus tante claritatis esse possit loco remanente obscuro. Sicut enim in potestate habet claritatem suam non ostendere et quo minus locum in quo est lumine repleat retinere. Sic non incredibile est et magnitudinem suam ne locum illum repleat aut occupat ita ut aliud corpus sectum non paciat retinere. Et sicut claritate corporis siue fulgore in libera potestate habet ut parum vel multum illius et in loco vel circa locum in quo est diffundat sic et magnitudinem suam omnino habet in sue beneplacito voluntatis et sicut salva et illesa per omnia claritate sui corporis locum in quo est vel circumiacentem parum vel modicum vel omnino in nullo illuminat potest vult. Sic et salva per omnia magnitudine sui corporis occupat de loco quod vult et quantum vult ita quod liberum est ei absque diminutione illius in quolibet parvo esse loco. que enim ratio ut cla-

ritatem sui corporis in potestate omnimoda habeat et non magnitudinem nec loqui mur hic de omnipotentia virtutis quam habet secundum quod deus est de qua certum est quod nihil est impossibile vel ena difficile. Sed dicimus et pie credimus hanc esse gloriam omnium electorum ut omnino libere voluntati eorum subiecta sunt omnimodo non solum corpora ipsorum sed etiam quaecumque sunt corporum. Si enim verum est quod dixit demon. Berith de beato Bartholomeo quod ostenderet se si vellet. Si autem nollet videri non posset. Quid credendum est de eo per statum glorie. Si enim ex umbra tenuissima glorie hanc potestatem habuit in corpore suo quod dubitari potest incompatibiliter maiorem illi habitum esse potestatem in patria ex ipsa perfectione et veritate glorie. Si quis autem querat quomodo ter viuificus panis in manus sacerdotis veniat. scilicet utrum per motum aut subito cum ipsum ante presentiam eius in altari posset fuisse in celo aut in alio loco. eadem est questio quod in uno altari non existens iam erit in alio utrum per motum aut subito. In quo respondeo: quod non per motum qualis corporum. Id est transitu continuu. Tunc ei in omni loco inter medium necesse haberet esse et ideo dicimus quia subito. Et hic effectus unus est donis corporum glorificationis quod nominatur agilitas ex qua necesse est reducere agilitatem ipsius voluntati anime glorificate ita ut sicut anima imperat ei modo moveri in statu miserie istius ad locum quem voluerit ita in statu glorie imperet ei esse ubi voluerit. Alioquin non sibi inuicem congrueret imperium voluntatis ipsius anime et obediencia agilitatis ipsius corporis. Quoniam autem difficilius suadet. imperitis et difficilius ab eis capis christi corpus simul esse posse in celo et in altari. et insuper in tot altarium milibus eundem hoc. ne ad iuuenimus incredulitate vel potius impericiam ipsorum. Attendunt ergo in primis quod corpori humano dantur motus innaturales. ymo et contra naturam ipsius in loca innaturalia ex virtute anime cui coniunctum est prestatum et acquiritur. videlicet motus in antea et retro motus in dextrum et in sinistrum. motus in sursum et deorsum. non quidem ex modo in deorsum quo per seipsum naturaliter mouetur. Sed longe aliter et modo contrario moueretur. moueret enim in deorsum naturaliter motu recto atque continuo. Sed virtute anime imperantis mouetur in deorsum motu flexuoso multisque quietibus seu pau-

sationibus interruptis. Deinceps mouetur per ea et per eam in circulum et trigonum et quadratum et per omnem figuram non solum per necessitate vel utilitate quacumque sed per voluntate penitus anime imperantis. Similiter est videre de locis cum enim non habeat corpus humanum naturaliter nisi unum locum sibi proprium et nature sue congruum. videlicet nature infimum quod est totius mundi medium siue centrum: prestantur tamen eidem corpori et acquiruntur per animam cui coniunctum est et tot loca ipsi tam in naturalia et a loco naturali eiusdem adeo distantia. Si ergo nunc tantum potest anima humana naturaliter in corpus sibi coniunctum contra naturam eiusdem et hoc per sola voluntate absque omni necessitate vel utilitate quanto fortius anima christi per summa necessitate et utilitate poterit in corpus suum contra naturam ipsius quicquid eadem necessitas vel utilitas requisierit. Si non potest obistere vel resistere natura corporis humani voluntati anime imperantis. licet otiose et perniciose quin feratur aut moneatur in locum sibi incongruum. et hoc motu nature sue tamen contrario quanto fortius non obfisteret neque resistet voluntati anime ipsius saluatoris et hoc necessarissime ac utilissime natura corporis sui quin se exhibeat ad omne beneplacitum eius in omni loco in quo presentiam eius requirit tantaque utilitas. preteritum cum incompatibiliter plus possit in corpus suum anima illa quam anima tua naturaliter possit in tuum. et cum omnium creaturarum potentissima sit ipsa anima redemptoris et corpus suum iam non solum non sit ei sarcine villo modo sed soli glorie postquam vel supra quam non sit gloria corporalis. Quod si querat que sit necessitas vel utilitas que requirat presentiam huius corporis in tot altarium milibus. Respondeo quia necessitas vel utilitas hec sunt ecclesie vniuersalis meditationis siue sanatio. eiusdem reconciliationis ad patrem misericordiarum. siue eiusdem patris misericordiarum ad ecclesiam suam placatio. Tercio ipsius ecclesie sacratio siue sanctificatio. Quarto eiusdem ecclesie spiritualis refectio. Quia illud venerandum corpus et medicina saluberrima est et sacrificium placabilissimum et sacramentum nostre sanctificationis et cibum spiritualis refectiois sicut supra ostendimus. Et quia mysteria missarum non sunt nisi quattuor hec que diximus. Necesse est ubicumque missam agimus.

dat pulcherrimum modum quo corpus christi sit in multis altaribus vel pnt

*Sunt beregandi de quo
de qse dñi ego beregandi*

tur solennia corporis huius sacratissimi ve-
rissimi ad esse pſentia. Non enim quēad-
modū delirant quidā heretici sufficit defi-
gnatio siue signū siue figuratio corporis isti-
us viuifici et sanguinis pſentis ad ista qua-
tuor pagenda. imo necessario requirūt vi-
uifici panis et vini pſentissimā veritatem
neq; enīz figura neq; alia designatio me-
dicine pſtare potest vllomō salutem. Sz
sola ipius pſens veritas medicine. Simi-
liter impossibile ē p solam et inanem defi-
gnationē sacrificii placari iratū aut recon-
ciliari offensū absq; sacrificii veritate. Si-
militer neq; sacrari aut sanctificari possibi-
le ē quēq; absq; sacramenti veritate cum
virtutē sanctificationis sola veritas habe-
at sacramētū. eodē mō impossibile est ali-
quē refici pasci atq; potari sola designati-
one seu figuratione panis et vini. Alioqn
nō indigerem⁹ nisi figuris vel picturis ad
ista quatuor et p nihilo laborare i missa-
rū solennijs cū sufficerent picture altariū
et sacrari oblationū ad istas quatuor no-
minatas vtilitates. Hec autē infania ad-
hece eos irrefragabiliter deducit vt pictura
diluuij sola sine veritate mundū submer-
gat et pictura ignis quo mundus inferior
cōflagrāndus ē iam mundū exurat et pictu-
ra sola panis pascat et reficiat. Sic et pictu-
ra vini poterit et inebriet. Sic igit demēcia
eorū ē aperta vt omnino nō distinguant
qualiter virtutē et efficaciam signis attribu-
ant et veritati. **A**mplius. sicut locus p-
prius naturalis est eidem sic eiusdem loci
vnitas. querit sicut locus innaturalis cō-
tra naturā eiusdem inest sic et locorū multi-
tudo. et sicut sursum et deorsum in locis cō-
traria sunt. sic vnū et mltā in eisdē et eque
contraria. queritur sicut potest anima chri-
sti contra naturā corporis sui vt exhibeat
ipsum quādoq; voluerit in sursum et
quādoq; voluerit in deorsum. sic ex ea-
dem potēcia nō obstante vllō modo vlt
resistente natura corporis cōtraria potest
illud exhibere in quocūq; locis voluerit
cum non magis sit naturalis eidē loci vni-
tas q; locus ipse neq; magis contra natu-
ram ipius locorū multitudo quā locus
innaturalis ipius. hoc ergo in anima dñi
saluatoris potissimū locum nō habet. tūz
quia corpori suo imperat et eo vtitur po-
testate liberrima. tum quia omni creatu-
re supereminet potēcia fortissima. **N**o
stris enim animabus longe secus est qua-

ru et libertas multa seruitute depressa et
potēcia in numeris debilitatib⁹ infirma-
ta. **A**mplius. Quid mirū si vbi totum
ibi partes et partes. Quin potius ecōtra-
rio mirabile ē q in multis locis sit totum
vbi non et partes. Cum ergo certū iam sit
quia anima rationalis et caro partes sūt
filij dei ex quibus cōpositus est fm q; hō
non est mirabile si vbi et ipse est et ibi et p-
tes ipse. Sed hoc potius ammiratione di-
gnū. quia cū ipse vbiq; sit nō vbiq; sūt
eiusdē dicte partes. hoc autē est quoniam
ad certas vtilitates et mysteria assump-
tū sunt et ppter hoc vbi locus est huius vti-
litatibus et mysterijs ibi eas esse in ipso
suo toto et cum ipso ē necesse. Vbi autem
non est locus huius mysterijs aut vtili-
tatibus. ibi eas vel nullatenus ē necesse
est excepto loco vbi pmiū et remunera-
tionē istorū meritorū obtinent. Qui ē lo-
cus glorie iparum et hic est celum celorū.
siue celum empirēū. Quia ergo in omni
altari vbi missa agitur locus ē pdictis vti-
litatibus et mysterijs necesse est pnomi-
natas partes in ipso suo toto et cum ipso
ad esse pſentissima vt diximus veritate
Sed quēadmodū vt supra tetigimus vbi
meditatio exhibenda ibi optet medicum
et cum alabastro vngentorū. et ibi reco-
ciliatio ibi mediator cum sacrificio. et
vbi sacramētatio ibi sacerdotem seu pon-
tificem cum sacramentis. et vbi refectō ibi
dapiferū cum cibo et potu. Alibi autē nō
ē necesse vt ista exhibeat. Licet igitur neq;
anima neq; carne careat dei filius tamen
illas non exhibet in mundo isto inferiori
nisi vbi locus ē vtilitatibus et mysterijs
propter quas assumere dignatus est.
Amp. quoniam hūanitas ipius ē velut
vestis sacerdotalis ipius in q; p nob fun-
gitur officio sacerdotis. quid mirū si illam
exhibet vel in celo vbi pareat vultui dei
ad interpellandū p nobis. vlt in altari vbi
sacerdotale mysteriū p nobis exequit
alibi tō cur illam exhiberet. **A**mp. qd
mirū si de consortio deitatis hūc sacratis-
simo corpori collatū est vt simul possit eē
in multis locis licet cōtra naturam suam
Quēadmodū ipa diuinitas vbiq; p natu-
rā suam est cum eidem ex eodem confor-
tio impassibilitas et pene spiritualis agili-
tas atq; subtilitas collata sunt contra na-
turā ipius corporis. Non enim verius ptra
naturā ipius corporis est perpetua illa siue

perennis impassibilitas et invisibilitas omni modo quo insensibilis est sensibus nostris in via ista hoc est vita hominum quod corporum caducorum tam mirifice penetrativa subtilitas nec illa pene spiritualis agilitas quibus remuneratum est et glorificatum est illud corpus quod locorum pluralitas. Si ergo non obstitit nec obfistere potuit nature corporis illius contrarietas quin de consortio anime glorificate atque ipsius deitatis recipere promeritas dotes et glorias non poterit ulterius resistere vel impedire quin recipiat ex eodem consortio locorum pluralitatem seu multitudinem. **A**mplius. cum promeritas dotes et glorias receperit corpus illud ad premium nec contrarietas nature sue obfistere poterit quo minus multitudinem locorum et recipient ad meritum et ad exequendum susceptum ministerium. ad meritum quidem in ipsa sacratissima cena ubi et in ipsa sede sua recubabat inter duodecim et in manibus propriis quibus porrigebat apostolis ad sumendum et in ore ac faucibus accipientium et manducantium ipsum ad ministerium hoc quod quadrupliciter supra diximus. Alioquin frustra et vane quattuor ministeria seu officia pro nobis agenda suscepisset dei filius cui nullum corporum pagi posset nisi per verissimam presentiam corporis illius. **A**mplius. cum quicquid glorie huius corpus illud totum habeat in premium ministeriorum seu officiorum que in ipso et per ipsum saluti hominum generi sunt impensa multo fortius nihil deerit eidem de huius quod requirit executione ipsorum ministeriorum. manifestum autem iam fecimus quod executio illorum quattuor officiorum requirit ex necessitate presentiam eiusdem corporis scilicet in multis altarium sacrariorum quod siue sacrorum repositiorum milibus. **A**mplius. si glorificatione sua venerandum illud corpus adeo approximatum adeo situm spiritualibus nobilibusque substantiis. ut non solum illud sed etiam omne aliud corpus glorificandum. spirituale noiare ausus fuit apostolus dicens in. xv. primo. ad Corinthios. Seminatum animale surgit spirituale assimilatum in quantum in impassibilitate subtilitate agilitate quod diximus. Assimilatum autem in remuneratione et gloria sua propriam. Multo ergo fortius assimilari debuit eisdem spiritualibus substantiis in hoc vno videlicet ut simul possit esse in multis locorum milibus multo in quantum fortius assimilari debuit eisdem propter ipsam causam remunerationis sue et aliorum. Hec autem causa quadruplex est officium siue ministerium quod diximus

hoc igitur ex necessitate datum est corpori illi ut possit esse in multis locis scilicet milibus ad exequenda officia seu ministeria propter quod agenda et creatum et assumptum est. **A**mplius. quod mirum si de consortio divinitatis cui unitum est corpus istud hoc contra naturam habet quod diu beneplacitum est ipsius divinitatis ut sit in multis locorum milibus simul et semel. Quodadmodum ipsa divinitas est in omnibus. Ubique enim natura est passibilis unita alii nature agenti et fortiori necesse est ut ab ea paciatur atque recipiat siue per modo sue receptibilitatis atque passibilitatis ab illa. Quid ergo mirum si corpus unitum divinitati cuius virtus et actio sunt in ultimo et maximo per omnem modum ex virtute divinitatis hoc recipit et hoc ei assimilatum est iuxta capacitatem suam. ut possit esse in multis locorum milibus ad obsequium divinitatis et gloriam. cum nulla natura sic fortis et agens que sibi coniunctam et obediens naturam aliam in similitudinem suam putilla capax est non trahat. Ignis enim ferrum durissimum ac frigidissimum in sui similitudinem convertit per capacitatem ipsius ferri videlicet quantum ad calorem atque splendorem. non autem quantum ad motum neque quantum ad substantie subtilitatem. Et hoc quoniam salua natura ferreitatis non potest habere subtilitatem igneam neque motum ignis. Quod si quis dixerit quia corpus humanum non est capax multitudinis locorum simul. sed tamen unum per alium. Ulex utique dicit si ita intelligat quod non est capax nisi unius loci post alium per naturam suam. Et hoc est quoniam virtute sua corpus non acquirit locum nisi per motum. Motus autem localis non est nisi fuga naturalis atque desertio unius loci et insertio siue acquisitio alterius. Motus ergo cogit corpus deo natura liter mobile in vno suo loco esse in quolibet instanti. et hoc est quoniam cogit ipsum deferre locum in quo est dum tendit ad alium et egredi de priori dum ingreditur ad sequentem. Et propter hoc natura que est in corpore principium motus et quietis non permittit corpus simul esse in multis locis quia dum impellit ad unum locum expellit ipsum ab alio in quo erat. Quod si per aliam virtutem imperante tamen et non mouente acquirendus sit locus corpori siue loca multa nullo modo necesse est ut acquisitio unius sit cum desertione alterius. Hoc enim esset iam de motus si desertio esset continua. hoc est habens successionem in tempore. Si autem esset subita esset necessario simul in loco que

D m

Non esse impossibile declarat. nimirum quod idem corpus esse possit in multis locis simul

deserit et in loco quem acquirit. In eo enī
 instāti in quo acquirit locū quemcūq; ex
 necessitate in eo est. Similiter et in eodez
 instāti in loco est quem deserit q; simul et
 subito deserit hunc locū et acquirit illum
 simul est in ambob; et hoc est qd̄ intendi
 mus. Quia ergo nō p̄ mediū q̄si trāsiliens
 aut transuolans ab hoc altari in oīa alta
 ria vel in quodcūq; aliud. aut a solio glo
 rie sue disiliens in oīa altaria atq; sacra
 ria p̄sentia sue humanitatis exhibet s; so
 lo imperio ac bñplacito sue voluntat; cui
 sūma subiectione obedit corpus suū subi
 to et in ip̄o nūc est vbi vult corpus ei; nō
 sequens oīno naturā pp̄am sed solū bñ
 placitū imperantis. Exhibet ergo illud in
 manibus sacerdotū absq; successione mo
 tua et inde assumit illud in celū absq; re
 cessione motuā sicut enim voluntas eius
 subita est et tota simul vtrāq; p̄ se. Quia er
 go ex sola voluntate vel anime ip̄ius impe
 rantis vel vbi fm̄ qd̄ verbum v̄l ip̄ius di
 uinitatis. nullaten; autē ex natura corp̄is
 acquirēda sunt huius loca corp̄is illi. Ma
 nifestū est quia sequit̄ voluntatē imperans
 tis corpus illud nō naturā suā. Et p̄pter
 hoc exhibet p̄sentia suā vbiq; iubeat et
 quādocūq; non p̄ motū illuc se trāsferēs
 s; p̄ obedientiā inter quā et iustū nihil sit
 mediū ibidē subito se p̄sentans. Cum autē
 non mireris in te q; vbiq; es habes ibi
 et corpus tuū. cuius p̄ditionis arbitrarē ē
 omnipotētissimū dei filiū qui credere nō
 vis nō dico vbiq; ē. s; vbiq; vult ip̄m
 habere p̄sentia liter corp̄ suū secū et potē
 simū vbi hoc regit dignationis sue p̄ no
 bis susceptū officiū. **D**eclarabim; etiā
 declaratiōe euidentē p̄babilius q; ip̄ossi
 bile est p̄ motū ip̄ius filiū dei vel corp̄is sui
 istā tam crebrā tanq; multiplicaz eiūsdē cor
 poris p̄sentationē seu exhibitionem fieri.
 Prīmū quoniam accideret ip̄m filiū dei fm̄
 hoc siue sacratissimū corpus eiūsdē mone
 ri motibus contrariis et illis innumeris.
 Mouebit̄ ei fm̄ hoc ab altari in quo pri
 mo fit siue celebratur missa in omnia alta
 ria alia in quibus subsequēter celebratur
 Quia ergo quedā altariū alioz sunt illi al
 tari a dextris quedā a sinistris quedā sub
 et quedā supra mouebitur necessario fili;
 dei cum i oīa altaria se trāsferat et siml̄ mis
 se celebrantur et in oīm istoz situū siue dis
 positionū altariū. mouebitur inq; motu i
 ante et motu in retro motu in dextrū et mo

tu in sinistrū motu insursum et motu in de
 orsum. Et quia innūera ē multitudo alta
 riū in qbus missas eadē hora p̄tingit cele
 brari mouebitur necessario innūeris mo
 tibus cōtrariis. **Q**uod si dixerit quis nō
 ab vno altari mouet̄ ad aliud sed d̄ celo
 empirreo descendit sup̄ vntū quodq; alta
 riū ip̄a hora qua in eo sacri mysteriū agi
 tur et eo pacto illuc reuertit̄. nihilominus
 accidit idē incōueniens. Lū ei cōtingat eā
 dem hora in alijs altaribus sacri mysteri
 um agi. In alijs autē finiri cōtinget ex ne
 cessitate eundē dei filiū fm̄ humanitatem
 sui corpus eius in innumera altaria de ce
 lo ferri et simul ab innumeris alijs in celū
 rapi. Quia decausa simul ascendere et des
 cendere Et q; in omni hora tā diei quā no
 ctis cōtingit missas celebrari et finiri p̄ di
 ueritate climati q; diuersificāt diem et no
 ctem et horas nō habebit dei fili; fm̄ hu
 manitatē neq; corpus eius requiem a taz
 contrariis tanq; pugnātib; motib; nec
 cessabit volare et de celo et reuolare ad il
 lud siue trāsuiolare ab altari i altare et trās
 portari ante et retro in dextrū et sinistrū
 sursum et deorsum. Hāc autē ingetudinē
 imo contrariorū motū turbācem ac tēpe
 statem nec ymaginatio hūana recipit nec
 intellectus. **R**esp̄. omne qd̄ mouet̄ a
 loco quocūq; erit locū illum. et omne
 qd̄ erit locū suū; deserit illū. et omne qd̄
 deserit locū in quo ē non remanet i ip̄o.
 Quare si fili; dei fm̄ humanitatē siue cor
 pus eius mouet̄ e celo empirreo in altare
 quodcūq; siue ab altari in altare aliud.
 necessario non remanebit i celo empirreo
 et i altari a quo mouet̄ et ita non erit simul
 i multis altarib; neq; simul i celo empir
 reo et in altari cum erit inde. Si ei rema
 net in celo non erit inde. dicimus ergo q;
 quēdamodū filius dei vbiq; est fm̄ delta
 tem suā attingens a fine vsq; ad finē forti
 ter exhibet p̄sentiam suā diuinā apparēs
 vbi vult et quō vult Sic et partiū. suarū
 videlicet anime et corp̄is p̄sentiaz exhibet
 vbi vult et quō vult absq; vllō motu carū
 Sicut ip̄e apud se et fm̄ se hoc ē fm̄ natu
 rā suā immobilis et imutabilis et illoca
 lis ē p̄ oīm modum. factus ē mobilis muta
 bilis localis ex assumptione humane ani
 me et corp̄is et attingens a fine vsq; ad fi
 nē fortit̄ factus ē loco modico circumscri
 ptibilis et p̄ motū de loco in locū p̄sentia
 am suā exhibens. Quāto fortius ip̄e

partes discrete videlicet anima et corpus ex ineffabili vnione qua eidē et in eo vnite sunt hoc habent vt istam attingentiā et amplitudinem spūalem qua attingit a fine vsq; ad finem fortiter in hoc saltē imitentur. et licet sint mobiles et mutabiles. corpus quippe pprie anima nō pōpe in hoc inq; vt absq; motu p̄sentiam suā exhibeant vbi et eiusdem filij dei hoc requirit officiū. tantaq; nostre salutis necessitas pariter et vtilitas. cum enim sola omnipotenti virtute eius ibi sunt. ibiq; teneantur atq; seruantur qualiter motu indigere credendus est vt eas alibi esse facere nō possit nisi per motum. Si enim in manu tua corpus quodcunq; teneres manu tua id ponerēs vbi velles. Lū ergo in manu filij dei hoc est in virtute et beneplacito per omnia sit corpus ipius ponit id vbi vult manu sua hoc est virtute et beneplacito nō motu ipi. Sic et tu faceres de pmo si manus tue absq; motu suo sola virtute sua et beneplacito totum quod vellet posset in pmo. **D**abimus ergo exemplum de hīs in rebus sensibilibus. Sicut enim qui cantor est in aliqua ecclesia aliquando exhibet officiū cantoris aliquando nō exhibet licet illud nō deponat. Sic et dei filius humanitatem quā p nobis assumpsit aliquā p̄sentem exhibet et aliquādo nō licet illā nunq; deponat. Sic et anima tua aliquādo exhibet videndi officiū p̄senter et appibiliter et aliquādo non exhibet illud nec tamen illud deponit et sine motu suo omni ad exequendū hmoi officiū egreditur et ab executione illius absq; motu ingredit. Sic et dei filiū absq; motu suo vel corpis sui pprio egreditur ad exequendū p nobis sacerdotale officiū in altari. motu pprio dixim⁹ q; mouet per accidens quēadmodū et forma sacramentalis sub q̄ ipse ē et siue cū elenatur a nobis siue cū deponitur. Siue cū in sacra p̄xide deportatur. et ē similitudo conueniens rei spūalis ad corpa gloriificata et potissimū ad corpus dñi saluatoris. qd est incomparabiliter sublimioris glorię quā alia. Multa enim habet similitudinem spiritualitatis. Sicut enī anima totū corpus animatū penetrat absq; vlla resistētia et lesione tam sua q̄ ipius. Sic et corpa gloriificata omnia alia. et hec ē etiā alia declaratio que cogit corpus saluatoris adesse in altari non per motū. Sic enim non resistunt gloriificatis

corpibus alia. sed cedunt eis omniō cessione obediencie. non refert ergo qualia et quāta sint p que transire habet de celove niens in altare vel de altari in aliud cum equa facilitate transeat dura vt mollia atq; magna vt parua. Perinde ergo est ac si moueretur. p inane et vacuū cum nihil ipm retardat aut detineat quare eque cito venit de celo in altare eque cito transiens totum spaciū qd est a celo empirreo vsq; ad altare et quantalibet particulā ipius. Non enim successiue transit totū spaciū. subito ergo se exhibet in altari et ideo non p motū. Si enim duricies mediocris corpōz ita ē vt mollicies apud corp⁹ gloriificatū multo fortius ita erit magnitudo corū vt paruitas apud ipm. Et si duricies eorū nō potest etiā detinere vel retardare vlaten⁹. multo fortius neq; magnitudo ipo rum. Et quo etiā manifestū est. quēadmodū nullū aliud corp⁹ in se detinere potest corpus gloriificatū. sic nec phibere quin sit in alio. Adiuuabit aut intellectū paulum ad hoc intelligendū exemplū anime hūane q̄ p̄sentia sui exhibet in oibus partib⁹ corpōis cui cōiuncta ē. exhibet inq; in oibus opationib⁹ sensuū et absq; motu suo locali. Nō ei si ab opatione visus veniat ad opationē auditus necesse habz moueri localiter ab oculis ad aures et ita se habet de alijs sensibus et opationib⁹ eorū. hoc aut facit ex natura spūalitatē sub q̄ simul attingit mēbra adco inuicem distantia. Sic et gloriōsū dñi saluatoris corpus. nō quidē ex natura corp̄alitatē sue sed ex similitudine spūalitatē q̄ ē gloria ipius attingit simul loca innumera et obtinet. cū vtilitates et officia p qbus assumptū et gloriificatū ē hoc requirit. Similitudinē autē istā spūalitatē supra exposuim⁹ in hoc eodem capitulo. Quoniam aut natura vniuscuiusq; corpis nō intēdit ei locū nisi ppter ipm solū. Quicqd ei intēdit vnaq; natura acquirere nō intēdit acquirere nisi pprio subiecto et ppter illud solū. Quoniam inq; ita ē q; vnicuiq; corpi naturali nō sit necessarius nisi vnus locus ad quiescendū in eo. Ideo nō intēdit natura acquirere subiecto suo nisi locū vni. et ppter hoc expellit ipz ab vnoquoq; aliorū locorū donec acquiescit illi pprio cui alligatū ē naturali cōgruentia. ppter quod cum acquisierit locum hmoi corpi sua natura illud in eo quietat et quasi affigit quiete ppetua. Hec ē ergo

exemplū familiare

causa ppter quā nullū corpus naturalit̄ pō
test in pluribus locis esse simul quia vide
licet vnus solus locus est vnicuiq; corpori
et ideo nō pmittit ip̄um quiescere in alio.
Voluntas v̄o diuina nō intendit corpori
filij dei locū acquirere vel attribuerē ppter
illud sed ppter totā ecclesiam sanctorum.
Quia ergo multitudo locorū corporis illius
necessaria ē ac saluberrima toti eccl̄e san
ctorū. Ideo necesse ē vt voluntas diuina
intendat nō quēadmodū natura corporis
illius aut alterius. sed quēadmodū requi
rit necessitas aut vtilitas ecclesie ppter quā
solū illud corpus et creatū et assumptū est.
Qua de causa nihil ad naturā corporis illius
de ista multitudine locorū causa ē attri
buens ea loca auctor ip̄e nature ē. et vtili
tas ppter quā attribuitur ei loca non in
ip̄o corpe angustata aut conclusa. imo p
omnia loca ecclesie sanctorum diffusa.

Amplius. Si natura corporis vniuscui
usq; acquirit ei loca multa successiue et tā
dem locū naturalē ppter solam vtilitatem
ip̄ius corporis. Quanto fortius virtus diuina
acquiret seu p̄stabit multa loca simul pro
pter tantas et tam multorū vtilitates. Quod si
dixerit quis non ē possibile hoc vel corpo
ri recipere multa loca simul. vel virtutē di
uinā prestare. quia neq; multa t̄pa sunt si
mul cū enim multa tempora simul nō sint.
loca v̄o multa simul sunt. Multo impossi
bilius est corpi recipere multa tempora si
ue multa quando simul et virtutē diuinē p̄
stare q̄ multa loca siue multa vbi. que simul
presto eidez sunt. Impossibile ergo erit di
uinę virtutē et omnipotentie p̄stare corpo
ri eternitatē cum in eternitate simul omnia
tempora obtineant. Omne enim quod in
eternitate est omne tempus habet. cū eter
nitas sit interminabilis vite tota simul et
p̄fecta possessio. Manifestum est autē
q̄ omnipotentissime virtutē diuinē possi
bile ē prestare tam loca q̄ tēpora ad om
ne beneplacitū voluntatis sue natura nō
valente resistere q̄ nihil vnq; potest supra
ip̄sum neq; vnq; volens. cū hoc maxime
nature omnium naturale sit obedire vbi
q; beneplacito creatoris que totū quod
naturaliter est totūq; quod naturaliter
habet ex illo ē et ex illo solo habet. Quis
quid autem sit futurum de animabus no
stris tunc atq; corporibus in parte ista du
bitari tamen nō potest quin filio dei obe

diat corpus eius per omnia et quin pre
sentiam eius vbicūq; beneplacitū sue
voluntatis fuerit exhibeat. Si enim corpus
quod omnino non est potest in quocūq;
loco noluerit facere esse absq; adiutorio
motus. Quanto fortius illud qd iam est.
in quo ammiranda non tam virtus eius
q̄ misericordia euidenter apparet qua ita
presto est omnibus panis vite et in sacra
mentis sacrificij repositorijs tam diu vniq;
q; sumere volentem expectet tam crebro
de celo venit. Adhuc em loquentibus ip̄is
sacerdotibus et ip̄is aduenire petentibus
in altari ip̄o facto. Respondet assum. Vi
de ergo quia semel venit dei filius p salu
te mundi carnem suam crucifixioni et san
guinem suum effusioni expositor. In nu
merabilibus enim vicibus quotidie ve
nit carnem suam cōmestioni et sanguinē
potationi fidelium appositurus. Si quis
autem querat qualiter reficit huius panis.
Refectio enim corporalis non vnum mem
brum reficit solūmodo. sed totum corpus
et ip̄ius corporis membra singula. Luz er
go mensa sacre cōmunionis non solū sa
cerdoti ponatur siue paretur non solus sa
cerdos debet ibi refici. Qui ergo sunt q re
ficiuntur et qualiter. **A**mplius. si sola
charitas ibi nutritur et augetur nō omēs
virtutes esse equales. Si vero omnes refi
ciuntur ibi et augentur mirabile est valde
quomō fides illo sacramento sustentetur
et reficiatur. Certum enim est quia sacra
mentum istud id est forma siue in mul
tis subuertit. Scdm hoc etiaz corda quo
tidie cōmunicantium et magnitudine sp̄i
rituali maxima et pinguedine gracie sagi
natissime esse deberent. Juxta enim. xxxij.
Hieremie. Inebriabo animas sacerdotū
pinguedine et populus adimplebitur bo
nis. et ysa. lv. Audite audientes me et co
medite bonum et delectabitur in crassitu
dine anima vestra. Respondemus q̄ sub
limis ac celestis sapientie est scire discibe
re ad hanc mensam et refici et ea et scire in
teresse tanto sacrificio et reconciliari per
ip̄um. quemadmodum Apuleus phyloso
phus dixit quosdā tñ aurib; et nō aio phy
losophari. Sic multi et innumerabiles q
xpiani reputant in sacramētissimis solen
niss missarū solis auribus xpiani sunt mis
sam tñ audire querētes et de auditōe mis
se questionē solūmodo faciētes. Propter

qđ vehemēter solliciti sunt vt introitum ⁊
epistolā audiant et Euāgelii. ipam misse
veritatē ⁊ substantiā ad modici vel nihil
curātes. Multi etiā hijs decāatis ab eccle
sia recedūt intollerabilē ac omnibus mo
dis detestandam deo contumeliā irrogā
tes dū ab eius p̄sentia fugiūt ⁊ eius adue
tum quē totis desiderijs totaq; deuotione
p̄stolari debuerant nō expectat. Quia er
go missa est ei⁹ flagrantissimi sacrificij ob
latio cuius suauitatis odore mund⁹ deo
reconciliatus ē. ⁊ totus eiusdē fetor abster
sus. ⁊ ē sacramēti illius celebratio quo to
tus mundus sanctificatus est atq; sacrat⁹
quantum est in sufficientia et virtute illi⁹
q̄ in multis peccat⁹ incredulitatis impe
dit. In alijs autem occultum est dei iudici
um. et est opulentissimi lautissimiq; ac de
litosissimi conuiuij instauratio quo an
geli splendidissime reficiuntur et homines
et insuper est ipa missa cause nostre venti
latio. licet per deprecationem et oblatio
nem. Quinto est meditatio totius corpo
ris ecclesie hoc est medicine exhibitio me
dicine inq; que sanat omnia. Sicut legit
Sapientie. ix. Per sapientias sanati sunt
quicunq; placuerunt tibi domine ab ini
tio. Et iterum eiusdem. xvi. Neq; herba
neq; malagma sanauit eos. sed tu⁹ ser
mo domine qui sanat omnia. Chri⁹ au
tem dominus est dei verbum et dei sapiē
cia. Sic ergo interesse oportet missarū so
lennijs. sic tanti sacrificij oblatiōi sicut ne
gotio reconciliationis tue et aliorum. At
tende autem quantā iram dei aduersus
te succenderas. quātus gladius vindicte
ipsius capiti tuo impendebat. et videbis
quanto timore. quanto luctu. quanta intē
tione et sollicitudine quāto desiderio eua
dendi imminens tibi supplitiū redeundi
ad gratiam patris pronocati ad tantū vt
te non vt filium reputet q̄ esse debuerat.
sed morte dignissimum hostem negotio
tue pacis et reconciliationis interesse de
beas. Apparebit etiā tibi simul in quan
ta gratiarum actione et deuotione esse de
beas dū ipsum iudicem tuū eousq; nō
cōtinentem in ira sua misericordias suas
vides q̄ etiā pro te ibidem in sacrificiū
deo patri se offert. Q̄ si charitatem qua p
te apud patris misericordiam interpellat
cōsideres. Si fornacem charitatis qua sa
crificium illud pro te ⁊ alijs ardet nisi for

te reprobis sis diligenter aduertas quid
agendum tibi sit dū tñ negotium tuum
agitur non solum tuum apte cognosces.
sed etiā ipa magnitudine negocij tui ad
id agendū pronocaberis et instigaberis.
Similiter si horribilitatem execrationum
tuarum et abhominaciones spurciarū
tuarum recogitaueris et quante cure deo
sit de sanctificatione et mundatione tua.
vt pro eis sacratissimam carnem suam of
ferre velit. scilicet in sanctificationem tu
am et sanguinem eiusdem fundi non so
lum in passione ad litteram. Sed etiā
in ipso sacramento. Et hoc in mysterio.
quid tibi faciendum sit. qua sollicitudine
vigilandum quantis viribus enitendum
ne q̄ pro te tam mirabiliter tanq; miseri
corditer agitur non solum non amittas
sed etiā ne tibi ventas in cōtrarium eui
denter cognosces. Deinde quis conui
uij illius magnificentiam vbi ipe donum
et dapifer est et cibus diligenter cōsideret
et ingratus preparanti et inuitanti eē pos
sit. Quis etiā illorus ad tam reuerendā
venerandamq; mensam accedere presu
mat. Si enim asinum tuum. id est corpus
ad presepe suum. id est mensam corporis
illoi⁹ non finis accedere sed manus eius
et os preabluis quanto fortius ad istā sa
cratissimam mensam animarum accessu
rus lacrimis te preabluēs. si non absq;
oratione et diuine benedictionis postula
tione asinum quem diximus ad presepe
suum permittis accedere quantum tibi et
qualiter orandum sit diuinaq; benedictō
exposcēda ad istam mensam sanctissimā
et angelis adorandam atq; venerandā
epulaturō. Intellige autem quia intendi
mus hic de spiritus epulatione vel come
stione nō de sacramentali que eorum so
lum est qui speciem ipsam visibilem sacra
menti sumunt. Sed reminiscaris q̄ dicit
Apostolus in vñdecimo ca. prima ad Co
rinthios. Quia multi infirmi et imbeci
les et dormiunt multi. videlicet quia qui
nō debito honore et reuerencia habebāt
corpus domini. Et iterū. Qui manducat
et bibit indigne. et hoc est illorus vel irre
uerenter. Iudicium sibi manducat et bi
bit. Pro hac irreuerencia percussa fuit ci
uitas romana plaga igninaria Prochdo
lor quia eadem turbulentia impetuosa
te et irreuerencia ad istam sacratissimam

mensam accedunt homines quasi porticus
 vas fufuris siue volutabuli. non attendē-
 tes q̄ eam reuerenter venerentur et ados-
 rent angeli. et ad eam incuruerur seu incli-
 netur omis milicia celoz totaq; curia pa-
 ra dyfi. Deinde si ipius sacramenti sanctita-
 te atq; virtute attēderes et quia p̄ pte sancti-
 ficando hoc ē sanctitate et grā replēdo ce-
 lebratur vna fide credere coopari eis to-
 tis studijs et virib; conareris. Ad em̄ co-
 gnosci potest grā sanctificationis qn̄ desi-
 deretur et querat. et cū vltro se offert quin
 tota deuotione recipiatur. Vltro autē of-
 fertur in isto sacramento siue p̄ ipum. nec
 sunt nisi p̄pauci q̄ recipiāt quivasa cordiū
 ad eā recipiendā p̄parent et porrigāt. hoc
 autē indubitātē illi faciūt qui reuerenter et
 attēte sacramento intendunt ac p̄stari sibi
 deuote postulāt grām sanctificatiōis quā
 diuine bonitatis munificētia in sacramē-
 to illo p̄stare p̄suevit. q̄ si causam tuā nō
 vno etiā crimine. Sed innūerabilib; for-
 sitan criminabilē agi ibidē attēderes. Si
 accusationes q̄s aduersū te dyabol; pro-
 ponit audires. Si inscriptionē legeres. si
 clamores pctōz tuoz et p̄sciēcie tue testifi-
 cātis audires nō absq; timore et tremore.
 nō absq; pudore et dolore. nō absq; eiula-
 tu suspirijs et rugitu. nō absq; lacrimis et
 luctu taz discriminolo negotio tuo intēde-
 deres. Et ecōtrario si xp̄um dñm aduoca-
 tū solā diuine pietatis habūdantiā solaz
 oblationis corpis et sanguinis sui flagra-
 tiā ac placatorē siue placabilitatez p̄ te al-
 legantē de fidi oculis cernerēs nō te fan-
 tasmata vanaz cogitationū nō te mirtio
 inutiliū fabularū a tam discriminose causā
 se tue attentiōe abrūperēt. Deinde si mor-
 bos tuos et vulnera. si mortē eternā q̄ ex
 illis tibi iminer. Sed mediā eoz saluta-
 rē in illa apotheca spiritus sancti in illo ala-
 bastro oim vngentozū spiritualiū ēē vna
 fide teneres et qd̄ ois medicina absq; p̄-
 paratiōe recepta in interitū vertit ac vene-
 nū toto desiderio totaq; auditate te p̄pa-
 res ad illā. cor tuū mollificās et fluxus siue
 fluxibile faciēs illud. Alioqn̄ dubitandū
 nō ē imo medicīnā istā te nō queri. Quia
 eousq; morib; mētis iqualuit sentiri seu
 agnoscī nō paciā nisi mortificato corde
 penit; et sensu ip̄o quo vulnera sentiri de-
 buerāt extinctoq;.

Euertamur autē ad illud in q̄ era-
 mus et dicamus qui si omni carni

viuenti cuiuscunq; animalis inest virtus;
 vt supertēdat et cōmunicet vitā suā natura-
 lē omni enti quod applicatū ip̄i fuerit ap-
 plicatione conueniēti et hoc necesse est xp̄i
 carnem tam mysticā q̄ l̄ralem et hanc vir-
 tutē habere vt omni ei q̄ applicatū ip̄i fu-
 erit applicatiōe ad hoc pueniēti supertē-
 dat et cōmunicet vitā suā grē. Applicatiō
 autē ad hoc pueniēs spiritualis ē et sacra-
 mentalis vt dixim; et specietenus et spiri-
 tualis applicatiō nō ē nisi fides et deuotiō
 in sacramentū et hoc in adultis. Si q̄s au-
 tē querat vtrū xp̄i corpus p̄ se et sanguis p̄
 se ibi sint corpus scilicet ex sanguine extra
 et sanguis p̄ se in calice. Dicim; q̄ nō imo
 vtrūq; et sub vtraq; specie totus xps. vtz
 species panis sacramentū. id ē sacz signū
 et p̄pū ē soli; corpis. species vini similē
 sanguinis et sub vtraq; specie vtrūq; su-
 mitur et totus xps nec sanguis ei; ibi effun-
 dit nec corpus ex sanguine relinquit. Qd̄
 autē in scriptis sanctorū legif; interdū q̄ sā-
 guis ille sacratissim; in ora fidelitū fundif;
 intelligendū est non effunditur sed mitti-
 tur ex hoc ip̄o et cum ip̄o sanctissimo cor-
 pore cuius est non extra.

Quest autē habere dubitationez
 cur summ; ille sacerdos et hostia
 xps dñs descendat in altari et in-
 ter manus sacerdotis cum totum illud sa-
 cerdotale offitū in ip̄o sublimo habitu
 lo celesti coraz deo patre et laudabiliter et
 sufficienter explere possit. in quo dicimus
 quia manus sacerdotū nostrorū vacue es-
 sent si nō illas venerāda illa et sancta ob-
 latio viuifici corpis et sanguinis imple-
 reret etiā spēs et deuotio populi in ip̄m
 redemptorē q̄ est eidem populo maxima
 atq; forissima q̄ tā inestimabili benigni-
 tatis dulcedinē tam mirificata p̄mptitu-
 dine se misericors redēptor exhibet p̄ ma-
 nus sacerdotū toti ecclesie sue et electorū
 suoz singulis. Deinde ip̄o bono sacre cō-
 munionis sp̄tialis quia refectiōis defra-
 daretur popul; maximoq; sui ornatu. ma-
 ximaq; opulentie sue parte et dom; et tē-
 plūm dei priuaretur si illud tante flagran-
 tie sacrificium et tam necesse opulentie re-
 fectionis mensa careret. Si quis autē que-
 rat de ip̄o tante gracie et tante sanctifica-
 tionis sacramento propter quid tam cre-
 bro offert et celebrat cū vna sui oblatiōe
 q̄ in ara crucis facta ē mōm recōciliauerit
 atq; sanctificauerit. sicut legif; ad heb. x.

Quia vna oblatione psumauit in eternū
sanctificatos. cū xpi meritū in nullo immi-
nutū sit. Cum gratiositas eius apud p̄m
non minor sit in altari quā esset tunc cū in
cruce pendebat. Quō ergo non vna eius
oblatoe oīa dimittunt. Quare nō et oēs
anime de suppliciis et carcere purgatoriū
p vna eius oblatione liberātur. Cū longe
mai⁹ fuerit recōciliatio totius mōi hoc est
oīm dilectorū de mōo quā paucarū anima-
rū depurgatoriū liberatio. **A**mp. quā-
tū et quaten⁹ pdest ipi q offert p q offer-
tur. In quo certissime rīderi potest. quia
passio dñi saluatoris nō tam sacrificij fuit
oblatoe q̄ mōi p̄ciq; ipius solutio. Quā et
noseuideret ostēdimus in libro Lur de
hō. ibi ei debitu ade et totius posteritatis
sue soluti ēz ad hoc specialiter ipa passio
dñica relata fuit et suscepta q̄tidiane vō
oblatoes eiusdē sacratissime hostie ad
aliud et alia referuntur et p alijs fiunt. et vt
breviter dicam⁹ illis solis pdest q̄b⁹ vult
et q̄tenus vult ipse q̄ simul ē summus sacer-
dos et hostia. Quaten⁹ autē vult pdesse
ipse solus nouit. De hoc autē q̄ dicit q̄ oīa
opa ex eadē charitate ab eodē facto eque
meritoria sunt et eiusdē p̄mij et ita oblatio
q̄ facta ē i ara crucis et illa q̄ quotidie fit i
altari eiusdē meriti sunt. Dicim⁹ q̄ intelli-
gendū ē ex eadē charitate facta et ad idē
vel eque p̄mij relata. Nō ei dubitām⁹
xpm dñm fm qd homo ē fm qd sacerdos
simul et hostia ab amātissimo misericordis-
simo deo q̄cunq; petere voluerit obtinere
sicut ipse testat⁹ Johā. x. P̄r sciebā q̄a
sp̄me audis. Et ad Heb. v. Exauditus est
p sua reuerēcia. Quanti autē ipse velit p-
desse vel offerētibus vel p qbus offertur.
Scimus certissime quia quantū decet eū
velle et q̄tenus dignos ydoneosq; atq; ca-
paces viderit eosdē. Inuenitur autē huius-
rei et nōnulla similitudo in opationibus na-
ture. Solem q̄cunq; illuminat nō iuxta
vulgorē sue luminositatis illuminat. S; iuxta
ydoneitates et abilitatē illuminabi-
litū. sic et ignis nō fm virtutē ardoris sui q̄
cunq; calefacit sed iuxta possibilitatem et
passibilitatē calefactibilitū. Alioqn oīa il-
luminabilia eque fulgerēt a sole et oīa ca-
lefactibilia eque arderēt ab igne. Juxta hūc
modū et aialis anima in oīib⁹ solā vitāz
in neruis vitā et sensum tactū et motū opa-
tur et in diuersis organis et mēbris varia et
diuersa cum ipa vna sit indiuisa et impar-

tibilis. Sic et xps dñs nō iuxta gratiosita-
tē et excellentiā meritorū suorū opat in sa-
cramento altaris. Sed interdū iuxta q̄ exi-
gunt merita eorū q̄ offerunt et p q̄b⁹ offer-
tur vel scdm qd ipos decere et expedire co-
gnoscat. Quēadmodum ei intercessores et
rogatores apud nos non toto pondere p̄-
cum poscunt quecunq; poscunt sed instat
interdum tepidius interdum vehementi-
us apud eos a quib⁹ aliquid obtinere in-
tendunt. Sic et christus dominus non to-
ta gratiositate meritorū suorū neq; to-
to pondere gratie quā habet apud aman-
tissimum patrē p omnibus equaliter in-
pellat aut omnia eque nūq; impetrare. S; magis fm sapientiam suā quā oīia nu-
da et aperta sunt oculis eius moderat im-
petrationem petitorū vt quatenus et quā-
tum decet et expedit. impetret hīs et alijs

Nōst hec declarabim⁹ q̄liter p̄mu-
nionē sancte dilectōis efficiat ista
sacra altaris p̄munio declaratiōe
ampliori et dicim⁹ quia p̄munionē et na-
turalē et positīuā siue secularē atq; socia-
tē facit necessario vnitas quēadmodū na-
turalē societates et amorē iter fratres facit
p̄munio cause essendi. Cōmunicat ei i pa-
tre et si addita fuerit p̄municatio in matre
erit fortior. Naturalit⁹ ei plus inuicē se di-
ligunt q̄ simul p̄municat vñū patrē et vñā
matrē quā q̄ alterū eorū solū. quibus si ad-
dideris p̄munionē in victu erit fortior cō-
munionis amor inter eosdē. et si addiderit
vt cōmunicent in ḡra erit adhuc vel iterū
fortior. Et si addideris cōmunionē in lege
addes fortitudinē eidem amorī vel p̄mu-
nionē. Et si addideris iter p̄munionē i p-
fessione vel ordine vel in p̄ncipe et prelato
addes et aliā causā fortitudinis et p̄firma-
tionis. Et si addideris cōmunionē dom⁹
erit adhuc ei fm hoc augmentū fortitudi-
nis. Radix autē in oībus hīs est vnitas et
p̄munio eiusdē amari vel fm quosdā ipa
similitudo vel affinitudo. Juxta hūc modū
p̄municatio in duce. vñit milites cōmuni-
catio in signo bellatores et p̄municatio in
dño seruos seu famulos et cōcatio i mer-
cede vel ope oparios. et cōmunicatio i pa-
store vel grege vel pascua oues et p̄muni-
catio p̄mertonū negociatores. Vides ergo
q̄ q̄nto i plurib⁹ et maiorib⁹ magisq;
amādis ē hoīb⁹ naturalit⁹ societas et p̄ptici-
patio tāto ē eis inuicē maior et fortior amo-
ris p̄ticipatio maiorq; inuicē familiaritas

nisi aut inuidia aut alteri pestis corruptio hoc impedierit. licet aut diuersa numero sint que cōcant hoies in multis istorū exem-
ploꝝ vnit in eos et cōsociat siue naturalit̃
siue secularit̃ ip̃a similitudo p̃cipatorū.
maxime autē naturaliter eos vnit amore
id qđ maxime ab eis diligit sicut causa ef-
fendi vt p̃r et m̃r. et causa p̃uersatiōis et cō-
seruatiōis ip̃i vt victus vestit̃ et dom̃.
Que ergo gr̃e sunt et proportionalia istis
naturalib⁹ maxime effectiua sunt ad eos.
vniendos vnione gr̃e. Cōmunio ergo in
patre sp̃ituali q̃ ē xp̃us dñs omnī rege-
neratorum. et cōmunio victus sp̃itualis
que ē causa maxime cōseruās eē sp̃itua-
le id ē vitā gr̃e. et cōcatio domus sp̃ualis.
id ē ecclesie et cōmunicatio vestitus sp̃itu-
alis id ē et cōuertiōis exterioris xp̃iane
maxime habent vnire inuicē vnione gr̃e
ip̃os homines. adiuvamur autē et in hoc
p̃ hoc ip̃m q̃ victus ip̃e sp̃ualis id ē cibus
et potus omnib⁹ p̃ oia vn⁹ ē numero. om̃ia
autē quoz exempla p̃nueram⁹ p̃por-
tionalit̃ ē xp̃s dñs electis. Illi ei cōmunicat
vt deū verissima religiōe cultuq̃ sanctissi-
mo. et dñm deuoto obsequio et obediēcia
p̃mp̃issima. vt patrē regeneratiōe sancti-
ficatiua. vt nutritiū sp̃ualis vict⁹ admini-
stratione assidua. Deinde vt brenit om̃ia
p̃curram⁹ vt cibum et potū vel vt medicū
et medicinā vt aduocatū vt p̃pugnatōrē
et bellidurē vt retributorē atq̃ mercedē. vt
domū et refugiū. et vt generalit̃ dicamus
omne bonū amabile cōmune oib⁹ se ex-
hibet vt oēs in se hoc ē s̃binnicē sancte di-
lectionis cōmunionē et participiū vniret.
Quapropter si tot enūeratis vnū vt duo
cōmunionē naturalē vel secularē potest in-
p̃cipib⁹ suis efficere. Quāto fortius i ip̃o
oia ista p̃portionalit̃ aggregata atq̃ con-
gesta p̃portionalit̃. id ē sp̃ualē cōmunionē
in suis p̃cipib⁹ efficiet. Et q̃ cōmunica-
tio cibi et pot⁹ viuētib⁹ magis necessaria
et magis itima magisq̃ iocūda est ceteris
magis eligēde fuit. ceteris ad iudicandas
efficiendāq̃ sp̃ituali cōmunionē vt per
necessitatē eiusdē vicinitatē atq̃ iocundita-
tem oñderet illa et efficere affectio: vicini-
or atq̃ iocūdior. q̃ ei h̃z natural⁹ vict⁹ cōmu-
nicatio ad naturalē dilectiōis cōmunionē.
Hoc h̃z necessario sp̃ualis vict⁹ cōmunio
ad sp̃ualis dilectiōis cōmunionē. Sicut
ergo natural⁹ vict⁹ ad cōmunionē intendē-
tib⁹ et querentib⁹ naturalis vict⁹ cōmunis

catio i domib⁹ suis. maxime istituēda ē et
celebrāda vtpote maxima et euidentissima
illius causa. Sic ex necessitate sapiētissimo
deo electis suis sp̃ualē dilectionē intendē-
ti et querēti p̃ sui victus cōmunionē gr̃e
da fuit vtpote p̃ causā maxime effectiua il-
lius et viā electis maxime ambulabilē. vtpote
similitudine sua et exēplo cognitissimā
atq̃ certissimā. Amp. si sentiret sp̃itua-
lis vict⁹ suauitas. si nuda videret eiusdē
veritas q̃s dubitat q̃s int⁹ p̃nuas suas si-
dē et amicitia indissolubilē astringeret et
hoc ip̃o sensu cōmunicatiōis sue. Quē ad-
modū sensus natural⁹ p̃portionalit̃ opa-
tur vt in cōmunicatiōib⁹ suis. cū ergo sen-
sus iste cōmunis necesse ē vt q̃ tūc natura-
li opatiōe faceret hoc efficiat nūc virtute
hoc ē q̃ diximus et fides h̃z. Quia virtute
diuina cōnuas suos reficit sacramentū il-
lud. licet pie recolētes et viuaciter recogita-
res id ē naturali opatiōe sua pascāt. Vt
m̃ nō sit nec eousq̃ vt ip̃am suauitatē sa-
poris ip̃ius vt odorū flagrantia sentientes.
Se autē credis vt hūi q̃ ea fide q̃ de
p̃cet reuerēciaq̃ et deuotiōe ac desi-
derio obtinēdi veniā ac liberatio-
nē a peccatis quoz se reos cognoscūt q̃s
deserere nitunt̃ ad istud sacramentū acce-
dūt nō frandari spe sua et desiderio vt a
fonte sanctificatiōis oīm gr̃az vacui rece-
dāt et a medicina tāte salutis cū suis mor-
bis et vulneribus reuertāt. Ad enī panis
vite m̃i esca esuriētib⁹ sed etiā sal⁹ ē egro-
tātib⁹ et sacrificiū recōciliatiōis iram dei
timētib⁹. Est etiā int̃pellator p̃ oib⁹ ad
se fugientibus. Est etiā miserator venieq̃
largitor hūilit̃ peccata cōfiteb⁹ et veniā
ex corde poscētib⁹. Ad ei tantū ibi sacri-
ficiū ē aut sacramentū. S̃z etiā ibi deus ē
cui offert et q̃ sacrat atq̃ sanctificat pia fide
hūili spe. et timorata reuerētia accedētes.
q̃ ad hoc ibi se exhibet vt iūnet ad veniā
et gr̃aciā generaliter omnes p̃pter hoc eo-
usq̃ accessit vt ad ip̃um p̃fidenter accede-
rent q̃ lōge erāt. et pene ip̃robū se nobis i-
gerit dū tādiū pene i omni eccl̃ia cōnuas
expectat. adiūct etiā vim et violentiā sumē-
di dū p̃cipiendo dicit Lant̃. i. Comedite
amici et bibite et ieb̃iamī charissimī. S̃z et
gladio excōicatiōis feriri vult eos q̃ tam
magnificum tam salutare tam sanctifica-
tiui eiusdem cōnuas dixerit recusandū ad-
iecturus et tandem eterne gl̃a diuī dam-
nationis. nullatenus em̃i stillam gr̃e dene-

gare credendus ē qui totū ipm fontē gra-
tiarū tam improbe offert et tam patenter
exponit. Qualit' aut' pparare se debeant
qui ad tam sanctā tanq' venerandā men-
sam accedunt sermonibus publice exhor-
tationis atq' declamandis a quib' dieb'
dñice cene et sancte pasce nullatenus vaca-
re debent quibus vacat duxim' relinque-
dū. Quoniam aut' mirant' nonnulli q' in tā
lauro et delitioso cōuiuio in pane offe de
lectamentū et omnē suauitatē saporis ha-
bente. sicut legitur Sap. xvj. Nihil spūal'
saporis aut' suauitatis pleriq' sentiūt non
attendētes quō longe sint palata cordiū
illoz a sensu sublimi et nobili spūaliū
saporū atq' suauitatū. Quēadmodū enim
intellectus in fide illuminat'. multaq' sci-
entia sacra p'dicatus longe ē ab eo qui p
phetico splēdore clarescit. Sic et affectus
licet sanct' sit et ab omni labe mortalis pec-
cati purificat' et palatū cordis sanū licet
mūdū et nulla febre iniquitatis corruptū
sit. Adhuc tamē valde lōge ē ab illa excel-
lētia gustus spūalis et virtus saporandī q' do-
nū etiā sapiētie p'p'e d' de quo Job. xxxi
iij. Guttur escas gustu diiudicat. Et iterū
eiusdē xii. Auris verba pbat et fauces co-
medētis saporē. q' ambo testimonia d' spi-
ritualib' saporib' et de faucib' et gutture
ea sublimitate et nobilitate saporandī et sen-
ciendī quā dixim' p'dictis spūaliter pcul
dubio intelligunt'. Propter hoc et Exodi.
xvi. Manna vocatū ē manhu. quod int'
ptatur. Quid ē hoc in. v. Apoc. vocat' mā-
na absconditū. et q' ei' delitiositas atq' su-
auitas hic eo mō pleriq' abscondita sit.
in futuro aut' reuelāda. q' ille videbat in-
telligere q' dicebat. Satiabor cū apparue-
rit gloria tua. Tūc ei' de suauitatis odoris
saporis sui faciat et replebit electos cū
se eis dē panē vite eē plena manifestatiōe
reuelauerit pleniq' ore comedendū eis dē
dederit nouoq' sensu nouaq' virtute sapo-
randi palata eoz seu gustus glorificauerit.
Nec mirū hoc cū ipse fons oīm aromatiū
atq' suauitatis spūaliū de' in multis et per
essenciā p'sentiā et p' gratū facientē gratiā et
sic inhabitet nec tñ saporē suauitatis eius
sentiūt ppter elongationē quā dixim' h
ipe de' primus et p'sentissim' sit eis dē.
Quēadmodū ei lux ceco p'sentissima ē
ipe aut' ab ea remotissim' sic fontalis xpi
dei et abyssalis suauitas palato cordis nō
dū illa virtute saporandī siue sublimitate

gustus p'dito prima ē ac p'sentissima ipm
aut' ab ea remotissimū. Quod em' defect'
ē visus siue sensus lucis in ceco. Hoc ē de-
fectus hui' gustus siue sensus saporū spū-
tualiū in cordis palato Tu etiā iam nosti
q' nō oīa palata s' nec oēs gustus corpo-
rales possunt in omēs saporēs sensibiles
palatū ei porcinū et gustus asini nō pos-
sunt i saporēs aromati. Nō ergo mirer'
si palata multoz etiā mūda et sana nō dū
attingūt ad sensū saporū spūtualiū. Hoc
em' p'hibet sublimitas et nobilitas iporū
saporū atq' grossities atq' obtusio palatoz.
In nonnullis aut' defectus masticatiōis et
exp'ssionis saporū sensum impedit eorundē.
Quidā enim panē vite deglutiūt et ea ve-
locitate ac festinatione illū trāsire et abire
faciūt vt nō solū nullū ex eo saporē suauī-
tatis masticādo exp'mant sed nec etiā sal-
tē illū odoris eius et tenuē vestigiū retine-
ant. Alij vō nec faucibus cordis illū tan-
gunt sed specietenus tñ et ore corpis eidē
solūmodo appropinquāt. in vtriq' ergo
eoz causa euident' ē quare nihil spūalis
suauitatis ac saporis ex eo p'ticipāt. Et q'
virtus saporandī scilicet atq' sciendī ita
sublimiter donū est solius dei cui' aliqd
p' modicū et tanq' arra nonnullis hic ele-
ctoꝝ p'rogatur. Plenitudo aut' eis dē in po-
sterū reservatur. Non aut' est nostre pote-
statis adiuuare viros sanctos ad obtinē-
dū illud. virtutē aut' masticatiū hui' san-
ctissimi delitiosissimi cibi q' ē intellect' fi-
dei et alius luminib' virtuosiss' illuminatos
ad modicū saltē possum' cōfortare. Den-
tes siq' dē intellect' in ipm quāto p'sundi
possūt figēdi sunt vt inde sapor exp'mat'
suauitas. Horū aut' dentū fictiōes nō sūt
nisi p'sunde atq' acute de illo cogitatiōes.
Inter has ergo p'ma ē omnipotētis virtus
diuine ammiratio. nō dubitationis sed
laudis. et magnificatiōis. q' tā mirifica trās-
substantiatione panē celestē atq' viuificū po-
tūq' salutarē sub forma panis et vini ex-
hibet visibili. Secūda ē diuine sapiētie
et puidētie q' ad o salubrit' ad oq' cōueniē-
ter n're eruditōi. n'req' refectioni p' statu p-
uulitāt' et ipse cōis vie p'sultū ē vt ipa for-
ma visibilis ipam refectionē q'ten' nobis
nūc ea videre possibile ē et ad ea nos inui-
tet sancteq' dilectionis cōmunionem nos
inuiem habere suadeat. Tercia est di-
uine bonitatis habūdantiā atq' diuine
q' nobis ibi spūalē sacietatē atq' refectionē

et tanta promptitudine offert et tanta hilaritate ac festiuitate nisi per se steterit exhibet. Quis ei digne existimet vel admiretur celebritatem festiuitatemque: cuius ubi in medio angelorum panis vite comedit. Non ei credendum est regem angelorum dominum absque multa frequentium astantium angelorum sacerdotale vel pontificale ibi officium exercere. Quis enim episcopus absque ministrorum frequentia et ornatu sacra missarum solennia celebrat. Quid ergo sciendum est de pontifice vniuersali christo domino ubi sacrum tam solenne agit officium putas non solum esse in altari et non habentem sanctorum angelorum qualiter requirat eius gloria comitatum. Quarta est miscellanea diuine recogitatio in hoc quod pro filio suo non peperit. sed pro nobis omnibus tradidit illum. sicut legitur ad Romanos. viii. Hoc est memoria dñice passionis quam ipse panis vite in isto sacramento faciendam docuit. Mathei xvi. marci. xiii. Luc. xii. Hoc facite in mea memoracione. Huius quattuor ut ita dicam masticacionibus velut quattuor nobis saporibus exprimitur quibus omnibus spes in deum et amor reficitur. Dum enim omnipotentem virtutem ad transubstanciandas mutandasque substantias ac naturas propter salutem nostram a deo paratam promptamque cernimus. Dum eius sapientiam adeo studiosam circa salutem nostram ipsa eadem illuminare cognoscimus. Dum eius bonitatem adeo largam atque redundantem erga nos conspiciamus. Dum miscellanea eius super abundantissimam multitudinem miseris nostris tot tantisque precibus occurrentem experimur sicut illo sacramento nobis ostenditur et nos etiam propter persecuti sumus. In huius quattuor quis locus nobis diffidentem aut desperationis relinquit. Quis locus abscessionis a calore eius nobis inuenit. Quis adeo ruinosus aut hereticus est ut huius subpedi culis non succubiat. Quis adeo frigidus aut amore terrenorum gelidus ut tantorum beneficiorum tantis facibus inflamescit. Et cum ista quattuor perscrutatus consideraueris non aliud ea sapere inuenies quam ipsam diuinam bonitatem. Sed qui de promptitudine omnipotentissime virtutis studiositatis sapientie vniuersalis inundatio bonitatis primitiue atque fontalis superabundancia in se pietatis erga nos solum ad nos transfundit diuine pietatis odorem sive saporem quo sapore spes nostra ad robur reficitur et cremetur. Dilectio autem inde roboratur et augetur ut ex iniecto oleo flamma et ex imis ignis aridis incendiis. et sive

aptius saporibus istos nosari. Hec enim nominaciones ipsius ut miscellanea saporis unctio subinstat olei atque pinguedinis spiritalis seu materialis. bonitatis vero dulcis. sapientie actus virtutis. et potencie solidus. Saporibus autem ipsius panis vite in eo quidem quod sacrificium quod ex zelo pietate simul ac beniuolencia oblatum tres sunt eius saporibus. quantum ad ardorem zeli saporis eius est ut affature vel vstulature quod vulgo dicitur brulex. Ex pietate vero saporis eius est sicut fructus. Igne namque tribulationis fructus est in oleo miscellanea et pietatis. Oleos vero grece miscellanea latine interpretatur. In quantum vero ex beniuolencia qua bonum gratie et glorie nobis eousque voluit ut precio ipso sui et morte nobis illud emeret siue compararet. Saporis eius est sicut cocture ex dybano. Tres ergo iste cociones tres nominatos per cogitantibus ingerunt saporibus. Prima videlicet zeli ipsius quo eousque exarsit quo a deo gloria patris zelatus est quo contumeliam eius a deo ferre non sustinuit ut per illam restauranda atque magnificanda per hac vero exterminanda mori non dubitauerit. Secunda miscellanea atque compassionis ipsius qua miseriam nostram assumere et portare nec non et pro latrocinis nostris in ligno crucis pendere dignatus est. Tercia beniuolencie qua a deo nobis bonum voluit ut tanto precio illud nobis emeret ut diximus. et isti tres saporibus quemadmodum quattuor supra dicti saporibus sunt solius bonitatis ipsius et charitatis quam erga nos ostendit. Zeli eius et pietas et beniuolencia tres sunt vel rami vel partes vel officia charitatis. Jam autem didicisti in naturalibus quod simile ex simili generatur et simile ex simili nutritur et qualiter hoc sit et in moralibus etiam notissimum est et usu et consuetudine certum. quod sicut ignis igne conuenientius accenditur. et fortius atque facilius. ita amor amore charitas charitate. Quia ergo istud sacrificium totius ut diximus flammis charitatis flagrat et ardet tota spiritus sancti fornace succensum flammescit. quid conuenientius aut efficacius incendiando igni sancte dilectionis nutriende augere robora deique charitati vel adhiberi potuit vel excogitari. Quia in naturalibus audiuit quod melius sapit melius et nutrit. Nihil autem melius potest sapere sacrificium illud quam charitatem qua in donis dei nullum maius ut dicit Augustinus. Nec aliquid magis eam sapere quam ipsum cum eam secundum omnes

sui partē seu ramū seu officiū sapiat in vl-
 timo seu summo saporis quantū in eo ē.
 Non em̄ aliam charitatē quāz eam q̄ ma-
 iorem nemo habet. vt legitur Jobannis.
 xv. sapit charitatē. Nanq; qua ip̄e xp̄us ar-
 det cui nulla p̄pabilis maximo certissimo
 q; sui signo seu testimonio ostendit. mari-
 mū siquidē fuit maxime dilectionis signū
 dominice dilectionis vel passionis bene-
 ficiū. Nihil autē illo signo verius habet tā
 frequens eius oblato ad patrē. Lōm uni-
 catio in nos tantoq; p̄mpitudo atz sedu-
 litas offerendi se nobis et exhibendi quo-
 tiens voluerim⁹ et vltra etiā quam veli-
 mus. Interdū siquidem vocatus venit p̄
 voluntate nostra. Detentus nobiscū ma-
 net et in sacris scrinijs seu sacrarijs impo-
 situs p̄ nostre beneplacito volūtatis expe-
 ctat expleto mynisterio dimissus ad celos
 redit. Inde et missa recte nominata videt̄
 eo q̄ expleto eius mynisterio vera hostia
 dimissa vel trāsmissa sit ad celos. Quia er-
 go magis maiorēq; charitatē seu dilectio-
 nem sape ingerere ac imp̄mere potest pa-
 lato cordis ad hoc ydoneo tam tante bñ-
 ficencie p̄mpitudo tantaq; sedulitas tan-
 q; infatigabilis etiā in ingratos et malos
 dominatissime maiestatis pene importu-
 na offerositas. Octaua cogitatione cogi-
 tandū ē xp̄i sacerdoti q̄ vas oīm aroma-
 tū. ymo et spiritus scilicet apotheca totam
 habet in ore seu faucibus. Si quidē xp̄us
 domin⁹ spiritu. s. fm q̄ homo plenissim⁹
 omniūq; donorū et graciārū tanq; spūa-
 lium aromatiū excellēcia refertissim⁹. Ue
 faucibus cordis et ori quibus de tāta apo-
 theca tam nobilitū ac p̄ciosorū aromatus
 nihil saporis aut suauitatis influit aut di-
 stillat Ad hūc modū quia ip̄e ē alabastrū
 oīm vngentorū spūaliū in cui⁹ odore om̄s
 sancti ecurrerūt. sic legi⁹ Cantico. i. Lūi⁹
 odor in iohāne euāgelista concupiscēcias
 generauit et̄nas. Et qz ip̄e ē sicut cynamo-
 mū et balsamū aromatizās sicut mirra ele-
 cta dās suauitatē odoris. Ubi parit cogi-
 tandū ē q̄lōge ab ip̄o sin⁹ seu quātū cha-
 os int̄ nos et ip̄m firmauerim⁹ Luce. xvj.
 ad q̄s tāti saporis suauitas nō puenit tāti
 odoris flagrācia nō ptingit tāte fornacis ar-
 dor non penetrat. Prochdolo: vbi se ab-
 scōdit mis sacerdos a calore ei⁹ quib⁹ ex-
 tremis. quātū molū interpositione tanti
 camini flāmas a se p̄hibuit. Iuxta hunc
 modū et decoruptiōe palati cordis et na-

riū recogitandū ē quāta ip̄a sit q̄ tantā sa-
 poris suauitatē tantā odoris flagrāciam
 sentire nō sinit et istas cogitationes in du-
 as diuidim⁹ vlt vna cogitatio sit d̄ apo-
 theca aromatiū et alabastrū vngentorū. alia
 sunt de corruptiōe et elongatione et gelici-
 dio vt dixim⁹. Decimo cogitandū ē de sa-
 cramento ip̄o in eo q̄ sacramentū cuius sa-
 por in eo q̄ sacramentū sanctitas ē. Quan-
 te em̄ sanctitatis sit sanct⁹ sanctorum. imo
 fons auctor atz largitor oīm q; sanctifica-
 tionū. quāte etiā sanctitatis sit ip̄m sancti-
 ficationis instrumentū vas et liber vt al⁹
 dixim⁹. Liber in quo legi⁹ vas vñ hauri⁹
 instrumentū q̄ efficit tota attentio cogita-
 dū ē et ex hac cogitatione ingeri⁹ nob̄ illō
 velut sapor ip̄a sanctitas que nō ē nisi re-
 uerēcia aut veneratio sanctorū q̄ refilim⁹
 metu quodā et formidine ab eis metuētes
 illa ptingere vel tractare et indignitatē no-
 strā dignitati eorūndē applicare sanctita-
 tē ergo sapit sacramentū istud illi cui sapo-
 rē q; dixim⁹ imp̄mit. Qui aut saporē istū
 ex eo nō sentit vt canis aut porcus ad illō
 accedit. ppter quod dictū est Mathei. vii.
 Nolite sanctū dare canibus. Nō absq; ti-
 more et reuerēcia nō absq; veneratiōe ad
 illud p̄pinquat q̄ sanctitatē ei⁹ viuaciter
 cogitat. Undecimo cogitandū ē de eo in
 quātū panis vite vitalisq; resectio vbi tria
 maxie cogitanda sunt. Prīmū quātū esuri-
 d⁹ sit tā salutaris cib⁹ et quātū siciēdus por-
 Deinde quātū lacrimarū diluuiū et inun-
 datio elorū eē debeat q̄ ad tā venerādam
 mēsam accedit. Tercio quātū sit ap̄d patrē
 misericordiārū qui ab ip̄o ad panem an-
 gelorum manducandum inuitatur. cui et
 apponit. Quid autē aliud cogitare debet
 q̄ refectionē istā non esurit et sicit. nisi mor-
 tificatā se h̄re vtrū appetitiuū iteriorē aut
 plentū h̄re cordis stomachū spurcijs vici-
 orū ebriūq; se eē voluptate carnis aut va-
 nitate mōi. Qui vō absq; flumie lachry-
 rū ad illud accedere p̄sumit nō solūmō se
 nō inuitatū eē merito d̄ agnoscere eo q̄
 cōiuiis an̄ discubiti orī et manib⁹ abluē-
 dis aqua vbiq; daf sed etiā ne in eū diui-
 tus aia duertat puniat grauissime formi-
 dare sicut ondit dñs. Leui. x. i nadab et ab-
 yron q̄s ignis deuorauit vbi et dixit. San-
 ctificabo: in hijs q̄ appropinquāt mihi et
 Apostolus in. i. ad Heb: eos. Irrita enī
 quis faciens legem moysi sine vlla misera-
 tione duob⁹ aut tribus testibus moritur.

Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcauerit et sanguinem testamenti et spiritum gratie in quo sanctificatus est contumeliā fecerit. Tercio vero quis angelica dignitate honoratum se cogitat et non inde velut quendam saporē deuotiorē in sui honoratorem quoddammodo exprimat et in gradatū actiones non in resoluatur aut liquefiat. Duodecimo cogitandum de ipso in eo quod communio est corporis et sanguinis christi qua cogitatione quantum ad imitandum patrem et sequendum magistrum christum dominum communione et beneficentia inuicem et in omnes quis non videt. Quod enim exemplo ingeri magis quod impii potuit cordibus nostris paterne dilectionis et beneficentiae communio quam exemplo communis corporis et sanguinis domini quo magis perculari ac persterni exterminarique potuit contracta illa et nudata deterrime auaricie et infauiste atque maledicte perpetatis excommunicatio. Tu autem nosti ex alijs quod saporatio susceptio similitudinis est saporato instrumento gustabili. Quapropter ut comedit saporat et gustat sacramentum istud qui similitudines eiusdem quas expressimus in palato cordis recipit. Has ergo duodecim meditationes seu cogitationes seu masticationes spirituales idcirco nominauimus quia non minimam occasionem et non modicū prestant adiumentū ad percipiendos saporē salutares atque viuificos ex pane vite et potu. Verū quia non tam ut comedimus quā etiam ut comedamur ad mensam istam accedimus. ut laute et splendide christum dominum ex nobis reficiamus totis studijs ac viribus eniti debemus quod vti quod facimus si affatos zelo glorie dei si frixos fraterna compassione. si coctos pie ac sancte benivolentiae desiderijs nos eidem exhibeamus. Demū si vas aromatū spiritualium interiora virtutum plenitudine si alabastra vngentorum exteriorum exemplorum redolentia et bone fame testimonio. Deinde si sanctos hoc est puros ab omni extricatione peccati et seorsum a mundana conuersatione dei quod fuitio totaliter ad dictos nos ipsos ei obtulerimus. Si panes absque fermento malicie et nequicie et absque mustiditate si azimos puritate. recentes nouitate. calidos charitate. teneros obediencia et pietate. Si communes siue communicantes nos ipsos et bona nostra alijs ad mensam istā venerimus. Alioquin excommunicati ad

mensam istam accedimus. Iuxta mandatum eiusdem Proverb. xiiij. Sedentes ad mensam dei diuina qualia nobis apposta sunt grata vicissitudine apponimus et et nos illa.

De penitencia.

Non hoc loquimur de penitencia et precibus eius ac fructibus. Hanc autē ex effectibus suis et utilitatibus. laudantes nominare consueuimus in publicis exhortationibus et resuscitatricem succurratricem in plio occisorum. sanatrice infirmorum. Rectificatrice rumarum. renouatricem inueteratorum. restitutricem depeditorum. Reconciliatricem offensorum. repatrice detorum. reuelatrice lapsorum. reductrice oberrantium. Emendatrice forfactorum. Iustificatrice malefactorum. Lotrice sordidatorum. Solutricem male concreditorum. Liberatricem captiuorum. Et felices conuiuij cōcitatricem scilicet in bonos comunicatricem dico malorum et similiter resolidatricem fractorum. Has omnes utilitates et fructus eius esse sola dubitat vel ignorat impietas infidelitatis que omnes utilitates ei denegat et usque errauerunt quidam heretici ut omnino assererent quod non est peccantibus animabus reuersio. Et atque quod nulla ei spes venie loci post lapsum sumētes occasionē erroris a verbo Apostoli quod legis ad Hebræos vi. In possibile est eos qui semel sunt illuminati gustauerunt etiam donum celeste et participes facti sunt spiritus sancti. Gustauerunt nihilominus bonum dei verbum virtutesque seculi venturi et lapsi sunt. Rursus reuocari ad penitentiam que locutio si iuxta puerilitatem eorum intelligenda esset. Non verbum apostolicū fuisse sed apostaticum et ab eis vel eorum similibus scilicet sacras scripturas adulteratoribus et corruptoribus verbis apostolicis insertū qui tate impietatis sacrilegio auctoritatē apostolicā erroribus suis imponere non verentur et impingere non formidant. Intelligitur enim de renouatione baptismali de qua quod rursus fieri aut iterari non possit iam euidenter et irrefragabili ostensione docuimus. Vel de renouatione in futurā vita sub hoc sensu impossibile est eos renouari. Hoc est in altera vita que est post hanc. quasi diceret. eos qui nouitate sanctificationis hic. id est in hac vita dono sancti spiritus suscepit amittunt vel potius dimittunt. Hic hoc est in ista vita eos. rursus hoc est post hanc vitam

renouari ad penitentiam hoc est impossibile
est ut amissa hec finalis nouitas iterum restau-
retur vel secundum morem scripture ex hoc verbo
semel potest colligi idem sensus. Sicut legitur
puer. xxviii. Qui pueris gradibus vijs con-
cider semel hoc est absque reparatione. Iuxta
hunc modum legitur Job. xxviii. Semel lo-
quetur deus hoc est absque iteratione. Et pro-
pter hoc statim sequitur et cetero idipsum non
repetitur iuxta ergo hunc modum semel lapsus
hic intelligitur. Hoc est absque reparatione vel ite-
ratione penitentiali. Manifestum enim est eos
qui amissa hic baptismalis sanctificationis
nouitate per penam huius non recuperant rur-
sus seu postea renouari ad penitentiam eo
quod post vitam istam penitentia non sit locus
huiusmodi autem intelligitur semel lapsus quod vi-
delicet qui non adiungitur hic per penam ut
resurgat. Posset tamen intelligi illud impos-
sibile impossibile nature. nature enim im-
possibile est quicquid a statu gratie lapsos
restaurare seu restituere ad eandem licet sit
omnipotentia diuine possibile. Quod enim pec-
catores ad penam resurgunt non est nature
efficienti sed grande stupendum miracu-
lum. Hoc autem dixit apostolus ut deterret a la-
psu per difficultatem et impossibilitatem natu-
ralem resurgendi. Hinc ergo errorem tam
impium tamque nequam primum agredimur
destruere. Deinde errorem hebreorum qui confessionem
soli deo faciendam esse nullatenus aut sacer-
dotibus pertinaci cecitate contendunt. In
his ergo accidit istis erroneis ut non so-
lum nulla sit sanctificatio penitentialis sed
etiam ut pene nulla et etiam noxia sit in adul-
tis sanctificatio baptismalis. Adde enim
per paucos persistunt absque lapsu in sancti-
tate baptismali ut pene nulli censeri sint
comparatione multitudinis eorum qui prolapsi
sunt ex ista. Huius autem omnibus non solum
irrita et nulla facta est sanctificatio baptis-
malis sed etiam ingratitudinis et apostasie
defecto occasio. ita ut melius esset eis nu-
quam fuisse renatos post gratiam regeneratio-
nis in ingratitudine et apostasia facti ceci-
disse. Meliusque eis esset ad dei numquam acces-
sisse quam cum accumulatione ingratitudinis quam
de facto vocauimus ab ipso recessisse. Iux-
ta illud mathei. xvi. Bonum erat ei si na-
tus non fuisset. et marci. xiii. et ii. pe. ii. Me-
lius erat eis non cognoscere viam iusticie quam
post agnitionem retrosum conuertere ab eo quod
illis traditum est sancto mandato. Inde di-
ctum est et illud Turpius est eis quam non ad-

mittitur hospes. Deinde manifestum est per
se esse rerum natura impossibile nulla esse
omnino obligationem. Querimus ergo ab
illis de isto qui lapsus est et penitet et pa-
tus est emendare per viribus quod deliquit. Que-
rimus inquit quid ab eo requiratur ampli-
us. Cum enim ultra vires et posse aliquid face-
re natura impossibile sit unicuique ergo nul-
la eius est obligatio. Similiter ipsum non pec-
casse vel non esse lapsum modo est natu-
ra impossibile et omnino non cadens sub
potestate liberi arbitrii. Non tenet ergo nec
peccasse nec ab eo requiritur deus ut non pec-
cauerit quod ergo totum facit quod ab eo re-
quitur deus et exigit iusticia. etiam de preterito la-
psu facit ergo quicquid iustum est facere ergo
iustus est. Preterea autem requirit deus ab
eo emendationem preteriti lapsus aut non. si
regrit et non regrit quod ei est impossibile
ut iam diximus. Requirit ergo ab eo solus
quod ei possibile est ut nos posuimus. Totum er-
go facit quod ab eo requirit deus. Nihil autem
ab eo requirit deus quod non requirit iusticia
vel conuersio. Totum ergo quod facit quod ius-
tum est eum facere et emendat quicquid iustum
est eum emendare. Quia ergo facit deo quod
quid ab eo requiritur necessario deo satisf-
facit atque iusticie ergo nihil amplius petit
ab eo deus pro eo quod peccauit. Quantum
ergo ad deum pende est ac si non peccasset.
Valet ergo penitentia in hoc quod in statu
preteriti restituit penitentem. Si autem non regrit
ab eo emendationem certum autem est quod reg-
rit ab illo quicquid facere tenetur et debet.
Sequitur ergo ut iste non teneatur emenda-
tionem facere. Si autem non tenetur emenda-
tionem facere ergo nec ad penam nec ad aliquid
pro tenetur quod est manifeste inconueni-
ens. Amplius. quod deus non restituit
sic penitentem gratiam suam. aut est preteritum
lapsus aut alia de causa. Quod si dixe-
rit quod preteritum et merito preteriti lapsus se-
quitur manifeste quod inique punitur. Necessa-
ria enim et impossibilia sicut non habet leges
ita nec penam nec puaricationem nec penam
nec remunerationem quod ergo istum peccasse nec
cessarium est et ipsum non peccasse impossibile et
iam nullomodo voluntarium hoc est volunta-
ti vel libero arbitrio subiectum. et quod ampli-
us est voluntati istius contrarium vellet enim
quantum potest se non peccasse. Inique er-
go cum eo agitur quacumque pena pro hoc pu-
niatur. Punitur autem pena damni pro hoc
Amplius. nec deus nec iusticia ab eo

Revertat huc et exeat ex ore penitentia nihil posse diremum

requirit ut non peccauerit ut diximus. Quod autem magis requiri vel exigi potest aliquid ab aliquo quam tormentum. Si per hoc pena tanta ei irrogatur ab eo ergo requiritur non emendatio peccati quod fecit sed magis tormentum extorqueri ab eo intenditur quod non peccauerit quia pena tanti damni ei irrogatur pro eo quod peccauerit et per ipsum peccasse quod utique iam necessarium est ei et in euitabile puniendum siquidem est per eo quod peccauerit et pro ipso peccato peccasse quod iam non cadit in potestate liberi arbitrii sicut nec ipsum non peccasse. Amplius ipsum penitere siue penitudo motus naturalis est in hominibus quo recedere nitimur a peccato et reuerti ad persistentiam innocentiam. Iudicat autem illud esse naturale hoc ipsum quod in omni indiuu duo ipsius speciei humane scilicet inuenitur dum modo capax et susceptibile sit illi quod dicimus propter pueros. Certum autem est quod nullus motus nature siue conatus frustra est natura liter neque vnquam natura ad aliquid conatur a quo sit naturali impossibilitate prohibita. a persistencia ergo innocentia impossibile est naturam humanam naturali impossibilitate esse prohibitam cum ad illam motum penitus obtinendam naturam contratur. Amplius ipsius animarum autem irreparabilis a parte diuine misericordie que per lapsus eiusdem in exorabile et omnino inflexibile eiusdem se redit aut apte ipsarum animarum quod adeo huiusmodi lapsibus vulneratur ut medicina ulterius locum in eis non habeat vel eorumque iniquatur ut ablutio atque deletio macularum eis impossibilis de cetero sit. Quod si apte diuine misericordie sequerentur eos manifeste duo inconuenientia que non tam falso quam etiam impie de deo sentiuntur. Primum est quia tunc vel parua vel nulla inueniatur dei misericordia quando illa decet habundantissimam esse. Quis enim dubitat tunc maxime decere superbam habundantem esse misericordiam dei quando maxime habundat misericordia et non obstitit iusticia in eis in eis autem qui penitent ut diximus non solum non obstitit iusticia sed etiam adiuuat dum enim se ipsum iustificat et torquet quod penitet diuine iusticie se per beneplacito suo torquendum exponit et tradit dum misericordiam toto desiderio totoque ciulatu et toto luctu cordis exposcat ubi queso decet dei misericordiam inueniri si in casu isto miserationes eius defecerint Quod si dixerint quod quoniam obstitit iusticia quod minus penitenti et ea poscendi impendatur misericordia

et ita ipsa ira dei que non potest esse nisi iustissima continet misericordiam eiusdem atque prohibet omnino a penitente. Verum est quod dicimus quod ibi parua vel nulla inuenitur misericordia dei ubi eam deceret maximam atque habundantissimam inueniri. Non enim est inuenire peccatorem qui non sit penitens. aut contumax. aut neuter. Quodammodum puulus aut iustus et ignorans ignorantia simplici. Qui enim negligens et ignorantia aut illa quod solum dici crassa et supina ignorantia est. non solum ignorans dicendus est. sed contumax eo quod noluit intellexeret ut bene ageret. Quia ergo contumax et penitens contrarii sunt et maxime a se distantes in genere peccatorum. Contumax autem per ipsam contumaciam remotissimus penitentes misericordie gratie iustificationis sunt propinquiores medius et extremis contumaces enim omnino se elongant et recedunt a misericordia dei. Medius autem in nullo appropinquat et appropinquat quod in nullo conatur nec etiam intendit manifestum ergo est quod penitentes propinquiores sunt dei misericordie et gratie iustificationis quas alii peccatores. Et hoc est quod ipsi tota studiofuitate atque conatu ad illam tendunt appropinquat ut medius. si ergo in eis non inuenitur misericordia dei habundantissima tunc est quod dicimus in priores enim misericordie dei necesse est eam habundantius operari. Quodammodum et in naturalibus fieri videmus. Ignis enim viciniore seu propinquiora sibi vehemens calefacit et lux eadem magis illuminat et ita de aliis. Quod si iusticia dei adeo artat eum misericordiam ut penitentes ad persistentiam gratiam non admittat aliquid aut in eo facit dei misericordiam aut nihil. Si nihil eodem modo se habet erga penitentes ut erga contumaces et hoc est euidenter iniquitas sed ut non magis respiciat penitentes dei misericordia quam contumaces et omnino nolentes reuerti. Si autem aliquid operatur in eos dei misericordia aliquid iniquitatis sue miseratiosis necesse est ut illud sit vel restitutio gratie licet minoris quam persistencia fuerit et ita declaratum est quod intendebamus videlicet quod est reuersio a iacob et reditus ad dei gratiam et amor licet non ad tantam a quantam prolapsa sunt. Et nos ad hoc discutiemus infra vel erit diminutio pene infernalis et hec diminutio vel erit per totam ipsam penam miserantis quod dicitur quanta vel aliquota totum vel non. Si autem fuerit penitus necesse est per penitudinem tandem totam penam infernale euacuari. Omnis enim huiusmodi penam aliquoties precise est in suo toto. Quia propter si hac penitudinem tanta tanta penam infernalis pene tollitur. Tanta iterum penitudine

tantā alia tollitur ita donec cōsumatur
Si ita est de misericordia dei vel iusticia
vt tanta penitudo tñ de pena predicta di
minuat, fiat ergo tandē vt replicat̃ ⁊ ite
ratis penitudinib⁹ tanta pena infernalis
absumatur. quapropter tota dampnatio
eterna. Est ergo effugiū ⁊ euasio ab eter
na dampnatione per penitudinē seu peni
tentia. Si vero nō fuerit pars aut erit ma
ius parte aut non. Q̃ si fuerit maius pre
cicius ergo veniet ad consumptionē to
cius pene per viam quā dixim⁹ si autē nec
fuerit ps nec mai⁹ pte erit ergo quamlib⁹
pte min⁹ q̃re erit sic punct⁹ ad totā penā.
Quare detractio illi⁹ a toto erit sic detras
ctio pūcti a linea vlt⁹ corpenō ē diminutio
illius in aliq̃. Relinquit ergo ex omnib⁹
hīs misericordia dei in eos qui penitēt ni
hil miserationis opari. Q̃ nec restitutio
nem gratie nec diminutionem pene et ita
omnino nullā esse misericordia dei in eos
de⁹. Q̃ si dixerit q̃ operat̃ diminutionē
pene temporalis vel dilationē pene iehēna
lis. Dilationē vero vnū diei vlt⁹ multotū
etiam manifestū cñō plus dixisse q̃ si de
tractionem pūcti dixisset ex lineā vel corpe
ad eternitātē em̃ nec milia annorū plus q̃
punctus sunt quantū autē indecēs sit hoc
misericordie dei apparet ex illo exemplo.
Quemadmodum si q̃s deberet alicui re
gi inclito valde ac p̃magnifico innumera
biles thesauros nullomō deceret regis il
lius magnificenciā obulū vnū remittere
solummodo vel minutū. Sed potius cō
tumeliā eēt ei adeo vilē facere remissionē
⁊ adeo paucū vtilem recipiēt. tanto fort⁹
dei magnificentiā et gloriā decere non p̃
ista pūctalis ⁊ ridiculosa remissio. **A**mpli⁹
si ista misericordie p̃modica i no
bis erga peccātes in nos ⁊ veniā postulā
tes ita nos habere cogit vt non solū veni
am nos prestare sed etiam adiungere bene
ficiā nos faciat. Quid fons ille abissalis
misericordie dei i p̃cōres penitētes faciet
Stilla aut p̃modica ē omis humana mi
sericordia quantacūq̃ esse videatur ad
fontem illū indeficientē ⁊ redundāntissimū
misericordie dei. **A**mpli⁹ Qualiter ve
risimile est iusticia dei cōsue artare mise
ricordiam ipsius vt non recipiat penitētes
⁊ non potius misericordia eius rigore ius
ticie flectere se veritatē nec min⁹ in illam
potēs quā conuerso. **A**mpli⁹ quā iustici
a⁹ regere pōt a peccāte nisi qm pōt satisf.

factionē. ergo obrēta satisfactio ē quā pōt
nulle sunt vltēri⁹ ptes iusticie. Quare de
inceps totū relinquit ipsi miserationi di
uine. Quia ergo q̃ min⁹ recipiat dei mise
ricordia sola obfistit iusticia. Manifestū ē
q̃ satisfaciētē alias satisfactioē recipit
miseratione diuina. **A**mpli⁹ ipse qui
penitet adiuvat quantū in se est dei iusti
tiam toto studio ⁊ viribus. Iniquitas au
tem est malum pro bono retribuere iusti
ciam ergo diuina non impedit ipm quā
do misericordiā consequatur ⁊ certum est
q̃ alius ipsum non impedit neq̃ obfistit.
Amplius ipsa iusticia dei via ē ad mi
sericordiā obtinendā. Q̃ em̃ flagellat ex
iusticia aut hoc ē ppter correctiō⁹ ⁊ emē
daciō⁹ flagellati ⁊ alior et tūc manifestū
est q̃ ipsa iusticia flagello⁹ via ē et adiu
mentū ad misericordiā eius q̃ sic flagella
tur Multū em̃ misere⁹ deus q̃ correctio
nē p flagella pcurat. Et amp. eorū miseri
tendit ppter ipaz correctiō⁹ postq̃ corre
cti fuerint. Si aut p flagella non intendit
nisi vindictā ⁊ penā in eo q̃ pena non vi
detur ista intentio eē iusticie sed poti⁹ ma
lignitatē ⁊ ire. Dyabol⁹ em̃ aduersus ele
ctos non intendit nisi tormētū et penā in
q̃ntū tormētū ⁊ pena. **A**mpli⁹ p̃fecti ⁊
p̃cones rei publice sc̃larī per penas quas
malifici infligūt intēdūt correctiō⁹ hoim
nec s̃stint intentio eorū i penis tormētū ⁊ in
eo q̃ talia sunt s̃z vñt eis vt vñs ad cor
rectionē ⁊ tranquillitatē vite hominū. Quā
ergo fortius diuina iusticia longe erit ab
ira ⁊ malignitate dyabolica vt nō s̃stiat i
eis. Sed magl vñtur eis vt vñs et amini
culis ad bona que decz intendere magni
ficentiā bonitatis sue. Manifestū ergo ex
hīs iusticiā dei viam p̃parare ⁊ adiūz
pandere misericordie ipsius presentium
flagellozū inflictiōibus et nullatenus
obfistere misericordie quo min⁹ larga sit
in peccatores q̃ per penitentiā iusticie dei
se submitunt ⁊ se ipsos quasi de iniuriā ⁊
cōtumeliā in seipīs vindicātes torquent
velud quidam diuine iusticie executores
⁊ p̃fecture ipsius atrocissimi lictores.
Amplius necesse est cōcordare diuinam
iusticiā ⁊ misericordiā nullamq̃ esse repu
gnantiā inter eas. Sicut autē se habet ad
cōtumaces iusticia sic ad penitentes mise
ricordia quapropter erit et pmutatū vt
quemadmodū ad contumaces misericor
dia sic ad penitentes iusticia. Quare sicut
Eū

vtunt

contumaces eternaliter nō liberat misericordia. licet quātū eā decet d' eorū minuat pena. Sic penitētes nō dānabit eternaliter iusticia quīs in eo q' iustū est adiciat penam. **A**mp. sic se habet ad inuicē cōtumacia et penitēcia sic liberatio et damnatio et'na. Et iterū sic iusticia ad damnationem eorū sic misericordia ad liberationē eorūdem quia vtraq' vt causa efficiens proprie et se ergo et pmutatim vt quēadmodum cōtumacia ad eternam damnationem sic penitēcia ad oppositam liberationē. Quare quicqd aut quantū pōt cōtumacia ad eternā damnationē totū id et tū ex necessitate valebit penitēcia ad oppositam liberationē. Et iterū si iusticia per cōtumaciā merito infligit eternā dānationem. erit vt et misericordia p penitēciam operetur oppositā liberationē. Modis enim omnib' necesse ē vt quōd contumacia causa ē eterne dānationis. sic penitēcia causa sit oppositę liberationis. **A**mplius cū fuerint. a. et b. termini ad inuicem distātes et eregione atq' ex directo oppositi. Deinde. e. et f. similiter inuicē se habentes et eiusdē distātie ab inuicem vt illi ita vt quantū distānt ab inuicem. a. et b. distānt tū ab inuicem. e. et f. Qui vti q' fuerit ppendiculariter et eque distātes et sub. a. et f. sub. b. dico quia necesse est vt cum. c. et d. eodem modo ab inuicem habeant se tam oppositione q' distātia vt a. b. et e. f. si fuerint. c. ppendiculariter sub a. hoc est inter. a. et e. erit necessario. d. in eadem equedistātia inter. b. et f. et nullo modo ppinquius. e. et f. distātia enim d. ad e. est sicut dragonalis recti anguli q' dranguli siue sicut latus oppositus recto angulo inter angulo ortogonio. distātia vero. d. ad f. est sicut latus eiusdē quadranguli vel sicut lat' p'nominati trianguli q' cum alio continet rectū angulū. Quare si debet esse motus qui vtiq' nō potest ēē nisi rectus et secundū rectum erit ex. a. p. c. m. e. et ex. b. per. d. m. f. Et si impossibilis ē motus. a. b. per. d. in. f. necessario erit impossibilis motus a termino. b. per. c. in. e. verbi gratia. sicut si. a. et b. sint ira et misericordia. c. et d. vt contumacia et penitēcia et vero. e. f. sicut eterna damnatio et ei' oppositum. Quia ergo ex ira dei et cōtumacia peccantiū est eterna damnatio quasi motus ex. a. per. c. m. e. erit similiter ex dei misericordia per penitētiā eterna libera

tio seu salus quasi motus ex. b. per. d. m. f. Et sicut impossibilis est motus a cōtumacia in eternam salutem seu liberationē q' est a termino. c. interminū. f. ppter obliq' tatem atq' distātiā. ita ex necessitate impossibilis est motus ab ipa penitēcia in eternam damnationē q' est a termino. d. ad terminum. e. ppter eandem obliq' tatem et distātiā. motus enim siue operationis tam ex ira dei q' ex misericordia eius impossibile est q' sit secundū obliq'ū per se sed magis secundū rectum et quasi ppendiculariter. Sunt enim cōtumacia et penitēcia. et generaliter merita ex modo aliquo sicut dispositiones naturales in natura siue naturaliter passibiles. Unde quemadmodū ex virtute naturaliter agente necesse est passibilia ab illa virtute recipere prout congruit dispositionibus passibilitatis sue sicut apparet in calore. qui lutum indurat et ceram emollit. Sic ex eadem dei optima voluntate contumax et penitens pro meritis suis ad similitudinē materialium dispositionū cōtraria recipiunt scilicet cōtumax condemnationem et penitens remissionē. Et sicut impossibile est vt sit contumacia et nō reuertentem omnino non cadat operatio ire. ita impossibile est vt super penitētes non descendat operatio misericordie dei que est remissio et gratia. interdum tamē etiam in contumaces descendit misericordia dei vt deseruat cōtumaciā suā et emolliatur ad obediendū creatori. hoc autē non est per ipam contumaciā neq' casualiter neq' occasionaliter. cōtumacia enim p se edirecto opponit se misericordie dei sicut legitur Job. xv. Tetendit aduersus deum manū suā et contra omnipotentem roboratus est cucurrit aduersus deū erecto collo et pingui ceruice armatus est. **Q**u' ergo operatio dei ad cōtumaces interdum descendit de habundantia et inundatiōe eius est que tantū obicem ymurmuriet montem cōtumacie sue impetu et fortitudine irrumpit. Et ppter hoc peccatum in spiritum sanctum irremissibile dixit veritas. Mathei. xij. et Maci. iij. et Luce. xij. **A**mplius. querim' ab huius blasphemis qualiter intelligant deū nō misereri penitētib' eousq' vt in pristina gratiam eos recipiat siue restituat. Necesse habent debere deum non posse vel deum non posse reparare lapsū qui em de

nihil creauit. Nemo audet dicere simili
ter ipm nescire lapsum reparare non mi-
nus nequarium est nec minus manifestus
inconueniens. Restat ergo ut dicant deus
nolle misereri penitentibus eousque quo di-
ximus. Non possunt autem effugere que
admodum dicunt potentiam dei esse super
omne possibile et scientiam vel sapientiam
eius super scibile. Sic necessario bonitas
eius super omne sibi congruens et similiter
respondens ut iusticia eius sit super omne
iustificabile et misericordia eius super om-
ne miserabile. Sicut ergo nullus possibili-
le effugit potentiam eius. nullum scibile
scientiam eius. ita nullum iustificabile ius-
ticiam eius. nullus miserabile misericor-
diam eius et nullum iudicabile ut ita dica-
mus iudicium eius. et nullum damnabi-
le damnationem eius. nullumque ira dignum
iram eius. Quid autem est iustificabile iu-
dicabile atque damnabile iraque dignum
nisi peccator rebellis et contumax contra
dei optimam voluntatem. Quid ergo mi-
serabile ac misericordia dignum nisi pec-
cator penitens ac reuersus toto studio ac
viribus nitens ad emendandum deo quod de-
liquit et obediendum de cetero sue bene-
placito voluntatis. Manifestum ergo est quod
non continet se misericordia dei super pe-
nitentes qui et hoc ipsum quod penitent de
diuicijs bonitatis eius recipiunt. Quod si forte
quis dixerit quod quodammodo non defe-
fectus est vel impotentia sapientie dei quod ipsa
non scit hominem esse asinum. Sed defectus
iste est apte ipsius quod est hominem esse asinum
videlicet quod ipsius in natura sua non est scibile
eodem modo non ex defectu misericordie dei
est quod peccator licet penitens non reparatur
sine restituitur ad pristinam gratiam. Sed po-
tius defectus est apte ipsius qui in seipso
reparabilis sine restituibilis non est. Quem
admodum vulnus in nervo per transversum
non est sanabile neque nervus per transuer-
sum ruptus aut sectus iterum reuincibilis et
vulnus in carne et si sanabile sit non tamen
eousque ut vocauimus et maculas acatridis non
relinquit. In primis dicimus quod sensus con-
tradicit huic errori. quis enim non videat
correctionem in hominibus post delicta. et
meliorationem multam eousque ad sublimi-
ora bona peruenire post peccata et maio-
ra quam essent illa a quibus peccando prola-
psi sunt nec solum in hominibus istud est
Sed etiam in brutis animalibus que vide-

mus domari a ferocitate sua corrigi a bru-
talitate sua. sicut apparet in canibus quo-
rum vehementia et auaritia voracitatem te-
poratur et corrigi minis atque verberibus
adeo ut mensis dominorum suorum appropi-
quare non audeant. nec quicquam ex eis ca-
pere ymo cum multa mansuetudine ex-
spectant quod eis vel detur vel proiciatur. De
inde etiam erudiri quod apparet in ipsis can-
ibus qui erudiuntur etiam usque ad inue-
stigationem latronum ut de alijs taceamus
et de auibus que erudiuntur etiam usque ad
loquelam et salutationem magnatum. Ad
hoc ergo inconueniens deuenerunt ut so-
lum hominem ponant incorrigibilem et
inemendabilem et indisciplinabilem cum
ista incomparabiliter magis eis congru-
ant quam alijs animalibus. **Amplius.**
nulli dubium est quod tota voluntas mala
qua iste est auarus seu cupidus seu luxu-
riosus extingui possit in isto et contraria
voluntas in eo fieri. videmus enim aliquos
primo auaros et postea largos. Eodem
modo videmus quosdam primum luxurio-
sos et postea castos. certum autem est quod con-
trarium superueniens destruit contrarium
suum funditus. Quare castitas superueni-
ens destruit funditus luxuriam. Et ad hunc
modum est videre de omni vicio. **Amplius.**
de virtute apprehensiva manifestus est quod
ab errore quantumcumque est ei reuersio ad scien-
tiam et ab obliuione ad memoriam. Et insu-
per perficere contingit eum in multo nobili-
ore et certiore scientiam quam sit illa aqua
per obliuionem decidit. ergo et vi motiua sibi
euenire necesse est. Quis enim dubitat quin
ab ira scit se redire ad pacem et ab odio ad
amiciciam maiorem etiam quam ante fuerit.
Quapropter omne viciu delectabile est naturali-
ter ab anima humana et omnis virtus in ea
naturaliter plantabilis omnisque mala vo-
luntas eiusdemque naturaliter et contraria mu-
tabilis. Omnis ergo humana anima natu-
raliter est ad statum pristinum innocentie reuer-
ti possibilis et in statum pristinum reparabilis.
Amplius. si natura arborum et plantarum po-
tens est in reparationem et restitutionem omnium
eorum que vis et contrarietas hiemalis ei
abstulit. sicut videmus in uno tempore omnia
vegetabilia hoc est herbas et plantas recu-
perare quantumcumque asperitas hiemalis eis de-
abstulerat scilicet flores et folia et etiam frondes
ut in salicibus et vitibus apparet ac denuo
reuertere se ac exornare hijs omnibus quam
Lij

*Virg. serpens et
venenosa iusticia*

tofortius natura humana eousque deseri non debuit ut absque spe vlla surgendi caderet per peccata. **A**mplius. si serpenti quod tyris dicitur et multis aliis ut aquilis et accipitribus et ceruis virtutem ipsorum renouantia vetustatisque ac de fornicatione terminanda diuine sapientie bonitas dedit quomodo incompabiliter magisque huiusmodi virtutem homini indigenti de illa non prouidit.

Amplius. si corpori humano vires dedit quibus a casu suo corporali videlicet resurgere possit. Quam misericordissimus deus animam humanam a tam necessaria tamque salubri virtute nudam ac pauperem derelinquit. **A**mplius. si recidino corpori dei misericordia medicinas prouidit. quomodo non multo fortius recidinis animarum. Si enim corpora non sunt curanda nisi propter animas quod nec vtilia nisi propter eas adeo autem cure sit curatori omnium deo ut morbis eorum siue perniciis siue recidinis medicina prouidet quato fortius animarum morbis vtriusque medicinas necessarias et salubres prouidit.

Amplius. hominem libertate arbitrii prout naturaliter esse ac proprii iudicii propriamque potestatem illam facultatem naturaliter habere per seipsum manifestum est. Et si quis ad exterius ratione hoc est lingua in hoc contradicere voluerit corde tamen istud concedit. Inde est quod coactio et violentia tamquam nature humane contraria ab omni homine naturaliter fugiunt ac pruribus repelluntur. Inde est etiam quod cum aliquis in nos peccauerit ipsius reum ergo nos naturali iudicio iudicamus. Similiter et nos ipsos si in alios dereliquerimus. hoc autem nullo modo faceremus si nec nos nec illos nostri iudicii esse aut potestatis crederemus. In eos enim qui merito ignorant et in eos qui aliena vi et violentia ferunt non solummodo faciles sumus ad veniam. sed nec in aliquo eos reos esse vel deliquisse reputamus.

Tercium iudicium est quia ipsos delinquentes nature instinctu tamquam sui ipsorum indices adimus ut nobis quod delinquerunt emendent tamquam de se nobis iustitiam facientes tamquam debitoribus iusticie huiusmodi et emendationis expectamus. **Q**uarta vero probatio est et hoc ipsum est ipsa nature interna confessio ac recognitio quod unusquisque interrogatus an libenter et gaudenter non solum volenter fornicetur vel alio faciat quod est peccatum intus id est corde co-

scitetur et recognoscet quod sic. Quamquam enim in multis verum sit quod non pure volunt quod faciunt ymo ex parte et secundum quid volunt. Sic legimus. puer. xij. Vult et non vult piger. tamen verum est quod sola voluntate faciunt et insuper maiori voluntate videntur hoc facere quam si pure illud vellent maior enim aqua videtur qua obices irrumpit et resistentia repellit atque repellit quicquid sine obice ac resistentia fluit maior inquam in eo quod talis.

Amplius. si libertate arbitrii non esset homo prout dicitur sed necessitate sola atque violentia vel nature vel fati vel astrologorum vel demonum siue alterius cuiuscunque ferret siue impelleret aduoluta et cupita ac prohiberetur a volente ac cupiente omnino nemo peccaret. nec laude vel vituperio dignus esset. disciplinaque atque correctio et eruditio omnino nihil esset. nec agendum esset hominibus de moribus neque de virtutibus aut vitiis si nec cum lapidibus. pirari enim nature et necessitati nihil recipit. Sic neque lapis recipe quicquid potest disciplina vel eruditio per motum quem nature necessitas aut violentia ipsi vel viderit vel intulerit. **P**alam ergo est ex hijs hominibus sui iudicii sueque esse potestatis suique esse iudicem et arbitrum. Et propter hoc omni alij de se merito querenti vel etiam non querenti teneri de seipso iudicium et iustitiam exhibere. Si ergo in deum peccauerit tenetur ei iudicium et iustitiam facere de seipso. tenetur ergo condemnare se reum quod est finire per seipsum et torquere seu punire alius si exigentia delicti. Cum autem hoc fecerit deo satisfactum erit ab eo in parte ista nihil amplius. de iure exigere poterit deus hoc autem est veraciter penitere vix hoc iudicium et hanc iustitiam de seipso facere. Et hoc est quod legimus in psalmo. Iudicium et iusticia correctio sedis tue. Et iob. xxxiii. Aliquid quod non amat iudicium sanari potest. Et iterum in psalmo. Si iudicium et iusticia non tradas me calumniatoribus meis. **Q**uod de alio iudicio atque iusticia intelligi non potest. Et iterum. i. Cor. xij. Quod si nosmetipsos diiudicemus non vnius iudicemur. Ita ergo fecimus manifestum quod omnis peccator tenetur penitere seu penitentiam agere. hoc est iudicium et iustitiam de seipso facere et hac lege acceptate seu auctoritate nature lege inquam quam in seipso naturaliter vnusquisque legit nature inditam et inscriptam. auctoritateque et potestate qua se naturaliter vnusquisque prout eum euidenter cognoscit et interna confessione recognoscit. **Q**uod ergo huiusmodi legi solus deus est auctor datorque inscriptor huius potestatis siue auctoritatis institutor et dator. necesse est.

ipm et ratum et gratum habere iudiciūq;
hmoi lege ab huiusmodi potestate factū
fuerit tanq; propriū. Necesse em̄ est eius
esse iudiciū cui? lege et auctoritate sit. Im
possibile ē ergo h? iudiciū ab ipso tracta
ri seu reuocari. Ratiō ergo h? finiam quā
hmoi iudex ac lege siue fm̄ hanc legē p se
siue ptra seip̄s tulerit. ergo et absolutū h?
sic absolutū et p̄dēnatū sic p̄dēnatū. Abs
oluti sunt ergo ap̄o dei veraciter penitē
tes. Cum em̄ id totū soluant qd̄ lege illa
soluere debere iustissime indicatur neces
sario absoluti sunt. Jam ergo declaratus
est tibi penitentie iudiciū reuocari non
posse ac per illud absolutos in nullo vltē
rius remanere ligatos Et quia necessario
a deo absoluti habent tanq; eius leger
auctoritate absoluti. Et quia impossibile
est iterum damnari eos qui penitēntialis
iudiciū damnationē in se recte tulerunt ri
teq; susceperūt et portauerūt. Ex quo reli
quitur vt nihil omnino dānationis restet
veraciter ac digne penitētib; post pactaz
digne p̄niam. Verum qm̄ ipsa lex quā di
ximus naturalis regulas honestat̄ natu
ralis ac iusticie p̄tinentis originali corrupti
one pene tota sepulta et p̄suetudinali pe
ne tota cumulata tanq; aggere et malaz
p̄suetudinū superimposito. Quia etiam
lux ipsa interioris visus multiplicibus te
nebris quas numerare super sedemus in
uoluta ē et obscurata. sicut d̄t Job. xxvij.
Nos quippe inuoluimur tenebris. Et ite
rum eiusdem. iij. Circumdedit eum deus
tenebris. propter inq; istas duas causas
nec liber mentis inscriptas regulas hone
stat̄ plene aut pl̄e exhib; legibiles. nec
intellectus noster in eodem legere potest
distincte et aperte hinc ē q; tria nobis am
micula diuine prouidentie miseratione no
bis adhibuit videlicet. Lucernaz scriptu
re. adiutorium doctrine. spiraculum gra
tie de quo prouerb. xx. Lucerna hominis
spiraculum hominis que inuestigat om
nia secreta ventris. Quantum em̄ offen
dat ipse qui peccat a quātis bonis cadat
et in quāta mala se iniiciat. Deinde quan
tis auxiliis gratie diuine vt resurgat et re
leuetur indigeat nosse atq; videre non ē
nature tot et tantis malis immixte et im
merse atq; inuolute virtus aut officium
sed diuine gratie inestimabile atq; irre
gratiabile beneficium. prater hoc et eo sen
su doloris et compunctionis affligi. illoq;

flumine lacrimarū profluere. illo pudore
confundi. illoq; timore terreri. illo tremo
re concuti quod vnus etiam solius pec
cati mortal' vulnus imminetq; suppliciu
eterne damnationis feditasq; ac turpitu
do nuditasq; eiusdem peccati corā oculis
dei merito exigunt. Non est mortuaz spi
ritualiter animaz possibilitas sed grate
viuificat̄ sensificat̄ ac illuīantis interio
res oculos incōpabilr donū. supsedē me
tu prolixitatis enumerare et enartare quā
impossibile sit peccatori diuīo auxilio atq;
presidio destituto victo et in victorijs dy
aboli potestatem dato. et in eius seruitu
tem redacto ex. viij. Jobā. et ij. Lati. pe
tri. ij. Deindō letaliter vulnerato finibusq;
peccatorū constricto. Ex. v. puerb. quam
in quā impossibile est ei tot et tantis inco
modis p̄strato obruto et obfesso eripi de
potestate tenebrarum de faucibus leonū
infernaliū. De manibus vebemōib; de
quo legitur Job. xli. Non est super terraz
potestas que comperetur ei qui factus ē
vt nullum timeret per se ergo hoc est solū
viribus suis et resurgere non potest miser
rimus infidelissimus infelicitissimq; pec
cator qui per se solū cadere potuit. Quē
admodum alibi idem alijs verbis dicit̄
tur. scilz postq; homo est spiritus vadens
et non rediens. Uadēs scilicet per se nō re
diens autē per se. De alto nāq; gratie de
arce virtutum quasi de turre excelsa atq;
sublimi precipitare se potest in cloacā im
mundicie quantū ad luxurias secundū
Aug. in fornacē viciōrū et p̄funditatē aby
sum. Sed vt contractis vel potius amis
sis alis illuc reuolet. et non solum contra
ctis sed potius p̄trius illuc redeat est im
possibile. Manifestū est de hac contritio
ne. Job. xvi. De cōtritione et contractiōe
simul. Mathei. xij. Qui ceciderit super la
pidem istum confringetur super quē autē
cecidit cōteret eum. Et iterum. Luce. xx.
Omnis qui ceciderit super istū lapidem
conquassabitur. super quem autē ceciderit
cōminuet eum. Jam ergo patefecim; re
uersionem esse animab; humanis ac re
pationem seu restitutionē post lapsum in
peccata et qualiter etiam est hoc videlicet
quia partim ex conatu ipsarū animarū
licet ad modicum. partim autem ad plus
imum ymo pene ad totū ex superbabi
dātī grā vbi p̄us habūdauit dilectū et de
clarauim; etiam cū hoc et etiam stabiliū

Non est opus perant' per p̄māz i'dice sed mīng' dei misecant'

ma libertate arbitrii sue liberti arbitrii
 licet multum deprimat atq; detriti in no-
 bis. et quia largitas misericordie dei nul-
 lomo do se denegat ad illam redire cona-
 tibus qui conatus absq; eius adiutorio
 reuera nihil est. Sicut dicit Aug⁹ in libro
 confessioni. Scio inquit quia sine te nihil
 sunt omnes conatus mei. Et ipsa veritas
 Johan. xv. Sine me nihil potestis facere
 Qui etiam conatus. gratie dei puenient
 dona sunt. quando et ipm desiderare gra-
 tiam. gratie e sicut dicit Aug⁹. in libro de
 correctione et gratia. Desiderare autem gra-
 tiam et munus est. et ante ordine naturali
 qua ipsum conari ad gratiam. Quapro-
 pter si ipsum est gratie cum sit causa effici-
 ens eius quod est conari ad gratiam. Mul-
 to fortius ipsum conari ad gratiam gratia
 erit q; utiq; verum est secundum rectam in-
 tentionem eius q; est conari interdum ta-
 men conari ad gratiam intelligitur abu-
 suer. Qui facit aliquid quo facto ad grati-
 am recipiendam est habilior. licet non in-
 tendat ad gratiam. Intendere enim ad grati-
 am etiam gratie e quia ipsum nosse gra-
 tiam non potest esse nisi ex gratia. Aliud
 autem est longe conari redire ad innocen-
 tiam atq; iusticiam qualem natura sug-
 gerit et ostendit aliud conari ad sublimi-
 tatem gratie qua similiter gratia sola offi-
 dit fortassis enim possibile fuit nature hu-
 mane in statu naturalis innocentie si ab
 illo per peccatum non cecidisset si alia le-
 sio vel vis qua ipsum peccatum secuta es-
 set ad illam redire et omnem maculam ex il-
 lo inherentem vel relictam naturali peni-
 tudine abradere atq; abolere. ab alitu-
 dine autem gratie cadentes ad illam re-
 uolare nature viribus. per se impossibile
 est idubitanter et fm hunc statum nature
 rationes quas supra posuimus ad hoc fa-
 cientes intelligimus.

Nunc vero iuxta pmissum errorem
 secundum qui propius hebreorum
 est qui negant confessionem facien-
 dam esse sacerdotibus destruere aggredie-
 mur dicentes in pmissis q; si deus peccato-
 rem merito ut suspectum et ut paulo ante
 inimicum recusare voluerit et iudicem eum
 habere in causa qua aduersus ipm huius
 fuerit. Quis dubitat qn d iure facere pos-
 sit. Si q iudicium et iusticiam de se ipso pcto-
 per pnia deo facere noluerit merito et iu-
 re in eadem causa alius qua ipsemet in-

der erit. Alius ergo audiet delicta q; ipse
 qui deliquit. alius cognoscat atq; pnuicia-
 bit. Non autem audiet alius omnia et p-
 fecte nisi ipso qui deliquit confitente et enar-
 rante. quia ipse solus et maxime omnia il-
 la nouit. confessio ergo alij facienda est q;
 deo. **A**mplius. deo facta confessione
 quid ipse inde iudicet vel pnuiciet vtrum
 absoluat aut condemnet penitus ignora-
 tur nec pro absoluto nec pro condemna-
 to se habere debet. Sed pendebit pa-
 uidus et dubius pendente sententia et hec
 tota vita ista. Sententia ergo huius iudi-
 cij reservatur ad alteram vitam. et confes-
 sio ista in nullo illas accelera t quo perue-
 niat ad confitentem. Qualiter autem istud
 reputabitur iudicium vel iusticia de quo
 nulla apparet sententia quo nullus appa-
 ret absolutus vel condemnatus. Quid si di-
 xerit. Quia huius confessio mitigat iram
 iudicis et hoc quidem verum e concedi-
 mus si ex deuotione fuerit. **A**mplius
 hec est figura seu forma iudicii ut primus
 iudex sedeat in medio. actor et reus stent
 ante iudicem alter alteri ex aduerso. Dein
 de aduocati et testes. Aduocati ut de iure
 causas instruant. testes ut de facto. cautum
 sit est in iure isto scilicet et politico ut nemo
 iure suo ius sibi dicat et eo ipso q; istud p-
 sumperit rei ipsa careat. Quia ergo peni-
 tes in eo iudicio q; cum deo iudicandus eret
 e et a deo impetis. merito in eodem iudicio
 iudex ee non potest. sub alio ergo et pali-
 um iudicandus e et quia ipse densibide ac-
 tor est. nris legibus et puetudinibus congru-
 entissimum est ymo eisdem firmatum et ob-
 suatum ut tercius in medio sedeat q; ius
 reddat. potissimum illa de causa. q; nris le-
 gib; et puetudinibus tanq; vijs notissimis
 atq; certissimis maxie reducendi et reducibi-
 les sum; ad lucem veritatis et via salutis p-
 pter qd et hoc idem ipse elegit ysa. xliij. Re-
 duc in memoriam ut iudicemur filii. Narra-
 si qd habes ut iustificer. et Mich. vi. Judi-
 cium domini cum populo suo et cum israel iu-
 dicabitur. De hoc. iob. xxxi. Si contemps-
 iudicium subire cum suo meo et ancilla mea
 cum disceptaret aduersum me. Qui autem pec-
 catum non solum peccatum est et iniquitas.
 Sicut legis. Johan. iij. sed etiam vulnus
 est siue morbus siue egritudo. et est sicut fur-
 tum est vel rapina que committit in des-
 um necessario ex his tribus tres rationes

oriunt quibus euidenter ostenditur confessio-
nem coram alio q̄ deo esse faciendam
Sic enim iniquitates et iniurie tempora-
les siue corporales iudices habet ac ma-
gistratus proprios qui eis iudicet pronun-
cent et ministros qui iudicii sententias ex-
equantur. Quotofortius spirituales iniurie
iudices habebunt et magistratus et alia q̄
iudicii sunt. Quapropter erit ō hijs neces-
sario iudicij et ideo iudex seu iudices. Cer-
tum autem est quia de hijs iudicare neque-
unt absq̄ cognitione. hec autem non potest ni-
si per confessionem. confessio ergo facienda
est de rebus istis huius iudicibus. **A**mplius
et aduocat⁹ qui occultat. Ius et testis
qui abscondit veritatem facti uterq̄ peccat
in iudicem. Si utriusq̄ reuelatio p̄desse
debeat et nulli obesse. Reuelatio autem con-
fessionis euidenter p̄dest confitentibus et nul-
li obest. Et si forsitan in aliquo casu contra-
rium inueniret forsitan ibi non esset con-
fessio facienda. Quoniam admodum si confessi-
onis auditor p̄pitor esset et publicator con-
fessionum. Alij etiam casus sunt in quibus
non audent dicere q̄ teneant homines
facere confessionem. Quomodo si quis
cogitauit vel coniurauit in morte sacerdo-
tis sui et videat eum ad iram et odium facile
non audent dicere q̄ teneant hoc eodem
confiteri. Eodem modo si mulier speciosa sa-
cerdoti sui lasciuia ac petulantia nouerit
et qd mulieres sibi p̄fidentes nota eaz in-
firmitate et auditis temptationibus sollicita-
re de turpitudine cōsueuerit. mōis omnibus
psulim⁹ vt de licencia ipsius vel epi sui sa-
cerdoti alteri cōfiteatur. Eodem modo si in-
p̄cupiscentia sacerdoti sui aliqua exarse-
rit qd vtq̄ grāde horrendūq̄ peccatū est
si sacerdotem suū infirmū carne nouerit.
non audent cōsulare qd hec eodem cō-
fiteatur. Juxta istos mōs facile cōcogita-
re casuum quib⁹ licitum est alij q̄ p̄prio
confessiones facere sacerdoti sicut in hijs
que tangūt ipm sacerdotē ex quorū scz no-
ticia spirituale picul⁹ inuenit sacerdoti
vel quando spūale vel etiam corpale pic-
culum magnū ex ipsa p̄fessione immineret
confidenti. Salus em̄ per p̄fessionem que-
renda est et saluti nō piculo debet p̄fessio
deseruere. **A**mplius. si cure medici cō-
missus est eger et hoc iure vel lege non di-
co propria voluntate sed officio et digni-
tate ipsius medici. necesse habet eger et de-
bito est facere q̄ suum est quo min⁹ im-

peditur medicantis officium. Quapropter
de tegere ei ac reuelare morbos suos et
vulnera. Quia ergo manifestū est sacer-
dotes curatos cui est medicine spiritualis
omniū eorū habere q̄is cōmissi sūt hoc
non est voluntate eorum sed ipsorū me-
dicorū officio et dignitate palam est abs-
q̄ iniuria sacerdotū morbos suos et vul-
nera non posse ab eis abscondere parro-
chianos eorū nisi ex causis quarū supra
fecim⁹ mentionem. **A**mplius. scilicet
fraternos morbos et vulnera spiritualia
tenetur vnusquisq̄ reuelare ei qui potest
prodesse et non obesse tenetur in qua et de-
bito et officio fraterne caritatis. Non mi-
nus autem tenetur sibi p̄p̄mo longe am-
plius ex eodem debito et officio sibi p̄p̄
tenetur cōsulare q̄ cuius alij. Multo
ergo fortius tenetur morborum suorum
spiritualium ac vulnerū confessiones seu
reuelationes facere sacerdoti qui prodes-
se debeat non scilicet obesse. Juxta q̄ te-
tigimus. **A**mplius. si de omni tempo-
rali commissio necesse habet cōmissarius
seu dispensator rationē reddere superiori
suo in officio dispensationis incompati-
liter autem cautius et habenda et seruan-
da si incōpabili circūspecti⁹ dispētanda
incōpabili districtius exigenda tanquā
incōpabili maioris periculi. Incōpabili
autē alias ergo fortius reddenda est ra-
tio spiritualium cōmissorum spiritualisq̄
villicationis ab vno quoq̄ nostro maio-
ribus nostris in hoc scilicet spiritualibus
Certum autem est quia sacerdotes curas
animarū nostrarum habentes vt maio-
res nostri sunt in hoc et velut superiores
dispensatores seu camerarij rationē de no-
bis et nris hoc est de tota vita nostra deo
reddituri. Sicut legitur ad hebreos. xiii.
Obedite prepositis vestris et subiacete eis
ipsi enim peruigilant quasi reddituri ra-
tionem pro animabus nostris. **A**mpli-
us. si subditus secularis vel seruus dam-
nificationes sui dñi viderit et procuratori
eiusdem per quez damnum donū illius
vel auerti vel restitui potest. non denun-
ciauerit cum sine periculo aut dampnifi-
cantis incomodo hoc facere possit indu-
bitanter peccat in dominum et in ipsum
dispensatorem quia et illi debitam fidem
non seruat et isti debitum auxilium ad cu-
stodiam rerum domini non impendit.
Cum ergo quilibet peccator videat semet

aliqui hic notat casus q̄ non est p̄fessio p̄prio sacerdoti

ipm dampnificantē deum in seipso auferē
do scz ei seipsum et totius vite sue seruitiū
ex necessitate tenet hoc denunciare sacer
doti tāquā custodi aut dispensatori domi
ni. Presertim cū hoc sine omni piculo et in
comodo facere possit ipsius quem denū
tiat. Non em̄ in maiori fide tenet domo
de alterius dānificatione q̄ de illa quas
ipse met facit eidem. **Amp.** si furem vlt
latronē aliquis in domo sua absconderit
et per eius perditionē seu traditionē fur
tiue sublata et omnia male ablata restitu
ere possint sine incōmodo dampnificantē
et in ipsum iudicē seu m̄gratum peccat et
in ipos qui damna vel iniurias passi sūt
et iudicandus ē vt furi particeps et socius
furis Quare peccator qui se ipm abscon
dit et sacerdoti qui iudex est vel m̄gratus
spūalis est ipsum nō detegit exponit et
puniendū tradit. Cum p hoc et damna re
staurentur et passis et iniurie tñ darent
hīs quibus irrogata sunt eo ipso puni
endus est. Ipse met et furis socius et furi
piceps eo in q̄ ipso q̄ ipm furem non in
dicat exponit ac tradit. Nō em̄ magis ma
iore ve fide deo et sacerdoti seruare tenet
vnusq̄q; in alio q̄ in semetipso et hoc est
q̄ dictū est regi israel p pphetā. iij. Re. ix
Quia dimisisti virū morte dignū de ma
nu tua erit aīa tua p aīa illius. **Amp.**
quia peccator a baptismali sanctitate la
pfus sicut ciuis est ab ipa ciuitate sanctifi
cata et dilecta quā totiens supra in tracta
tu de baptismo noiauius recedēs et ad
uersus in aduersariū eius cōfurgēs et in
hostē conuersus. Cum aut penitet est sic
ab hostibus reuertēs et ad sanctā ciuitatē
ciuitatis sanctificate restitui volens et pe
tens satisfactionem de eo q̄ aberrauit of
ferens. Nūquid per m̄gratus ipfius ciui
tatis non ē recipiendus atq; restituendus
qui non obtulerit satisfactionē sup eo q̄
tam p̄ditio se ad hostes se trāstulit et ciui
tatem suā deseruit et etiā impugnauit nec
recipiendus ē a sapiente magistratu. Sa
tisfactionē aut non faciat nec etiā offert ni
si qui culpas suas recognouerit et deliquit
se non confessus fuerit. Manifestū ergo ē
de omni oberrāte hoc est peccatore ipm
non esse recipiendū in confortiū sancto
rum nec restituendū esse ciuitati quam
adeo turpiter deseruit nisi culpabilem se
per confessionē reddiderit et satisfactionē
obtulerit. Manifestū ergo est omnē pecca

tozem a dulte etati debitoz esse confessio
nis et satisfactionis p arbitrio sacerdotis
quē diximus magistratus. **Amp.** si
peccator qui nec culpabilē se recognoscit
nec de erratis satisfacere curat necessario
cōtumax est. Contumacia aut maiore dei
contra peccatorē iram puocat. Sicut le
gitur iob. xxiij. Ne desinas ab homine
iniquitatis qui addit super peccata sua sup
biam. Q̄ si dixerit quis nō oportet vt alij
culpabilem se recognoscat vel confiteatur
q̄ deo neq; vt alij satisfaciāt necessario
reditur ad illud incōueniens q̄ supra in
tractatu de baptismo ostendim⁹ videlicet
vt pareant inter fratres spūales necessitu
dines spirituales. Quare peribūt mutua
inuicem suffragia mutue dilectionis mu
tue inter eos beneficiētie non modicum
minuet. Si em̄ reuersio eius qui non ab
errauit non apparuit que vtiq; nisi p cō
fessionē delicta seu delictoz ad emēdatio
nē ipoz appere non p̄t si appebit spūalis
germanitas siue fraternitas siue sancta
ciuitas. et ppter hoc nō habebit iste vt
frater siue vt p̄mis Quapropter pibit metū
vel minuetur in multo beneficia fraternā
Amp. q̄ societas ē et quoddā collegiū
a quo si quis turpiter et cū scandalo reces
serit ad qm̄ dnuo recipiat nisi cū recogni
tione et satisfactioe seu emēdatioe. **Amp.**
q̄ quis in collegio aliquo vlt ciuitate
q̄cūq; videat domū vnā conburi vel quā
cūq; eiusdē piculā ex q̄ toti domui vel ci
uitati imminere videat incendiū. et non cla
more et alijs modis qbus valuerit ignis
piculū indicet vt ei vndiq; occurrēb⁹ oc
currat Quātoq; incendiū illud ei vicino
ri fuerit tanta illud maiori clamore et alti
ori vociferatioe illud alijs indicabit et ad
eius extinctioē q̄cūq; et vndecūq; poterit
aduocabit. Idē ē si dereptionē in pte ali
qua ciuitatē quicūq; ex ciuib⁹ fieri vider
statim illā clamore et puocatioe ad arma
quibuscūq; q̄ adiuuare poterit. Indica
bit eo autem instantius ac vehementius
quo incōmodū incendiū vel depredatio
nis ad se magis pertinere videbit. Q̄ si
pro temporalis incendio sibi et depredatio
nem rerū tpalium que adeo viles sunt et
compatione spiritualiū omnino nulle et
vilipende et ita sic et ita faciendū est
quid pro spūali incendio ac de predatio
ne animarū humanarū que adeo nobi
les sunt adeoq; preciose faciendū est.

Quāto ergo fortius iudicāde et reuelāde sunt dep̄dationes et incēdia animarū. Reuelāde in quā hīs qui adiuuare p̄nt atq; p̄desse ad ereptionē seu liberationē ipsarū et extinctionē. Quā ergo peccata mortalia nihil aliud sunt quā incendia et vastationes seu dep̄dationes animarū. Manifestū est ea eē reuelāda hīs qui ex officio p̄desse debent et possunt. **A**mpli. deo cōquerente de quocūq; homine iusticiā et iudiciū de eo engente manifestū est vniūq; debere deo assistere ac stare p̄ eo et contra seipm. Iustam em̄ eē dei causam vbiq; et in omnibus necesse ē. Semp̄ aut̄ pro iusticia standū et contra iniquitatē. nulli ergo licet deo in cā sua p̄tra quācūq; causam habebat denegare vel procurationis effectū vel patrocinū vel testimoniū vel sūc p̄nūciationē vel eiusde executionē. ergo etiā contra teipm teneri p̄curator pro deo et testis et aduocatus iudex et sūc executor eē. Leneris ergo testificari et allegare p̄tra teipm in causa dei et alia que iudiciū sunt facere. Testificare aut̄ contra te. hoc est cōfiteri et ampli⁹ teneris ergo et necessitate confiteri corā iudice q̄ inter te et deū sedet. medi⁹ hic aut̄ est sacerdos. Si enim cause ciuiles et seculares agēde et examināde sunt corā rectoribus siue iudicibus. ergo et cause animarū siue sp̄iales ventilāde erunt corā rectoribus animarū vel iudicibus. Rectores em̄ et iudices nostri in corp̄alib⁹ seu tp̄alib⁹ illi sunt quibus leges tp̄ales date sunt in manibus qui sc̄s latores et expoitores earum sunt ad pplm. Sic rectores et iudices animarū nostrarū sunt in quorū manibus adimplendū et docendū siue ferendū ad populos lex data ē. Hī aut̄ sunt p̄culdubio sacerdotes. Quā em̄ alij sunt doctores quā sacerdotes supplementū est sacerdotis officij. Idem dicim⁹ de doctoribus legum seculariū in adiutorij em̄ et succursū iudiciū recepti sunt. Vñ ab initio non fuerūt h̄mōi doctores sed ipi legum latores seculariū eas ferebāt et exponebāt ad populū. Postmodū autem tū p̄pter impietiam audientū. tū p̄pter occupationes iudiciū. tum p̄pter emersionē questionū. tum p̄pter puerilitatem male interpretantiū. et semitas iudicioꝝ puertere conantiū assumpti sunt et cōstituti doctores. Idē factum ē et eisdem de causis in doctrina et legibus animarū. **A**mplius. si emēde

da sunt delicta animarūq; emendēda eē nemo sani capitis dubitare potest nō sūt emendēda nisi per legē dei siue legē alarū de lege aut̄ cui credendū nisi eis qui ex officio habēt eā et docere et discere. Hī aut̄ p̄culdubio sunt sacerdotes. Quā p̄pter consilia eorū emendēda sunt animarū delicta quemadmodū et cōsilio rectorū seculariū d̄icta secularia ne hec nec illa emēdari possunt nisi venerint in noticiā eorū per quos emendēda sunt et hoc ergo in noticiā rectorū seculariū et illā in noticiā rectorū sp̄ialiū venire optet. Quā p̄pter delicta animarū que oīa integre sciri tergiuerfari nō possunt p̄ confessionē quī et occulta sunt p̄ maiori parte etiam radices et circūstācie iporū occulte sunt. Quā si manifesta fuerint optet vt seculariter iudicentur si iudicem huerit ip̄e qui delinqt et nihilomin⁹ optet eē vt sp̄ialit̄ d̄ eis iudicē

Omne namq; delictū manifestū duo habet iudicia et duos iudices. Si cut enim duplex est pax duplexq; vite hūane tranquillitas videlicet exterior p̄pter quā et leges seculares et tp̄ales institutē sūt p̄ q̄s turbatiōib⁹ exterioriorib⁹ hui⁹ vite occurritur hoc ē rapinis furtis rixis et aliis exterioribus iniurijs. Et interior pax videlicet ad deū et inuicē ad hoies. Cuius turbatiōes sunt ip̄a p̄ctā siue occulta siue manifesta peccatū em̄ in eo qd̄ peccata sūt deus offenditur. Offensio aut̄ turbatio ē pax. Sic odia et ire lic̄ occulte sint et oēs alie pestes h̄mōi pacem que inuicē inter hoies esse d̄z perturbāt et societate eorū sanctā destruit et ciuitatem sanctificatam erunt dissipant euertūt. Captiuosq; faciunt homines vinculis dyabolicis et carceribus eos mancipātes et vtraq; morte scilicet p̄ma et secunda eos interficientes et vt ad vñū dicam⁹ non est clades nō ē calamitas non ē tormentū vel mors quīdem p̄portionalit̄ ac sp̄ialit̄ peccata nō infligant hoib⁹. Quare incōparabil⁹ magis occurrendū fuit per pacē cōtrariā pacisq; illius custodes et cōseruatores. Quā p̄pter manifestū et leges sp̄iales siue animarū et iudices seu rectores debuissē et debere esse. Alioquin vñq; rei publice sue omnipotētissim⁹ ac sapientissim⁹ deus insufficienter et impfecte puidisset. Jam aut̄ remouim⁹ ab ip̄o insufficientiā et impfectionē quātum ad res magnas p̄ hoc qd̄ nec in minimis opib⁹ suis videlicet suc

pax duplex
exterior
interior

curfione et publice illas sustinet. Quia ergo exteriora delicta utraque pacem perturbant necessario subsunt utroque rectorum hoc est spirituali et seculari iudicio. Et propter hoc furta et rapine et alia homini non solummodo indicanda sunt iudicio seculari propter exteriorē huius vite tranquillitatem. sed etiam in foro spirituali propter interiorē et spirituales que ad deum et homines est pax sine tranquillitate. Et propter hoc necesse habent de hijs spiritualiter cognoscere doctores seu iudices animarum. In noticiā ergo eorum necesse habent venire. Quoties autem modo et in cognitionē iudicii spiritualis veniat quam per confessionē spontaneam ipsorum delinquentium frustra et inutiliter veniunt quantum ad finem et fructum spiritualis iudicii qui finis et fructus est pacis interne reformatio. Qui enim confiteri contempnit et iniurius deo existit quia ius eius non recognoscit et iudicium eius impedit. **Amplius.** sic tenetur non exprime falsitatem in quocumque iudicio ita et non supponere veritates interrogatus. Quia ergo tam multipliciter delinquit abscondens peccata sua et in iudicio illa confiteri nolens non solum pacem ad deum non consequitur. Sed etiam maius bellum contra se committit. Certum autem est quod quid sit de alijs iudicijs et causis in dei iudicio et causa necesse habet unusquisque testimoniū perhibere maxime interrogatus a iudice simul et parere sententie iudicis.

¶ Am ergo declaratum est iudicium penitentiale debere esse et quia in eo tenemur etiam contra nos ipsos et pro deo et procuratores esse et testes et advocati. Similiter et executores scilicet etiam propter condemnationis et propter hoc lictores et tormentos nostri ipsorum. Et quia si in alijs iudicijs tenentur homines et eos perdere ac etiam exhibere iudicibus ad supplicia et hoc pro pace et tranquillitate temporalis ac pro conservatiōe seu defensione rerum temporalium que nullius momenti omnino sunt comparatione spiritualium multo fortius nos ipsos quoties rei sumus perdere et accusare tenemur et exhibere iudicibus seu rectoribus animarum non dico ad supplicia sed medicamenta et salutem ab utraque morte et perditione. Et quoniam omne peccatum iniuria in deum est merito occurrendum est ei per ius iudicium atque iusticiam. Iudicium autem et iusticiam debet habere tribunale forum auditorium seu consistorium et iudices atque preces

sue preceptos pretorio. Et propter hoc sicut sunt exteriores pene siue supplicia quibus consulitur temporalis tranquillitati et est quedam carnificina et cyrurgia exterioris discipline et gladii potestati temporalium Ita necesse est prefecturam esse spiritalem et pretorium spirituale ubi fiant mutilationes flagellationes et exerceatur velut quedam carnificina spiritualis quam sponte et subeant et sustineant quod deo de seipsis iudicium ac iusticiam facere voluerit. **Amplius.** volentibus satisfacere deo per iudicium ac iusticiam de semetipsis querentibus volentibusque facere ultionem deo de seipsis. Vel est eis possibile in hac vita vel non quod si dixerit quis non esse possibile. ergo nec naturali instinctu ac desiderio ad ista naturaliter monebuntur cum naturalis motus nunquam sit ad ea que sunt naturali impossibilitate prohibita. Si autem est possibile et certum est quod non aliter fieri potest nisi per iudices alios a se maxime cum communitas hominum ignoret iudicium istud et iusticiam. Manifestum ergo est quod communitati hominum consulendum fuit de iudicijs spiritualibus quorum iudicio deo satisfieret de eis. **Amplius.** offerente se peccatore iuri coram deo necesse habet deus illum recipere. Alioquin iniustus esset si patum stare iuri utraque iudicium et iusticiam quibus se offert exigunt illum gravaret. Omnes autem veraciter penitentes offerunt se iuri in curia seu consistorio ipsius dei et hoc hic id est in hac vita qui si non habet hanc curiam siue consistorium ubi tanta est multitudo et eorum iuri se offerentium. quis non videat quanto detrimento glorie sue. Sic iste defectus dum nec fit homini facit de homini et eis tam gloriosam iusticiam. Modice si qui de glorie est in eos qui invite patiuntur exercere iusticiam comparatione eorum qui se non solum sponte exponunt patibulis sed etiam velut dei ministri et lictores atque tormentos atrocissimi in semetipsos. Dei iniurias et contumelias ulciscuntur. Deinde quantum desit gubernationi hominum effusphas est debere regie dignitatis officio si intanta prece regni sui non provideat qui iura reddat petentibus. **¶ Amplius.** manifestum quoniam peccatore penitente duo sunt videlicet natura quam deus condidit et que est opus eius et culpa seu vicijs seu peccatis quam miser peccator de suo advenit infelici infaustaque punitiōe bono dei operi admiscuit vel ad iuxta veraciter aut penitens totum quod suum est per

prio iudicio damnat mortis et perditioni adiudicat gladioque penitudinis ferit. et ut ita dicamus de tota regione seu provincia sua. Hoc est de tota potestate seu ditione liberi arbitrii sui velut maleficos quosdam exterminat et p[er]figat. hoc autem dicimus quoniam in eo est aut per viribus. Isti autem malefici quattuor sunt primi et minimi male cogitationes. Deinde male affectiones. Tercio male locutiones. Quarto male operationes. Istos tanquam dei hostes de terra sue ditionis ac potestatis ut diximus veraciter penitens per viribus expellere conatur. Naturam vero que dei opus est ab his latronibus de peccatoribus liberare et a lesionibus quas intulerunt saluare nec non spolia que abstulerunt eidem ab eis eripere ipsique restituere satagit put potest atque contendit. In hoc ergo duo querimus ab aduersariis primum an pugnatores istum suum deum in isto bello adiuvet an deserat. Quod si dixerit quod deserat non adiuvat ipsum in hoc duo se quatur eum inconuenientia. Primum est deum negligere opus suum. id est naturam quam in homine condidit contra cuius hostes nullum prestat ei de auxilium. Secundum est deum omnium dominorum infidelissimum ac crudelissimum qui athletas suos et bellatores pro eo decertantes adiuvare non curat. in nullo enim hominum quantuncumque infideli ac seuo ista infidelitas atque crudelitas inuenitur. Quod si forte dixerit quia prope vires penitentium in hoc sufficit et ideo neque infidelitas neque crudelitas si noui ei ad hoc non prestat auxilium. Ponamus ergo quod penitens per seipsum perficiat id quod intendit et ad id ad quod conatur sicut dicit aduersarius. Ad hunc ergo statim restitutus est penitens ut nihil inueniat in eo nisi opus dei et illud restauratum est atque restitutum ut diximus. quapropter non inueniet in eo iustissimus iudex deus vel quod damnum vel per quo damnat. nihil in eo inuenit quod oderit aut reprobet. De iudicio ergo dei non reportabit iste nisi sententiam absolutionis. confidenter ergo ac secure viri se offerunt in dei curia siue in consistorio veraciter penitens et confidenter ergo petunt sibi reddi ius cum eis debeatur sententia absolutionis a preteritis peccatis. Quod si dixerit quia iudicat eos deus non quales sunt sed quales fuerunt. Manifestum est quia evidens est in hoc et iniquitas et perversitas. Quemadmodum in visu diceretur esse pueritas si eo iudicaretur esse albus quod non

grum est. Iniquitas in eo quod malus iudicatur qui bonus est et in hoc quod deterioris est conditionis et minus potes apud deum prestat sens bonitas que utique extat quam preterita malicia que omnino ab rasa et abolita est ac penitus adnihilata. Quid autem isto iniquum cogitari potest quod ut bonitas non tamen valeat ad placandum misericordissimum deum bonitas in quo est quantum malicia que omnino deleta et adnihilata est ad ipsam offendendum seu provocandum. Quid vero peruersus inueniri potest quod ut malum iudicatur quod malum non est et bonum non iudicetur quod bonum est. Si autem prestat auxilium deus penitentibus ad perficiendum quod intendunt. vult ergo eos perficere quod intendunt. totum autem quod intendunt est recuperare pristinam innocentiam et gratiam ergo ad hoc perducit eos manifestum ergo est penitentes veraciter ad pristinam innocentiam et gratiam restaurari.

Redeamus ergo et dicamus aggregata rationatione quia penitentes sunt qui et alii se offerunt in dei curia vel consistorio non tam ad sustinendum hoc est iustificationem qualem exigit dei curia. vel consistorium quod ad plequendum ius absoluti omnis et restitutionis gratie dei quod in auditorio illo reddi sibi petunt quod si non fuerit qui reddat quis maior defectus magisque dei glorie derogans quam iste scilicet ut desit qui iusticiam et iudicium faciat petentibus. quid autem aliud quam iudicem petebat quod dicebat. Iudica me deus et discerne causam meam. Similiter et qui dicebat. Iudica me domine quoniam in innocentia mea ingressus sum. Et iterum de vultu tuo iudicium meum predeat. Necessum est ergo deum habere et iudices et curiam siue auditorium ubi et iusticiantur iustificandi et restituent restituent di. Auditorium autem seu consistorium et iudicium non possunt esse qualia decet nisi habeant accusationem et testificationem. Hec autem non possunt integre fieri nisi per ipsos qui peccauerunt. tamen quia multa sunt occulta. tamen quia etiam spontanea debet esse accusatio.

Amplius. et iusticia ab ipso incipit in quo est et tamen illo maxime in primis opatur sicut calor id in quo est maxime et in primis calefacit et lux id in quo est maxime. et in primis illuminat et ad hunc modum de omnibus aliis. Quare iusticia de veri nominis seu vera illius in quo est in primis et maxime iusticiat. Quare in primis et maxime contra ipsum accusaciones instruit instaurat testes sententiam contra

demnationis dictat. tormenta parat. tor-
tores instigat sicut legitur in Prouerbis.
xviii. Iustus in principio sermonis accusa-
tor est sui. Quoniam autem ista scilicet ac-
cusatio testificatio et cetera partes iustifica-
tionis seuerius rectius et per omnem mo-
dum iustius coram alio et per alius fiunt.
quā coram ipso et per ipsum qui deliquit fi-
ci manifestū est. Quis enim dubitat mi-
nus longe iusticiari minus per omnē mo-
dum puniri. minusque iuste sub se coram se
et a se quam coram alio et sub alio ut em-
de alijs taceamus sola accusatio siue reue-
latio delictorum coram alio plus habet ius-
tificationis et tormenti interdū quā magna
ieiunia et magne flagellationes. **A**m-
plius. quid iustius siue iusticie congruen-
tius quā ut qui peccando se super se extulit
emendando se infra se deprimat alijs se
iudicandum torquendūque supponat. So-
li enim sibi velle esse subiectum non tam
superbie ē quā iniquitatis et iniusticie. Ven-
dicare enim sibi preposituram aut iurisdic-
tionem in re omnino aliena castra videli-
cet vel ciuitate absque superioris licencia vel
auctoritate nō solum iniustissimū est sed
etiam iniquissimū. Quapropter nullus in
semetipso sibi iurisdictionem siue iudicandi
auctoritatem vendicare debet absque volun-
tate dominatoris vniuersorum dei. Qui
si in temporalibus que a deo vilia sunt no-
luit aliquem sibi iudicē esse vel ius sibi di-
cere. imo coram alio et per alium ius audi-
re. Quanto ergo fortius a deo in arduis et
periculosus videlicet spiritualibus noluit
aliquem in sensu suo ambulare nec volun-
tate propria duci. nec auctoritate inniti. Ne-
cesse ergo habemus in hijs aliorū subire
iudiciū. quia omnino vel nullū erit vel inē-
quū nisi de veritate delictorū iudiciū perfe-
cte constiterit quod esse nō potest nisi per con-
fessionē et testificationē peccantis. **A**m-
plius. quoniam omne peccatū offensā ē ne-
cessario requirit repropiciationē seu recō-
ciliationē. Et hoc impossibile ē ut sit nisi per
sacrificiū spiritus contribulati siue cordis pēni-
ti in lapsis. Et quia iusticia ē necessario exi-
git iusticiationē et tormentū ipsius peccan-
tis et quia execratio ē necessario exigit sancti-
ficationē siue sacramentū. Quia sicut sepe di-
ximus et ostēdimus necesse ē habere simili-
tudinē fornicem atque visibilē cū ipsa san-
ctificatione interiori. Sanctificatio autem
interior nō ē nisi per orationem aut benedi-

ctionē seu diuini nominis inuocationē
Et quia vinculū ē necessario requirit abso-
lutionem. Et quibus omnibus manifestū
quare penitencie assignari solent tria. vici-
contritio confessio et satisfactio. Quia enī
peccatū ut diximus offensā ē dei et nō ē in p-
lapsis repropiciatio seu recōciliatio ei atque
satisfactio ei absque sacrificio spiritus cordis
ac contribulati spiritus. Et quia iniuria est nō est
pacificatio de ipsa absque iudicio. Iudiciū
autem nō est absque accusatione et testifi-
catione contra delinquentem. Et hoc ē cō-
fessio. neque est iudiciū absque iusticiatione
delinquentis et emenda faciēda iniuriā
passio et hoc est satisfactio. **A**pparet eti-
am tibi cum hijs propter quod ipsa peniten-
cia sit et dicatur sacramentum videlicet quia
sacrat atque sanctificat a reciduiis et iteratis
execrationibus et quia habet signum sa-
crans atque sanctificans. Signū dico simi-
litudinem habens cum ipsa sanctificatio-
ne interiori. Manus enim sacerdotis super
caput penitentis manū diuinam siue virtu-
tem adesse significat ad sanctificandū vel
significandū penitentem. Absolutio au-
tem sacerdotalis aut benedictio absoluti-
onem interiorē ac spiritualement quā omnia
potens dei virtus atque clementia in peni-
tente operant expressa similitudine signat
in hoc quod lucernis accensis qui per totam
quadagesimā extra ecclesiam fuerant pu-
blicos scilicet penitentes introducāt in eā
per episcopum in die sancto Iouis expres-
se apteque figuratur quod per peccata et a do-
mo dei exclusi et a consortio atque commu-
nione sanctorum separati per penitencias re-
cipiuntur et restituntur ad vitanque illarū.
Et quia lucerne eorum que per peccata ex-
tincte fuerant per penitencias reuiuiscunt
in igne spiritus sancti ardeant et luceant si-
cut prius.

Quoniam autem reciduiis sordibus
corporū nec desunt lotores seu lo-
trices nec lauacrum. et reciduiis vul-
neribus eorundem ac morbis nec medica-
tores nec medicamentum. Similiter reci-
diuis detritionibus eorū atque ruinis nec
reparatorum et reparamentū et hoc omni-
potentis dei misericordia et prouidentia et
bonitate faciente que malis hominibus
aut leniendis aut tollēdis remedia bono-
rum oppositorum redundantissima benefi-
cencie sue largitate opposuit. quanto fortius
us reciduiis sordibus animarum lotores

Spirituales et lauacrum reciduius vulneribus et morbis earundem medicatores et medicamentum reciduius ruinis ac detractionibus earum reparatores seu refartatores ad reparamentum reciduius execrationibus earum sacramentum et sacramento deesse noluit. Et quid aliud bonum contra recidua mala animarum puidere potuit quam penitentie sacramentum. et quoniam iam patefactum est. quia penitencia et sacrificium est et iudicium et sacramentum et medicamentum. Cum hoc etiam scire debes quod est etiam pacis inter penitentem et deum reformatio seu reformatamentum. Debes etiam scire quia tres sunt modi sanctificationis ipsius. Sanctificat enim merito reconciliationem ad deum impetrans placatore suo et acceptibilitate tanquam sacrificium. sanctificat etiam naturali operatione videlicet contrarietate quam habet ad execrationes qua illa quantum ad affectiones locutiones et opera destruit. exterminat et diffugat. Pudo enim proprie accusationis et confessionis impudentiam qua dei presentiam et angelorum non erubuit. nec coram eis peccare veritus est ipsa naturali repugnantia et contrarietatem quam habet ad ipsam destruit et extinguit. Sic dolo: penitudinis deletionem quam habuit in peccato et timor audaciam. qua aliquid contra dei presamere ausus est. Sic ira penitudinis quam contra peccatum et contra seipsum propter peccatum animosus excedit laxitate et remissionem animi qua tentatione tam leui tanquam turpiter succubuit et tam leuiter hosti diabolo manum dedit perpetueque seruituti ipsi se quantum in eo esse subiecit. Et quattuor ista que diximus quattuor brachia sunt prime crucis penitentialis primique patibuli spiritualis cui vetus homo iustissimo dei iudicio affigitur. Tercio sanctificat virtute diuina et hoc ut sacramentum videlicet per absolutionem et benedictionem sacerdotalem cum rite facte necesse est virtutem diuinam adesse et quod postuletur tribuere nisi steterit per penitentem necesse inquam est non coactionis impulsione nec alligationis violenta astricti de Sed liberrime ac liberalissime sue benignitatis ac beneficencie largitate ad absolutionem siquidem et benedictionem sacerdotalem rite factam diripi vincula peccatorum effugari maledicta ipsorum aduenire spiritu sancti gratiam ad sanctificandum et implendum penitentem nisi hoc ipse impe-

dierit nullatenus dubitamus. Frustra enim tante pietatis officium omnipotentissimum ac clementissimum deus in ecclesia sua instituisse. perditioque penitentibus illudere si sacerdotum ministerio in eorum benedictionibus et absolutionibus adesse non let penitentibus ergo. qui iam sanctificati iam a vinculis peccatorum absolutionem iam gratie pristine restituti sacerdotalis benedictionem et absolutionem peccata sua confessi recipiunt pie credimus ac sentimus ipsam gratiam quam afferunt sacramento penitentie et sacerdotali ministerio adaugeri. Num enim sanctificatis ac gratie pristine restitutis ad gratiam tamen penitentialis sanctificationis sicut decet appropinquantibus et paratis et peccata sua. put recolunt plene confisus credimus et dicimus sacerdotali absolutione et benedictione remissionem peccatorum omnium et gratiam quam decetero grati deo et acceptabiles viuunt perfrui. Si quis autem querat que debeat esse preparatio et que et quot requirantur ad hoc ut idonei sunt penitentes sicut decet parari confitentes ad recipiendum gratiam sanctificationis penitentialis. Dicimus quia quattuor sunt quorum primum est desiderium siue voluntas acquirende ipsam sanctificationis. Secundum est fides siue credulitas obtinendi ipsam per illud sacramentum videlicet penitenciale. Tercium est propositum non relabendi siue abstinendi decetero a peccatis mortalibus. Quartum est propositum siue voluntas emendandi siue satisfaciendi vitamque suam componendi et ordinandi ad arbitrium seu consilium eorum quibus est istud et videre datum et creditum. puidere. Ex quo consequens est ut se ipsum tradat iusticiandum atque regendum eis dem et propter hoc ut ipse per confessionem se coram ipsis accuset et alias iudicij preces contra seipsum hoc est in sui tormentum et contumeliam per deo. hoc est per honorem eius et gloriam. persequatur. verum quantum desiderium. hoc est quod seruens assequendi gratiam sanctificationis penitentialis quanta fides ipsius sacramenti. quam viuam seu vehemens propositum preteritos lapsus emendandi et iterum non relabendi solius dei est et nosse et metiri. Amplissime tamen atque magnifice de clauibus ecclesie et potestate et sacerdotali ministerio sciendum esse non dubitamus clauis eorum alius enim ecclesie date sunt officiaque et potestas sacerdotum.

Hoc est in notand

tibus ppter dispensandas diuidias misericordie dei vt essent qui aperirent pulsantibus et introducerent intrare volentes et tanq̃ officiales misericordie ipsius fugientes ad ipsam tota aggratulatione et applausu reciperent reos absoluerent peccata remitterent omnibus bonis gratie et glorie spoliatos a latronibus infernalibus restituerent vulneratos spiritualiter et morbos celesti medicina ac virtute diuina sacramentorum medicamentis sanarent. Pie etiam credimus et sentimus eos qui cum fide huius sacramenti et vehementi desiderio redeundi in dei pacem et gratiam licet timore infirmitatis sue et oppressione male consuetudinis propositum abstinendi consuetis et eadem emendandi non habeant interdum de diuine pietatis abundantia virtute clauis et sacramenti istius prestari eis huiusmodi propositum et infundendi conantibus enim ad deum reuerti de preteram auxilij sui porrigere patrem misericordiarum dubitandum non est. Quem admodum ille qui lunaticum filium attulit ad dominum iesum in. ix. Marc. Crede re quidem nitebatur. sed nondum fidem ad quam conabatur habebat ppter qd̃ dicebat. Credo domine adiuua incredulitatem meam. Merito tamen sui conatus et filio sanitatem et ipemet fidei donum obtinuit. Sic de similiter conantibus q̃ pre sto sit eis diuine beneficentie auxilij pia fides non dubitat. Quēadmodū in pmi tiua ecclesia simpliciter interrogabant baptizandi vtrum crederent vtrū dyabolo et pompis eius renuntiarent. vtrū baptizari vellent. nec interrogabantur vtrum essent mundi a peccatis an non. et vtrum in charitate essent. vtrū omnium virtutum va rietate decori ac diuites. sed magis virtute baptismi hoc eis prestandum preparabatur. Sic et in sacramento penitentiali digne et deuote accedentibus prestari credimus q̃ intendunt. eo quod venientes nondū habent ppter quod et p sacramentū illud querūt.

Quod hec autem loquimur de partibus penitentie sigillatim prosequentes comparationes egrū atq̃ virtutes. Dicimus ergo quia contritio est confectio et conuulsio et quasi in puluerem redactio veteris hominis. Juxta illud qd̃ legitur ysa. xlii. Et conuulsetur quēadmodum conteritur lagenā figuli contritione

pernalida et non inuenietur de fracturis eius testa in qua portetur igniculus de incendio. aut hauriatur parum aque de fontea. talis est contritio veteris cordis ita vt non inueniat dyabolus de eo vbi ponat igniculum prauū desiderij. aut modicum aque hoc ē noxie voluptatis simile est illud. xli. Hieremie. Sic conterem populum istum et ciuitatem istam sicut conterit vas figuli q̃ non potest vltra restaurari. Ex q̃ verisimile est cor non esse contritum contritione perualida neq̃ illa qua pterendum dixit dominus iudeorum populum q̃ statim restauratur ad relapsum peccati ad reciduum nec nominatur contritio quia ab ipsis peccatis peccata linguntur sine labuntur exterius. Juxta illud Inimici eius terram lingent. Inde et amalech lingens terram vel sanguinem interpretatur tanq̃ superficies tenus mollita falsa q̃ dulcedine delinita. Penitentes autē ea cōterunt sicut lactucas agrestes et ius siue succū amarissimū qui in eis latebat ipsa contritione et ruminatione recogitationum sollicitissimarū aut profundissimarum inde expriment. ppter quod cum primum eis dulce saperent dum ea faciebant nunc amarū. eisdem sapiunt. hec eades contritio vocatur scissio cordis. Jobelis. i. Scindite corda vestra. Scindēda ergo sunt corda peccatorum velut virus dyaboli. vt tota seculentia totiq̃ virus peccatorum inde effluat nec vlla in eis stilla remaneat. Effluxio autem peccatorum ex corde desertio ē ipsorum perfecta. Nominatur etiaq̃ compunctio siue ppter illud quia tunc primo sentiuntur spine et aculei peccatorum cū spiritus sanctus cor peccatoris infusione gratie sue viuificauerit ac sanctificauerit. siue quia tunc in imo cordis et in intimum cordis infiguntur. Juxta illud quod legit in psalmi. Conuersus sum in crumma mea dum configitur spina. Aliquando em ante aduentum eius et viuificam eiusdes visitationem corde stupidō vel potius mortificato et mortuo nec vuln⁹ peccati nec ferum in vulnere sentiebatur nec aculei peccatorum nec punctiones ipsorum. Nominatur autē compunctio in psalmi. Que dicatis in cordibus vestris et in cubilib⁹ vestris cōpugimini. Et Actū. ii. Hijs autē auditis compuncti sunt corde. vel p eo compunctio nominatur. Quia omne peccatū est gladius biceps. Sicut legitur Ecclesia

tici. xxx. Quasi romphea bis acuta omnis iniquitas. Alteri acumen habet quasi amorosum atque mellicum fallacissima suauitate ac proditiosa. Et ut verius loquar fantasmata et sompniali transfigitur per huius acumen atque transuerberat eo perniciosius atque letalius quod suauius et propter hoc non punitio. non transfixio. nec transuerberatio nominatur a stultis et corde insensibilibus. Sed delectatio atque suauitas et gaudium neque dicit se infelicissime mortuus peccator vulneratum mortifera delectatione sed potius delectatum Job. xxx. Esse sub sentibus delicias computabant. Aliud vero acumen peccata sensibiliter ledit et vulnerat et propter hoc salubriter. Totus enim virtus mortifere delectationis acumen istud expellit. Duo autem acumina ista in omni peccato sunt. Placore eius quo seducit et inebriat fatuos. et nocumentum quod irrogat. quo nocumeto et vulneratos alio suo acumine sanat. et sanos contra seipsum excitat protegit et armat. quod somnia sevisus est poeta. vulneris achilleo quod quondam fecerat hosti. vulneris auxilium. Pelyas hasta tulit verum Poeta dicit obrutus propter insensibilitatem vulneratoris. Nos autem vocamus illud acumen eo quod profundissimum vulnus ac letabilissimum interdum fortissime atque studiosissime armatis infligit. et de profundo cordis non nisi diuine sapientie artificis ac diuine maiestatis virtute nunquam huiusmodi cuspis extrahitur. Penitentes ergo non acumine vno peccati. id est nocumento. quia non vno tantum nocumento eiusdem. sed multis se transigunt atque transuerberant. tot dolores sunt. quo sunt peccata seu peccatores cuspides sentientes Inde ergo dicitur compunctio quasi per circuitum huiusmodi cuspidibus transfixio. Iuxta quod legitur Job. xvi. Circumdedit me lanceis suis conuulnerauit lumbos suos. Undique enim transigendum est cor ferro medicinali ut vndique mors spiritualis in eo moriatur et vndique virus ac sanies effluat peccatorum. vel propter hoc compunctio ut leuiathan quod dormire vult et quiescere in peccatoribus huiusmodi cuspidibus aculeatus exire et inde fugere compellatur. Quemadmodum hystriones interdum punguntur ut quod alii volunt vel sic saltem de domibus eorum quibus oneri sunt exilientes exeant. Vel propter hoc compunctio quia peccator est

sicut bos et asinus in lutum merfus. vel sicut equus qui vulgo dicitur infangatus. Quemadmodum ergo boni vel equo in faugato aculei vel calcaria adhibentur ut de luto exiliat. Sic clementissimus deus peccatores de lacu miserie et de luto fecis educere volens compungit ut supra petram christum dominum vel sancte conuersionis soliditatem seu firmitatem exilient. Vel quia hoc est natura cordis humani maxime secundum statum miserie presentis ut delinitum deliciis et nutritum proferat stulticiam punctum vero proferat sensum. Sicut legitur Ecclesiastica. xxi. Qui pungit cor confert sensum. propter hoc inque compunctio nominatur ipsa penitudo interior que de stulto corde sensum producit emendationis vel ideo dicitur compunctio. quod quemadmodum arbores thuris et mirre sudibus ferreis vulnerantur et ipsa vulneratione velut lachrymate aromata mirre et thuris proferunt. Thus enim et mirra lachryme sunt huiusmodi arborum sed coagulate. Sic compuncta corda penitentium thus deuote orationis et mirram interne amaricationis enittunt. Nominatur et reuersio quasi de hostibus ad pacem. siue de regione longinqua de regione dissimilitudinis. quasi de egypto ignorantie. de babilone luxurie. de chaldaea superbie. ad hierusalem ecclesie ad terram promissionis et patriam. Egyptus namque tenebre interpretatur propter quod diximus ignorantie. Babilon confusio propter quod diximus luxurie que est omnium vitiorum vilissimum ac confusione dignissimum. chaldaea vero demonium. propter quod diximus superbie que est dyabolice turpitudinis similitudo verissima propriusque character. Quia ergo de omnibus hijs erit. Et ab hijs omnibus spiritualiter corde redit qui de omnibus penitudine interna conuertitur. et de omnibus hijs offensis atque iniurijs pacem cum deo facit. ut vulganter dicatur merito reuersio ad pacem ab inimicis et reuersio ad patriam a promissis auxiliij regionibus contritio nominatur. sicut legitur ysaie. x. Si reuertamini et quiescat salui eritis. Similiter et hieremie. vii. Apprehenderunt mendacium et noluerunt reuerti. Nominatur etiam conuersio quemadmodum et conuerti dicitur qui ad religionem se transferunt. Certum enim est christianam verissimam religionem esse a prophetanitate et execratio

Varias sunt nota quibus nominantur quod pulchre expeditas

ne peccati ad deum et veram religionē cōuertitur qui de peccatis conteritur. Vel q; peccator ante contritionem dorsum habet ad deum et nō faciem. Sicut legitur *hieremie. ij.* Uerterunt ad me tergum et non faciem. Cum autem cōteritur de peccatis vertit ad deum faciem et tergum ad peccata. Vel ppter hoc nominatur cōuersio q; peccator dum in peccatis est subuersus ē habens sub quod deberet habere supra. et econuerso. videlicet spiritum habet sub et carnem supra cum esse debeat econuerso et conuersus est. habens ante se quod deberet habere retro et econuerso. habet enim faciem ad posteriora hoc est temporalia seu terrena. Siquidē oculos habet ad illa vt alia non videat. Unde *Proverbia. xviij.* Oculi stultorum in finibus terre. Similiter et aures habet ad illa vt alia audire non possit Sicut legitur *Proverbia. xviij.* Non recipit stultus verba prudentie. Eodem modo et nares ad eadem habet vt nihil ei redoleat suave nisi stercorea temporalium. Sicut legitur *ysai. iij.* Et erit p suavi odore fetor. Sic fauces et palatum non habet nisi ad illa. et ppter hoc nō comedit et saporat nisi illa. Similiter et eversus est habens in dextera qd debet habere in sinistra. Et econuerso Sicut legitur *Eccl. i.* Cor stulti in sinistra eius. Et eiusdē. *vi.* Cor sapientium vbi tristitia est et cor stultorum vbi leticia. Et ē eversus habens extra qd debet habere intra et econuerso. Est enī extra plenus et intus vacuus extra diues intus pauper. Extra vestitus intra nudus extra nitidus intus sordidus. extra dominus intus seruus. extra equus. intus iumentum dyaboli. Et iterum extra homo intus brutum. Et interdum extra sanctus intus execrabilis. Extra monachus siue claustralis. Intus autem omni lascivia et in ordinatione secularis. Et iterum extra rex coronatus. Intus autem latro spirituali suspensio damnatus. Extra episcopus pontificalibus ornamentis decoratus. intus autem dyabolice turpitudinis insignis deturpatus. Extra sacerdos infulatus. intus autem monstris scelerum contaminatus. Et iterum extra clericus tonsoratus. intus laicus capillatus. Et iterum extra vir barbatus. intus vero puer inerbis. vel q; deterius ē mulier inbecillis et omnino inbellis. Merito ergo conuersio dicitur ab ista peruersitate atq; in ordinatione ad debitū ordinē et cōuenientem compositionem. reuersio nō qua efficitur vt sit sub quod debet sub esse. et sit supra qd dēt supra esse. et ad hūc modum de alijs. Sunt et alie nominationes ipsius contritionis quibus non solus elegantius sed etiam evidentijs virtutes eius et fructus declarantur. **P**rima est qua dicitur baptismus fluminis siue baptismus in spiritu sancto siue in igne. Qui baptismus siue intelligitur tinctio siue inundatio recte intelligitur. quia omni decore ac varietate virtutum mens penitentis spiritualiter in ea coloratur: ibi enim et candor puritatis et rubor charitatis et liuidus color humilitatis ceterarūq; virtutum omnium illi tribuitur: ibi ab omni labe et sorde peccatorum mortalium emundatur. Propter hoc autem baptismus fluminis dicitur: vt ab baptismo fluminis seu aque discernatur. Sic et baptismus ignis ppter spiritus sanctum. Qui quemadmodum ignis ligna incinerat et metalla purificat. Sic vicia peccata in sic penitente consumit ipsumq; purificat. Dicitur et victorie gratie scilicet contra culpam dimicantis et naturam ab oppressione vitiorum et tyrannide liberantis ipsaq; cateruatim trucidantis. Iuxta hūc modum et terminatio egritudinis ad salutem gratiarum tanq; medicina spirituali morbum peccatoris vincente et per sudorem lacrimarum discretionis fluxu et abominationis vomitum. noxios humores. cogitationum. affectionum et operationum expellente. **N**ominatur etiam nominibus quattuor festiuitatum. Dicitur enim natale quia ea nascitur penitens ac filius dei. per gratiam adoptionis efficitur. Dicitur et pascha ppter transitum domini quia reuera penitentem transit dominus inestimabiliter parcens ipsi et egyptios peccatorum et vitiorum occidens in eo: vel pascha ppter resurrectionis primam que ē a morte vitiorum ad vitam gratie. Dies enī pasche dies est resurrectionis. Dicitur et penthecoste ppter descensum et receptionem spiritus sancti: ex qua est ipsa cōtritio. Dicitur et ascensio. quia ea ascendit penitens de profundo vitiorum in sublime gratie et quasi de inferis in ipsum celum ecclesie. hoc est in luminositatem et

ne bñ inuestina

puritatem cōuersationis sancte. hee sunt
quattuor p̄clare festiuitates quaz gaudio
velut epulis totū celi reficitur. ⁊ quarum
iubilatione totum celi resonat. Sicut le-
gitur luce. xv. De filio prodigo reuertente
pro cuius reuersiōe pater instaurauit cō-
uiuiz resonare fecit symphoniam. ⁊ cho-
rum et in eo eiusdem: gaudium est ange-
lis dei super vno peccatore penitentiam
agente. Si quis autem querat de ip̄o pe-
nitente quando conteritur vtrūz habeat
illa peccata de quibus conteritur: aut nō
habeat eadem est questio et de illo cui re-
mittuntur peccata vtrum habeat illa: aut
non habeat illa. Si non habet, illa ergo
est sanctus et innocens ⁊ sine peccato. Ni-
hil ergo ei remittitur eadem est questio et
de omni debito vtrum relaxetur debenti
vel non debenti. Si enim non debet nūc
cum prius deberet ergo iam remissum est
ei debitum et ita non remittitur ei nunc. s̄
iam remissum est. Si autem adhuc debet
simul ergo sunt remissio debiti ⁊ debitum
et simul remissio peccatorum ⁊ peccata q̄
esse nō potest cum contraria sint q̄ appa-
ret ex eo q̄ alterum alterum destruit ⁊ ex-
pellit. In quo dicimus q̄ remissio pecca-
torū dupliciter intelligitur. primo nō im-
putatio siue non exactio ipsorum q̄ntum
ad penam. Secundo ablutio macularū
⁊ sordium que interdum culpe nominan-
tur. Vt p̄cta dicunt remitti duplici q̄ntū
ad penam scilicet et q̄ntum ad culpā. Et
vex est q̄ neutra istarum remissionū ē vel
esse potest cum eo cuius est remissio hoc ē
neq̄ remissio culpe cum ip̄a culpa neq̄ re-
missio pene cum ip̄o debito pene propter
contrarietatem quam habent ad illam.
Nō ergo querit remittitur sancto et inno-
centi peccata omnino non habenti. Re-
spondemus quia merito omnino non im-
putantur peccata iam tam sancto ⁊ ea nō
habenti que tamē prius habebat. Remit-
tere em̄ est non vltra exigere ad penā que
alias ⁊ ante erigende erant. ⁊ absolui hu-
iusmodi debitis est nunc post illa non ha-
bere. Sic ⁊ abluī ab huius sordibus est il-
lis nunc primo carere. Aliquid enim fieri
in spiritualibus et impartibilibus ē illud
subito esse et nunc fieri aliquid in illis est
nunc primo illud esse. quia ergo abluī vel
mundari est mundiciā fieri sicut albari ē

albedinem fieri. erit ex necessitate in men-
te humana vere mundari et abluī nunc p̄-
mo mundam vel loram esse. non em̄ que
admodum in corporalibus mens huma-
na per partes ⁊ continue erit de sordibus
suis. nec per partes ac continue munda-
tur aut mundiciā recipit: sed tota simul et
subito. Si enim aliquid eius prius munda-
daretur. et aliud sui postea necessario in-
ueniretur aliquid eius ⁊ aliud siue pars ⁊
pars. Manifestum autem est et declarati
ipsam esse impartibilem partitione conti-
nuitatis. In corporibus autem et corpora-
libus et omnimodo in continuis genera-
le est q̄ si fit nō est sed reuera si fit partim
est et pars eius non est ⁊ propter hoc verū
est quia si abluītur pannus nondū lotus
est. Si quis dixerit autem quia postq̄
aliquid nunc fieri in spiritualibus ⁊ impri-
bilibus est. Istud nunc primo esse. quia cō-
sequens est q̄ aliquid nunc destrui in eis-
dem. erit illud nunc vltimo esse. dicimus
quia non est verum. Ex hoc enim accide-
ret virtutes et vicia esse siml in eodē. Quā-
do enī quis iustificatur fit iusticia in ip̄o
et creatur a deo in ip̄o. Similiter et tūc in
iusticia destruitur in eo quare fm hoc tūc
vltimo erit iniusticia in ip̄o et tunc pri-
mo similiter iusticia. Quare simul erit in-
iusticia et iniusticia in eodem et ad hūc mo-
dū habet de alijs vicijs ⁊ virtutib⁹. Om-
nes enim virtutes sine quibus non est sal-
lus in ip̄o instanti iustificationis sunt in
ip̄o qui iustificatur. ergo p̄mo tūc in illo
sunt scōm hoc. Quoniam autem omnia
vicia eius in eodē destruntur in illo. erit
necessario tūc vltimo in ip̄o. et ita erunt
omnia vicia. et omnes virtutes sine qui-
bus nō est sal⁹ siml in ip̄o. Et ita erit simul
deo odibilis et amabilis. simul bonus et
malus. Simul damnandus et glorifican-
dus. Error autem iste inde accidit. Quia
destruere in huiusmodi est facere nō esse
et expellere est facere ibi nō esse. Quapro-
pter destruere peccatum non est facere il-
lud vltimo esse. sed poti⁹ facere primo nō
esse. Similiter et destruere gratiam nunc
non est facere eam nunc vltimo esse. Sed
magis nunc primo non esse. Non er-
go sequitur si fieri nunc. est nunc p̄mo esse.
quod destrui nunc sit nunc vltimo esse.
Sed magis nunc primo non esse ex des
S iij

structione enim non debet sequi esse neque cum ultimatione. videlicet cum primo esse sed magis non esse. Juxta hunc modum attende quod pugnare dicitur gratia contra peccatum quando iam ipsum peccatum mortuum est. non est gratia de qua hic loquimur vivente peccato in aliquo peccatore. Dico mortali. Intelligimus ergo pugnare istud ipsum intendere ad non esse ipsius peccati. siue ad maiorem elongationem ipsius ab esse. siue ad destructionem aut attenuationem eorum. quibus adiuuari potest peccatum ad hoc ut sit velut facilius sit. Ille enim qui luxurie motus in se extinguit contra luxuriam dimicat et in virtute castitatis aut alia. Et ille qui nihil huiusmodi motuum patitur satagit autem et cauet ut nec etiam cogitet de hijs que ad luxurias pertinent. Sicut Job. xxxi. Deperi fedus cum oculis meis ut ne cogitares quid de virgineolatione autem pugnant interdum sancti et alij sacris exercitijs contra peccata que non sunt nec fuerunt nec erunt. Hijs enim armis que nominavimus compellunt ea et prohibent ea a finibus suis hoc est percellere siue repellere illa prohibere scilicet ne sint. Alij hostes vinci et vincere simul possunt nisi occidantur. Idem dicitur et de virtutibus. Si enim vivunt vicia eo ipso quod vivunt et vincunt. Similiter et virtutes vivere ergo utrisque vincere est. Manifestum etiam est ex hijs quia si gratia habet primum esse vicium vel peccatum non habet ultimum sui esse et peccatum mortale seu vicius habet ultimum in uno homine scilicet et eodem necesse est ut primum istud et ultimum sint idem instans aut diversa. Si idem non minime ergo illud a. cum ergo a. secundum hoc est primum instans existens ipse gratie. id est in quo primo est ipsa gratia in homine isto et est ultimum existentie ipse mortalis peccati in homine eodem. quare gratia et peccatum mortale sunt in a. in homine isto. Sed alterum primo et alterum ultimum et ita contraria erunt simul in eodem et erit simul iste bonus et malus. Si fuerint diversa primum gratie et ultimum peccati. nominemus ergo illa a et b. quia ergo iam ostensum est demonstratione in naturalibus quod inter quolibet duo instantia est totum tempus continuum. Necesse est illo tempore intermedio quod est inter a et b istum nec esse malum nec esse bonum cum enim in a sit ultimo malus. manifestum

est quia post a continue est non est malus. Similiter et cum in b sit primo bonus continue ante b non est bonus. et ita est homo adultus capax discretionis et boni et mali toto tempore quod est inter a. et b. nec bonus nec malus. nec damnandus nec glorificandus quod similiter est inconueniens manifestum. et nec divine bonitati congruus aut sapientie. Quod enim expectaret postquam vas cordis istius euacuasset atque mundasset a fecibus vitiorum atque peccatorum ut non statim illud gratia sanctitatis repleret. Manifestum ergo est quia si gratia huius primum existentie sui peccatus non habet ultimum et econverso.

Quod autem declaramus rationes contritionis et posuimus nominationes multas ipsius et comparationes quibus elucescunt utilitas et fructus ipsius dicemus consequenter essentialia et propria. Dicimus ergo quia contritio est motus virtutis continentis veterem hominem ac funditus ac radicitus mortificantis et dicemus quod iste motus potest esse cuiuslibet ex virtutibus affectivis sine motu. Potest siquidem iste motus timor esse siue timoris. Juxta quod legitur Ecclesiastici. i. Timor domini expellit peccatum. Si enim adeo fortis fuerit ipse timor ut ipsum timentem fugere faciat ad penitentialis sacramenti refugium et intra illud recipi. Manifestum est huiusmodi timore mortificatum esse radicitus veterem hominem et affixum iam patibulo penitentiali. Non enim intrat penitentialis sacramenti refugium nisi qui preconii spirituali id est confessioni se tradidit cruci figendum hoc est cruci penitentie affigendum. Idem dicimus et de motu pudoris si adeo fortis fuerit ut erubescens de peccatis suis abscondi faciat operimento confessionis atque latibulo. Similiter et de motu doloris si tantus fuerit ut ipsum inducat ad percipiendum sacramenti penitentialis medicamentum. Sic et de motu ire. Si adeo em succederit sit iuxta consilium ecclesie vindicare aggrediatur in semetipso dei contumeliam et proprias iniurias quas ipsemet sibi peccando erogavit. Juxta hunc modum dictum est. Irascimini impatiens et nolite peccare. Si et de motu indignationis cum eousque ad penitentem erexerit ut sordes peccatorum tanquam nobilitate sua indignissimas et ingu diabolice fuitur vebementi excussione abiciat. Auxilium quoque

Nota hoc in ex ambobus
quod potest esse et ultimum esse

ut ad dignitatem suam redeat per laqueum
in penitenciale quod. Iuxta quod legis. Indignatio mea ipsa auxiliata est mihi.
Et iuxta quod poeta. Si natura negat facit indignatio versum. Sic et de motu abhominacionis si nauseam vel vomitum pure integre confessionis induxit. Laterna enim et non venter humanus iudicanda est consciencia que abhominabilissimam peccatorum seculentiam potius retinere ac custodire quam vomitu confessionis eicere eligat. Sic et de vomitu horrois si adeo fortis fuerit a peccatis tanquam a mortiferis et venenatis tanquam ab ipsa morte toto conatu et viribus resilire longeque se facere. et velut serpentes atque bufones a se projicere atque propellere. et tanquam paruulus ad matrem ecclesiam et patrem confessorum et in sinum eorum se recipere faciet penitentem. Sic et de motu odii si adeo in eo increuerit ut ex animo bellus vicis et peccatis indicat et arma penitencie ipsum sumere faciat. Sic et de motu execrationis. si tantum in eo fuerit ut vicia et peccata tanquam sacrilegia et prophanationes diuino cultui et venerationi inimicas ex corde a se auertat et per sanctificationem penitencialem in minimis omnino ab eis fieri querat. Sic et de motu detestationis ut vicia et peccata tanquam maledicta et maledictionis causas tota impaciencia cordis declinare atque ab eis illum auertere et per benedictionem sacerdotalem ea a se exterminari querat. Hic ergo decem motus quos nominauimus directi sunt ad destruendum et mortificandum veterem hominem. Et propter hunc effectum scilicet propter mortem et extinctionem veteris hominis nominantur mortificatio ipsius et contritio quemadmodum exustio submersio. lapidatio. dissecatio nominantur occisio propter effectum mortis qui sequitur ex eis. Timor ergo nominat ipsum timorem nominatione essentiali et propria. contritio vero agnominat ut ita loquamur ipsum timorem ex effectu quem diximus. Idem igitur sunt timor et contritio subiecto. quemadmodum homo et albus quemadmodum potatio. inebriatio. sed addit contritio effectum mortis ut diximus sicut et inebriatio super potationem addit. Idem est de pudore et dolore et alijs que nominauimus. Et scito quod contritio non secundum propriam nominationem accipitur hic. Secundum propriam enim intentionem contritio est violenta diuisio partium allisione et collisione et

percussione facta. Hic autem contritionem intelligimus simpliciter destructionem: seu anullationem veteris hominis hoc est motum vel passionem quo efficitur in penitente ut vetus homo non sit destruere enim spiritualibus et impartibilibus non est nisi facere non esse.

Alter ergo ex hijs euidenter apparet tibi quando queritur quod motus contritio sit. et in quo trium virium anime humane fiat. quia respondere debes quod quedam contritio est timor et quedam pudor. et ita de alijs. Quemadmodum si queratur cuiusmodi actio sit occisio. Respondebis quod quedam occisio est lapidatio quedam exustio quedam scilicet dissecatio quedam transfusio quedam precipitatio. Debes etiam respondere quod occisio non nominat actionem sed potius agnominat. Et non oportet ut laboremus in adueniendo probationes ad declarandum quod quemadmodum timor veterem hominem mortificat et expellit peccatum sic pudor. sic et dolor et quelibet aliarum quas nominamus passionum. Hoc enim primum et pene inditum et impressum est vniuersi iustique intelligentis intellectui. Eiusdem enim fortitudinis sunt cum fuerint eiusdem intentionis et cum alia fuerint in rebus peria. sensu etiam et experientia manifestus est hoc. Non enim minus neque pauciores auertuntur et compescuntur a vicis et peccatis timore quam pudore si eque videant ignominiam et turpitudinem peccatorum ut credunt imminens eis tormentum nec minus torquentur dolore tormentorum mali in inferno quam pudore patenti omni oculo turpitudinum. vides etiam quod multi solo pudore a multis illicitis auertuntur qui pudorem tormento magno si possent redimerent. In alijs est econuerso. audies etiam multos malos dixisse et etiam dicentes quod mallet flagellari in abscondito quam argui in publico. Et quemadmodum omnium virium anime humane virium dico premia erunt equalia in electis et glorificatis. Sic verisimile est licet non dum fide aut sacrorum eloquiorum testimonio diffinitum seu declaratum in malis et damnatis tormenta trium predictarum virium equalia fore. licet enim non omnia peccata equalia sint tamen in vnoquoque ope peccatrice vires nominatę equaliter peccare vel delinquere videntur verbi gratia. Ostendamus hoc in exemplo virtutis co-

cupiscibilis et sit opus peccati fornicatio. Dico ergo ubi equales sunt obligationes equales sunt et transgressiones. Quia ergo eque tenebatur virtus rationabilis dissuadere ut bonus ac fidelis consiliarius opus illud et ponere ante oculos tentati omnia mala atque pericula quibus auerti possit ab opere fornicationis et iterum clamare in aures cordis eius ut bonus ac fidelis speculator. Deinde suadere ei bonum castitatis seu continentie et alligare per ea studiosissime me ne desereret ac diligentissime et spurciciam fornicationis ne admitteret allegare ut bonus ac fidelis aduocatus. Quia inquit ista tria officia eque exequi tenetur vis rationabilis contra tentationem fornicationis ut vis concupiscibilis sua officia. Similiter vis irascibilis eque tenetur facere quod suum est contra eandem tentationem. Eadem enim lege preceptum est omnibus eadem auctoritate scilicet divina cui equaliter subdite sunt et equaliter obedire tenentur. Quia ergo equales sunt obligationes eorum in hoc equales sunt transgressiones. Equaliter enim peccant negligendo seu transgrediendo. hoc est quod suum est non faciendum. et contrarium ei quod suum est faciendum. Quacumque enim earum faciente quod suum est non caderet quod tentatur imo vinceret. et attende quod quilibet illarum peccat non tamen in non faciendum quod suum est sed etiam in faciendum contrarium ei quod facere deberet. Vis etiam rationabilis figit oculos siue aspectum cogitationis in ipsam pulchritudinem precupite mulieris. et insuauitatem spurcie voluptatis cum deberet se ab eis auertere. et non auertere a turpitudine et spurcicia ipsius peccati maliciaque illius atque a malis et periculis que ex ea pueniunt: et que puentura sunt in quibus defigere debuisset cogitationis aspectum. Sic et vis irascibilis quia arma pudoris et ire atque timoris ceteraque homini arripere negligit nec solus emolliri fallacissimo blandimento huius voluptatis. Sed etiam vilificari conculcarique se permittit. et hostem atrocissimum intra arcem mentis quam custodire debuerat absque resistencia aut ictu turpissime admittit. Hec autem non ad certum diffiniendo. sed magis disputando diximus ut inquirere veritatis in his studiosis occasione aliqua de more. Nec refert quantum ad id quod intendimus an tres vires peccare an homo per illas peccare dicatur. Sicut ergo custos qui equa faci-

litate hostem arcere potest gladio et baculo eque peccat non arcendo illum gladio ut non arcendo baculo et everso. Sic et videtur de peccato quod equaliter peccet non utendo armis seu defensionibus unius vis seu virtutis ut alterius. Et quemadmodum custos cum equa facilitate possit hostem prohibere. vel latronem a quolibet trium hostiorum equaliter teneatur illa custodire equaliter peccat admittendo hostem siue non prohibendo per quodcumque illorum et a quocumque illorum. Si per quacumque trium virium admittatur hostis dyabolus seu peccatum non prohibetur. siue per propria arma et defensiones. siue per alterius aliarum equaliter videtur peccari. eque enim tenetur unusquisque prohibere huius hostes per arma unius virium ab altera ut non admitteret hostem per illam. Quapropter eque peccat non prohibendo a quacumque vi hostem homini. non prohibendo inquit armis alterius vis: ut admittendo in illam siue per illam cum enim eque teneatur prohibere ut non admittere hostem equaliter ex necessitate peccat non prohibendo aut admittendo nec everso. In perscrutanda autem ad certum veritate in his nos immorari nolumus ad alia festinantes. Tu autem recordare quod alibi didicisti qualiter peccata intendeantur ex tribus partibus seu comparationibus. Et enim peccatum omne mortale una comparatione est dei iniuria. alia peccantis ipsius vulnus aut morbus. Tercia in semetipso est motus aut operatio aliqua vel priuatio. et propter hoc secundum quamlibet istarum comparationum recipit magis et minus. dicitur quod maius et minus peccatum. Scire etiam debes quia nulla est ratio quare potius timor introducit charitatem quam pudor ac dolor aut quicquid alia ex dispositionibus prenominationis. Si quis querat que sit differentia inter attritionem et contritionem et inter motus preuenientes gratiam gratumfacientem et motus ipsius gratie. Qui enim pijs lachrimis et elemosinis et sacris exercitationibus ieiuniorum disciplinarum orationum et oblationum. gratiam querunt quam nondum acceperunt. nullatenus dubitandum est quin gratiam quandam preuenientem habeant et preparantem eos ad gratiam gratumfacientem. Dico ergo quod attritio ad contritionem sicut sicut vulneratio non letalis ad occasionem gratie preueniens ac preparans ad gratiam gratumfacientem.

sicut calefactio ad arsiōem et sicut illumi-
natio que est in umbra ad irradiationem
hoc est sicut lumen crepusculi ad radium.
et motus huius gratie ad motus illius sunt
sicut aratio rigatio et seminatio ad viifi-
cationem seminis et exortum. Et sicut mol-
lificatio cere ad eiusdem sigillationem. et
sic calefactio ac resolutio metalli ad eius-
dem in formam ymaginis seu modulum
infusionem. Et sicut tersio et ablutio et op-
positio speculi ad formam in eo apparitio-
nem. omnibus enim precedentibus aut
preparatoriis quasi mollificat cor huma-
num ut ei se coniungat et imprimat chris-
tus dominus qui est ymago dei inuisibilis. sicut
legitur. 1. ad Col. Et qui est figura seu char-
acter substantie dei patris sicut legitur in. 1. ad
Heb. Et qui est signaculum seu sigillum ad ip-
sorum decorem sui similitudine corde huma-
no. sicut legitur in. viij. Cant. pone me in
sicut signaculum super cor tuum. Et iterum. Qua-
si excolitur cor humanum et aratur timo-
re. teris dolore. copluitur lacrimis. semis-
natur verbo dei. cogitando seu meditan-
do ante susceptionem gratie gratificantis
In ipsa vero susceptione gratie viuificum se-
men sancti propositum in eo exoritur. Simi-
liter tanquam speculum abstergitur desertione
peccatorum. abluatur lacrimis. admonetur
et aptatur edirecto ad susceptionem gratie
gratificantis que non est nisi susceptio si-
militudinis diuine pulchritudinis. Inter
contritionem vero perfectam et operationes gratie
uenientis presumptas non est medium. imo
ipsa gratia gratificans terminus est totius
huius preparationis et finis qui per illas in-
tenditur nec differunt tamen secundum magis et minus
imo differunt secundum speciem forsitan gratia pre-
ueniens seu preparans scilicet et gratia gratifica-
ns siue iustificans. quemadmodum lumen
quod est in umbra. et solis radius. aut quemad-
modum splendor lune et fulgor solis forsitan
equiuoce dicitur in hijs. sicut calor in vege-
tabilibus qui est in eis etiam cum frigiditate
actuali et calor actualis atque sensibilis equi-
uoce calor dicitur. Alter enim est insensibilis
et mulcebris et non ledens vllatenus id in
quo est. imo adiuvat adeo ut calor vitalis
propter hoc nominetur. Alter vero cum inuatu-
ent sensibilis ledit et proprium subiectum de-
struit aut extinguit. Sic charitas mulce-
bris est et calor viuificus et insensibilis adeo
ut pene nulli illi in se sentiant. Quod si quis
dixerit quod differant secundum magis et mi-

nus tamen amor dei quo feruet ille qui ad gratiam
gratificantem se preparat et amor ille dei
quem suscipit preparatus. Qui enim dicebat
Concupiuit anima mea desiderare iustifi-
cationes tuas: et quod desiderat desiderare de-
um. vti quod habet vel habebat vnum deside-
rium pro quod querebat aliud desiderium
quod nondum habebat. Similiter et qui querit
amare deum vti quod iam amat deum sed non
dum eo amore quem querit. Lumen enim que-
rat amare deum vti quod desiderat amare de-
um. Qui autem desiderat et amat. amat
ergo amare deum et non amat illud nisi
propter deum. Multo ergo fortius amat de-
um quia propter quod vnumquodque aliud
illud magis. amor ergo quo iste amat de-
um et amor quem querit et quo nondum
amat deum sunt vnius et eiusdem videli-
cet dei. et secundum idem et propter idem. sunt ergo
vnius et eiusdem speciei et ita non differunt
nisi secundum magis et minus. In apprehensio-
nibus enim et affectionibus generaliter
verum videtur. quod cum fuerint quęcunq;
due vnius et eiusdem numero et secundum idem
sunt specie eedem. sicut scientie que fuerit
vnius et eiusdem numero et secundum idem seu
propter idem erunt eedem specie. Scientia
enim quia et scientia. propter quid non sunt
vnius et eiusdem secundum idem et propter idem
imo propter diuersa seu per diuersa. amo-
re autem preparatorio amatur deus secundum quod
deus et propter id quod deus. quemadmo-
dum amore qui charitas dicitur. Quare
erunt eiusdem speciei amor preparatorius
et amor qui charitas dicitur verum de hijs
vltimus ad certum perscrutari non est propo-
siti presentis.

Diligenter autem attende quod peni-
tenciam supra nominauimus refu-
gium et confessionem operimen-
tum atque latibulum et ita de vnaquaque ali-
arum nominationum. Inde enim nomina-
uimus eam refugium quia in ea tuti sumus
ab ira et gladio diuine animaduersionis
propter hoc nominauimus confessionem ope-
rimentum quia ipsa reuelatio pie ac deuo-
te confessionis velamen quodammodo est
et operimentum quo peccata nostra quo-
dammodo teguntur et absconduntur ab ocu-
lis dei ne ea videat ad vindictam. Et ad
hunc modum considera diligenter de ce-
teris. Si quis autem querat quo mo-
tore motus isti fiat in corde penitentis et se ad
gratiam preparatis. Dicimus quod spiritus motore

imo tota trinitate mouere. Ipse enim est
 eius misericordia puenit pparando iustifi-
 candos et subsequi iustificando pparatos
 Si quis aut querat cur potius vna hora
 quam alia. Rñdeo. Quia ipse solus hoc no-
 uit qui quēadmodū miseretur cui? vult et
 demens ē in quē placuerit. Sicut legitur
 Exodi. xxxij. Et quēadmodū vbi vult spi-
 rat. Sicut legitur Johannis. iij. Sic quā-
 do vult et quō vult. Interdū in occasio-
 nem tangēdi corda nra respiciendi ac visi-
 tandi nos. quodā mō sumit ex aliquibus
 operibus liberi arbitrii. sola naturali bo-
 nitate bonis. sicut pī in pauperes sola pi-
 erate naturali respicit et visitat supaddēs
 dona gratuita. Sic et alijs bonis natura-
 libus bene vrentes sup additiōe gratui-
 torū illustrat. Sicut legitur Mathē. xxv. et
 Luce. xxiij. in pabolis talentorū et vinearū
 Interdū aut suffragijs ecclesie et orationi-
 bus sanctorū multi visitant. Interdum so-
 la habūdantia diuine pietatis. Interdū
 occasionaliter ipa magnitudine et horri-
 bilitate peccatorū. Plerumq; enim qui mi-
 nora non sentiūt nec eis terreni in mon-
 strifica scelera et ignominiosas abhomi-
 nationes plabi pmittunt. Quorū magni-
 tudine et horribilitate exterriti nō solum
 illa sed etiam minora que nec videbāt nec
 sentiebant studiosissime corrigūt et emen-
 dant. Quēadmodū modicas labe in pe-
 plo suo mulier interdū lauare negligens
 aliqua magna sorde supiniecta non solū
 illam sed etiā minores quas p̄us negligē-
 bat studiose diluit et abstergit. sic p̄ modi-
 ca scissura vestis nō statim reficit sed post-
 q̄ increuerit. eius reparatio festinatur. Sic
 propter dolorē capitis nō statim medicus
 adit. S; iuxta illū multiplicata sunt infir-
 mitates eorū postea accelerauerūt ad me-
 dici subaudi et medicinam. Si igitur quera-
 tur qualiter ab inuicem differant motus gra-
 tie. et motus liberi arbitrii. Rñdeo. q̄ fm
 duas intentiōes dicat motus liberi arbi-
 trii. fm p̄mā pure et solius liberi arbitrii et
 hmoi motū vocamus naturālē et quē sci-
 licet nulla grā opatur sicut est ambulare.
 agros colere. comedere et bibere. cū rela-
 ta nō fuerint ad dei honorificentia vlglo-
 riam nec ad salutē fm alterā igitur intentiō-
 nē dicat motus liberi arbitrii velut in mo-
 dico ipius et q̄st p̄ parte cū sit grē imperā-
 tis et illū emanantis. liberi vero arbitrii vt
 sequēis sustinetis illū atq; potatis. Et itē

gratie vt dominantis illius et ministrantis
 et itē gratie vt fontis liberi et arbitrii vt
 aluci atq; riuales. Hra em vt rex ē seu im-
 perator in mēte humana et vt fons scatu-
 riens ac redundās in terra liberi arbitrii.
 seu cordis humani emanans velut riuos
 varios. ac rectas et lucidas cogitationes.
 sanctas affectiones quib; mēbra corporū
 tanq; machine variorū organorum et in-
 strumentorū tanq; ductib; aquarum mo-
 uent exteriorius ad opera rectitudinis et ver-
 ba. Quod aut queris de dolore contritio-
 nis et alijs motib; quos nominauimus.
 quia in paucis penitentibus videntur esse
 fortes validiq; et potētes ad cōterendum
 veterem hominem. In multis vero a deo
 debiles et pene insensibiles videant; vi-
 dentur etiam peruersi et ridiculosi. tantus
 enim dolor est de amissione modice rei tē-
 poralis adeoq; sensibilis et pene incō sola-
 bilis de amissione vero dei et eterne here-
 ditatis pterq; in paucissimis rarissq; peni-
 tentib; pene insensibilis ē dolor. **A**mplius.
 p amissione patris carnalis aut fra-
 tris quis nō videat dolores inconsolabi-
 les et eiulāt et plangit intollerabiles ho-
 minū. p amissione patris spiritualis dei
 et fratris spiritualis. videlicet ipius q̄ le-
 uis sit dolor. q̄ rare lachryme. q̄ facile are-
 scentes. Proch dolor absq; vilo pene sen-
 su cōpassionis. et in alijs iugiter conspicit-
 mus et in nobis incessanter sentimus.

Amplius. si incompatibiliter plus dōlē-
 dum atq; lugendū ē p damno atq; amif-
 sione hmoi spūalius q̄ nominauimus q̄
 p damno et amissione quorūcūq; tem-
 poraliū maior autē pars penitentiū imo
 pene omnes econtrario facere videntur.
 Maior autē pars penitentiū incompatibi-
 liter longe esse videtur a condigno et con-
 gruo dolore penitudinis et ppter hoc a re-
 missione peccatorū atq; a virtute et effectu
 sacramēti penitentialis. et ppter hoc p re-
 missione et absolutiōe ac benedictione sa-
 cerdotali reportare illusionē. **A**mplius.
 si plus dolendū ē isti de amissione caput
 corporalis et de morte spūali q̄ de morte
 corporali et nō ita dolet. Non dolet ergo
 quantū dolendū ē ei. Presertim cum scri-
 ptum sit in. vj. hiere. Luctū vnigeniti fac-
 tibi amarus. Et Jobelis. i. Plange quasi
 virgo et accincta sacco super virum puber-
 tatis tue. Quasi ergo amissi vnigeniti lu-
 ctus et quasi amissi sponi pubertatē plan-

ctus debent esse luctus et planctus penitentis
et quasi exitus. Quare debet esse fluxus lacri-
marum penitentibus sic legitur in psal. Exitus aquarum
deduxerunt oculi mei quia non custo-
dierunt legem tuam. Et iob. iij. quasi inun-
dantis aque sic rugitus meus. Juxta hunc
modum est disputare de timore pudore et
aliis nominibus. Ita autem diximus in precedentibus quod
sufficit ut dolor vulnere peccatorum tantus sit quod
faciat egrum. querere penitentialis sacramen-
ti medicinam tradereque se regendum ac me-
dicandum spirituali medico videlicet confes-
sori. Diximus et quod plerique quod minus habent at-
tentionem et quod minus habent motus eiusdem de
mortificatione veteris hominis supplet et super-
addit virtus et efficacia sacramenti penitentialis
Hic autem addimus quod erant homines in peni-
tenti debilis intellectus in hoc quod nec ea que
coram oculis habent videre prevalent. Non enim
magis sentitur ignis maior et nec quod ma-
ior est ymo magis sentitur ex necessitate. et
hoc est quia minus sentitur ignis a parte
ignis quandoque et quandoque a parte sensus
A parte ignis interdum minoratione ignis
incendii remotio. Interdum interposito
prohibente et impediante calore ipsius. quo-
minus aut minor proveniat ad sentientes
A parte vero sensus est impedimentum senti-
endi cum instrumentum sensus minus possibi-
le fuerit a calore et hoc est duobus modis. videlicet
duricia sui aut spissitudine quod resistit ca-
lorem vel stupiditate sua quod accidit ex fri-
gore nimio. Passi enim frigus nimius in
manibus aut pedibus. Nam aut pedes
in medias flamas inmittunt nec statim sen-
tiunt et hoc est modus quo anime nostre se
habent in ista corruptioe in qua sumus ad ignem
spiritalem qui caritas dicitur. In ipso enim ma-
nentes illius plerique non sentiunt. Interdum
autem ad modicum illi sentiunt Unde vir est
qui dicere audeat se sentire charitatem vel
se esse aut manere in illa. Juxta hunc mo-
dum dicendum est de dolore non enim ideo
minor in quibusdam quia minus sentit. Quod
admodum neque amor quidam enim sunt du-
ri et ut ita dicam spissi cordis ut magno vul-
nere doloris percussus ad modicum illi sen-
tiunt sicut et de timore verum esse apparuit
in abraham Gen. xxiij. Ubi dixit dominus
Nunc cognovi id est cognoscere te feci. non
sciebat abraham vel sentiebat in se tantum
donum timoris dei quantum exprimeret obe-
diens se habere cognovit. Et attende quod
sicut timor et donum est seu virtus una in-

tentione. Alia vero motus ex illo dono pro-
ueniens. ita et dolor. Et sicut gaudium unum
est de fructibus spiritus sancti. Sicut legitur
in. v. ad galla. ita et dolor. Unde et donum
luctus nominatur visitate. et fons lacrima-
rum in. viij. Jere. Quis dabit capiti meo
aquam et oculis meis fontem lacrimarum. Quod
autem queritur incompatibiliter minus dolet
quod dolendum sit distinguere debes quod do-
lendum sic dicitur. secundum debitum una intenti-
one. Alio modo secundum dignitatem. Si secundum de-
bitum interrogat falsum est quod dicitur incom-
pabiliter minus dolet quod dolendum sit ei
Is enim est sensus quod dolendum sit ei ex de-
bito. Non enim tenet dolere quis neque ex
debito plus ei dolendum est quod requirat
mortificatio peccatorum siue proveniens pro-
ratio ad mortificationem Distinguendum
etiam est de dolore actu et habitu. Inter-
dum enim qui plus dolet actu minus dolet
habitu et e converso. Si vero secundum di-
gnitatem intelligat dolendum. verum quod di-
citur. quia minus dolet unusquisque peccator
de peccatis suis mortalibus incompatibiliter
quod dignum sit eius dolore. Nec minus hu-
mana sufficeret preare dolorem. fundere
lacrimas in ista mortalitate quibus di-
gna sunt eius peccata mortalia. Quod ad-
modum ergo cum deus in infinitum sit dignus
diligere et etiam dignus ut diligat in infi-
nitum. Hoc est dilectione in infinitum. nul-
lus tamen peccat eo quod non diligit eum in infini-
tum. sic licet longe maiori dolore et luctu di-
gna sint peccata mortalia quod doleantur et
lugeantur etiam a digne penitentibus non
tamen peccant quod ea dolent et lugent quan-
tum debent atque tenent quantumque suffi-
cit ad ablutionem eorum et quantumque deo sa-
tis est. Huius rei aliud exemplum est vir emi-
nentis bonitatis quem si honorares eumque
ut dignus est totum. quicquid haberes expe-
deres et adhuc dignitatem eius honore non
equares. Nunquid propter hoc quia totum
istud non facis peccas in eum minus hono-
rando eum quod debeas absque imo dico pla-
ne quod absolvis te si honoras quantum
debes et quantum teneris. Alioquin nulli ma-
gno viro paucula pocula vini presentanda
essent sed magna pocula balsami. et vasa
aurea facultates hominum excellentia per-
renda essent. Ne dubites autem multum dole-
re habitu et si non actu seu sensu doloris
hominem illum qui quicquid contra deum
amauerat vel habuerat propter ipsum relin-

minue

quit atq; deponit. et omnia contraria ad consiliū ecclesie et mandatum aggreditur et suscipit facienda pariter ac tolleranda. nec incredibile est omnipotentissimū ac misericordissimū deum quos voluerit sine ferro et igne. sine tormento et dolore sanari posse. aut minori tormento aut dolore maiorq; prout fuerit beneplacitū misericordie sue. Petrus enim lacrimis et amaritudine penitentie saluauit. Sicut legimus Mathei. xxiij. Paulus vero prostratione et excecatione. sicut legimus Act. viij. Verisimile est aliquem tanto amore dei illustrari posse tantaq; spe lenificari ut gaudium sit ei deserere omnia peccata sua et facere quicquid ei faciendum ab ecclesia consuevitur tantaq; profundabilitate spei ut nullus sit ei timor de preteritis malis quare et tanto gaudio ut nullus sit ei dolor de eis dem. **A**mplius manifestū est q; absq; motu pudoris potest esse contritio. si potest esse cur non et absq; motu doloris. Eque enim ab hominanda est spurcia peccatorum ut timenda penitentia iporum. ut erubescenda turpitudine. ut indignanda vilitas. ut horrenda venenositas seu mortificatio et eroditio. Quia ergo motus siue principia motuum istorum equalia sunt et eque mota sunt et eque dignū et iustū est istis motibus persequi impugnare arcere et cōtere. reuerentem hominem equaliter in attritione et prostratione veteris hominis requirunt. Quare si vnus eorum ex necessitate requiritur et oēs et si nec vnus nullus. Motiua vocamus penitentia peccatorum spurcia turpitudine damnositate mortificatio et vilitate et cetera hominū que oīa videntur equalia et propter hoc tormenta in inferno illis infirmitas videntur equaliter peccata reddenda fore equalia verbi gratia. Ut quātus erit dolor ex vultu peccatorum in inferno. tantus est fetor ex spurcia iporum. tantus pudor ex turpitudine iporum. tanta contumelia et ex honoratio ex vilitate iporum.

Ruertamur ad id in quo eramus et dicam q; si oīs isti motus requiruntur in attritione vel contritione veteris hominis accidet prostratione et iustificatione peccatoris non posse fieri in instanti vel subito vel vno et eodē instanti moueri animam humanā oībus motibus istis et alijs etiam quos si nominamus hic adhuc. necesse est enim ut moueatur q; attrahatur vel contrahatur de peccato motu fidei seu alia apprehensio

ne. Et iteque motu spei. Non enim veniret ad sacramentum penitentiale nisi speraret de venia optinenda et gratia amissa recuperanda. Necesse est etiam ut moueatur motu dilectionis alicuius siue sit illa charitas siue non. Non enim quereretur per penitentiale sacramentum veniam et gratiam nisi diligeret et desideraret illas alteri aut istis ex necessitate dubium est vtrū per vnum istorum motuum decet scire quos sepe nominauimus fieri possit contritio et mortificatio veteris hominis. aut si per vnum fieri non potest. necesse est eam non posse fieri in instanti omnino. aut ex necessitate mouebitur anima humana multis motibus vno et eodē instanti et hic in via id est in statu vite istius. Manifestū autem est q; qui videt mulierem et concupiscit eam simul mouetur motu visionis et motu desiderij in eadem potest aut fieri ut dum intuetur eam et concupiscit tunc erubescat intueri eam propter spectantes et timeat etiam intueri eam propter maritum presentem. Ecce iste tres motus videlicet desiderij erubescere et timoris videtur simul esse in anima istius q; si forte castus fuerit mouebitur propterea motu illi desiderio. Qui enim concupiscit et reprimat concupiscentiam simul videtur habere duos motus videlicet motum ipsius concupiscentie et motum repressum illius. Si enim quā mouetur motu ipsius non mouetur motu concupiscentie. Quare ergo reprimatur cum non sit. Si nec simul sunt contrarij motus in eodem. Motus enim illi indubitate contrarij sunt scilicet concupiscentie et castitatis aliter illoque pungnat de altero. Quod nolo inquit apostolus in. viij. Ad rom. Hoc ergo id est concupiscentie inuitus scilicet ipsam concupiscentiam reprimens id est in egritudine q; vehementer sicut poculum sibi noxium et tamen sibi non acquiescit fieri sed magis reprimat. Quapropter videtur simul moueri contrariis motibus. Itaque autem hoc determinauimus in prece dentibus reprimere enim motum non est nisi vel facere ut non sit vel facere ut debilior sit quā est. non cogimur ergo dicere. Si motus iste reprimatur ergo est. sed sequitur vel ut non sit vel ut debilior sit quā erit si tamen erit. Et intelligimus debiliorē preparatione fortitudinis quā haberet si motus repressus non esset. Procederet enim ut cresceret usque in consensum. Intelligimus etiam debiliorē licet interdum post motum repressum surgat fortior et inualecat multum. Quia licet ei fortitudo multa accrescat post motum repressionis maior accresceret nisi illū motus repressus precesceret. Et possibile est q; anima

humana moueatur motib⁹ multis vno
z eodem instanti vbi alter ex altero est
cut motu apphensionis z motus qui ē ex
ipsa apphensione. Quēadmodū impro-
posito exemplo apparet. Visu em̄ mulie-
ris z motu p̄cupiscētie simul mouet̄ intū
ens illam. Eodē modo si alter motus ad
inuet̄ alterum. quēadmodū si aliquis in-
tueatur doctore v̄t attentū audiat simul
mouetur visu z auditu z insuper intelle-
ctu. z cogitatioē quod audit ab ipso. vbi
autē motus se inuicem nō adiuuant. vel
vbi alter ex altero non est. simile est aīam
humanā moueri non posse instatu hui⁹
vie h̄mōi diuersis motibus simul. Quid
vero de hoc veritas habeat in patria nō

Ost̄ hec debes. **H**ic diffinim⁹.
scire q̄ ipsa p̄ritio seu iustificatio
vicioz quā resurrectionē a morte
sp̄iali z terminatiōz egritudinis sp̄ialis
supra noīauim⁹. Suscitatioē pueri quez
suscitauit heliseus. iiii. Re. iiii. Et sanatio
ne pueri quē saluator in euāgelio. Johā.
iii. sanasse legitur figuratur. Motus v̄o
p̄paratorū scz attritionis z gratie p̄paran-
tis. vii. oscitationib⁹ pueri helisi z. vii. ho-
ris de quib⁹ in. iiii. Johānis legitur. Q̄
hora septima reliq̄t eū febris cōgruenter
intelligunt̄. Septē enim vniuersitas gra-
tie p̄uenientū ac p̄parantis recte intelli-
gitur. tūz p̄pter septenariū qui ē numer⁹
vniuersitat̄. tū p̄pter septiformē spiritus
z p̄pter vniuersitatē vicioz ac peccatoz q̄
vniuersa ad septē p̄ncipalia reducunt̄. tū
p̄pter septē opatiōes sp̄is sancti quas in-
cordib⁹ penitentiū p̄paras ea atz purificas
pluriz z frequētius opas. tres scz in v̄tu-
te apphensua siue rōnali. Prima ē reco-
datio seu irrogatio bonoz a deo auctore
z largitore receptorū z maloz eidē red-
ditoz. Secda ē recogitatio bonoz p̄missoz
ac p̄paratorū dñi diligētib⁹ atz q̄rentibus
z maloz minatoz ac p̄paratorū p̄sumaci-
bus z ad deū redire nolētib⁹. Tertia v̄o
ē ipa recogitatio vie. inq̄sitio atz p̄uissio
sp̄is vie. scz qua ab h̄is malis effugiatz
ad deū redeat z bona ei⁹ recuperet. h̄is tri-
bus recogitatiōib⁹ quasi tribus oscitatio-
nib⁹ velut os cordis apperit sp̄ialiter su-
scitad⁹ v̄t sp̄is sanctū attrahat. Quattuor
vero sequentes oscitationes sunt timor z
dolor. ira z pudor. z iste septē oscitatiōes
sunt sicut septē hore. In qua septima fe-
bris sp̄iualis penitentiē relinquit. Quat

tuor vero vltimariū quelibet potest esse vl-
tima z a qualibet illarum potest incipere
sp̄is sanctus sanatiōē virtutū motuari
In quibusdā enim incipit ab ira sancta
in quibusdā a timore In quibusdā pūdo-
re in quibusdā a dolore. Totum autē ordi-
natum est quicquid beneplacitū sp̄is san-
cti ē. Et attēde q̄ in operatiōib⁹ sp̄is san-
cti nō humanū artificium neqz ordo ar-
tificialis queritur sicut euidenter vides in-
dictaminib⁹ ipsius vbi nec ordo nature
inueniri potest. Quēadmodū nec in vi-
sionibus spiritus enim p̄phetarū nunc
huc nūc illuc ferebat. Et p̄pter hoc Lan-
iū. dicitur sponsus saliens in mōtibus trā-
siliens colles. Sic z in orationibus expe-
riēti sp̄is sanctū incipientē tāgere cor oia-
tis interdū a gratiaz actione. Interdum
a suipius accusatione quādoqz a dolore
q̄nqz a timore. z pluriz alit̄ econuerso z
pluriz aliter. Quēadmodū cytharista
non ab vna corda incipit oēm cantilenāz
nec ab vnius corde eodem gradu. Sed
diuersis ordinibus et gradibus tangens
cordas varias format ex eisdem vocibus
cantilenas sic sp̄is sanct⁹ cor qd̄ formauit
ex cauatione hūilitatis in cytharam z ner-
uis virtutum aptauit ad sp̄ituales reso-
nantias varijs ordinibus tāgens h̄mōi
neruos varias modulationes attritionē
z orationē conficit et cōponit ex earandē
virtutū atz donozū sonis hoc est motib⁹
z operationibus internis

Ost̄qz autem manifestū est p̄riti-
onē mortificationē esse veterē ho-
minis z extinctiōz vite culpabilis
ac peccatrici. Manifestū est ipam iustifi-
cationē seu sanctificationē resurrectionē
esse noui hoīs in vitam gratie siue in iusti-
ficationē ipsius z noue. hoc est laudabi-
lis z sp̄ialis vite inspirationē seu infusio-
nē. Et p̄pter hoc eas ad inuicē se habere
sic corruptiōz z generationē z sicut egres-
sum de vno loco z ingressum in aliū. Qui
em̄ p̄ritur seu iustificatur sic exit de p̄fun-
do viciozū z peccatoz sicut de cloaca ster-
coz z immundicie. Sicut de lacu miserie z
luto fecis. sicut de sepulcro spurcia sple-
nissimo z v̄mib⁹ scatente sicut de carcere
horrido z vinctis durissimis. sicut de limo
p̄fundi vbi non est substantia. sicut de ore
leonis. Sicut ionas de ventre ceti. Jone
ii. Sicut de altitudine ventris inferi. Eccl.
vlmo. Sicut de inferno inferiori. Quē
B ii

admodū legitur in psal. Siq^{infern} de infernis
 supior pena ē. Inferior vō isormis culpa
 Et iterū Egredis pēdō: et deo educēte et ex
 trabēte. Sicut damula de manu dyabo
 li. Intellige ex vij. puer. Et sicut auis d la
 qō et piscis de hamo ex.ij. Eccl. Ingredis
 aut sicut apothecā spū sancti et cellā oim
 aromātū spūalium Et sicut ortū volupta
 tum spūaliū et paradisiū sanctarū deliciarū
 Et sicut vitā aut regionē viuorū sicut in al
 titudinē et locū spaciōsū q̄ si equus inde
 ferto et non inpingēs. et quasi aial in cāpo
 lasciuies. ex vi. ysa. et id p̄gruenter sequitur
 spūs dñi ductor ei⁹ fuit. Sicut vineā sine
 impedimēto et campū germinātē ex pfun
 do nimio. Ex vltio Sap. sicut in manus
 clemētissimi patris et sicut in gremiū tota
 aggratulationē blādicti matris. Et sicut li
 tus trāquillitatis et securitatis. Et sicut in
 domū refugij. Sicut in celū inferius qd ē
 stat⁹ purissim⁹ gracie. Celū enim sup̄is
 status ē glorie. Et sicut in libertatē securi
 discursus atq; natat⁹ generaliter aut egre
 ditur de pditione in salutes et saluatur ex
 ore angusto et lacu nō habente fundamē
 tum subter se. Sicut legis Job. xvi. Et si
 cut p̄da de dētib⁹ iniq; cōtritus molis siue
 molarib⁹ ipsi. Quēadmodū dauid. xviij
 p̄mi Re. Quia veniebat leo vel vrsus et
 tollebat arietē de medio gregis et p̄seque
 bar eos. eruebāq; p̄da de ore eorū et illi
 p̄surgebant aduersū me et app̄hendebaz
 menti eorū et suffocabā. interficiebāq; eos
 sic verus ac spūalis dauid xp̄us dominus
 contritus dētib⁹ dyaboli id ē aculeis ten
 tationū qbus solū aias peccantiū deuor
 rat velut arietē aut ouem eripit q̄s iustifi
 cat. Mirabile autē ē valde qd dicit Amos. iij
 Quō si cruat pastor d ore leonis duo cru
 ra aut extremū auricule. Sic eruent filij
 israel Quis iuxta lram intelligebatur
 de paucitate et religis eorū de filiis israel
 q non erāt dandi in captiuitatē et gladiū
 inimicorū deo eruente siue liberatē tñ spi
 ritualiter velut vsq; ad extremū auricule
 a dyabolo deuorati intelligunt in qbus
 oia bona gracie dētib⁹ dyabolici id ē ten
 tationibus et peccatū p̄sumpta sunt hoc so
 lo excepto qd aliqd licet ad modicū d dei
 v̄bis et sacris exhortationib⁹ libenter au
 duit. Qui auditus siue audiēdi volūtas
 per extremū auriculę designat. Sic et mul
 las vsq; ad duo crura deuorasse intelligi
 tur dyabolus vicz in qbus omia alia bo

na gracie p̄ter quam solā castitatē corpo
 ris que in duob⁹ cruribus intelligit vel p̄
 ter quā spem et timorē quibus velut cruri
 bus non nulli peccatores adhuc susten
 tantur qui quauis assidue peccent nō ta
 men absq; timore dei sunt peccantes sub
 deo vt dicitur v̄sitate. nec absq; spe sunt.
 dum se de multitudine misericordie sperāt
 v̄sitados aliquādo ac de peccatorū capti
 uitate ac vinculis eripiēdos et eruēdos.

Taut de ipsa contritiōe sit tibi v
 borū copia exhortatiōis habūdā
 tio. considera diligētē formā fu
 ture resurrectionis corporis et verba que de
 hac leguntur. Ezech. xxxvij. Quia indubi
 tanter illa resurrectio vicz corporalis que
 dam similitudo resurrectionis de qua loq
 mur spiritualis. Sicut xp̄s testatur ve
 ritas. Johan. viij. Quia venit hora et nūc
 est quando mortui audient vocē filij dei
 Sicut enī tunc p̄curreret puluis a quatuor
 ventis incinatorū corporū iussu et virtute
 dei omnipotentis ad reformationē ipso
 rum. Sic et nūc ad interiorē auditū vocis
 filij dei hoc ē sacre exhortatiōis concurrat
 velut puluis dispersū cogitationū et deo
 cōpingere colligitur et cōglutinat in vñū
 vt efficiatur vñū cor nouū vñitis cogitati
 onibus ad vñū ingrendū et inuestigandū
 et vñitis affectionib⁹ ad vñū adherendū
 qd vñū deus est. Exeunt ergo velut de tu
 mulis ipsa corda de rebus male amatis
 omne enī amatū mortuū et omne amatū
 illicite tumult⁹ ē et sepultura amanti sicut
 legis p̄uer. xij. desiderij impij monumē
 tum ē pessimorū fm vñā litteram desiderij
 um id est res desiderata. Hec autē est res
 amata ideo dictū est et sepulcra eorū do
 mus illorū male scz amantiū dom⁹ suas

Circa hoc ergo attende qualr ter
 remotus fiat per timorē in ista re
 surrectionē. qualiter in aduētū filij
 dei ad illustrandū cor penitentū illuminē
 tur abscondita tenebrarū hoc est omnes
 feditates et deformitates peccatis seu pe
 nitentis quas prius non videbat et mani
 festantur cōsilia cordiū p̄ reuelationē con
 fessiōis. Sicut legis in. iij. p̄me ad Loz.
 Attende etiā qualiter ista resurrectio fiat
 ad penitentialē iudiciū qualiter omnes
 sic resurgētes optz manifestari. ex. v. scōe
 ad Loz. ante tribunal xp̄i. qd est forū pe
 nitentiale. vbi velut officialis xp̄i velut p̄
 co spirituelis. velut iudex animarū sedet

confessor. Et in eo ac p eum sic recte ac laudabiliter officii confessoris exequitur inder xpus dominus. ppter quod diximus ante tribunal xpi. Et quemadmodum dam nandi tunc timētes dolentes erubescētes venient ante tribunal xpi iudicātis. Sic penitentes venire puenit ad sedem confessoris. Et sicut ibi dam nandi dabūtur in mortem eternā z abyssum amaritudinū ita hec omnia vicia z peccata id est membra veteris hominis tāq; quidā impiorū cetus potestate iudiciaria z virtute clauum in mortem eternā absq; vlla resurgēdi spe danda sunt. quod vñq; tunc fit fm q; hic intendim? cū ppositum nunquā de cetero relabendi virtute clauū z mystērio sacerdotali penitenti infunditur Et quemadmodū in futuro iudicio iusti assumuntur in vitā eternā Sic in ista resurrectione prima spūali quēcunq; virtutes aut dona noui hominis mēbra tamquā electorum cetus nutrienda augenda roboranda seorsum tamquā agni ab he dis sepanda z assumenda sunt in vitam gratie ppetuam. ppetuā dico pposito pse ueratiā indefectibilis z phennis. hic velut infernus damnatiōis ppetue veteris hominis est penalitas ipa pditionis vbi ab aquis nīmū transferendus ē iugiter ad calorem nīmū. Sicut legitur iob. xliij. videlicet congelicidū z tremore timoris ad irā indignatiōis z odij quas supra nominauim? ardores. hic velut stagnū sulphuris z ignis sunt abhominatio quam diximus z ira. ppter fetorē sulphuris abhominatio. ppter ardorem ira. hic velut mare geledissimū z amarissimū in quod frequenter immergendus est. vetus homo donum luctus est et affluentis lacrimarū lacrimarū dico timoris atq; doloris Et iuxta has similitudines cetera tormentā infernalīa psequi facile est exercitatis in h? z intelligēti. Scire etiā debes q; ista mirifica opatio diuine virtutis z bonitatis creatio noui cordis noiā in psal. Nominatur etiā scilicet cor mundum crea in me deus non solum ppter hoc quia tanquā vñbilo humilitatē quodā modo per cō tritionem cor nouū a deo efficitur Sed ppter ammirādos z soli ostipotēti dō possibiles cōfirmatiōes. Est em creatio noui cordis siue iustificatio siue generatio vñbilo mundissimi exanere vebementia calor liquefacto z resoluto. scs cinis enī est

cor peccatoris Sicut legit. Ecclē. x. Quid superbis terra z cinis. hunc cinerē vebementia caloris spūsancti resoluit z liquefacit in vitrum mundissimū atq; lucidissimū transformat. De quo ipsa ciuitas hierusalem z platea eiusdem edificanda est p magna parte. sicut legit. apo. xxi. Ipsa ciuitas aurum mundū simile vitro mūdo. Et iterū. Platea ciuitatis aurū mundū tanquā vitrum perlucidum. Et iterū Ipsa ē sic generatio et ex lapide vebementia caloris dissoluto ac liquefacto. Sicut legitur Job. xxvii. Lapis calore solutus in es vertitur. Cor em quocūq; vltio obduratum lapis est Sicut in eodem eiusdem legitur. Lapidē quoq; caliginis z vmbra mortis diuidit torrens a populo peregrinante. Et eiusdē. xj. Cor eius indurabitur quasi lapis. Et iterū. Ezech. xi. Auferā cor lapideum de carne eorū. Huius ergo lapidis calore diuine dilectiōis resolutus ac liquefactus in es suauissime seueritatis z indeficientis soliditatis vertitur vt confessionem peccatorū z laudem diuinā salubriter ac delectabiliter resonet. Et est ita diuine virtutis opatio sicut destructio vni us ymaginis per resolutionē metalli ipi? et generatio contrarie ex eodem metallo in contrarium modulum transfusio. Cor enim peccatoris ymago dyaboli est dyabolice turpitudinis similitudine figillata. Hec enim similitudo deletur hec dyabolice deformitatis impressio a corde peccatoris igne diuini amoris resoluta contraria in eodē corde id est dei ymago generatur. et decoz diuine similitudinis eodē impmitur ipsa informā seu modulū diuine legis transfusa. Et hoc est q; legitur in psal. ymaginem eorū hec est dyabolice similitudinis turpitudinē in ciuitate sua ad nihilum rediges in ipso enim in gressu ciuitatis qui est baptismus fluminis aut fluminis in adultis tota illa dyabolice deformitatis monstruositas penitus aboletur. Si qua em in christo noua creatura est vetera trāserunt z ecce noua facta sunt omnia. Sicut legitur in. ij. Cor. v. in psal. Sicut fluit cera a facie ignis. sic peccator a facie dei. Quemadmodū enī in cera liquefacta. nec scriptura nec sigillatura remanet. Sic a corde igne sancti spiritus liquefacto omnis scriptura mortise ri erroris omnis dyabolice similitudinis deformitas euāescit. Est etiam hec ope

ratio diuina vix veteris hominis p[er]itio
 sicut bois niuei seu glacialis quę pueri ex
 niue p[er]gesta in plateis effigiare solent de-
 structio atq[ue] adnibitatio per calorem dis-
 soluentē ipsum mēbra enim veteris bois
 vicia sunt sicut legi[ti]r ad Coll. iij. Mortifi-
 cate mēbra vestra que sunt sup[er] terrā forni-
 cationē immunditiam libidinem. &c. Quę ad
 modū enim de boie huius quādo totus
 niues est nullū relinquit calor dissolvens
 vestigiū nullū existentie p[re]cedentis indi-
 cium ymo remanet terra nuda que illum
 portabat. Sic cōgerie illa seu corpore vi-
 ciorū atq[ue] peccatorū superradiante sole in-
 telligentie atq[ue] iusticie dissoluto remanet
 velut terra nuda. natura corp[or]is humani
 que monstrū illud infernale portabat. De
 hoc legitur. Eccl[esi]e. iij. Soluent[ur] quasi gla-
 cies inferno peccata tua. Si aut[em] q[ui]rat[ur] a
 nobis q[ua]liter obtinebit istud tam salubre
 t[em]p[us] mirificū istud dei donū vix grā con-
 tritiōis atq[ue] iustificatiōis. R[ati]o deo q[ui] trib[ui]
 modis obtinetur. Prim[us] modus gratui-
 te t[ame]n hoc ē nulla cooperatiōe nullo merito
 nec p[ro]prio scilicet nec alieno. Sed solo dei
 iustificantis vel viuificantis miseratione.
 Secūdo meritis intercedentiū siue eorū
 qui in celis sunt siue eorū qui in terris sūt
 & hoc ē dicere suffragiis sanctorū. Tercio
 coopatione & adnitu siue conatu eorū
 quibus tribuit istud dei donū. H[uius]m[od]i autē
 coopatio multiplex ē quia em̄ ista coopa-
 tio quantū ad recipiētes. vij. h[uius] coopatio-
 nes notissimas et alias quā plures. Ipsi
 coopationib[us] lig[ati]do edocemur quā co-
 operari & quā quod in nobis est facere
 vt receptiōi tante gratie ydonei sim[us] de-
 beam[us] quia em̄ illuminatio ē p[ri]ma sui co-
 opatione docet nos vñ ex quattuor face-
 re. Si q[ui]mus illuminari. Primū ē ad lu-
 men accedere. Accedite inq[ui]t ad eū & illu-
 minamini q[uo]d est ad lucē doctrine & exēplo
 r[ati]ō rectitudinis. hoc ē sanctorū opum ap[ro]-
 pinq[ui]re. & hoc ē a recte et gratiose docēti-
 bus v[er]ba salutis audire atq[ue] sanctorū viro-
 rum p[er]uersionē & opa videre. Doctrina
 em̄ & exemplū velut due fenestre sunt per
 q[ui]s lux veritatis ad audientiū atq[ue] spectā-
 tū corda trāfundit. Scđo apiende sunt
 fenestre seu h[ost]ia dom[us] n[ost]re et lux diuine
 gratie adintradum patissimā viam q[ui] in-
 tret h[ec]at fenestre iste et ostia oculi sunt et
 aures sūt tā interiores quā exteriores Al-

tio aut[em] interiorū oculo[rum] & aurīū attētiō sc[ilicet]
 intellect[us] & desiderīū affectus. Ad id em̄
 q[ui] attendim[us] apimus intellectū vt intret
 per cognitionē. ad id q[ui] desideram[us] apim[us]
 affectū vt intret ad fruitionē. Que em̄
 nota sunt iam intraverit intellectū. & que
 animata per fruitiōē seu gaudiū obtenta
 iā intraverit affectū. Tercio intruerit d[icitur]. et
 inid quod cognoscere & q[ui] illuminari de-
 siderat vertere faciē & dirigere acie oculo-
 rum ne de illis sit qui statuerūt oculos su-
 os declinare interrā et q[ui] vertūt ad deum
 tergū & non faciē ysa. xliij. Quartū est.
 vt auertat se a tenebris & ne q[ui]rat in eis lu-
 cem veritat[is] q[ui] p[ro]pter illos dicim[us] qui p[ro]
 prio sensui adeo adherēt q[ui] ab illo auer-
 ti non possunt. Ad nulli vero alieno sen-
 sui humano tamē eousq[ue] addicti sunt vt
 non nisi doctrinis & traditiōib[us] hominū
 credere possint. Lū ergo sensus human[us]
 quantū in se est & in eo quod human[us] te-
 nebre sit atq[ue] stulticia. Sicut docet Apl[us]
 in. ij. & iij. p[ri]me ad Cor. ab eis auertere se
 necesse h[ab]et q[ui] diuine v[er]itatis luce illustrari
 desiderat. Ex q[ui] apparet insanissima cecitas
 hereticorū & oim in rebus diuis insen-
 su suo ambulare volentiū. Scđa coopa-
 tione sua calefactio ē. & quis nō videat q[ui]
 calefieri volētes igni appropinquāt & alge-
 tes m[er]itis interdum in medias flamas
 immittunt. extrema & alia interposita qui-
 bus calor ab eis p[ro]hibet vel impedit[ur] tol-
 lunt nec statim se ab igne auertunt. quin
 potius tam diu iuxta ignē sunt donec se
 sentiat calefactos. Et si aliquid dissolui vl
 liquefieri voluerint etiā sollib[us] & flatu ac-
 vento vim caloris in intima illius quodā
 modo impiugunt. sic & tibi faciendū ē ad
 deum qui ignis cōsumens est. Sicut legi-
 tur. Deut. iij. In mediū verborum eius
 que ignis sunt. Sicut legitur h[ic]ere. xliij.
 Lius eloquiū ignitū vehemēter. sicut le-
 git in psal. Et tā diu tenere i isto ignē cor-
 tuū donec illud sentias calefactū nec des-
 bes ip[s]m p[ro]icere vel mergere in aquā geli-
 dissimā mundāe sollicitudis ac voluptat[is]
 Ibi em̄ non solū in frigidat[ur] sed etiā cōge-
 latur & aura gr[ati]e penitus mortificat. Tol-
 le extrema q[ui] te abscondit a calore ei[us]. hec
 aut[em] sunt oia alia cogitata. oc[us] em̄ aliud co-
 gitatū deū abscondit cogitatiōē saltem ho-
 ra cogitatiōis. Q[ui] si fuerit amore & solli-
 citudine fixū i corde erit sic pies int[er] cor tuū

um et ipm phibēs calorē eius a te. de hoc
 pietē dicitur. *Cañ. ij. En ipse stat p'parie-*
tem. Et ezech. xij. Cōplebo indignatiōez
meā in pariete Tolle ergo pietē de medio
qui abscondit a te fornacē immensam et ca-
minū infinitū diuine bonitatē. Deindē ad
hibe statum pprie exhortatiōis et recog-
itatiōis terribilis iudiciū dei et ire quē cō-
sumpturā ē aduersarios. Sicut legit in. x
ad Hebrē. Deinde diuicias bonitatis ei⁹
in creando et formando te et naturalib⁹ do-
nis ac tpalibus dādo. Deinde diuicias
mīe eius in repando te. tercio diuicias pa-
citiē longanimitatē ei⁹ in sustentādo et ex-
spectando te. Quarto suphabundantiā
pietatis atq; dilectiōis eius in reuocādo
te inuitādo ad gratias offerendo. Iste cō-
sideratiōes et recogitatiōes sunt sicut fla-
tus impingētes diuinā bonitatē i intima
cordis hūani. Diuina at bonitas fornax
immensa est et camin⁹ infinitus emicās et
emittens flamas sue dilectionis in eos q
illi⁹ capaces sunt. Et ppter hoc charitate
ardet totum celū id est milia milia sancto-
rum angelorū et beatarū animarū. Tercia
coopatiōe sua contritiō ē percussio. Si
ergo vis conteri cor tuum aut tu ipse pec-
te illud malleo verbi dei qui est malleus
conterēs petram. Sicut legit hīere. xij.
Aut expone illū malleatib⁹ hoc est hui⁹
malleo pcutiētib⁹ hoc ē obiurgatib⁹ et in
crepātib⁹ ponēs ipm sub malleo ubi dei
iugi ac studiose audito sacre doctne et p-
catiōis. Et sūb vga ferrea diuie flagel-
lationis. Si em subterfugi flagella diuie
iusticie. Si auertas cor tuū ab illis non q
ris cōtritiōē ipsius sed potius integritā-
tem vt ita loqr fractissima et sanitatē mo-
feram illius. Quarta cooperaatiōe est
mūdatio. Ipsa autem mūdatio vnum
quodq; docet exire de sordib⁹ et q̄rere la-
uacrum et ab actu stulticiari se auerte-
re. Qualiter em illuz q se assidue volutat
in sordibus et aque mūdificantis ductus
a se auertit et aditus quo min⁹ ad eum ve-
niant obstruit mundari velle dicem⁹ hoc
ē q quotidie repetit et iterat stulticias suas
quemadmodū lota sua in uolutabro luti
Sicut legitur. ij. Cañ. pēri. ij. Omni siq-
dem opere malo amplius sordet qui in
sordibus est et amplius elongat et auertit
a se fluēta gratiarū et amplius obstruit
et obcludit cordis aditus intellectū suū

scilicet et affectū. Quinta coopatiōe est
 doni isti⁹ inestimabilis receptio. quē eui-
 denter docet manū extendere et sacculū cor-
 dis aperire ad recipiendū. Manū exten-
 dit ad recipiendū dei donum quod non
 dum habet qui eandē extendit ad operā-
 dum ex bono qd iam habet. Quēadmo-
 dum si quis bonū castitatis nondum ha-
 bet. Sed tamen bonū pietatis in paupes
 res habet quotiens manū ad dandum
 paupib⁹ porrigit toties illā ad recipiendū
 a deo bonum q non habet extendit. Se-
 xta viuificatiō est siue resurrectiō vt diri-
 mus. Manifestū autem est tibi q viuifica-
 bile et nondū viuens in effectu non ac-
 cipit vitam nisi a viuo et habente vitam
 vel ab ipso fonte vite. Et propter hoc non
 solū necesse habet alterutri eorum conui-
 gi absq; medio sed etiam adherere. Im-
 possibile est enim mēbrum qd non adhe-
 ret corpori viuenti aut alicui ex mēbris
 eius vitam accipere. et corpus qd non ad-
 heret anime necesse est mortuū esse. pro-
 pter hoc viuere querētib⁹ vita gratie ad-
 herendum est corpori ipsius ecclesie cōha-
 bitatiōe scilicet et comitatu sanctorū. ad-
 herendum similiter deo multa vno ingi-
 et assidue frequentatiōe ipsius. assidue
 audiendo eum in suis eloquijs. Loquen-
 do ei confessione oratione et laudibus. fa-
 mulando ei saltem in suis hoc est confu-
 lendo adiuvando fouendo benefaciēdo
 suis. Qui autē sic deo et ecclesie fonti diu-
 adheret cito vite gratie princeps erit. Se-
 prima coopatiōe reconciliatiō ē siue paci-
 ficatiō ad deū vbi quis dubitat sacrifi-
 cium offerendū esse et preces fundendas
 ad ipsum. Et ppter hoc precibus obnixis
 feruentib⁹ lacrimosis eundē exorandum
 esse quis nesciat. Deinde cuiusmodi aīal
 occidendū est deo in sacrificiū nisi qd pec-
 cauerit hoc ē miserū cor peccatoris. Quid
 em merere bonas aīal sine fraude dolo-
 q; sunt alie plres noiatiōes seu opatiōes
 q nos causa breuitatē sterim⁹ sicut est
 directiō a toritudiez resartio seu repatiō
 a detritiōe. et reedificatiō a destructiōe. et
 īnestitio a spoliatiōe et sanatio a vulnera-
 tiōe et cōtractiō a dñatiōe et residentia
 seu mentis reuersiō ab ebrietate et aliena-
 tiōe. et multa hui⁹ quoz vñquodq; cō-
 siderantē euidenter docet qualiter ipm q
 rendum ac pcurandū sit.

Nunc vero declarare tentabimus
vtrum remissionē peccatorū prece
dat gratia ordine naturali q̄ mul
tis videt̄ an ecōuerso res se hēat vt multi
sentiūt. In quo rememorandū est q̄ su
pra dixim⁹ de remissione peccatorū vicē
qua duabus intentionib⁹ dī. Primū non
imputatio d̄ cetero Scōo ablūtō siue abo
litiō ipsarū macularū peccatorū quib⁹ inq̄
nata ⁊ d̄formata erat aīa peccatoris. Quā
aut̄ p̄ma remissio que ē nō imputatio de
cetero. p̄cedat. ex hoc manifestū est. p̄us
em̄ dicitur vno mō fm̄ essendi p̄sequentia
vicē q̄ sequitur aliud nō cōuersim. Quē
go gratia sequitur nō imputatio ⁊ nō ecō
uerso. Si em̄ gratia; h̄z quis ex necessita
te nō imputant̄ ei p̄ctā non aut̄ ecōuerso
Non em̄ si non imputant̄ ei p̄ctā ideo ex
necessitate gratia h̄z. Quemadmodū nō
ideo q̄ aliq̄s suspendēdus non ē seu aliq̄
puniēdus p̄pter hoc ex nēcitate regio ho
mōre donādus est. aut aliter remunerād⁹
Sed ecōtrario bene seq̄tur. gratia aut̄ sic
honor regius ē et sicut ius et dignitas re
gniceloz ac remuneratiōis eterne. Error
aut̄ h̄mōi hominū ex hoc puenit quia ea
ē largitas pietat̄ ac dulcedinis diuine vt
nulli remittat p̄ctā siue non imputet quā
tum ad penā cui non vltius ⁊ amplius
bonū faciat hoc ē gratiam infundat. eāq̄
custodienti regni celoz gloriā tandem ap
ponat. Quā aut̄ non est necesse naturalis
ordis p̄sequētia q̄ si d̄s nō vult aliq̄nē pu
nire velit iō ip̄s renūciare. Si nō vult ip̄s
h̄re hostē q̄ iō velit ip̄s h̄re filiū manifestū
ē etiā p̄ua intelligētib⁹ oīm em̄ donoz q̄z
alter naturalit̄ alterū seq̄tur ip̄sibile ē
aīcedēs in eī siue p̄sequētiā. Quā si aīcedēs
aliq̄n v̄l alicui inueniri possibile ē siue cō
sequēte manifestū est p̄sequēs ex illo aīce
denti non seq̄ nullo mō cōsequētia natu
rali. Inuenit̄ aut̄ apud nos remissio ista
absq̄ gratia remittētis. P̄teritq̄ em̄ ap̄
nos offēsi ⁊ irati alijs offēsas suas eis
remittūt ita vt penas vel satisfactiōes ab
eis nec exigāt nec requirāt. Non tñ eis p̄
stinam gratiā restituit̄. nec sp̄ vllā remu
neratiōis aut beneficij eis tribuit̄. S; de
non vindicādo tñ ⁊ de non inferēdo ma
lū p̄missionē eis faciūt. Manifestū ergo
q̄ ista remissio p̄ctoz sequitur ad gratia;
non p̄uersim. Quare p̄or est fm̄ eēdi cō
sequētiā. Hic est aut̄ vnus mod⁹ dicēdi
p̄us sicut alibi didicisti. **A**mp. an mul

ta nēcario est vnus. Quē ergo non iratū ēē
in aliq̄nē est sicut vnū. ⁊ beniuolū seu bñ
ficū ēē. est sicut duo igit̄ sic multa nēca
rio est post vnū. sic non iratū ēē aliq̄nē in
aliū p̄us esset q̄ ēē beniuolū vel benefi
ciū. nanq̄ beniuolū seu beneficium esse in
aliū est sicut duo vicē potētia ⁊ p̄sequētia
vicē non q̄rere seu inferre malū ⁊ q̄rere
illi seu facere bonū. Nō iratū aut̄ esse ali
quem aliq̄ ē non q̄rere vel non velle face
re ei malū. **A**mp. qui ē ordo causarū
similitū idem ē ⁊ effectū ipsarū p̄positio
naliū. Quē ergo placatio p̄or est naturalit̄
quā beniuolentia seu beneficiētia in iratū
siue in irato nēcario ⁊ effectus placatiōis
id ē remissio siue nō imputatio ad penas
p̄or erit quā effectus beniuolētie ⁊ benefi
cientie. Effectus aut̄ beniuolētie seu bene
ficientie donū est quodcūq̄. Quare p̄or
est nēcario remissio quantū ad penā quā
gratia. Idē aut̄ est ordo affectionū apud
deū qui est affectionū apud nos Vñ etiā
noib⁹ affectionū n̄raz noīant̄ affectio
nes diuine. Ira em̄ apud deū non ē nisi
vindicta ⁊ placatio nō est nisi nō exactio
vindictē apud deū. similis ⁊ beniuolentia
seu beneficiētia cōtraria ire apud deū nō
ē nisi donū bonitat̄ ipsius siue illud dica
tur grā siue aliō. **A**mp. idē est ordo pe
titiōnū qui ēz petēdoz generalit̄ omnū
em̄ donoz quoz alterum p̄us petendū
est altero ⁊ petitiō eius p̄or petitiōe illius
Quē ergo ab irato p̄us ē petēda venia
quā aliud q̄cūq̄ donum nēcario p̄or est
petitiō venie quā alterius doni ab eodē.
Quare venia nēcario p̄us datur ab irato
⁊ p̄us ē ex illo quā q̄cūq̄ aliud donū
⁊ iste ordo ē quasi de p̄mis imp̄ssionibus
Om̄e enī cor humanū in seip̄o legit hoc
quasi naturaliter inditū ⁊ insc̄ptū. vt p̄us
petat ab irato veniā vel aliqd ad veniā
ptinens quā aliqd aliud donū ⁊ p̄us pla
cet ac m̄ngit iratū ergo se iuxta istud po
ete. Sed motus p̄estat cōponere fluctus
Quis em̄ post restitutā gratiā p̄o recu
tam amicitia petat veniā. sicut em̄ post re
stitutam gratiā. post redditam amicitia;
nemo aduersus sic restitutus naturaliter
retinet iram. Sic ⁊ nemo hoc modo resti
tutus ab eodem poscit veniā. **A**mp.
plus quia omnipotens deus ab adam
in statu innocētie quando scilicet nondū
ipsum offēderat continuit largitate; bo
nitatis sue quantum ad hoc vt tunc eidē

nō infunderet gratiā multo fortius a peccatore si velit poterit continere largitatem bonitatis sue quantum ad idem videlicet ut placatus quantum ad penam seu vindictam si stat ibi et non procedat ulterius statim ad hoc sed ut infundat ei gratiam sicut enim adā non iratus erat et tamen ipse non infundebat gratiam. Sic et isti peccati quantum est de omnipotentia non iratus esse potest hoc modo sed non exigendo vindictam et tamen non statim infundere gratiam. **A**mplius. quod prohibere potest omnipotentia eius quoniam si velit non exigit ab isto peccatore penam et lauet et munda ipsum restituens ipsi perstine mundicie ac puritati nec tamen impleat eum gratia quoniam potest lavare eas in ignem si velit et tamen non statim implere illud. Si cecidisset adā a statu innocentie tamen non aut a statu gratie. Quis dubitat deum potuisse restituere illi ad perstine innocentie statum. Ponam ergo quod fecit omnipotens deus. Vides ergo et in hoc casu quod et remittit deus adeo ad penam et quod amplius et lauat ipsum ac munda ab iniquitate peccati sui nec tamen infundit gratiam. et hoc manifestum est. Non enim quod largitas bonitatis divine ita facere consuevit ut non remittat peccatum quantum ad penam eternam quoniam infundat et gratiam. idem puerit et ordine naturalium quod inter ipsas remissionem et gratiam. Remissio vero que est absolutio macularum ac delectio turpitudinum que sunt ipsa peccata vel ipsis irrogare posterior est in veritate ipsa gratia sicut effectus causa sua. et sicut ablutio ipsa lex aqua efficit. Eodem modo dicimus quod disruptio ipsorum vinculorum peccatorum quibus peccator ambulare per viam veritatis prohibebatur posterior est ipsa gratia ut effectus causa sua sicut legitur ysa. x. Computrescet iugum supple peccatorum a facie olei hoc est gratie divine peccatore liberatis. Dicimus etiam quod gressus spiritualis prior est quam disruptio vinculorum hominum quemadmodum motus qui ipsa vincula disrumpunt prior est ipsa disruptio eorum ut actio passione ambulando enim potest rumpere vincula pedum suorum adeo fortius potest esse motus pedum siue ambulatione ymo alterius solius pedis motus alligatus enim ad stipitem tanto impetu mouere se potest ab ipsa vi fune qua alligatus est disrumpet. Hanc autem omnium exempla leguntur. xvj. Iudicii in disruptio vinculorum samsonis. nec est necesse ut prius rumpantur vincula quam ambulet quis. Sed sine dubio necesse est ut rumpantur siue sol-

nantur quam ambulet liber. Quemadmodum enim samson restituta virtute duabus manibus duas calumnias templi philistinorum concutiens evertit. Sic et peccator penitens restituta sibi divine gratie virtute totum dyabolicum edificium hoc est peccatricis conversationis carcerem dyaboli verofanum concussione et munitione penitus dinis evertit.

Est hec veritas in tantam gratiam resurgat peccator penitens aut quantum la per peccatum cecidit de terminis dum nobis erit putat super dabitur. Quia autem in minore resurgat impossibile omnino videtur. Primum quia paritas que in omnibus iudiciis seruanda est hoc in isto iudicio videlicet penitentiali quod diuinitas simum est non seruaretur. Cum enim deus plenarie restituatur in ipso recuperans sed peccatores et quicunque peccatores sunt. Penitentes autem non ea plenitudine gratie deum recuperet qua illum ante possidebat. nec totam gratiam recipiat quam ante peccatum obtinebat non seruatur paritas in isto iudicio inter partes cum altera scilicet deus restituatur integrum altera vero tantum in parte. Quod si dixerit quis quia deus non restituitur in integrum in eo quod fructibus bonorum operum. et seruitio penitentis quibus defraudatus est vel dānificatus toto tempore peccati non restituitur licet possumus dicere quod istorum non potest peti restitutio quorum non fuit possessio sed magis refusio seu refectio in parte ista locum habet. Dicimus tamen quod de damnatis et perditis prouenerit deo satisfactio quia in ipso proposito satisfaciendi quodam modo ipsa satisfactio impenditur et ipsa firmitas propositi deo tamquam quodam cautionis securitas inde datur. **A**mplius. quia propositum penitentis et voluntas est deo pro sua voluntatis beneplacito satisfacere nec potest ab ipso peti nunc aliter satisfaciatur. Et ideo non est iustum ut nunc aliter satisfaciatur. Manifestum est quia deo satisfactio de omnibus putat dignum et iustum est et pro sua etiam beneplacito voluntati. **A**mplius. sicut in principali restituatur deus in integrum hoc est in ipso peccatore et eius proposito seu voluntate. Sic et peccator in principali restituendus est in integrum id est in deo et eius gratia. **A**mplius. sicut penitens ex parte sua plene et integre deo pacificatur. nihil omnino retinens auer-

honis nihil contrarie voluntatis. sic necesse est et deū eidem ex integro pacificari et nihil ire vel inimicie retinere. multum autem retinet ire si partem vite tā gratie quā glorie aufert et subtrahit penitenti. hoc autem facit si partem p̄stine gratie detinet et nō reddit. cum gratia vita sit que dicitur vita gratie et quacūq; parte eius de tracta detrahatur et filis pars glorie. **Amp.** in parte amicus et in pte inimicus erit penitenti deus cū tanta atrocitate in eū vindicet. Si em̄ melior est dies vna in atrijs eius super milia vite temporalis naturalis sicut psal. dicit. Ergo maior auster diem vna auferendo vna dico de atrijs eius q̄ milia temporalium. Quare atroci⁹ vindicat in penitenti si subtrahendo partes gratie et per hoc glorie quā si milies eum corporaliter occideret. Et attēde q̄ d̄tractio ista siue subtractio nō p̄t dici siue intelligi nisi ire. cum solū cedat in incomodū penitentis flagella em̄ que cedūt ad comodū penitentib⁹ merito p̄nt et debēt diuine mie deputari. Cedūt inq; quantū in eis ē. detractio v̄o gratie seu diminutio ip̄i nō p̄nt eā nisi in incomodū ē penitentie et peccantiū. **Amp.** p̄t meliosum est deo medicati minore sanitate restituere eis q̄s tā studio se curat q̄ fuerit sanitas p̄stina. Similiter et reformatori deo ignominiosū ē minore formaz minoreq; decore restituere ymagini sue quā prius habuerit. Sic reedificatori deo dedecus ē minoris speciositatē ac magnificie reedificare domū quā fuerit ei ab hostib⁹ diruta vel euerſa. Sic et ridiculū ē urbem captā et euerſam ab hostibus infirmiorib⁹ murē ac turrib⁹ munire quā prius. Quis em̄ bellū hīs hoc faciat. nisi forte velit eam denuo amittere hec autē omnia facit deus in vno eodemq; peccatore penitente. Si ad minore gratiam em̄ restituit q̄ esset illa a qua cecidit. Ipsa em̄ gratia et sanctitas sp̄ualis est animarum et forma siue decore ymaginis dei que aīa humana est et speciositas est ac magnificientia domus dei qui est mur⁹ humana similiter munitio ac fortitudo est eadem gratia vrbis seu castri in quo et deq; p̄tra hostes inuisibiles id ē demones et vicia pungnat deus. **Amp.** si verū ē q̄ penitentes ad minore gratiaz reparent quā fuit illa a qua ceciderūt tria sequentē manifesta iconuenientia. Prīmū ē q̄ iteratiōe p̄ctōz q̄lis accidit in p̄suetudinarijs p̄ctō.

rib⁹ necesse ē euacuari omnino paulatim grām ita vt remissio peccatorū absq; infusione gratie tan dē fiat infic peccantib⁹ ex eplī gratia. **Donam⁹** aliquē a statu gratie cecidisse in peccati fornicatiōis et p̄ penitentiā resurgere. Quē ergo iste resurgit ad minore grāz et finito minore. In vita em̄ ista i eodez hoīe ip̄osibile ē duo dona eē vel fore quoz alterū altero infinitū maior sit. Cū oīa dona ista in vita necesse sit esse finita. Excedit ergo gratia a q̄ cecidit iste peccator gratiā ad quā repatur certo et de terminato excessu. Est ergo q̄ excedat tertiā vel quarta. Si ergo ista denuo hoc est p̄ repationē suā labatur et p̄ lapsū iterū restauret cū scōa fornicatio p̄pter circumstantiā iteratiōis et ingratitudinis maior sit hoc ē maior peccati et magis culpabilis quā p̄stina nccario magis minuet gratiā prius repationis quā p̄ma. De iusticia em̄ diuina p̄ maiorē p̄ctō necessario maior infligit pena q̄re maior diminutio seu detractio grē. Eodē mō si tercio labat iterū q̄ restauret siue resurgat in grām q̄ maior p̄ctū ē p̄pter dictas causas tertia fornicatio qua scōa maior p̄pter illā d̄ iusticia dei irrogabit diminutio seu detractio grē et ita augebit sp̄ diminutio grē et p̄pter hoc nccario veniet ad p̄sumptiōez certo et de terminato nūero fornicatiōz. Si em̄ equis fieret detractio sp̄ vbi gratia. Ut si millesima totū gratie p̄ vna quāq; fornicatiōz tolleret nccario mille fornicatiōibus tota grā p̄stū eret. Cū ergo sp̄ augeat et culpa vt possum⁹ nccario prius veniet ad p̄sumptionē ip̄ius gratie et ita manifestū ē q̄ dixim⁹ sc̄z tandē veniet p̄ iteratiōes fornicationū seu aliorū peccatorū vt prius solū p̄stetur remissio peccatorū vt nihil grē infundatur. Si em̄ eo mō detractiōes iste et diminutiōes fierent⁹ occasiōe p̄me fornicatiōis detrahet. sc̄cia totq; gratie. et occasione scōe. tertia residui et ita deinceps nō possit finito et certo nūero fornicationū tota gratia tolli et hoc ē q̄ diuisio cōtinui p̄ diminutiōz nō h̄z finē. S̄z tñ augēdo vt dixim⁹ p̄cedat diminutio tāq; vindicta seu pena de diuina iusticia inflicta. nccē est vt cū veniat ad p̄sumptiōez totius gratie quā veniretur p̄ equales detractiōes. Secundū incōueniens est qd̄ sequitur hūc errorem sc̄licet hoc q̄ tanto inpenitētes minor inueniuntur dei misericordia quā ut ea maiore indigeret et tanto minorem

virtutem prestabit penitentibus quanto eis maiora incumbit onera portare. Letum enim est quod iste peccator de quo locuti sumus et ipsa assuetudine labendi millefima sua fornicatione erit factus infirmior atque debilioz et maiora ei penitentie augere onera incumbet quam in prima fornicatione. Igitur maiori misericordia indigebit et maiori ei virtus prestanda est. Sit autem contrarium secundum istum errorem ergo miserie maiori maiori misericordia succurrendus est et maiori infirmitas atque debilitas maiori virtute ac fortitudine succeda atque roboranda. **A**mplius magis fugitiva bestia vel fera maioribus ac fortioribus vinculis religanda est. Et iterum. Quam magis ponderosus est qui cecidit i puteum vel fouea tanto fortiori fure erit ex inde extrahendus. Secundum istos autem de contrario facit. Quia quanto magis consuetudinarius peccator hoc est crebrior et impudentior stulticius iterator seu repetitor tanto magis fugitiva vera est ergo fortiori graue vinculo religanda atque tenendus. Sicut quia ipsa consuetudine velut maiori pondere pressus difficilius eleuatur atque de profundo peccatorum difficilius extrahitur fortior ergo diuine gratie funis extrahendo adhibendus est. **A**mplius quia longo maiori miseria est peccatorum effectus graue quam afflictio pene magisque deo presumptuosa misericordie aut diuine est miseria tollere vel saltem lenire atque minuere operatur enim ista diuina misericordia simpliciter sic decet et expedit et magis expedit maiores miseria tollere vel minuere quam minores. Ipse ergo intendit diuinam misericordiam in hoc magis tollat defectus et diminutio gratie quam afflictio pene. **Q**uod ergo in vere penitentibus tota pena spiritus tollit misericordia generalis multo fortius totum colligit gratie defectus et diminutiones. **A**mplius si plene restituit diuinam misericordiam penitentes ad statum pristinum innocentie. Cur non et ad statum pristinum gratie. Si enim ex misericordia est vitia restitutio quod altera minuit iusticiam vicem restitutione gratie. Altera vero minuere non potest. Si autem remissio peccatorum seu restitutio innocentie ex misericordia est. Restitutio vero gratie aut erit ex iusticia dei in eo quod iusticia aut non. Si sit iusticia ergo non minuet nec impedit ipsam remissionem peccatorum nec minuit nec impedit sed potius augeat ut opus suum quod efficit sic si ipsa restitutio gratie opus diuine iusticie est iusticia illam nec impendit nec minuet. Non ergo de iusticia dei minor est gratia re-

stituta quaz erat gratia que est per peccata remissa. Quod si dixerit quod restitutio gratie est ex benignitate aut largitate seu beneficentia diuina. Tertium autem eundemque istarum non minorem esse quam sit misericordia dei quare nec effectus minor effectus. Sic ergo plenus est effectus remissionis in penitente ex dei misericordia. Sic plenus est effectus restitutionis in eodem ex dei benignitate vel beniuolentia. **A**mplius aut determinatum est apud dei iusticiam quanto minor gratia restituitur unicuique eorum qui per penitentiam reuertuntur ea gratia a qua prolapsi sunt aut non si sic cum hic determinatum sit per iusticiam et iustitiam et diminutio gratie unicuique eorum inflata sit per iusticiam per modo culpam ipsorum que ergo proportio siue proportio peccati siue culpe ad culpam siue peccatum ea erit diminutionis gratie restitute ad diminutionem. **Q**uod ergo peccati adeo ad peccatum per simplicem fornicationem a gratia cadentis secundum quosdam nulla est compensatio propter remotissimam statum ad statum dissimilitudinem et fortiter quia gratia adeo ad gratiam istam in multis quasi nulla et nimis distantie erat compensatio sicut in cognitione dei et cognitionis certitudie diminutio ergo ipsi gratie adeo restitute ad diminutionis gratie isti loqui mur restitute nulla vel quasi nulla est compensatio gratia ergo que ipsi adeo restituta est incomparabiliter aut quasi incomparabiliter plus minor est gratia a qua cecidit quam gratia restituta isti alii sit gratia. Sicut a qua iste alii cecidit. **A**mplius quia vel quia maiori gratia perditus erat ad statum hoc aut magis peccauit secundum hoc aut quia magis peccauit ad minores est gratia restituta. Ergo quanto in maiori gratia erat ad statum ante peccatum tanto in minori postea resurrexit et ita pene minus omnino hominum in gratia resurrexit ipse ad statum. Declarem autem illud et exemplo et ponam exemplum gratia quod peccatum adeo propter penitentiam status est millecuplo maior fuerit peccatum adeo quam peccatum istius simplicis fornicationis. millecuplo ergo minor erit gratia adeo restituta quam fuerit eiusdem gratia prima vel pristina et ita resurget equalis in gratia ista in gratia in qua quia habebat ante fornicationem nec multum curam an ad statum redigatur ad equalitatem istam ante fornicationem vel post ex fornicatione resurrectionem. Quia non multum distat gratia ante fornicationem ab ea ad quam postea restitutus est. Item non multum refert utrum comparatio sit vel fuerit inter

De Sacramento penitentie.

p[er]tinā gratiam ade z p[er]tinam gratiā isti-
 dum modo constet q[uod] mille vel lōge am-
 plius maior ea fuerit quia sufficit ad oñ-
 dendum incōueniens q[uod] dixim[us] videlicet
 quia adā resurrexit in gratia equali gra-
 tie quantūcūq[ue] parū sancti vel iusti. q[uod]
 enim p[er] certo compatio ē certi excessus atq[ue]
 finiti. Licet magni z multi inter gratiam
 illam p[er]mittuā ade z gratiam quantūcū-
 q[ue] parū iusti v[er]o centupla vel nullecupla
 p[ro]portionales aut sunt culpe z gratiaz
 dimi[n]utioes erit necessario sicut culpe ad
 culpā. ita dimi[n]utio gratie ad dimi[n]utio-
 nez z detractio ad detractio[n]ē. quare de
 gratia ade t[er]m[in]u[m] determinatū est per dei iu-
 sticiam merito peccati ipsius quantū ex-
 cedebat gratiaz istius parui iusti z ita re-
 dacta est ad equalitatē iusticie seu gratie
 ipsius modici iusti vel sancti z hoc nō se-
 ip[s]m improbabile sed impossibile est. Et
 hui[us] impossibilitatē ita declaram[us] Sint
 em[er] a z b. duo iusti z sic a sanctitate vel gra-
 tia duplus ad b. q[uam] quomodo modum oñ-
 sum est adam resurgere equalem a. eadē
 via est ostendere ipsum resurgere equa-
 le b. Si b peccauerit p[er]tō mortali duplo
 minore q[uam] a. Quare sequitur adam resur-
 gere equalem ambo[rum] duobus. sc[ilicet] a z b
 que autem sunt eidē equalia z sibi inuicē
 quare a z b. erunt equales inuicē in san-
 ctitate vel gratia; z hoc est impossibile cū
 positū sit a eē duplū in sanctitate vel grā
 ad b. eadem via erit ostendere q[uod] adam
 resurrexit eq[ui]lis in sanctitate vel grā vtri-
 q[ue] eorum. g sunt vel fuerunt vel erunt eo
 min[us] iusti p[er] stratu ante peccatū ex quo se-
 quitur per viam quaz ostendim[us] eos oēs
 fuisse z esse fore equaliter iustos siue eq[ui]-
 les in gratia v[el] sanctitate. Q[uod] si dixerit q[uod]
 quia ita determinatū ē per diuinā iusticiā
 vt magis iustus cuz peccat maiori parte
 iusticie vel gratie caret etiā per penitentiā
 resurgens q[uam] minus iustus hoc sc[ilicet] modo
 verbi gratia. q[ua]nta parte careat que q[ua]nta
 maior est in magis iusto q[uam] in minus iu-
 sto. Licet ergo vterq[ue] p[ro]uetur quinta par-
 te gratie sue tamē maior est p[ro]uatio vel de-
 trano tante partis a maiori toto z p[ro]pter
 hoc magis punitur detractio[n]e seu dimi-
 nutione gratie magis iustus q[uam] minus iu-
 stus. Quomodo et magis peccabit
 hoc autē est manifeste falsum. Equale[m] em[er]
 puniuntur z nulla lex iudicat penas istas
 inequales ymo p[ro] vno z eodem pecca-

to tanquā vna z eadem infligunt. verbi
 gratia. vbi in lege dictū ē. Exo. xii. Si qs
 furatus fuerit rem alienā reddet duplus
 Non em[er] quia p[re]ciosius quid aliquis alio
 furatus est. Et quia duplū illius maius ē
 duplo alterius furti ideo magis punitur
 qui furatur p[re]ciosius q[uam] qui furatur vilis
 Non em[er] est nisi vna pena duplū furti re-
 stituere. quē admodū q[ua]raginta plagaz
 pena vna q[uod] erat in lege Qui at erat tene-
 rioris carnis ampli[us] ledebat sine dubio
 quadraginta plagis q[uam] qui erat cute duri-
 or z minusq[ue] sensibilis. Non ergo est de
 intentio[n]e pene legalis siue legis. Illa di-
 uersitas temeritudinū z lesionū. Sc[ilicet] acci-
 dit quemadmodū si dicatur. Quicūq[ue] ta-
 lequid cōmiserit tertia p[ar]te bonoz suoz
 p[ro]uetur. sicut vnū est delictū p[ro] quo z ita
 vnam penā statuit. Q[uod] autē tertia bonoz
 alicuius maior est tertia bonoz alterius
 de h[uius] est que accidit. Quomodo
 em[er] delictū vnum est contra quod penas
 lex statuit licet illud idem in vno min[us] in
 alio magis p[er] diuersitate circūstantiaz in-
 ueniat. Sic z pena vna licet ea interdū
 aliquis alie magis affligat. **A**mpli[us].
 si equaliter amant iste multū diues z iste
 parum diues bona sua equaliter affligū-
 tur ambo amissione t[er]cie partis Quare
 verum ē secundū hoc quantūcūq[ue] iustus
 amissione q[ua]nta partis gratie sue z quan-
 tumcūq[ue] min[us] iustus vel sanctus amissi-
 one similis part[is] vna pena puniunt. nec
 est vnū delictum relabentū in peccatum
 vt contra illud a iusticia dei pena vna ali-
 qua statuatur non em[er] in vnū solum rela-
 buntur vnū intellige genus vel specie pec-
 cati. Sed in multa tam genere q[uam] specie
 diuersa ergo impossibile est d[et]erminatū
 eē per diuinā iusticiā omnibus relabenti-
 bus z per p[er]niam restituendis quāta eis
 diuine gratie detractio inrogetur Alio q[ua]n-
 ei qui labitur in simplicē fornicatio[n]e z ei
 qui labitur in homicidiū vel heresim eq[ui]-
 lis detractio gratie infligeretur. Q[uod] si di-
 xerit q[uod] in idē peccatū labentibus similis
 z equalis irrogatur detractio gratie z ite-
 rum hoc iniquū est videlicet q[uod] laycus sim-
 plex in simplicē relabens fornicatio[n]e eq[ui]-
 puniat detractio[n]e gratie vt pontifex z sa-
 cer doctor v[el] p[re]dicator z vna eadēq[ue] pena
 statuatur. Hic tamē p[ot]est dici q[uod] non ē sim-
 plex fornicatio sacerdotis a a sacri docto-
 ris declarabim[us] aut illud declaratio[n]e eui

dentiori. Dicemus ergo q̄ inter peccata ⁊ quedā verisimile ē ⁊ fortitanverti nullam comparationē et videtur quasi vna de primis impietionibus istud esse. Ad em̄ ē aliquis qui non mallet quantalibet fornicationes ppetrasse quā filiū dei scienter crucifixisse. Et propt̄ hoc iudicat vnusquisq̄ alterz altero in infinitū maius esse. Quia ergo scdm̄ errorem istuz occasione relapsus in simplicem fornicationes detrahif pars aliqua determinata gr̄e restituēde. Exemph̄ gr̄a determinem⁹ eam et sit quinta ⁊ septima. Si postmodū p penitenciam restauratus relapsus fuerit in illud vel aliō in infinitum malus et ab illo iterū p penitenciam restauratus. Querimus cuiusmodi p diuinā iusticiā fiat ei gratie diuine detractio. aut enim tota gr̄a eidē detracta est aut minus tota Si tota ecce incōueniens quod pposueram⁹ si minus tota videlicz medietas vel due tercię. Ecce apte iniquitas cum occasione p̄oris peccati scilicet fornicationis detracta esset tñ septima. id ē occasione isti⁹ q̄ est in infinitū magis tñ due pres. Ex hīs omnibus aggregatis ex necessitate colligitur nullā esse determinatā diminutionē gr̄e resurgentibus per penitenciam. Hoc ē non determinatū. Ut quinta vel septima vel alia pportione pristine gr̄e puentur. Hoc enim stare nō potest vt ostendimus vbi relapsus est sine relapso i peccatū i infinitū mai⁹ q̄ sit illud a q̄ alia restauratio vel resurrectio p penitenciā facta est. Quia aut aliquod peccatū alio sit infinitū maius exinde euidenter apparet. quia sicut obligatio ad obligationē ita transgressio ad transgressionem generaliter. Quoniam ergo in infinitū maior est obligatio nobis in deū q̄ in primū necessario maior est peccatus qd̄ directe cōmittit in deū. Verbi gr̄a conuictiosa blasphemia in deū q̄ conuictus simplex in proximum. Quare si ab hīs duob⁹ restaurētur duo peccantes per penitenciā in infinitum minor q̄ restaurabitur alter q̄ reliquus. Et ita gr̄a alterius eorū in infinitum erit minor gr̄a alterius. Hoc autem impossibile ē esse in via videlicet q̄ aliquis sit in infinitum iustior vel sanctior alio nec de christo domino hoc intendimus de quo certissimū est quod ei datus ē spiritus nō ad mēsuram. Sicut legitur Iohannis. iij. Nec ipse tanq̄ in via vel tanq̄ viator indicat⁹ ē cum esset etiam in via. Qui cum eēt enā

in via erat ⁊ cōprehensor in vltimo cōprehensionis. Eodem modo nec in patria ex cepta gloria domini saluatoris in quē gaudent vel desiderant angeli pspicere. Sic dicit. i. Lano. Pet. i. Nulla est gloria creata in quocunq̄ sanctorū angelorum vel sanctarum animarū ad alterius gloriā quantūcunq̄ paruum in infinitam. Si autem non fuerit determinatum apud iusticiam diuinā quāta irrogetur seu reseruet resurgentibus p penitenciā diminutio vel subtractio gr̄e. Manifestū ē q̄ neq̄ p iusticiā erit huiusmodi subtractio. Omnis em̄ pena que p iusticiam infligitur. Determinata ē et pportionata culpe pro qua infligit certa q̄ comparatione ostendens et occurrens eidem. Sicut legitur ysa. xlvij. In mensura cōtra mensurā cum abiecta fuerit iudicabit eam Et quia omnia ista incōuenientia et impossibilia ex vna illa radice sequuntur q̄ ponitur penitētes resurgere in minorī gr̄a q̄ esset illa a qua ceciderunt. necesse ē radicē istā esse falsā ⁊ impossibilē. Et propter hoc contrariū necesse ē esse verū necesse ergo ē penitentes resurgere nō in minorī gr̄a q̄ prius essent et propter hoc in tanta resurgent necessario vel maiorī. vbi autem inueniūtur. vel sacre scripture vel testimonia vel sanctorū dicta que aliud vel contrariū sonare vident non diminutio gr̄e gratificantis in eis vel intelligēda ē Sed potius diminutio glorie illius que ē continuūtas integritatis et illece p̄seuerantie decus. Et si enim satisficiant deo iusticiēter ⁊ p beneplacito voluntatis sue qui ab eo p peccata quandoq̄ deuiant ⁊ recedunt tamen non possunt similiter gloriari hīs qui ei inseparabiliter adherēt quos ab eo nullus impulsus tribulationis abrupit. nullus illectus blandientis tentationis ab ipso abduxit vel abtraxit. Ad em̄ vlla pulchritudo vestis ē continua eiusdē integritas qua nec reseruaturā habet nec refarciturā. Sic ⁊ in vase nō modica glia ē integritas a fractura cū similis nūq̄ erit refectionis gloria licet filo aureo vel argenteo refarciatur aut reparet licet etiam ipa fractura resolidata auro ⁊ gemmis preciosis desuper adornetur. Respice totum tenorem vite eorū qui baptismalis sanctitatis puritatem et integritatē illece p̄seuerantia ab omni inquinamēto mortalis peccati vsq̄ ad finem vite custodiunt ⁊ videbis eam tanq̄ vestem vnicolorē absq̄ detracti

one et scissura. Respice ex altera pte totū tenorem vite eorum qui p penitentiam re-
staurati sunt et videbis eam velut vestem
multarū detritiōnū ac scissurā. S; mul-
tipliciter refarciatū atq; refectionē et inter-
dum ipas detritiōnes suas et scissuras ac
nobili ac p̄ciosa refectione nō solū redun-
dantes sed etiā superantes. Q̄ in eis acci-
dit qui non solū errata sua corrigūt et emē-
dant p penitentiā sed ipam correctionē et
emendationem penitentiali multarū sub-
limitū ac p̄ciosorū operum magnificenciā
atq; misericentiā sup̄tumulant. Quemad-
modū petrus et Paulus et maria magda-
lena maria egypciaca fecisse noscunt. Sic
eorundē vite tenorem videbis vtrās mul-
tarū fracturā ac p̄foratā. Sed ecōtra-
rio multarū reparaturā et exornatiōnū.
Licet ergo vas seu vestis interdum longe
p̄ciosior sit p huius refectionē et exornati-
onem tamen ad eam gloriā cōtinue ac
illēse integritatis per duci non potest. licet
ad maiorem interdū longe p̄ mirificā ac
p̄ciosā refectionem et exornatiōnē in du-
bitanter ptingat. Sic mulier corrupta licet
per penitentiā et vite sequentis excellenti-
am ad longe maiorem gloriā interdum
sublimetur quā ea que virginitatis itegri-
tatem seruauit ppetuam. ad gloriā tamen
virginitatis eam reparari impossibile est.
multis enim milibus sacratissimarū virgi-
num sublimior in celo sedet Maria mag-
dalena. Longeq; gloriofior atq; beatiōr.
Illam tamen gloriā virginitatis licet mul-
to et incompatibiliter minorem habere nō
potest. Q̄ nobis presta.

Edeamus autē ad ipam contritiō-
nem et in hoc vno finem faciamus
tractatus ipsius. Et dicam⁹ q̄ ipsa
contritiō p se debitum est et tale debitum
q̄ omnis eius debito: sponte et p̄pria vo-
luntate confiteatur. Unde et debitū eius et
quasi de p̄mis impressionibus ē. Nullus
enim ē qui nō recognoscat in semetipso et
confiteatur. Nullus enim ē q̄ nō videat et
corde dicat o viciis eē et peccatis exundū
Uicia et peccata eē deferenda ac fugienda
Similiter ad deū redeundū eē ei⁹ totis
viribus ac studiis adherendū. Eodē mo-
do dicimus et singulas nominationes cō-
tritiōis seu iustificationis per se notas eē.
et stabilitione al̄s probatione nullatenus
indigere. Nulli enim dubium ē q̄n timen-
da sit peccatorū imminēs penalitas et eru-

besceda turpitudine seu feridas et vastāda
hoc est toto impetu animi referenda in
iuriositas et delenda damnositas et abho-
minanda spurcositas et indignanda vili-
tas et odienda inimicabilitas et exhorren-
da mortiferitas. et execranda p̄phanitas
et detestanda maledictio et incōmunicabi-
litas. Q̄ si forte quis querat. Unde acci-
piam timorem. et ita de aliis affectionib⁹
possem tibi ridere. Unde habes securita-
tem a peccatis tuis. Veritamen ex pena-
litate imminentū suppliciorū timor quo-
dammodo hauriendus ē. Maxime autē
ex eo ipso q̄ nō times tibi timendum ē et ex
eo q̄ non doles dolendum et ad hūc mo-
dum de aliis. Ex eo maxime tremendum
q̄ nullū tibi adiutorū ad conterendū ve-
terem hominem. Ex eo etiā maxime timen-
dum q̄ vite q̄ gr̄e ē nullū tibi rectū vesti-
giū. nullū prestitū ininiū quādo nulla ista-
rū affectionū tibi tribuitur. Et vt ad vnum
dicamus nihil te magis mouere debet vt
potest si ea vti volueris q̄ ipa p̄uatio mo-
tū istorū siue immobilitas nihil enī ma-
gis timendum est q̄ defectus timorū siue
intimorabilitas et nihil magis erubescen-
dum q̄ impudentia. quia nihil ea turpi⁹
Sic nihil magis dolendum q̄ ipse stupor
mentis membroq; spirituali siue insen-
sibilitas. eo q̄ nihil ea mortalius nihil re-
stitutioni seu reparationi amissorū bo-
norū spiritualiū repugnantius. Sic nihil
magis irascendum q̄ ipa irascibilitas q̄
nihil est in homine vt ita loquar inertius
nihil vici⁹ siue iacentius. Nihil ictibus
ferientū expositius nihil pedibus concu-
santius subiectius atq; paratius. Et iuxta
hos modos et vias facile est p̄sequi de
alijs.

De confessione.

Ostēdē autē expēdimus nos de
contritione et nominauim⁹ atq; nu-
meraui⁹ causas ipsius et vultu-
tes et fruct⁹ et signauim⁹ compationes ei⁹
multas et nominationes et nominationū rati-
ones cōueniens ē vt p̄sequēter aggredia-
mur loquēdo de scda pte penitencie quam
supra cōfessionē nominauim⁹. Huius
ergo octo sunt nominationes p̄pter to-
tidem earū rationes seu compationes vi-
delicet accusatio sui ipsius. Deinde testifica-
tio. Tercio allegatio. Quarto p̄fessio hoc
ē diuini iuris recognitio. Quinto sui ipsius
cōdemnatio. Sexto reuelatio al̄s reuelā-

tio. Septimo vomitus spūalis. Octavo computatio. hoc ē rationis redditio. Nominat autē accusatio in qntū ē ad obtinēdā p̄dēnationē z penā accusationis aduersus accusatū hoc ē semetipm vlt q̄ magis conueniēs ē atq̄ p̄p̄iū foro penitēciali qd̄ ē auditoriū seu cōfistoriū diuine misericordie vbi in corde p̄fessoris rite ac recte iudicatis p̄ tribunali sederetorū p̄fessorū nō solū absoluitur sed etiā saluatur atq̄ reuiuatur dei miscōia cuius officialis sacerdos cōfessor cui officialitas cōfessoris officii. Quid inq̄ potius pueniēs atq̄ p̄p̄um ē tam mirifico salutarī p̄fistorio vlt auditorio q̄ sentēcia ē absolutionis a vinculis peccatorū z liberationis a meritis supplicij z restitutionis p̄stine grē q̄ntuz ad ius z possessionē z p̄us debite glorie q̄ntū ad ius Eius em̄ possessio in patria tñ p̄mittitur nec alibi potest obtineri. Hanc z horū que dixim̄ sentēcia p̄ suipius accusationē intēdit penitēs p̄ os sacerdotis p̄ mulgatā a diuina miscōia ibi p̄sidente ac iudice obtinere. In alijs autē cōfistorijs z ab alijs tribunalibz p̄ accusationē intēditur in cōdēnationē z penā accusatorū reorum q̄ accusant. Hic autē in absolutionē liberationē restitutionē z qd̄ ē admirabili atq̄ magnificētius remunerationē reorū intendit z etiā puenit vt q̄ etnis erāt merito deputādi supplicij ad eterne felicitatis gloriā v̄tute p̄fessionis z merito suā phabūdantissimā ac stupēda largitate diuine miscōie sublimē z de carcere ac cathenis viciorū z peccatorū ad regnū egrediant celorū. sicut legitur Ecclesiastici. iij. In hoc ergo tribunali vt dixim̄ sedet misericordia affidet autem iusticia vbi quicquid cōtra penitēte inscribit iusticia totū delet miscōia acumē stili velut figēs in corde penitētis p̄ cōpunctionē scribit z inscribit iusticia obtusum ipius ad tabulas cordis obuertes totā inscriptionē iusticia cōplanādo delet miscōia. Sedet miscōia iurata oēs tabulas inscriptionis dyabolice cōplanare om̄e memoriale dyaboli in aqua lacrimarū aut in ignē penitudinis p̄ice re om̄e os accusatorū obstruere. De hac p̄fectione legitur Michae vlt. Projiciet i p̄fundū mari hoc ē in p̄funde iūmeq̄ amaritudinis lacrimas oia peccata n̄ra. hec sunt aque amarissime q̄bus sacerdos iustus ē delere maledicta mulieris zelotipie. Numero. v. Sedet in hoc cōfistorio dei

miscōia iurata delere mortis n̄re cyrographum de quo legit ad Col. ij. et affigere illud cruci penitēciali. Sicut ibidē legitur Hic ē liber mortis z carta debitoria quas de sanguine animarū suarū velut incauto in ip̄is cordiū suorū tabulis dyabolice scribunt insanissimis peccatores. Hunc librum seu lras ad ip̄os determinādos als dirationādos z obtinēdos in iudicio futuro p̄feret accusator. id ē dyabolus quas si hic sacramento penitēcie deleuerit dei misericordia nō habebit ifuturo iudicio quod cōtra nos dicat vel p̄ferat dyabolus accusator fratru n̄rorū q̄ accusat eos die ac nocte Sicut legit Apo. xij. Ad hoc tribunal miscōie vt dixim̄ appella cōfidenter O peccator. aggrauante q̄ merito times et qd̄ tibi imminet iusticie z p̄eminet hic aut in futuro iudicio. In quo p̄s debet iusticia et miscōia affidebit. z attende q̄ alibi nō valet appellatio a iusticia vel cōtra iusticiā. Hic autē ab ip̄a iusticia in qua iudicaturus est orbē terrarū dei fili⁹ cui om̄e iudiciū dedit pater. sicut legit Johan. v. Appellare licet miscōiam z ad tribunal ipius ad forū penitēcialē quod ē cōfistoriū miscōie tanq̄ ad maius auditoriū. cui appellationi necesse habet iusticia deferre tanq̄ inferior. Retractat autē imo reuocat z irritat miscōia om̄e sentēciaz quā cōtra appellatores suos et i foro suo experiri atq̄ iudicari volētes dicauerit vel tulit iusticia. Qui enim nō credit iam iudicatus ē. sicut legitur Johānis. iij. Hic ita iudicatus si ad forū miscōie ab isto iudicio q̄ vtiq̄ iusticie est appellauerit ibiq̄ iudicari noluerit Quis dubitat qn̄ istud iudiciū retractetur ibidē atq̄ irritetur z damnatus p̄us p̄ iusticiā ab ip̄a miscōia postmodū absoluat. Ita factū ē Judic. x. Cū p̄ iusticiā dixisset dñs filiis israel nō addāvt ultra vos liberē ad miscōiam confugientes sentēcia illā iusticie p̄ miscōiam reuocari ac retractari obtinuerūt. Sz z ninia te sentēcia sue subuersionis quā ex dī iusticia p̄ os Jone p̄phete audierāt per appellationis ad miscōiam dei cōfugiū euacuari impetrauerūt. z misertus ē deus suū per maliciā quas locutus ē vt faceret eis z non fecit. Sicut legitur Jone. iij. Sic rex Ezechias audita sentēcia iusticie d̄ morte sua ex ore ysaie ad huius appellationis cōfugiū cōuolans mortis sentēciā nō solū reuocari obtinuit. sed etiā augmētuz

appelland dicit

ne contra teipm aduersarium tuum voue
as ac adiuues in morte tuam atq; pnciem
aduersarii. Inq; veterē hominē vel dya
bolū. Tercio ne pcedentib; vicijs ac pec
catis nouū addas falsitatis atq; dolosita
tis peccatum.

Ercio posuimus allegationē que
est aduocati ppiū officii quod ē
iudicem instruere de iure. Quem
admodum et testis officium ē eundem in
struere de facto confessionem allegationē
dicimus in circūstanciari expressionib; et
omniū eorūq; peccata confitentis vel ag
gruat vel attenuat in dictionib;. Cū ei
dicit penitens post puram et simplicē for
micationis confessionē. Sacerdos eras sa
cris mysterijs cōsecratus. Deinde et addi
cit quia sacris etiam eram lris erudit;. Et
postmodū scandalū et spurcia siue forni
cationis se fecisse in populo cui esse debu
erat odor vite in vitam. Sicut legif. ij. ad
Loy. iij. Tanq; celestis orator tanq; fide
lis dei aduocatus contra seipm laudabi
liter allegat. Eodem modo si debilitatem
tentationis. Si frigiditatem complexiōis.
si deformitatem mulieris in cuius turpitudi
nē turpissime incidit ex corde contra se ex
aggregauerit. Si iusticiā dei contra seipm
laudauerit. Si diuicias lōganimitatis et
pacencie dei erga se cū vehementi ammi
ratione et stupore narrauerit. Si se eē sup
plicijs eternis deputandum iustissimo ac
laudādo dei iudicio humiliter asseruerit.
et alia huius quib; pars et causa sua infir
metur. Pars vero dei et causa semp confir
matur et potior semper appareat ipeq; iu
dex penitentialis contra veterē hominē
ipius magis cōmoueri ad ipum condem
nandū atq; torquendū debeat congesse
rit partes et officium diligēter exequit; pu
dētis boniq; atq; fidelis celestisq; digni
salario aduocati de ipso autē iure diuino
huic aduocato allegatōes accipiēde sunt
videlicet ex obligationibus et debitis qui
bus deo ex toto tenetur obedire hoc est et
ea que iubet facere et ea que phibet decli
nare. Jus istud est qd habet in nobis ra
tione creationis ratione cōseruatōis ra
tione reparationis. ratioe redemptionis.
ratione pmissi et pparati glōrificationis
Et iterum ratione ductiue sustentationis
Ratione ad penitentiam expectationis.
Et iterum ratione reuocationis et ad gra
tiam dei diligentis et impetune inuitati

onis et eiusdē gratie indefesse oblationis.
Iterum ratione naturalū bonorum rati
one temporalium ratione gratuito. Ite
rum ratione obsequiorū et famulationis
quibus non solum omnis creatura iugiter
officiōssissimo non solūq; opportuno. sed
etiam importuno famulatu nobis obseq
tur. Sed etiam ipse rex celorū ipse domin
formam serui p nobis accipies. Sicut le
gif in. ij. ad Philipp. et minister circūcisio
nis effectus. Sicut legif in. xv. ad Roma
Inestimabilib; et pene innumerabilib;
officijs atq; seruicijs nobis incessant my
nistrare dignetur. Que omnia obsequia
nec pntis ppositi est enarrare. licet p vti
lissimū ac saluberrimū nec credimus ad
enarrationem eorum sufficere quāq; pos
se ex obsequiorum largitione cōtinua qn
ta sit iniquitas nostra in tam largum lar
gitore in iporum quanta magnitudinis p
uersitas quāta offensarum nostrarū erga
eum immēsas et pene innumerabilitas
quis non vider nec solum augere et aggra
uat iniquitates nostras et peccata tam in
estimabilis tam mirabiliū beneficiorum
cōtinua largitio qd etiam tam impudēs
ingratitude nostrarū pīnacitas q tātis
aggerib; beneficiorum obruta et obfusa.
et quasi diluuiū diuine largitatis ac bñfi
cientie immersa innumerabili rebellione
aduersus dei bonitatē erecta pstitit. Ipsa
etiam defensio animalis nō parū addit
nequicijs. quin etiam multā saluberrimā
allegationū copiam dei aduocato myni
strat. Quenim astutissimū et fortissimum
hostem dyabolum ligatum tenet cū toto
exercitu suo ne tentet nos supra id qd pos
sumus. Sicut legitur. i. ad Loy. x. q tenet
leones infernales et cattulos eorū rugien
tes ne rapiant vt non aliter quid deuoret
de animabus nostris habeāt nisi querāt.
a deo escam sibi petendo scilicet tentandi
licenciam pecierunt a xpo in euangelio in
trandū in porcos. Mathei. viij. Et iterum
Job. i. vallatum dicit. Job dyabolus et do
minū eius vniuersamq; substāciam eius
per circuitum insinuans nihil omnino se
posse tangere de rota substancia eius dō
per omnia que eius erant per circuitū p
tegente donec dictum est ei ibidem. Ecce
vniuersa que habet in manu tua sunt tū
in eum nec extendas manum tuam. Nec
mirum si deo ptegente nocere nō potest
dyabolus quando Bartholomeo aposto
h. iij

lo pſente nec etiaꝝ loqui poterat aſtaroth
quis enim ſtaret cōtra eum cui in ſtipulaꝝ
verſi ſunt lapides funde qui eſtimat qua
ſi ſtipulam malleum qui deridet vibrantē
baſtam qui reputat quaſi paleas ferrum
et quaſi lignum putridus es. Cui nulla po
teſtas ſuper terram comparatur. Sicut le
gitur Job xlj. hic eſt leo rugiens qui circu
it querens quem deuoret. ſicut legitur pri
ma Lano. Petri vltimo. Quis etiam eſti
met alis etiam cogitet mala que nobis ir
rogaret ⁊ in que nos precipitaret vlti trabe
ret niſi hunc omnipotēs dei miſericordia
ligatum teneret. Non vinculis ferreis ſed
intransgreſſibilibus limitibus ſue volun
tatis cui nihil reſiſtit. Sicut legitur ad
Romanos. ix. Iſta ſunt pericula que ra
riſſimi vident et ppter hoc liberatori deo
raro et pauciſſimis inde gratie referun
tur. Quid vero de diuicijs paciencie dei ⁊
longanimitatis eiꝰdē allegare poſſit dei
aduocatus facillimum eſt videre ipas vi
dentibus vel ſaltem credentibus. Nō em̃
ſolummodo erubescendum ſed exhorren
dum eſt cogitare iniurias et contumelias
quas inſaniſſimi peccatores deo irrogare
non veruntur. De quibus etiam admira
ri non ſufficiunt q̃ in cor humanū ascen
dere potuerunt que ne ipſum aerea pollu
ant et ne pias aures offendant et ne vnq̃
incogitationem humanam redeāt nec lo
quēde vnq̃ ſūt niſi vbi ipſa locutio mors
ipſis eſt. id eſt in confeſſione. nec ſcribende
vſq̃ ſunt nec in aliqua remaneat earū me
moriam. ſed pereat potius cum ſonitu con
feſſionis. Diuicie ergo paciencie dei ſunt
in eos qui iſta monſtra ſclerum et mira
bilia dyabolica perpetrare nō horrent q̃
vel ad momentum ſuſtinentur. vt nō ſta
tim ad eterna ſupplicia rapiantur q̃ ipſis
ſcleribus non continuantur tormenta di
uicie vero longanimitatis eiꝰdē ſunt in
hoc q̃ pene vſq̃ ad finem vite multos ex
peccatoribus et alios vſq̃ ad extrema etate
tem ad penitenciam expectat. hinc elice
allegationes ad magnificandas et exage
randas iniurias tuas o penitens. Simili
ter ad eliciendum confirmandam et ma
gnificandam dei iuſticiam contra te.

Ecce apperuim⁹ tibi pharetras vnde
accipias ſagittas ad ſagittandum vite bo
ſtem antiquum et veterem hominem ap
peruim⁹ tibi libros magnos et ſpacioſos

diuini iuris. Vnde tibi ſuppetant allega
tiones quibus euidenter et liquido de iu
re dei et tuis iniurijs doceas ⁊ ipſum iudi
cem inter te et deum ſcilicet confeſſorem ſi
inſtructione indiguerit ſufficienter inſtru
as iſtos libros apperuimus tibi non euo
luimus quia eos euoluere nec poſſibile ē
Et multa etiam de hīs preſenti tractatui
infererem niſi prolixitatem intollerabiles
generaret. Studiosis tamen licet parum
exercitatis atq̃ pfectis iſta poſſe ſufficere
non dubitamus.

¶ Quartam nominationem confeſſi
onis poſuimus diuini iuris cogni
tionem. Iſta fieri ſolet in cauſis ſe
cularibus duabus de cauſis. potiffimum
primum vt citius perueniatur ad finem li
tis hoc eſt iudicium ſue diffinitiuā ſenten
ciam. Secundo vt releuetur ab onere
probationum aduerſarius et iudex a te
dio et labore. Tercio que pculdubio cau
ſa precipua eſt vt liberet animam ſuam q̃
recognoscat veritatem et veritas eum libe
ret. Sicut ſcribitur Jobānis. viij. Ne dū
per mendacium ius alienum acquirere vlt
retinere nititur perdat animam ſuā et in
felici commercio viliffime poſſeſſionis ac
quiſitione vel retentiōe anime ſue faciat de
trimenti. In foro autē penitenciali adeo
multiplex eſt cauſa multiplexq̃ fruct⁹ ſin
cere ac pure diuini iuris et noſtrarum ini
uriarum recognitionis. In foro ſeculari
vt diximus condemnatur qui vel ius alie
num vel propriam iniuriam recognoscat.
hic autem abſoluitur Sicut legitur Pro
uerbioꝝ. xxvij. Qui abſcondit ſclera
ſua nō dirigitur. qui autem confeſſus fue
rit et reliquerit ea miſericordiam cōſeque
tur et in pſalmo. xxxj. Dixi cōfitebor ad
uerſum me iniuſticiam meam domino. ⁊
tu remiſiſti impietatem peccati mei. hui⁹
fidem probationibus inferius faciemus.

¶ Secūda vtilitas eſt ex hoc quia pars
iuſticie vna de ſex veritas. Inim iuſtici
am ſuam minuit. et tū iuſticię ſue addit.
Et ppter hoc inimicam ſuam ⁊ condi
tionem meliorem facit. Tercia vtilitas
in hoc q̃ ipa veritas confeſſionis etiā me
ritum habet contra penam que debetur
iniuſticie ſcilicet meritiꝝ remiſſionis qua
propter neceſſario aut tollit aut ſaltem mi
tigat iudicis iram. ¶ Inter vtilitates iſtas
intelligimus etiam euitationes incomoꝝ

domum ubi euidentem vna est euersio scilicet noue mortis. nouo enim mendatio vel noua suppressione veritatis in nouis peccatum mortale et noua mors culpe incurritur in foro penitentiali. secundum incommodum quod per recognitionem effugitur est amissio iuris quod per huius mendacium vel veritatis suppressionem amitteret. Quoadmodum enim secundum qui domino suo celat amittit secundum leges et consuetudines seculares ita ut hic qui ius diuinum in foro penitentiali celauerit. Quomodo enim etiam qui fore factus dico quod in praesentia ei acciderit quia emenda illius fore facti praesentem defraudat ipsius emende debitum se constituit. Sic et hic miser peccator quantum in se est totius penitentialis emende seu satisfactionis quam per istam relationem effugere intendebat per ipsam suppressionem vel relationem debitorem se facit.

Recognoscens autem veritatem ab isto incomodo se liberat. Et quia tacens veritatem vel exprimens falsitatem iudicis impedit officium. Et aduersarii sui ius vel detinet vel nititur detinere quorum utrumque non leue peccatum est grande delectationem in comodum qui in foro penitentiali puram et integram de his que anime sue causa desiderat loquitur veritatem. Sufficit ergo tibi o miser peccator tot incomoda praeterite vite incurrisse. Stude potius illa penitentie comodis redimere atque emendare recognosce deo ius suum et tuam iniuriam. Si enim non licet tibi cuius alius ius suum abscondere vel negare. quanto fortius deo non licet hoc tibi facere. Presertim cum ista negatio vel absconditio tibi nocere soli valeat et non illi neque enim per mendacium tuum differri illo modo potest damnationis tue sententia damnationis dico que tibi imminet in futuro iudicio nec velatenus declinari. vel ad modicum mitigari et cetera.

Quintam posuimus reuelationem quod et hoc est duorum scilicet occultorum et erubescendorum. Debes ergo velum ignorantie sacerdoti de facie cordis tui tollere. et de super totam vitam tuam penitus amouere ut totum tenores vite tue totumque intus et extra videat indubitanter confidens quod si per huiusmodi reuelationem te viderit. Omnis turpitudine quam erubescis abscondetur. Et ipso eius

aspectu latrones fugiant infernales. licet de altero istorum miracula multa fidem iam fecerint. nos tamen probationem in hoc dabimus. et nostris namque temporibus et ante scriptura peccatorum ipsa reuelatione eorum deleta est virtute diuina et peccata dyabolo abscondita. Cum ea ante confessionem de eis factam liquido nosset atque videret post reuelationem cum confessionis illa omnia videre nequiuisset. propter quod et supra confessionem vocauimus latibulum et hic vocamus illam cooperitorium siue operimentum. Audus enim est peccator et patens turpitudinis atque discooperite semper antequam turpitudinem suam discooperuit reuelatione confessionis. Sicut legitur Job viciesimo sexto Audus est infernus coram eo et nullum est operimentum perditioni. Amplius. In palam est et in manifesto omnis turpitudine peccatoris et in luce non in tenebris neque in abscondito. sicut legitur Job tricesimo quarto. Non sunt tenebre et non est umbra mortis ut abscondant ibi quod operatur iniquitatem. neque ei ultra in his potestate est ut veniat ad deum in iudicium. Et propter hoc errauit post ad hoc exemplum ipsius quod ad umbram malicie excusandas excusationes in peccatis et ad folia verborum mendacium quasi ad folia ficus et ut inde pudenda sua operiant confugiunt. Sicut de Adam dicitur Genesis iii. Huius dum turpitudines suas velare et operire se existimant maiores turpitudines prioribus adiungunt maior autem turpitudine est excusatio aut defensio turpitudinis quam sit ipsa que excusatur aut defenditur turpitudine. propter hoc enim scutus gladiis et iaculis posse resistere speratur. Huius ergo peccatis tanquam fortioribus cetera proteguntur et armantur. Sicut legitur Job quadagesimo. Protegit umbra umbram eius. Probatio autem quae euidenter ostenditur quod ipsa reuelatio peccatoris que in confessione velatio fit et cooperatio eorum hec est cum enim veritas magna pars iusticie. maxime sit veritas contra se hoc est in proprium tormentum et contumeliam pulcherrimum operimentum ac nobilissimum peccatis suis supponit qui veritatem hanc hoc est recognitionem in quam piam et iusticiam eiusdem supponit Et quoniam non est dubium tota bona vita sequens hoc est decore peruersationis exterior

ab oculis hominū abscondere. Sic necesse ē et decoris vite interioris pteritā defor-
mitatē interiorē abscondere ab oculis dei
et operire ppter quod dictū est. Proverb.
Uniuersa delicta opit charitas. Et i psal.
Beati quoz remisse sunt iniquitates p dei
misericordiā subaudis et gratiā. Et quoz
tecta sunt peccata sequētis vite siue interi-
oris siue exterioris de corde. Et Jaco. vii.
Qui cōuertī fecerit peccatorē ab errore vie
sue saluabit animā ei⁹ a morte et opit mul-
titudinē peccatorū. Licet autem euidentē sit
ita eē vt dixim⁹ et vt ipsa scriptura habeat
et vsus loquēdi tamen causaliter euiden-
tius ē. Cum enim penitentialē iudiciū et
penitēcialis iustificatio totaliter intellecta
futura; iusticiationē totaliter euacuet ne-
cesse ē vt pars partē hoc ē accusatō accusa-
tionē et testificatio testificationē et allega-
tio allegationem et condemnationem cō-
demnatio punctio punctionem et cōfusio
confusionem. hoc autem est differentie
q̄ si quis in foro penitentiali et dignum et
iustum est se excusauerit bona fide cōtra
semetipm testis fuerit contra se veritatem
de vicis suis ac peccatū recognouerit simi-
lueret vt fidelis dei aduocatus contra se
allegauerit et iudex veritatis contra se p-
nunciauerit siue sentenciauerit penā que
sibi a preconē spirituali. id est cōfessore in-
iuncta non solū sustinuerit. Sed velut ius-
ticie diuine executor. et carnifex seu lictor
actor: cōtra sacerdotalē inunctionem si
bi nō pepercerit. Sed totū vt diximus iudiciū
penitentialis iusticiationem fideliter
in se ac diligenter contra seipm p deo et p-
pter deum expleuerit futuri iudiciū iustici-
ationē que eterne damnationis et sine fi-
ne cruciatus ē indubitanter euadit. Sicut
legit. i. ad Cor. ij. Qd si nosmetipos diui-
dicaremus hoc ē si contra nosmetipos p-
tes iudiciū penitentialis vt diximus agere-
mus. Nō vāq; iudicaremur. Et quia cū
eis ē clementissimus deus ac dei fili⁹ q cū
eo sunt et p eis q. p eo et in quibus et qua-
liter erit necessario pcurator testis aduo-
catus et iudex in futuro iudicio p eis qui
hoc in iudicio penitentiali. vel in alijs iudicijs.
Ubi ista p eo locū habēt fidelit ac
studiose steterint p eis in iudicio et ipe sta-
bit. sicut legit Luce. ix. Qui erubuerit ser-
mones meos hunc filius hominis erube-
scet cum venerit in maiestate sua. Et Ma-
thei. x. Omnis qui cōfitebitur me coram

hominibus confitebor et ego eum coram
patre meo. qui autem negauerit me coram
hominibus negabo et ego eum coram pa-
tre meo. Et iterū generaliter Luce. vi. Ea-
dem mensura qua mensi fueritis reme-
ditur et vobis. Propter hoc necesse ē vt fide-
les ac diligētes suspōrum in foro isto accu-
satores et contra seipsos testificatores al-
legatores vitatis recogitatores sui⁹ ipso-
rū damnatores iustissimi implacabilesq;
toratores inq; quātū exigit iusticia fori pe-
nitentialis necesse ē vt deum habeant ex-
cusatorem testem et aduocatū iusticieq;
ipso- coram patre recognitorem et abso-
luto-rem et p tormentis penitentialib⁹ re-
gni celoz et eterne beatitudinis largi-
tores. Sicut legitur ysa. lxj. Dabit coronā
p cinere oleum gaudiū p luctu palliū lau-
dis pro spiritu meroris. Linis autem et lu-
ctus et spiritus meroris indubitanter pe-
nitentialem afflictionē significat. **A**mplius.
quia discepcionū duo sunt gene-
ra alterum scilicet ratione et alterū virib⁹
Solis aut viribus disceptare beluini ē et
cōtra beluas quib⁹ ratione nihil veri vt re-
cti suaderi potest suo ipo genere discepta-
tionis hoc ē virib⁹ solis pculdubio vtien-
dū quoniā et ipe solis viribus rebellauit.
Sic et cōtra contumaces q ei q verū et re-
ctū ē acquiescere volūt indurata p̄tinacia re-
sistētes virib⁹ vtendū ē vt ad eos corrigē-
dos ac p domādos aut saltē cōpescēdos.
et repmēdos. Ipa enim vt flexibilis con-
tumacia eoz atq; pteruitas pene beluis
coequat assimilatur. Sicut legitur in psal.
Compatus ē iumētis in spiciētib⁹ et filis fa-
ctus ē illis. Quia ergo penitentes et belui
nā p̄tinaciā et dyabolica contumaciā omni-
no deposuerint omni⁹q; imunes ab illis
sunt nō virib⁹ aut violentia cū illis agen-
dū ē sed potius iudicio disceptandum. Et
quoniā in iudicijs veritas seruāda est ne-
cesse ē penitentē et audire et videre iudices
suū simili⁹ et audire et videre q cōtra ipm
vel p ipo in iudicio suo fient. Impossibi-
le autem hoc est nisi hominem habeat iu-
dicem. Necesse ergo est necessitate equita-
tis et iusticie istud exigentium inter deum
et peccatores homines iudicare. Quia si
quecunq; potestas inuisibilis inter deum
et penitentem iudicaret solus deus illam
videret et audiret non penitens et ita non
seruaretur paritas in iudicio illo. **A**mplius.
Sicut contra falsitatem disceptan-

dum est probationum artificio. Sic contra iniusticiam agendum est iudicio et hoc quidem primum donec in negante veritate aut inistente falsitate appareat insuasibilis pteritas. Sic et cum iusticie sue adherente et ab iniquitate sua discedere nolente donec inueniatur in eo inflexibilis peritancia. Postquam enim in alterutro eorum alterum eorum que diximus inuentum fuerit viribus et violentia suppliciorum contra utrumque utendum est. Erroribus enim et viciis quibus probationibus et dissuasionibus consili non potest necesse est ut sensu ipsius veritatis aut sensu suppliciorum occurratur aut resistatur. Et hic ordo doctrine quantum ad veritatem et scienciam et correctionis quantum ad vicia et iniusticiam quas vna de primis impressionibus est in intellectu humano. Et inde est quod hic ordo seruatur apud omnes qui nomine hominum digni sunt beluina enim natio est et nec dum hominum nomine digna que prius bello et armis aduersarios impetit quam ratione seu iudicio ipsos conueniat et quoniam ordo nature ordo est quem omnipotens deus instituit. Et ideo ordo rectissimus necesse est necessitate dico non violentie sed iusticie diuine que non potest non amare ordinem equitatis cuius ipsa et auctrix et institutrix est non solum nolle puertere sed etiam observare. Et hoc est quod legitur Job. xxxi. Si contempni iudicium subire cum seruo vel ancilla mea cum disceptaret aduersus me de hoc simpliciter Deutero. xx. Si quando accesseris ad expugnandum ciuitatem offeres ei primum pacem. Et hoc est quod legitur Michae. ii. Surge contende iudicio aduersum montes. Similiter Osee. iiii. Iudicium domino cum habitatoribus terre. Iudicio ergo necesse est iustissimum deus agere cum peccatoribus primum qui si iuri stare nonauerint et iudicium pertinaciter subire recusauerint ordo equitatis et iusticie est potestas et viribus meritis eis irrogare supplicia. Quia ergo naturalis iuris obligatio atque diuine legis strictissima iussio aduersarii et hostes omnino tenent esse iniusticiarii aduersarii scilicet in lite et hostes in bello necessario tenemur iniusticia agere. Quia quod litis est et quicquid belli. Et propter accusationem testificationem et ceteras partes litis atque iudicii quod supra numerauimus. Et quod ipsi in re iniusticie maxime tenemur esse aduersarii et maxime hostes utpote maxime no-

bis in imitanti atque nocenti. et quia tanto districtius a nobis requiritur tam a iure naturali quam a diuino ut eam tam lite quam bello omnique modo alio prosequamur quanto contra ipsam plus possumus quam contra alienam. Quoadmodum et de nobismet ipsis distinctio ratio a nobis exigitur et exigenda est quod de alijs eo quod potestate liberi arbitrij naturali et propter hoc maiori nobis ipsis prefecti seu propositi sumus. **A**mplius. Si primo sequitur fratri hoc est cuius hominum quoadmodum sine in comodo suo. et alterius cuiuscumque facere potest quid aliquid eorum que sunt iudicii vel omnia que supra enumerauimus videlicet esse accusator aut procurator aut testis in causa sua. seu iudicio quanto fortius unusquisque hominum hoc facere tenetur deo siue pro eo. Et quia in corporabiliter potest tenetur adherere deo quam sibi ipsi deo habente causam aduersus ipsum necessario tenetur deo assistere in omnibus que diximus etiam contra semetipsum ergo et accusare et testificari etc. Et interrogat a iudice qui sedet medius inter ipsum et deum. Respondere veritatem de omnibus que ad cause illius faciunt expeditionem. Et quoniam manifestum est quod qui omnia ista que supra enumerauimus videlicet partes iudicii penitentialis et ipsi iustificatione exequitur. Hoc est qui iudicium facit et iustificatione ex integro de omnibus iniusticijs suis ultra iudicium aut perfectus et iusticia completus de omnibus querelis quod deus habebat aduersus eum nihil omnino ab eo ultra de iure querere potest de nec alius pro eo. In nullo ergo remanet iniuri osus deo et propter hoc in nullo iniuriosus vel iniustus. Quapropter abolita et abrasa est ab eo omnis iniuria vel iniusticia. Et quia plene et vniuersaliter facere iudicium et iniusticiam de semetipso non potest esse sine iusticia imo non nisi ex iusticia et illa vniuersali et plena necesse est istius perfecte iustificationem esse ac plene iustum. Et propter hoc plene remissas esse iniquitates eius pteritas et plene tecta esse peccata que ante penitenciale iudicium ab eo fuerat commissa. Ex quo etiam manifestum est venturum iudicem viuorum et mortuorum christum dominum in eo si in ista iniusticia pseuerauerit non solum non inuenturum quod merito damnet sed etiam quod acceptet et remuneret iuxta magnificencie sue largitate et repromissionum suarum infallibilem veritatem inuenturum.

Considera diligenter istas nouissimas declarationes et probationes quibus iam patefactum est intelligendum quia necesse est inter deum et peccatores iudices esse homines non celestes virtutes aut inuisibiles potestates et coram huiusmodi hominibus causam dei peccatores agere contra semetipsos accusando scilicet se testificando contra se allegando contra se recognoscendo pro se reuelando et detegendo occulta cordis sui turpitudines absconditas contra se in sui ignominiam et pudorem. Deinde condemnando se quod est proclamando se reum mortis que est sexta nominatio siue facies siue compatio confessionis quam tibi condemnatione nominauimus quia non est ipsa declaratio criminis sed supplicium et pene per sententiam seu iudicium reo irrogande. Et hunc morem habet sacra scriptura ut iudices appelleret eos etiam qui non ex officio vel potestate vel bona vel mala de alijs asserunt. Sicut legimus ad Cor. iij. Adibi autem per minimum est ut a vobis iudicer aut ab humano die. Silr et Jaco. Qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legem et iudicat legem et multa homini. propter hoc ergo condemnatione nominauimus quia sententia est ut diximus declarans penam et dignum esse penam illi contra quem est licet in parte ista a non iudice lata sit siue plata. hoc modo verbo usus est saluator in euangelio luc. vi. Nolite condemnare et non condemnabimini condemnare subaudis illos. In nos enim istud possumus ex potestate liberi arbitrii qua nobis naturaliter preediti sumus et in aliquo iudices nostri ipsorum.

Post hec persequemur sequentes duas nominationes seu compationes confessionis quartam alteram diximus vomitum alteram computationem. Quoniam ergo vomitus est iuxta litteram euacuatio ventris corporalis aut in parte aut in toto per os siue ministerio oris euacuatio inque ventris corporalis in parte vel in toto quam inducere solet. Vel indignatio stomachi vel ventris est sic per os siue ministerio oris euacuatur siue exoneratur venter cordis siue conscientia auctus et peccatis ea scilicet dicendo ac manifestando sacerdoti. Quemadmodum ergo indignatio ventris intendens expellere siue quod nocet ipsi siue quod non conuenit distendit ventrem et os aperit atque dilatatur ad exitum illius. Sic nobilis ac sancte indignationis conscientia

ventris cordis extendit et conuenit ad exitum eiendum et expellendum ab hominationes et spurcias vitiorum atque peccatorum aperiens os atque dilatans ad exitum eorum per verba confessionis. Cum ergo ex hac indignatione et concussione ventris spiritualis siue conscientie notus humor vitiorum et peccatorum abhominabilis ad os impellitur et inde per confessionem erit manifesta confessio ipsam vomitum spirituales merito dicimus et similitudine vomitus corporalis. Tu autem iam nosti quod vomitum est interdum una ex purgationibus corporalibus et fit in ventre cum fuerit materia febilis in orificio stomachi vel prope officium. Et tunc ei puenit abhominatio illi ad virtutem gustabilis et propter hoc distendit os stomachi cum faulibus distensione foris ad expulsionem illius. Cum autem profunda fuerit in stomacho vel intestinis fit vomitus homini aut rarus aut nullus. Iuxta hunc modum manifestum est intelligere valentibus quod cum feces vitiorum et peccatorum profunda fuerint per consuetudinem aut ignorantiam aut longitudinem temporis vomitus confessionis aut rarus aut nullus est. Silr cum mortificata fuerit seu debilitata virtus gustabilis et virtus ventris ita ut illa saporibus abhominabiles et insipidat et humor illa non noxietates eorum sentire non pualet minues vomitus aut nullabitur per os. Et cum virtus spiritualis gustabilis aut mortificata fuerit aut debilis ad sensum et saporationem amaritudinum et abhominabilitatem spiritualium minues. Vomitus iste spiritualis aut annullabitur omnino. Luz autem inualuit atque multiplicabitur virtus ista inualebit atque multiplicabitur vomitus iste. Sicut legitur Ecclesiastes primo. In multa sapientia id est in multa virtute spirituali saporandi multa indignatio nausent stomachi spiritualis ad abhominaciones et spurcias vitiorum eas penitus non ferens tantaque excussione sunt ac distensione oris illas a se expellentes ac reijcietis. Et quemadmodum eum corrupta fuerit atque peruersa et errans via appetitiua siue gustabilis corporalis fit in ea appetitus contra legem et ordinationem nature et contra salutem ipsius corporis fastidium et abhominatio salubrium ac delectabilium ciborum appetuntur quod cineres carbonem vel spurcie non nominade. Sic et corrupta virtute spirituali appetitiua siue gustabili fit vomitus et abhominatio atque fastidium salubrium ac delectabilium ciborum appetuntur quod cineres carbonem vel

Spurcie nō nominande. Sic et corrupta virtute spiritali appetitina siue gustabili fit vomitus et abhominatio atq; fastidii salubriū ac delectabiliū spiritaliū ciborū. Et hoc est qđ legitur Numeri. xij. Anima nostra nauscat sup cibo isto leuissimo. cū tamen eet panis omne delectamentum et omne suauitate saporis in se habens. Sicut legitur Sap. xvj. Et in psal. Omnem escam abhominata ē anima eorū. Et pro uerb. xvj. Anima saturata calcabit fauē. Fit etiā appetitus contra legē et ordinatiōem grē cōtra salutē animarū. Ex ista pueritate errore atq; corruptione Sicut legitur ysa. iij. Erit p suau odore fetor. Et Job. vi. Que pūs tāgere nolebat anima mea nunc p angustia cibi mei sunt. et pro uerbior. xvj. Anima esuriens etiā amara p dulci sumet. Et iterū. Job. xxx. Mandebat herbas et arborū cortices et radix iuniperorū erat cibus eorū. Et ut clare et non imparabolis de hīs loquamur. Quid ē appetitus carnalis delectationis nisi appetitus spurcie spiritalib; et sanis naribus intollerabilis fetoris. Quid autē appetitū diuiciarū nisi appetitus stercorū nisi forte deceptus fuerit. Aposto. in. iij. ad philip. Qui omnia lucra arbitrabas ut stercora ut xpm lucrificeret. Quid ē auaricia nisi iordinatus ac puerus demētissimusq; appetitus terre hoc ē terrene substācie. et idō terre simi et feni et palearū et lignorū et lapidū et cinerū et carbonū et corticū et radicū et foliorū. Et iterū calcis et arene et cimenti et attramenti. Omnia em̄ ista vēdibilia sunt et alicui; pēi sunt. Et prop̄ hoc non effugiūt appetitū aut fauces aut ventres spiritaliū auarū. Quid autē ē appetitus supborū nisi appetitū mēdationū. hī sunt omniū pditorū deceptissimi. hī pascunt chymenis et figmentis que de bratissimis cogitationib; de seipis apud semet ipsos ipi sibi fingunt vel ludibrosissima illusionē adulantiū ipis fingūt. Omniū autē figmentorū pdigiosissimū ē ipe supb; omniū spēctaculorū ridiculosissimū oim mōstruorū horrendissimū. manifestum ergo ē ex hīs qđ ipsa p̄fessio nō imerito noiata et vomitus spiritalis et ppter quā causā sic noiata ē et qđ eā adiunget aut impediāt aut om̄ino phibeāt. Ex quib; etiā psequēter declaratū est nō iā ventrē neq; os aut orificiū stomachi nominādū ēē. sed poti; laternā et cloacā imūdicie spiritalē et ori-

ficiū latrine cor et consciēciā qđ tantā fetuā lentā tātasq; sordes vitiōrū et peccatorū absq; vomitu et indignatiōe vlla p̄tinent et qđ ē mirabili; atq; intollerabili;. qđ nec latrinis comparanda sunt. Latrine enim om̄s habēt qui eas curent atq; mūdificent si curabiles ac mūdificabiles sūt. Ista vō corda nō habēt qđ eis curā huiusmodi curationis exhibeāt. Et attēde quia vomitū iste sicut verba Ecclesiastes continēt ex multitudine grē interdū qđ irruēs in fauces cordis modica spurcia ab ea statim repulsa expellit per vomitum confessionis. Quemadmodum musica interdū in os alicuius inuolans statim vomitu impetuoso reijcitur. Cuius crebra exempla et similitudines inuenies in multis viris sanctis. ac mulierib; qui nec musculā vnā sordide aut noxie aut etiā vane cogitationis in ore intellectus sui paciūtur. S; statim vbi inuolauerit celerrime p̄fessiois vomitu illā expurgāt. Alios vō inuenies belzebub id ē viros muscarū qđ agmīa muscarū hoc ē vōlatiliū sordidariū atq; pūgentiū cogitationū i ore intellectus portitāt incessanter atq; circūferunt absq; vlla indignatione et abhominatiōe et qđ ē abhominabili; muscis pascuntur huiusmodi et ab ipis ipi depascunt. Interdū autem fit vomitū iste spūalis et saluberrimus deo mediante et medicina gracie sue cordi huiusmodi noxijs et abhominatiōibus humorib; infirmare seu laborare in ipam naturam cordis humani ista medicina cōfortante et non obstante erubescēcie freno os cordis ad istū vomitum dilatante. Ne dubites autem pluriq; vomitus istius purgationem imperfectam esse tunc. deinde vō completā esse cum ventrem cordis ab istis humoribus euacuauerit. et ut ita loquamur cum ipm aurulentia ista omnino exgutauerit. Re minisci etiā debes in loco isto qualiter in aquis immerſi totam aquam que corpora eorum intrauit euomere compelluntur. Suspenduntur enim pedibus capite obuerso ad terram et aperto ore aliquoq; duro ne claudere valeant in misso. aqua ora eorum sponte defluit. Sic pedib; affectiūm ad celum abuersus inde pendere debet penitens et ore aperto distincta et lucida enarratiōe vitiōrum et peccatorum suorum aquas maris mundi hui; qđ imersus se repleuerat euomere vim facies ore suo ne claudat. sicut legit iob. vij

Non parcam osi meo loquar in tribulati
one spiritus mei. et sicut huiusmodi suspē
sus literalis. scilicet de quo loquebamur
non habet potestatem oris sui. Sic deo et sa
cerdoti tradere debet in potestate os suus
penitens ut loquatur quod iusserint aut inter
rogauerint in confessione. Ipse os eius ape
riat et apertum teneant donec aque iste ma
ledictionis et amaritudinis ex toto exue
rint. Et quoniam nulli dubium esse potest cor
esse purgandum a noxijs humoribus et uo
mendas esse tante abominationis spurcici
as euacuandas esse etiam tante maledictio
nis et amaritudinis aquas et hoc per hec
quando alias exire non possunt. Declara
tum est etiam confessione faciendam esse ex ne
cessitate. Declaratum inquit per hoc quod ipsa est
vomitibus necesse ac salutaris purgationis
et euacuationis spiritualis. Si autem ques
eris unde iste vomitus esse debeat. respon
deo. quia ex sordibus in quibus volutari
nisi forsitan porcus es cui spurcissima vo
lutastra velut apotheca sunt et celle aroma
tum et ingentia sterquilinia alicui cynamo
mi et galophilorum quosdam aut dyabolis
ce transmutationis miraculo adeo dege
nerasse videmus a nobilitate speciei huius
ni ut iam non sit habendi homines si spur
cissima vita eorum et conversatio attendatur.
Sed potius mutati videantur in porcos
Porcum ergo reputa non hominem in quo tan
ta abominationis volutastra tanta ali
cui spurciciarii vomitum istum spiritualem ac
saluberrimum puocare non possunt. Respon
deo igitur quia vomitum esse debet tibi nau
sea inrestringibilis ex latrina quam intrate
gestas hoc est ex ipso corde quod est omni latri
na spurciciis innominabilibus plenum atque
fetidius. Factatoribus autem qui de proprijs
immundicijs se iactant quia proprias spurcicias
non solum in ore possunt. Sed etiam eas
alijs narrant et detractoribus quia aliena
stercora velut aromata semper ruminant
et in ore semper reuoluere nec abhominan
tur nec erubescant. propter quod dictus est
Proverbiorum. xxiii. Abominatio homi
ni detractor spiritualiter enim hoc videtur
vomitum continere non possunt sic nec por
ci qui aliena stercora masticare cibum. et
delicias habent. Hijs inquit duobus gene
ribus hominum. scilicet propriarum immundi
ciarum et alienarum enarratoribus in ore est.
Unde vomitus esse eis debeat et esse indu
bitant nisi fauces eorum et guttura seu pala

ta porcinę immundicie corruptio pueritiser
et stercora per aromata preciosissima masticare
quas velut aromata preciosissima masticare
re et ruminare assidue delectantur.

Est etiam vomitus bestiolarum vene
natarum et vermium iuxta litteram
Interdum enim bibunt serpentes
dum adhuc parvuli sunt. Intraunt in tunc
per ora incaute dormientium quorum vomitum
et delectio medicinali artificio procuratur
Sic in aquis doctrinarum pueri serpenti
bibuntur errores et in aquis volupta
tum serpentes infernales hoc est vicia car
nis vel ipsi demones. Sic et in multorum sug
gestionibus bibunt velut serpentes igni
ti ira invidia et odium. Cum adulatione et
seu bona laude bibitur velut regulus. Hoc
serpentum spiritualium et ex supbia aut inanis
glorie. In detractoribus siue cum detracti
onibus cum audiuntur bibitur odium fra
ternum tanquam alius serpens infernalis et
ignitus in delicijs ciborum et potum bibuntur
velut due sanguisuga gula et luxuria et ad
hunc modum de alijs. Istas bestias vomitu
confessionis eicere celestis ac diuine ar
tis medicinalis et virtus et opus est. Ista
autem reptilia et quadrupedia immunda quę
Ezechiel vidit ingressi templum. Sicut legitur
eiusdem. viij. Hec etiam sunt que iussus est
petrus occidere et maleducare Actuum. x. Hec
quorū sunt peccatores qui huiusmodi reptili
bus venenatis et quadrupedibus immun
dis plenos habent ventres cordium et nec
pauent nec formidant ne dicam a facie et
presentia eorum. Sed quod est admirabile intra
se ea habentes et reportantes ea per corda
sua sentientes. Sibilos eorum et voces au
dientes quin etiam morsus et punitiones
iporum sentientes nec querunt ab eis effugium
um. imo quod magis stupendum est cibum eo
rum et pabulum esse gaudeant et sepius
gloriantur. Manifestum est eos non habere
oculos spirituales et omnino cecos esse interi
us. Non enim sine abhominacione et hor
rore nec sine tremore atque timore tam im
munda monstra tanquam mortifera videri pos
sent. Hec nunciamus perfecte de ventre cordis ex
eunt nisi per mortua nunquam euomi possunt quę
diu viuunt. Et propter hoc ut euomant pri
mum mors eorum percuranda est. Jam autem
didicisti alias que potionibus et medicinis
occiduntur lumbrici in ventribus puerorum
parvulorum. Sic et serpentes et buffones cum
in eis inuenti fuerint. Sicut ergo dicitur ab

attende gignitor
ipse malicio et no

futhiū z acetū z alia quedā contra lum-
 bricos. Sic interdū amaritudinibz tribu-
 lationū z maxime amaritudine pūcti-
 onis z lacrimaz interficiuntur iste bestie in-
 fernales. Et attēde qd ipsi pūctionibz
 quas irrogant z ipo dolore quē inferunt
 extinguūt. Cōpunctio em abaculeis ipo-
 rum est z dolor de ipsis ab eis materialit̃
 z occasionaliter. Quēadmodū scorpius
 z serpens medicine sunt ptra se. Ex eis em
 accipit vñ nocumentū eoz sanatur. Sic
 z hic ab ipsis hmoi bestijs venenatū acci-
 piuntur arma z remedia ptra ipas de hūi
 que in p̃tate nostra eē vident qd lesiones
 eoz maxime sanat z ea maxime interficit
 sermo dei est. Sicut legitur Sap. xv. Ad
 herba neqz malagma sanauit eos. s; tu
 sermo dñe qui sanat oia. z in eodē eiusdē
 In memoria fimonū tuorū exterminabā-
 tur. Sermo nanqz dei ē tyriaca z cōtra oē
 venentū spūale z gladiū acutissimū cōtra
 oēm bestia. Sicut legit ad hebre. iiii. Vi-
 uis est fimo dñi z penetrabilior omni gla-
 dio ancipiti zc. Hosti z etiā z sonitu vocē
 hūane reptilia absterrent atz fugātur Et
 ppter hoc consiliū saluberrimū est fimo
 nem dei assidue audire. hoc est em z stre-
 pitū quē sustinere nō possunt eis facere
 z velut veneno eis mortifero incessant p-
 fūdere gladiūqz acutissimo ea trāfigere
E qm confessionē maxime impe-
 dire solet erubescētia in eis vicz q
 bus ē desiderio reuerti ad deū et
 a malis suis recedere q̃liter expugnāda
 z vincenda sūt ppter instruēdos confes-
 res z adiūuādos penitētes ea breuitate q̃
 pmittimur docere tentabimz. Primū er-
 go auxiliū ptra eā est vt cognoscat eē ipa
 hostis atrocissimū. Illam em velut foris-
 simā in acie extrema q̃ retrogardia vul-
 go dicitur ponit dyabolus in isto campo
 magni certamis totoqz exercitu eius cru-
 ciato atz pstrato in cōtritiōe illa vel vul-
 nerato saltez i cōtritiōe ista sola statz cā-
 pum tenet eidē. Siquidē mortificat inter-
 dum omnibz vicijs z pctis z renouato ex-
 ercitu virtutū in corde penitētis armato
 qz firmitate ppositi z ad recuperādū atz
 occupādū quicqd amissus fuerat arma-
 to atz parato sola resistit z obfistit erube-
 scentia que sacramentū confessiōis z gra-
 tiā sacerdotalis benedictiōis z absoluti-
 onis recuperare nō sinit Similit̃ z fructus
 penitētie impedit arare z seminare z que

aggriculatiōis spūalis sunt facere tam in
 terra cordis quā in terra corporis p̃hibet
 z auertit opa siquidē penitētia opera
 spūalis aggriculture sunt sicut doceberis
 insequentibz. Ista ē erubescētia que nō
 ui homis tenerrimū adhuc p̃m nasci z
 in lucem exire nō sinit. Sicut legit ysa.
 xxxvij. Venerūt multitudinis filij ad p̃m
 z nō est virtus parēdi pcam spūalem p-
 tus id est os male obcludere erubescētia
 pposito em nascitur nouus hō in corde
 penitētis quāsi natiuitate in vtero q̃ fre-
 quētius pceptio dicitur. Cōfessione vero
 et ope forinseco velut ex vtero nascit qā
 in lucem ap̃tionis et manifestatiōis egre-
 ditur Dimergo hostiū seuissimū videtur
 erubescētia cū magis psequit̃ qui nec na-
 sci sinit q̃ qui iā natum nutriuit. Ista ē a
 deo p̃tinax et inuincibilis bellatrix vt nec
 hostes iā mortuos dē capo certamis exire
 sinat. ac si sciret eos in p̃mo et facile sub-
 sistendos et aduersū te o penitēs cōsurre-
 cturos q̃ vtqz fiet si diucius eos ibi dimi-
 serit. Habz em terra hūani cordis et corp-
 ex maledictione ade id est propter adam
 eidē inflicta ē dyabolice mirificētie tūte
 quā et hmoi mortuos id ē vicia et pecca-
 ta facillime resuscitat z novos mortifera
 fecunditate p̃tinue germinat. Ista em est
 scuti supbie z inanis glorie maxime z ex-
 ercitus dyabolici p̃tetrax et absconditrix.
 Interroga teipm q̃ te facit erubescere et
 inuenies quia supbia vel inanis gloria
 tanquā oculos basilisci aspectus hoim ex-
 pauescit. Sic vicia et pctā alia sub opime-
 to et p̃tētiōe erubescētie tantū viuūt in
 aspectu hoim non solū mortura sed etiā
 nec vnquā nascitura. Ista ē que instar la-
 tronū clamorē eorum q̃rum domos spo-
 liant timentū et ppter hoc ora eoz ob-
 struentū ita vt clamare nō possint os tu-
 um obstruit ne vocē p̃fessiōis emittas tā-
 quam si sciret ad hmoi vocē ad eē tibi sta-
 tim dei liberatoris auxiliū nulla eē voce
 efficacī inuocatur celestis cursus auxiliū
 In nulla etiā voce facilius impetrat quā
 voce pie ac sincere p̃fessiōis. Et attēd tria
 exēpla q̃ posuimz q̃ atrocitas inimicie
 maior esse p̃t qz obstruere os virus leuo-
 mere p̃ato atz nolenti ne virus exeat et a-
 qs immerfo atz impleto ne effluant z ple-
 ne serpentibz et aliis reptilibz venenatis
 vt de eo ereā Ista obstructo ore in bñ
 latū te tenet erubescētia. Ipsa em est billa

dyabolica hoc ē oris obstruō. Ipa est frenū dyabolici qđ tenet os tuū infrenatum ne loquar contra eū. Siqđem deiectus est desup te qui tibi prius velut equo suo vel atino infedebat. Per solū frenū istud te tenet cū iam alia pctā dimiseris ⁊ alia vincula ei⁹ diruperi. Ecce quā atrox hostis ē tibi erubescētia quātū nocens tibi ac pestilens ⁊ tu adhuc heres ei ⁊ non abicis poti⁹ illā a te totoq; studio ⁊ viribus psequeris. Ipa tamē multipl̄ te psequitur ⁊ hoc ad mortē perpetuā an credis illā opire ⁊ abscondere turpitudines tuas certum ē qđ ab oculis dei ⁊ oculis omniū qđ eas lucidissime visuri sunt in futuro iudicio non abscondit eas ista erubescētia. Sed credis forsitan qđ eas abscondit ab oculis p̄fessoris iudib; iofissime tibi ac p̄niciosissime illud erubescētia tua qđ ab huius hois aspectu vic; p̄fessoris turpitudines tuas abscondit vt in extremo iudicio om̄ visibus eas exponat atq; diuidet ⁊ faciat vniuersale spectaculum.

Uide qua turpe ⁊ quā ignomiosū est tot ⁊ tātis hostib; victis istis extremo succubere ⁊ tanto victorie gloriā solo timore aspect⁹ vni⁹ hois vic; p̄fessoris amittere. Si em̄ debilis ē hostis vic; erubescētia erubescendū tibi ē ab illo supari illiq; te occidēdū tradere. Ipa ergo erubescētia tam grandi ⁊ forti vincere illaz puam ⁊ debile grandis em̄ ⁊ forti d; ē erubescētia post tantoz hostiū tanquā fortiū stragē contra debile deficere ⁊ metu ipius tate victorie ⁊ gl̄ie coronaz amittere. metu dico qđ nondū te pcutit erubescētia nondū te inpiūgnat quā diu taces ⁊ non reuelas turpitudines tuas. Expito queso vires eius ⁊ arma que times et videbis hostē quem times omnino inermē atq; inualidū teq; ab eo omino ille sū. Incipe obsecro a turpissimo ⁊ ignomiosissimo spurissimoq; omniū viciōz ⁊ peccatorum tuoz ⁊ ego affecuro ex pte dei omnipotentis os tuū fauces labia ⁊ dentes tuos qui nihil eozū ledere poterit. Tenta hoc ⁊ experire non credas mihi si hostis iste quē ita times in aliquo te leserit. Qui cū vixerit interroga eū locose o tu confesor: vbi est vuln⁹ vbi est leso quā tu timebas frater mi. Si autē fortis ⁊ vehemens erubescētia. Attende ergo quanta vis sit eam vincere ⁊ quāta gloria de tanta bo-

nis victoria tibi pmittit. Si em̄ reuelare viciōz ⁊ peccatoz turpitudines ptra erubescētia vincere est erubescētia ergo victoriosum quare ⁊ gloriosū quare ac laude dignū ⁊ ergo erubescis confiteri erubescis vincere erubescis facere qđ est gloriosum ac laude dignū. **A**mp. vide quaz turpiter erras qui credis turpe ignominiosum quod pulcherrimū est ⁊ gloriosū vic; ipm vincere erubescētia quam tantam tang; fortē tu ipse testaris. **A**mplius. quid turpi⁹ quid abiectius quid ignominiosius quid omniū vituperio ⁊ irrisione dignius quam adeo timere hostē qui nō dum est ⁊ si erit. erit debilis pene inermis vt mutire non audeat nec os aperire ad loquendū. Erubescētia em̄ quam times nondum est sicut dixim⁹ nec erit nisi cum reuelabis turpitudines tuas spirituales ⁊ tunc qui inermis sit ⁊ debilis si hoc scire vis ipsa expientia vt diximus te docebit. Vidi qualiter platum tuū fecisti erubescētia ⁊ quā te ei turpiter subdidisti. Siqđem iam suspēdit te ⁊ imposuit tibi silentium cū nec dum natus sit ⁊ ita chimera; quandaz fecisti platum tuū quaz finxisti in corde tuo ⁊ dedisti cui dā nihil iurisdictionē super te ptra deū. Miranda ē autē ista erubescētia. Nemo em̄ erubescit fordes dō domo sua vel vase qđcūq; suo eijcere siue p̄ciosum illud sit siue vile. S; fordes in domo sua vel vase habere vel retinere vnusq; turpe iudicat ⁊ erubescendū. Sola autē est domus conscie solumq; vas cordis quoz fordes amant ⁊ emundatio erubescit. **A**mp. attēde qđ si nō erubesceres vnū hostem vnū bellum ⁊ ideo vnā victoriam ⁊ ppter hoc vnā coronā. Et ppter min⁹ haberes. Ad hoc ergo datur tibi erubescētia vt post victoriā de alijs hostib; gloriosissime atq; victoriosissime triumphes vt qui alias in cōtitione viceras ipam erubescētia in cōfessione vincas. Qđ si diligenter aduertas p̄fiteri vicia ⁊ peccata quodā mō est numerare victorias. Dum em̄ pie ac sincere fornicatione confiteris ipam te fecisse facto ipso loqr quā mortuū de ipso campo certamis eijcis. Quemadmodū em̄ euomens virtute medicine serpentes ⁊ alias venenatas bestiolas ipam victoriā nature pmedicānam adiute ipso huiusmodi vomitu iudicat. Si ⁊ vomens spiritualiter bestis

as spūales ipso vomitu cōfessionis victo-
rias gratie indubitatē iudicet. Et ppter
hoc cōfiteri recte ac intime intelligentib⁹
quodāmodo est loqui ⁊ mirare victorias
suas. Et si verecūda fuerit cōfessio erit fa-
cere victorias. Confiten ergo pie atq; sin-
cere vicia sua ac peccata penitenti ē loqui
⁊ enarrare at mirare incōtritione factas
victorias et in attritione pene factas Et si
nondum cōpletas. quantū enim ad mul-
ta in attritione moriūtur vicia ⁊ peccata
Quantū vero ad erubescētia est facere
victorias Cū ergo dicis o penitens pia ac
sincera cōfessione hec ⁊ illa peccata feci
per in sinuationē dicis hos ⁊ illos hostes
interfeci et illas erubescētiā interficio.

Amp. quid ostēdis p̄fessor o penitēs
cū ostēdis vicia tua ⁊ peccata quā ca-
dauera hostiū que adiutorio diuine gra-
tie contriuiisti vel saltē attriuiisti. que quā-
to plura ac maiora fuerit tāto plures atq;
maiores virtutis ac victorie tue testes erunt
Quod deinde gloriosus victori spectacu-
lum. qđ gratiosus deo sacrificiū esse p̄t
qđ strages tam odibilium inimicōꝝ deo
et ipi victori penitēti. Quid ē visu vel ap-
petitu iocundius qđ alicui hostiū aut oc-
cisorū aut saltem vulneratorū hoc em̄ est
vnuq; nouum gaudiū in suspirabilem.
Ecclē. xxv. Etis homo qui videt subuer-
sionē inimicōꝝ. Aduerte ergo quātum er-
ras o penitens qui ignominiosū tibi pu-
tas stragem hostiū tuorum occisorū aut
vulneratorū ostendere testesq; virtutis ⁊ vi-
ctorie tue pducere Et hoc quāto maiore ⁊
validiores fuerint. Siqdem quāto ma-
iora ⁊ horribiliora fuerint vicia ⁊ peccata
tanto mors eorū ⁊ vulneratio que infir-
cera ac pia cōfessione apparet validio-
res ⁊ efficaciores testes erūt maiorisq; vir-
tutis tue atq; victorie. Quemadmodū si
in campo certamis circa aliquē bellato-
rem maior multitudo interfectōꝝ atq; vul-
neratorum hostiū pro strata iacuerit ma-
ius ei testimoniū virtutis ac victorie dabit
et ppter hoc penitens pieq; ac sincere cō-
fitens non tanquā penitens tantū sed tā-
quam victoriosus bellator cū applasu tri-
umphali a cōfessore excipiend⁹ est. Qui
etiam nūma et leuia peccata confitentur
quasi pulices moxuos et musculas in te-
rimoniū virtutis sue et victorie asserunt.
Rome totius senatus consilio decretum
est vt eis solis triūphis celebraretur qui tan-

ta victoria potū essent in qua septem mi-
lia hostium cessa fuissent. Adinor autē vi-
ctoria triumphali honore in digna iudi-
cata est sicut narrat valerius maxim⁹ de
memoriali vno. Et qui magna monstra
videlicet elephātes supbie id est balenas
cetos auaricie leones iracundie lupos ra-
pacitatis. thauros indonabilitatis incō-
fessione asserunt p̄clare virtutis ac victo-
rie sue non in signa tantus asserunt. Sed
etiam testes diuin⁹ proferūt vel pducūt
ppter qđ scriptus est Luce. v. Secit ei cō-
uiuuium magnū leui in domo sua de ma-
gnis scilicet feris viciōꝝ ⁊ peccatorū que
occidit vnusquisq; magn⁹ peccator in se
ppter hoc dictum est Luce. xv. Gaudium
erit in celo super vno peccatore penitenti
am agente qđ supra nonaginta nouem
iustis qui non indigent penitētia ⁊ Ma-
thei. xviii. gaudebit supra eam magis qđ
supra. xviii. qui non errauerūt. Et ppter
hoc ve sacerdotibus qui tantā stragem tā
odibilium deo inimicōꝝ audire non pos-
sunt. hī sunt qui multitudinē ⁊ magnitu-
dinem viciōꝝ ⁊ peccatorū in cōfessione
a penitētib⁹ audire non possunt exhor-
rentes ⁊ abhominātes eos ⁊ interdū in
eorum facies expuentes. ⁊ vnde celum re-
pletur laudibus vnde triumphalis solen-
nitas in celis agitur. Unde p̄clarum ac p̄
magnificū in curia celesti instauratur cō-
uiuuium. Unde resonat ibidem in effabili
suauitate symphonia ⁊ chorus sicut legi-
tur Luce. xv. Submurmurāt ⁊ sub sannāt
⁊ probis atq; conuicijs laceratos a se re-
pellunt atq; reijciunt penitētes. Non autē
insequentibus ppter hec ⁊ alia incōueni-
entia que de in eruditione cōfessorū pue-
niunt de eorū officijs aliqua loqui ppo-
nimus. Tu ergo o penitens noli timere a
facie pulcis vnius ⁊ securus expectare le-
onem quod vtiq; facis si ab ista erubescē-
tia ita times vt nec loqui ppter ipz aude-
as ⁊ ab vniuersali ⁊ sempiterno obprobrio
quo omniū oculis turpitudines tue oēs
palam fient in extremo iudicio nō times.
Es ergo sicut ille qui pulicē timet ⁊ leo-
nem securus est et magis ab aspectu vni-
us hominis abscondi turpitudines tuas
qđ ab vniuersorum aspectibus. Utinam
scires quod gaudiū est omnib⁹ angelis
dei ⁊ singulis de sincera cōfessione tua.
utinā audires gratiartiaōes quas ad
singulorū peccatorū tuorum cōfessiones

no indistincto
sacerdoti qđ
et digne tractat

patri misericordiarum pro te referunt. Utinam videres ac sentire gaudium quo ad singulorum bestiarum infernalium vomitum omnes exercitus militiarum celestium epulantur. Utinam audires et videres applausum et agnitionem quibus tibi pater misericordiarum amantissimus atque dulcissimus aggaudet atque blandit. Utinam sentire amplexus eius et oscula quibus super collum tuum cadens irrui. Sicut legitur Luce. xv. proculdubio aquas maledictionis et amaritudinis quas diximus ore patulo inclausibili a te euacuares ut dei patris gratia replearis spurcias abominabiles vitiarum et peccatorum totis viribus et festinatione a te reijceres. ut aromatis bonorum atque virtutum spiritualium repletus dominum habitatores custodemque tuum perpetueque felicitatis largitorem tota virtute intra te aviditate reciperes non ostium oris tui clauderes deum a te excludens et dyabolum hospicium tuorum perditionis iugulatores intra te et tuam mortem atque perniciem retineres. Quod tuum ad confessionem aperires ut spiritus sanctum per illud in te attraheres illud delatares ut deus ipse impleat. Sicut legitur in psal. Os meum aperui et attraxi spiritum. Et dilata os tuum et implebo illud aditum deo aduenienti panderes ut supueniens dyabolum a te deturbans et deiciens te a fuitur turpissima et a servitute tyrannidis eius nequissima liberaret in libertatem glorie filiorum dei liberatum transferret.

Post hoc sequitur ut loquamur de octava nominatione seu computatione confessionis quam supra computationem diximus. Pura enim integraque confessio fidelis computatio est et redditio rationis quam nobis liberi arbitrii potestate seu facultate commissa est. Huius ergo debitores nos esse manifestum est. Primum ratione villicationis quam ut iam tetigimus in ipsa potestate liberi arbitrii a deo accepimus de hoc Luce. xv. Redde rationem villicationis tue. Secundum ratione terre sine predij quod ab eo excolendum suscepimus. Tercio ratione talentorum quam ab ipso ad lucrandum nobis tradita sunt de qua legitur Luce. xviii. in parabola vinearum et Mathei. xxv. in parabola talentorum. Quarto ratione officiorum in quibus constituti sumus. Quinto ratione stipendiorum quam ad militandum percipimus.

Sexto ratione dimissionum hoc est indulgentiarum et remissionum que nobis a patre misericordiarum facte sunt. Quia igitur dei villicus es et quasi subregulus inter cordis tui et corporis per potestatem liberi arbitrii constitutus requiritur a te ut iudicium et iustitiam facias inter predicta ut maleficos ab ea extermines hoc est vicia et peccata et demones. Et si forte incurtauerint et quotiens incurtauerint eos ex officio villicationis et custodie ville que cum ipse es archiepiscopus captives iustitias et torqueas bonavero ipsius ville hoc est inhabitatores et bonorum custodias et nutrias et defendas. Primum ergo si fideliter examinare coram dei dispensatore confessoris computationem facere volueris recordari debes quod lem villam tibi dedit de quo manifestum est quia pulcre magnificeque edificata architecto eius atque opifice ipso deo. Deinde duplici muro munita videlicet angelorum custodia et dei protectione. Etenim dominus incircuit populi tanquam murus. Et iterum ysa. xvi. Saluator ponet in ea murus et aedificabit eam. Et iterum per ad filium typum hier. primo Dedi te in murum encum super omnes terras. Tradidit etiam tibi nobilibus divitibus ac magnis habitatoribus populo fam qui sunt donorum atque virtutum populus. Iste populus et hec villa tibi custodienda conservanda nutrienda tradita est tanquam villico. Hanc ampliare et magnificare debuisti divitiis et gloria. Hanc armis et bello tueri. Redde ergo rationem huius villicationis. Qualiter custodita est villa ista. Est ne magnificatus et ditatus populus iste. Hoc est sunt ne adauce virtutes et dona vel numero vel magnitudine vel utroque beatus es laudeque et remuneratione domini tui dignus. Quod villice si credis iste populus tam numero quam magnitudine. Donis eius et virtutibus sine quibus non est salus adduntur diuine gratie largitate interdum alia. Sicut donum prophetie et donum interpretationis linguarum et alia huiusmodi. Similiter et multorum scientie et industrie sine quibus non est salus ditatur autem iste populus donorum atque virtutum tam interioribus quam exterioribus operibus suis. Verbi gratia. Ditatur fides cognitione miraculorum illuminatione reuelationum. scientia. testimoniorum scripture. Solertia probationum quibus ipsa astruit.

Et in omni quibus errores ptrari destrui-
untur. Sic dicitur et caritas ardore defi-
deriorum de dei gloria de salute et edificati-
one primorum de affluentia gaudiorum de
his duobus scilicet gloria et salute primorum
De visionibus zeli cum scilicet dei gloria vel
prumelia vel conspicitur vel auditur de fri-
tionibus compassionis cum primorum ma-
la spiritualia vel temporalia conspiciuntur
vel innotescunt. Et ad hunc modum de alijs
vel diuinitate earum intelligant opera ipsarum
vel diximus tam interiora quam exteriora.
Quod si de his aliam rationem reddere non
potes penitens nisi quod euerfa est illa vil-
la per incuriam ymo perditionem et exusta est
cum toto populo suo alio igne infernali vis
igne sulphureo luxurie aut igne deterrio-
auaricie aut igne greco inuidie et ita de alijs
Et dissipata omnia bona populi hoc est
omnia opera bona tam exteriora quam in-
teriora Et hoc ipsum dic et confitere. Cum
enim hoc non dicere coram dominis seculari-
bus sit in computatione seu reddenda rati-
one deficere coram domino secularium sic di-
cere est bona rationem reddere sue villica-
tionis et bene ac legaliter computare. Et cum
illi malos villicos de mala villicatione con-
fessos aut conuictos a villicatione amo-
uentes damnent et puniant et ulterius bo-
na sua que eisdem commiserant amplius
non committant deus econtrario facit ma-
lam villicationem confessorum honorem officij
sui seruet dissipata bona eisdem de nouo tra-
dit. tantumque virtutem ac meritum pie ac sin-
cere confessioni dissipationis siue male vil-
licationis largitur vel nec sibi nec villico quod
qua de dissipat periret. Omnia de inde-
ficientissimis diuitis sue bonitatis repe-
rans ac restaurans. Ad quid enim miseri-
cor dissumus iudex confessionem male ad-
ministrationis audire vellet si confitentem
ex ore suo iudicans damnare intenderet.
Preferunt cum huiusmodi confessio nusquam
sine postulatione venie fiat. Frustra er-
go confessione delictorum et postulatione
venie rei fugerent si ab ea damnatione
merita reportaret. Primum autem impos-
sibile manifestum videlicet quod frustra ad dei
misericordiam fugiatur. Si enim non esset
consultum dissipatoribus si villam eis pro-
miserisset sue restorationis misericordiam
manifeste diminuta esset eius misericordia
quantum ad ipsos. Amplius. nabuch-
odonosor tam male ad ministrare regnum

sibi commissum a deo de illam directam ma-
lamque ad ministrationem suam ad dissipa-
tionem perfectum ac recognoscentem de nouo
restituit maiorque magnificentia et gloria
quam prius haberet donauit. Quomodo
non subregulos istos hoc est vnumquod
quod peccatorem malam villicationem reco-
gnoscentes non de nouo restituer ac restau-
rabit. cum ille diuine religionis persecutor
esset atrocissimus. et ydolatriam impiissimus
deoque omni peccatore ipiano odibilior.
Iuxta hunc modum de iudicio et iusticia
interrogandus est villicus videlicet si fecit
iudicium. Primum de seipso et hoc deo
deinde virtutibus quas de propria habita-
tione et hereditate ipsarum hoc est de seipso
turpiter eiecit et inimicos earum capitales
hoc est vicia et peccata illis ex hereditatis
in dei contumeliam et preiudicium ipsarum su-
scipit. Si latrunculos primorum secundorum
et tertiorum motum. hoc est cogitati-
onum desideriorum et delectationum que sunt
contra consensum gladio discipline persecu-
tus est. Si iudicium et iusticiam deo et virtuti-
bus de ipsis fecit deo cuius templum pol-
luit cuius villam vastant exurunt euertunt
cuius ciuium bona diripiunt et furantur. si
isti latrones in villa ista multiplicati vel
vivere sinuntur. que utique vis est et heredi-
tas propria virtutis apparet iniquum esse vil-
licum. Sicut legitur ysaie. xxvj. Iusticiam
non fecimus in terra. ideo non ceciderunt ha-
bitatores terre iustum etiam est ut ipsa luat
supplicia que latronibus istis irroganda
erant pro eo solo quod ipsis pepercit. Sicut le-
gitur. iij. Re. xx. Quia dimisisti virum di-
gnum morte de manu tua erit anima tua pro
anima eius. Quid ergo si eos nutriat et
defendat. Si villam dei totum ymo templum
dei hoc est seipsum. fecit speluncam latronum
qui enim participat cum fure fure est. Sicut
legitur. puerb. Et tu iam nosti quia iusti-
cia secularis receptatores fure et ipsos fu-
res pari damnatione ac plena inuoluit etc.

Quia ut diximus velut dei coloni
sive agricultores sumus de predio
quod nobis excolendum tradidit rati-
onem reddere tenemur. tamen de ipsa agri-
cultatione cum de fructibus predij istius
nos ipsi sumus in vinea et ager. Sicut legi-
tur ysaie. v. Vineam domini sabaoth domus
israel est et vir iuda delectabile germen
eius et in psal. Vineam de egipto transla-
tisti. Et Osee. x. Vitis fructus israel. Et

biere. ij. Ego plantavi vineam meam electam omne semen verum. Et deutrono ij. xxiij. De vinea sodomorum vinum eorum. Similitudo Mathei. ix. Simile est regnum celorum homini patrifamilias qui erit primo mane conducere operarios in vineam suam. Ager vero sum et ortus. Sicut legitur Can. iij. Ortus conclusus soror mea sponsa ortus conclusus Ager vero sum? Sicut legitur Mathei. xij. Simile est regnum celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Et iterum Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro. De hoc eodem prima ad Corinthios. iij. Dei agricultura estis. De utroque vero simul legitur Proverbia. xxiij. Per ager hominis pigri transiit per vineam viri stulti. et ecce totum repleverant vritice et cetera. De ista agricultura spirituali qualis esse debeat qua fide et diligentia et laboriositate exercenda ipsa litteralis agriculturalio velut liber sufficiente per similitudinem euidenter atque perfecte docet neque necessarium est ut hic vriticas spinas et verpres herbasque noxias atque pestiferas spirituales enarremus quia declamationes ecclesiastice et populares sermones de hijs sufficiunt cuiuslibet talia cognoscere cupienti fructus autem agriculturalionis nostre reuera quique sunt. Primus est gloria dei seu glorificatio cui fructui educendo de agro vel vinea nostra. et in primis et maxime inuigilandum et insudandum est sic docet veritas Mathei. v. Luceant opera vestra coram hominibus ut videntes opera vestra bona glorificent patrem vestrum qui in celis est In hijs fructibus hec est dei portio pro qua ipse noluit habere participem vel consortem sicut ipsemet dicit Ysaie. xliij. Gloriam meam alteri non dabo hanc suam esse totaliter totiens confitemur hanc illi totiens recognoscimus quotiens gloria tibi domine vel gloria patri et filio et spiritui sancto cantamus. Hac portione sua et iure suo deum defraudant qui que recta sunt facere non nisi in abscondito nolunt volentes occulte et quasi in confessione tantum esse christiani et furari hoc est clam subripere regnum celorum cum tamen non sit dictum regnum celorum furtum patitur qui potius scriptum est Mathei. xj. Regnum celorum

vim patitur et violenti rapiunt illud. Et Luca. xvi. Omnis in illud vim facit. Isti vero tanquam fures et latrones intrare nolunt regnum celorum Cum non furtum sed manifeste rapiunt et depredationem publice expositum sit regnum celorum Isti autem in abscondito volunt esse christiani et in manifesto esse antechristi et proditores dyaboli dum faciem exterioris conversationis se servos eius esse preterdunt et habitu exteriori et velut de abbacia ipsius in qua nullus ordo sed sola peruersitas esse esse ostendunt vel potius simulant dum intus id est corde ad deum pertinere volunt sponsum suum christum dominum erubescunt. Et adulterium vero mundum vel dyabolum palam et publice non solum absque erubescencia recipientes sed etiam hoc id est tam execrabilis adulterii ignominiam honorem et gloriam reputantes sacratissimumque quod cum christo in baptismo contraxerunt matrimonium velut ignominiosam turpitudinem abscondentes et a dyabolico ut diximus adulterio tanquam specioso operimento id operientes. Non attendentes quod dictum est Ecclesiastici. ii. Ne duplici corde et peccatori terram ingredienti duabus vijs et Mathei vii. Nemo potest duobus dominis seruire. et Luca. vi. Similitudo Et prima ad Corinthios. vi. Que est participatio iusticie cum iniquitate aut que societas lucis ad tenebras. que autem conventio christi ad Belial et cetera. Hi sunt qui erubescunt filium dei coram hominibus et facto negant ipsum coram eisdem. Et propter hoc negabunt et erubescunt. Sicut legitur Mathei. x. et Luca. ix. Hi sunt qui contra mandatum euangelicum. Lucernam accensam ponunt sub modio ut nemo eam videat contra illud quod legitur Mathei. vii. Qui autem gloriam operum suorum sibi vendicat aut inanis glorie amatores et bonorum que reuera non habent ostentatores et iactatores fures dei indubitate sunt quod gloriam quam soli deo prestat et iure singularem plenissimo ad ipsum solum pertinet et subripunt et furant. Qui vero euidenter et manifesta vite sue turpitudine alijsque notabiles et contemptibiles efficiunt nomen dei per caldubio polluant. Sicut legitur Ezechiel. xvi. Et de ordo conversationis sue unde et laudem

et gloriam metere deus debuit blasphemiarum iaculis spiritualiter perfigitur. Huiusmodi quoque qui bona opera primorum que proculdubio opera dei sunt et que ipse operatur et suis et in suis ore maledico lacerant vituperant blasphemant. Et propter hoc dyabolo illa attribuunt et ascribunt gloriam suam. De huiusmodi operibus deo auferunt et illam dyabolo conferunt etiam in ipsum transferunt. Verissima enim confessione debent sancti ysaie. xvi. Omnia opera nostra operatur es in nobis domine. Verissime etiam dicit apostolus. iij. ad philipp. Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate.

Ecundus fructus ex agro vel vinea que nobis retinendus est et noster proprius est. Primum in redemptione nostras a carcere ignis purgatorii et a carcere penitentialis afflictionis. Et est iste fructus de quo legitur. Mat. iij. Facite fructum dignum penitentiae. Similiter et Luc. iij. fructus dignos penitentiae. Tertius enim est quod opera penitentiae velut premium sunt curam redemptionis quibus et carcere purgatorii effugimur si ea sponte atque gaudenter soluerimus. Ipsum enim carcerem infernale quasi precario eorumdem operum iuxta multorum opinionem committimus. Pena namque gehennalis et eterne damnationis supplicium in penitentiali afflictione commutatur penitentibus diuine misericordie largitate. Iuxta istorum opinionem. Deinde fructus iste fructus scilicet terre nostre est id quo impletur celeste premium celeste horreum atque celeste celarium. Sic legitur per. xliij. In doctrina implebitur cellaria vniuersa preciosa atque pulcherrima. De hoc expressit ecc. xv. Iocunditatem et exultationem thesaurizabit super eum. Quoadmodum enim principes in maliciis suis et penitere nolentes thesaurizant sibi nam in die ire et reuelationis iusti iudicii dei. Sicut legitur in. ij. ad rom. Sic penitentes et que recta sunt agentes thesaurizant sibi iocunditatem et exultationem in celis. Licet enim de elemosina expressit et de abdicatione temporalium dictum sit in euangelio quod ipsis thesaurizatur in celis. Mathei. vi. et eiusdem. xix. et Marci. x. et Luce. xvi. Tum nullo modo dubitandum est quod omni tempore bono thesaurizetur in celis.

Tercius fructus agri nostri vel vinee exemplum est seu edificatio proximorum. In ipsa enim vita nostra tanquam in exemplari vite et veritate legere debent proximi exempla rectitudinis. Quod admodum ergo si quis publicum exemplar publici armarii transcribere inde volentibus et indigentibus absconderet omnibus illis iniuriosus esset et boni publici impeditor. Sic et qui decus christiane sanctitatis tanquam si esset laqueum aut illud nepharium ne ab hominibus videatur abscondit publici boni spiritualis quamvis utile tanquam salubre est impeditores sunt. Accidit eis insuper ut qui duces debuerunt esse cecorum et luminaria videntium preuendo et ostendendo viam vitas seu mandatorum dei iudices duces efficiunt erroris. et ut ita dicam luminaria tenebrarum. Incidentes in illam dei maledictionem. Deut. xxvij. Maledictus qui errare facit cecum in itinere. Transgrediuntur etiam illud dei mandatum quod legitur. Leui. xix. Loraz ceco non pones offendiculum. Offendiculum namque ceco ponit quod exemplo puerilitatis occasio scandalum ei tribuit. In itinere cecum errare facit quod exemplo mali sui operis ipsum a via veritatis abducit. Si quidem ut dicit bre. tot motibus unusquisque reus est quot exempla peccationis ad alios transmittit.

Quartus fructus est primorum subsidium adiuvantem enim primi ad ea facienda bona que ab his fieri conspiciuntur et animant atque confortantur in idipsum. Leuius enim portat que a multis fieri conspiciunt. Insuper et bonorum que fieri vident amando et aggaudendo principes sunt. Qui ergo vel mala aperte faciunt vel bona in abscondito multis tribus subsidiis primos defraudant viz societatis solatio quod eis esset ad alleviationem laboris quod in faciendis bonis sustinet et confortationis fulcimen quod ex multitudine sociorum haberet si eos euidentem et apertum bonorum operum testimonio cognoscerent. Tercio vero quod multis istorum maximus est ipso scilicet bonorum operum principio quod amando et aggaudendo acquirerent si ipsa bona opera que abscondunt viderent.

Quintus vero fructus est dyaboli terror et metus ut enim de alijs bonis taceamus solus habitus religiosus aut saltem compositus et christiane professioni congruens a deo

et in populo

Deus in nobis
religiosi operantur

deterret et diffugat iterdū dyabolū et eos qui ex parte eius sunt vt armatura fouisti ma. Mulierem nanq; religiose aut compositē se gerentes et ipso habitu ac vestitu sanctitate licet eam nō beat pferentē nec et pcatissimū corruptor ac ipudēssimus sollicitare audebit. Ipse etiā religiosū habitū terrore ēē ipi gillū desertita vt p pē ipz magis horreant ipsa peccata. Nemo dubitat nisi homo infronit et effrenis animi atq; irreuerentis. Quēadmodū enim olim quidam mortuos bellatores erent et armatos castri sui ppugnaculis alligauit. quos cum exercitus castri obsidens cōspiceret viuos credidit et captionem castri ppter hoc desperans soluta obsidione recessit. Credebat nanq; prius exercitus bellatores ac defensores in castro pūm fame partim gladio interfectos esse. Et ppter hoc subita apparitiōe mortuorū qui ppter arma quib; circumtecti erant viui videbantur et captione castri desperauit fugiens a facie mortuorū. Sic multi spiritaliter et intus mortui exteriori habitu et cōuersatione viui videntur exterius et armati decor enim xpiane religionis exterius quasi armatura est ad terrendū dyabolum et suos et ad ptegendū etiaz defē-

Ebis ergo quinq; fructū rētes. **O**bus rationē deo sepe in confessione et oratiōe solitaria ac familiari temporeq; et loco coram camerario eius ac dispensatore pfectore reddere tenemur. Et quoniam quēadmodū se habet ad iusticiam dei prudētis fidelis ac bone agricolatiōis exhibitio seu ostensio sic et eiusdem misericordiaz imprudentis infidelis ac male hoc est inutilis et pernitiōse aggriculatiōis accusatoria et psecutoria. q; cōfessio necesse est vt quēadmodū illa et absolutionem et retributiones optinet a iusticia dei. Sic ista ab eiusdem misericordia. Sicut em iusticie est iudicio suo inuēta bona merita laudare atq; remunerare. Sic misericordie est in cōfitentibus depcantiū defectum eorum supplere.

Etia vt supra diximus obligatio nostra ad deum est ratione talētorum nobis ad lucrandū ab ipso traditorum et ne in enumeratiōe eorū diuti; immoremur generaliter dicim; talē tū intelligi oē id. ex q; lucrū spirituale puenire debet prudenter negociantib; Et vt de alijs taceam; ipa paupertas magnū

talenti ē. et octo magna lucra seruīs prudenter beneq; in ea negociantibus et ea pueniunt. **H**orū primum est humilitas. Quēadmodū enim vmis diuitum superbia est sicut dicit Augustin; Et ppter hoc Apłus in vltimo ad Thimo. dicit diuitibus huius seculi pcepte non sublime sapere. Sic humilitas pprium ius est pauperum vt ita loquamur et paupertatis quodam modo filia. Inde est q; superbia in paupere vehementer execratur ac detestatur scriptura. Sic legitur Eccl. xv. Tres species odiuit ania mea et aggrauor valde anime eorū pauperū superbum et. Secundū lucrum est mundicia. Non enim mirum est cū diuitie stercoza sint. Exo. xxx ad Philip. Et ex thob. x. vbi sūt cora yridinum calide excecasse leguntur facie thobie. Et. xxi. Eccl. de stercoze boi lapidat est piger. Non mirū in quā si inquinatur multipliciū sordibus peccatorū dum stercoza diuitiarū incessanter incontactant. et in illis affidue voluntant. Et hoc ē q; legitur Eccl. xi. Si diues fueris non eris immunis a peccato. Dum ergo paupete fecit domin; stercoza diuitiarū elongauit a te. Merito ergo ex ipsa paupertate tūq; ex elongatiōe a stercozibus lucz puritate siue mudicie a te regit deus Tercii lucz est expeditio siue leuitas aut agilitas. Diuitie em tpales onera grauissima sunt. et sicut ad lram corpora onerant. et de naufragio enatare aut ab insequentibus aut effugere ab lralibus seu materialib; nō sinit. Sic et corda qbus cathena amoris et funicul; desideriorū alligata fuerint neq; enatare de mari mudi hui; nec euolare in sublime spiritualiū et eternorū pmitunt. Et hoc est q; dicit vitas. Mat. xviij. Facilius ē camelū pforamē acus transire q; diuites in regnū celorum. et Marci. x. et Luce. xviij. Cū ergo diuina clemētia pauperem te esse voluit liberū te ab oneribus fecit. Merito ergo a te leuitatē seu agilitatē et expeditiōz ad enatandū pntibus depiculis ad euolandū de mundi cōclusonibus et obsidiōib; ad currendū viā mandatorū suorū a te exigit. Quartū lucrū de talento paupertatis regit a te dñs qetē cordis siue tranquillitatē. Alligati em mobilibus et inqetē nccarium est vt cū eis omni inqetudie moueā et ex ipa eorū pcessiōe et loqndi tristissima psuetudie manifestū ē dicunt em se pburi cū dom; eorū pburi

Nō eia paupertate esse mltū vnd oportet nos videri et q; in q; sessione.

tur et de grandinari cum vinee earum de
grandinantur destrui cum destruunt deuo
rari cum deuorantur similiter augeri et mi
nui et eouque processit ista dementia ut p
dia sua membra sua audeant nominare
nec erubescunt dicere istud predictum est dex
tra manus mea Istud aliud est cor meum
nihil omnino se esse nisi aceruus suorum
temporalium reputantes. Si enim decreuisti
ut dicis. O insanissime delirator. et nihil
creuit in te nisi aceruus diuitiarum tuarum
et reuera tu sic te habes et sic te reputas.
Cum ergo pauperem te fecit dominus ab
omni inquietudine istarum tormentis
que sola mortua corda non sentiunt te mi
sericordissime eripuit. Merito ergo de ta
lento paupertatis lucrum a te interne quieti
et tranquillitatis erigit. Quintum lucrum est
pax a libris et bellis. Nulla enim lite vel bel
lo paupertatis in punghatur aut impeditur
Nullus pro ea coram quocunque iudice co
uenitur. Non pro ea defendenda in iudi
cio necesse est aduocatos adiri vel eorum
patrocinia salariis vel modicis vel ma
gnis emi. Non oportet pro eius defensi
one tribunalia frequentari iudicibus sup
plicari. nec iurisperitos consuli. nec libros
legum aut decretorum aut decretalium euolu
i. Similiter nec contra fures et latrones custo
dum excubias adhiberi nec contra insidia
tores illius ducatus securitatem inquiri non
pro eius tutamine menia vel arces edifi
cari vel machinas erigi non arma fabrica
ri. In ipso bello est ei pax. In medijs gla
dijs tuta est. In ipso conflictu quantumque
ingenti et acerrimo non solum illesa sed etiam
intacta persistit. De talento ergo paupertatis
merito pax tamquam nobile lucrum ac preciosum
ipsius deus eiusdem dator merito requirit.
Sicut legitur. Eccl. x. Paupertas et bone
stas a deo sunt. De hac Seneca. Pauper
etiam in obsequia pax est. Et iterum. Cum
classita isonuit scit se non peti paupertas
Illud lucrum videlicet pacis a libris et
bellis soli amittunt inimici paupertatis et
qui ei bellum indixerunt. qui scilicet eam
de se citra seipsum gladio et igne totique stu
dijs ac viribus illam diffugare et exterminare
pretendunt. Nec mirum si bono pacis se ipsos
defraudant qui matrem pacis efficaciter scilicet
paupertatem odio implacabili et bello impla
cabili persequuntur. Hi sunt amatores diuitia
rum quos recte intelligentibus manifestum est matrem

iniquitatem esse ac seaturiginem soliditatem
iurgiorum fomitem et bellos. Propter hoc
dictum est. Projice pecuniam et redime tibi pa
cem. Quod admodum aial quod dicitur ca
sto: proprijs dentibus testiculos abscon
dens et insequentibus se venatoribus illos
proiciens pacem sibi redimit. Sicut Joseph
pallium relinquens egiptiace pacis sibi
ab improbitate peccatis domine sue si
cut legitur Gen. xxxviii. Sicut ossa nuda
ta a carnibus pacem habent a canibus fe
ris et auibus. Sicut locus exhaustus ab
haurire volentibus. Sicut domus exter
minata a furibus et raptoribus. sic pau
per pacem habet. Et quemadmodum cada
uera carnosissima frequentantur a canibus feris
et auibus et hoc ad diripiendum et deuorandum
Et quemadmodum lacus exhaurire volen
tibus et hoc ad exhauriendum Quod admodum
etiam mollita et desuper vincta a muscis et hoc
ad erigendum Sic diuites et magnates
frequenter a cupidinis predam enim sequitur
turba illa cupidinorum non hominum. Sextum
lucrum de talento paupertatis et securitatem
ab omnibus malis et periculis que diui
tijs accidunt eadem et his qui diuitijs per
amorem cupiditatis vincti sunt sicut vnus
cum illis affecti ut supra ostendimus acci
dere necesse est. Et propter hoc tot faucibus
deuorantur auarorum corda quod eorum cibi
et potus tot dentibus confringunt et pterun
tur quod eorum panes quod ipsemet contentur
dicentes se comedi et deuorari ab eis quod
bona sua comedunt vel deuorant. eodem
modo deuorantur et corda eorum a lupis
qui oues eorum deuorauerunt Iudicium autem
deuorantis huius spiritualis dolor est
cordium ipsorum. Non enim dolenter a mor
sibus ciborum vel ouium suorum nisi dentes co
medentium ac deuorantium corda eorum fran
geret atque transfigeret. Iam autem dentes deuor
antium diuitias auarorum corda eorum trans
figunt et conterunt quia illa in ipsis diuitijs
vincta et inmixta per insanissimum amorem
inueniunt. Et propter hoc nulla dementia
insanie auarorum compabilis est qui tot
dentibus corda sua transfigenda et conte
renda exponunt. Nec solum dentibus sed
etiam omni igni et aque. omni grandini et
fulguri omni tenebre et rubigini et generaliter
omni nocumeto. cum diuitie eorum obnoxie
sunt. Quia enim incommoda que ipse diuitie patiuntur
et ipsa corda per insaniam cupiditatis eis vincta

ta et in mixta cum ipsis diuitiis pati necesse est. Et si ergo non aliud lucrum de talento paupertatis prouenire posset quam securitas a tot tantisque tormentis atque periculis tamen propter istud solum amandum esset ac preciosum reputandum. Septimum lucrum de talento paupertatis proueniens prudenter negociantibus esse ipsa diuitiarum possessio et impenosa super eas dominatio. Hi enim in talento pauperis soli prudenter negociantur quia eam sortem suam reputant et talentum si tibi commissum ad lucrum et propter hoc illam diligunt. De hijs ergo manifestum est quia diuitias sub pedibus spiritualibus suis hoc est affectibus habent. et eas spiritualiter id est contemptu et aspernatione contemnant. Hijs eas in tantam seruitutem redigerunt ut nunquam de sub pedibus eorum leuare se possunt et solo nutu ad omnem visum illi seruiant pro omni suo beneplacito voluntatis. Siue enim deo illas offerri velint siue pauperibus erogari statim oblate statimque erogate sunt dei iudicio quod falli non potest statim coram deo sunt misericordia et incogitabili obedientia ante conspectum dei oblata pene incogitabili in se statim veniunt ipso facto clamantes assumptae. Nulla enim mora est inter voluntatem impantem diuitiis in hac parte et obedientiam earum. habent avari fures et latrones multiplicesque direptores ac consumptores diuitiarum suarum ut diximus amatores vero paupertatis illos eosdem diuitiarum habent custodes ac incelestes thesauros deprauidatores. Non enim fures aut raptores quicquam amatoribus paupertatis de diuitiis suis subripiunt aut asserunt quin potius quod furari vel tollere videatur velut eorum serui siue sagmarum in celestes thesauros deportet. Statim enim ubi gratias agit deo paupertatis amator pro furto vel rapina quod ei irrogari intenditur velut gratissime deo oblationes et flagrantissima sacrificia insuper celesti altari ante oculos diuine maiestatis res ille spiritualiter impositae sunt statim ut preciosissima munera in thesauros celestes recepta. Nec parum reputes pecuniam in seruitute obedientie redigisse cui obediunt omnia. Sicut legitur Eccle. x. Octauum lucrum paupertatis est ipse celestis diuitie que sunt et eius precium. Sicut legitur Mathei. v. et Luce. vi. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Et iterum. Beati pauperes quoniam vestrum est regnum celorum. Expressius autem

sequitur de hoc. Mathei. xviii. Si vis perfectus esse vade et vende vniuersa que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. Similiter et Luce. xvi. Attende autem quod soli amatores paupertatis ut diximus in ea negociantur et non quemadmodum in talentis secularibus negociari consueverint homines videlicet dando quod habent ut accipiant quod non habent. Non enim in ista negotiatione paupertas dimittitur aut amittitur. Sed potius amore victoriosissimo retinetur. Si enim dimitteret hoc est si amoris vinculo non teneret eo ipso et ipsa et eius precium hoc est celestium diuitiarum opulentia amitteret. Et merito non habere paupertatem dicunt quod eas non solum a corde suo abiecerunt. Sed etiam quicquid ad eas pertinet de finibus suis exterminauit et nihil eorum apud se vel circa se morari pacum ferro et igne ea implacabiliter persequentes frigus enim quod est vna ex pectus paupertatis igne perfligant. Fracturas vero et rimulas in edificijs ferro diffugant. Propter quod non est mirum si tam atrocibus inimicis suis paupertas inimica est molesta. Et si omnino sibi aduersantibus ipsa omnino aduersa amatoribus autem suis non solum pacata est et tranquilla sed etiam profusa habundantissimeque beneficentia amica. Non enim solummodo utilis est in aduertendo mala sed etiam beneficia impstando bona. quod ut de alijs taceamus ipsas tales diuitias sola largitur et vni ad vnum dicam non nisi cum ea et per ea haberi faciter aut possideri nunquam possunt. Soli enim veri domini diuitiarum sunt qui paupertatem diligunt et soli earundem serui qui eam oderunt. Iuxta hunc modum querenda sunt lucra singulorum talium quorum que nos paupertati studiosiori diligentia assignauimus quia ipsam esse talentum de cuius tanta negotiatione tot et tanta lucra prouenire debeant minus verisimile videbatur. Lucra vero talenti potestatem duo sunt videlicet dei honorificentia seu gloria et animarum salus. Secundaria vero multa sunt sicut est repressio malorum aut ne fiant omnino. aut ne tanta vel tot vel totiens vel tam facile. Secundum est libertas bonorum qua auferitur impedimentum et difficultas ea faciendi. Et ista duo lucra de talento potestatis requirit dominus. Ad hoc enim potestas cuiuslibet dominationis a deo data est vnicuique ut per eam mala reprimantur et compellantur

non in lucra talenti potestatis

audacia eorum qui timore et amorem dei
abiecerunt, et ut liberi sit bona facere de-
am timentibus et amantibus. Est enim potes-
tas sicut baculus in manu tanitoris via
domino suo facientis et turbas hinc inde
pellent. et scandala seu offendicula de
ipsa via. Et hoc est quod legis ysa. lxiij. Uiam
facite p̄bete iter declinate d̄ semita aufer-
te offendicula de via ppli mei. que vox in-
dubitater ad publicas potestates dirigū-
tur tanquā baculo potestatis impediētes
eos qui recte ambulare volunt cohercent
ut libere absq; impedimento malignan-
volentia dei populus cui? serui atq; mi-
nistri potētes sunt per viā mandatorū dei
per viam vitatis gradias. est similiter ea-
dem potestas sicut gladi? ignitus et acus-
tus ad deterendos malos ne grassent in
bonos et ad p̄candenda noxia et vrenda
putrida de corpore ppli dei. Iusticia enim seu
disciplina secularis exterior velut cyrurgia
quedā est qua per huius potentes inede-
tur clemētissim? deus populo suo ut mē-
bra que nec vngētis sacramentorū aut be-
neficiorū nec potiōibus exhortationū sa-
nari possit tanquā ferro et igne exterior per-
narū vrantur et p̄cidant. Alia vero lucra
sunt de talento scientie p̄fectus siue p̄fe-
ctus in se et multiplicatio in alijs. et de omni
dono gratie diuine eodem modo se h̄. Re-
quirit enim deus ab vno quoq; nostrū ut
dona quā acceperit bono vsu adaugeat et
in eis incessanter p̄ficiat. Sicut et vtilia ea-
dē in alijs aut doctrina aut exēplo multi-
plicet. Cum enim talentū scientie creditū est
illaz per doctrinā in alijs multiplicare te-
netur. Cui vero vite sanctitas et laudabi-
liū morū honestas ipsam velut sigillū et
velut forma viuendi alios per exēplorū
recitūdinis euidentiam quodāmodo sigil-
lare et informare debz. Iuxta quod legis ad
p̄philip. iij. Obseruate eos qui ita ambu-
lant sicut habetis formā nostram. Et p̄ma
Lanōica petri vlti. Forma facti gregis ex
animo. Hoz aut exēplū euident in na-
turis inuenit. Unaqueq; enim arbor fructi-
fera in seipsa p̄ficiens in semetipsam dila-
tat et prouehit et per semen quod ex ea oritur
in alijs naturā suā multiplicat et in oibz
generatibz vis generatiua ē ad multipli-
candū indiuidua sp̄ci sue quasi quodā ar-
tificiū negotiatiōis ad lucrū et in nobis
etiam ipsa talenta tanquā semina sunt. spi-

ritualia et nos bono vsu eorū patres et ma-
tres nominamur iporū in quibus illa multi-
plicauerim. Unde ap̄ls. i. ad Cor. iij.
In x̄p̄u iesu p̄ euangelii ego vos genūi
Sciētia ergo absq; vita sicut lux ē aliena
formas ostendēs et sicut signū positū nō
ex similitudine naturali. sed tanquā ad pla-
citū significas. Vita etiā vero absq; sci-
entia ipsa veritas est p̄ oculos spectatū
eorū dē cordibus se infundēs et ipse de-
cor est diuine similitudinis speculis cordi-
um se ingerens. Sic clara et tersa siue for-
ma siue sigillū similitudinē suam illis im-
p̄mens si mollita fuerint sicut dicit. Job
xliij. Deus molliuit cor meū. Generaliter
ergo ex omni talento quod nec p̄as est nec
puatio sed est dei donū intrinsecum ut
tus aut sciētia duo lucra p̄ncipalia quā di-
ximus requirunt et duo secundaria que in
p̄mo enumerauim. Hoc autē necariū
ē scire cōfessoribz. Alioq; quō cognoscet
vtrū fideliter p̄putet et sufficienter rationes
reddant p̄fiteres. Qui enim nō nouit quicq;
talenta ep̄is tradita p̄pter que infestius
tatibz ep̄orū legitur euāgelii de pabo-
la talentorū qui nūq; talenta ista cogno-
uerit quātr ep̄iscopoz aliquis cōfessioes
audire p̄sumet. P̄mū siquidē eorū est
auctoritas docendi que altera clauis est
Secundā ē potestas iudiciaria. Que duo
vocat. Augustin? in structiōem et coher-
tionem. Tercū est auctoritas sacramen-
tandi plena et integra hoc est tradēdi seu
ministrandi omnia sacramēta. Quartū est
officiū interpellandi pro populo ad deū.
Quintū est potestas instituendi p̄sonas
i ecclesijs quā mercenarij et horiales siue
cellariales et coquinarij clericū vocant po-
testatem beneficia p̄ferēdi. De hijs quiq;
interrogandi sunt in confessionibus suis
ep̄scopi videlicet qualiter doceat populi
qualiter iudicet qualiter sacramētet qua-
liter interpellent pro populo ad deū qua-
liter ecclesias edificent hoc est ex quibus
p̄sonis vel potius vtrū ecclesias edificet.
Quidā enim nō nisi iordanā et egyptum
sp̄iales nō nisi babilonē edificant Quid
enim ex sodomit? nisi iordanā et ex egyptijs
nisi egiptus et egipto nisi babilonē edifica-
ri potest. Licet aut multa de talēis p̄p̄
eruditionē simpliciū et cōmunitonē pue-
ctorū hic et dicenda et scribenda eēt a quibz
ex ipsa temporis p̄uitate p̄hibemur.

nō quātr ep̄scopi talē a

Quartā obligationē ad reddendā rationē posuim⁹ susceptionē officiorū. Quemadmodū p̄dicatorū officiū dicim⁹ piscari venari. Sicut legitur hie. xv. Mitta piscatores multos dicit dominus et piscabunt eos. Et post mitta eis venatores multos et venabunt eos. Similit̄ Gen. xvii. Sume arma tua pharetra et arcū et egredere foras. Lunq; venatu aliquid apprehenderit fac mihi inde pulmentū sicut velle nosti. Ex hoc iā eris homines capiēs Mathei. iiii. Faciā vos piscatores hoim. p̄dicatores ergo in cōfessione interrogadi sunt p̄mū an exercent ista officia venandi s; atq; piscandi. Non em̄ venatur aut piscatur q nō vult cape aliqd. S; pot⁹ arma et rethia ostētare intēdit. Et mixt⁹ q rethib⁹ smonū tot vigilijs et meditationibus p̄torū nō magis pisces piscari. s; vanari laudū musculas tātopere venari nō solū studēt sed ardent. Quā abusuū autē quāq; indecēs sit feras id ē ferinorū mox hoies omnino dimittere captionemq; eoz penitus non curare. et arcu eloquētie sagittasq; verborum huius musculas insequi et fame insatiabili esurire. Ne illis quia arcus eorum pueritur in arcū prauum. et sagitte eorum reuerse retrorsū ipsos miserabiliter trāssunt. Ip̄isq; suis rethibus ip̄met dānabiliter capiuntur. et dū sibi vanissimas adulationum musculas capiūt semetip̄os dyabolo venatur atq; piscant. Contingit em̄ illud eis; vixisse gladi⁹ eoz intret in corda ip̄orum et arcus eozū confringatur. gladius em̄ exacutus non vt cedat victimas. et eliminat⁹ non vt splēdeat ad illuminandū audientiū. Sicut legitur Ezech. xxi. Sed potius exacutus vt p̄dicet peritiam fabricantē et ostendat id est app̄e faciat eloquentiā p̄dicantē. Ille inq; gladius intrat corda h̄mōi p̄dicatorū in sanissimo amore et fallacissimā voluptate vane laudis. Sicut legitur. puer. xv. Letas hō in sinu oris sui Arcus vero eozū confringitur. quia de h̄mōi hoim eloquentia sicut de arco cōfracto nihil validū nihil viuax nihil efficax ad vulnerandas h̄mōi feras emittit. Vñ nō emittit sagitte ex ore eoz sed cadunt potius et sagitte paruulorū facte sunt plage eozū et confirmatur contra eos lingue eoz. Sicut legitur i psal. Sic de vno quoq; officioz interrogād⁹ ē cōfitens vtrum illud agat. Non em̄ agitur

officiū nisi intendatur finis illius. Et attēde q i sacris officijs ac ministerijs diligēter interrogandi sunt cōfiteres. Maledictus em̄ est qui agit opus dei fraudulenter. Sicut hie. legitur. xviii. Interrogandū etiam ē quo animo qua intentione suscepta sunt h̄mōi officia. verbi gratia. quo animo factus ē clericus aut sacerdos aut ep̄us. Si em̄ alio animo quā vt deo fueret ad honorificetiā et gloriā et animarū salutē manifestū est quia non ē ingressus sine macula. intrauit p̄ ostiū cum septum sit. Job. x. Ostiū ip̄s est Est quia triginta vel plura sunt officia clericorū et sacerdotū scientibus ea confessorib⁹ multa suppetit copia interrogationū circa hec.

Quintā dixim⁹ obligationē stipendiorū que dantur ad militandū deo et aiabus et vt alia trāseam⁹ stipendia beneficiorū p̄p̄alium id ē ecclesiasticorū redditū p̄pter sp̄ialem miliciā et constitas et data sunt. Sicut legitur. ii. Paralipp. xxi. p̄cepit rex pp̄lo habitātium hierlm vt darent p̄tes. sacerdotib⁹ et leuitis vt possēt vacare legi domini. Et in psal. Dedit illis regiōes gentiū et labores pp̄lorum possiderūt vt custodiant iustificatiōē eius et legem eius exquirant. Interrogadi ergo sunt clerici in ecclesijs tytulati vtrū militent deo et aiabus et qualiter militent vtrū fm q requirūt stipēdia vtrū laborēt fm q comedūt. Cum dicat Ap̄lus sc̄ba ad thessa. iiii. Si q̄s non vult opari non māducat. ergo qui nō vult opari dupliciter vel tripliciter. non māducat dupliciter vel tripliciter. Māducat q tres p̄bendas habent. debēt ergo laborare tripliciter. vix tria paria horarū dicēdo. et alia omnia bona triplicado. hoc ē vigilijs dicēdo tripliciter. Jeiuādo tripliciter. et ita de alijs. Ne infelicitati tporū nostrorum in qua ad miliciā istam scribūtur puuli et omnino inbelles. et rei istius militari penitus ignari. Accidit em̄ vt pio robusto exercitu sit ecclesie dei grex paruulorum arma omnino ignorātū et pond⁹ eoz ferre nō valentiū. Dicit aliquis se militare se clericali ter deo et aiabus si dicit horas suas dictione qualicūq; Tu autē attēde miliciā id est milicie ist⁹ p̄tes que indubitanter iste sunt. p̄ugnare p̄tra vicia p̄tra demones cōtra malignos hoies. et p̄tra irā dei cōtra quā pugnāt oratione et afflictione a malis recessione. Lōra demones

*Nota hoc bene qd
p̄dicat⁹ p̄ vana glā*

Nō s̄n officia clericorū

et vicia et pugna disciplina oratione elemosynarum largitione et peccantium in se remissione. Contra malignos vero homines hoc est ad vincendum eorum malignitatem. Interdum viribus et potestate. Interdum supplicatione et obsecratione. Interdum beneficentia sicut legimus. xij. ad Ro. Si esuritis inimicus tuus cibum illi etc. Interdum iudicio et iusticia sicut iniuste oppressorum coram iudicibus defensione. quandoque ratione seu disputatione sicut contra incredulos. Plurimumque etiam patientia et tolleratione quod nullo istorum modorum militat tanquam fur et latro stipendia malicie istius percipit aut ad minus sine causa. Et propter hoc ad restitutionem merito teneri videtur. Partes etiam milicie istius sunt signa seu verilla perferre in isto dei exercitu quod est magnificentia et misericordia exemplorum aliorum prece. Similiter tubis clangere quod est vocibus predicationis ad bellum auditores invitare et aduocare. Eodem modo et arma fabricare quod est sacram scripturam docere et ex ea argumentorum et exhortationum tela sagittas et scuta prudentium rationum elicere. Similiter in castris aut arce excubare quod est contra insidias hereticorum et insultum demonum vigilare. Pars etiam milicie istius est hostes explorare quod est consilia et vias quibus capiunt salubriter aut repellantur ne noceant excogitare artes et menia suffodere non nulla pars milicie salutaris est. Hoc est machinamenta hereticorum et omnium incredulorum subtilitate prudenter spiritualiter destruere. Sicut dicit Apostolus in x. iij. ad Cor. Arma milicie nostre non sunt carnalia. sed potentia a deo ad destructionem munitionum etc. Qui nullo istorum modorum militat et contra animam suam et alios si ipsa stipendia temporalium in arma iniquitatis convertit ut de ipsa pecunia stipendiorum pascat luxuriam. nutriat ministros iniquitatis. et ut vno verbo dicam si solo peccato pecunia illa seruiat in solis viciis insinuat. Ne dicatur. ve nequissimis delictis quod tales ad dei scribunt militiam vel dispensatoribus qui dei stipendia talibus distribuunt.

Etiam posuimus obligationem ratione commissorum id est collatorum nobis et dimissorum de quibus interrogandum est confitens quas gratiarum actiones. quas deo de his agit si continue hoc faciat an forte a memoria eius exciderit an quod deterius est sibi dei beneficia et dona et non deo attribuat vel meritis suis illis ascribat et ut

recte de eis sentiat videlicet quod magna quoniam meritis suis indebita sint. Deinde de ipsa dimissione peccatorum sollicite interrogandus erit si eam forte vilipendat. aut non satis eam appreciet. si non intelligat eam esse ereptionem de ore leonis infernalis et extractionem de ventre ceti. et liberationem a carcere et vinculis a quibus egrediendum erat ei ad infernale patibulum. Et de his multa iam diximus quod si ea tale et tamen bonum esse aduertat interrogandus erit. Quid spiritus deuotionis per ea in deum habeat quod noui seruicij per ipsa deo faciat. Hoc enim moris est his qui de magnis periculis dei miseratione eripiuntur et nouo se aliquo voto obligant vel astringunt et speciale aliquod seruicium pro sua liberatione deo permittant. Et quoniam in precedentibus ostendimus quia cum ira et misericordia contraria sint. Sicut contumacia et penitencia inter remissio et vindicta seu pene irrogatio. Sicut ista duo quod ultimo posuimus effectum duorum promorum videlicet ire et misericordie affectus descendentes super illa duo extrema et hoc descensu rectissimo rectitudine scilicet diuini iudicij ita quod ab iracundia rectissima descendat vindicta seu pena super contumaciam et a misericordia remissio super penitentiam. Cose quenter manifestum est ex his super quacumque facie seu compositione penitencie congruentem seu proportionalem sibi descendere faciem seu compositionem remissionis verbi gratia super iram penitudinis pax siue placatio et super vomitum confessionis purgatio et super obligationem computationis absolutio. Nec constitutum vim vtrum dicat super iram penitudinis an super iram. Sicut an super venientem confessionem an super vomitum confessionis. De his autem multa diximus supra in destructione erroris eorum qui dicunt nullam esse animabus a peccatis reuersionem nullum eis esse post lapsum reparationem.

Ultima eius nominationem ponimus crepationem quam sequitur viscerum effusio. Et hac significauit funis Iude suspensus crepuit medius et effusa sunt omnia viscera eius. Iudas namque confitens siue confessio interpretatur. Mors ergo confitentis quantum ad veterem hominem debet esse crepacio ex vehementia contenti spiritus salutis irruentis et dirumpentis ipsum cor et omnia viscera eius id est cogitationes et affectiones et operationes atque locutiones per confessionem euidentis. quidam autem hic per confessionem emittunt. Quemadmodum

vinū d'olio p' extractionē ductil'. Quēadmodū ei dirupro corde tota virulētia seu fetulentia peccatorū effundēda ē. sicut legitur Job. xxvii. En venter me' quasi mustū sine spiraculo. Et Jobelis. iij. Scinde corda vestra. Et in psal. in p'sona veteris hominis. Sicut aqua effusus sum.

Post hoc quatuor questionēs quę multos turbāt et exagitāt determinare tentabim'. Quartū p'ma est de tpe ipso cōfessionis videlicet vtrū omni hora qua nobis possibile ē confiteri cōfessionū facere teneamur an liceat deferre et quociens deferre liceat. Scdā ē an liceat eam diuidere videlicet vt peccatorū pars vni sacerdoti et pars alteri in cōfessione reueletur. Vel vt vnus sacerdos cōfessionē audiat alter tō absolutionis beneficium impendat penitenti. Tercia ē vtrū eam iterari necesse sit ex integro post quēcūq; relapsū vel quocienscūq; cōfessor mutaf. Quarta ē vtrū peccata redeāt quociūq; recidiuo siue relapsu peccati mortalis vel quociūq; nouo lapsu. Et quoniā testimonia sacre scripture sacrorū. p' doctorū dicta sup' hijs vsu et frequentia disputationū multitudineq; scriptorū certissimā sunt ea adducere sup' edemus p' bationib' et exemplis sup' hoc solummō insistētes. Qu' ergo nec ad modicū vel momentū differre cōfessionē liceat vnicuiq; ppter multa pericula videri potest. Prīmū ne ppter negligētiā faciēdi p'fessionēdū quis potest dum non vult iusto dei iudicio isligat ei nō posse cū velit. hoc ei mō p'sueuit iustissim' de' ne negligētiā n'as punire. Scdm̄ propter periculū obliuionis peccatorū. Que enī ipa sua recētia memoriē tenent ipa verustate interdū abeunt in obliuionē. Tercio ppter ipm̄ piculū more q' non mediocrit' aggrauat peccatū. Quarto ppter peccatū ritēdi in aliud. Peccatū ei qd statim p' penitenciā nō diluitur suo pōdere trahit ad aliud sic dicit Bregl' et p' filosofos clamat alter ad alterū Sicut legitur ysa. xxxiii. Nescio ei q' exerecrada liberalitate pctā se inuicē aduocant et inuitāt. Ita vt nō solū sui gener' et sibi similia attrahāt. S; enī ōria et inimica vt p'digalitas auariciā vt et in illis impleat. Iuxta congruentiā suā Illud psal. Abysus abysum inuocat. Amp. q' peccatū debiti ē et iuria irrogata deo. Manifestū ē q' nō nisi de assensu et voluntate ei' cui irrogata ē potest differri emēdat. Et q' nō ē

dubitū q' cito irrogata iuria tā cito et debet satisfactio p' illa. Manifestū ē non eē sue peccantiū nec sue voluntati vllō mō eē p'missum vt h'mōi satisfactionē p' beneplacito suo differat. Amp. quis hoc vestimēto suo vel calciamentō faciat vt nō q' cito in qnatū fuerit illud ablui vel abstergi curet. Quis in luto illud vsq; a i' purefactionē dimittat. Si tō dissolutū vel detritū fuerit. Quis nō statim illud sutori vt rectori tradat vt resuatur vt reficiat. Deniq; q's equū suū vel asinū statim nisi idē natus fuerit aut alteri' lesionis q'p'ā passus nō statim illū in arrestallo curadū mittat. Et attēde similitudines istas q' p'pe et recte sunt peccata em̄ in qnamēta et detritiones sunt vestis spiritualis q' ē decor vite et vulnera animarū sunt. Si autē tāto tpe in qnamēta et detritiones vestimētorū et calciamentorū corporalū curatur a nobis qua studio sitate et vigilātia curāde sunt detritiones et in qnamēta vestimētorū spiritūaliū. Si tanta solitudine occurrere festinus vulnerib' et lesionib' equorū nostrorū et asinorū ne crescāt aut inualescāt. q'ntofortius accelerandū ē nobis ne morbi aut lesiones animarū n'arū crescāt et medicamentū p'fessionis statim adhibere atq; apponere. Amp. si serpētes ac colubēs asino n'ro. Si venenti de corp' expellere. Si hostē vel latronē de domo n'ra tantis studiis atq; conatib' eicere p'peramus. et morā illud faciēdi tā acriter et in nobis et in alijs culpam et petere inducias aut dilatōes quo minus hec statim fiant tāta dīstricōne damnam'. Quid nobis de spū alib' serpētib' colubis et veneno de dyabolo hoste et latrone faciēdo putamus. Amp. Si ignis incendio domū cuiusq; vastare cepit quis sup' extinctiōe illi' inducias ei et vnus momētū p'cedens suggerere audeat vel suadeat. Quis etiā a dōceus aut demēs eē potest vt hoc suadentē vel suggerentē audiat et de quodā quidā pctō scriptū ē Job. xxi. q' ignis ē vsq; ad p'sumptionē deuorās. de oib' tō generat' in psal. illud dictū ē Sup'cedit ignis et nō viderunt solē. Et iterū. Incensa igni et suffosā. Quia ei voluntate t'm peccatur Ut dicit Aug'. Peccatur in q' agēdo alioquin passio t'm eēt q' nō potest esse peccatū aut omisio q' peccari nō potest agēdo. Cura nāq; et sola passio nō potest eē peccatum. Idcirco ppter voluntatē peccatū omē actus

le hoc ē peccatur agēdo sine intra sine ex-
tra ignē diximus. **A**mpli. si confessio
vt supra dixim⁹ debita ē quemadmodum
cōputatio supiori dispensatori ab inferio-
re debet. Et si ē debita velut accusatio ac
detectio seu reuelatio reorū a subditis do-
mino debetur aut iudici. Et iterū si est de-
bita quēadmodum detectio seu ostensio
pulnerū eorū q infirmantur debent medi-
co qui vterq; medicus ē nō volūtate infir-
mantū. sed publico officio et statuto ma-
nifestū ē q deferri nō potest absq; assen-
su eius z volūtate cui debetur vt diximus.
Nō licet ergo inq; deferre p̄fessionem au-
tēritate sua seu p̄b̄nplacito suo nisi q̄tes-
nus visum fuerit ei q̄ p̄est visum inq; ex-
aminata cōsideratiōe. Nō aut p̄cipiti et
temeraria volūtate. **A**mpli. q̄ furē vlti-
mū tenuerit p̄ter cōscienciā iudicis z as-
sensū qd absq; iniuria eius facit vsuali-
ter nāq; dicitur q̄ fures z latrones iudici
sunt ac p̄fecti p̄torio. In hīs enim omib⁹
z similib⁹ illud diligēter attende. q̄ pe-
nitudo interior quā supra contritiōe nō
minauim⁹ z sacrificiū deo acceptissimum
ac placabilissimū cōtra eiusdē iram et ius-
tificatio rectissima delinquentis z emēda-
tio p̄pua iniurie deo irrogare et absolu-
tio fortissima inquinamētorū spiritualiū z
refectio optima detritiōnū vestis nupcial⁹
z calciamentorū z meditatio saluberrima
pulnerū ac morborū spiritualium. Et extin-
ctio validissima incendiōz. De quib⁹ agi-
tur z p̄pter hoc nō ē in mora nec indila-
tionibus noxiis ac p̄nitiosis q̄ corde peni-
ter ac cōuertitur. nō serpētes aut colubres
in sinu suo morari pati. nec solū eos a se
abijcit aut excutit sed etiā occidit intra se
metipm z p̄iecit. nec furem detinet aut la-
trōne sed eos in se iusticiat z occidit. h̄ aut
p̄culosa. sit interdū p̄fessionis dilatio nō
tamē vsq; ad damnationē culpabil. mul-
tis ei modis militat sacramento p̄fessionis
ip̄ius dilatio. p̄mo recozitatiōe ad reme-
morandū ip̄a peccata. Secūdo examina-
tione ip̄orū videlicet ad ea etaggēda z
semetipm fortius accusandū. Tercio inue-
stigatiōe ip̄orū ad plenā cogitationē p̄pter
confessorē iudicē melius instruedū. Quar-
to inquisitiōe ezel electiōe p̄fessoris cui cor-
sui sentit facitus ac melius effundendū.
Quinto ip̄ius sacramēti reuerēcia z ho-
noratiōe p̄pter q̄s cū ip̄i penitētes excō-
municati sunt ante ad illud sacramentū

accedāt absolutionis est obtinendū. Sex-
to deuotionis p̄curatiōe. hoc ē vt deuo-
ta sit ipsa p̄fessio p̄pter qd aut pia oratiōe
nōnulli hoc p̄us impetrare studēt aut sa-
cra lectione aut interna meditatiōe aut sa-
cre exhortationis auditiōe p̄curare conā-
tur. Nec vllō mō sequit de q̄cūq; re si pe-
riculosa sit eius dilatio q̄ idō sit vlti-
culpa vel dānabilis. Nullū ei ē opus bonū
adeo examine ac depurate p̄fectiōis qd
nō p̄culose agat i vita ista q̄ tota non so-
lū circūdata ē z obfessa. S; etiā vt ita di-
cas imersa z imixta p̄culis. Si hō dilatiō
p̄fessionis nullū huiusmodi fructū habu-
erit nō solū nobis videt iutilis s; etiā p̄ni-
tiosa nec ē in potestate cōfessoris Et de iu-
re officij sui nullaten⁹ ei cōpetit p̄fessionē
exigere in p̄iudiciū cōfiteri volētū atq; in
p̄iudiciū officij sui. Et p̄pter hoc quoniā
oia hec cōfessionē aut adiunāt aut melio-
rāt. Et idcirco p̄fessoris expedit officij nō
ē indebita p̄fessio nisi saluis hīs penitēti.
Qui si forte p̄ negligētiā suā tempus q̄ ista
p̄curare debuit penit⁹ impatus labi p̄mi-
serit dilationē vltimū h̄re nō debēbit imo
ad p̄fessionē faciendā distinctiōe eccl̄iasti-
ca cogendus erit vbi gra. Cū generali sta-
tuto eccl̄ie oēs fideles tpe q̄dragesimali
ad min⁹ iussit sunt annis singulis cōfiteri.
si toto tpe q̄dragesimali z p̄cedēti p̄para-
re se ad cōfessionē dignā atq; decētē ne-
glexerit. p̄culdubio si illo tpe nō cōfiteat
etiā nō vt dixim⁹ p̄paratus delinquit. De-
linquit autē p̄p̄us p̄parationē negligens
Tandē vero grauius peccat cōfessionem
omittēs. Penitudinē hō internā seu attri-
tione aut p̄ritiōne nulla ex causa debz ne-
gligere z differre Sicut legitur Eccl̄iasti. v.
Nō tardes cōuerti ad dñm z ne differas
de die in diē. Et eiusdē. xviij. Ne demoreris
i errore impiorū. Quēcunq; aut supius ob-
iecta sunt z p̄ etiā loci habet solūmō sicut z
multa similia. Et q̄ etiā attritio donū dī ē
sic omis p̄paratio ad gratiā. Suffragiis
sanctorū elemosynis sacris lectiōib⁹ sacris
meditatiōib⁹ auditu vbi dei p̄is excitati-
onib⁹ ac sanctis exērcitatiōib⁹. Alijs p̄-
curāda erit z adeo ipetrāda. Et multo eis-
dem adminiculis postulāda a p̄re miseris
cordiarum et obtinenda erit.

Consequēter questionē scōam de-
terminare aggredimur. Et quia i
p̄cedentibus iam dixim⁹ mult⁹ de
causis p̄p̄is sacerdotibus occultāda esse
K ij

nō bñ ista penitētia
mitiganda ē iudicē tunc

siue occultari debere. Interdum quedam peccata subditoꝝ suoꝝ et ratioes pp̃t̃ q̃s ita fieri opteret exposuim⁹. Quarū sūma hec ē videlicet ne p̃ viā salutis hoc ē p̃fessi onē vtraq; p̃ditio hoc ē tam anime q̃ cor poris eueniet. Quia ergo in hīs casibus nō fructus p̃fessionis. imo fructui contra rii ex confessione pueniret cuꝝ salute soli seruire et militare debeat cōfessio alii q̃ p̃prio sacerdoti. De hīs casibus seu peccatis alijs q̃ p̃prio sacerdoti erit cōfessio faci enda et hoc de licēcia ipsius sacerdotis vel episcopi loci. Siquis aut obiecterit q̃ grā sanctificationis indiuisibilis ē et imp̃tibil. Nō ei potest ēē in parte sanctus et in par te peccator. Quemadmodū nō potest ēē partim in inferno et partim in paradiso. Et q̃ impossibile ē coniungi in vno et eodeꝝ subiecto eternā damnationē et eternā glo riā coniungi inq̃ neq; fm̃ idem pp̃ter repu gnantiā p̃trietatis q̃ in nullo genere cō trarioꝝ ista coniunctionē patit in eodē et fm̃ idē. S; neq; fm̃ diuersa pp̃t̃ remotissimā distantiā q̃ abinuicē distant supremū glo rię et infimū dānationis eterne et pp̃t̃ im partibilitatē anime hūane pp̃ter quas in ip̃a hūana anima impossibile ē rep̃ire di uersa illa in quoz vno sunt pena iehenna lis in altero et gloria beatitudinis illius. Quare in eadē anima hūana ip̃ossibile ē coniungi retributionē beatitudinis et penā eterne dānationis. Proportionalia autē sunt merita et p̃mia. Merita ergo incōiugibilia sunt et eadē etiā ratio ē incōiugibi litatis ip̃oz meritoꝝ. Cū em̃ cōtraria sint adinuicē ac repugnātiſsima sanctitas seu grā gratūfaciēs et moralis culpa ip̃sa re pugnantia cōtranetatis nō patitur ambas simul ēē in anima humana fm̃ idē et ip̃sa imp̃tibilitas anime hūane non patit eadē eidē inesse fm̃ diuersa hoc est diuersas p̃tes cū diuersitas partū in ea esse nō pos sit. Ad cui⁹ ergo sacerdotis b̃ndictionē et absolutionē grā sanctificationis recipiet penitēs. Cū ei partē peccatoꝝ suoꝝ cōfite atur vni et partē alij et grā sanctificatio nis per partes recipere non possit ab vtroq; illā recipiet vel a neutro et si a neutro cuꝝ p̃ ip̃m nō stet manifestū ē q̃ sola diuisio cō fessionis grā sanctificationis impediuit. Quare cōfessionē om̃ino diuidere nō lice bit. Si t̃o p̃ vtrūq; sacerdotē grā sancti ficationis et absolutionis recipit et istud vi detur nō solū incōueniēs s; etiā iniquam

videlicet vt iudex p̃nūciat de hīs de qb⁹ non cognouerit et absoluat a criminib⁹ et qb⁹ coꝛ eo actū nō ē. Cū ei vtrq; ip̃oz sacerdotū penitentiē plene absoluat. Nō ei sicut plene ostēdim⁹ potest i pte absolui a vinculis pctōꝝ et in pte remanere ligat⁹. Uterq; ei sacerdotū absoluit ip̃m ab om̃i bus et ita cū nēuer oīa audiuit. Uterq; p̃ nūciat de hīs de qb⁹ nō cognouit. In q̃ dubitandū nullaten⁹ ē q̃ per vtrūq; sa cerdotē plenā grā sanctificationis et ab solutionis recipit nisi p̃ ip̃m steterit neq; mox iudici foꝛinsecōꝝ p̃nūciat cōfessoꝝ absoluit⁹ et nō p̃demnam⁹. Sed magi orationē facit sup̃ eū vt de absolutionē et remissionē atq; grā sanctificationis tribu at. et nemo dubitat quin possit et debeat cōfessoꝝ orare patrē misericordiū vt etiā re mittat peccanti peccata q̃ nec ip̃e penitēs i se cognoscit et eidē cōfessoꝝ recognoscit. Unde et in absolutionē p̃fessionē nō cōsue uerit dicere sacerdotes dimittat tibi de peccata q̃ cōfessus es mihi. s; potius oīa. Qui si p̃ aliū sacerdotē grā sanctificati onis et plene absolutionis recipit. sic confi tēs p̃ alterū accipiet augmentū gr̃e. Siue ro querat cū plene absoluit⁹ sit iste corā p̃mo sacerdote ad qd addit scōm ad qd eti am facit p̃fessionē de peccato. Itā r̃sum ē in hoc cū ei per grā p̃tritionis remittit⁹ peccata. nihilomin⁹ tñ post acceptā grā p̃tritionis de eis confessio faciēda ē et cau sas in hoc sup̃ius assignauim⁹. Dicimus etiā q̃ potest diuidi confessio ita vt aliq; diat ad consiliū et iniungendā penitentiā salutare alius autē b̃ndictionē sacerdotā lē et absolutionē faciet sup̃ penitentiē. hoc autē ibi licitū ē vbi sacerdos simplex et sa crarū l̃rari ignarus ibi ei potest aduoca re locū tanq; cōsiliariū et assessorē sibi in iudicio penitentiali. Si em̃ in iudicio forē si et seculari hoc licet ne erret in illo quan tofortius i isto iudicio vbi error incompa biliter piculosoꝝ. Cū em̃ dyaconus clauēs nō habeat interdū autē et scienciā medi cine celestis habeat non ē dubitandū de fectū sacerdotis in hoc ip̃um posse et debe re supplere. Et vt verius loquamur in huius casu non penitentiā ip̃e iniungit. s; magis sacerdos cui⁹ auctoritate ip̃e facit hoc. Quemadmodū assessor licet sententiā di cet iudici non tamen ip̃e iudicat nec etiā cum de mādato iudicis sententiam p̃fert ip̃e sentēciat s; magis iudex per ip̃m. Idē

dicimus. Si forte barbarus fuerit cōfiteſ
quia ſacerdos poteſt aduocare q̄ barba-
ri cōfeſſionē audiat et ipſe interpretetur.
¶ Si forte illitteratus ille ſacerdos fuerit
etiā totū interpreti poteſt p̄mittere. Si ſal-
tem ſacerdos ſit dyacon⁹ reſeruata tamē
ſibi benedictiōe ⁊ abſolutiōe que ſine po-
teſtate clauū in peccatis mortalib⁹ locū
non habent. In venialibus autem pecca-
tis ſm quosdam abſoluere poſſunt etiā
layci in neceſſitate.

¶ Cum autem iteranda hoc eſt ex
integro iterū facienda ſit cōfeſſio
poſt quemcūq; in mortale pecca-
tum reſapſum ſeu recidiū quā queſtionē
tercio loco poſuimus plane dicētes q̄ nō
ex debito. ita vt qui nō iterauerit. ex eo re-
um mortis eterne ſe faciat abſit hoc a no-
bis ⁊ vt ex hoc morti eterne adiudicemus
ex hoc videlicet quod poſt recidiū hōi
cōfeſſionem ex integro non iterat et ſin-
gula peccata ſua cum ipſo in quod lapſus
eſt denuo non cōfiteſtur. ¶ Si quis dixerit
quia iudex penitēciarius eſt id ē cōfeſſor
non aliter plene inſtruetur ad indicandū
de peccato recidiui niſi omnia alia que p̄-
ceſſerunt audiat. Quemadmodū ſiquis
aliquē iniuſte percuſſiſſet cui ille iniuriam
percuſſionis benigne grati⁹q; remiſiſſet at
tō percuſſor ingratus denuo illum percu-
teret de ſecūda percuſſione iudex recte iu-
dicare non poſſet ſi de p̄ore ei percuſſione
eiſdem gratuita remiſſione non p̄ſtaret.
Longe enim maior iniuria eſt ſecūda p̄-
cuſſio q̄ p̄ima. Non conſtabit ergo ei de
magnitudine ſecūde iniurie ſi ei taceatur
p̄ma et indulgentia ipſius ⁊ ita nec eſtima-
re nec iudicare poterit illā quāta ē ⁊ quali-
ter emendanda. Cū ergo ſacerdos iudex
penitēcialis ſit. non poterit indicare vlt̄ eſti-
mare poſterior irrogatas iniurias ⁊ cōtu-
melias niſi conſiterit de p̄mo irrogatis ⁊
etiā de remiſſione ipſarū ſi facta eſt quoniā
ingratitude nec leue peccatū eſt nec leuis
circūſtantia peccatorum. Sed valde gra-
uis et aggrauans. Non poteſt autem cō-
ſtare de p̄oribus iniurijs et peccatis niſi p̄
cōfeſſionem nec plene conſtare niſi p̄ ple-
nam cōfeſſionem. Plene ergo ex integro
iteranda erit cōfeſſio poſt recidiū ma-
xime nouo ſacerdoti. In hoc autem dici-
mus quia ſi iudicium penitēciale merū
iudicium eēt. Ita eſſet reuera in ea ſicut in
iudicijs forēſibus faciendum verum. ga-

non tam iudicium eſt q̄ etiam ſacramen-
tum. Et plus in virtute ſacramentali agit
q̄ iudicio. imo minori diſcretione iudicia-
ria agendū eſt q̄ in eis que ſunt mera iu-
dicia. Et p̄pter hoc non eſt neceſſe vt tam
diligens examinatio fiat de peccatis in p̄-
te iſta. Pie ergo credimus miſericordie di-
uine ſufficere vt in generali iſta dicat con-
fitens quia cū deo multas et magnas in-
iurias irrogaviſſem peccando ⁊ de quib⁹ re-
colo ⁊ de quibus per negligentiam meā
⁊ incuriam memoriā non habeo. Om-
niaq; illa mihi in debita targarate miſeri-
cordie ſue remiſiſſet meq; indignū. in gra-
tiam ſuam per penitēciā reuocaſſet om-
nium iſtorum tantorum et tam ineſtima-
bilium beneficiorū ingratus denuo ipſm
offendere ſic nō verit⁹ ſum. et hoc cū mul-
ta aggregatione dicendū et multis lachri-
mis ſi datum deſuper fuerit penitenti. De
ingratitude enim vt alia taceantur eam
cognoſcentibus modis omnibus facien-
da eſt cōfeſſio. Iſta enim eſt id quod ſo-
lūmodo ſibi deus in omnib⁹ donis ſuis
ſibi ſoli retinuit totū; ſurripit ⁊ furatur vi-
delicet gratiarū actiones gloriā laude ⁊
benedictionem. Nihil enim iſtorum deo
reddi patitur iniquiſſima ingratitude. Pro-
pter quod et ipſm fontem bonorum redū-
dantiſſimum atq; largiſſimum pene plus
omnibus vicijs nobis obcludit ⁊ fluētia
beneficiorum etus velut ob ex infernalis
duriſſimus ⁊ impetrabilis a nobis auertit
nec ſolum abſiſtit largitati diuine quo mi-
nus noua munera largiatur ſed etiam vt
predonata tanq̄ iniuſtis detentorib⁹ au-
ferat. Merito enim et iure euidentiſſimo
feudum vel predium amittit qui domino
a quo habet illud ius qd in eo ſolum reſi-
nuit reddere contradicit. Licet autem ite-
rationem cōfeſſionis ſaluberrimā ⁊ in-
credibilis virtutis eſſe nouerimus et eam
put nobis datum ē predicare ſuadere cō-
ſulere non ceſſemus nec vnq; ceſſare p̄o-
ponamus. Illud tamen et hic ⁊ vbiq; ſal-
ua fidei pietate et catholice doctrine veri-
tate poſſumus dedarare intendim⁹ ⁊ vo-
lumus ne laqueos mortis nobis aut alijs
iniciamus. ne nos aut alios eterne dāna-
tioni obligemus aut obligatos dicamus.
Sivero nouus ſacerdos fuerit cui cōfeſ-
ſio facienda ē hoc eſt qui aljs peccata pre-
ter id in quod relapſus eſt penitens ei cō-
fiteri teneatur tentione vtiq; vel debito q̄

morti et damnationi eterne illum obliget et adducat dicere nō audemus nec istam negligentia iudicare mortalem. non enim inconfessa relinquit p̄terita peccata qui d̄ ingratitudine vt dixim⁹ de eis in generali se accusat et culpabilem reddit. Ingratitudinem autem non agnoscere et non confiteri nō modica pars ē ingratitudinis nec culpe levis.

Relinquitur nobis quartā inuestigare questionem atq; determinare videlicet vtrū peccata redeant p̄ relapsū seu reciduum que fuerant ante dimissa. In quo illud p̄mo manifestū est et omnino declaratione p̄bationū nō indigens scilicet q; neq; male cogitationes redeunt atq; resurgunt neq; male affectiōes neq; male locutiōes et hoc sensu manifestū est neq; aliquē eorūq; delirare aut insanire posse credimus vt ei videatur. Restat ergo vel vt macule seu iniquamenta iporū redeant vel debita penarū q̄ p̄ ipsis ante acceptam remissionis gratia debebant. et q; maculas redire impossibile sit declarabimus declaratione irrefragabili et manifestā. P̄mū quoniam auaricia macula aliamquam imp̄mere dicimus esse impossibile. Sicut enim virtus non aliam pulchritudinem imp̄mit q̄ ipsa sit nec pulchram aut speciosam facit animā humanā alia speciositate et pulchritudine q̄ se ipsa. Si em̄ alia pulchritudine imp̄meret illa vel eēt virtus vel non eēt virtus. Quod si nō eēt virtus impossibile eēt ea esse pulchram animā humanā. Si enim alio q̄ virtute pulchra esset et hoc formalit̄ accideret vt sublata omni virtute p̄ intellectū abstrahentē intelligat remanere pulchra. Causam ei sufficientē abstrahere aut separare ab effectu suo possibile ē intellectui mō sicut frigiditatem abstrahere vel separe ab albedine. Hāc ergo positionē recipit intellect⁹ noster videlicet vt remaneat corp⁹ aliq̄d albū sublata frigiditate aqua eratei albedo. nō autē recipit hāc positionē vt remaneat aīa hūana pulchra vel speciosa omni virtute sublata. Nō sūt ergo sepabiles intellectu ab inuicē pulchritudo anime hūane et virtus. Si autē haberet se ad inuicē vt causa efficiens et ei⁹ effect⁹ p̄culdubio separe posset eas ab inuicē intellectu noster. **A**mp. sublata illa pulchritudine quā ibi somnias nihil depiret. de meritis anime hūane cū oīa merita ex solis virtutib⁹ sint. Quare nihil depiret ei

dē de p̄mīs et ita q̄ntū ad merita et p̄mīa. sup̄uacua ē huiusmodi pulchritudo et q̄ntū ad naturā sit quoniam et p̄ illā ē et p̄ gr̄as sicut tu ponis. omnino igit̄ ociosa et sup̄uacua ē. **A**mp. Si virtus imprimat huiusmodi pulchritudinem et sue speciei erunt due forme eiusdē speciei in eodē vt fm̄ idē videt̄ virtus et pulchritudo quā imp̄mit. Si vō fuerit alteri⁹ speciei et hoc cōtra naturā ē vt virtus p̄ se et secundū se agēs generet nō virtutē aut hō. nō hominē. **A**mplius huiusmodi pulchritudo eadē ratione imp̄met alia erita in infinitū. **A**mp. quoniam agere et pati cōtraria sunt sicut dare et accipere manifestū ē quoniam impossibile ē ipsa esse in eodē fm̄ idē agit autem vniūquodq; subiectū p̄ formā suā om̄e id qd forma eius agere dicit̄ ergo pulchritudine quā virtus imp̄mit seu efficit in aīa hūana efficit ipsa et imp̄mit sibi ipsi p̄ virtutē. Quia vō causa erit imp̄mens et imp̄ssa agēs et paciēns et dās et recipiēs sibi ipsi pulchritudines huiusmodi nō fm̄ diuersa q̄ imp̄tibiles ergo fm̄ idē et hoc impossibile q̄ret illud ex quo segitur erit impossibile. Impossibile ergo ē virtutē alia pulchritudine imp̄mere eiusdē virtutis et p̄bationibus ē ostēdere q; impossibile ē viciū maculā alia seu deformitatem seu turpitudinem alia imp̄mere. Itā ergo declarati ē maculas peccatorū nō aliud q̄ ipsa peccata eē et pulchritudines virtutum nihil nisi ipsas virtutes eē. **A**mp. Manifestū ē intelligibilia intelligēdo auariciā nō debere generare naturalit̄ vel p̄dignitatē vel defectū ipsius vel qd debet eē ex opposito seu cōtrario naturalit̄ impossibile ē. Licet ergo iste relapsus in peccatū auaricie nō idō vlt̄ p̄dignitatē vel effectū p̄dignitatē ex huiusmodi peccato generari necesse ē imo nec p̄ naturā etiā ē possibile. **A**mplius. vñ ista fecunditas tā monstruosa tā q̄ nature cōtraria vt ex vno generet tantā monstra aliarū specierū videlicet ex pctō auaricie oīm aliorū peccatorū mōstra. Neq; em̄ hoc naturalit̄ eē potest neq; voluntarie hoc fit cū hoc nec intēdat nec velit ipse. q; peccat nec violētē tñ ei ip̄ntes q; peccat violētē aut nūq; ip̄ntēda sūt illi cui infert. Sicut p̄nt̄ inferēt. Restat ergo peccata redire solumō q̄ntū ad penā hoc ē relapsū de nouo imputari ad penā. nō ergo alio intellectu vlt̄ sensu dicūt peccata redire q; hoc sentiūt q̄ q̄ntū ad penā. Vtrū autē p̄pter hoc quēcūq; relapsū apud eos dissensio est. q;

da ei in eis solis casibz in qbus expulsum est
ea redire cōcedūt in alijs aut negat. verbi
grā qz ipa vitas in euāgelio math. ca. xviij
hoc expm̄it de ipenso fratno odio. siue d
mīscōia nō ipensa p̄mo. 7 Jacob. iij. vī
def hoc idē exp̄sum vbi dī. Iudiciū sine
mīscōia fiet illi q nō fecerit mīscōiam. Ju
xta hūc modū in crimine apostasie 7 i be
refi dicit oīa redire peccata. Apostasia ei
ei heresis om̄ino auertūt a deo 7 hostem
vel inimicū dei faciūt 7 ppter hoc omnes
gratiā dei extinguit ac oīm remissionem
euacuat. Eodē mō dicit de penitēcia peni
tēcie. Hoc ē si peniter aliquē penitēcia egis
se de peccatis suis. Sicut em̄ penitēcia de
peccatū et ipa peccata 7 debita penaz eua
cuat. sic ista execrabilis 7 dyabolica peni
tēcia debita penarū q p penitēcia relaxa
ta erant reducit 7 reuocat qā testimoniū
scripturę ac sanctorū aut cogitibz 7 validis
eis rationibz vrgent ad ita sentendū in
hīs casibz. Idcirco et ita sentiunt in alijs
om̄ino negates redire p̄cā sicut exposui
m̄ alig rō in om̄i reciduo mortali debet
om̄ia redire p̄cā sicut exposui. Alij rō
interpretant reditū eoz in ingratitudinē di
cētēs oīa peccata redire ppter ingratitudi
nē. Ingratus ei ē de remissione oīm et fin
gulorū 7 ppter hoc p omibz 7 singulis pu
niēdus. Questionē autē hz etiā si in aliq ca
su iustū ē oīa redire peccata. Si ei apd ho
mines iniquissimū iudicāta ut iusticia hu
mana istud pati neqat quāto fortius iusti
cia diuina istud pati nō poterit. Cū ei iste
de p̄teritis peccatis cōdigne deo satisfice
rit et plenā eoz remissionē ab eo obtinue
rit i qd cūqz peccatū relabatur. nihil pene
vel satisfactōis vlt̄ius p illis ab eo exi
gi potest de iure. **Amp.** cū p penitencie
sacramētum a deo restitūt sit in integrū vt
vt oīa ei p̄cā p nō factū habeant cūz nō
labat nisi in vnū peccatū nō pōt erigi ab
eo nisi pena illa debita. Alia ei nō habet
cū p penitēcia oīa deleta sunt 7 resurgere
om̄ino nō poterit vt ostendim. **Amp.**
peccatis illis q dimissa erant nō debet ni
si pena hic quā mō exigit de 7 qui totā de
bitam p illis erigit ppter relapsū vt ipi
ponunt. iniuste ergo exigit deus penaz pe
nitenciam p illis. **Amp.** non erit
secundū hoc ratum penitenciale iudiciū
cum enim per relapsū seu reciduum re
uocetur penitencialis reabsolutionis sen
tencia et irritetur penitenciale iudiciū nec

fatum est nec stabile ppter hoc in erroz
impietatis inducti sunt quidam vt diceret
penitenciam absolutionem conditiona
lem tñ esse 7 peccata per penitenciam re
mitti sub conditione tantū videlicet si nō
relapsus fuerit vel non reciduauerit.

Hic autem error p̄mū facit deū ini
quū esse et impium. et hoc tribz de cau
sis. Quarum prima est in hoc q plus pos
sunt apud deū ad damnandū penitē
tem peccata que nondum habent esse nec
dum fecit. qz bonum penitencie qd habet
ad soluendū ipm. **Secunda** in hoc
q iudicatur penitens non q̄ualis est. sed
qualis futurus est qua pueritate que ma
ior esse potest vt non iudicetur bonus qui
bonus. nec penitēs q veracit̄ penitēs ē. Ss
magis iudicet p̄mū qualis nondū ē qā
contumax forsitan futurus est. **Tercia**
causa est in hoc q iustum punit deus pro
peccatis futuris ante q ipsa faciat dum ei
gratiam remissionis et absolutionis ei sub
trahit p peccatū qd nondū fecit. Sed fa
cturus est indubitanter punit enim deus
ante qz peccauerit. **Q** autem error iste im
possibilis sit non solum impius euidenter
docemus hac vna probatione. Possibile
enim est duos penitentes quoz alter pas
surus est reciduum alter vero p̄seueratur
in bono equaliter om̄ia facere que p
tinent ad penitencie sacramētum. Cum
ergo isti duo eque atterantur eque conte
rantur equaliter om̄ino peniteant. om̄ia
autem equalia merita equales remun
erationes seu p̄mia apud dei iusticiam.
Si aliter ex merito obtinet a dei iusticia
plenam remissionem peccatorum necessa
rio obtinebit et reliquus. hoc autem non
est verum scdm̄ ipsum quia ille qui perse
ueraturus non est. remissionem non obti
nebit. In hoc ergo casu accidit euidenter
deum iniustum esse vt equalium merito
rum alterum respiciat et alterum non.

Amplius. Scdm̄ hoc quid repōnant
fideles et sacramento confessionis cūz em̄
incerti sint de futura perseuerantia incer
ti sunt et de absolutione sua incerti de re
missione et venia. Et propter hoc quā te
memeritate accedent ad percipiendam sa
cratissimam eucharistiam cum merito du
bitant an sint sacramento penitencie m̄ia
dati et loti et a peccatorum vinculis abso
luti. Et cetera.

Euertamur ergo ad inquirendū
que sit causa reditus peccatorū si-
ne in casib⁹ nominatis siue alibi.
si fraterno odio redeunt dimissa peccata.
aut hoc est ppter magnitudinem peccati
istius aut hoc est quia alia eorūq; pendet
ex eo vt sine ipis eē non possit aut ex alia
causa. Quia autem magnitudo eius causa
huiusmodi reditus non sint inde manife-
stum est quia multa alia maiora sunt fra-
terno odio sicut blasphemia aut ipm pec-
catum homicidij aut ydolatria. Si ergo
magnitudo huius peccati coegeret debita
eē aliorū peccatorū et obligaret ad pe-
nas aliorū omnia maiora. multo fortius
hoc ipm efficerent. et hoc siue eēnt dimis-
sa siue non. Remissio enim pcedens non
potius videtur facere ad destructionem et
mortificationem peccatorū q̄ ad resuscita-
tionem iporum. Si vero hoc est ex neces-
saria colligatione et comitantia aliorū pec-
catorū ad ipm. tunc nec ante remissionē
nec post potest eē fraterne odij absq;
debitis aliorū. **A**mplius. iste non pec-
cat nisi fraterno odio et forte peccato igra-
titudinis ergo non est puniendus nisi pro
hijs duobus. Non ergo erit puniendus p
iam dimissis. Ut ergo ista expediam⁹. di-
cam⁹ quia lex iusticie est et rectitudo vt in
ea puniatur quis in quo deliquit et p que
peccat quis per hec torqueatur. Sicut le-
gitur Sap. 11. Eorū enim bonorum maxi-
me debitores sum⁹ in alios que maxime
recepimus q̄ omnes in se creature osten-
dunt. que enī maxime lucem receperunt
maxime lucis large sunt. et maxime eam
transfundunt. Sic et de odore. sic et de sa-
pore euident est in omnibus alijs. ita vt
nulla creatura sibi donū aliquod seu bo-
num recepisse videatur. Sed potius omni-
bus quibus illud p̄municare potest. Sic
et de donis gratiarū in toto corpore eccle-
sie sciendum est. Quēadmodum enim in
corpore humano quod est exemplum et fi-
gura corporis ecclesie. Sicut ostendit apo-
stolus in. xij. ad Rom. Et in. xij. p̄me ad
Loy. Nullū membrū sibi vel seipsum vlti-
mū officij quo indictum ē appropriare potest
sed toti corpori et singulis membrorū ser-
uit et viuit se toto atq; officio suo tāq; hoc
notū. Sic et in membris eccleie dei ex lege
spiritus quo viuūt necesse ē vt dona gra-
tiarū nullū sibi appropriet aut excomuni-
cet. S; magis alia alijs in eis et ministrēt

Sicut dicit idē Apostolus in eisdē capitulis
Et Petrus in. iij. p̄me. Unusquisq; si-
cut accepit gratiā in alterutrū illam admi-
nistrantes sicut boni dispensatores multi-
formis gratie dei et ppter hoc furti reus ē
in alios et amittit merito et iuste q̄ sibi in-
ste appropriare volebat et sibi retinere pro-
pter hoc qui misericordias in alios facere
recusat ipm fontem misericordie sibi obstruit.
et hoc quacūq; hora et quādoq; fra-
tri in se peccati nō remittit nec adeo remis-
sionem accipit. Nō ergo p magnitudinem
peccati tñ hoc ē sed ppter naturam pecca-
ta que peccatorem suum inimicum dei ef-
ficat. Inimicus enim cuiuscūq; hominis
inimicus dei est eo ipso dei enim in essen-
tia sua impugnare nō potest sed in homi-
ne suo. Reges em̄ et p̄ncipes et si in perso-
nis suis impugnationes hostiū suorū nō
sustineant. in hominibus tamē suis susti-
nent et in alijs rebus suis. Non est autē
mirum si is qui se inimicum dei constituit
quātoq; autem placatus ei fuerit ira-
tum illum sibi reddit Sed dices fortasse.
quia reuera merito iratum illum sibi red-
dit q̄ntū ad peccatum illud videlicet odij
fraterni. Sed q̄ntū ad alia que ex miseri-
cordia sua remisit. nō nisi immerito et i-
iuste irasci decetero potest. Propt̄ hoc ad-
ieciimus de lege iusticie de qua dictum est
Luce. vi. et in casu isto ea mensura q̄ men-
si fueritis remecietur vobis. Lex enim iu-
sticie est vt q̄ quis in alios statuit eodem
ipse vtat vt q̄ iram fuit in alios seruet. et
ipi. sic legit Ecclesiā. xviij. hō homi fuit
irā et a dño q̄rit medelā. Et alia multa simi-
lia legūt ibidē. hec ergo ē iusticia ppter quā
dimissa debita repetitur quia dimittēda
nō dimittit accedit ad hoc ingratitudo cu-
ius pena iustissima ē vt bñficiū p q̄ gra cō-
digna nō reddat ingrato penit⁹ auferat. si-
cut et alibi de seruo manumisso dicit vt in
fuiturē p̄stina ppter viciū ingratitudinis re-
digat. Vidēt autē eq̄les eē fm hoc vnum
q̄d; peccatū et ingratitudo d̄ remissioe ipi-
us. Si ei ppter ingratitudinē de remissioe
auferēda ē de iure ipa remissio et iuste pro-
pter ingratitudinē d̄ remissioe facta denuo
efficit pene p̄us dimisse debitor. eiusdē er-
go pene efficit debitor p ingratitudinē re-
missiois et p p̄misiā dimissū. Quicūq; au-
tē eiusdē pene debitorē efficit siue ad eā-
dē penā obligat eq̄lia p̄cia sūt i vno q̄s. Ex
quo manifeste consequēs ē per ingratitu-

dñe seu ingrati tudines tātas penas redi
 re sup relabētes quāte pñs eis debebant
 p oib⁹ peccatū suis. Cū ei de vnoq⁹ pecca
 torū sit facta remissio erit et de vnaqua⁹
 remissione recidivante seu relabente vna
 ingrati tudo ⁊ ppter hoc nūero erunt eq
 les peccatis pñs dimissis et subsequentes
 per recidiū ingrati tudines equales autē
 erāt et magnitudine siue intensiōe vt ostē
 dimus quare et pene eis debite erūt equa
 les. Equalis ergo pene debitor efficitur re
 cidivans per ingrati tudinē illi cuius pñs
 debitor: anteq⁹ per penitentiā remissionez
 an multas ⁊ vnam ingrati tudinē an mul
 tas. Siue enim sit vna remissio aggrega
 ta ex omnibus remissionibus singulorum
 peccatorū siue sint multe per se et de ingra
 titudinibus similiter idem sequit. Si em̄
 partes singule cuiusq⁹ totū equales sunt
 similibus partibus singulis cuiuscunq⁹ el
 terius totius erit totum equale toti. Imo
 generaliter sicut pars ad partes simile hoc
 est eiusdē denominationis. ita totū ad to
 tum se habere necesse est ⁊ etiam si non sit
 ibi aggregatio totalitas. Si tamen est ingra
 titudo vna de tota remissione peccato
 rū facta vel de omnibus illa erit eq̄lis om
 nibus peccatis ante esse dimissis siml' ac
 ceptis cum sit eiusdem obligatoria vel ea
 rundē sicut ostendimus. siue ergo ppter le
 gem iusticie quā diximus siue ppter ingra
 titudinem recte dicuntur redire peccata id
 ē debita penarū quia tūte debent ingrati
 tudini q̄nte dimisse fuerant ppter legem
 autē iusticie dicim⁹ q̄ntū ad casus expres
 pressos in quibus solum volunt quidam
 locum habere reditum peccatorū. Tenta
 bim⁹ autē declarare istud aliter ⁊ dicem⁹
 quia quocunq⁹ peccato mortali q post re
 ceptā remissione relabatur indubitātē ex
 tinguit in se grām qua deo gratus erat. et
 ppter hoc sequelā ipius aut effectū ac sal
 tem cōicantē inseparabilē remissione. Sic
 enim non potest prestari remissio peccatorū
 qn pñtes ⁊ grā sic nec eē. *Amp.* Sicut di
 uidi nō potest grā ita vt i pñs sit aliq⁹ san
 ctus ⁊ i pte peccator. Sic nec remissio pec
 catorū diuidi potest videlicet vt in parte re
 neant et in pte dimittantur. Hoc autē acci
 dit hic si ita est vt maneat facta pñs remis
 sio cum pñs dimissa sunt ⁊ recidiū te
 neatur. In pte ergo dimittitur ⁊ in parte
 retinent peccata istius. *Amp.* si reuer
 sus fuerit et receptus in gratiā pñs sui

vel dñi aliquis ex hostibus eiusdē. Si de
 derit ei castrū vñ prediū quodcunq⁹ nūq⁹
 si recesserit ab eo postmodū ⁊ ad hostes
 eius si transtulerit aliqd ex donarijs sibi a
 pñcipe datis ei seruabitur certū est q nō.
 Qd si donata ei iure auferantur. Et meri
 to cur non et condonata. verbi gratia. si
 debita ei multa cōdonata fuerint. cur nō
 et ipa cōdonatio datorū iure ⁊ merito re
 uocabitur. *Amp.* si vita ipa indignus
 se efficit ⁊ mēbris quibus contra deus pec
 cauit quanto fortius ipa remissione pecca
 torum. Si enim bonis naturalibus indi
 gnum se reddit ita vt merito ei auferri pos
 sint quanto fortius gratuitis. *Amplius.*
 locus grē ⁊ remissionis peccatorū ecclesia
 dei ē certū enim est quia extra illa nec grā
 nec remissio peccatorum. Cum enī p pec
 catum mortale recidiū quodcunq⁹ ex
 tra ecclesiam recidivans se faciat extra gra
 tiam et remissionē omnino se facit. Quē
 admodum si quis orbem luminis solaris
 exeat extra calorem et lumen solis se faci
 ens vtroq⁹ se pnat. Est enim ecclesia velut
 orbis veri solis intelligentie atq⁹ iusticie quā
 et luce ⁊ cognitione salutaris veritatis il
 luminat ⁊ calore viuifice charitatis infla
 mat. *Amplius.* In sola ecclesia ⁊ ipi so
 li est et grā ⁊ pax extra ⁊ ira ⁊ pñtio vñ
 uersaliter ⁊ faciens artus extēi ⁊ imminē
 tis gladii. Qui vero in ecclesia sūt sicut in
 refugio sunt ⁊ sicut sub scuto diuine pñte
 ctionis. Qui ergo a foris in ecclesia veni
 unt tanq⁹ a facie arcus ⁊ imminētis gla
 dii fugiunt. Cum ergo exeunt inermes ar
 cui eidē extento diuini scilicet iudici ⁊ gla
 dio imminenti hoc est vindicte ipius iner
 mes seipos exponunt. Et hoc ergo exem
 plo manifestū est q recidivantes peccato
 res in ipam iram quā per penitentiā effu
 gerant incidunt et gladio quem euaserāt
 se exponunt ad infernale patibulum a cu
 ius via reducti erant deuiantes a via veri
 tatis et rectitudinis recutrit. Intellige er
 go sane et circumspecte remissionez pena
 rum quia magis proprie euasio est siue ef
 fugium ab eis. Quemadmodū enim qui
 videt casus fluminis et declinat ictū ipsi
 vel trahit ab aliq⁹ a patre scilz vñ amico se
 orsus a via fulgur ne cadat sup ipm. Sic
 largissim⁹ miserator de⁹ fulguratissimam
 iram eterne dñationis vi des casuras sup
 peccatozē trahit ipm seorsū in ptem sortis
 sanctorū que pars sua est trahat inq⁹ ipm

nō remissio pñe

per penitenciam et declinat a via p quam venit horrenda illa damnatio. Et qd hoc facit gratis tum ipse peccator contrarium meruerit dici remittere penam siue damnationem eternam et ipsa peccata remittere quantum ad penam dum ppter illa non dimittit quin auertit ipsum atq; declinet a via qua currebat ad eternam damnationem. Sicut ergo eadem est iehenna. nec mutatur siue ut curras ad illam siue diueras ab illa et manet semper eadem. Sed dicitur remitti tibi cum declinaueris et abstraheris a via qua itur ad illam. Sic ad iram et incendium vnum. et idem redit peccator: reciduas a quo prius pfugerat p penitenciam ergo peccata remittit deus peccatoribus quantum ad penam. id est non imputat quando non finit illos ire ad illam. Quantum vero ad culpam qualiter remittat. Jam diximus in precedentibus. Quod ergo dicitur redire peccata quantum ad penam magis ppe diceret redeunt peccatores p reciduum ad penam et ad illam eandem ad quam ante penitenciam recurrebant. Sed non p reciduum maiorem effectum. Quid autem abiicit de diuino iudicio quia non videtur esse ratum et sententia absolutionis irrita postquam omnia reuocantur p reciduum euidentem exemplum solui. Si enim duceretur latro ad patibulum et iudex miscoria motus in eum eriperet eum de manibus tortorum et in domum suam adduceret et iter filios collocaret atq; corbaret quoniam illis pstitueret. Ille vero spem illa hereditate pclara ac societate filiorum gratia quam adoptionis illi contempnit domum exiret et se tortoribus tradens eadem via vel alia denno ad patibulum spem iret. Omnia data sibi et promissa ab ipso rege facta et irrita faceret et inutilia sibi redderet. Sic et miser peccator quocumque per penitenciam a rege regum vel data vel promissa fuerat euacuat et sententiam absolutionis p se. ut ita dicamus latam inutilem sibi reddit et penitenciale iudicium irritat necratum est quantum ad ipsum dum ipsum seruare non vult. Latia enim iudicia in potestate sunt iudicis sui et aliorum iudiciorum sententia. ita ut eos contra quos late fuerint eas seruare compellant hic autem non fit. Quod vero abiicit ad penam satisfactionis multum abutitur nomine satisfactionis. et multum nomine pene magis est sacramentum et medicina ipsa penitentia quia satisfactio vel pena. Insuper penitentia tota domus dei est. Et ppter hoc nihil dictum est quod deus iniuste penam illam sa-

tisfactoriam exegerit cum potius dicendum esset quod donum illud medicinale ac virtuosum peccatori deus misericordissime dederit. Sed de his melius loquimur in sequentibus et attende quod rectius dicitur peccatores reciduantem penas sibi dimissas repetere quam deum. Quemadmodum qui de aquis extractus est et denuo se immergens aquas repetit et de incendio raptus. Iterum se precipitans in illud proprium incendium repetit. Non autem vtriusque extractor aut liberator qui se forte habent in aqua illi in igne ppter incorrigibilitatem suam et psumaciam dimiserit non penarum illarum extractor sed potius pmissor: hac de causa dicens est quod placeat ei et merito contumacium atq; rebelium iustissimis pena atq; damnatio. Si quis autem quereretur vtrum magis malus reciduas peccator quam ante fuerit scilicet quam peniteret. licet dici possit quod sic et a multis et magnis iam dictum sit. quia maioris pene debitor cum sit debitor et penarum per penitenciam ante a dimissarum et penitencie pro quo reciduo peccato debetur eidem hoc enim quasi p regula habet ut magis malus sit qui maioris pene debitor est gehennalis potest tamen dici iuxta ea que ante diximus quod magis malus est tanto quanto addit peccatum reciduum ex ingratitudine tam malus quantum ante ut supra ostendimus. Super ingratitudines autem habet maliciam peccata recidui. Si quis autem obiciat ergo maior penitencia iniungenda est ei quam prius si intelligat magis penalis male esset secundum hoc peccatoribus consuetudinarius et corpore delicatis. Preterea ubi sequitur homo est magis infirmus quam ante. ergo maior ei potio seu medicina danda. Manifestum est quod non sequitur. Si autem ita intelligat quia magis malus. imo magis puniendus iehennaliter ergo et penitenciam liter hoc utique sequeretur si penitencia vel penam directe intenderet vel virtus eius et efficacia consisteret in pena. Nos autem in sequentibus fructus penitencie nominamus et numerate intendimus declarare. Summa autem omnium istorum est penam peccatorum iam dimissorum redire et integro de iure et iusticia vel potius reciduentes peccatores redire et recidere in ipsas quantum est de iure et iusticia meritorum ipsorum fines autem miscorie dei vel iustitiae non hic sed alibi prescribimus. Summa

latē ei? semper et veneramur et p̄dicam?

Ost hoc ergo de ip̄a satisfactōe q̄ et q̄lis eē debeat. put nobis dona bitur desup dicem? In q̄ adiuna mur ab ip̄o noie satisfactōis rōne ip̄ius satisfactio ē q̄ dō satis sit hoc ē deo satis ē vel deo sufficit de vita vel de p̄uersatione penitētis p̄ iniurijs et p̄tūmelijs q̄ ei pec cādo irrogauit. Et p̄pter hoc ip̄a cōtritiō. Interdū ip̄a satisfactio ē extra quā nihil re quirir de? a penitēte p̄ oib? peccatis atq; delictis suis. Tantū ei ē nō nūq; desiderū reuerendi ad deū in penitente et restitue di atq; augēdi deo quicqd subtrahit ei ho noris aut glorie. Tātus zelus vlciscendi i semetipm̄ irrogatas deo iniurias v̄l contu melias tāta ira et odiū in oīa ea q̄ deo dil plicent vicia et peccata. tantus ardor dile ctionis in ea que deo placēt et ad v̄ritates et opa earū tātus dolor de offensa dei et re cessione ab ip̄o tā magnificū tāq; feruens p̄positū oīa agrediēdi augēdi et sustinē di quecunq; beneplacitū dei fuerit ipsum agere et sustinere tanta humilitas abijcē di se et subijcēdi consilio ecclesie tāta de p̄cationis et orationis deuotio: vt merito baptismus flaminis vocāda sit Baptism? in q̄ plene emēdationis a culpis et plene liberationis a penis vt euolare absq; sen su et purgatorij expientia faciat penitētes si ip̄a hora et corpibus exceserint et retro qdā tanta gr̄a p̄rititionis. Aliq; illustratur ga? v̄o peccati omne cōtūmelia est i deū et vulneratio ip̄i? peccatoris et damnifica tio p̄morum necessario emēdatio eius vel expiatio debet continere tria istis p̄traria videlicet vt sit honoratoria seu meditato ria penitētis et restitutoria p̄morum et quia iniuria seu iniusticia seu iniquitas ē om ne peccatū Sicut dic̄ Job. i. iij. p̄macano sine necessario satisfactio debet eē iusticia toria ip̄ius. Quia v̄o medicatoria ē debet esse p̄sumptoria seu expulsoia morbi atq; reliquiarū ip̄i? debet esse p̄fortatoria calo ris vitalis seu viuifici quem v̄sitato noie di cim? charitatem. Tercio d̄z esse p̄seruato ria sanitatē suę salutis. Hī sunt septē fru ctus penitentie vic? dei honoratio p̄tra ir rogātem ei p̄tūmelia peccati peccatū. Ip̄i us iusticiatio p̄ iniquitatem et iniusticia pec cati dānorū illatorū. restitutio cōtra dāni ficationē et nocumentū ip̄ius. Quarto sa natio cōtra lesionem seu vulnerationem peccatis. Qui? tres fruct? noiaquim? vides

licet cōsumptionem morbi seu reliquiarū ip̄ius cōfortationem vitalis ac viuifici ca lois cōseruationem salutis seu sanitatē. Septim? vero fructus est sanctificatio pe nitentis. Que est elōgatio nō solū ab exe crationib? p̄cōrū s; etiā a p̄phanatiōib? cōis ac seculari vite atq; applicatio et adhe sio sanctorū tā scilicet hominū sanctorū q̄ rerū et hoc quoniā omne peccatū execratio est hoc est sanctificati contrariū.

Confessor ergo in iniungendo satis factionem solleter penset dei cō tūmelia i peccato penitentis vt ho norē cōtrario expiet vbi gr̄a. Si peccauit penitens i loco dei honori et glorie depu tato puta in ecclesia iniungendū ē ei vt in ipsa ecclesia specialē honorē p̄cipianōe illius p̄tūmelie vel ad ip̄s vel p̄petue deo repen dat. Quemadmodū vt flexis genib? atq; nudatis sit i ecclesia tpe aliquo v̄l hora. Si militer si cōtra locū sanctū peccauerit effundēdo gerendo seu aliqd auferēdo ex ip̄o vt illū eundē vel aliū honorē vel vite p̄structio ne vel ornamenti alicui? oblatiōe. Qd si cō tra sacratissimā eucharistiā aliqd execra bile cōmiserit. verbi gr̄a. blasphemā aut maleficiū qd vulgo forciaria dicūt iniūgē dus erit ei specialis. Honor ac veneratio ip̄ius vt ab ip̄a hora q̄ sacerdotū manib? eleuatur i missa salutanda a popul? et ado rāda flexis ac nudatis genibus caput ad terrā ponat et q̄ deuotiōe ei datū fuerit tā ti sceleris venia p̄cetur a misericordissimo redeptore idē faciat. Ubicūq; eandē sacra tissimā et venerandissimā eucharistiā vel repositā vel transeuntē cognouerit. Qd si diues hoc tp̄alibus habundans fecerit vt vas p̄ciosū atq; speciosum i quo reponat ip̄a veneranda eucharistia redemptoris offerat iniungatur. vel cereos qui añ ip̄as die ac nocte et ardeāt lucidant vel incensū qd cremetur in hora incensus sui inf? ma nus sacerdotis iuxta morem laudabilem quarundā ecclesiarū cum ydoneis et thuri bilis. Iuxta hunc modum si cōtra sanctū chrisma aliquid nepharium fecit vt in ali qua afflictione corporis sui interfuit conse crationi ip̄ius vel aliquo alio opere ho nozem ip̄m aut oblationem vasis speciosi aut reponendū seu deportandū ipsum radix autem p̄bationis in hīs et in alijs de quibus hic agitur contrarietas est qua efficitur. vt contraria contrarijs conueni entius et efficacius expientur. Eodem mō

P blasphemis laudes et benedictiones et cetera oris obsequia iniungenda erunt iuxta hunc modum iniungenda erit satisfactio per exhortationibus seu contumeliis scelerum ut si gloriosam dei matrem blasphema uerit ad impendendum ei speciale honorem vel obsequium vel oblationis inducat. Hinc est quod eis qui metu suppliciorum christi dominum ne gaudent coram infidelibus ut illi ibidem constanter confiteantur contumeliis abnegationis honorificentia confessionis emendantes. propter hoc etiam et hijs qui turpitudine conuersationis ecclesie dei scandalisauerunt et exempla pernicietis sue transmiserunt ad alios consulte ac salubriter inuigilant ut manifestatio sue correctionis exemplo scandali sui corruptionem aboleant et bonum nomen christi quod fecerat fetidum a peccatoribus sanctum et venerabile efficiant facti bonus odor ipsius bone operationis fragrantia et resonantia bone fame. Sicut legitur ad Cor. 11. De hijs specialiter intelligit illud Ecclesiastici. x. quoniam bonum est correptum manifestare penitentiam quam gloriosum scilicet deo propter deuotionem inde ipsum laudantium quam utile propter edificationem inuitarivolentium quam salubrem propter reparationem reuerentium quam suauem propter flagrantiam opinantium atque narrantium.

Ende quia peccati omne iniquitas est et iniusticia ipsa satisfactio pro illo debet esse iustificatio penitentis et esse iustificatio quam morte ipsius spirituale aut uite culpabilis extinctiones efficiat. Iuxta illud Exodi. xxi. maleficos non pacem uiuere. Ieiunium ei quod gule voracitate non extinguit ieiunium non est sed dilatio commestionis propter melius aut auidius comedendum aut commutatio commestionum duarum in unam que et lauior est et seruietibus laboriosior. gule vero et ventri suauior. dyabolo gratiosior et precio sumptuosior quam due. Ieiunium ergo quod quinque fructus istos et seipsum quod est elemosyna auferre debuit ad minus Quandoque ista detrimenda seu nocumenta deo et animabus inferunt. Sic et de omni afflictione attendendum est ut mortifera et uoluptate abradat penitus et extinguat. Non est quicquam modum de materialibus latronibus macerationibus sola mutilatione interdum iusticia sit eo quod correctio et emendatio eorum sperat ita et de spiritualibus maleficis facienda est in hijs ubi nulla spes est emendationis. Nihil ei recipit contrarium eentis sue natura

liter. Sicut albedo non potest fieri nigra nec nigredo alba. Sic vicia peccata nunquam fieri possunt bona. Nulla ergo spes emendationis de ipsis habenda est et ideo de terra cordis et corporis per mortem ipsorum penitus auferenda. Sicut legitur ad Col. 11. Mortificate membra uestra que sunt super terram. Ut illis qui latrones penitus occidendos solimodo muniat quales sunt quod multo numero ferulorum una tamen abstinentie detrahunt cum in glauialis illa multitudo atque varietas non solum per symonias necessitatis precipienda est sed etiam ulterius detrahenda. Moderatione enim necessitatis solum presentis glauositati occurrat et obstitit sed preterita per illam nequaquam iusticiam nisi et ab ipsa necessitate hoc est perosa et necessaria refectionis sufficiencia aliquid detrahatur. Nonnulli tamen in illud inciderunt ridiculum ut latrones quos crucifigere et occidere debuerunt honeste potius et decorant quasi indecentem supfluitate capillorum et barbe eis de recindentes ut honeste scilicet incedant et ab irrisione et obprobrio hominum parcat eis de. Hijs sunt qui auicijs commestationis et ebrietatis frequentationes tabernarum et inductiones sacrorum ceterasque ribaldice uilitatis ignominias absiderunt claris ac fulgidis vestibus magnificeque structure domibus prefata duo officia exornantes ac decorantes. Uides ergo quod frequentatio tabernarum ac denudatio corporum a vestibus suis indultioque sacrorum non de substantia sunt commestationis aut ebrietatis. Sic sicut supfluitates sunt capillorum aut barbe deturpantes ea. Et propter hoc quod talia ab istis suis vicijs auferunt sunt quemadmodum iniquissimi perfecti et ridiculosi iusticiarii qui latronibus crucifigendis non solum parcat sed eos exornant atque decorant ut sine obprobrio et ignominia inter iustos et sanctos uiuant.

Amplius ea debet esse tibi potiusque pietas quam virtute continencie adiuet eaque sancti laboris exercitatioque supfluum tercie digestionis consumat. Ex illo enim sunt ebullitiones et inundationes temptationum luxurie. Iuxta hunc modum ea debet esse sanctarum exercitationum occupatio quam nullum locum otiositati parcere sinat. Est enim occupatio sicut myrus altus et fortis omninoque dyabolo inuius et impenetrabilis omnem uiam ei remouens et omnem aditum ad cor nostrum eidem obcludens otiositas uero sicut muri defectus atque clausure et viapatens hostibus infernalibus absque repagulo propter quod dixit Eccle.

fastici. xxiij. Multa malitia docuit ociosi-
tas Et iuxta exempla ista de alijs iusticia-
tionibus sentiendum est.

Restituo vero quā tertiū fructū
satisfactionis supra posuim⁹ spiri-
tualis intelligēda est ⁊ non tem-
poralis. Temporalis em̄ restitutio nō est
pars satisfactōis vllō modo sicut restitū-
tio vsurariū ⁊ rapinariū. Restitutio hō spi-
ritualis ē primū animarū quas miser pec-
cator dō abstulit quā dicim⁹ penitenti si ei
dem possibilis est p̄mitus ⁊ maxime iniū-
gendū esse. Siue em̄ pueritate dignita-
tis aliquas animas subuertit vel deo ab-
stulit siue prece vel p̄cio siue vi siue frau-
de siue etiā exēplo aliquas animas cor-
rupit in peccatoriū morē induxit ad eaz
reparationem siue recuperationē deoq; sa-
ciendā refectionē. In p̄mis ⁊ maxime la-
borare debet. Si puellas aliquas corrup-
pit aut p̄stulit vt eas vel nuptui tradat si
facultates eidem in hoc suppetūt vel alio
modo ad viā vite reducat. Si em̄ non di-
mittitur peccatū nisi restituat ablatū tpa-
le ⁊ hoc vel effectu vel salteꝝ affectu. Quā-
to fortius non dimittet si p̄ciosissimū ab-
latum spūale cui deus aliud p̄ciū impos-
nere voluit q̄ vnigenitū suū pro quo ⁊
ipm dedit nisi restituatur quaten⁹ possibi-
le est ablatoꝝ. Secūdo si impediuit aīaz
salutem vt bonū pastore habere aut fa-
ciens aut pcurans vt malū haberent qui
animas nō quererent. Que dānatio quia
pene ppetua est. Et in mēsuram aut estia-
tionem nostrāz nō cadit nūq; restitutio
impossibilis vir habet cōsiliū. Quot em̄
milia animarū pereant p vnus prelatus ne-
gligētiā aut malitiā quis estimet Deinde
hui⁹ p̄ditio hereditaria est multiplicatis
em̄ nepotibus ⁊ malitiē suē ministris atq;
sautoꝝ accidit vt hereditate sanctua-
riū dei possideat in posterū. Quicūq; em̄
ex carne sua ibidē canonici p̄stituti sūt ca-
ro sūt ⁊ p̄p hoc q̄cūq; in eadē i posterū na-
setur platus ex ipis aut per ipos caro erit
Ql em̄ nascitur ex carne caro ē. Sic legis
Joban. iij. Huic ergo quid aliud iniūge-
dum videtur nisi ex vt laboret ad libera-
tionē ecclesie illius ⁊ animarū totius epi-
scopatus p̄ amonitionē scilicet ipius pla-
ti qui tante stragis animarū ⁊ caput est ⁊
auctor ⁊ ad substitutionē pastois q̄ ani-
mas ⁊ querere velit ⁊ sufficiat. Quā diffi-
cile aut ⁊ plerūq; impossibile sit consili-

um istud adimplere vedelicet malorū pre-
latorū amonitionē ⁊ bonorū substitutio-
nem pcurare aut facere omnino cecus
ē qui nō videt. Tercio si ip̄eniet locū regi-
minis exigit vel occupat in dei p̄tumentā
⁊ perniciē animarū ecclesieq; p̄prie sub-
uersionē cui similis ipsa restitutio dānorū
irrogatorū deo ⁊ animab⁹ ad integrum
impossibile est. Iniūgendū est aut ei vt
resignationē suāz pcurret ⁊ p collaterales
atq; ministros qui animas querant picul⁹
eaz occurrere. Jamq; p̄ditas recuperare
totis studijs ac virib⁹ enitatur ppter hoc
quantū capio duo genera malorū hōim
p̄ditissima sunt ⁊ a perditione pene irreu-
cabilia et quib⁹ via salutis etiā a doctis-
simis viri iueniri possit videlicet ecclesiarū
p̄tentialiū canonici vel monachi mino-
res maiorēq; prelatus vnus em̄ electionis
peccato vici q̄ vnus in ea canonic⁹ aut
monachus cōmittit ⁊ difficilis ē inueniri
conueniens ⁊ cōdigna satisfactio ⁊ pene
impossibilis effectu etiā si aliud in ea nō
requiratur q̄ restitutio dānificationis quā
dicim⁹ aīaz. Que aut satisfactio iniūgendā
sit plato maiorū qui talē minorēz nō dico
in ecclesia instituit. S; tali lupo atq; carnī-
fici animas cruciadas tradit tā flagitioso
corrupto: i xpi sp̄sam p̄stituit nisi vt illo
amato ydoneū p̄ficiat qui p ipso sancte
puerfatiōis meritis ac diligentissima pa-
storalis officiū executiōe satisficiat. Quar-
to si defraudauit deūz debitis officijs et
animas debitis suffragijs atq; seruicijs
officia intelligim⁹ hic ecclesiastica videlicet
orandi pfallandi ⁊ legendi si horas scilicet
canonicas omnino nō dixit aut nō vt de-
buit ⁊ decuit. Si missas nō celebrauit aut
missis non interfuerit aut si vtrūq; fecit
non tamē put debuit et decuit. Si nō suf-
fragia debita animab⁹ impedit videlicet
bonis vt pseuerēt atq; p̄ficiant malis vt
reuertant ⁊ respiciāt eis qui sunt impur-
gatorio vt cito liberentur ⁊ p̄missam glo-
riam obtineāt. Iniūgendū ergo erit ei vt
ista aut minor aut maioris deuotiōis pin-
guedine in posterū restituat aut restitui
a viris sanctis ⁊ collegijs sanctoꝝ emēdi-
cando pcurret vel quod extremū est sup-
pleri hoc qbus suffragioꝝ debitoꝝ est de
magnitudine misericordie dei omnib⁹ di-
ebus quanta deuotione ei datum fuerit
preetur ⁊ oret. Seruicia vero animarū.
Uocam⁹ docere iudicare p̄dicare pacifi-

care. **H**orū omniū restitutio faciēda est et districtius inuigēda circūspecte vero indicatibus nec pars satisfactiōis nec fructus iudicandus ēē cū omnia hec alias debita sint hec ē per semetip̄a licet peccatus nullū p̄cessisset. Quinto si fama dānificauit aliquē qd̄ furtū grauissimū indicat. Ambro. dicens q̄ tollerabiliores sunt fures q̄ vestes et alia bona nostra diripiūt quā detractores qui famā nostrā lacerāt et cetera. fame ergo et opiniōis lese faciēda est restitutio que q̄dem p̄dificilis est et nullo eā adhibe factā audiuim⁹ et p̄pter hoc appet magnitudo piculī et pene ieuasibilitas in istis dānificatiōib⁹ quas nominauim⁹. Quid ergo inuigēdū erit detractorib⁹ nisi vbiq̄q; mala seminauerit ibi et p̄dicent et suadeant ne de malis p̄i morū vel dictis vel dicēdis eis credatur et hoc indicat eos qui ipsis in pte ista crediderant prout comode possunt.

Edicatoria vero d̄ esse satisfactio p̄mū sc̄z p̄sumptoria morbi aut reliquiariū ipsius vbi gr̄a Si luxuria extingueda ē declinandū ē aspectus mulierū declināda earū colloq̄a auerte aures a cātlenis amatorijs et a flatib⁹ venacissimus hoc ē suggestiōib⁹ p̄ibus tractatibus venerie turpitudinis declinādo etiā ciborū et potū luxuriā carnis inflammatiū vel vsus vel saltē superfluitas. Sicut ei ista q̄ entiaui luxuriā carnis incēdūt augent et nutriūt. Sic subtractio eorū ne cessario illā extinguit penitusq̄ cōsumit. et in hoc est p̄batio a p̄trarijs et generali ter medicina efficacissima ad extinguedū omnē morbū viciorū et peccatorū conficitur ex omnib⁹ cōsideratiōib⁹ quas tibi in tractatu de attritione et p̄tritiōe notauimus et nūerauim⁹ et colligunt omnia hec atq̄ assumūt ex ipsis vicijs et peccat̄. Quē admodū ex serpentib⁹ et scorpionib⁹ medicina efficitur cōtra nocumēta ip̄orum si cut ibidē ostendim⁹ valent et ad idē sacre obiurgatiōis. Et p̄pter hoc inuigēdū ē h̄mōi penitētib⁹ vt mordaces p̄dicatores asperrime acerrimeq̄ vicia suggillantes frequēter audiāt. Lanes etiā detractores linguas habēt medicinales in parte ista et p̄pter hoc expedit hui⁹ penitētib⁹ vt infamia sua morsusq̄ detractorū ad eos pueniat. Medicina aut vebementer efficaciterq̄ p̄sumptiua rememoratio est et recogitatio moris assidua. mori di

co tam tp̄alis quā eterne. Eterū egritudines vulnera carceres vincula omneq̄ genus tribulationū medicamēta validissima ac saluberrima sunt. Sed illa misericordissim⁹ deus interdū per semetip̄m solum interdū per alios adhibet penitētib⁹ et p̄pter hoc illa nō sunt a cōfessionibus iniungenda. Sanctis vero labor et voluntaria afflictio multū conferunt ad p̄sumptionē et extinctionē viciorū et peccatorū generaliter autē seorsum fieri a peccatoribus et peccata cōciliantib⁹ seu pcurantibus et declinare oportunitates et interitua viciorū ac peccatorū et cohabitare cū sanctis ac iustis ac vacare bonis exercitatiōibus que peccatis cōtrarie sunt ac repugnantes medicina cōsumptiua ac extinctiua viciorū ac peccatorū. hoc autē medicamenta tantū loquimur que in nobis idē in potestate nostra posita esse vidētur. Sci mus em̄ scriptū esse in. iiii. Deutro. q̄ de noster ignis cōsumēs est nec dubitam⁹ ipsam gratiā dei super omnia mortificationem esse ac extinctiua viciorū et peccatorū.

Ebet esse cōfirmatoria siue cōfirmatiua ita vt non solum vitas spiritalē deficere nō desinat sed etiam vt robozet et augeat et quia vita spiritalis vita omnīū virtutū est omnīū in q̄ sine quibus nec deo placetur nec eterne felicitatē merces aq̄rit ea d̄z ē satisfactiōis exercitatio que omnes virtutes augeat et robozet. Quē admodū fidem miraculorū auditus et lectio ip̄orum aut inspectio si ea videre datū fuerit similiter charitatē diuine bonitatis cōtemplatio et beneficiorū eiusdē crebra rememoratio Sic spem diuinariū p̄missionū exhibitio et electorū in tribulatione positorū liberatio et consolatio inimicorūq̄ humiliatio si tāta cogitatio et mente et p̄ oculis cordis fuerint eodem modo et timore diuine strictionis et iudiciū meditatio ac tormentorū infernalīū p̄cogitatio et iuxta has vias ea penitenti inuigēda sunt que vitam spiritalē nutrant et cōfortent. Inter que lectio et oratio diuinorūq̄ officiorū frequentatio sanctorūq̄ viroorū conuicius et cohabitatio vel saltē frequens visitatio dū mō declinēt p̄traria p̄cipuū locum obtinere videntur virtutes autem humilitatis mirabiliter excitat et roborat ipsum exemplū domini saluatoris de abluione pedum seruorū sicut dicit Aug⁹.

super. xliij. capitulo Johan. Prudentia autem magna est et saluberrimum artificium exercitare se in modicis ac lenibus verbi gratia. si a toto ferculo abstinere non potes egrediaris gulam vincere in vno saltem morsello et postea expiaris et in alio et videbis atque gaudebis insperatus et incredibilem abstinentie profectum divino adiutorio ac iuvamine inde tibi succurrere sicut et experimēto didicim⁹ de illo qui multavi ac difficultate viri ab initio portare poterat ut septimam partem dñice orationis vna die tota dicere sufficeret deinde paulatim adiutus atque confortatus divinitus ut eam totam vna die diceret postmodum ut vna die septies diceret. Quia cum aliquantis diebus obfuerat eon⁹ sancte divina gratia puectus est ut omne onus iniuncte sibi satisfactionis non solum leniter. sed etiam gaudenter portaret. Sic de illo quē tanta fuit avaricie viciū opprēsserat ut omnino nihil dare posset omnipotentis dei misericordia operata est. Primum siquidem precepit dispensatori suo aliquid de bonis suis pauperibus erogare verum adeo modicum adeoque occulte nullomodo ad noticiam eius perveniret minatus dispensatori quia si hoc quocūque modo deprehendere posset ipsum tanquam dispensatorem atque furem puniret. Deinde cum in fine anni rationem reddente dispensatore bona sua duplicata esse cognovisset interrogavit illum si quid illo anno pauperibus erogasset. Quo respondente quia erogasset et etiam quantum precepit eiv⁹ duplo tantum in anno sequenti eidem erogaret verum tamen hoc eo inscio faceret. similes ei minas prioribus intentas quod et ipse fecit. Elapso vero anno facta computatione invenit bona quadruplicata. Et interrogavit a dispensatore sicut prius audierat ab eo quid et quantum precepit ei dicens furare mihi et isto anno quadruplum ei⁹ quod preterito anno furatus es mihi et da pauperibus verum tamen modis omnibus caue ne istud sciant. nullo enim modo videre possum quod aliquid de bonis meis datur pauperibus. Quia cum ita per multos annos factum esset videlicet quod dominus pius furtum dispensatori multiplicare preceperet dispensator vero fidelissimam fraudem domino suo faceret et misericordissimus deus multiplicationes bonorum suorum ad augeret atque magnificaret tam magnifico celestis

stutis adiutorio victa est avaricia adeoque delectavit dispensatori preceperet dicens. Caue de cetero ne parcas bonis meis furare inde quicquid poteris et rape vi de manibus meis et da pauperibus etiam iussus et prohibitus a me. In quo a quanta infirmitate et debilitate ad quantam fortitudinem a quanta puitate ad quantam magnitudinem virtus largitatis in eo puecta fuerit que furtum et rapinam non solum vicit sed etiam sibi servire voluit et coegit. Sic et simile miraculum virtutis sue operari dignata est divina clementia temporibus nostris in quodam nobili et divite. Qui cum terre sancte peregrinationem aggressus esset et ad mare usque pervenisset videns mare extimuit ingressum navis et expavit et in litore remansit. Luctabatur de die in diem virtus fortitudinis in eo licet modica et debilis contra timiditatem et horrorem maris. Quia cum vincere non posset per semetipsum incidit cordi eius divina inspiratione consilium magnificum videlicet ut preceperet servis suis ut eorum pedibus et manibus fortiter ligatum quantumcumque inuitum ac renitentem illum in navem mitteret nulla iracundia eius nullis minis aut terroribus ipsius ipsum de navis emitterent. donec ad terram sanctam applicuissent et ut etiam iuramento exactissime firmarent. Que omnia sic facta sunt. transuēctus est in terram sanctam iratus et renitens ac repugnans per viribus servis minas tormentorum et mortis omnibus diebus et noctibus transsecrationis in geminans in quo facto quāmodica fuerit ab initio virtus fortitudinis et quādebilis que maris aspectum ferre non poterat deinde ad illud culmen perfectionis puecta est ut eum adeo invincibile redderet ut ipsemet victus et sponte manus dans pusillaminitati etiam de ea inuitus voluntate et proposito triumpharet. Propter quod modis omnibus suademus ut teneris adhuc infirmis penitentibus et tanquam de gravibus morbis et egritudinibus conualescere incipientibus non solum leues ac sabubres exercitationes sed etiam iocunde si fieri potest iniungatur. Secundum autem est sanctoque risu plenissimus illudere dyabolo et eum velut iocando confundere verbi gratia. Dum tenes mortuum suum in manu paratos caro tua et aperit ad recipiendum illum parat se rex

De Sacramento penitentie.

tendit manu gule ad recipiendū momē-
tanei lenocini de eodem pedagū quod
lenociniū deo pedagium dicim⁹ quia a
palato et guttore per transitum et ratione
transitu percipitur. Parat fauces et ven-
trem dyabolus ut te per illum morsellum
deuoret. aut saltem aliqd de sanguine tuo
suggat deuorat te per morsellum cum gu-
le lenociniū mortale peccatū tibi ē. Sug-
git aliquid de sanguine tuo infiro vulne-
re non letali. Sed tamen nō nullo. Ille
ergo vitio gule fil atq; dyabolo ut mor-
sellum ad quem toto hyatu fauces porri-
gunt non solus non percipiat. sed pro eo
plagam quemadmodū dum solet illudi-
canibus. Ipse enim est draco formatus
ad illudendum ei. Dum em pūcit huius
morsellum inter reliquū mense tue eo p-
cutit dyabolus et gula simul eo velut sua-
uissimi odoris sacrificio delectatur demē-
tissimus deus eo velut lancea transfigū-
tur hostes tui dyabolus et gula sicut legi-
tur. Ecclē. xix. Super lanceam inimicū
tuum pugnabit elemosina.

Oebet esse et cōseruatoria ut nō
solum cōseruet vitam spirituales
sed etiam pseruet a futuris. Et im-
minentibus nocuentis in quo quattuor
remedia validissima sunt. Quorū pri-
mum est oratio q̄ seruatio atq; custodia
tota deuotione atq; obsecratione a miseri-
cordissimo omnū bonorū largitore deo
expetende sunt. Sicut legitur in psal. Cō-
serua me domine. Et iterum. Custodi me
ut pupillam oculi. Secundū est occupa-
tio sancta atq; continua Est em interpola-
tio sancte occupatiōis velut apud iannē
adultero. Et velut ruptio muri hostibus
Et velut foramen in naui nauigantibus.
et velut foramen in vase liquorem p̄ciosi-
simum in eo portantibus. Quanta ergo
solicitudine obstruenda sunt foramina et
rimule in naui ne aque intrent obstruen-
dum foramē vasis. ne liquor effluat. Cō-
tinuanda ē occupatio sc̄ta ne aque ama-
rissime ac fetidissime peccatorū nauē cor-
dis intrent ne balsamū p̄ciosissimum
diuine gratie effluens effundatur Tertiū
est nouissimorū memoratio videlicet mor-
tis corporalis mortis eterne et vite eterne
de hoc Ecclē. vii. In omnibus operibus
tuis memorare nouissima tua et in eternū
non peccabis. Quartū est ipsa visitatio
speciei nostre. Sicut legit Job. v. Visitas

speciem tuam non peccabis q̄ est dicere
id est solerter considerans nobilitatē spe-
ciei tue quia homo es ad ymaginē scilicet
dei conditus et formatus. Et hoc est q̄ di-
cit. Tullius in libro tusculanarū questio-
num sedationem animi p̄inet in conspe-
ctu posita humana natura quicquid con-
gruat in eandē artem confugiendum est
Eadem sunt a rina sumenda. Alij intelli-
gunt vite speciem visitationē fratrum in
tribulatione positorum hoc est visitare in
firmos incarceratos et pauperes hoc est
consolari eos et alere. Et recte quantum
capim⁹ intelligūt. In huius enim operi-
bus humilitas et pietas coniuncte sunt.
Humilitas autem cōseruat a casu quo-
niam suum et in ymo detinet possessores
Unde Augustinus. Humilitas in ymo ē
et ideo non habet quo cadat. Pietas vo-
quicquid subsidij vel solacij nos facit im-
pendere corporalibus infirmitatibus. Sa-
ctum hoc impetrat a deo rependi spiritu-
alibus nostris. Audiuius etiam dicen-
tem ex hoc multum se ex frequentatione
pauperum et infirmorū in parte ista p̄fe-
cisse et robur multum contra peccatorū
insultus accepisse. Ecclē. Ne pigritieris vi-
sitare infirmū ex hoc enim in charitate fir-
maberis.

Optimū fructum satisfactionis po-
sumus supra. Satisfactionē con-
tra execrabilitatē peccatorū. Pec-
ca autem est que penitentē a mundo et eis
que mundi sunt seorsum facit et ad deum
ipm colligit et in deum ipm cōfert ita ut
ipsi soli viuat. Sicut legit in psal. Et aia
mea illi viuet. Et hoc est qd dicit. Apl's in
ij. ad Corinthi. x. Nemo militans deo
implicat se secularibus negocijs hoc est
que nō solum illicita et p̄hibita id est vi-
cia et peccata declinantur. sed etiam licita
et concessa p̄pter hoc iniungenda est in-
terdum penitentibus abstinentia ab am-
plexibus p̄p̄iarum vxorū. Sicut dicit
Apostolus in septimo prime ad corinthe
Nolite fraudari inuicem nisi forte ex con-
sensu ad tempus ut vacet orationi. Sicut
et declinare consortia hominū et conspe-
ctus publicos fugere atq; spectacula a ne-
gociatiōibus desistere ab armorū exerci-
cijs cessare licet ista licita et concessa sint.
Nōnunq̄ tamen penitentib⁹ iniungen-
dum se recedere ab hui⁹ maxime in hīs
qui in huius picliti sunt. Duabus autē

rimule

De causis ab hijs secedendū ē penitentibz
z hoc vel ex toto vel ad tempus videlicet
ppter periculū vt dixim⁹ quia vir et ra-
ro sine peccato exercentur. Et quia vaca-
re deo aut omnino non sinunt. aut salte-
z vocationem ipsius non parum detrahūt
ppter hunc fructum iniungende sunt di-
uinorum beneficiorū consideratiōes ora-
tiones gratiarū actiones benedictiōes z
sanctorum veneratiōes. Non solum san-
ctorum angelorum z hominū. sed etiam
sanctorū locorum vasorū z ornamentorū
atq; sacrorū dierum ppter q̄ vigilie z ce-
tere obseruatīe solennitatū de consuetu-
dine ecclesie iniungūt penitentibus. Tūc
enim erit omni laude tumulsa satisfactio
tunc erūt digni fructus penitentie

Nost hoc sequitur determinare
p̄ utrum iterari necesse sit satisfactio
nē si in mortali peccato facta fuit
In quo visum est quibusdā q̄ pro infe-
cta habenda sit sicut dies ritus nazareoz
q̄ p infectis habebant si vel vno die ante
expletum numerū satisfactiōis sue quo-
cunq; modo se polluerent. Nos autē di-
cim⁹ distinguendū esse. Sunt enim que-
dam opera quoz nec augetur gratia nec
minuitur peccatū. Verbi gratia. Basilica
pons domus cū sint bona quedā opera
nec meliora sunt si cōstructa vel edificata
fuerit ex charitate nec mala aut nimis bo-
na. Si edificata fuerint i peccato vel etiā
ex peccato. Et ppter hoc quantū est in se
ipsis. dō min⁹ accepta. Et ideo si facta fu-
erint in mortali peccato ex iniunctiōe satis-
factoria nō sunt. p infectis habēda Nec er-
go ex necessitate iteranda hmoi opa ope-
rata. Sūt z alia quoz bonitas z accepta-
bilitas aut charitas ē aut ex charitate. Et
ppter hoc ad placandū deum non suffi-
ciunt nisi cū facta fuerint ex charitate. Si
enī per charitatē z placent deo z placant
ipm. aut nō placent ei nec placāt ipm. Et
ideo nec eis satisfaciūt. Manifestū est q̄
quantū ad placationē seu satisfactiōem
irrita sunt et ideo vel iteranda vel locorū
eorum que deo placeāt iniungēda. Et hęc
sunt opera que p̄suerunt vocari opa ope-
rantia. Et hoc est q̄ dñs dicit ysaiē. lviij.
Ecce in die ieiunij nostri inuenis volūtas
nostra. Ecce ad lites z cōtentiōes ieiuna-
tis. Nunq̄d tale est ieiuniū qd elegi. Nū-
qd istud vocauī ieiuniū. Opera ergo ista
opantia vocam⁹ ipm operari nostruz vt

ieiunare. orare. psallere. edificare ergo est
opus operans ipm vero edificatū est op⁹
operatū. Si q̄s querat ad qd ergo vale-
bunt opera huius scz de genere bonorū
facta i peccato mortali. Respōdeo qm̄ ad
multa. Primū enim sunt accessus z apro-
pinquatio ad viā vite z quasi reuersio ad
ipsam. Quēadmodū si quis querat de ite-
rante qui aberrauit a viā sua et reuertit
ad ipsam. Rñdeo q̄ ipa reuersiōe reue-
ra non agit interceptū. Sic z huius peni-
tens per huius opera in mortali facta re-
uera non vadit ad vitam sed ad viā vite
si perseueret in eis. Reuertitur ergo vn⁹
fructus huius operum est reuersio ad viā
vite. Secundus est diminutio tentationū
Nemo enī dubitat quin ieiunia z alie af-
flictiones omnesq; bone exercitatiōes li-
cet in peccato mortali fiant q̄ tentatio-
nes diminuit z trute et mūro ita vt etiā
pantiores sint z debiliores. z hoc ē eis ex
ipsa natura sua. Hoc est ex naturali p̄ra-
rietate quam habent ad tentationes atq;
ad vicia z peccata. Tercius fructus est res-
trictio potestatis dyabolice. min⁹ enim
ex necessitate potest in eos qui vtiq; re-
bellant contra eū atq; repugnant quas
in eos qui omnino cedētes. eum super se
pacifice regnare permittunt. conantibus
enī contra dyabolū z vicia atq; peccata
necesse ē adiutorē a deē misericordissimū
deū. Quartus est p̄fortatio nostraz viriū
naturaliū seu inualescētia ipsarū. Omnis
enī virtus ipō vsu sui z exercitatiōe mode-
rata ac debita cōfortat z inualescit. Ab-
usione vero sui z ocio inmoderato debi-
litatur z tandem deficit. eo enī vsq; p̄t q̄s
q̄scere vt omnino deficiat in eo vtiq; gres-
sibilis z eo vsq; cessare a visu q̄ omnino
efficiatur cecus. Quintus fructus est p̄pa-
ratio ad gratiā. Quēadmodū oratio z ro-
gatio p̄paratio sunt ad semis exortū et
remolitiō cere ad scripturā z sigillationē
sic supra dixim⁹ in ca. de attritiōe. Sext⁹
fructus ē impetratio grē gratum facientē
hui⁹ enī opera cū manserint desiderio re-
uertēdi ad deū z inualuerint p̄suerudine
atq; pingerint deuotiōe. meritoria efficiūt
ipsi grē gratū facientē. meritoria inq; ex
cōgruo diuine largitatis et clemētie non
aut ex condigno nostre iusticie congruit
siqdem diuicijs z largitati diuine pietatē
sic pulsantib⁹ apire. sic z petentibus dare
sic querentibus se ostendere.

L iij

Notat hinc sex valores bonorū
opm in p̄tis peccatorū

Quia cū mortali bona fuit dant bona terre
Eoz faciunt hūile minuit tormenta gēbene

Non hec reliquit nobis igrere vtp
 satisfactōes iste arbitrarie sint aut
 determinate aut limitate. ita vt ni-
 hil de eis minuire vel detrahēre cōfessio-
 nis p̄cessū sit. nihil adicere. Quod si quis dixerit
 eas ēē limitatas hoc mōdō necesse ē. vt ea li-
 mitatiōe quā sacri canones p̄scribere vi-
 dentur aut alia limitatiōe q̄ nondū ē ecclē-
 sie reuelata. Quod si limitatiōe canōica ma-
 nifestū est hoc et falsum ēē et iniquū. falsū
 quidē q̄ ip̄i sacri canones eas dicūt esse
 arbitraras iniquū vero q̄ in eodē gene-
 re peccati p̄tingunt vnū plus peccare aliū
 min⁹ canonica em̄ penitētia seu satisfac-
 tio hoc est in canonibus statuta. Vna ē
 p̄o genere peccati in vno aut genere pec-
 cati incidūt maius et min⁹ peccatū vt dixi-
 mus. quare maius et min⁹ peccatū scdm
 limitatiōē canonū vna et eadem pena
 penitētiāle punirentur et vna atq; equa-
 lis p̄ inēqualib; peccatū satisfactio inuige-
 retur. Et hec est iniquitas vtz vt in equa-
 liter peccātes equaliter iustificēt vno em̄
 et eodē adulterio cōtingit duos sacerdo-
 tes inēqualit; peccare. et etiā vnum et eun-
 dem adulterantē interdum graui⁹ inter-
 dum min⁹ grauit; peccare. Non oportet
 immorari in hīs cū ip̄i canones hoc de-
 minent vt dixim⁹ et ipsa auctoritas ecclē-
 siē sedes ap̄lica hoc fatetur in ip̄is cano-
 nib; Quare canonicē iniūctiōes magis
 pene ad correctiōē peccantū statute quā
 sacramētales satisfactiōes nōnullis inec-
 vident. Nōnullis autē exemplaria satisfac-
 tiōnū p̄nialium iuxta illas vel cū vsum
 fuerit aliq; de hīs aut etiā ip̄emer p̄nie ca-
 nonice penitētiabus iniūctant in q̄ non pa-
 rum videt; consultū ēē p̄fessoribus dū eis
 de vīe penitētiālit; iniūctiōnū p̄ ip̄as pe-
 nitētiās canonicas ex parte aliq; sunt a-
 p̄te. Nec dubitandū ē p̄fessores seq; de-
 bere canones p̄niales quaten⁹ et fragili-
 tati n̄rōz tempōz et q̄litati penitētiā con-
 gruit q̄ten⁹ etiā tam multiplex ruptura vl-
 laceratiō retis petri pat̄is q̄ p̄ magnitudie
 et multitudie p̄clusiōnū piscinū valde modi-
 cū h̄z hodie integrū vel illē. Sane etiāz
 debes errorē multorum qui penam corre-
 ctōriā et vendicatoriā delictorum penitē-
 tialē satisfactiōem reptant p̄pter q̄ et
 delicta que in eis sūt punita vel vindicata
 fuerint confiteri ampli⁹ omino non curāt
 Verbi gr̄a statuit in oibus abbatib; vt q̄
 tale qd fecerit d̄tradat ad carcerē grauis

culpe vno anno. Estimant ergo q̄ postq̄
 sic delinquēs penā h̄mōi carceris p̄ annū
 sustinuit q̄ nec cōfessione nec penitētia
 ampli⁹ indigeat p̄ illo delicto. Et genera-
 liter de q̄buscūq; delictis in capitulis suis
 per ip̄as disciplinā capitulārē siue regula-
 rem vindicati fuerint se reputāt apud deū
 penit⁹ absolutos. ex quo errore de neces-
 sitate accideret q̄ in ip̄o p̄torio a pecca-
 tis suis et delictis absoluerēt per ip̄as p̄to-
 rianas penas ibidē damnati mutilati suf-
 fecti dūmodo penas illas eo animo et in-
 tentione exciperet a carnificib; quibus illi
 capitulares disciplinās a p̄oribus et alijs
 maiorib; suis h̄z p̄fco nesciūt for; capitu-
 lare iudiciale tū ēē quasi q̄ddā vt ita loq̄-
 mur p̄torio. Ignorant etiā intensionē
 ēē etiā p̄fidentis capitulo nō ad remis-
 sionem peccatorū sed magis ad vindictā
 eorum et ad repressiōē atq; correctionē
 ip̄orum per penas et disciplinā regulārē for;
 vero penitētiāle magis ēē sacramētales q̄
 iudiciales Intensionemq; p̄fessoris in eo q̄
 p̄fessor ad sacratiōē animarū et remissio-
 nem peccatorū quam etiā omnipotentis
 dei misericordia p̄fessoris ministerio vtu-
 te clauū inuisibit; operatur. Manifestū
 autem est q̄ non attendūt q̄ nec absolu-
 tio sic punit ac disciplinatis nunq; presta-
 tur in capitulis sicut nec in p̄torio seculari
 p̄torioali seueritate dānatis ac punitis. nec
 ideo nimis iudiciale ē siue p̄torioanū capi-
 culare forū q̄ secularē p̄torio q̄a mino-
 res in eo pene quā in seculari p̄torio inflig-
 untur. Si em̄ minoritas penarū siue dif-
 ferentia penarū in maioritate et minorita-
 te eousq; forā diuersificaret necessario di-
 uersificaret idēz semina seipso et ip̄a forā
 p̄torioa secularia eousq; diuersificaret vt
 etiā minoritate penarū coheret interdū ea
 esse regularia siue claustralia. Cū em̄ Apo-
 stolus a iudeis quies quadragesimā vna
 minus acciperet sicut testatur in. xi. scōe ad
 Cor. et vtiq; in foro seculari ac p̄torioano
 a iudicibus em̄ p̄pter ista pena infligēda
 erat. sicut et ipse domin⁹ in lege statuerat
 Vt legitur de utro. xv. In capitulis autē re-
 gularib; interdū maior flagellatio omni-
 bus hīs q̄q; irroget delinquentibus ac-
 cideret de necessitate regulare. forum forū
 magis esse p̄torioanū quā ipsum secularē
 p̄torioanū. Docendi ergo sunt huius er-
 ronei non debere ēē cōtēti disciplina re-
 gulari. Sed post vel ante illā debere adi-

reorum penitentialia ppter sanctificationē
et ad dei reconciliationē que etiam diuina
largitione prestat. Quā vero quibusdā
omnis satisfactio penitentialis videt de-
terminata esse apud deū ac limitata ita
ut omnis minor necessaria suppletio in-
digeat cui si hic quod deest additū non
fuerat in purgatorio supplebit. Si quid
autem supra quā limitatū est apud deū
habuit de iniunctioe sacerdotali illud esse
superfluum vel iniquū quid veritas de hoc
habeat evidenti declaratioe ostendimus.
Si em̄ ita est duo inconvēientia eviden-
ter sequuntur. Prīmū est ut nulla sit pote-
stas ecclesie nulla virtus clauis. Si em̄ de-
terminatus iudicio vel statuto regio que
et quanta pena furi irroganda sit. et p fur-
to nulla est potestas carnificis. Manife-
stum est nullā esse potestatem pretoris vel
carnificis augendi vel minuendi vel muta-
di illam. Confessor aut non est nisi sicut p-
co vel carnifex in hoc quā nulla ē p-
ipius in foro penitentiali. **A**mpl. sicut ir-
ritum est quicquid agit mandatarius mā-
datum habēs limitatū si mādati fines ex-
cesserit ita et irritum erit plerūq; quicquid
confessor qui vtiq; mandatū de iniungē-
da satisfactioe et de absoluendo peniten-
te mandatū habet absoluendo et penite-
ntiam iniungendo egit. **A**mpli. quis au-
debit esse confessor et quid stultius dementi-
us q; confessoris officiū suscipere et hoc
officiū sit iniungēdi et absoluendi penitēs. Si
nemo scire posset q; quātas quales peni-
tencias iniungere debeāt. Secundū inco-
nveniens est qd cum deus nemini revelet
quantitatē et limitationē penitentialiū sa-
tisfactionū quid aliud velle videt quā er-
rare ministros suos et iniungēdis penitēs
iis. cū nec eis revelare curet quid in par-
te ista facere debeāt. nec ipsi hoc per semet-
fos cognoscere valeāt. **A**mplius. omni
rege omni presidēte erit deus secundū er-
rorem istum negligētor. Nemo em̄ regū
vel presidētiū vult habere ministros qui
bus non iniungat atq; declaret quid face-
debeant. Confessoribus aut non determi-
nat nec declarat deus beneplacitū volun-
tatis sue in parte illa. **A**mplius. quis
adeo insipies est ex presidētibus ut in ali-
q; officio velit institui insanos et ignorātes
quid agere ex illo officio debeant. Idem
enim esset hic ac si cecos ministros institu-

eret. et idem est deo in officio penitentiario
tales ministros instituere q; cecos duces
in via reconciliationis ad ipm penitentiā
prebere et hoc esse vel velle eos errare vel
nolle penitentes reuerti ad ipm et velle il-
lud penitentibus cum nō reportent benefi-
cium absoluendi a confessoribus. Plerū-
q; cum vel potestate non habeāt vel ipsi
us officii sui ignorātes et ignari sint ut di-
ximus. Secundū hoc ergo nihil sunt re-
missiones siue indulgentie quas facit eccle-
sia et mutationes penitentiariū. Apparēt er-
go hunc errorem clauis ecclesie destrue-
re et potestatem sacerdotum adnullare. Et
iudiciū penitentialē qd in pcedentib; taz.
multipliciter stabilim; penitē enacuare.
Et qm̄ nec falsum nec impossibile incoe-
niens sequi potest nisi ex falso aut impos-
sibili aut inconvēienti. Manifestū est hūc
errorem falsum eē et impossibile catholici-
ceq; doctrine ac veritati omino insonum
et inconueniēte. Dicim; ergo determina-
tum eē apud deū certitudine infallibilis
scientie sue que quāta qualisue iniungen-
da sit satisfactio penitentialis penitēti cui
q;. Non autē determinatū pcedit quā-
titatis limitatioe et hoc est q; vnus et idē
penitens liberari pōt et absolui diuersaz
penitentiariū iniunctioe et equaliter peccā-
tibus atq; penitentib; iniungi salubriter
posuit ineq;ales penitētie seu satisfactio-
nes. Luz enim in arbitrio confessoris in vo-
luntate penitentialē satisfactioe positaz
esse dicamus. Dicim; cōsequēter q; in bo-
na fide ipsius hoc possum; e. hoc autē exi-
git bona fides ut cōsolant; penitē iuris ce-
lestis atq; diuini vel scripta sanctorū atq;
prudētū de penitētia atq; iniunctioe
vbi confessori ppria pericia non sufficiat et
q; debita deliberatioe atq; consilio pe-
nitenti iniunxit hoc misericors deus tan-
quā gratam satisfactioe et sacrificium re-
conciliationis seu ppiationis a penitēte susci-
pit. Si enim ne erret iudicio q; de agro
vel fundo vel de aliis re temporalib; agitur
tantopere cōsulantur libri legum ac iudi-
cium seculariū taz solite examinantur
factum de quo vel per quod iudican-
dū est tanta circūspetione cogitatur deputa-
tur circūciditur atq; pnuat enā inscri-
ptis sententia quantomagis similia om-
nia faciēda sunt i hoc iudicio spūali. Et q;
minori diligentia vteretur in isto iudicio

quā in iudicio seculari. Manifeste negligens est et iniquus atque infidelis iudex. Cui esse debeat diligens investigator iuris utriusque partis que coram ipso contendit et fidelis inspector: ambobus ac debitor: conservationis iuris sui nec possumus non male fidei iudicem reputare quod periculosissimam arduosissimamque causam animarum impie sue committit. Interdum tamen misericordissimus ac sapientissimus deus humiliter ac devotione confitentium respiciens impitis confessoribus etiam ignorantibus inspirat saluberrima consilia satisfactionum. Quia ergo contingere potest in eodem genere peccati diuersis confessoribus sollemniter ac studiose agentibus diuerse in equales videantur iniungende satisfactiones. et hoc de consilio prudentium vel de propria circumspectione atque prudentia pie credimus et sentimus quia utraque satisfactio grata est deo et accepta et utraque sufficit. Licet ineq̄les sint ipse et equalia peccata pro quibus iniunguntur. Illa enim reputamus satisfactionem sufficientem que de consilio ecclesie iniungitur. Consilium autem ecclesie in quo necesse est deum deo providente et faciente copiam esse consiliorum salutariumque prudentium circumspectio vel scripta sanctorum dictauerit et hanc dicimus esse preteritatem ecclesie et hoc ei in parre ista promissum ut satisfactiones quas ea fide eoque consilio quibus diximus confitentibus iniunxerit a ras gratas et acceptas habeat misericors deus nullique peccati precidit aut limitauit deus satisfactio nem quin et maiori et minori puti iuris diuini prout videlicet valeat experiri. Si cut enim non artauit totam ecclesiam suam et omnes diuini iuris consultus ad dandum vnum ac singulare in vnoquoque peccato consilium. Sic neque omnes equaliter peccantes ad vnam numerum et singularem satisfactionem. Et propter hoc licet ecclesie dei cui tradidit clauis regni celorum. Alijs autem aliter aperire. Et cui commissa est apotheca medicamentorum spiritualium alijs sic alijs aliter consulere et mederi et augere et minuire penitentes satisfactiones et mutare put hoc pertinere videbit ad dei gloriam et honorem et salutem penitentium expedire.

Nam hec nominabimus et numeramus officia confessionis. horum ergo omnium primum atque precipuum est officium sanctificationis. Ex quo officio quod ad absolutionem et benedictionem ipsius di

uinique nominis inuocationem vincula peccatorum dirumpunt in cordibus penitentium. Macule abstergantur gratie infunduntur venie et remissiones penarum gehennarum et etiam penitentialium de diuini largitatis munificentia tribuunt. Propter hocque maxime congruit eidem ut sanctus ipse et immaculatus sit cui ministerio et per quem penitentes et confitentes sanctificari et sperant et querunt. Congruit etiam et ut in loco sacro si fieri potest et sacrosancta ornatu confessiones audiat propter reuerentiam et sanctitatem sancti ministerij ut ut ipse locus et ornatu ministri deuotionem aut augeat aut excitet confitentibus. Existo officio incumbit idem longe facere penitentes non solum ab execrationibus peccatorum sed etiam a mundo et de his que mundi sunt deoque illos primos facere et in sepa biliter adherentes et quoties potest illos et quod illos sunt in honorem et obsequium eius.

Secundum officium est offerere. Officium iudicandi ex quo incumbit ei ut sciat singulorum delinquentium infirmitates propria et ipsa crimina ad invicem dinoscere atque distinguere videlicet ut sciat exurendum esse apostatam spiritalem immactandum esse domino sacrilegium et exheredandum esse cum tota posteritate reum maiestatis et lapidandum esse adulterum et suspendendum seu crucifigendum latronem et submergendum esse pyratam et illusionibus ac contumeliis alieni honoris raptorem et resurgendum esse seruum fugitivum et sepeliendum esse viuum perditorem apostatam aut spiritalem intelligimus omnem peccatorem christianum eo quod post susceptum ritum christianum et partem patios sacramentorum a deo recedens per mortale peccatum dyabolo adheret factus seruus ipsius. hunc exurendum diximus igne sancto qui aduersus semetipsum excrescere debet totusque flagrari donec apostasia habet in eo penitus consumatur vel igne tribulationis penalis vel igne spiritus sancti qui prope charitas nuncupatur. iuxta hunc modum et sacri legum omnem christianum peccatorem dicimus qui templum dei vel ipsemet est in seipso violauit occidens in ipso hominem scilicet spiritualiter contaminatione peccati. euerit edificium virtutum et bonorum operum subuertens excussit in cedio scilicet ire et inuidie aut odij aut cuius cunctis alteri huius pestis et hoc est quod legis prima ad Cor. iij. Sigs templum dei violauerit disperdet illum deus. Templum enim

dei sanctus est qđ estis vos. Et iterū. Ne
scitis quia templum dei estis. et spiritus
domini habitat in vobis. Templū inq̃
sunt omnes christiani opere spūs sancti di
catum et cōsecratum vt dicit Aug⁹. Meri
to ergo tam nepharius sacrilegus disper
dendus atq; macrand⁹ dñs hoc est in ei⁹
seruitio totus cōsumandus ita vt nihil sa
crilege istius execratiōis in eo remaneat
inconsumptū. Sic et reum maiestatis di
cimus esse exheredandū et exterminandū
esse cum tota progenie sua. Verbi gratia
Fornicator hoc ē reus maiestatis diuine
scilicet contra cuius honorē et dominatio
nem inimicū etiam capitalem id est dy
bolum in castrum seu ciuitatē quā ab ipō
dō singulari omagio ac ligio tenebat id
est semetipm̄ introdandū et dominūq; eius
dem feudi mortalis peccati seruitio atq;
seruituti illum cōstituit ipsoq; ciuitate vt
castro deo quantum in ipso est exhereda
uit seq; a deo recedens dyaboloq; ad he
rens hostē dei efficit fornicator ergo reus
est maiestatis huius genus seu pgenies
sunt fornicationis cogitator fornicatiōis
concupitor fornicationis delectator. In
fornicationem consentitor fornicatiōis p
petrator fornicatiōis iterator fornicatiōis
assuefactor. Deinde exusator defēsoꝝ glo
riator. Cognati vero eius atq; ppinqui
sunt plocutor pcurator receptor simili
ter intentor seu infamator. In quibus vo
lunt ut intelligantur exornator turpiū
q; cantilenariū decanator. Et omnimodo
quicquid est huius turpitudinis adiutor.
Tota ergo ista meledicta pgenies exter
minanda est cum ipō capite suo scilicet for
nicatore. Adultera vero lapidanda erit q̃
sp̄eto honorabili p̄nubio qđ euz rege re
gum christo domino p̄traxerat in baptis
mo sp̄etoq; regis celestis dotalitio oim
corruptionū atq; lenonū vilissimum eter
naq; damnatione a celesti regno fore bā
nitum dyabolū patibuloq; infernali abf
q; vlla spe redemptionis ad iudicatum
abiecta veste preciosissima ac speciosissi
ma omniumq; virtutum decore ac varie
tate cōtexta nuda et ignominia plena pec
cando seq; nec erubuit nec verita est. xpe
rito ergo lapidanda est durissimus obiur
gationibus sacroꝝum eloquioꝝum q̃ sunt
lapides lūpidissimi detorrens quibus
quondam percussus est goliath a dauid
Sicut legitur. 1. Re. xviij. Plena siquidē

adulterarū lapidatio erat i lege. Sicut le
gitur Leuiti. xx. et Johan. viij. Lapidatio
autem hic duobus modis facienda ē vel
vt audeat penitens frequenter mordinar
tissimos doctores et predicatorēs qui scilz
durius peccata reprobando p̄cucunt
Vel si ipse penitēs sacris litteris fuerit eru
ditus hoc ipse faciat semetipm̄ duriter ac
sepius obiurgando donec omnino cōfra
cta cōminuta atq; contraria sit adultera
anima eius Quia vero etiā fustigatio pe
na litteralis id est flagellatio p̄uata in
iungēda est ei vt adulter peccati sui reco
lat ad confusiōē adducentem gratiam et
gloriam. Sicut legitur Eccl. iij. et ipm̄ adul
terum pena cōsueta vindicet. Iuxta hos
modos psequendum est de alijs vt spi
ritualis pirata iniurgatur in mari lacri
marum et alieni honoris raptor hoc ē am
biciosus et inanis gloriator p̄p̄ijs irrisio
nibus atq; cōtumelijs aut alienis efficia
tur non declinans alienas irrisiones vt
p̄b̄a nisi p̄pter dei honorē et ecclesie scā
dalum irrisiones etiam et subannatores
suos habet vt iustificatiōis sue ministros
et executores et tāto amplius eas diligit
quanto ipsi magis gratis hoc est sine sum
ptu curie sue iusticijs exsequitur. Alij em̄
p̄tores non absq; sumptu et mercede tor
tores habet atq; carnifices Penitens ho
tales habet quales dixim⁹ qm̄ nō solum
vicio sed etiā improbe se ingerūt vt curie
ipius penitentis iusticijs siue iustificatiōis
absq; diminutione et fictione dulciter ex
ercent Sepeliri vero vicij intelligim⁹ in
cludi penitētem in reclusorio et intrudi in
monasterio vel a publicis cōspectib⁹ atq;
spectaculis quolibet mō secludi vel occul
tare p̄terite vite turpitudinē noue ac san
cte cōuersationis decore. Solem⁹ autem
vivos sepultos p̄p̄ie intelligere eos in q
bus adhuc qui viuūt quidē peccādi vo
luntas. Sed timore ac pudore nō mani
festatur operib⁹ ymo clausa tenetur non
audens exire in lucez manifestatiōis. Si
militer et regularis p̄fessionis omnes in
quibus vetus homo viuūt voluntate pec
candi carnalibus cogitatiōibus ac defē
deris nondum extinctis sub habitu ve
lut sudario et sub aggere claustralijs ob
seruantiarum velut tumulto viuunt sepul
ti viuūt inquinij veterib⁹ hec autem pena
videlicet sepultura viuētis magnorum
scelerum pena est apud iudices seculares

Ulex put hic intēdim? nisi de tumulis istis
prumpentes ereant in testimoniū infer-
nalis ac dyabolice resurrectionis facile in
ipsis tumulis exinguitur ppter quod pe-
riculosissimū est penitētibz et horrendū
spiritualibz oculis sepultos huius exire
de tumulis et vulgo mortui equitantes et
armis dimicantes et in hastis ludentes
familia exercitus herleckim dicuntur apō
gallicos. apud hyspanos vero exercitus
antiquus. de hīs vero et de huiusmodi in
tractatu quem de angelis et demonibus
ceterisq; spiritualibus ac nobilibus sub-
stantijs deo fauente et deo comite scribe-
re pponim? prout nobis celitus donabi-
tur dicemus.

Eritum officiū confessoris officiū
est pacifici inter deum et penitē-
tem mediatoris. Ex hoc autem of-
ficio incumbit ipsi primū nosse modos et
vias quibz pax reformari solet etiā apō
homines inter discordes qui sunt septem
inuniuerso. Primū est iudiciū. Sicut le-
gitur Prouer. xvi. Iudicium determinat
causas. Siquidem si penitens qui et pere-
at in foro penitentiali et iudicio illius stet
secundū omnes partes illius iudicii quas
in pcedentibus nominauim? et numera-
uimus pacem habebit cū deo. Nihil enī
vltra id quod iure deo adiudicandus est
a penitente regere potest In quibz om-
nibus primū est vt deo possessionē fundi
quo ipz penitens iniquissimeq; spoliavit
restituatur. fundus autem iste ipemet peni-
tens est. Secūdo vt de fructibus medio
hoc est toto peccati tempore amissis ante
ingressum litis deo per cautionē suę satis-
factionem cū alias nō possit satisfacere. hec
autem cautio intelligēda est firmitas bo-
ni ppositi non votum non iuramentum
nec etiam pmissio simplex Nullus enim
horū trium exigendū est a penitente ne
fiant laqueus maioris ruine De hīs autē
in alio tractatu de penitentia nos lacius
diximus penas vero spirituales et nō nul-
las corporales q̄s dei iniuriato: atq; male-
factor penitentiali iudicio sustinere debz
p parte numerauim?. Genera vero pati-
bulorum siue tormentorū in tractatu quē
de passione dominica sc̄psim? diligenter
et nominata et elucidata sunt. Secūdus
modus reformationis pacis dicitur vulga-
riter legitima inquisitio per quā de iure
vtriusq; partis litigantiū consistet vbi vtrā

q; partem cōtentam esse oportet eo quod
per inquisitionē ad eam pertinere inueni-
tum fuerit Si inter deū et penitētem in qui-
sitione de vtriusq; iure per fidelem ac ve-
ridicam attestationē ipsius penitētis di-
ligentissime facta. Nihil amplius sibi vē-
dicit penitens quā quod eidem inquisitō
donauerit hoc est solam cōfusione in fa-
cie solamq; culpam atq; penam culpe de-
bitam et generaliter omnia bona deo tri-
buant sibi mala Sicut legitur Daniel. ix.
Vobis confusio faciei tibi autē domino
deo nostro misericordia et ppiatio. Ni-
hil enim amplius ad se p̄tinere miser pec-
cator inueniet per actissimam examiantis-
simamq; inquisitionē quam culpam et pe-
nam meritam quibus si cōtentus esse vo-
luerit et in omnibus dei bonis nihil se pr-
sus iuris se habere recognoscens ea deo
dimiserit nullū de cetero nisi de mādato
eius aut bñplacito vsurpaturus pacē ha-
bet cū deo vt iure suo contentus et ius di-
uinū quantum est de pposito eius et vo-
luntate non inuasurus. Tercius modus
reformandi pacis dicitur per consensum
siue corde ad cor. fit autem pax per hanc
viam inter penitētem et deum cū penitēs
ad consensuendū diuine voluntati indu-
citur vtz vt facere velut siue cōsentiat p re-
cupanda dei pace et amore quod eum fa-
cere sc̄uerit diuine beneplaciti volunta-
tis. Confessoris autē est nosse in parte vo-
luntatem diuinā hoc est quā satisfactioez
ab vno quoq; penitente p peccatis suis
deus gratam habeat et acceptā. Quartus
modus est arbitrio complacito per quā
pax inter penitētem et deum reformatur
quoniam penitens arbitrio hoc est bene-
placito confessoris omnino se subdit com-
mittit et tradit prudentis enī ac fidelis cō-
fessoris voluntati ac beneplacito causas
quas aduersus habz deus similiter cōmisit
vt ita dicam? in ei? bñplacitū irascibiliter
ac irreuocabiliter cōpromisit Sigilliq; p
prij appensioe hoc est filij pprij suspensio
qui est figura et character substantie sue. Ex
p̄mo ad hebre. ac litteris euangelicis cō-
promissio; formaui Mathei. xvi. Quod
cunq; ligaueris quodcunq; solueris. Quin-
tus modus est tradere siue reddere mise-
rationē eius p̄tra quē peccati est seu deli-
cti. Sic et penitēs deo pacificat cū bene-
placito diuine miserationis omnino se tradit.
Sextus modus dono vel p̄cio. Interdū enī

placet quis pecuniā vt redimat sibi paces
quoniam pax fit inter deum et penitēte
et cum ipse penitens de consilio confesso-
ris aliqd eorū que voti sunt domino dō
offert dat sicut est ingressus religionis as-
sumptio hierosolimitane peregrinationis
et hmoi alia dona ideo vocam? qā gra-
tuito et non ex debito offeruntur Que ve-
ro mandatorū sunt siue in precepto non
dona licet debita nō donata sed reddita
sunt dicēda. Septimus modus est victo-
ria que interdū bellis fiunt paci imponit
et inimicos in subditos et seruos cōuertit
Sic interdū vincit deus penitētes aut be-
neficijs aut flagellis aut simul vtriq; so-
itaq; vt rebellare aduersus eū de cetero
vel non audeant vel non velint quin po-
tius deo seruiant vel non velint quin po-
tius deo seruiant subiugati ad pacē vero
penitentes inducere vrgētissimū ac effu-
cāssimū est eisdem ostendere quanta in-
stantia per legatos suos doctores scilicet
et predatores rogare non cessat ea q̄ pa-
cis sunt ac si rebellionē nostrā vinci formi-
darent ac si de nobis vindicare non pos-
sent nec rogare solū contentus est sed eti-
am redimere et emere toto precio diuitia-
rum celestium et regni sui. Intātam autem
insolentiā ymo dementiā nonnulli pecca-
torum abalienati sunt vt nec verbum de
pace ista hoc est sacras exhortationes au-
dire dignent. et attende q̄ oēs isti modi
pacificationū re vnū sunt facieb? atz re-

Quartū officium cōfessio-
nis est officium medici siue medi-
cantis ex quo etiā conuenit ei nos-
se distinctionē et diuersitatē pulsūz id est
motū cordis q̄ sunt desideria. Eius em̄
est nosse si desiderū reuertendi ad deum
in penitēte forte est ac validū. si vitalis ca-
lo: hoc est viuificatio dilectio q̄ deus est
fortis est in eo autē debilis si sudor lacri-
marū multus an paucus. Si vniuersalis
hoc ē omnia mēbra lauans oībusq; su-
persuans ac superinundans vt p omniū
mēbroz male administratis officiis fluat
qđ est cū ipse penitēs lugeat sigillatim pec-
cata que oculis ppetrauit et que auribus
et ita de alijs mēbris. Amplius si ipse
sudor fortis fuerit ita vt causam et radicē
morbi spūalis expulerit ita vt nullū eius
vestigium in corde penitēte remanserit.
Postmodū incumbit ei scire de ipsa satis-
factione qđ dicta debz esse et medicina pa-

riter penitēte de quo aliqd supra dixim?

Quintū officium confessoris est of-
ficiū obstetricis de quo Job. xvi.
Obstetricante manu dei ductus ē
coluber tortuosus. hebrei siquidē mulie-
res obstetricandi habent scientiā. Sicut
legitur Exo. x. hee mulieres intelligūt cō-
fessores ppter familiaritatē per qua secre-
tissima absconditissimoz peccatorū eisdē
creduntur ac reuelant. Sicut obstetrici
b? parientes mulieres ea q̄ maxime eru-
bescent maximeq; abscondita esse volunt
detegunt et cōmittunt. Secūdo ppter su-
auitatem cōtractandi et educendi partū
tenellū. Tercio ppter muliebri benigni-
tatis et cōpassionis dulcedinē. hic ergo
tota vigilantia studendi est cōfessoribus
vt cautissima sit eoz suauitas suauissima
qđ cautela inducēdis horridissimoz pec-
catorū monstris in lucē confessionis et p-
cipue ignominie passionibus id est extra
ordinarijs peccatis carnis et generaliter
oībus illis que maxime erubescētia et
confusione ora penitentiū obstruūt et per
confessionem ea egredi non sinunt.

Sextū officium est amantissimi pa-
tris. Sic em̄ excipiendus est peni-
tens a cōfessore vt ab amantissimo
patre filius rediuit? hoc est toto gaudio
et aggratulatione toto applausu atz festiui-
tate. Sic em̄ illum recipit pater misericor-
diaz quēadmodū legi? Luce. xv. de filio
p̄digo reuertente.

Septimū officium ē matris dilecte
et munusculis puulo blandientis
ad bona q̄libet inuitatis. De hoc
Dlee. ix. Lactabo eum et adducā in solici-
tudinē. Eritēū ysai. lxiij. Adybera porta
bimini et supblandietur vobis quō sicut
mater blandiatur filio ita ego cōsolabor
vos Et hoc quidē de penitentia finē facie-
mus p̄mittētes multa p̄ necessaria atq;
sulubria que nos alibi dixisse et scripsisse
memim? et in aliorū scriptis legisse. Mul-
ta autē hec diximus ad elucidationē ipsius
sacramenti. Multa etiam vt viā sacrarū
exhortationū p̄dicantibus apiremus vbi
p̄bationes inducere superfedimus eo qđ
narratio p̄ seipam illa sufficiēter declarat

Quinto loco in ordine sacramēto-
rum ponem? matrimonium. Inci-
piem? ergo auxiliāte dō et dicem?
qđ matrimonium est sancta sanctificatio et
p̄fecta societas maris et femine in gñe hūa-

no. siue vinculum siue necessitudo que eos
huius societatis facit inuicem sui in alter
utrumque debitores. Siqdem natura humana
velut arbor nobilissima et dei agricolis
placata piosissima velut ex duobus ramis est
masculus et femina cuius indicium est vis ge
neratiua que ambobus istis ramis inest
indita est. In neutro vero eorum comple
ta. Sed parte sui habet in altero et parte
in altero. Quodammodo et semen humane
generationis ex neutro eorum totaliter est
vno parti ex altero et primo ex altero. Non
enim solum semen masculinum generationi hu
mane sufficit aut solum femininum. sicut nec so
lum coagulum aut solum lac ad generandum cas
ei sic neque sola masculinitas que est virtus
abscindendi de se siue a se semine actiuum ad
generationem quod est sicut coagulum. Neque so
la feminitas que est virtus abscindendi de
se siue a se semen passiuum ad generationem
quod est sicut lac ad generationem casei. Non
in his altera istarum sola virtus coaguli ne
que virtus lactis per se virtus generatiua est
casei. Quia autem semen masculinum et semine femi
ne sicut coagulum fuit et sicut lac et legis
Job. x. Nonne sicut lac mulisti me et sicut
caseum me coagulasti. Neque figura mem
brorum genitalium tantum indicium est seu testi
monium masculinitatis aut femininitatis. Locus
in quodam genere animalium masculinum semine re
cipiat aut membrum genitale femininum tan
tum habeat id est portat et matricem femina et
contrario masculina membra habeat iudi
cium homini certissimum est ipse fructus id est
piles que non potest esse nisi duorum fructus
autem et arbor quasi correlative ad inuicem
dicuntur nec accidit vni nec dicuntur ut fru
ctus vni numero multarum arborum. Qua
re manifestum est masculinum et femininum arbor
rem semen esse in specie humana ex duo
bus ramis et vim generatiuam integram atque
completam in tota arbore et in vtroque ramo
rum huius partem sui habere ut diximus.
Amp. natura non adiuuat masculinum et
femininum vnum et vnum in opere generatiuis
Impossibile enim est ut adiunget vnum et du
as aut duos et vnum. Quare manifestum est
totalitatem et integritatem huius arboris in
duobus iam dictis ramis consistere cum
nec opus generationis perfici nisi a duo
bus dictis ramis simul adunatis nec fru
ctus esse possit nisi ex duabus naturaliter
Nullus enim naturaliter vel est vel esse potest
nisi duorum. Et propter hoc quicunque natura

liter hac operatio est naturali sola nascuntur
in specie hominum filii hominum in scriptura
tam crebro nominantur.

Is autem ita politus dicimus quod necesse
est adunationem maris et femine lo
calem esse et sanctam hoc est vincu
lo societatis quam supra nominauimus astrictam
et suam est preciosissima fructus suus arbori tam
nobili et seruanda ipsa fructificatio. Perit
autem fructificatio per sodomiam et publicam ac
prostitutam fornicationem perit fructificatio id
est opus generatiuis siue sanctificationis
quia inutiliter agitur quantum ad fructum. Pre
ter vinculum autem sanctorum societatis maris et fe
mine. Et si fructus interdum ex opere gene
rationis exoritur aut ex parte aut ex toto
perit. Cum non sit qui custodiat nutriet. edu
cet erudiat et alia necessaria ac salubria pro
li pvideat aut innumera et intollerabilia
nature pariter et gratie patris detrimenta.
Quis enim enire in tanta miseria constitute
pvideat et in tanta indigentia possit cum
ignoretur de quo plene suscepit. Quis autem
impugnando ea occasiones tante miserie
et indigentie dederit cum possim in differere
ter fuerit omnibus libidinibus prostituta
Appet ergo immanitas atque pnicies odi
bilissimarum et execrabilissimarum bestiarum so
domite semper et prostitute ac meretricie fornica
tionis Siqde bestie quasi vastie dicere sunt
a vastando secundum ysidorum. Hec autem infan
dissime belue non solum mobilia ac primo
nia vastant eorum qui spurcissimam turpitu
dinem earum perfessi sunt Sed etiam corpora
velut infernales ac dyabolice sanguisuge
et immundissimarum dissenteriarum ab homi
nabilissimum fluxum dissipant et consumunt
Et hec quod vastationes pene nulle sunt copia
ratione duarum quas faciunt velut enim pestes
seuissime ipsa semina humane generatiuis
non expectantes exortus siue primum profocant
et perungunt. Nobilissima ergo vniuer
se nature arbore seu planta scilicet humana
naturam fructu suo preciosissimo inunere
prolis orbant. Quapropter et in cellum ipsum
conferre contra pestes istas qui innume
ros ciues pripiunt et terra armari cuius ple
nitudinem et habitationis decorum tanta sui
parte perdunt ac mutant. Ipsaque natura
humana toto furore exardescere debet
cui fructus et munere prolis in ipso semine
genens absorbet et deuorat. Si enim inimi
cas humane nature bestias lupos atque ser
pentes quarum seueritas tam paucos homines

deuorat et consumit. Reliqui hominū tāta ira et odio merito impugnant et psequuntur. Quanto fortius contra bestias istas infernales gladio et igne totisq; studiis ac viribus pugnandū ē vsq; ad ipsum extimū. Si eruca et erugo ceteraq; huiusmodi pestes que non nisi detrimentū olerum aut aliarū modicorū et vilium faciunt tanto pere euitantur. Quid contra istas faciendū ē humane nature. si ppter semina custodienda agris armanē agricolae fundis et lapidibus arcibus sagittis vt coruos et cornices a deuoratiōe iporū arceant et diffugent. quāto fortius a beluis istis immanissimis ac crudelissimis humano semini ac generi puidendū ē. Et si ergo non alia de causa cōtra bestias istas seuissimas ac pestes infandissimas amore tamē ipi natu re q̄ tam nequiter q̄ tam atrociter impugnant omni gladio et igne pugnandū ē multo fortius amore grē. dum enim naturam aut extinguunt penitus aut execrabiliter inquināt nec grē nec glorie in pte illa quicq; relinquunt. Merito autem clamor sodomorū multiplicatus ad deū ascendisse dicitur Genes. xviij. Clamor inq; nature vim seu violentias in tam nepharia sui abusione patientis cōtumeliā. intāte abominationis iniquatione detrimentū et iacturam. in tanta sui fructus damnificatione. ppter has iniurias qua a sodomitis natura padebat quasi clamore multiplicato clamauit ad deū. Et est aduertendū q̄ istius spurcissime libidinis vesania vsq; ad polluendos angelos ausum sue presumptiōis erexit q̄ vt angelice pulchritudinis et puritatis nepharie istius libidinis rabies parat. Et q̄ etiam angelicis officiis id ē diuinis laudibus et sacrificijs ceterisq; sacris ministerijs consecratos tam clericos seculares q̄ sacerdotes inquinare non veretur. Et cum huius spurcie clamor solus ad quorundā ascendere potuerit nostrorū temporū fecit ne dicam finibus in ipos celos celorū. id est cetus claustraliū nephanda execratione debachat. Cuius ignominiosissime ac pfordide passionis turpitudine tanq; execrabiles vt q̄ ea homines se polluerunt quasi hoc non sciuerit deus multiplicatus inde clamor si cut diximus ad eum ascenderit. Sed tanq; aspectu hoc pbare volens descēderit. In quo facto q̄ sit ei odibilis nephanda ista flagitiositas duabus rebus ostendit.

Prīmū in hoc q̄ ipsemet ad iudicandum damndū ex vlciscendū scelus istud taz detestabile p semetipm licz in angelis descendit. Scōo quia ipsa quattuor elemēta cōtra pestem istā cōmouit et exandescere fecit et ignis ē adurens cū sulphure et aer concutiens et subuertēs tanq; tempestas et terra absorbens atq; deglutiens et aqua submergens contra tam execrandum ne phas diuino nutu et imperio velut densa ta acie pugnauerūt. Quoniam autem ignominia sodomitica et pstituta ac publice libidinis fornicatio ipam nature humane fecunditatē ad sterilitatē redigunt. Huiusq; diuine plantationis nobilissimum fructum in ipis seminib; suffocant et pextingant. Et hoc tam euidenter tanq; indubitata supuacū ē iudicamus contra istas immanissimas beluas disceptare rationibus. Sed hoc solū refecare pdicandum est publice clamādū vt tanta seueritate diuine iusticie semel damnate bestie ferro et igne exterminent. Destitutio enim et vastitas quā faciūt sufficere debet ad destructionem et extirpationem iparum.

Uinc autem descendamus ad destruendū quoscūq; concubitus pter matrimoniales. et ostendam q̄ concubitus ois illicitus ē. Incipientes ergo ab altiori dicimus q̄ voluptas luxurie nō debet causa eē cuiusq; opis. Sicut neq; cupiditas aut superbia aut aliq; alia hmoi pestium. Omne enim opus qd dat ad vicium seu peccatū vicium est et peccatum. Et si enim arbor creatura dei ē et bona fit tamen male amans illā et male plantans et male agricolans eandē male agit et culpabiliter. Siue enī plantetur ad luxuriam siue ad auariciam. siue ad supbiā exercendam certum ē q̄ male plantat licz bona ipa sit et bonum. Idem est de seminatione triticea et cuiuslibet alterius grani quantūcūq; bonū salubre vtile ac necessariū sit. tamen si seminetur ppter malum inde faciendū ipse tamen qui seminat peccat et non solum in seminibus corporalibus ita se habet. sed etiam in spiritualibus. Qui enim seminat quantūcūq; salubrem ac necessariam doctrinam ex mala intentione quemadmodū heretici q̄ interdū vera ac salubria seminant vt falsa dolose admisceant et vt eisde; in falsis creditur manifestum est eos peccare et male agere et seminationē eorum licet sit verorū

ac salubritati malū ē. eo q̄ seductoriā et fallacem. Manifestū ergo ē bonitatē fructus aut etiā seminis quācumq̄ sit aut etiā q̄liscūq̄ sit hoc ē corporalis siue spiritualis nō phibere seminationē aut plantationē ēē malā. Seminatio etiā et plantatio ceteraq̄ opationes ex causis suis. alijsq̄ circūstancijs bone aut male sunt. Nec sufficit bonitas eius q̄ ex quacūq̄ operatione puenit bonā efficere operationē. Alioquin p̄dino inde et accusatio iudeorū contra xpm dñm nō solū bone sed etiā optime ex necessitate fuissent. Cum ex eis mūdi salus et redemptio quodāmodo prouenerūt. Quia ergo cōmixtio maris et femine in natura humana re ipsa et subiecto seminationis proles que utiq̄ ples magnū naturē ē et magnū dei opus atq̄ mirabile necesse ē si ex mala causa vel intentione facta fuerit nec phibebit hec bonitas proles. neq̄ obstabit quin mala sit. mala ē autē omnis opatio p̄uata debito fine. Quia ergo cōmixtionis seu seminationis finis debitus et primus ē fructus proles. Manifestū ē si isto fine p̄uata fuerit ipsam esse malam. Amplius. si p̄pter voluptatē tñ sit cōmixtio maris et femine cū debeat esse fructus proles. Manifestū ē ipsam cōmixtionem ēē abusiū. Abusio enim est detorsio a debito fine in aliū. et hec abusiū contra naturā ē ut inimica sodomia. Amplius. qui iactat semen tritici vel alterius grani in agro non intentione ut fructus inde subrescat. Sed aliq̄ alia quacūq̄ ex causa quātū in eo est nō solū nō seminat sed semē dissipat atq̄ dissipat et agro pariter et semine abutens. Cū alius vsus sperfionis seminis in agro inquitū ager ē nō possit esse q̄ seminatio. Amp. manifestū ē vim generatī tam in mare q̄ in femina ad opus generationis et fructū q̄ ples ē et nō ad voluptatē licet voluptas huius operis incidat vel accadat. Quia p̄pter uti instrumentis genitalib⁹ seu genitaliis ad voluptatē tñ ē abuti eis dē et p̄pter hoc peccare. Peccatū etiā ē declinatio a rectitudine. Quare declinare a rectitudine vsus debiti siue a recto vsu peccare est. Amplius. cū pedes creati sūt ad gressū si quis eis uti velit ab aliud q̄ gressū phibeat et comoditatē nullā adferat manifestū ē eū peccare abusione. Hoc autē dicim⁹ q̄ pedibus ad calcandas vias ut vinū inde exprimat. Et alias multas comoditates uti pos-

sumus. Voluptas autē carnalis non solū nullā comoditatē affert. Sed etiā comoditates spirituales aufert et prohibet et se ipsa p̄nitiosa ē. Est etiā in se ipsa velut vinus inebrians mentē humanā et velut declinatio rigorē eius et virtutē eius emolliens et eneruas et omīno virilitatē ei⁹ effeminās. Et est velut caligo oculos mentis obtenebrans et velut aqua profunda mētem immergens et velut laqueus et vinculū ipsas captiuās et velut toxicū ipam. Et quoniam contraria ē spiritualibus et sublimib⁹ gaudijs et ab illis animā hūanā omīno auertit palatū cordis adeo inficiens ut nullus bonū sublime ac nobile eidē sapere p̄mitat sicut et cōtrario ē ut q̄bus spiritualia et eterna sapiunt quicq̄ palatū cordis spiritualiū deliciarū habent sensitiua. eis necessario desipiāt et abominabiles sūt deliciae corporales p̄pter qd q̄ eas gustauerint ab his id ē a corporalibus tanq̄ a spurcijs et abominationib⁹ fugietes lōge se faciunt. Unde Aug⁹. Suftrato spiritu desipit omnis caro. Erynus et sanctis p̄ribus in vitas patrum abominatio ē deo omnis voluptas carnalis. Quare manifestum ē voluptatē carnis tanq̄ pestē bonorū spiritualiū vastatricē et exterminandā esse q̄tenus natura patit et fugiendā et eā maxime q̄ in ope generatiōis carnalis. Quemadmodū dicit Aug⁹ in libro soliloquiorū. Nihil adeo animos viriles effeminat nīhil adeo animū ex arce virutis deicit ut muliebria blādimēta opus quidē illud sine quoyroz hri nō potest. Illa ei maxime ē et captiuās et inebrians et effeminās atq̄ immerges et obtenebrās mentē humanā magisq̄ absorbēs. Quia si ipsa nō tā fugienda ē q̄ etiā exterminanda q̄ten⁹ hūane corruptionis infirmitas patit et nature fecunditas p̄mittit. Manifestū ē p̄pter ipsā obtinēdā nihil ēē oīno faciendū. Temperanda ergo et frenanda ē ibi vbi effugi aut exterminari penit⁹ nō potest. Et q̄ multiplicatio p̄cubinarū et etiā vxorū effrenatio ei⁹ est et excessus eiusq̄ maior inflamatio. Manifestum ē nec p̄cubinas neq̄ vxores ēē multiplicandas. cū ei⁹ morib⁹ et sublimibus bonis hoc ē spiritualib⁹ et eternis totalit⁹ intendere debeat mens hūana utpote ad illa obtinēda creata et cōdita et amore illorū ac desiderijs ardere illā deceat. Imo q̄ tenus potest oporteat cōtrarij amoris contrariorūq̄ desideriorū flamas necesse ha-

bet aut extinguere si pualet aut saltem p
posse repmere. Quare necesse est intentio
huius flamarum aut omnino si potest a se
auertere aut salte minuere hoc quaten
potest. potest autem vlt ad vna. Vna em
sufficit in dubitater no dico effrenate luxu
rie sed repisse concupiscencie et ad humane vere
cundie modestia temperare. Et q etia ma
nifestu e q salubre quaqz vtile sit bonum
viginutis et pntencie du qeqd detrahatur
concupiscencie carnalib spiritualib deside
rijs addit. Et diminutio corporaliu deside
rior ac delectationu augmeratio sit spiri
tualiu. Quapropt psumptio et extermina
tio istoz plenitudo erit et psumptio illoz.
Ipa ei experientia certissimu e q quib ista
minuitur augent illa et eoduerso. Qd ve
re intelligebat q dixit. Renuit solari ani
ma mea volens vii felici pmerito amissione
psolutionis delectationu tpaliu seu corpo
raliu cosolationu deliciaru spiritualium et
eternaru saluberrimo psilio comunitate.
Amplius. quoniam inter vnus maris
et femine comixtionis opus generatiois p
ficatur et fructus plis consequitur q finis
e et fructus vltis generatiue ppter quem
solu et creata e et mari et femine indita si
cutiam in pcedentibus diximus necesse est
vt adinuice pactione pualis se obliget sa
cteque societatis vinculo se obstringat ita vt
non sit alteri liberu arbitriu alteru relinq
re vt quoadmodu associat eos natura ad
opus generationis sic et eos associat puz
gale vinculu ad vite punionem ad plis
educationem eruditionem totaqz cosequentem
eiusdem pvisionem. hoc ei natura in omni ge
nere ad ius et taqz lege ac statutu dei om
nipotentis ostendit. Si ei obligati viri cou
galit pa cionu vinculis vxores tam leui
ter tantoqz piculo tam ipartu qz plis taqz
sepe dimittunt ac derelinquunt qd heretybi
tanta e ineruditio sensui humano et tata
qz lubricitas et incostancia atqz pueritas
humane voluntatis. Si ei mala q puene
runt ex huius disidij et discessionib quib
mares feminis no adheret no mrimoni
ali alteru p stulticia sue voluntatis dimit
tit. nec numeru habet nec estimationem en
am cu magna multitudo viroz et muliez
vinculis mrimonialib astricti sibi inuice
adhereat absqz sepatioe quata eet abys
z inensitas huius maloz si nullu et nulla
mrimonialium vinculoz obligatio reti
nent. Quia ergo p leges atq statuta ptra

mala voluntaria humano generi consuli
necessario p lege atq statutu occurrendu
fuit. Quare lex statuenda fuit de necessita
te de mrimonijs contrahendis atq seruan
dis de fornicationibus et sodomis exter
minandis. Et sicut cohercendi fuerunt homi
nes p lege posita a spurcijs sodomorum
et fornicationu ita et copellendi fuerint ma
trimonialis societate et federis inire con
sortia vel quod e perfectio ymo angelice
punitatis seruare scilicet corporis castitate.
Amplius. aut frenanda e ista bestia. bestia
scz concupiscencie carnalis tante indomabi
liratis taqz ifrenate impetuositate aut no
Qd si in nullo frenanda vel restringenda
est quid restat nisi vt habeat natura hui
na in omnia flagicia non solu sodomitica
sed in alias etia nephandas abhominat
iones ac detestabiles spurcias ita vt nec
etiam a punionem brutoru animaliu co
stineat. Si vero restringenda eam dixerit
sed vltu mulieru limitanda quemadmo
dum phidus machometus in lege sua di
xit vt casti essent omnes preter qua in mu
lieres. qui etiam voluit vt vnusqzqz viroz
quattuor haberet vxores legitimas em
plicas vero et captiuas qz vellet et exhibe
re posset. Et hic quida erro: multas habz
destructiones. Primu quia viroz et mulie
rum similis est in parte ista conditio nisi
q concupiscencia muliebris vehementior
est. et ppter hoc magis fuit ei consulendu
de multitudine viroz qz viris de multitu
dine vxoz. Quare statuendu fuit iuxta p
fidiaz ipius vt vnaqueqz mulier iuxta ve
hementia libidinis sue et possibilitate di
uiciaru suaru seu facultatu habere mul
titudinem viroz. Qd neqz natura patit
sicut ostendit neq vnqua aliqua ex mu
lieribus hoc attentare presumpsit. Secdo
ipsa natura contradicit cu naturaliter no
sit tanto maior multitudo feminaru qua
viroz vt vnusquisqz viroz posset habe
re multitudinem muliez. Natura ergo ipa
manifeste contradicit huic erro: que ma
res et feminas in specie humana numero
pene pficiat absqz excessu sensibili seu p
ceptibili vbi pculdubio si excessus a parte
masculoz numeri esse verisimile aut e est
speciei humane que puidencia diuina re
gitur et ad ministrat. Et sicut adiuvat ma
sculum et feminam et vna ad opus gene
rationis. ita etia pcreet vnu et vna non
vnum et multas neq vna et multos. Cu

q error magis

est ipsa natura vel species humana velut
ager diuina virtute secundatus et largita
te redundans mares et feminas velut ar-
bores ut diximus idita virtute generatiua
fructiferas in se producat. nec sunt fructifere
arbores iste nec consistere possint nisi ex vi-
uis ramis maris scilicet et femine sicut nullus
ex ramis istis absque paratione sibi congrua
enti virtutis generatiue naturaliter nascitur.
Ita nullus sine congruo adiutorio et consor-
tio sui corporis naturaliter nascitur. Quare
re verisimile est et perfectioni nature necessarium
diuineque. Puidēcie illam regentis et admi-
nistrans conuenientissimum ut naturaliter
numero pares nascantur mares et femine
in vniuersitate generis humani. **A**mplius.
Ipsa natura contrarietatis hoc ipsum
requirit contraria vero veri nominis in omnibus
equalia sunt naturaliter. Mas autem et femina
masculinitasque et femininitas vero nominis con-
traria sunt. Quare et virtutes numero natu-
ra habet equales. Sicut legitur Genes. iij.
Masculi et femina creauit eos non est dictum
masculi et femina. Nec est audiendus Aristoteles
qui dixit in libro suo de naturis animalium
quod femina est mas imperfectus. Eodem enim modo
necesse habet dicere quod mas est femina per-
fecta; sententia sapit heresim sodomiticam.
Nos autem dicimus quod masculinitas vis ge-
neratiua est actiua ut supra diximus. Et femi-
nitas vis generatiua passiva et vtraque est
bona et laudanda dispositio atque perfectio in
suo subiecto et femininitas est adiutrix siue
adiutorium masculinitatis. Quare ergo ex
mare et femina quasi ex duobus ramis consi-
stit arbor ista preciosissima et vis generatiua
seu fructificatiua huius arboris erit et con-
sistit ex duobus viribus dictis. Natura au-
tem nihil gignit naturaliter incopletum neque
actiuam sine passiuo neque adiutorium sine ad-
iuuabili neque id quod natum est esse consortis vel
habeat consortem sine consorte neque vnaque ra-
mum solum naturam producit sed arbores inte-
gras. **M**anifestum ergo est vnicuique ma-
ri femina naturaliter ipsam naturam produ-
cere. Quod autem pereunt vel pestem vel gladio
interdum mares interdum femine propter inten-
tionem nature est et actioni est quantum ad ipsam.
Quod autem perit de vniuersitate indiuiduorum
humane speciei naturali defectu ac propter vir-
tutem generatiuam eidem reparatur instanter usque
ad terminum a creatore generationi et corrup-
tioni prefiniuntur quem usualiter vocamus finem
vite presentis et seculi huius. Tercio vero con-

tradit naturalis equitas atque iusticia po-
tentes ei et diuites secundum proficiam machometi
absque iniuria pauperum et impotentium faciet
eos sine vxoribus. aut saltem magnam partem
eorum. Quapropter destruetur ager iste di-
uine plantationis pro parte magna ramis in-
numerabilibus adiutorio ad fructum ne-
cessario prout et consortio aliorum et amo-
rum iniquissime destituitur siquidem scilicet decem po-
tentibus in vna regione habere viginti milia
feminarum necessarium multos viros ibi fa-
cient esse sine vxoribus cum numerus mulie-
rum eis et alijs viris sufficere non possit.
Hoc autem est contra naturalem equitatem eui-
dentissime scilicet ut cogatur arbor iste con-
tra naturalem secunditatem steriles esse per po-
tenciam et diuitias superiorum.

Euertamur ergo et dicamus quod cum
per leges et statuta occurrentibus sit
malis quod diximus per matrimonium
autem occurrunt illis malis maxime pro virgi-
nitate ei et continentia in paucis obuiare
malis eisdem necessario concedere fuerunt le-
ges et statuta de praebedis matrimonijs
et suandis cum eorum sequelis ac accesso-
rijs. Quia vero omnis positus est lex confor-
tis esse debet et consona nature et non contra-
ria maxime secundum naturam ipsam constituitur
necesse est leges et statuta de matrimonijs con-
cordare nature. Sic ergo vnum et vnam adu-
nat binosque tamen coniungit ad perficiendam
opus generationis. Sic et lex binos et bi-
nas coniungere debet matrimonio seu ma-
trimonialiter. **A**mplius. si extrema con-
sistit in duobus necessario et media. Quia
ergo extrema consistit in duobus scilicet vis
generatiua et ples. ples ei non est nisi duo-
rum filius aut filia et vis generatiua duorum
et duarum est ut diximus. Ipsum opus etiam
am generationis quod est vnum medium in
duobus consistit scilicet vno mare et vna fe-
mina. Quare et reliquum medium scilicet matri-
monium quod est quasi generandi officium. **A**mp.
cum vir et femina coniunguntur matrimonio
aliter aut dant sibi inuicem ius plenum alter
utendi corpore alterius opere generationis
aut alter dat alter non. aut in parte siue pro-
pter sibi inuicem hoc concedunt. Si totaliter
et integre manifestum est quod non potest esse ma-
trimonium nisi inter vnum et vnam. Impossibi-
le ei est duas pleno iure aliquid possidere di-
uisim ita videlicet quod vtraque illud pleno iure
possideat. Quod admodum impossibile est
agrum aliquem vel fundum duorum non esse

ita q̄ vtriusq; sit pleno iure et de seruo si-
militer. Si enim plenus iure esset vir iste isti
us mulieris quantum ad usum corporis sui prius
galen non nisi de licencia ipsius posset alia
mulier eo de iure vti hoc autem factum est cum
pleno esset alterius secundum hoc. Postquam enim ple-
no iure esset illius alterius indubitanter abs-
que licentia et assensu ponis imo ea contradi-
cere liceret eidez eo vti. Quod si dixerit quod al-
terius plenus corporis sui alteri quantum ad
usum corporale alter vero non. Ecce mani-
festum est quod ex altera parte non est matrimonium.
Sed sicut solet dici claudicatio est ex alte-
ra parte propter inquisitionem consensus. Et quod
non dat ius vtriusque corporis suo illi alii. sed
ad tempus ut meretrix aut concubina aut
amator turpis aut fornicator. Inter ama-
tum autem et amasiam et si sit turpis consuetudo.
nemo tamen vocat vinculum turpis societa-
tis que est inter eos matrimonium. Consentire
enim ad tempus vel dare usum corporis ad
tempus non est contractus illo modo matrimonialis.
Si autem dicat ita vir volo ita vti corpori tuo.
cum voluero et volo sicut te vti corpe meo quam
similiter voluero et quod diu. Manifestum
est quoniam iste remotior est a matrimoniali con-
sensu quam meretrix vel amasia. Meretrix ei
et amasia non sibi totum retinet ius corporis
sui. Ad tempus enim corpus suum vtriusque po-
nit in voluntate vel potestate amantis vel
fornicantis iste autem totum sibi retinet et to-
tum ponit in sola voluntate sua. Qua de cau-
sa non contrahit matrimonium. proculdubio nec
consensus eius matrimonialis est illo modo. sed
fornicatoris tamen multoties aut non erunt
vir aut vtroque si neuter alteri plenum ius in
corpore suo dederit. Si ei altero solo non
dante necesse est eos non esse matrimonium pro-
pter inseparabilem coherenciam et conexiorem
correlatiuorum. Multo fortius neutro dan-
te alterius ius huius. Quia propter huiusmas-
z femina habebunt se inuicem sicut amator
turpis et eius amasia et sicut fornicator et
meretrix turpitudine inuicem voluntarie ope-
rantes. Manifestum ergo est et clarum iam non
aliter esse matrimonium inter mare et feminam
matrimonium inquam veri nominis nisi plenum ius
conjugalis usus vtriusque alteri in corpe suo de-
derit. Ex quo declaratum est consequenter nec esse
nec potuisse vtriusque esse matrimonium nisi inter
vnum et vnam. nec aliquem virum nunquam potuisse
scilicet habere plures mulieres veri nominis
Quare quoniam plures scilicet habuisse legum
tur necessario aut omnes fuerunt concubine. aut

omnes propter vnam. Et quam matrimonium sola homi-
nos edificat. cognationes propagat. fami-
lias multiplicat. Civitates seu populos con-
gregat seu coadunat. et per illa sola fornicati-
onis turpitudinibus et ignominiarum flagi-
tium ceterisque malis quam numeravimus. quod adeo
inimica ac pestifera sunt nature humane
apparet euidenter quam utile quam honestum quam
que fecunditati nature humane necessarium et
felicitati future acquirere expedies sit ma-
trimonium inire iuraque eorum servare. **A**ma-
plius. si non est sic firma adherencia societatis
que maris et femine sed liberum sit eis atque lici-
tum ad inuicem coniungi et ab inuicem voluntate
sua discedere cum rarissima inueniat inter
mares et feminas diuturna perseverantia con-
cordia sequi ex multis inuicem aut odiant fa-
stidiunt aut alias coniunctiones affectat seu
coniunctiones. **M**anifestum est quod pibit in
maximo generis humani esse non solum edifi-
catio domorum sed tandem congregatio popu-
lorum et civitatum. pibit etiam pietas parentum
in filios et filiorum in parentes: peribit in nunc
re necessitudines hoc est amoris indissolu-
bilia vincula cum se inuicem non agnoscant. vi-
delicet nec parentes filios nec filii parentes.
nec fratres se inuicem nec cognati. Cum enim
graviora instabunt eis onera apte femina-
rum hoc est graviditas eas deprehendent vel su-
spiciabuntur eas dimittent. Propter quod pe-
ribit bonum educationis parvulorum in ma-
ximo generis humani pibit etiam innu-
era multitudo parvulorum propter defectum edu-
cationis. Peribit et bonum educationis ipso-
rum ceterisque provisiones ut diximus. **M**a-
nifestum ergo est necesse fuisse et esse ut firme-
tur coniunctio siue societas maris et femine
in genere humano. Non potest autem fieri
firme nisi efficat iuris perpetui. Coniunctio
autem siue societas verissima definitio est
matrimonium. Ius autem istud idcirco perpe-
tuum dicimus quod mare et femina obligat et astra-
git ad suam inuicem societatem istam. ius vero
propter hoc dicimus quod sine iniuria et iniquitate
neutri licet contrahere. Et quoniam iura so-
la non sufficiunt componere mores hominum
nec eos instruere et formare ut decet nobili-
tatem nature et speciei humane propter innas-
tam eis aut consuetam virilitatem hoc est desiderio-
rum aut aliarum passionum effrenitatem. Ex quibus
promissus sunt honestissimorum preceptorum et
transgredi limites et irrumpere vincula neces-
sari fuit timor quo insanissima ista com-
pesceretur audacia et ius seu potestas que

non potui emendare

iniqua compmeretur violentia. Quapropter necessaria fuit lex que terrore cōminatione icuteret et magistratus q gladio publice potestatis transgressores repmit. Ex quibus iam declaratū tibi ē vnde ortus habuit lex de fustigandis. sen aliter puniēdis adulteris et lex de lenonibus eiciendis d ciuitatibus. Et quoniam lex nō ē nisi honestas p hos magistratū aut scriptura reuelata ante p mulgata imposita sen indicta populis. Magistratus aut nō ē nisi mynister ipsius legis. Manifestū ē q honestas ē diuine auctoritatis statutū. Manifestus ē et clari q omnis mynister hui⁹ legi mi nister dei ē et si sit popli magistratus sicut dicit Apl's in. iij. ad Roma. Et quoniam d hīs q ptinet ad magistratū nihil faciēdū ē inconsulto magistratu nisi scdm qd dī clauerint magistratus. Manifestū est mrimonia nō eē contrabēda nisi per magistratū cui cōmissum ē matrimonia iudicare. Hic aut ē magistratus ecclesiasticus siue clerus. Quare p ecclesiaz contrabēda sunt mrimonia. Et ideo p prelatū ecclesie q totius ecclesie vices et auctoritates gerit vel p eius vicariū ad hoc ab eo deputatū. Si qs autē dixerit q liberū ē sibi dare potestatem et ius corporis sui cui voluerit et quonens siue qd diu voluerit. maxime de assensu recipientis cui licitum ē renūciare iuri suo put voluerit. Dicim⁹ q errat pncipiosissime. Prīmū q si nō licet filio familias ante emancipationē suā quicqz d se vlt de suis disponere sed totaliter ē in cōsilio et dispositione patris familias. Et si quid se tus egerit ipso iure irritū ē a patre familias reuocaf. Dēs autē viri et femine filij familias sunt patris celestis dei scilz omnipotentis nullo tēpore emancipabiles. ergo multo fortius non licet eis quicqz de se vlt suis contra preceptum eius aut voluntatez facere. Si enim hoc debetur patribus familias carnalib⁹ quāto fortius patri illi ex q omnis paternitas in celo et in terra nominatur. Sicut legitur ad Eph. iij. **A**mplius. si non licet pupillo qz diu sub tutela patris est quicqz de se vel suis facere absqz voluntate tutoris. ex necessitate autem semper sub tutela dei sumus. Quare nunqz licet nobis quicqz de nobis vlt nostris facere preter eius voluntatem et assensum. Validissimū autem est argumentū de seruo qui de corpore suo nec de alijs quicqz facere potest nisi de voluntate domini sui

Incomparabiliter autē pinguiori ac plenior vite seruitutis deo subditi sumus qz serui dominis suis corporalibus. Quare nihil nobis multo fortius de nobis aut nostris facere licet nisi de assensu et voluntate ipsius. Si autē querat vnde addiscā voluntatem dei in parte ista. Respondeo q omnis honestas est dei voluntas. Lex autem honestatis est dei voluntas p scripturā reuelata. Quare manifestū ē firmitatem dico matrimoniale et honestatem esse et dei voluntatem. **A**mplius. quia manifestū est dei voluntatem esse vt multiplicentur indiuidua speciei humane in mundo et vt multiplicentur sicut maxime decet et maxime expedit pro statu corruptionis istius. maxime autem decet sicut maxime honestum est sicut maxime ē longe ab inhonestate et turpitudine. Et hoc est p matrimonium. Maxime autem expedit sicut maxime est longe a nocumentis et periculis et hoc iterum est per matrimonium sicut ostendim⁹. Quoniam scilicet alie vie habent nocumenta et pericula absqz nūmero et estimatione. **M**anifestū ergo q non est voluntas beneplaciti dei vt multiplicentur indiuidua speciei humane p aliam viam in mundo isto qz per matrimonium. Multiplicentur intelligimus hoc ē vt fiat opus multiplicationis siue generationis aliter qz per matrimonium intelligatur actiue q dictum est sub hoc sensu. nō est voluntas dei vt multiplicentur indiuidua huiusmodi id ē vt seinuicem multiplicent. Qz si dixerit quis multiplicatio generis humani bonuz est et ppter illam ē vis generatiua mihi a deo data et mulieri illi similiter data fecunditas velut agro nobilissimo volo in agro illo seminare nobilissimum fructum plis. Et de isto respondimus q similiter errat. Non enim licet tibi seminare in agro non tuo. Non autē potest fieri ager tuus nisi per matrimonium quare non licet tibi seminare in agro illo donec tibi per mrimonium tuus effectus fuerit. Tertū em est q in alieno agro nulli seminare licet preter voluntatem domini cuius est ager. Qz si dixerit cuius est ager ille ipsius mulieris est. nos iaz remouimus hoc. nec sequitur si potest tibi dare corpus suum mulier illa ad tempus qd ideo possit hoc facere ad horam. Quem admodum episcopus potest dare prebendam alicui iure perpetuo non tamē ad di

em vel horam licet et hinc asum. Manifestum sit limitatum esse et prescriptum auctoritate diuina ut non possint dare in corporibus suis quantum ad opus generationis nisi ius perpetuum et hoc propter bona que ex perpetuitate et firmitate iuris istius proueniunt et mala que ex contrariis prouenerent. bona autem que enumerauimus videlicet edificationes domorum. propagationes cognationum. multiplicationes familiarum. congregationes urbium seu populorum. Et iterum pueri seu procuratio enixarum. educatio liberorum. custodia et eruditio eorum. totaque consequens prouisio illorum. hec inquam omnia bona intelligimus prouenire ex matrimonio secundum quod et in pluribus individuis humane speciei. licet autem in aliquibus eorum bona ista ex matrimonio non proueniunt. quia in paucissimis. hoc accidit propter multiplices causas et causas. Non ideo tamen cessare debuit lex generalis de matrimonio. Nulla enim lex est lata contra maleficia que malefactores omnes compescat et a maleficijs absterreat. Lex enim lata de latronibus suspendenda non omnes latrones a latrocinijs retrahit et ad hunc modum se habet de alijs ut in pluribus autem et ut in maximo huius leges faciunt quod per eas intenditur. In paucis autem et raro secus accidit et contrarium fit. Quoad modum ergo natura humana intendit complere matrimonium membrorum et decorum et in omni individuo suo. Contrario tamen multis casibus et causis interdum accidit videlicet ut excedenter generentur numero membrorum excedentes. ut qui nascuntur senos digitos habentes in manibus. alij diminuti ut qui nascuntur ternos vel quaternos digitos habentes. Sic lex omnis que veri nominis lex est. et omnis magistratus suum implens officium. decorem honestatis et compositionem morum intendit in subditos qui licet non in omnes proueniant per sollicitudinem magistratus propter paucorum maliciam ac rebellionem publici boni quod in plures prouenit nec cessare nec omitti debet. Non enim propter paucorum transgressionem lex euacuanda est nec propter paucorum rebellionem magistratus desistere debet a sue conjunctionis officio. Si quis autem dixerit uxorem habeo sterilem cum possem in alia forma feminea generare.

eius sterilitas impedit fecunditatem meam. non sum compellendus in agro sterili seminare. cessat hec causa matrimonij. scilicet fructus proles qui nullus omnino potest ex ea succrescere. absoluedus ergo sum a vinculo matrimoniali quo ei me astringi. Respondemus quia non solus fructus proles causa est matrimonij neque totum bonum istius proles. fortassis autem locum habuisset ab initio ipsa sterilitas ut matrimonium contrahendum impediret et omnino cuius sterilitas certa esset tribuenda non esset. Postquam autem ius ei perpetuum acquisitum est in te et corpore tuo sine culpa sua. quin merito hoc requirat. non priuabitur illo.

Epilogus.

Quia iam declarauimus necessitatem et utilitatem matrimonij et causas dedimus atque probationes propter quas firma debet esse atque perpetua coniunctio siue societatis maris et femine. Et quia omnis alia eorum coniunctio ad opus generationis turpis et omnino illicita. Enumeramus etiam et nominauimus bona pro parte que ex matrimonijs proueniunt.

Euertamur nunc ad ostendendam et declarandam honestatem ac sanctitatem matrimonij aliaque bona propter que etiam sacramenti nomine dignum est et inter sacramenta numeratum. et que sit perfectio societatis ipsius queque debita que sibi inuicem debent coniuges seu coniugati. Deinde respondentes contradictionibus sarracenorum et aliorum qui de matrimonio male senserant. erroresque eorum palam facientes finem faciemus tractatus istius.

Sciamus ergo quia honestatis matrimonij decor licet ex turpitudine inhonestatis contrarij sui satis eluceat in proximo fieri manifesta. Quicquid enim naturale est honestum est. Manifestum autem est quia matrimonium a deo naturale est ut etiam in nonnullis brutis animalibus ipsa natura illud instituisse videatur. sicut apparet in volatilibus scilicet columbis turturibus et cyconijs et penne in omnibus alijs. De gressibilibus autem maxime in uelis que in opere generationis velut fidem coniugij sibi inuicem inuoluntate seruunt adulterium non ferentes. Amplius quia honestas est inhonestati maxime repugnat illas que maxime secundum se

destruit matrimonium autem scilicet se turpitudinem fornicationis ac meretricij ceteraque flagitia destruit et impugnat ut ipsa contrarietate quam habet ad illa adherere omnino privari est illi quod est coniungi multis. Et iterum adherere perpetuo contrarium est ei quod est adherere ad ipsos siue ad hominem. Si coniungi liber siue volutarie. Sic et coniungi inseparabiliter privari est ei quod est coniungi masculo aut multis iuxta copulationes privationis. Quia ergo ista matrimonij sunt per se et in se honesta. Illa autem contraria matrimonio et in seipsis inhonestas ac turpia. manifesta est honestas matrimonij quod sua contrarietate tantam inhonestatem destruit et repellit. Amplius. quoniam decor est quod decet. Nulla autem coniunctio decentior est quam actui et passui in quantum talia sunt adiuvabilis et adiutorij agricolantis et agri. partiumque in suo toto conveniens coniunctio et ramorum in arbore sua. Hec autem omnia matrimonium est. Apparet ergo decor ipsius ex ipsa decetia quam mare decet femina et econverso. Quod si quis dixerit quod iuvenem masculum non decet femina fetula nec secundum sterilis. Et propter hoc matrimonium inter huiusmodi non est decoris. dicimus quod eodem modo dicere posset quod strabonem non decet recte aspiciens. aut econverso. Et videtur non decet ceca. Et sapientem non decet stultitia. et egrum non decet sana. et econverso. aut recte ambulanti clauda. Illa ei et per accidens sunt tanquam casu. alia seorsum longe ab intentione et ratione matrimonij. Accidit autem a longe matrimonio propter personas in quibus sunt quibus et accidit ut sit inter eas matrimonium. Nullatenus autem in matrimonio vel de matrimonio est homini indecentia nec tangit ipsum. Si quis autem decorem naturalem generis humani diligenter consideret inveniet ipsum per matrimonium velut arborem speciosam fructiferam Sicut legitur bier. xj. Et sicut agrum plentem cui benedixit dominus Gen. xviij. Domine vero pinguatorum invenies sicut arbores frondosas ac fructibus onustas quas meretricum aut sodomia non exusserit. aut fornicatio non dirupert. aut sterilitas seu aliud incommodum non occasionaverit. Que vero decor generis humani occupat sodomia sicut exusta sunt Que vero occupat fornicatio et meretricum sunt sicut conculeata. Que vero sterilitas sicut arida seu arefacta quantum ad fructum generationis carnalis Sicut legitur ysa. lvi. Non dicat eunuchus. Ecce ego lignum aridum.

Ancitas autem matrimonij. Primum est elongatio a turpitudine et exeratione prohibitorum turpitudinum et immundiciarum. Illa ei debet esse intentio habentium ut ab hijs per matrimonium longe se faciant. Secundo ex custodia et retractione contra fortis ab huiusmodi. Tercio ex iugo perpetue fuitutis quo se subicit alter alteri absque participatione. Quarto ex susceptione onerum videlicet provisionis educationis et ceterorum que numeravimus. Quinto ex susceptione regiminis ipsius uxoris quod dicimus quantum ad virum. in regimine totius domus pars sollicitudinis incumbit uxori. Ad eam uxorem recipit solummodo exhibendam in necessarijs victus et vestitus. sed etiam regendam compositione morum ipsius et eruditioneque et correctione quatenus sibi est perficienda. Nec reputes levi curam et onus modicum regimen mulieris unius. Sexto ex fructu plus. per se solum licet magnum bonum sit coniunctionem terrae maris et femine sanctificare non sufficeret. Septimo vero ex ipso sacramento quod ipsum matrimonium sacrum signum est matrimonij spiritualis. Quod esse debet inter deum et animam humanam. ut quomodocumque vir coniunctione et amplexu carnali de uxore querat et intendit in ea generare filios litterales siue carnales. sic sciatur recolat et legat in ipso suo matrimonio velut exemplo et coniunctione charitas et amplexu ex anima ipsa sua filios spirituales hoc est bonorum operum sobolem et plenum. Et nisi ex ipso viro semine transfunditur carnalis generationis in ipsam uxorem ut concipiat et pariat alios nec conceptura nec paritura plenum carnalem. sic sciatur ab omni fructu bonorum operum animam suam remanere sterilem nisi a deo spirituali viro illius vivificum semen verbi dei et diuine gratie infundatur. Legat etiam in libro sacramenti eiusdem ut quomodocumque iure matrimonij carnalis istius subiecta est regimini eius uxoris et animam suam subiectam deo exhibeat legibus eius et iussis in nullo contradicere legat et quantum ut quomodocumque uxorem suam vult esse speciosam et ornata scilicet sibi per omnia placetem Sic et animam suam decore virtutum speciosam per omnia placetem deo exhibere studeat tanquam eiusdem spiritualis sponsa. legat et quantum ut sicut castitate corporalem zelat in uxore sic et deum sciatur imo amplius incommensabiliter deum zelare castitatem spiritalem in anima illius legat et sexto ut sicut

ipsam vxorem decet habere curā domus
videlicet vt munda sit custodiaq; z educa-
tione filiorū sic z deus animā eiusdes vult
curā et sollicitudinē gerere domus consci-
encie sue scyvt munda sit ab omni inquina-
mēto carnis et spiritus. et vt educet et nu-
triat pinguedine deuotionis. et lachryma-
rū cōtinuitate. et assuefactionis filios bo-
norū opey. Ista em̄ tria sunt que maxime
nutriūt eos et augmētāt. Deinde custodi-
at eos p timorē humilitatē ac disciplinam
que sunt custodes fidelissimi oim bonorū
pp̄ hoc bonū scz sacramētū qd̄ ē radix et
causa optima ac p̄cipua cōiunctionis ma-
ris z femine. Vbi autēz alter piūgū bonū
istud impugnat in altero p̄iūnat. separā-
di sunt abinuicē ne bonū cui militare po-
tissimū debet ip̄a p̄iunctio econtrario ipu-
gnet et destruat. Et attende qd̄ ip̄um sacra-
mentū matrimoniū fortissimā habet imp̄-
fione spiritualis m̄imoniū p̄pteruehemē-
tā rememorationis ip̄ius. Assidue enī il-
lud piūgibus quātū in ip̄o ē rememoratē
imp̄mit. et p̄pter hoc fortissimū ē adiuto-
rū ap̄te ista uehemētēq; imp̄ssimū sancti-
tatis. Sanctitas ei nō est nisi elōgatio ab
execrationib; z cōtaminationib; viciozū
z peccatorū. Et adhēctia totalis ad deum
In pte vero aliorū bonorū sex que iaz no-
minauim; z numerauim;. Jam tibi claz
ē qd̄ efficat sit adiutor; z pelut instrumen-
tū sanctificationis. Cū p̄ ip̄um oēs luxurie
turpitudines z abhominaciones p̄pellā-
rur. Quid autē pietatis habeat z beneficē-
cie tū spiritualis q̄ corp̄alis ip̄m regimen
vxois eruditioq; liberorū ceteraq; i parte
ista a nobis iam dicta euidenter ostendūt.
Et qbus omnibus manifestum ē cōiuges
q̄ hēc oia bona z singula in sua m̄imoni-
ali cōiunctione incenderūt z p̄pter sola se
binuicē m̄imonialit̄ cōiuncti sunt non so-
lū p̄dentissime s; etiā sanctissime esse con-
iunctos Et iste modus coniūctionis ē quē
laudauit raphael archāgel; thobie Tho-
bie. vi. Qui vō salte in generali bona ma-
trimoniū p̄ m̄imoniū intendūt z querunt
Nec sigillatim illa ac distince nō nouerūt
p̄ia intēctione ac laudāda cōiungunt Qui
vō m̄imonio contrariū intendunt verbi-
grā. Qui amore explēde libidinis sue tū
forinsecus matrimonia ineunt. potest eis
p̄ici sicut idē archāgelus in eodē dicit p̄-
uātere demoniū z an veri nois matrimo-
niū cōtrahāt. questio ē apud nonnullos.

Non ei videtur matrimonialis eē cōsensu
sus inter hūm̄i sed amatorius tū p̄sertim
cū dicit Aug. Q. uehemēs amator vxo-
ris adulter ē. Et alibi. Adulter est q̄ in vxo-
re p̄p̄a querit transitoriam voluptatem.
Amplius. cum omnia bona matrimo-
niū excludat ab intēctione sua z consensu
q̄liter iudicabitur p̄sensu hui; m̄imoni-
alis. Amplius. Cū p̄iunctio istorū forni-
catoria sit vel amatoria tū. Qualiter erit
sacramētū sp̄ialis p̄iunctionis siue m̄i-
monij int̄ animā humanā z deū. Respo-
dem;. Q. z si amor explēde libidinis sue
solus illos moneat vel eorum alternz ad
oia tamē onera matrimoniū vterq; se ob-
ligat p̄actione piūgali hoc est ad vxorē re-
gendā z exhibendā z seruandā z fidē tho-
ri z oia alia onera q̄ noiauius. Quē ad
modum autē siqs baptizaret causa luxu-
rie tū concupiscēs scz sp̄icē alicui; xp̄iane
mulier; quā alit nō posset nisi baptizaret
ne baptizaret z vterq; sacramētū baptis-
mū reciperet. Sic z iste vterq; sacramētū matri-
monij p̄cipit et si non recta intēctione p̄sens
sus etiā iste z si amore libidinis sit tū m̄i-
monialis cū ē non fornicarius aut amato-
rius. Nō ei in solā libidinē consentit. S; etiā
in omnia onera m̄imoniū z ad omia
illa portāda se obligat sic z ille q̄ causa lu-
xurie sue explēde tū baptizat non i solā
luxuriā consentit sed etiā in hoc vt baptis-
zetur z xp̄ianus fiat z ad oia agēda et sus-
stinēda q̄ xp̄ianissimi sunt se obligat ip̄a
susceptione baptisimi sic et ille ip̄a suscep-
tione matrimoniū. Et quemadmodū mul-
ti xp̄iani sarracenicē viuunt aut iudaicē si
ne sarracenicizant aut iudaizant in multis
Juxta p̄satum verbum. Inquinantes z
polluentes quantum in ip̄is est. Sicut il-
li sacramentum baptisimi. Utrum autem
peccet mortaliter qui causa voluptatē caro-
nalis tū vxorem suam cognoscat si qs que-
rat. Respondemus qd̄ non. licet enim vo-
luptatem intendat et non alium finē. nō
tamen excludit alium finem siue aliud bo-
num. et Ideo non peccat mortaliter sancti-
tate matrimoniū excusante. Sed si matri-
monium p̄pter solam voluptatem carnis
aut solā auariciā aut supbiā ab initio inij-
et contraxit matrimonium. bonis autem
exclusis ac neglectis. hoc est non curatis.
ibi verisimile est illū peccasse mortaliter si
adulter sit ad oq; puer; atz eruditus vt ta-
lia nosse merito debeat. Aliud enī est ad

bona et impetu et vehementia concupiscentie trahi. aliud est tota vita scilicet dare concupiscentie sequi illi quodammodo perpetuo dedicare quod indubitate facit qui sic matrimonium contrahit. Quod si forte in hoc primum bis siue assiduus sit ut uxorem suam amore solo voluptatis cognoscat. Ita iuxta verbum augustinus illa ut adultera seu fornicatoria habet. non ut uxorem. Non ei possidet hominem bonas suum in sanctificatione et honore sed in passione desiderii sicut gentes que ignorant deum. Sicut dicit Apostolus in. iij. prime ad Thessal. Uas autem suum intelligitur vel corpus proprium vel corpus uxoris. quorum utrumque sanctificatione et honore possidendum est non incontaminacione et pudelia. Intendere ergo debet in ipso opere coniugali utrumque coniugum vel ius mutue seruitutis quod est reddere debitum. propter quod dicit Apostolus in. vii. prime ad Cor. Quia vir non habet potestatem corporis sui sed mulier nec e converso. vel fructus prolis. sicut Anna Thobie. vii. Vel remedium fornicationis et hoc tam sibi quam coniugi. Non ei ut ipse solus effugiat fornicationem cognoscere debet uxorem. sed etiam ut ipsa uxorem. Non ei sibi soli alteruter cauere debet quoniam etiam alter alteri. Commune ei remedium ambo est matrimonium. Et propter hoc neuter debet sibi illud solitarie vel singulariter videri. Quod si forte per aliquam surreptionem nihil horum que diximus intendens alter coniugum. Vel utrumque aliquando commisceant non adiudicamus alterutrum eorum propter hoc morti eterne. nec tamen a culpa veniali eos dicimus immunes.

Item debet et matrimonium non per amissionem sanctitatis et benedictione vel oratione sacerdotali sine qua nunquam celebrandum est matrimonium quia quicumque preterierint aut declinauerint. nisi metu iusto. aut alia causa necessaria non sunt coniuges habendi sed fornicarii nec filij eorum legitimi esse censendi. Si ei nec cibum sumendum est absque oratione et benedictione sacerdotali ubi sacerdotis est copia nec aliquod opus est leue aut modicum quod operis nomine dignum sit aggrediendum vel faciendum absque benedictione et diuina inuocatione sicut dicit Apostolus i. iij. ad Col. Omnia quecumque facitis in verbo aut opere omnia in nomine domini iesu christi facite gratias agentes et deo patri per ipsum. Amplius. quia gratia sanctificationis per matrimonium querenda et exercitationes carnalium contuminationum exterminande. Ipseque coniunctio maris et femine sanctificanda est per carnis illecebras et antiquas

serpentis insidias. gratia vero sanctificationis et puritas spiritualis nec deo acceptabilius queri nec efficacius aut facilius obtineri a premissis quam gratiosissimis ecclesie precibus. non solum saluberrimum sed etiam decens necessarium nubentibus impendi. sacerdotales benedictiones et orationes ecclesie fieri super eos quibus eis matrimonialis sanctitas impetretur. Amplius. bonum pacis et concordie siue quibus bona matrimonij non preueniunt eis quorum preces sibi non sufficiunt per ecclesiam que nunquam per largissimum largitor omnium bonorum dei repulsum patitur. sicut tractatu baptismi declarauimus. Cuius preces autem quibus vacent postulandum impetrandum est a deo quod solus illud prestare potest quod masculini et femini ab initio creauit coniunctionem eorum sanctificauit eosque ad multiplicationem suam benedictione fecundauit. Amplius. manifestum est uxores patriarcharum fuisse steriles videlicet Sara et Rebecca. Sicut legitur Gen. xv. iij. et xv. et orationibus eorum fecunditate impetrasse. Sicut legitur ibidem de alijs multa exempla sunt in veteri testamento et in nouo de Elizabeth Luce. i. Quibus exemplis quod aliquid edacens coniuges quibus bonum fecunditatem a premissis coniugum per orationes ecclesie obtinere etiam si opus est per naturam. Amplius. si contra omne periculum oratione munedi sumus. Ubi autem castitas in maiori periculo esse potest quam iuxta incentiuum libidinis scilicet ubi vir iuxta uxorem et uxor iuxta virum. Ubi vero corpus mulieris in maiori periculo esse potest quam in partu. Tunc ergo propter pericula spiritualia. tum propter corporalia adiutus di sunt et muniendi nubentes oratione et benedictione sacerdotali que est oratio totius ecclesie. Amplius. si nemo religiose eruditus vel plantat arborem vel iserit vel ramum iterum iserit ramum ramo absque benedictione et diuini nominis inuocatione. Quotofortis? ramus iserit scilicet et mas et femina coniungendi non sunt absque oratione et diuini nominis inuocatione. Amplius. si primi materiales lapides in edificio domus materialis non ponuntur absque oratione et benedictione quotofortis in edificio domus spiritualis non sunt ponendi seu coniungendi isti lapides primi masculus et femina et ut ad unum dicamus quia coniunctio maris et femine prima est contuminationi libidinis ac vicinissima et sola virtute diuina superabilis nullum opus est magis adiuvandum magisque muniendum oratione et benedictione sacerdotali.

Ergo quia matrimonium superius di-
ximus vinculum perfecte societatis.
Restat nobis determinare pres so-
cietatis istius. Hanc ergo prima est in ipsa ve-
ra religione que est diuine honorificetie de-
bitus cultus. Cum autem vere religionis
vterque debitor sit per se tamen ex vinculo mrimo-
niali debent in ea sibi inuicem ad eam ser-
uanda augenda aut amplianda in tota que
domo sua non solum in filios dilatare sol-
licite ac fideliter adiuuare. Vera enim re-
ligio est obseruantia. hoc est integra et illesa
iuris matrimonialis quod est vel esse debet in-
ter deum et qualibet animam humanam. Hoc ma-
trimonium tractum est inter omnes et reli-
gionis perfectiores et deum. In hac ergo soci-
etate debent esse coniuges fidelesque sibi inuicem vt
proximus coadiutores. vt alter alterum de-
uiare a veritate religionis non sinat. et ipsam
veram religionem per acriter ac desperate
correctionis contumacia impugnante. con-
silio ecclesie deserat. Huiusmodi autem causas iam
assignauimus. videlicet ne matrimonium quod
religionem veram et dei cultum fouere ac nu-
trire debet. matrimonio spirituali militare to-
taliter ac seruire. ipsum discindat atque distru-
pat. Et hoc est consilium apostoli in. vii. prima ad
Cor. Intelligimus autem istam impugnatio-
nem esse religionis quantum ad fidem et cultum non
quantum ad mores. Non enim si vir cogere ve-
lit uxorem ad furandum vel rapiendum vel eti-
am fornicandum. vel ad quodcumque aliud
quod christianum nomen et professionem non aufe-
ret. dicimus matrimonium esse sepandum. nec lice-
re uxori vt propter hoc ad alia vota se trans-
ferat. Sed si infirma est viri molestias in
parte ferre non valeat. consilio et auctoritate ec-
clesie se cedendum ei esse a viro ad tempus expe-
ctareque et procurare prudenter si potest corre-
ctionem ipsi. Secunda pars coniugal societatis est com-
munio corporum ad opus coniugale seu genera-
tionis. Tercia communio bonorum temporalium qui-
bus non licet alter alteri fraudem facere. Quar-
ta communio est hominum propter quam est custodienda
seu inuicem ac seruanda puidendi sibi inuicem
tam in sanitate quam in firmitate. Quia est com-
munio hominum liberorum totiusque familie que
sunt educatio eruditio regum et in posterum
pauisio. Est ergo perfecta societas ex hijs
quatuor communibus et in hijs integre totali-
terque consistit et ad istam societatem se obli-
gat ad omnesque partes ipsius quicunque ma-
trimoniali vinculo sibi inuicem astringuntur.
Epylogus.

Adm ergo declaratum est tibi quid est
matrimonium quoniam ipsum est san-
cta ac sanctificatiua ac perfecta soci-
etas maris et femine in genere humano. Et
quoniam sanctitas eius primum ex vii. bonis que ex eo
proueniunt. primum ex benedictione nuptiali et
sanctificatione sacerdotali. Et quoniam ipsum est
perfecta societas sicut perfecte societatis vincu-
lum. Proiauiimusque tibi et nueruimus pres.
societatis istius videlicet quinq. comuni-
ones quas non est necesse vt repetamus. Conse-
quenter vero destruimus voluptatem ipsam car-
nale omnis percubitus. Potest ei voluptas
tamen habere spirituale concubitus licet carnale sit
omne ei opus virtutis aut habet delectatio-
nem aut habere potest. iuxta illud quod dictum est in
psal. In custodiendis illis retributio mul-
ta. Hoc est suauitas et hilaritas in ipsis opi-
bus et executione mandatorum dei. Qua pro-
pter si fuerit opus coniugale ex iusticia red-
dendi debitum. vel ex charitate custodiendi
se vel uxorem a macula vel contaminatione
fornicationis. Nemo dubitare debet quin
ex opere isto possit esse in corde operantis
aliquando delectatio spiritualis.

Adipiamus ergo adiunximus deo pro-
sequi bestiam istam que maiorem partem
generis humani ab initio usque ad
finem deuorare et absorbere non cessat per-
cucientes ipsam in ipsa radice sua. Primum
enim concupiscencia quam si precidere acumi-
ne disputatoris celesti virtute preualuerimus
exterminabitur ipsa et destruetur radicitus.
Dicamus ergo quod membra genitalia nula-
lum habent privilegium exceptionis que libe-
ra sunt et exempta a subiectione et obedi-
entia rationis seu liberi arbitrii seu libere
voluntati subiecta. Ergo sunt naturali le-
ge et iure rationi subiecta sicut et cetera me-
bra exteriora ergo non licet eis moueri con-
tra prohibitionem et voluntatem rationis. quod si mo-
uent iniuste mouent. quod contra ius ipsi ra-
tionis et contra iusticiam obediencie quam natu-
rali lege debent ipsi rationi. *Amplius.* omnis
voluntas rationis sane et nulla ex parte errat
bona et iusta est. Et ab hijs quibus de iure impe-
rat facienda. iure autem nature ratio imperat
omnibus viribus inferioribus omnibus carnis me-
bris. Sanissime autem et absque omni errore vult
ratio gerere membra genitalium et pacem omni-
modam virtutis castimonie que motu membrorum
huiusmodi nequissime impugnat. Quare membra
genitalia lege nature quiescere debent ac cessa-
re ab huiusmodi motibus ad iussum vel imperium rationis

Amplius. Concupiscit & caro aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem ut dicit Apostolus in. v. ad Galathas. Et nos omnes et singuli hoc ipsum ipsa experientia sensus ultra quod opus est cognoscimus. Aut ergo iustum habet bellum aduersus spiritum caro. aut non. Si iustum ergo spiritus habet bellum. iniustum siue iniquum aduersus carnem. quare iniquum est vel iniustum spiritum vincere carnem. Non est ergo adiuuandus spiritus contra carnes. Inique ergo laborauerunt tot milia sanctorum dimicantes tam strennuiter cum spiritu contra carnem. **A**mplius. Si iustum est bellum carnis contra spiritum ergo iustum est eam vincere. Quare adiuuanda erit in isto bello contra spiritum. et sequitur ex hoc quod spiritus teneatur desistere a rebellionem et repugnantia contra carnem et ita tenebitur cedere et succubere carni et subire fuitur eius turpissimam atque nequissimam. Quare persistere se omni vicio et desiderio carnis et abire post omnia flagicia. et passiones ignominie. Restat ergo iniquum esse et iniustum bellum carnis contra spiritum. Compescenda est autem caro ab omni eo quod iniquum et iniustum est. Compescenda ergo est ab omni rebellionem contra spiritum. Quare ab omni concupiscencia siue concupiscere contra spiritum. Nullus ergo motus concupiscencie contra spiritum sustinendus ergo occidendus vel extinguendus. **A**mplius. si totum bellum carnis contra spiritum est iniquum ergo omnes bellatores carnis contra spiritum iniqui. Quare totus exercitus carnis qui militat aduersus spiritum iniquus. Quare et omnes acies exercitus ipsius. ergo et prima que est primus motus. et secunda que est delectationum contra consensum. Et tertia que est consensuum. et quarta que est operum. et quinta que est consuetudinum. et sexta que est executionum. et septima que est defensionum et octaua que est gloriationum de huiusmodi. et nona que est dogmatizationum et predicationum quibus dogmatizantur et predicantur opera carnis. Et decima que est impugnationum puritatis ac mundicie carnalis quod siue aperte siue occulte castitas carnis et mundicia impugnantur. siue detrahendo. siue disputando siue insidiando siue vim aut violentiam inferendo.

Et quia impugnandum est contra exercitum carnis usque ad interitionem

et generaliter contra omnia vicia et peccata. Non enim est victoria de hijs nisi per mortificationem et extinctionem. Cum enim hostes visibiles vinci salicet possunt et viuere esseque victi simul et viuere. vicia tamen et peccata sola sua mortificatione vincantur nec unquam victa esse possint nisi mortua fuerint vita solaque vicia sua de nobis triumphant. hoc est eo solo quod in nobis viuunt et quatenus viuunt nos vincunt. **M**anifestum igitur est quoniam primi motus concupiscencie carnis occidendi sunt. et non sunt occidendi. nisi propter iniquitatem rebellionis aduersus spiritum et suam culpabilitatem. Manifestum ergo est quod omnes sequentes acies multo fortius occidendos. Prima enim acies minimam habet culpe. Secunda plus et sic deinceps. Quoniam autem omni istarum acierum velut dux et regina est ipsa voluptas carnalis cui et sub qua militat. multo fortius ipsa occidenda est. **A**mplius. si omnes motus ad eam vel in eam occidendus est et hoc unquam non nisi propter eam multo fortius est ipsa occidenda. **A**mplius. si omnis via eius siue quod ipsa veniat siue qua veniat in ipsam occidenda est ac primum. **M**anifestum est quod et ipsa exterminanda est a nobis et nos longe faciendi ab ea. **A**mplius. cum ipsa sit per quam et propter quam caro pugnat contra spiritum et per quam maxime fortis est et preualet contra spiritum. ipseque spiritus maxime debilis contra ipsam. adiunus autem sit spiritus contra carnem maxime occidenda est euidenter.

Testatur autem huic veritati ipsa natura humana que motus istos vniuersaliter erubescit et membra genitalia pluresque alia occultat et abscondit erubescens appitionem ipsorum et aspectum. Cum enim erubescencia sit iuste reprehensionis nimis fit autem ista erubescencia in quolibet individuorum speciei humane naturaliter. **M**anifestum est timorem istum esse nature. timor autem nature vniuersalis non potest esse iniustus aut indebitus. Merito ergo et iuste timet natura humana reprehensionem in huiusmodi motibus. Iure ergo reprehendi sunt motus isti. **A**mplius. quoniam ipsa erubescencia est confessio quodammodo culpe. erubescit autem vniuersaliter natura humana huiusmodi motus ergo prestat esse culpabiles. Confessio autem nature vniuersalis mendare eam non potest. nec eius testimonium. Ipsa ergo attestatione natura manifestum est ipsos esse culpabiles. Et hoc

est in d ubi tater causa ppter quam mēbra genitalia absconduntur et erubescunt aspe ctus eorum. qā radix erubescende concu piscencie sedem habet in ipis a qua et pu denda noiata sunt. Iudicium autē hmoi ē qā erubescit pueri aspectui huiusmo di membroru vel abscondunt ea ab ocul hominū qā huius motus incipiāt fieri in eis. Qui motus quātomagis inualuerint et increbuerint. tanto amplius inualescat erubescencia illorum. sollicitudo abscon dendi ea. **A**mp. et si aliud non habe ret perniciē voluptas carnalis qā ea qā di ximus videlicet qā inebriat mentē huma nā: et transuertit sensum ipius: atq; corrum pit palatū spirituale ipius. facies ei desipe re omne spirituale bonum ac nobile. tan dem vō ex toto auertit a deo et a vera reli gione que ē digna honozificencia et cultū ei solus debitus ei q; acceptus. Recte autē attendētibz manifestū ē naturā hūanā ad verā honestatē que vera religio est. et ad cultū ipius dei q; vere sanctificatio est dei rite collentū creatū ac conditam esse Quare manifestū ē nature hūane inimi cissimā ē hanc de qā agimus carnis volup tatē. **Q**uā si q; dixerit q; immoderata voluptas ē que auertit a deo et supiducit obliuionē ipius. Querendū ē ab eo cuius mōi sit illa quā intelligit. moderatam lege mōi q; quā legē supra tetigimus neces se habet confiteri. omne aliā inimicā esse nature humane. Et ppter hoc i placabilif psequendā ē hoc ē qd intendebamus. Si vō intelligat moderatā congruēcia et pos sibilitate ipius corpis humani. Inuenit autē hec diuersitas in hoibus ex diuersita te complexionū alij magis potētes sint in vfu mulierū. alij minus. alij penitē ipso tentes. Intelligit ergo moderatā esse vo luptatē complexionī corpis adequatā ac pportionatā. Immoderatā vō compleri onē et possibilitatē corpis excedentē. Quia vō sic immoderata voluptas minor est sic moderata maior. Que autem minor ē mi nus inebriat et captiuat mentem humanā minusq; auertit a deo. Quare moderata voluptas carnis iuxta itentioē suā magis inimica est nature hūane. Voluptas em̄ in desiderio est vāit rilius nō in facietate Et ppter hoc qui maxime eam sequuntur ipsam nūme assequuntur. **A**mplius. sic maxime amantibz voluptatē eam mari me sapit ipsa et maxime desipit voluptas

spiritualis. Sic econuerso maxime aman tibz delicias spūales maxime sapiūt ipse maxime desipiunt eis carnales. Quid er go respōdebit aduersari? aut vterq; isto rum habent palatū cordis sanum et bene dispositū aut nō Impossibile aut euidē ter ē q; vterq;. Cum em̄ p traria indicēt de saporibus hūis. necessario errat alteri eoz siue palatum cordis alterutroz. Palatus em̄ cui desipit quod ei sape debet aut ecō trario necessitate errat. sicut vifus qui iu dicat album nigrū et ecōuerso. Alterutroz vero eorum errare necesse est. ergo vel ne cesse errare sapiētes in eo et ex eo maxime sapientes sunt q; in eis sapiūt bona spūa lia et desipiunt delicie carnales. vel errare luxurios qui ex hoc maxime insipientes et habēdi sunt et habent q; in eis sapiūt vi les ac sordide delicie et desipiūt nobiles et

Rocedamus aut vteri mōde. **P**us et ingram. Vtrū veri nois vo luptas sit ista de qua hic agimus Videtur em̄ veri nois voluptas q; tanto ope qritur tantq; dispēdijs compatur. a qua nec etiā viri sanctissimi nisi diuini mu nerē admirādo adiutorio se ptingit aut cō pescūt. Deinde ex diffinitioibz delectati onis que sunt coniunctio conueniētis cum conueniēti et pceptio rei que naturalis est virtuti apphendenti. Conueniētis autem cum cōueniente coniunctio est maris et fe mine pmixtio. veri nois ergo voluptas ē siue delectatio cū ei pueniat ipa nois ra tio. Ad hunc modū se habet et de alia ra tione. virtuti em̄ tangibili que est in mem bris generatiōis naturalis est. hoc ē na turaliter pueniens correlatiua et coadiuti ua generatiōi. pars adiuuantis corpis. **A**mp. cum in brutis animalibz iuenia tur pcupiscētia et desiderū huius volupta tis. et hoc de natura tū nullaten? autē ex pte damnationū vel originali corruptiōe et nullo modo ex pto vī ppter peccatum atq; vī pena sed vī natura tū et velut lex q dam diuine institutiōis. ergo in specie hu mana quantū ad id q; cū brutis aīalibus habet pmyne necessario erit hmoi pcupi scentia seu desiderū nō vī plaga neq; vī cor ruptio. sed vī natura et lex diuine instituti onis ppter quod etiā in brutis animalibz vocat ius naturale. hui? at iudiciū vide tur q; in omni indiuiduo speciei hūane inuenitur ista dispositio et concupiscen tia et desiderū hmoi voluptatē. Que em̄

accidit pter naturam et afforis adueniunt
substantiis. in paucis repiunt individuis
et raro. merito ergo videtur esse naturalis hu-
iusmodi concupiscentia seu desiderium nihil aut
naturale in honestum vel illicitum est seu pec-
catum. Quare videtur amor huiusmodi volupta-
tis licitus esse. amor autem illicitus aut mali ne-
cessario illicitus et malus est. voluptas ergo
ista nec mala est nec illicita. Rursum autem
in hoc quod nec vera nec veri nominis voluptas
est ista. sed somniata tamen propter quod et de-
lectamentum somnij vocata est. Sapientia. vii.
Quod admodum autem mulieribus grauidis
carbones et cineres suauiter sapienter interdum
et propter eos naturaliter cibis naturaliter
quod sapidis et delectabilibus preferunt. audistis
magis appetit. et ipse error: trutis appeti-
ue huius corruptio palati corporis mentis eius
delectationes gustabile et quodammodo eas
somnia facit illas. Sic corruptio palati in-
terioris ac spiritualis. hoc est palati cordis
mentis nobis suauitatem esse seu volupta-
tem quod reuera non est suauitas vel vo-
luptas. sic et scabioso ipsa scabies et pruri-
go scabiei mentis suauitatem esse in scalp-
ione et in cutis sue laceratione. cum reuera
non sit veri nominis ibi voluptas sicut appetit
e contrario. amaritudo enim saluie et sumus
colere meretur febricitanti amaritudinem
amigdalorum. cum reuera in eo amaritudo
non sit ymo dulcedo sit et vehementia famis
mentitur suauitatem interdum saporis in eo
in quo est. Sicut legitur. puer. xviij. Anima
esuriens amaram pro dulce sumit. Sic iob. xij.
Cum singula repisset ad ea cum dolore curre-
bat. et eiusdem sexto. Que prius nolebat tan-
gere anima mea. nunc pro angustia cibi mei
sunt. Sic vehementia et prurigo concupis-
centie mentitur convenientem conuictionem que
non est. Et voluptatem ubi non est. Et hoc
appetit in abominatione sodomitica So-
lomo ubi manifestum est disconuenientes cum
disconueniente coniunctio. Ita autem declara-
uimus quod originalis corruptio et brutalitas
in nobis plaga est. Et quod vniuersalitas ipsius
et perpetuitas iudicium sunt. non quod a natura
sint. sed potius quod non a casu ymo ex pui-
dencia et iusticia illata. Sed neque hoc quod in
quolibet in diuino specie humane inue-
nitur ista dispositio seu concupiscentia et de-
siderium voluptatis huius iudicium est
quod naturalia sint hoc est ab ipsa natura sed
potius quod ipsi nature illata. Quod si quis
dixerit quod virtus animalis et virtus spua-

lis due sunt virtutes. quod admodum tam
visibilis quam virtus audibilis suas ha-
bent propriam delectationem et suum proprium
delectabile. ita nihil prohibet utraque illarum
similiter se suam propriam habere pro-
prium delectabile. vel sua propria delecta-
bilis. Et sic vires ipse non sunt contrarie ad
inuicem sic nec delectationes. Sed quod ad-
modum delectatio que est secundum visum im-
pedit ne illa hora sit delectatio secundum audi-
tum. et illud impedimentum non est ex con-
trarietate que sit inter visum et auditum aut
inter delectas eorum cum pculdubio contra-
ria ipsa non sunt. sed potius ex impibilitate
mentis humane et aggrauatione. quam pati-
tur. hoc est ex corruptione corporis propter
quas parui se non possunt simul pluribus ob-
iectis mens humana. nec vacare dum est in
corpore. quasi toto potest incubens vix
soli donec abstrahatur ab illa. Responde-
mus quod ipso sensu et experientia manifestum
est illud quod est aniale in nobis rebeliare
aduersus id quod est spirituale in nobis cum
debeat iure nature omnino esse subditum et
ex toto obediens. et hac dominatione ami-
fisse spirituale nostrum non casu sed pui-
dencia. neque immerito et absque culpa sed iusti-
cia irreprehensibili atque iudicio cuncta regere
et ad ministrum dei. Quod enim iure ad no-
strum spirituale pertinet absque iniuria eidem
auferri non potuit nisi ablationem istam me-
ruerit alicuius culpa. Alterutrum ergo duorum
vel utriusque forsitan necesse est factum fuisse
se in natura humana. videlicet vel ut spi-
rituale nostrum debilitatum sit a fortitudine
sua naturali et depressum ab altitudine do-
minationis istius quibus prece et superesse
iure et lege nature debebat ei quod est ania-
le in nobis a debita subiectione eiectionem
usque in rebellionem. et a sua debilitate in ista
insolentia confirmatum. ut iam non liberta-
ter imperio superioris sui hoc est eius quod
est in nobis spirituale moueatur. sed quem-
admodum in brutis necessitati violentia fe-
ratur. et sicut furiosus ruptis vinculis et ca-
thenis in seipsum deinde in alios seuire con-
tendit iugo legitime et naturalis seruitus
tis abiectio. cuius figura est demoniacus
ille euangelicus qui frequenter in aquam et
in ignem se peribat. Sicut legitur. Mar-
ci. ix. Nec aliter audiendi sunt quam pecudes
gens epicurorum qui posuerunt vires ania-
les in nobis ad aniales seu carnales deli-
cias creatas et conditas esse tanquam ad su-

mus bonū et summū finem. Tunc enim in promeliā suā vires hūmōi creasset deo si ppter hūmōi delicias ipsas creasset. et ppter hoc non ad delicias naturales. s; ad exquisita flagitia execrandaq; libidines potissimū create essent. cū passiōes ignominie maiores videātur habere delicias quā visus naturales. Alioquin ne tanto ardore nec vehemētia ad eas trahi nec tāta difficultate ab eis reuocari posse viderentur flagitiosi. Idem dicim⁹ de alijs tāta studio sitate coquorū et hystrionū et cogitatis delicijs. que omnes sicut dixim⁹ quia maxima eē videntur q; pbat studio sitas ac labor: eas querentiū et studio sitas ipa. quia maxime deo contumelio se sunt vipote religionem ac cultum eius maxime destruentes. eiusq; obliuionē maxime inducentes. in sui ipsius iniuriam et contumeliā vires aniales pculdubio creass; hūmōi delicias illas nobis dedisset. Nō est ergo simile de visu et auditu cū neuter alteri iniuriē dum iustum seu iniunctus sibi ab imperāte virtute peragit officium. Manifestū ergo est de omnibus que diximus fugiendā esse omnē corpis voluptatem hoc tū fm magis et minus fugiendā ipamq; esse vt laqueū irretitiōis. vt picez in gnationis. vt vinculi captiuationis vt ignem spūalis exustionis. hoc est quo spūrituale nostrū exurit omniaq; bona nostra spūalia id ē vtutes eoꝝ opa tā extiora quā interiora penitus cremantur. fugiendā etiā vt aquam extinctionis que spūrituale nrm quo ad omnē viuificū calorem extinguit. Silt etiā vt aquā immersionis vbi totus chorus virtutum et gratiarū submergitur. vt virium insanissime debilitationis vt toxicum pessime ac turpissime enecationis. vt adulteria fallacissime blaudationis. et vt spūcia execrāde ab hominatiois. Cū quomā anec effugere neq; etiaz fugare possibile est cōitati hominū in statu presentis corruptiōis absq; deterimento fructus nobilissimi quā plem diximus et absq; nature nostre multiplicatio nis. Necessario cōsulendū fuit generi humano et ex cogitāda ac puidenda via media. ad bibendūq; remediū quo nec ipa fugeretur in dānum fructificationis. neq; post eam abijretur in tam multiplicē perniciem euntū. Jam autē declarauim⁹ nullū esse remediū nullamq; viam mediā qua occurratur vtriq; istozum periculoꝝ

pieter matrimoniū. Quisquis dixerit in opibus nature op⁹ generatiōis eximium est ppter preciositatez fructus. et ideo creator et institutor nature instituit ipsum inter omnia corpora delectabili⁹ vt ei op⁹ ppenius et instant⁹ intenderet. Si em̄ tanta diligentia et labore instatur ab ipis hoib⁹ multiplicatiōi ceteroz animalū imo etiā mltofortius instandū ē multiplicatiōi hoim. Respondem⁹ q; et iste fruct⁹ ē sicut equus et mulus quibus non est intellectus. Sicut em̄ delectatiō in potu aut cibo magis facit et auget vehemētia et ardor sitis et famis quā ipsa potatio et comestio. sic et delectatiō in vsu mulieris facit vehemētia et ardor concupiscētie. et sic comestio et potatio per seipsas non sunt delectabiles sed per esuriem et sitim. Sic nec comitio maris et femine per seipsam delectabilis est delectatiōe carnali habet em̄ delectationem spūalem hūmōi comitio duplicem pnam s; naturales quā faciūt spes et amor plis. cuius similis inuenitur in omni aratore et seminatore et omnis generis agricolatore. quibus spes et amor fructus etiam acerbissimos labores agricolantiū delectabiles faciūt. Quia vō ea que a creatore sunt. ordinata sunt contra ordinem vero est vt id quod melius ē sit ppter minus bonū. aut id quod nobili⁹ est sit ppter vilius. Vili⁹ autē ē voluptas ex opere generatiōis quā ipm et minus bona quare nunquā ex ordinatiōe creatoris est op⁹ generatiōis ppter voluptatem que est ex illo. Ampli⁹. cū vis generatiua non sit nisi ppter fructum plis ex institutione creatoris nec opus generationis qd non est nisi via ad fructū debet esse nisi ppter ipsius. Intorquere ergo ipm in aliū finē. abusus est contra ordinatiōez creatoris. Ampli⁹. si sufficit in alijs operibus agricultōis spe et amore fructus mouere agricolas ad opera sua. Et sufficit etiam agricolis ad eos mouēdos in parte ista. quātoforti⁹ sufficere debuit et isti et illis in illo opere tam nobilis agricultatiōis. hoc est in comixtione maris et femine vt sola spes et amor plis eos naturaliter ad opus generatiōis mouerent. Quanto etiaz magis decuit creatorē hāc spem et amorem augere qui recti sunt dū in finem debitus solummodo intendūt atq; respiciunt. quā istum curū amorem scilz voluptatis. Maxime cū iste amor. istum

finem et fructus plis impediatur. et op^o generationis quod in fine fructus et proles dirigendū et ererendū erat. ad se rapiat et in seipso stare cogat. Ita vt non solum fructus proles nō curetur a cōmiserantib⁹ sed vt etiam nō pueniat. pcuratur ne voluptatē ipsam aut minuat aut ex toto etiā tollat. **A**mplius. ipsa voluptas suo augmento et vehementia impedit fructū generationis. Qui enī maxime ardent hūmōi cupiscētia paucē generationis sunt. et pauci fructus aut nullius. et cito steriles efficiuntur. et ad generatiōis inepti. siue ppter hoc quia ex hūmōi ardore semen generatiū psumitur siue quia frequētatio ipsius pūmxiōis ne in vitā coalescat hūmōi semē impedit. quod apparet in mulieribus pstitutis que raro. vel nunquam cōcipiunt vel nimio ardore exhauste vel nimia frequentatia turpitudinis semen in se vitā habere et coalescere prohibente. **M**anifestum est autē iudiciū et multiplicatio pūbinaz quas falso noīe vxores nuncupant et ptra nature legem eē et deo penit⁹ non placere. et q^o multiplicationē gentis sue quā per hoc intendūt sacracem nō assequantur. In q^o cūq^o enī regno alterius gentis eiusdem amplitudinis et fertilitatē terre. inuenit tanta nūerositas populozū indigenarū. quanta in quocūq^o regno gētis sarracenoz. nisi forte peste aut gladio aut alio incomodo secus ptingat. **Q**uare manifestum est q^o multiplicatio vxorum et opoz quā dant generationi nō efficiūt gētis sue multiplicatiōis quāz intendūt. **H**e q^o castitas coniugalis et singularitas mrimoniorū diminutiōis aut detrimentū perit gentis nostre quā diminutionē in sua gente ptopere formidant. Diligenter aut attendentib⁹ in hoc manifestū. satis ornatiū eē virtū cuiuscūq^o pūitiōis et eē quātecti q^o potētie aut opulētie sit pūitiōe et exhibitōe dom⁹ vni⁹ eē mediocris numeri q^o eē rīj. continēs sibi liberos. cū falsa nēcaria. et scēti. etiam si rex sit ppotens atq^o diuissimus pro pgruentia glorie sue ac magnificētie vir poterit duodecim filiis decēter atq^o competentē puidere. Poterit vtiq^o eis tanquā seruis vestitum et cibaria puidere et hoc absq^o onere et difficultate. nō aut vt regis filijs vt decet celsitudine regiam. **E**t quia pportionalia sunt genera hūmōi diuiciarum seu potentiarū ipsius diuicijs et potentijs. **M**anifestū est hūmōi nū-

meri donū oīs generi diuites. pētigentia virum onera. Pauperes tō importabiliter. vir aut inuenitur vir et vxor qui educando et erudiendo omniq^o modo puidendo duodecim liberos ad virilem pducāt etatem. et quia quod est nidus manibus aut nido simile. hoc est domus in hominibus. vnus autem et vna tantū in vno nido pullificant. Sic vnus et vna tantū in vna domo generat. et hoc est per se ppiū matrimonij domū scūcet vnā edificare ppter quod mas et femina patrem et matrem reliquunt. sibiq^o adiuncti adherent. vt sibi aliam domū edificent. Sarraceni vero non domos edificare. sed ciuitates singulas intendunt. et infra domoz singulas angustias pcludere ciuitates. misera cecitate domum et ciuitatem pariter pfundentes dum domū non pūis edificare pfendūt quā ciuitatē imo ciuitatē vt dixi⁹ intra domū. Ciuitas enī oīs quedam multitudo domozū est. **M**anifestū ergo est mrimonia singularia scz inter vnu et vnā ipsas limites et angustias facultatū ac diuiciarū requirere. et quātumcūq^o amplā ipsarum opulentiam satis onerare. et extensionem seu multiplicatiōē ipsozū aut non satis esse portabilem facultatib⁹. aut nullaten⁹ decere humanā naturam. **E**t quo et aliud inconueniens sequitur manifestū viz tanta inhūanitas tantusq^o filiozū cotempt⁹ vt ipsi parentes non plures habeant proprios filios quā porcos suos dum simul ad forum rerum nō alias. filios adducit ad vendēdum nec aliter vxores suas habeant quam porcos. **E**qualiter enī defecunditate ppiarū vxorum questū faciunt vt porcorū suozū. **J**am ergo manifestum ē et hīs quia matrimonij est remedium infirmitatis et salus et cōseruatio fecunditatis. **P**ropter quā dictum est q^o nuptie implent terrā. et quia infirmitas ē ardo et febris virtutis generatiue. ardo quia excess⁹ caloris febris quia est supergrediens cursū nature. nature dico in sui pmitiua institutiōe. et intellige admirandā diuine bonitatis sapientiā que malo isti infirmitatis tam bene vtitur. **T**antus quoque est dolor partus tanta erumnositas pgnantiū. tantus labor et miseria natiuitatis. vt ad opus generationis aut nulla aut pene nulla semel ab hīs liberata. reuerteretur mulier. nisi eam illecebra volu-

ptatis huius traheret et concupiscentie ardor urgeret idem dicimus et de viris. Non enim est leue onus providere de pignatibus exitis et nutrientibus. Sicut custodire pueros nutrire et erudire. Quapropter ab opere generationis omnino desisterent nisi eos ad illud concupiscentie carnalis infirmitas impelleret nisi ipsos intentio sublimior charitatis et iusticie aut boni alterius de quibus supra intentio fecim ad homini opus induceret.

Ost hoc relinquitur nobis determinare questiones circa hoc hec aut sunt numero quattuor. Prima est que sit virtus sacramentalis matrimonij scilicet qua gratiam prestat et quod remedium contra peccatum et hoc sacramentaliter. Manifestum est quod ipsa contrarietas que habet ad institutionem fornicariam et abhominacionem sodomiticam adiuvat coniuges contra illos nec minus manifestum est intelligentibus ipso sui merito apud deum contra carnalium inquinacionum execrationem apud largissimum retributorem omnium bonorum deum remedium obtinere coniugibus. Qui enim ea pia intentione vinculis matrimonialibus se astringunt et onera matrimonij que tam gravia sunt subeunt ut deo se immaculatos a prohibitis concubationibus carnis custodiant et ut eadem filios generent et nutrant et ne per infirmitatem carnis ipsum offendant. Dubitandum non est eos apud eiusdem misericordiam premereri quod intendunt. Preterea enim est deus adinuare conantes ad ipsum manum suas porrigere venire cupientibus ad ipsum. Neuter autem eorum modorum sacramentalis est quod enim facit matrimonium virtute sua essentiali hoc est contrarietate aut quod facit merito suo non facit virtute sacramentali siue virtute benedictionis et orationis que consuevit fieri super nubentes. Ad hoc autem respondemus quod digne pieque sapientibus sacramentum istud reuerenter quod seruare volentibus ipsa virtute sacramentali prestat multum refrigerium contra ardorem concupiscentie carnalis ita ut interdum etiam ad proprias uxores iuvenes et copulenti ciborum et potuum opulentia et delectis incessanter videntes frigidi sint et ipse speciose sint ad alias autem mulieres penne gelidi et etiam si speciose sint. Idem et de mulieribus dicimus non ex ramusculi hominum aut opinione sed de ipsa experientia

et certitudine loquentes ex ipso eorum testimonio quibus hoc diuinitus datus est in ipsa sua confessione hoc cognoscentes. Non inuenimus autem cui attribuere possumus donum istud tam magni tanque mirabile nisi virtute sacramentali ipsius matrimonij. Quod autem secus accidit impleris quod coniugatorum peccatis eorum imputandum est. qui non vel pia intentione matrimonij contraxerant vel non in ea reuerentia et honore quo decet illud habent. Utrum autem sacramentum veri nominis et sacramentalis virtutis sit si preter nuptiale benedictionem et orationem quam habere potest contrahat. Verum certum est quia et sacrum signum est et sacras siue sanctificans virtute essentiali seu contrarietatis ut diximus. Et forsitan merito dum modo nuptialis benedictio non preternatur sed virtute sacramentali omnino non habet nec veri nominis est sacramentum nisi sicut diximus. Unde et matrimonium apostoli fideles et apud infideles equo dicitur apud infideles enim non est nisi sicut diximus apud fideles autem et illo modo et insuper sacras benedictionis virtute. Quod enim proprie ac verum plene virtutis sacramentum. Secunda questio est circa virtutem virginis et continentie propter quas multi neque sine senserunt. Si enim preterita fornicatio et sodomia belue nature humane inimicissime et fructus eius vastarices seculissime licet non definit et de medio exterminande eo quod fructificare nobilissimam arborem humane nature non sinunt. Idem autem faciunt virginitas et continentia ergo inimice humane nature sunt et de medio tollende. In quo respondemus quia virginitas et continentia non impedimentum aut destructionem huius fructus querunt sed inmanissimam beluam imo horrendissimam voraginem carnalis voluptatis formidantes quas operi generationis insidiari non dubitant semet retinent et ab opere isto se continent. Quod admodum si agricola sciret lupum aut leonem et insidiari sibi et propter hoc agrum intrare non auderet et semen in eo spergere inimicus non esset habendus secundum tati ipsius agri. Sic virgines et casti non inimici habendi sunt fecunditatis humane sed magis sibi precipientes et cauti. Similiter qui homini agricolam ne in agro tali seminaret auerteret inimicus fecunditatis agri nullo latens habendus esset sed potius amicus agricolae reputandus. Cum ergo semina sit si

cut a ger humane seminatōis et masculo
 sicut agricola insidiat aut in hōi agro
 bestia fallacissima voluprat ipsi agricole
 v̄ginitas et continentia que hōi agrico
 lam non ab agro vel eius seminatōe sed
 a belue insidiantis faucib⁹ auertunt ami
 ce agricole talis manifeste sūt nullaten⁹
 ante agri vel agricole inimice. quanq̄ et
 sublimior plerunq̄ et esse debeat virgini
 tatis et castitatis intentio. Qui em̄ amore
 et honore celestis sponsi et ipam volup
 tem et oēm fructum plis despiciat et ne eidē
 impedimēto essent quo sincerius atq̄ libe
 rius amor et honore eiusdē vacaret dedi
 cat et fugit omnia hec quodammodo ipsi
 ymolat. Quemadmodū rex dauid quod
 dam aquarū cysterne quā vehementer cō
 cupuerat volens bibere libauit domino
 Sicut legitur. ij. Re. xiiij. Prostitute libi
 dinis et sodomice abhōiationis hoies
 in ipas fauces hui⁹ bestie irruūt. et in vo
 luptatū spurce voluptatis toto p̄cipitose
 demergunt. non solum de industria fructū
 declinantes. Sed etiā ipsum opus q̄ de
 buit eē generatōis in turpitudine detor
 quentes et ad fructū penitus inutilem ef
 ficientes. R̄sūm etiā est per hanc viam et
 per exemplū premissū ad illud aliud qd̄
 nōnullos sarracenoꝝ in errorem induxit
 Usū em̄ est eis de masculo ad genera
 tionē ex complexiōe apto q̄ seminare de
 beat in omni agro hoc est in omni mulie
 re fecunda dūmodo hoc possit sine iniū
 ria alterius. Qd̄ dicunt p̄pter mulieres q̄
 maritos habēt. Idem em̄ exemplū belue
 rīderi potest de omni agro quod de vno
 respondim⁹. R̄sūdemus aut̄ et aliud si ali
 cui talentū traditū esset ea conditiōe q̄
 siue in eo negociaret siue non. Illud ta
 men et integrum et illesum seruare et red
 dere tenere dñō suo. cū terra autē nego
 ciatiōis eēt plena latronib⁹ atq̄ raptorib⁹
 alijsq̄ piculis innit̄. Dubiū eē eēt eidē
 et om̄ino incertū an lucrū de negociatiōe
 puentum esset an non. Manifestū ē
 quia in hoc casu tutius esset ei sup̄ sedere
 negociationē et duo simul pericula decli
 naret videlicet ne simul operā laboris sui
 pderet nihil lucrans et insup̄ credit⁹ sibi
 sortem. Iste est casus in quo sunt v̄gines
 omnes et isti vnicuiq̄ em̄ velut talentū si
 bi creditū et pmissū a deo est ipsemet v̄
 anima eius quam seruare et reddere inte
 gram et illesā seneretur deo creditori. Ter

ra negociatiōis ipsa femina ē vt stat⁹ vr̄
 di femina plenus illecebris voluptatē ve
 lut latronibus q̄ corda furant et alijs dif
 ficultatibus a quibus non nisi fiat vio
 lentia velut violentissimus raptoribus ne
 mo eripitur aut euadit. Lucrū vero hui⁹
 negociatiōis fructus est plis. negociatio
 ipm opus generationis de isto lucrō du
 bium aut omnino incertū est an puentu
 rum sit ex opere vel opera generationis.
 Quia ergo qd̄ tutius magis eligendū ma
 nifestum est q̄ magis eligenda est v̄gina
 lis securitas quā coniugalis discriminosi
 tas. et hoc eis potissimū quos infirmitas
 carnis ad id qd̄ min⁹ bonum est non im
 pellit hoc autem est qd̄ innuit Apl̄s. i. ad
 Roim. vij. Qui cum vxore est sollicitus est
 que sunt mundi quomodo placeat vxor
 et diuisus est. Qui autem sine vxore solici
 tus que domini sunt. Et iterum in eodez
 melius est nubere quā vri. Qui enim ar
 dent cupiscētiarū desiderijs ne vranē
 necesse habent repetere refrigerium acre
 medium nuptiarū. Respondem⁹ autem
 ad aliud quia non licet cuiq̄ seminare
 nisi in agro p̄prio. Non potest autem
 fieri muliebri ager cui⁹q̄ viri proprius
 nisi per matrimoniū. Ampli⁹. furtus
 est contractatio rei aliene inuito domino
 Manifestū autem est quia om̄is mu
 lier et om̄is vir res dei est iure plenissimo
 ac singularissimo. Nō licet ergo illis se in
 uicem contractare nisi quomodo vult et
 quando dñs. Non aut̄ vt contractent se
 vel vtentur se inuicem nisi matrimoniali
 ter. Om̄is em̄ alia p̄trectio deo displicet
 p̄pter sui turpitudinē et nocumētū quod
 instat humane nature. Om̄is enim alijs
 vsus eozum inuicem om̄is alia p̄mixtio
 maris et femine aut amatoria ē aut meri
 tricia aut extra ordinaria quā a sodomia
 non multum distinguim⁹. Jam aut̄ decla
 rauimus turpitudines istar p̄mixtionū et
 nocumenta que nature humane irrogāt
 p̄pter q̄s causas eas dō displicere ias du
 bium non est. Declaratūq̄ est simul non
 aliam p̄iunctionem maris et femine deo
 placere quā eam que sacramento matri
 monij et exultatur et quantū in eo est san
 ctificatur. Ampli⁹. intueri diligenter
 ipsam honestatē matrimoniij decorēq̄
 eius et vtilitates. Et videbis hec om̄ia ap
 tissime iudicare q̄ sola p̄iunctio maris et
 femine que fm̄ ipm est deo placita est et

accepta nō imposta pcepto vel debito necessitatis. Sed magis indulta defectu humane infirmitatis et collerata pseruatione fecunditatis

Ercia questio que non mediocriter mouit et mouet adhuc sapientes sarracenorum et nonnullos indeorum hoc est cum toto tempore grauiditatis propter inutilitatem feminatiōis abstinendum sit viris ab vxoribus illo enim tempore inutiliter seminaretur proles. Similiter tempore enixiōis seu purgatiōis ex parte eo quod periculose seminare. Similiter tunc plures propter periculum lepre et aliarum occasionum que feminatis eodem tempore partibus aut in nascuntur aut post natiuitatem accidunt.

Manifestum est ad modicum tempus precesum esse in vxorum propriam usum. Toto ergo residuo temporis necesse est otiosas esse vim generatiuam in eis et incontinentie patere periculis nisi multitudine vxorum quemadmodum et multitudo agrorum ut quemadmodus feminato vno agro seminatur alius et non est otiosus agricola. Sic et vna pregnata impregnetur et alia nec sit otiosus vir qui est in parte ista velut nature quidam agricola. Similiter dum vnus ager ad suscipiendum semen preparatur et ad seminandum nondum aptus est semine. tur qui ad seminandum paratus est. Preparatur autem mulier ad suscipiendum semine et fouendum atque recipiendum purgatione menstruali. In quo respondemus eis quod frenanda est concupiscentia carnis et moderanda propter pericula spiritualia que super tetigimus et propter spirituale bonum continentie. Similiter quod exprimus. Moderanda est etiam propter proles que propter hoc nascitur vberior robustior et modis omnibus laudabilior. Ipsa enim frequentia humani seminatiōis semen humane generatiōis diminuit tam substantia quam virtute. Non est ergo otiosus agricola qui de ocio suo tot fructus spirituales et ipsum corporalem laudabilitatem colligit et reponat fructum. Nec negamus incontinentie semper imminere pericula maribus et feminis quod diu seruet concupiscentia. Sed ea habere scimus mirimonij fortissima presidia que mirimonio debita reuerentia fuerunt et honore. Nec dubitamus vllatenus illis adesse et presto esse diuine gratie et virtutis auxilia. qui propter dei honorem et gloriam contra carnis illecebras et desideria statuerint et studuerint pugnare

Hec autem cause multo fortius cogerent suppleendum esse mulieribus virorum defectum cum ipse magis pateant incontinentie periculis utpote infirmiores hac parte et concupiscentie vehementiores. Viri enim egritudine detento aut in negociatione in remotis partibus occupato. aut alijs de causis ad tempus a cohabitatione corporis vxoris prohibito prouidentur erit vir alius vxori ne ager illo ipse sit otiosus et ne ipsa vxor incontinentie pateat periculis quod est manifestum inconueniens.

Quartam questionem nobis per multa exempla patriarcharum et regum sanctorum sicut Abrahæ iacob et dauid qui omnes multitudinem vxorum leguntur habuisse et insuper etiam iacob et dauid concubinas nec propter hoc nomen sanctitatis amisisse. Multitudinem etiam vxorum apostrophare videtur vetus lex expressisse sicut in libello repudiij. In quo respondendum est viros spiritu dei preeditos nihil temerarij nihil absque dei consilio et reuelatione in rebus tam discretimosis egisse et deum ex certa causa aliquid ultra communem legem indulgisse. Sciebat enim eos velle portare onera multitudinis mirimoniorum ut large utamur vocabulo matrimonij. Sciebat eos seruare fidem multis vxoribus magis quam vni ex hominibus nostri temporis vni soli vxori. Sciebat et eos speciositate vxorum et multitudine ea tantum uti velle qua propagande proli et non carnis voluptati inferirent. Quod admodum ergo indulget eis diuicias et gloriam quibus viuunt cum modestia et humilitate. Sic multitudinem vxorum ac speciositatem quibus uti nouerunt cum tantum et castitate. absque iniquitate tamen et iniuria alteri potuit omnipotens deus statuto legis mirimonialis contra legem illam dispensare cum quibus voluit et illi derogare quatenus voluit et privilegiare in parte ista et eximere ab huius seruitute quos voluit maxime qui humiliter et sanctius privilegio libertatis istius uti noscent. quam nos sciamus vinculo seruitutis. Rectius autem dicitur sanctos pres vxorum multitudinem suscepisse quam dixisse. ut potius hoc eis factum siue de eis diuino consilio vel mandato quam ipsos illud fecisse. Cui enim videri potest viros sanctitate et gratia eminentissimos timore dei plenissimos nuptiarum multitudine non tam lasciuire voluisse quam et se ipsos libidini prout se. Ceterum etiam est et modis omnibus fide di

gnū eos ut ac viui dei cultū et religiōs am-
pliare ac dilatare voluisse. ac p viribz stu-
duisse. Qui cū doctrina et exēplis pīnaci et
rebellionē ydolatrarum et pueritate cor-
ruptionis facere impedirent et piberē-
tur prudenti consilio genus suū multipli-
care elegerunt. vt saltem in suis vere reli-
gionis inueniret susceptionē facilem. quā
alieni cōtumacia inuincibili respuebant
Non enim ignorabant spiritū dei docti
homines filios ad imitationē patrum na-
turaliter pronos esse et ad eorundem do-
ctrinam capiendam atq; tenendā facilio-
res difficilius auersibiles ab eisdem. No-
uerat quid virtutis habeat et efficacie ge-
neris seu cognationis amor quam forti-
ter natura impulerit vniuersorū et singulo-
rum cordibus credendum esse patribus
et parendum. Quare manifestū est intel-
ligentibus eo pfundissimo sapientie cō-
silio hos fuisse in parte ipsa quo ipius na-
ture consilium contra tenebras errorum
impietatis cōtra vesaniā ydolatrie cō-
traq; totius hūane corruptionis puerita-
tem et neq̄tiam aduocarent. Et vis ge-
neratiua corporis virtutem generatiuā spūalē
sicut reuera dignū et iustum est adiuuaret
gratieq; natura seruiret. Vinculisq; neces-
situdinū hoc est cognationū et affinitatū
et retraherentur ab vtraq; morte sanctorū
filij et retraherentur ad vitam secureq; et abs-
q; piculo et generarent et nascerentur q̄s
parentum et religio nascentes acciperet. sa-
lutarisq; doctrine viuificorū exēplorum
presidijs ab vtraq; hoc est natia et agis-
tū corruptione seruaret Tales ergo me-
rito decuit et etiam oportuit filios non so-
lum generare sed etiā generationi eorū
multitudine vxorū multiplicare qui eos
non morti gignerent nec mortis pabulū
efficerēt. sed vite natos statim traderet vi-
teq; erudiendo et instituēdo seruaret. Le-
teri hominū quemadmodū quere silua-
rum porcis infernalibz fructificabāt et de
ipsis ventribus matz ipsi fructus liberorū
nullo pietatis presidio excepti siue p̄tecti
infantes porcorū infernalium quemad-
modum poma putrida cadebant potuit
autē esse in aliquo tempe maior erit mul-
tudo mulierū in populo dei quā viro-
rum Et ideo necesse fuit vnum virū multas du-
cere ne cum ipse mulieres cōtinere vel nō
possent victē concupiscētia. vel non vel

lent amorē posteritatis an forsitan volu-
ptatis ista occasione viris se ydolatrie co-
pularēt sicq; facte s̄b potestate eorū adeo
auerse ad ydolatriam se transferrent. po-
tuit et esse illa infirmitas viro-
rum cum nec erant eruditi nec in vera re-
ligione firmati vt multitudinē vxorū emu-
lantes ydolatrie. Sicut et multi multitu-
dine diuiciarū eos ex hoc bonos et se mise-
ros reputarent. Non enī minor fuit vxorū
concupiscētia ab initio quā diuitiarū
cupiditas nec minus habuit emulatiōis
Maxime viris aut in luxuria aut inter lu-
xuriosos emittens. Adeo enim exarsit sp̄s
in hominibus illis hoc est transmarinis
concupiscētie incendium vt magna mul-
tudo eorū nec etiā vxorū multitudi-
ne voluerit esse contenta quantacūq; spe-
ciositate pollerent quin etiam in mares et
bruta animalia ceca libidine infanirent.
Quid ergo facerēt tam flagiciosi viri si ad
singularia hoc est ad singulariū vxorū
matrimonia artarent. Quā autē pestis ista
in isto populo iudeorū inualuerit expresse
apparet. xix. Judicij vbi vir filij benia-
min parentes leuite vxorē eius nepharia
abusione suffocauerūt. Ut ergo et piculo
ydolatrie. et flagiciositati sodomitice et
emulationi insipientie occurreret vt cultus
dei q̄ alienigenas nō poterat in filiis sal-
te sanctorū p̄pagaret multitudo vxorū aut
tolerata ē. ne deteriora scz vt diximus fie-
rent. aut suscepta diuio pfilio vt gens san-
ctorū multiplicaret et diuini cultus religio
dilataret Quātus enī honor sancte poste-
ritatis sanctis mulieribz antiquus fuerit
evidenter ostendit sara que virum sanctū et
sanctorū p̄rem ab abā ingredi suā sit vt po-
tuit coegit ad ancillā suā agar. Sicut le-
gitur Gen. xvi. Eodē modo et filie Loth q̄
patri suo dormienti p̄mixte sunt vt vel sic
generis sui semen quodam totius hūani
generis qd subuersiōe sodomorū timebat
quā in eis cum erat seruarent atq; salua-
rent. Viris ergo p̄fectis alia fuit causa vt
dixim⁹ multitudinis vxorū alia lasciuēti-
bus. alia deteriora timētibz et hoc p̄cipue
nōdo adhuc indei notitia et cultura noui-
cio et nudi penēq; lamētario. Vex p̄fectio-
nis euāgelio siue lacus et copiosi⁹ radiā-
te oīa hec abrogata sunt et auctoritate di-
uina interdicta. Sic legis mat. xix. et luce
xvi. Vbi ipa vitas ore suo sacratissimo vx

or multitudinē imo et qualitatē phibuit
et leuationē et excepta sola cā fornicatiōis
interdixit. Sequitur.

De diuorcijs autem et repudijs quā
iniq̄ atq; immisericorditer iudei et
sarraceni et sentiant et agant faci
le est fieri manifestum. Lex enim de repu
dijs q̄ legitur Deut. xxiij. pmissio fuit nō
pceptio obduritiaz cordis iudeorum ut
cūq; tollerata hoc est lege non vindicata
Nunc ipsa veritas testata est eisdē. Ma
thei. xix. Ne enim in vxores quotiescūq;
eis displiceret grassarentur ad mortem. su
stinendum repudiū id est sine vltione pte
reundum et non tanquā adulterium vin
dicandum dixit dominus. Jam autē decla
rauim⁹ matrimoniū ius esse perpetuū et
vinculū indissolubile vbi ex eis causas q̄
supra nominauim⁹ videlicet si forsitan ea
bona vel bonū istud potissimū ppter qd
maxime institutū est id est matrimonius
spirituale impugnaverit. Lausam vero
fornicationis non solū prudenter sed etiā
iuste ipa dei sapiētia que xp̄us dominus
est in. xix. Mathei adiecit duab⁹ de cau
sis. Qui em̄ fidē non suauit thori marita
lis ut ei seruet indignum se merito reddit
et ius thori quod polluit iustissime amisit
Deinde ne viri ipsius hereditas que iure
successionis ad cognatos eius atq; ppin
quos ptinet transeat ad adulteros hoc ē
ad filios ex vxorj adulterio genitos. Ter
tia etiā causa esse potuit. Zelus viroz q
maxime exardescere cōsuevit in vxores
ppter adulteriū. ut ergo et viris a morte
spūali quas incurrerent vxores occidēdo
et vxorib⁹ a morte corporali p timores di
uorciū a morte spūali in quas fornicantes
inciderēt. Sunt forsitan et alie lrales et spi
rituales q̄s nos industria p̄rasim⁹. Si er
go fornicata fuerit vxor alicui⁹ vel innu
pta maneat vel viro suo recōciliari pcur
ret. Sciendū tñ est q̄ ex hac causa nō con
suevit diuorciū celebrari ppter fragilitatē
tempoz nrozū. viz ne viri cū mulieribus
se polluat et mulieres amplius fornicent.
Et q̄ ista causa. que ad fortius astringen
da matrimonia introducta sunt ea intol
labiliter dissoluent ad omne pene discor
diam que inter vires et vxores suboriretur
et quousenscūq; vel viro vxor. vel vxor vir
alius plus placeret non solum fornicaretur
vxor. sed etiam virozū malignitas for

nicationem pcuraret vxorum. et sic maior
pars matrimonioz pculdubio solueret.
Salubrius ergo pcurat reconciliationez
ecclesia sustinet q̄ adultera ad temp⁹ su
spendatur a thoro maritali ista vitione
et ipsa erubescens hūlietur. atq; peniteat
et ira mariti quiescat. Nisi forsitan simili
culpa fornicationis se maritus inuoluat.
Tunc em̄ ei nō licet in vxore punire qd ipe
nosciat pmississe. Sed de hoc iam iura edi
ta sunt et ecclesiastica statuta. Si quis at
querat cur viro solo fornicante discedere
vxori ab ipso non liceat. Inpromptu misio
ē quia nec illa pericula litteralia neq; spi
ritualia sunt que hec cogant et muliebri
lenitas sub potestate viri potius coherere
da est ac frenanda quā paritatis in viris
audacia indulgēda. Quā autē ex eis causis
quas ipi sufficētes ad hoc reputat diuor
cia eē non debeant manifestū facim⁹ hīs
rationib⁹. Prima em̄ eorum est odiū vel
ira ex qbus timet mors vxoris. Scda te
ditas qualis est lepra vel iugis mēstruosi
tas hoc est mēstruozū fluxus irrefragibi
lis. Tertia deformitas. Quarta sterilitas.
Quasq; istarum dicunt sarraceni sufficere
ad matrimoniū dissoluendū et ex vnaq;
q̄ licere viro ad alia vota se transferre.
Quā si verum est licebit idipsum et mulieri
bus ex necessitate. cum non minus consu
lendum sit eis quā viris et longe magis in
digeat hmoi subsidij. **A**mplius. si
postq; aliquot annis eam habuerit vir le
prosa efficiatur mulier aut deformis lice
bit secundū hoc viro eam derelinquere.
Certum autē est q̄ cum leprosa vel defor
mis effecta est magis eget solatio mariti
proprij. vixote cui ppter deformitatē aut
lepram p̄scisa est omnis spes aliarum
nuptiarum. **A**mplius. cōsensus quo
innicem consentiūt mas et femina. q̄d in
durabit mulieris speciositas sanitas atq;
fecunditas cōsensus amatorius est tantū
sue cōcubinari⁹ aut fornicari⁹ sicut oñ
dimus. Quare qui sic cōueniunt cōcubi
nariē tantū seu amatorie conueniūt. Nō
est ergo inter eos nisi p̄cubina⁹ aut ama
toria turpitudine nō solum dissoluedi sed
nec ad horam etiā sustinedi. Nihil ergo
ad matrimoniū de hīs. Non enim refert
q̄ntus ad m̄ionū qd inter p̄cubinarios
aut amatores agat neq; nos de hīs hic
intēdū. Cōsent⁹ at in p̄petuū et indissolu

bilis societas maris et femine solis
matrimonialis est. Amōi autem consen-
sus manifeste prohibet diuortia faciēda
esse hūmōi enim consensu ius ppetuū alte-
ri alteri in seipso dedit. et adseruādā inuicē
societate indissolubile seu in diuiciam se
mutuo cōiūges obstruxerūt. Dani-

festu ergo alteru alteri ius illud auferre non posset societate que auctoritate diuina firmata est dissolui p hominem no licere.

Amp. qz hunc amorē sola pepit laſci
dia et non iuſticia manifeſtū eſt iuſticie ſi
quidem pars eſt altera pietas contra pie
tatem aut euidenter ē vi ppter miſeriam
mulier deſeratur cū ppter ipam miſeriaſ
miſerendū ſit ipſius ⁊ intentio pietatſ i
pia ſinifq; ipſius ſit miſeriā tollere ⁊ leni
re. **A**mp. quis p ſeptimanā vnam ha

mi cuꝝ tam facilis sit vxorū desertoꝝ ⁊ hu
iusmodi cause deuortioꝝ in maiori parte
maritatarū inueniantur. paucissime nā
qꝫ sunt que nō sunt menstruose aut lepro
se aut deformes aut odiosæ sint maritis

Amp. quid restabit secundū hoc
viris iracundis ⁊ ad odij passionē abilib⁹
nisi multitudīne mulierū vnam post aliā
polluere. ⁊ nuptias septimanis singulis
innuare cū nulla inueniri possit cū qua
valeant in pace ⁊ concordia diebus paucis

simis habitare. **A**mp. fm hoc non erit
mrimoniū nisi pientia et quasi pbatio

in domum suam et panem et vinum et quodlibet possit
feminaz. **T**emp. quâ inique qua impie
agat p̄ ista d̄torz cōtra mulier q̄s nō
videat. Potest ei odio b̄ri mulier sine cul
pa sua ⁊ ita postq̄ deflorata fuerit a viro
⁊ etiam gravidata dimitteat a viro vilifi
cata simul et onerata ceterisq̄ viris despi
cibilis effectus ⁊ hoc totum sine culpa sua

Quare iniq; neq; hmoi deserto aufert
ei seipm soli. Sed etiam omes alios vi-
ros quantum in eo est dum talem eam effi-
ciat talemq; dimittit vt inde possit omib;

clasticorum circa matrimonium rationabili-
tas vtenim matrimonio spūali liberi
vacetur vt spūali copule artius inferuiat
vt spiritualis fecunditas vberius ppage-
tur. matrimonio carnali quod nō est nisi
ppter spirituale quantū ad vsus corpora-
lis pmixtionis. vel ad temp? vel ppetuo.
ex cōsensu tamē mutuo coniugū derogā-
dum est sicut docet. Apl's in. viij. p̄me ad
Corinthi. dicens. Iterum autē ex cōsensu
causa orationis. Propter hoc fideles cō-
iuges facere obseruationis dieb? causa de-
uotionis ⁊ orationis ab amplexib? carna-
libus abstinent ex consensu. aut si non ti-
met carnalis infirmitas? periculum etiā
continentie voto perpetuo se astringunt.
etiā tanto verius tantoq? pfectius ma-
trimoniū carnalis fidē mutuo sibi seruan-
tes. quantū ad obseruāda m̄rimoniū spi-
ritualis iura cui carnali militare totaliter
debent fortius se astringūt. Non enī de
substantia matrimoniū est nec de necessi-
tate matrimonialis societati? pmixtio cor-
poralis. Sed potius medicamentū infir-
mitatis. et exceptioiū humane ruinosita-
tis. ⁊ ammiculū conseruatoriū ipsius quā
diximus societatis. atq; naturalis secu-
nditatis ⁊ hoc qdem finem tractat? istiū
faciemus.

DECLARATION

Alt hec aut de sacramento ordi-
nis quod sexto loco superius ordi-
navim⁹ eo q̄ posuimus instituto
hoc e p viā pbatōnū ⁊ dēstātationū tra-
ctare tenptabim⁹. Primū stabiliētes ipi-
eētia stabilitatiē et ap̄ p̄uata ⁊ sp̄ali. Des-
inō nūerz ordinū Tercio opatiōes ⁊ vtu-
tes quibus ab hereticis vsq; in sanissima
ceitate ac p̄tinatia cōtradicitur. Dicem⁹
ergo in p̄mis q̄ sanctificatio est inter ope-
ra q̄ ministerio hominū exercentur no-
bilissima atq; precipua. Necessario ergo
specialē ac p̄prium oportet eius ministrū
approposq; habere ministros. Si enīz
ministratio panis ⁊ vini ceterozūq; carnali-
um et temporaliz in omni domo perfecte
dispositionis p̄ deputatos sibi ministros
ad ministretur. Quanto fortius in rebus
sp̄ualibus sollicitudo ista ⁊ diligentia ad-
hibenda est ne confusio sc̄s aut indecētia
ministrozū nō solum defectum et imp-
fectionē sed etiā periculum pariat sp̄uale.

Amp. cū gratia sanctificationis mi-
nistretur per hoīes hominibus non tū autē
misterio discretio certa fit inter mistros

et eos quibus ministratur ymo velut op-
positio quedam est inter ipsos ministrare
enim et ministrari opposita sunt. Sic mi-
nistros et ministratos. Quare alios op-
positos et ministratos in misterio sa-
nctificationis. Accario q̄ instituti sunt in
domo dei magna q̄ eccia et tēplū ei⁹ est q̄
in misterio sanctificationis specialiter ap-
prietate deseruiant. **Amp.** ipsum mi-
sterium sanctificationis sanctum ē ymo sa-
ctissimū ad sancta vero vel sanctissima ne-
minē phas est vnq̄ ingredi nisi aliqua
significatiōe preparati. Necessario ergo ē
ad ministeriū sanctificationis ingredien-
tes p̄sanctificari et p̄sacrarī. Si at sacratio
necaria ē et sacramentū p̄ter commune ergo
gratiam sanctificationis qua oēs fideles
sancti sunt. Necessaria ē specialis gratia
et sanctitas qua p̄muniter gratia et sancti-
tas ministrant. **Amp.** quia dom⁹ dei
reuera domus ē necessario h̄ hostiarios
et custodes et sacra auditiōis est et vbi di-
madata atq̄ iudicia ceteraq̄ vite verba iu-
giter recitanda et audiēda sunt ad dei lau-
dem et gloriā et auditorū conuictionē ne-
cessario habet libros huius sc̄pturarū et
lectores et recitatores sanctissimoz v̄boz
Et quia templū dei est vbi sacra lumina-
ria attendēda sunt ac p̄ferenda sacris mi-
nisterio necessario habet abolitos seu ce-
roferarios qui sacris luminariis attēdē-
dis et p̄ferēdis officio app̄iatio discernāt
Et quia peccatis exigentib⁹ maligni spi-
ritus interdū corpa hominū obsidēt m̄-
tipliciq̄ vexatiōe infestant necessario h̄
eccia dei spiritualis gracie fuuos atq̄ mi-
nistros q̄ officij sui potestati demōes ab-
h̄mōi inuasiōe coherceant et a corpora-
libus obsessis abiciāt. Et h̄ij sunt q̄s gra-
noīōnis d̄scim⁹ exordiscas. **Amp.** q̄
necessario habet deus sacrificiū suae san-
ctuarii visibile hoc est templū cultui eius
et honori dedicatū et consecratū. Habet
necessario et vasa cultus eius ministerio
sanctificata. Qua p̄p̄t necesse est vt et ha-
beat ministros templi istius cultui et mini-
sterio deputatos et cōsecratos. Generali
siquidē cultui diuino qui non est nisi reli-
giosa ac sancta vita vocare potest cōmu-
nitas hominū et solitudine gerere suoz
exteriorū seu temporalium cultui isti specia-
li qui deo in templo suo visibili inuisibili-
ter impendit qui assiduitatē diei et noctis
requirit intendere non potuit nec potest

pmunitas hominū Quare necesse ē ipm
cultum ministros habere determinatos
et p̄pos qui ei⁹ solā generat solitudine et
ab alijs seorsum se faciāt. H̄ij ergo qui in
sacris siue sanctis die noctiq̄ versari ha-
bent necesse est vt p̄ter pmunis necessita-
tis gratiam quā cum omnib⁹ electis com-
munem habere debent. sanctificatione
congruenti siue officiis cōsecrent. Si em̄ tē-
plum et vasa ipsius p̄pter dei honorem et
cultum dedicada et sanctificanda sunt vt
in eis ipsi reuerētius honorificētius et san-
ctius seruiantur. Quanto fortius ipsi mini-
stri ad hoc deputati sanctificatione ap-
priata cōsecrādi erunt incōparabiliter em̄
plus p̄tinet administrare ministerij sancti-
ta et q̄ ad templum vt vasa ipsi⁹. **Amp.**
ipse cultus templi atq̄ seruitiū mediū ē
ymō meditatiōis inter ipm deū cui im-
penditur et cōmunem religiose ac sancte
conuersationis cultū. Sic et ministri ipsi⁹
ex necessitate mediū sunt et mediatores in-
ter deū et alios ipsius cultores. Quare q̄
du officij et seruendi ministerio p̄p̄iatio
res et vt ita dicam⁹ ceteroz hominū nō
solum internū ad deū. sed etiam in-
troducunt. Sicut ergo in eo q̄ homines
et cōmunis religionis honorificētiā dei
culcores necessariā habent communem
gratiā sanctitatē. Sic in eo q̄ ministri spe-
ciales ipsius diuini cultus sp̄alis hoc est
specialiter eidem visibiliter in hui⁹ tēplo
visibili impenditur necessariā habet spe-
cialem gratiā sanctitatē qua huic cultui
et ministerio specialiter dedicentur et ap-
p̄ientur. Quare dedicandi et consecran-
di sunt dedicatiōe et cōsecrationē seu san-
ctificatiōe speciali et suis officiis ap̄opata
et omni consecratiōe seu sanctificatiōe spi-
ciali aut sanctitas vna aut due imp̄mun-
tur sicut supra in tractatu baptismi osten-
dimus Necessario est diuinorū officiorū sa-
criq̄ cultus ministros sanctitate vna con-
gruenti suis officiis sanctos Alioquin ad
exercenda ipsa officia nullaten⁹ admittē-
dos. Congruit autē vt digne et laudabi-
liter ministrent eisdem sancte sanctitatis
gratia que deo gratum et placitum facit.
Aliud autē ē indigne ministrare indigne
q̄ erequi susceptum officiū vel ministeriū
aliud alienū penit⁹ vsurpare. Qui enim
assumpti nō sunt ac deputati p̄secratiq̄ et
app̄iati sacri officiis et ea ereq̄ attētat vt
agrediūt alienū officiū ibi vsurpare p̄sū

De sacramento matrimonij.

mit. Quia vero congruenti consecratione ad hoc dedicati sunt et assumpti licet peccatis et vicijis polluti ministrant in suis officiis quod suum est utique faciunt licet irreverenter et interdum damnaviliter.

Declarabimus autem istud delectatione evidenter et accertiori per distinctionem eius. Quod ordo est secundum quod hic de eo intendimus et dicemus. Quod ordo est sanctitas prima siue sanctificatio qua divino cultui exercendo quis sanctificatus ascribitur et quodammodo intitulatur et in numero ministrorum eiusdem deinceps habeat intelligimus sanctitatem primam siue sanctificationem que tam in hominibus sanctificatur quam vasis quam etiam templis nulla pollutione peccati nulla iniquitate corporali prophanatione tollitur. Alioquin ut supra diximus intractatu de baptismo sola prima pollutione vel scanda ecclesie consecratione committeretur sacrilegium cum sacrilegium committi non possit nisi in re sacra. Non autem remaneret sacra post primam pollutionem. Sed per pollutionem sanctitas per consecrationem acquisita tolleretur. Quare nec in eius contaminatione secunda committeretur sacrilegium. Quia ergo qualibet contaminatione simul sacrata res committitur sacrilegium quod non nisi in re sacra committi potest necessario in quolibet contaminatione remanet sacra res quecumque deo semel sacrata fuerit. Hanc ergo sanctitatem inseparabilem primam vocamus quia prima per consecrationem infunditur et prestat sanctificationem eam eandem idcirco diximus quia per ipsam et cum ipsa quemadmodum per sigillum et cum sigillo regio vel pontificali temporale et spirituale benedici prestat. Unde et ipsa non tam sanctitas est quam etiam signum et character sanctitatis scilicet que gratia est gratum deo faciens et acceptum ab eis quod pro deo sunt subiectum siue possessorem suum seorsum faciens et avertens deo ipsum mancipans et adiiciens ipsis illud adherere faciunt et vacare. Quod autem si gnaculum et character prima sit scilicet intractatu precedenti de baptismo iam diximus. Quod ergo quedam et vasa et loca dicanda ex necessitate sunt deo et approprianda cultui eiusdem honorificatione totaliter fruitur et ad alios usus nullatenus transferenda necessario autem sancta oportet esse et deo sanctificata quocumque cultui eius et honorificatione appropriata sunt et abdica coram eis prophana arcenda sunt a sanctis ac sanctificati eisque nullatenus admiscenda. Ipsaque sancta sup

eminere debent locaque prece communibus et prophetis reuerentia et honore qua propter et vasa et loca deo sanctificata distincta debent esse atque discreta ab alijs et hoc non nisi propter dei cultum et honorificationem. Cum ergo magis maiorque consistat dei cultus et honorificatio ministrum multo fortius necesse est eos esse sanctificatos domino distinctosque esse atque discretos ab alijs et hec dicta vocabuli sunt apta. Cum magis se sanctis immisceant qui ipsa sancta contrectant citius ferent custodiri et totaliter administrant quam ipsa vasa vel loca sancta. Quare in pollutione seu contaminatione ipsorum vel alia quolibet iniuria magis deoque odibilis sacrilegium committitur quam iniuriatione locorum siue vasorum et hoc quidem per se manifestum est magis enim iniuriatur divino cultui maiorque contumeliam deo in suo cultu irrogat qui ministri eius interficiunt quas qui vas ministerij perfringit. Quod ad modum contra deum magis preliatur qui bellatorem eius vulnerat aut occidit quam qui vas belli hoc est scutum vel gladium ledit aut destruit. Si autem maius sacrilegium magis sanctum est sanctitate prima. Quare necesse ministros divini cultus et magis sanctos esse necessarium eos hoc modo sanctificari. **A**mplius iam manifestum per se est ordinari nihil aliud esse quam ad divini cultus ministerium pontificali benedictione et manuum impositione sanctificari. ergo a coniugatis ordinem necesse est nihil aliud esse quam sanctificationem seu sanctitatem homini pontificali ministerio impositam. Quod si quis dixerit quia nec ministri neque vasis neque locis quodcumque homini benedictione impositis. Sequitur ergo ut vasa hic in nullo dicitur a vasis communibus siue forme et sue materie et quod sanctitas de qua loquitur nihil sit. Quare sacrilegium secundum hoc nihil erit. quod hoc modo nihil sanctificari poterit nihil esse sanctum cum sanctitas nihil sit. Accidit ex hoc ex necessitate nullum honorem vel reuerentiam impendendum esse vasis locis vel etiam ministris divino cultui deputatis et ascriptis qua in alijs. Hic autem est error cui consulendum est et occurrendum est magis penis atque suppliciis quam probationibus. Reuerentia enim et veneratio sanctorum non tam suadenda est et declaranda rationibus quam motu et sensu suppliciorum ingerenda precumque. Jam ergo clarum est ex his que precesserunt quia necesse est et ordines

esse et ordinatos propter diuini cultus exhibitionem visibilem. Et quia necesse fuit et vasa et loca sanctificari domino et etiam ministros qui in locis hominum seu templis diuino cultui deseruiunt sacra vero siue sancta nec custodire vas nisi sacratos et sanctificatos.

Non hec loquimur. **M**inistros de numero ordinum et dicemus quod non nulli posuerunt nouenarium ponentes clericatum qui in prima tonsura constituntur et summum sacerdotium siue episcopatum extremum. Alii vero clericatum dixerunt non esse ordinem sed tantum velut milicie simpliciter tantum ut quemadmodum miles efficitur ex hoc quod miles efficitur precise et simpliciter nullum ei singulare vel speciale officium committitur. Sed in generali ad hoc ut militet assumitur. nec decurio nec centurio nec ciliarchus nec dux cohortis aut legionis aut exercitus constituitur. Sic per primam tonsuram milicie clericali simpliciter aspectus non ex hoc alicuius clericatus officii specialem dignitatem adipiscitur. Qui vero clericatum ordinem ponit primum dicunt huius ordinis incumbere psallendi officium. Et propter hoc psalmistam primum ordinem posuerunt secundum hostianos. Qui vero septem ordines tantum ponunt. Episcopatum dicunt non esse ordinem sed honorem ponentes sacerdotium ordinem esse sed duos habentem gradus dignitatem. Et propter hoc secundi ordinis sacerdotum id est secunde dignitatem in ordine sacerdotii sacerdotes inferiores vocati sunt. et in prelatione ipsa consecrationis ipsorum sacerdotum ita ut legitur ut cum sacerdotes sumos regedis populis precesse sequentis ordinis viros secunde dignitatis eligens. Et est sequens expositio precedentis. Ita et secunda ordo dignitatem intelligatur secunda dignitas in ordine sacerdotali. Vt ratio prelati in ordinibus status ecclesie primitiue fuit rerumque sacrarum reuerentia et veneratione quod in primitiua ecclesia calente adhuc sanguine redemptoris et martirum et habundantissime feruisse noscunt. Quapropter nullos ad custodiam ipsius loci sacri et vasorum sacrorum nisi pre sanctificatos ad hoc specialiter consecratos ecclesie primitiue rectores et institutores apostolice et sancti martires duxerunt et admittendos. Et hi sunt quos vocamus hostiarios seu ianitores quorum est primum ordo primaque dignitas hoc est minima seu infima circa sacras res quod diuini cultus honorificencia exterior exer-

cetur in templis. Quia vero ista vite inter sancta merito reputata sunt que etiam sanctissima in ipsa scriptura vocantur scilicet Eccle. xliij. ad recitationem eorum similiter sanctificari specialiter ministros proprios voluerunt. et hi sunt quos vocauerunt lectores. Nullatenus autem permittebat aliis recitare seu pronuntiare in ecclesia verba vite siue eloquia sacra. Duo autem dederunt causam huic ordini vix sanctitas ipsa verborum et edificatio populi seu eruditio. cum enim non sit populo edificatio seu eruditio salutaris nisi per verba vite. Hoc autem recitare siue annuntiare propter eorum venerandam sanctitatem non decet nisi sanctos. Sicut legitur in psal. pater autem dixit deus etc. Locum igitur ipsa religiositas ecclesie ut sanctificaretur ad hoc minister. Deinde vero ut gratia ipsius ecclesie et potestas quam a deo acciperat videlicet ambulandi super aspidem et basilicum et pulcandi leones infernales ut virtus fidei et impietas super potestates contrarias ad dei gloriam et ipsius edificationem et infidelitatis confutationem clarius atque sublimius eluceret voluit misericors deus aliquos in ecclesia sua ea gratia preditos esse ut istarum prelatum sanctorum atque celestium omnium cohercerent et de corporibus obsessis precerent. Istamque gratiam voluit homini minister pontificali benedictione et oratione prelati. Claruit autem iste ordo et ordinis gratia videlicet cohercedi et abijcendi demones sicut et aliorum miraculorum thoracica in ecclesia primitiua. Quod imitari voluerit ausu temerario septem filii Senei principis iudeorum. Sed temeritas eorum ab ipso demone quem eicere tentabant duriter repulsa et atrociter vindicata est. Sicut legitur Act. xviii. Sic ne aliquis simili temeritate sacris exorcismatibus demones eicere attemptaret statuit ecclesia primitiua ut nisi ad hoc institutis ordinatis talia nullatenus presumarent. Quia vero sacratissimi venerande eucharistie. Sacramentum non decebat absque ornatu et solennitate luminari celebrari que etiam non parum decoris addit cultui et ministerio templi et decuit et oportuit ut deputarentur sancti ministri ad ea accedenda et preparanda. Non enim phas erat appropinquare sacris altaribus maxime tunc quando sacrum celebratur nisi prescriptis sanctis. In quibus omnia que subdita sunt templi visibiliter altare sanctissimi est et longe solenniori sanctificatione quam cetera prescripta misterium quod accedat ibidem

ficandi seu pferendi luminaria in sacro altari vel circa vel ante sacratissimam eucharistiam tantum dedit ordini ministrorum qui grece acholiti latino ceroferarii vocantur. Quibus etiam commissum est ut ampullas vini et aque diachonis siue ministris porrigant ad suggerendum vinum et aquam in sacrum calicem. Ad horum ergo ministerium pertinent pelues et mapillas parare atque tenere ad abluendas manus sacerdotis qui preest altari. Merito ergo ista ministeria quibus tanto sacramento inferuntur utpote sancta sanctitatem requirunt ministrorum. Si quis autem querat si est unus ordo lectorum cur non et alius psallentium et tercius catorum et quartus predicatorum. Rndem? quod ecclesia primitiva carus non habuit neque psalmodiam sed simpliciter solam psalterii pronuntiationis lectionem psalmodiam et cantum. Postmodum causa solennitatis et exercitade deuotionis ampliatio de corde diuini cultus postmodum super addita fuit. Et quia eadem quoniam primitua ecclesia legebatur. Et eiusdem penitus sanctitatis cum hijs qui modo psalluntur et decantant. Idem ordo eademque sanctitas necessario primitua sit in ministris. Cum enim per psallentium et cantum nec rem nec ritum sanctitatem mutauerit ordinem mutare nullatenus debuerit. De predicatione vero videmus quod illa semper pertinet ad sacerdotale officium. Sicut legitur Malach. ii. Labia sacerdotum custodiunt scientiam et legem et ore eius regunt. Angelus est enim domini exercituum et sequentes vero tres ordines qui soli anthonomasice sacri vocantur diachonatus et presbyterium iam non ex toto ad sacrum altarium ministerium pertinent enim ad sacerdotale ministerium recitatio applicatum lectionum et totius veteris testamenti. Ad diachonale vero recitatio euangelicorum propter quod nonnulli opinantur quod ad ipsum pertineat et docere et predicare euangelium populo sed ipsa forma ordinationis contradicit. Cum enim accipiunt tertium euangelium de manu episcopi non dicitur ei. Accipe preterea docendi et predicandi euangelium. Sed accipe preterea legendi euangelium in ecclesia dei tam pro uiuis quam pro defunctis. In nomine domini. Ex quo magis insinuat eos tunc recipe orandi officium quam predicandi vel docendi. Et quod ipsa recitatio euangelice lectionis magis sit oratio ad impetrandum aliquid pro uiuis et pro mortuis quam populi edificatio. Absurdum enim est intellectu et di-

cto ut docens aut predicans euangelium docere intelligat aut predicare pro uiuis ac pro mortuis. Inde autem euangelicam recitationem in missa ordo dicitur quod propter impetrandum maxime sit per quod diachoni si eis sacra scientia suffraget de consuetudine docet aut predicat de institutione est beati petri apostoli. Sicut legitur in Epistola eiusdem ad Clementem ubi existit

¶ On nullis autem visum est. Dicitur ab initio diachonale fuisse officium pauperum ministrare mensis. Cum enim apostoli necesse haberent derelinquere pro parte verbum dei. eo quod nimis occupabant eos quotidianarum mensarum humilium volentes verbo dei et orationi libere et quasi solitarie vacare. Elegerunt septem illos quorum primus et princeps fuit. Stephanus pro hominibus. Sicut legitur Act. vi. Manifestum autem est ex ipsa consuetudine euidentissima ecclesie diachonale officium totum circa missarum solennia consistere. Precipue autem tria sunt diachonalis officii ordinis ministeria. Primum est euangelice lectionis recitatio ut diximus. Secundum est panis et vini ad conficiendum eucharistie ministerium oblatio seu ministratio. Illa enim recipit in sacro calice et patena sacerdos de manu diachoni. Tercium custodia et repositio ipsius eucharistie et vasorum sacrorum videlicet calicis et patene corporatum ac palatum. Manifestum autem est quod ipsa eminentissima sanctitas sacratissime eucharistie cuius custodia diachoni creditur causas dedit ordini diachonali. Sanctorum enim custodia et correctio ut supra ostendimus sanctificatos et necessario regerebat ministros. Si enim ipsa luminaria et vasa ipsorum sanctitatem requirebant incensum feris seu a cholitis que utique nihil sanctitatem habent nisi hoc quod sacris ministerijs ad ea solennizandi et decoranda adhibentur. Quotofortis palle altaris in corporalia. Sacer calix et patena. Et deinde ipsa sacratissima eucharistia sanctitatem in suis custodibus et prestationibus regunt. Subdiachonale vero officium est panem et vinum et aquam ad perficiendum illud ineffabile ministerium diachonorum quod illa porrigat sacerdoti ministrare vinum et aquam post missarum celebrationem ad expalmationem manuum sacerdotalium et sacri calicis porrigere ipsumque sacrum calicem exterius et ex substantiatum corporalia quod plicata et pallas de manu diachoni recipere et in sacrarium reuerenter re-

primus sp. p. m. m. i. t.
ad sacerdotale officium

ptare. Apparet ergo manifeste ex his et alijs que preterierunt missarum solennia altaris sacrificii tribus hijs ordinibus causam sue institutionis dedisse licet sacerdos talem et dyaconale ordinem multa officia omittitur sacerdotale vero ordinem ut diximus alij in gradus alij in species diuiserunt. Sic enim acholitis ampliato et decorato cultu diuino preter officium attendendi et preferendi luminaria commissus est certum ferre thurribulum. Similiter collectarum hoc est librum orationum nec non sanctam crucem atque quaque benedictas in processibus preferre. Nec optuit ista omnia sacra sint propter eorum confectionem siue ministerium nonos ministros ordinare siue sanctificare. Sic diacomibus et subdiacomibus positi sunt cantandi et psallendi sacrasque reliquias in processibus deferendi eosque de oculandis interdum fidelibus exhibendi. Postquam enim diacomibus confectione repositio et custodia sacratissime eucharistie tradite sunt et concessa omnium aliorum que longe minoris scitatis sunt preteritio et exhibitio merito intelligitur non esse prohibita quin potius cum decore ac necessitate diuini cultus hoc erigitur necesse eis intelligant esse non tam concessa quam etiam imposita et iniuncta. Sic cum sanctorum luminarium accensio totiusque eorumdem ministerium ad acholitos pertineat eo ipsa similia ac minora sacri ministerij vasa preteritare portare et exhibere merito ad eosdem aspectare nris autem temporibus etiam primam soli tonsuram habetibus etiam talia facere iniungitur. Sed hoc dispensatione tantum et non secundum institutionem ac regulam ecclesie primitiue in qua tanto facilius statuta patrum seruari poterant quanto minor erat in eo fidelium multitudo ubi propter miraculorum choruscantiam et sanctitatis exemplorum euidentiam et deuotio subditorum erat feruentior et obediencia promptior. Quoniam autem sacerdotali ordini maxime contradicendum est et adhuc contradicuntur ab hereticis maximeque virtute eius ac potestate enacuare penitus et de medio auferre contendit ipsum laicus persequi nos oportet calumniasque eorum refellere virtutesque et utilitates tam sacri ordinis tamque venerandi ministerij per desursus nobis donabit stabilire. Et quoniam iam clarum est necessario debere esse cultum diuinum et honorificentiam utpote humane vite perfectionem unicam ac decus singula

re exactissimum ac districtissime obligationis debitumque auctori suo deo obnoxium et totum genus humanum et debitum iura hominum vniuersitas constituitur. Nulla enim est natio adeo barbara adeoque indocta adeo ue indomita que cultum diuinum iuxta intentionem suam non exerceat et que aut dei verum ab ipso in hoc illuminata aut aliquid aliud pro ipso. Hoc est vicer loco ipsius seducta et execrabiliter errans non colat diuini cultus contradictio non tam probatio nibus retundenda est quam et exterminanda supplicij quod et omnis natio iuxta et intentionem suam vel rectam vel erroneam ut diximus facit nulla enim est natio que ritus sui ac religionis contradictores et rebelles gladio et igne non persequatur. Propter in quam hanc causam non oportet nos laborare instabiliendo diuino cultu quem omnis natio vniuersaliter confitetur et iuxta intentionem suam vel opinionem ut diximus velut distinctissimum debitum ab iniquis debitoribus per viribus erigit et extorquet. Verum autem dei cultum ipsique soli acceptum ac remunerabile ipso auctore alibi statuere in alio tractatu disponimus. hic vero pres diuini cultus narrabimus tamen et enumerabimus narratione et enumeratione adeo euidenti ut probatione non egeant. huius ergo prima pars est adoratio secunda collaudatio cum partibus suis que sunt gratiarum actio benedictio et glorificatio. Tertia est interpellatio que proprie est intercessio per alios. Quarta est sacrificatio. Quinta sacramentatio hoc est sacrificatio siue iniciatio aliorum. Sexta est purificatio propria. Septima est solennisatio seu festinatio. huius tres sunt partes proprie videlicet apparatus ministroz ornatus templi siue in parte siue in toto sacrarii cantionum et laudum celebritas. Quod vero supra ostendimus necessarium fuisse ministros esse qui sacro cultui inseruiret et huiusmodi ministros spirituali ac propria significatione propter ipsum cultum debere esse perfectos. Manifestum est consequens ut sanctiori parti diuini cultus addicti et appropriati ministri maiori sanctitati preediti sunt. Euidens autem est per se interpellationem sacrificiationem et sacramentationem longe sanctiores esse sublimioresque ministerium ceteris quatuor temporibus omnibusque inferioribus ordinibus ministerijs. Quare necesse est tanto fortius ministros esse spirituales et appropriatos hijs ministerijs tamque maiori sanctitati

De sacramento ordinis.

preditos quanta ista officia ceteris antecel-
lunt. **Amp.** si necesse fuit quod causis re-
poralibus oppressos in eis ac reos aduo-
catos habere inris; secularis pites qui
eas agerent quanto forius p causis spua-
libus necesse est et oppositos aduocatos ha-
bere celestis iuris peritos q eas agant co-
ram iudice viuorum et mortuorum deo. **Amp.**
plus consulendum fuit impie et simplicita-
ti comunitati hominum in causis animarum
suarum cum ipsi eos agere aut nescirent aut
nequirent officiorum suorum et artificiorum oc-
cupationibus impedire ventilationem antea
causarum non potest consuli nisi per aduocatos
nec in genere temporalium nec in genere spua-
lium. Necesse ergo fuit prouideri et institui
huius aduocatos. **Amp.** si princeps rei pub-
lice temporalis prouideret reipublice suae et adiutorio
seu consistorio ne decederet q pro reis et opposi-
tis omnibus in digressu interpellaret. Quanto
fortius princeps vniuersitatis atque principum de-
voluit spirituales aduocatos decere curie sue
consistorio. Quicquid enim perfectionis lau-
dabilem ordinacionis in republica temporalis
li. In regno quoque temporalium apparet
aut iuenit aspersio per modicam et ac silicudo
pennam ac pene umbrantilis perfectionis et
ordinacionis reipublice spiritualis cui imedia-
te ac per semetipsum praestit dispositio ac gu-
bernatio deus. Jam ergo clarum est ex his
causis animarum humanarum aduocatos ac
interpellatores habere debere quorum sit
officium publicum interpellandi per animas
et in causis earum conueniens ac necessario
praestare patrocinium. Si quis autem dixerit
quod ipsa gratia sanctitatis melius et efficacius
interpellat per animas quam homo publicae
functionis officio. Respondetur quod in spua-
li re publica neutrum deesse debuit. Hoc est
nec interpellandi officium quod debito necessitate
impederetur nec beniuolentiae et misericordiae
gratia quam viros sanctos ac dei amicos per
fratribus orare faceret. Hoc enim et in ma-
gnatum curijs inuenit. Inueniuntur enim et
viri misericordes qui per miseris supplicent
magnatibus affectu compassionis. Inueniuntur
et aduocati qui causas eorum agant offi-
cio publicae functionis. **Amp.** aliud est in-
terpellare ut amicum siue beniuolum et inuiti
gratie proprie sanctitatis. Aliud est interpel-
lare ut nuncium et preces interpellationis quod
offerre aliene ut ita dicam charitatis. Illud
enim primum omnium est et singulorum sancto-
rum. Illud autem proprium est sacerdotum ex of-

ficio quippe sacerdotali. Sacerdos non
preces suas sed supplicationes ecclesiae ut er-
ad deum inter nuntius et mediator. et sicut
aduocatus non iura sua vel statuta alle-
gat. sed aliena et verba eius cui patrocinium
praestat in ore gestat. Sic sacerdos ex officio
publice interpellacionis verba ecclesiae et ora-
cionis in ore gestat et eas quodammodo ore
suo patre misericordiae offert vel porrigat
audiendas ex parte ecclesiae suae. Et atten-
de diligenter quod istud est quod fecit errare he-
reticos circa istud sacerdotale officium. scilicet
interpellandi non enim attendebat quod sacer-
dos ex officio sacerdotali preces ecclesiae non
suas offert. Et propter hoc interpellacionem
malorum sacerdotum irritam et nullam dicebant.
Et orationes ex ore eorum nullatenus exaudiri
sumentes occasione ex verbo illo quod
legitur Iohan. ix. Peccatores deus non au-
dit quo magna cecitate abusi sunt. Ille
enim prope auditur cui desiderium imple-
tur et exauditur oratio. Oratio quam homo ge-
stat ore sacerdos et deo offert ac porrigit
audiendam non sua est sed ecclesiae diximus.
Et propter hoc non dicit ore ex persona sua.
Sed et oremus ex persona ecclesiae. Quod ad-
modum ergo petitio aliena in scriptis obla-
ta principi recipitur ob gratiam eius. cuius est
et ex cuius nomine offertur. Qui et in ea lo-
quitur petens ac supplicans et ipse prope exau-
ditur cuius desiderium adimpletur et pro quo
ipsa petitio admittitur. Non autem ille per quem
scriptura petitionis porrigitur illi enim nihil
gratie sit sic dicimus et de petitione ecclesiae
que per sacerdotem licet malum principi deo por-
rigitur. Non enim refert quantum ad hoc an
voce apostolica petitio offeratur nec ali-
quid. **Amp.** videri debet in gratia
exaudicionis procurator qui pro voce petito-
nem porrigit quam ille qui per scripturam nec
vox. **Amp.** aliquid hoc vel operatur in ea-
dem gratia quam scriptura. Vox dico exteri-
or id est aurium strepitus. **Amp.** vox inte-
rior id est intellectus et significatio hominis
orationum vox ecclesiae et nullatenus vox sa-
cerdotis et illa est quam audit pater miseri-
cordiarum. Exterior enim strepitus per se non
curat ymo tacita tantam vocem illum repu-
tat et clamorem tacitum. Sicut legitur in psal.
Tacui dum clamare tota die. Qui enim stre-
pitum interiorum inquit clamat tacere illi apud se
reputat deus. Manifestum ergo est quod sola
vocem ecclesiae sola vota que eiusdem ora-
tiones continentur exprimentur exaudit deus

Et qđ ē ei solū magis sacerdotis qđ ecclie. id ē strepitū exteriorē vocale p se nec curat nec exaudit deus nec potest dici pprie qđ malū sacerdotē exaudiat deus in hoc casu. Ille ei ppe exauditur cuius p̄cibus sit qđ fieri debet et petit. Si em̄ duo quorū alteri p̄nceps iratus sit. alteri vō p̄pitius et amicus idē petant ab ipō p̄ncipe. concedat aut p̄nceps illud fieri ppter illum cui vt diximus ē p̄pitius et amicus. Manifestū ē illū exauditū esse a p̄ncipe. alter aut cui iratus ē ipē p̄nceps et ppter quē de petitione p̄fata nihil omnino factū ē licet factū sit quod petebat cum amico p̄ncipis. Nemo tamen illum audet dicere exauditū. Verū tamē audit deus peccatores peccata sua confitentes lugentes et p eis veniā ex corde deprecantes. Sed pro alijs veniā ē qđ eos non audit et hoc modo intelligitur testimoniū illud Johānis. Quoniā autē manifestū ē sacerdotes in officio interpellandi inter nūcios ecclie ad deum. in officio autē vtendi seu p̄dicandi inter nūcij sunt dei ad eccliam velut lras deprecatorias ac supplicatorias ex pte ecclie orationes eiusdē ad deū deferunt et ei offerunt. velut autem litteras monitionarias exhortatorias cōminatōrias abiurgatorias sermonibus declamatorijs. Et velut epistolas doctrinales ac decretales i ipa doctrina ex parte dei ad ipam eccliam deferunt. Sūt ergo velut petitiōarij portitores hoc est petitiōnū portitores et pcuratores ad impetrandū ad illū summū pontificē xpm dñm et velut nūcij lras quales diximus deferentes ex parte charissime sponse sue ad ipm regem regū. Quēadmodū procurator falsus est qui nec missus nec mandatum habet et nō solūmodo nō ē repellendus ab adiutorio sed etiā p falsitatem criminē puniendus. Sic qui nō ē missus ab ecclia nec pcurator ab ea constitutus. Si pcuratoris istius vsurpet officiū non solū nō impetret ex pte ecclie nec solum repellitur a dei adiutorio. Sed etiā tam flammis a deo iuridice et vindice punitur.

Amplius. sicut non est procurator nisi constitutus ab ipō dño litis seu cause. Est aut sacerdos pcurator ecclie qntū ad interpellandū officiū. ergo nō est qntū ad interpellandū officiū nisi ab ecclia constitutus. Est iterū sicut pcuratorē nō facit grā ipse quā habet apud p̄ncipē. Sed constitutio et mandatū eius qui causam agit coram

ipō p̄ncipē esse autē sacerdotē ē esse procuratorē qntū ad officiū interpellandi vt diximus. Manifestū ē ergo qđ sacerdotē nō facit grā seu sanctitas quantacūq; illa sit cuiusq; p̄sonē apud deū. Sed constitutio et mandatū ecclie qđ ei dat ad interpellandū sacerdotē in qntū ad istud de quo nunc agimus officiū. Juxta hunc modū nūciū nō facit depōratio litterarū sed missio. Idē autē ē constitutio sacerdotū et ordinatio siue missio interpellandum qntū ad idē officiū. Amplius. si virtus et fortitudo bellica nō faciūt militē sed ascriptio ducis et institutio nec potestas super decē milites decurionē s; ipa p̄ncipis electio et constitutio ita grā et potestas impetrādi nō faciūt pcuratorem. Sed vt diximus constitutio. Amplius. Sicut aduocatū publicū nō scientia iuris aut eloquentia nec etiam ipa iusticia faciēbant. Esse autē sacerdotē ēē publicū aduocatū in causis animarū. Ergo nec scientia iuris celestis nec sacra eloquentia nec ipsa spiritualis iusticia faciēnt sacerdotē. Sed quēadmodū ibi constitutio p̄ncipis ita et hęc constitutio seu ordinatio pontificis. id ē ecclie ministerio illius. Et quēadmodū non licebat cuiq; vsurare publici aduocati officiū. et si vsurparet repelleretur nisi electus esset ad hoc et institutus. Sic nulli licet vsurare publice interpellatiōis officiū hoc ē sacerdotale qntū ad hoc. Manifestū ergo ē qđ nec sanctitas quantacūq; grā sit apud deū facit sacerdotes qntū ad p̄dictum officiū neq; iniquitas quantacūq; sic aufert officiū sacerdotalis ordinem quēadmodū nec iusticia quantacūq; sit nūciū aut pcuratorem aut aduocatū efficere sufficit. Sed missio vt diximus et constitutio neq; iniquitas quantacūq; sit in nūcio puocare vel aduocare. S; mandati reuocatio. Sicut enī sola missio aut constitutio vt ita loquamur destruit hoc ē ne sicut faciunt. Non negamus aut quādo omnis vir sanctus et in conspectu dei grātiōsus orare p omnibus teneatur. Et quā apud diuine misericōdie diuitias audiat. Sed audiat vt amicus et filius. et orat similiter atq; interpellat. Non autē vt pcurator vt nūcius vniuersalis ecclie neq; vt ab ea missus ad hoc qđ ē p̄prium sacerdotalis ordinis officiū. Quis em̄ dubitat iuxta reges et principes esse pauperū et opp̄sorum interpellatores et hoc non p

officiū publice ad hoc p̄stitutos s̄ magis
beniuolētia et miseratiōe ad hoc et prom-
ptos nec cum eo rogatu ip̄i rogant p̄nci-
pes p̄pter hoc nunciū aut p̄curatores sūt
miseror. **A**mplius in rege tpali inue-
niunt interdū duo. scilicet regale officiu
atq; iusticia. Et sicut regale officiu se habet
ad iusticiā sic sacerdotale officium ad san-
ctitatē. Sicut ei nō ē eligendus rex nisi iu-
stus sic nec sacerdos nisi sanctus. Et sicut
rex mynister debet eē iusticie. sic sacerdos
sanctitatis. Sic ergo iusticia p̄ se regē nō
facit nisi suūpius nō ei eo ip̄o q̄ iust? et rex
ē sup̄ alios Et si sit recto: iustus iusticiator
suūpius Sic neq; sanctitas p̄ se facit sacer-
dotē nec eo ip̄o q̄ sanctus et sacerdos erit
aliq̄. Et si forte sit sanctus custos sanctus
q̄ iuiolator suūpius et sanct? orator. p̄ se et
alijs. Et hec q̄dem charitas et pietas non
publice functionis vt diximus officio. Et
attende q̄ p̄gruis similitudinib? vtritur
inter ordines eccl̄iasticos et secl̄ares. Sūt
ei varij ordines reipublice tpales. Quat-
niones decuriones cēturiones. Lyliarchi
reges et p̄ncipes et iterū nunciū p̄curato-
res oduocati p̄siliarij intercessores et iudi-
ces. Et iterū Loca pincerne panices custo-
des et dispensatores. Sicut in domo dei
magna in req; publica spiritali eiusdes
sunt ordines mynistroy q̄s nōiauius et
alijs q̄s nōdū curauim? Attēde autē dili-
genter q̄ ordinatio sanctificatio p̄stitutio
ad sacerdotale seu quodcumq; aliū sacū
mynisteriū subiectorie et essēcia vnū sunt
Ordinare ei et sanctificare et p̄stituerē hu-
iusmōi mistros euidenter vnū sunt substā-
cia sūt eē nunciū eē p̄curatorē eē aduoca-
tū hui? scilicet apud deū vel corā deo pro
ei? eccl̄ia. vnū sunt. Sūt subiecto siue re
S̄ nūtijs d̄: inquātū defert l̄ras q̄les di-
cim? et ex pte eccl̄ie aduocat? inq̄ntū p̄po-
nit allegatiōes p̄ causa eccl̄ie corā deo
p̄curator: inquāntū petitiones eius offert
deo aut porrigit. Euidenter autē idē ē differ-
re ibi offerre et proponere. Sicut eedē sūt
l̄re petitiōes et allegatiōes q̄ ē apte vide-
re i oratiōib? sc̄ptis q̄ vsualit̄ collecte no-
minat. Appet etiā euidenter ex hīs q̄liter et
merito sacerdotē hereticū et hereticor̄ an-
tistitē dyaboli beat? Lypanus martyr di-
xerit et sacrificia hereticor̄ inania et fatua.
Lū ei eccl̄ia hereticor̄ eccl̄ia malignan-
tium sit et deo odibilis vtpote adultera et
apostatrica siue apostatica. **M**anifestū

ē q̄ nec p̄ se nec p̄ nuncios audit de? Et p̄-
pter hoc cū sacerdos ei? se gerit determinā-
te aut exp̄se nihil ipetrat ex pte ei? neq; in
aliquo nullaten? exaudit. Et dicimus q̄
bmōi sacerdos mutat formam eccl̄ie ca-
tholice et mutat etiā rem et petitionē ip̄ius
Lū ei dicit in archano misse vt nobis fiat
corp? et sanguis dilectissimi filij tui de? mi-
nate itelliges et intēdēs nobis manicheis
aut alterius heretice et dammate factionis
Aliter p̄or̄sus petit q̄s petat vel intendat
eccl̄ia catholica et alijs petit et ex pte alte-
rius q̄s ex pte eccl̄ie catholice. Petit enī
eccl̄ie manicheor̄ neq; aduocati. neq;
p̄curatores. Quare merito neq; sacerdos
re nisi maledicte illi? factionis. Sacerdo-
tē inq̄ q̄ntū ad hāc petitionē et ideo meri-
to gerit se antistitē dyaboli nullaten? aut
sacerdotē xp̄i et eccl̄ie sue. Quare nulla-
tenus gerit se mediū inter eccl̄iam xp̄i et
ip̄m. Si autē vel determinate intēdit pro
eccl̄ia catholica vt fatē in generali et i
p̄licite seu inolute p̄ eccl̄ia dei et id face-
re vel petere q̄d faciūt mistri eccl̄ie dei p̄
culdubio nec formā mutat. nec petitionis
substāciā et ex pte i veritate eccl̄ie loqui-
tur ei? petit eiusq; petitionē ore porrigit.
Ecōtrario tō nō eccl̄ie sancte petitionē.
S; eccl̄ie vt dixim? malignatiū apostati-
ce factiōis in ore gestat sacerdos maniche-
orū sic intēdēs vt dixim? et vox ip̄a inte-
rior: q̄ intellectus ē significatio vox dy-
bolice illius factionis. Hinc autē vox ē san-
cte ac deo dilecte p̄gregationis. Quid er-
go miri si hāc exaudiat misericors de? et si
eius p̄curat celestis aduocat? q̄ ē eiusdes
sponsus eccl̄ie. Et q̄d miri si illā repellit
vt vocē p̄tis inimice. Hic ergo indubitan-
ter fuit intellect? beati Lypani quātum no-
bis mō videri potest et hoc mō intellexit.
Sacramēta eor̄ irrita et inania q̄ tūc eor̄
eē intelligēda sunt quādo totū et tota peti-
tiō vt dicim? eor̄ ē hoc ē p̄ pte eor̄ et nomē
ne et etiā siue pro eis determinate sit. Hoc
ei ē idubitatē p̄ formā eccl̄ie catholice et
etiā extra illā cū oīno excludat. **N**ō dic
beat? Aug? errasse p̄fatū martyre et resca-
tū fuisse errorem illū i eo saltē martyrij pro-
culdubio sentiebat beat? Aug? p̄fatus
martyrē tāto zelo fidei exarsisse p̄tra heres-
ticos eosq; esse odibiles deo credidisse vt
etiā i forma eccl̄ie veritate traderet sacra-
mentor̄. dic autē idē Aug? hereticis. Sa-
cramēta q̄ nō mutata sūt prout sunt sic sūt

apud nos. In casu autē quē quātā mutatiōe faciāt dum in psona petentis et eam cui petitur alias omīno faciūt q̄s ecclie catholice sacerdotes euidēs ē et q̄longe sit ex pte canū et canibus panē petere filiorū et a p̄e mīscōiariū ab eo q̄ ē ex pte filiorū panē petere filiorū ab eodē p̄e. Quāq̄ lōge sint psona canine a psonis filiorū psona adultere et apostatrice a psona sponse in corruptibilis castitatis etiā inseparabilis charitatis. Deinde vox cornina a colūbina. latratuq̄ caninus a voce filiorū quis nō videat. **A**mplius. ponamus pontificē hereticorū ordines celebrare cum ergo dicit in oratiōe ecclie sue ministri puri accrescāt hoc intelligit atq̄ intendit dēfinare ecclie hereticorū petit ergo ex parte ecclie hereticorū adeo ut illi ecclie accrescat ipi quos ordinat mīstri et ipi ecclie sue hic. Quare aggregatis hoībus et pensatis et ex parte hereticorū petit et ipi ecclie petit augmentū ministrorū et p ipis mynisteria petit et accrescant heresi et sacrilego mynisterio. Quare ex parte inimicorū dei petit et inimicis ipis petit et hoc ad dei p̄tā meliā et perditionē iporū ministrorū. Nā ergo ibi absistūt ne ipetret et hec intētiō sit dēterminata et limitata ut diximus forma ē q̄ ordinare et sanctificare mīstros ecclie suay credūt heretici. Si autē intētiō eorū eēt q̄lis ē pontificiū nostrorū licet malorū et p̄corū et interdū sceleratorū q̄ intēdūt in generali et grosse facere qd facit ecclia merito impetrarent gratiā sanctificatiōis mīstris quos ordinat. nō qdē meritū suis s̄ meritū ecclie ex cuius psona et nomie petunt tibi puritatē et augmentū postulāt mīstros. Et sicut i pposito casu oīa subsistūt ne pontifices hereticorū impetrēt. Sic oīa hic adinuāt. Scelera ei ministrorū nec merita ecclie minuūt. nec eius gratiā seu gratiositatē īpediūt apud sponsum. Q̄ autē diximus q̄ mīstri impetrāt in hoc casu si intelligimus in hoc casu sicut et de pcuratore p quo vel ppter quē nec exauditur nec admittit nec magis aut citius. s̄ solūmō ppter gratiā eius cuius ē et ex cuius parte vel noie porrigit vel offert. adhibet tamē solū mīsteriū porrectionis vel oblationis. Sic et ministri hmoi solū mīsteriū adhibent petitiōibus ecclie porrigendo eas seu offerendo nec p eis nec ppter eos exaudiant et oīno cū nihil ppter eos addat exauditionem. q̄ nec facili? nec magis. nec

melius pro eis vel ppter eos exaudiant. Debes autē scire q̄ nihil magis est de forma sacramentorū q̄ ipa intentiō. Et ppter hoc manifestū est hereticos ubi adeo p̄traria intentiōe agūt formas ecclie mutare incōtrariū q̄ntū ad ipam intētiōē ipay formā. vel verborū et si exterius nō mutant mutant tamē interius dū intellectū iporū ad semetipos sine ecclia suā inuertūt interius et intorquet. **M**anifestū ergo est ex hīs oībus quonia q̄ntū ad interpellandū officiū nō potest sacerdos nisi ut diximus. Missus p̄stitutus et institutus atq̄ sanctificatus missus s̄ ut nūcius. p̄stitutus ut pcurator. institutus ut aduocatus publicus. sanctificatus ut sacrorū mīster hoc ē sacrorū p̄ri et sacrorū eloq̄orū q̄ntū ad istū officiū. Appet ergo falsos eē sacerdotes q̄ cūq̄ alios p̄surpāt sibi hmoi sacerdotalē officiū nec esse vlt̄ haberi ratū aliqd qd in hīs attentare p̄sumāt. Qd̄ hō dicit heretici q̄ oīs sanctus sacerdos apparet eē manifeste falsum nisi nomine sacerdotis equiuoce vtantur.

Destruamus autē et hunc errorem aliter psequētes scdm sacerdotale officiū mīsteriū qd̄ sup̄ vocauim? sanctificationē. hoc ē sacri mīsteriū. id ē sacratissime eucharistie p̄fectionē. Dicemus ergo in p̄mis q̄ cū nō possit esse certū vllomō nisi p reuelationē an sanctus sit. qui sacerdotale foris exequit mīsteriū nō erit nullaten? certū an sit sacerdos an nō scdm hmoi opinionis errorem. Et ppter hoc erit incertū ex necessitate an p̄ficiat sacrum istud mīsteriū an nō. et ppter hoc illud dēf̄ sepissime fidelib? populis dū p sacramentissima eucharistia dabit eis plerūq̄ purus panis materialis. Illud etiam deo dū pro vero illo et immaculato sacrificio offertur ei panis purus et materialis.

Amplius. ip̄e q̄ sacerdos foris agit mīsteriū in altari ubi dicit in archano misse. **N**ob fiat corp? et sanguis dilectissimi filij tui et ecclia et hoc petit fieri et ex pte vel noie ipsius et vox ecclie intus ē ut supra dixim? et vox ē ipsius ecclie quā ore gestat et petitiō filij ipsius ecclie et quā p̄ri mīsteri cordiarū ut dixim? offert et porrigit qd̄ ergo dicit de sanctitate sacerdotū illius aut sufficiunt merita ecclie ad impetrandū qd̄ petitur ex pte ipsius. aut non sufficiunt. Q̄ si sufficiunt nō ē ergo necessaria sanctitas ipsius ergo absq̄ sanctitate sacerdotū

nota bñ
mīsteriū qd̄

exauditor huius petitionis. Quare confidit sanctissime eucharistie absque sanctitate sacerdotis. Quod si dixerit quod et merita ecclesie non sufficiunt nisi adiuvant ab ipsa sanctitate sacerdotis hoc evidenter ridiculosus est. Hoc ei est ac si diceretur magnus exercitus innumerabilium fortium milia continens non sufficit ad portandum pondus unum nisi adiuvetur a publico viro. Et quod milia milium sanctorum amicorum dei non sufficiunt impetrare hoc apud misericordiam eius nisi adiuvant ab isto. **A**mplius. cum oratio sit sicut arbor suavitatis ex aromatibus vir tutum ascendens ad nares misericordie dei cum ipsa ecclesia tota sit velut apotheca aromatum spiritualium. Totum vero quod habet sacerdos gratie et sanctitatis quantumque eminentis sit et excellens non sit millesima vni gariophili ad totam apothecam erit dicere non sufficiunt merita ecclesie sue sanctitate sacerdotis ac si diceretur non sufficit tota apotheca nisi adiuvetur millesima vnius gariophili. **A**mplius. Aut id quod pertinet petitioni supradicta ecclesie debetur meritum ecclesie aut non. Si sic. Non ergo sine iniuria ecclesie potest ei denegari. Impossibile autem est patrem misericordiarum irrogare ecclesie sue. Impossibile ergo est ipsum non exaudire petitionem illam. Si vero non debetur meritis ecclesie aut ea tamen est gratiositas eius patris simili patris ut hec semper obtineat quociens opus ei est aut non. Si sic ergo cum non minus opus sit ei obtinere petitionem cum per malum sacerdotem offertur eius petitioni. Quod cum per bonum porrigatur non minus obtinebit illud malo sacerdote ministrante quam bono. Non obstat ergo malicia sacerdotis quo minus perficiatur sacrum illud eucharistieque ministerium. Si vero dixerit quod non est ea gratiositas ecclesie in conspectu dei patris ut obtineat id quod illa petitione pertinet. Nihil autem aliud continet illa petitioni nisi ut panis ut potus vite hoc est corpus et sanguis redemptoris ministraretur et daretur ei sub forma panis et vini. Quod evidenter falsum sit hoc in promptu est videre. Si enim nulla est familia spiritalis seu corporalis que in conspectu sui patris familias gratias istas non habet videlicet ut det ei victum corporalem quociens opus est. Et sicut opus est ei. Incompabiliter autem maioris gratie est seu gratiositatis in conspectu dei patris familias familia spiritalis ipsius id est ecclesia. Incompabiliter autem magis datur ei quo

tiens opus est et petit. Jam autem declaramus tractatum de eucharistia quod opus et necessarium est datur ei sub forma panis et vini visibili. **M**anifestum ergo est non obstat malicia sacerdotis quo minus ministraretur et datur a deo patre ecclesie sue corpus et potus vite. Eodem est argumentarii ex parte patris familias. Si enim pater familias fratrum ex stilla seu scintilla pro modica dilectionis et pietatis in familiam litteralem non obstat quacumque seu quantacumque aliena malicia prout illi victum fratrum necessarium quociens petit et opus est quantum fortius pater familias ecclesie deus ex tota fornace dilectionis totoque fronte pietatis non obstat quacumque ministrant malicia prout dictum est eadem dabitur.

Amplius. que est causa quare malicia ministranti merito reprobat et repellit et eam contumelia tanto sacramento non sustinet irrogari videlicet ut polluto ore consecretur et immundis manibus contrectetur. Hoc enim indignum est et indecens sacramentum. Aperiri ergo oculos et videre impudens error latitare sub pretestu et velamine iusticie et pietatis. Primum quia secundum hoc plus poterit unus iniquitatis apud dei iusticiam et pietatem impedire dum quo minus exauditor ecclesie petitioni quam innumerabilium sanctorum militum gratiositas ad promouendum eandem. Et quod iniquus est manifeste quia in parte ista poterit necesse ipsi ecclesie aliena malicia apud dei iusticiam et etiam misericordiam quam propria sanctitas et gratia prodesse dum quod tota ipsa ecclesia per oblatam petitionem obtinere ministrum malicia sola ministrantis et ut obtineat impediat et auerit. **A**mplius. si propter hoc ne tam venerando sacramento fiat hic contumelia videlicet ut immundis manibus contrectetur. Retrahit pater misericordiarum largissime manum pietatis sue. imo claudit ne aperiat ad porrigendum panem vite sub forma et modo quo id facere postulat. Incompabiliter autem fuit contumelia spiritui flagellari et crucifigi et occidi. Quare si adeo perire vult contumelias et iniurias charissimi unigeniti incompatibiliter fortius providit ne tradatur conspuentibus et flagellantibus et crucifigentibus et occidentibus. Hec ergo impietas ad hoc deducit errores ut ipsam filii dei passionem euacuet et mundi redemptionem atque salutem irritent. Quod si dixerit quod tamen bonum fuit redem

iniuria

pho et salus mundi vt p eo merito decue-
rit dei filii tam indigna perpeti. Et nos ex
aduerso replicam⁹. q^o tm bonu e sustenta-
tio z pseruatio couersio ipius mundi hoc
e eius totius qd passione redemptor⁹ ac-
quisitum atq³ saluatu e vt p eo merito de-
ceat ipm saluatorem. Hic de quibus agi-
tur tam longe minus indigna sustinere.
Indigna enim passionis non minus ex-
cedunt indigna vt ita loquamur sacrame-
ntalis confectionis. imo incompatibiliter lo-
ge plus q³ bonu redemptionis bonu su-
stentationis seu cōseruationis. Tante em
fuerunt ille iniurie et ptumeliæ vt maiores
forte non maius est aut nō multo maius
bono cōseruationis cū sine illo et inuti-
le sit cōseruari indigentib⁹ et occasiona-
liter noxiū non pseruantib⁹ in grā redē-
ptionis ppter ingratitudinem maior erit
ipā damnatio sicut legitur. ij. Canoni. pe-
tri. ij. Melius erat illis viam veritatis nō
agnoscere.

Euertamur autē et dicamus q^o cō-
tumeliæ z iniurie que in sacramē-
to altaris redemptori sūt p quan-
tūcūq³ maliciam ministri seu ministroz
malozū ad contumeliā vel iniuriā passio-
nis nulla ē compatiō. Est autē boni pser-
uationis ad bonū redemptionis compa-
ratio. Nō em in infinitū melius ē ad gra-
tiam redimi seu reparari q³ in eadem nu-
triri cōseruari confirmari z augeri q^o oia
sacramento altaris pstantur. Decuit autē
p illo bono redemptionis illā tantā cōtu-
meliā et iniuriā redemptorē pati mul-
tofortius ergo prominatis bonis in sacra-
mento altaris decuit z etiam optuit malo-
rum ministrozū iniurias et ptumelias pa-
ti saluatoris. Intelligamus ergo tantā in-
iuriā contumeliāq³ ea pportione vel com-
paratione se habere ad iniuriā z ptumeli-
am passionis q³ se hz bonū qd pstatut sa-
cramento altaris ad bonū redemptionis
Dico ergo si p bono redēptionis tāta fuit
sustinenda iniuria vel ptumelia redēpto-
ri ergo p duplo minore duplo minor z p
triplo minore triplo minor. Ita de alijs.
Quare pro bono qd nobis pstatut sacra-
mento altaris sustinēda fuit iniuria quaz
posuimus. Euidētius autē erit in precijs z
emptonibus. Vocemus ergo bonū redē-
ptionis a z iniuriā passionis b bonum to
sacramēti altaris c z positā iniuriā d. q^o er-
go sic se habz bonū a ad bonū c. ita se hz

pū qd ē b. ad pū qd ē d. Fuit autē emē-
dū bonū a pū b. erit ergo emendū bo-
nū c pū d. Omnis aut iniuria vt ptume-
lia q³ p malos mynistros fit sacramēto al-
taris z in ministrādo minor ē incompatibi-
liter omimō pparabili seu pportionabili
ipi b. d. autē vt posuimus comparabile ē
z certe pportionis ad ipm b. Positū em
qbuscūq³ duobus quibus quoz alteri⁹
ad alterū fit certa pportio. necesse est vt
omne qd ē certe pportionis seu cōpara-
tionis ad alterū sit similiter z ad reliquū
Quare manifestū ē emenda seu redimen-
da esse pū d. que sacramento altari eccle-
sie dei pstatut d. ei est incompatibiliter ma-
ior iniuria vel ptumelia oibus illis q³ irro-
gantur sacramento altaris p indignitatē
seu maliciā ministrantiū. Cū ergo d. di-
uine bonitati in parte ista nō obisset illa
qua minus exaudiatut pū ecclesie.

Ampli⁹. Si ita refugit sacratissima eu-
charistia indignitatē atq³ maliciā. qd fiet.
si rite consecrata fuit z pfecta per sacerdo-
tem scilicet iustum et sanctū. Postmodū
autem attēdet eam contrectare ac fideli-
bus distribuere minister indignus et ma-
lus aut fugiet aut euanesceat panis vite de
sub forma illa visibili panis vite aut non.
Si nō palam ergo ē q³ sustinet se. ptracta-
ri manib⁹ pollutus panis vite nec refugit
eas. Multo fortius ergo nō refugiet qba
sue vocem ecclesie sue licet ex ore polluto
et multo fortius nō prohibebit eum adue-
nire sub formā illam visibilem. Cum attre-
ctatio manū pollutarū multo mai⁹ ma-
lum sit. imo incompatibiliter q³ oratio sue
sanctoz verborū psumptio ex ore polluto.

Amplius. si distribui se sustinet p ma-
nus pollutas quāto fortius porrigi se susti-
nebit siue dari ad petitionē ecclesie sue li-
cet p vocem pollutā. Q^o si fugit z euane-
scit accidunt multa inconvēnientia. Primū
scilicet illusio ecclesie q³ credit se recipe pa-
nē iuste de manu ministri mali ad minus
occulti z non recipit nisi panem materia-
lē scdm eos. Deinde plus poterit malicia
ad ipm effugandū q³ denotio z sanctitas
totius ecclesie ad ipm retinendū. Tercio
accidit hanc medicinā oim medicinarum
infirmissimā esse. Nulla enim ē medicina
corporalis adeo debilis et parum efficax
vt eius virtutem infirmitas meditantis si-
ue porrigentis euacuet. Infirmitas spiri-
tualis sacerdotis porrigentis hanc medi-

nam est eius indignitas siue malicia.

Amp. quia sacramentū hoc euidenter
est medicamentū saluberrimū humanarū
animarū et hoc virtute propria ac diuina

Manifestū ē nihil pertinere ad ipsū
vel virtutē eius sanitatē vel infirmitatem
porrigentis seu meditantis pertinere inq̃
quā ad hoc vt ex illa augeatur vel minu
atur virtus eius. In nullo enī medicamē
torū corporaliū hoc inueniri potest vt sani
tas vt infirmitas ministrantis ipm̃ pro se
addat aliud vel minuat vtuti ipius. Quā
to fortius ergo medicina ipsa diuinissima
hoc ē diuina virtute plenissima non pen
debit in aliud ex sanitatē vel infirmitatē
spirituali ministrantis illam.

Amplius.
Quid ad panē vel virtutē ipsius si satur ē.
aut ieiunus qui ministrat ipm̃. et qd ad
ignem de calore aut frigiditate ministrā
tis ipm̃.

Amp. q̃ malicia vel indigni
tas ministratorum impedit sacramentum
istud et hoc naturaliter fit. id ē naturali ac
tione aut merito siue iudicio. Naturali ac
tione esse non potest quia malicia ista nō
agit nisi in p̃p̃riū subiectū sed neq̃ in san
citatē ecclesie aut ipam ecclesiam nec in
deū aut eius bonitatē. Hoc enī impossibi
le ē. Restat ergo vt hoc sit merito ipi⁹ diui
noq̃ iudicio. Diuinoq̃ iudicio fit vt p̃p̃t
maliciā ministri huius subtrahat panis
vite filijs et ita innocētes filij iudicio diui
no tam atrociter puniūtū p̃pter maliciā
alienā. **Amp.** ipse malus minister qui
p̃sumit indigne tam venerandū myniste
riū necessario puniatur aut puniend⁹ ē di
uino iudicio. Sicut autē peccat in hoc. sic
dignū et iustū est eū solū puniri pena enī
non debet excedere peccatum nec extendi
in innocētes grauissima autē pena ē sub
tractio panis vite. Quare nullo modo p̃
pter indignitatē vel maliciā ministri puni
enda ē dei familia subtractione vtus sui.

Amp. et adeo magnū ē peccatū huius
ministri q̃ non potest puniri seu vindica
ri in eo solo sufficiente aut non. Quia si adeo
grāde ē magis extendēda est vindicta illi
us etiā complices et fautores peccati sui
q̃ in om̃ino infcios et innocētes. Si ve
ro non est adeo grande nulla ergo necessi
tas vt pena illius extendatur in alios.

Amplius. anteq̃ iste p̃sumeret sacrus
istud mynisterium certa erat pena et deter
minata que reddēda erat peccatis suis in
iebenna peccatis illis addit p̃sumptiones

sacri mynisterij. Hec autem p̃sumptio nō
minuit p̃cedentia peccata. Hec autem pre
sumptio aut est mortale peccatum puniē
dum morte eterna cū alijs aut veniale tñ
Si mortale aut merito istius soli impedi
tur sacramentū aut merito istius et aliorū
aut ergo detrahit aliquid de pena debita
alijs peccatis aut non detrahit pena dico
iebennali. Si detrahit aliquid et hoc nisi
occasione hui⁹ noue pene videlicet quam
infigit ratione iporū p̃ pte et p̃ parte ratio
ne huiusmodi p̃sumptionis. Commutat
ergo id quod detrahit de pena illa ieben
nali que tota eterna est in eam temporalē
penam quam infligit in isto mynisterio si
ue mynistratione sacramenti. Hoc autē est
euacuatio virtutis sacramenti p̃ parte ma
iori. Commutatio autem pene gebennalis
in temporalē quantacūq̃ gratia magna
ē et beneficium. Accidit ergo vt in debita
p̃sumptione tanti mynisterij beneficiū re
portetur p̃sumptio et ecclesia in pte illa oī
no indecens damni et penam nō leuem
videlicet subtractionē viuifici panis quo
rum vtrūq̃ apud dei iusticiam manifeste
inconueniens. Si igitur nihil detrahit de pe
na iebennali debita p̃cedentibus peccatīs
reseruat ergo sufficienter puniēda in ieb
enna vltra sufficientem aut et debitā pe
nam nullam penam infligit iustissim⁹ de
us ergo nec mynistrum. nec alium potuit
p̃ huius peccati vltius nec in parte nec
in toto. Nulli ergo infert occasiones illo
rum penam quācūq̃. Quare occasione
illorum non aufert penā tanti damni quā
ta est amissio virtutis et fructus tanti sacra
menti. nec in parte. scilicet infert eam nec
in toto maxime ecclesie sue infert eas que
omnino imminis et innocens est ab hu
ius peccato. Si autem p̃sumptio myniste
rij huius est veniale peccatum manifestū
ē q̃ occasio illi nō infert de⁹ tantā penā
vt p̃ illa subtrahat panē viuificū et saluta
rē filijs. **Amp.** Attendē dominicā passi
onem que fuit holocaustum tota apotheca
spiritus sancti refertum tota q̃ suauitate
omnium aromatum spiritualium fragran
tissimū. et vide quia tñ tanq̃ venerandus
sacrificium solum pcuravit. et vt ita dica
mus mynistravit peccatum. Totum enim
q̃ circa illud siue p̃pter illud opatus ē de
us abolus peccatum fuit ire inuidie odij at
q̃ supbie. Totumq̃ quod iudas cupiditas
et detractio totum quod scribe et phar

risei inuidia cupiditas et ambitio qua honoribus suis et dignitatibus per eius mortem consulere se credebant. Et iterum totum quod pylatus fecit malo timore fecit. Similiter et populus peccauit clamando crucifigatur. Carnifices vero quid fecerunt nisi peccatus. Similiter testes et accusatores. Uide ergo tam sanctum venerandumque sacrificium in ara crucis vndique vallatum et obfessum peccatis procurantium petentium ratum seu gratum habentium contrectantium. Et si fas est dicere inuiolantium illa per omnem modum suauitate fragrantissimum et indiminute penitus placore patri misericordiarum acceptissimum atque gratissimum. Uides ergo manifeste quod tota ministratio tanti sacrificii peccatus fuit et tamen peccatum cui simile atque compabile nec cogitari quidem potest. Deinde enim verus ac dei filium extremis iniuriis et contumeliis afficere, morteque turpissima occidere super omnia alia peccata est que in eum committi possunt. Manifestum ergo est quantum errent in parte ista heretici huius. Qui enim manibus impiorum flagellari crucifigi et occidi pro salute suorum tam pia dignatione sustinuit et in peccatis eorum manibus sacrificium nostre reconciliationis esse voluit. Quo non leue ut ita dicamus et momentaneum ad tactum pollutarum manuum in sacramento altaris quotiens opus est sustinebit. **Amplius.** Cum manibus quantuncumque pollutis nihil inquam menti ad mundissimum vite panem nihil lesionis a quatuordecim malis ministris ad eum omnino puenire possit. Qua decussa refugiet huius cum sordes manuum illarum nec ipsi nec alij noceant nisi solis huius qui eas polluerunt. **Amplius.** Quia paterfamilias etiam pro canes aut porcos panem filiis mitteret si pillos in nullo inquinari in nullo ledi panis posset. Quemadmodum et deus ipse pro porcos panes et canes mittebant helye. Sicut legitur. iij. Regum. xviij. Ita autem est de mundissimo sacratissimoque pane vite. Quod per caninos et porcinos homines nullatenus inquinari vel ledi potest. Idem dicimus de immunis pincernis atque dapiferis si eorum immundicia nec escas nec pocula inquinare potest quis paterfamilias abhorrebit ministerium eorum. **Amplius.** Si longius sunt ab ipso pane vite sordes spirituales

ministorum. id est peccata quae celum a terra qualiter propter illas dimittet panis vite venire ad ecclesiam suam licet per manus impiorum. **Manifestum** autem est quod peccata ministorum in animabus eorum sunt. Maior autem est distantia animarum a quocumque corpore quam distantia corporalis celi et terre. et quid de hoc sit maior distantia indubitanter quorumcumque peccatorum a pane vite qui est ipse dominus quod inter celum et terram. Sicut legitur ysa. lvi. quia sicut exaltantur celi a terra. ita exaltate sunt vie mee a viis vestris etc. **Amplius.** Petitio ecclesie non innititur nisi dei misericordie et meritis ecclesie. Sed nihil ad hanc vel illam de peccatis ministorum nec in hanc nec in illam aliquid possunt. Quare nihil possunt contra ea quibus solis innititur totaliter ecclesie petitio nihil ergo possunt contra petitionem ipsius ergo non possunt eas impedire quominus exaudiantur. **Amplius.** si omnes mali qui sub celo sunt eo tempore quo offerenda hostia agni immaculati in ara crucis peterent a patre misericordiarum eas offerri ex parte ipsius ecclesie dei et nomine. Nunquid malicia petentium impediret quominus dei ecclesie petitio. Certum est quod non sic ergo cum dei voluntas bona sit panis vite nutrire filios non propter maliciam eorum quod hoc petunt ex parte ecclesie et nomine dimittet deus quin ergo filios suas bona impleat voluntatem. **Amplius.** Quis paterfamilias propter fracturam vel immundiciam cophini que cibum nullatenus ledat aut inquinet dimittet in illo et per illum filiis ministrare cibum. **Amplius.** aut aliquid qua est virtus sacramentorum in seipsis omnino non pendens ex ministris aut nulla. Si aliqua siue boni siue mali sint ministri virtus illa manet salua per omnia et illa ergo nihil ad virtutem sacramentorum de bonitate vel malicia ministorum. Si vero nulla est que non pendeat ex ipsis non est ergo virtus diuina virtus sacramentorum. Nulla enim virtus diuina pendet ex hominibus. **Amplius.** Si sacramenta sunt sicut medicamenta virtus autem medicamento:um nullo modo pendet ex medicantibus quin salua sit eis et integra siue illi sani sint siue egri. ergo virtus sacramentorum non pendet ex ministrantibus. **Amplius.** Virtus diuina est que transub

mandat mirabiliter et inestimabiliter panem materiale in dominicum corpus. Huic autem virtuti nihil obistere vel resistere potest quin hic faciat quodcumque voluerit et ubicumque siue in manibus impij mynistri vel aliter. Restat ut si hoc facere voluerit in manibus impij mynistrorum quod hec peccata mynistrorum nullatenus auertere possint vult autem proculdubio hoc facere ibi si decet et expedit. Decet autem diuicias bonitatis eius ut plus fauoris et gratie inueniant apud eum milia milium sanctorum qui in ecclesia sunt quas vnus malus mynister ire et indignationis et ut plus trabatur tantisque sibi gratis innumerabilium sanctorum meritis ad prestandum eis panem vite quam retraherentur mali demeritis a tanti benefici largitione. Expedit autem euidenter ac saluberrimum est toti familie sue hoc fieri scilicet prestari hoc eis sic panem vite. Nulla ergo malicia mynistri potest obistere quominus hoc faciat et in manibus impij. Amplius. Sacerdos in altari se gerit ut mynistri et gestorem alieni negotij videlicet negotij ipsius ecclesie personarum etiam et vocem seu verba gerit ecclesie. Ille autem agit negotium cuius nomine agit. Et illi sit totum quod sit propter quem vel cuius nomine sit. Cum ergo in isto mynisterio nihil suum gerat nihil ex persona vel nomine suo sicut eius admittere in hoc vel exaudire sic ipsum repellere in eo quod talemque agentem extra ecclesiam expellere siue non exaudire non erit propter personam. Impossibile autem est deum repellere vel non exaudire ecclesiam suam. Impossibile ergo est irritum vel vacuum esse mynisterium sacerdotis in altari licet eius persona formaliter accepta non sit. nec villo modo necessarium est propter hoc quod dicit. Oremus aut. Da nobis quesumus domine ut ipse vnus eorum sit vel qui petunt vel quibus hoc petitur sicut non est necessarium ut aduocatus qui proponit per vniuersitatem quacumque vel collegio sit de illa vel illo. Si enim interpellando iudicem diceret. adiudica nobis hoc connumerans se vniuersitati cum de ea non esset non audiretur per vniuersitatem. Non enim per vniuersitatem peteret sed per se ipso et vniuersitatem. Sic oportet quod sacerdos rite orans per ecclesiam personam ecclesie induat et vocem ecclesie assumat.

Non prohibemus tamen quin et suam et ecclesie petitione deo offerat. licet aut sua non admittatur. ecclesie tamen petito rite proposita ut diximus semper proculdubio exaudiat in talibus. Amplius. mynistri sanctitas et iusticia proculdubio necessaria est sacro mynisterio ad honorem et reuerentiam. Certum autem est quod nec virtutem nec efficaciam prestat eidem. Virtus enim et efficacia sacramenti desursum tunc est. Item gratiam et fauorem apud deum non prestat ecclesie neque aliter auget gratias et fauorem ipsius nisi merito. Hoc autem facit quilibet sanctorum equali sanctitate preditorum. Quod autem augmentum non ita est necessarium ecclesie ut per absentiam siue defectum ipsius necesse sit petitiones eiusdem rebellare. Cum enim quot die cadunt multi de ecclesia in peccata mortalia nisi totidem aut tante sanctorum resurgerent in eadem. Si diminutio ista vniuersalis fauor suus auferret ecclesie quotidie impediret orationes ecclesie et prohiberetur earum exauditio apud deum essetque in potestate mynistrorum auresque misericordie dei claudere vel aperire petitionibus ecclesie sue.

Im ergo declaratum est bona vel mala merita mynistrorum nullatenus pertinere ad virtutem vel efficaciam sacramentorum. et si ad honorificentiam vel contumeliam pertinent eoque sola omnipotentie diuine virtute et misericordia fiat solumque meritis et gratiositati ecclesie presentur sicut medicamento corporabilium virtus ex sanitate vel infirmitate medicorum nullatenus pendet. sicut nec virtus panis ex saturitate vel esurie correctatis nec virtus cuiuscumque lapidis ex fortitudine vel infirmitate gestantis ipsum. Ut autem clarius faciamus istud dicimus quod si adeo refugeret peccatorum immundicias panis vite non solum manus mynistrorum malorum. sed etiam omnium assensum altari atque circumstantium sacrificio presentiam propter vnus solius maliciam declinet. Sic et omnem locum quocumque mortali peccato pollutum tanquam presentiam glorie sue indignum declinabit et auerter se ab illo. Loca enim peccatorum sordibus polluta indigna sunt ut ea inhabitet vel eam intret. Videtur ergo quod si peccatores isti heretici et tam pauca loca reliquerunt ei in mundo isto inferiori. Accidit etiam hoc

ipam diuinam essenciam quonia iam de
clarauimus esse vbis et nulla substantia
que mortale peccatum habeat esse posse.
Cum enim supra omnem opatione et co
gitatum maioris sanctitatis. Sit ipa diui
na essencia qua corp^{us} et sanguis. imo qua
lota humanitas redemptoris. Corp^{us} au
tem et sanguis. ppter sui sanctitatem cont
rectari non possint nec paciantur. Incom
pabiliter fortius non patietur fons omni
um sanctificationu diuina essencia se esse
in ipso peccatore longe enim maius e esse
in illo in quo et peccata sunt qz contracta
ri se gestari ab illo. Quare sequeret ex ne
cessitate vt fugiat diuina essencia a facie hu
ius inquinamentorum spiritualium scilicet
cet quemadmodu caro et sanguis domi
ni saluatoris et ppter hoc mori et destrui
essencialiter omnes peccantes fugiete eniz
essencia que vnuquodqz portat et sustinet
et esse necesse est recidere in non esse. Un
de p ipm erat a ductum adesse. Et hoc qui
dem alibi iam declarauimus. Accidit etia
et aliud ridiculu apteqz falsitatis blasphe
mia. Idemqz vt sacramentum eucharistia
qua ipi heretici saluberrima ee pntent nō
possit pferre nisi sanis et ita non erit salus
egris nec vita mortuis. Hoc autē e euiden
tis absurditatis hoc emē dicere vt de ipo
fonte sanctificationis min^{us} incōpabiliter
hauriat accedēs qz ex vno riuozū ipius
Sacramētū emē eucharistie fontē totū cō
tinet sanctificationū et amorē salutē xpm
dñm et hoc fm vtrqz sui naturā diuinam
scilicet et humanā. Et hoc pñcialit atz ve
rissime sicut iam in tractatu de eodē sacra
mēto patefecim^{us}. Sacramētū vō baptis
mi et sacramētū pñssionis licet plene ac
pfecte sanctificationis sint fluentia tñ vel ri
uolos solos pñtēt grāz. Ipa ei substantia
panis vite reficimur absqz medio qd fit i
ter ipm et refectionē. S; riuiz grāz sancti
ficamur tam ipius f qz baptisimi sacrame
to. Quāt nōb obiciūt qz si is q displicet
ad intercedēdū mittit irati anim^{us} iudicis
ad deteriora puocat vez ē. S; p ipm qui
temere intercedere psumit et māiēstat iu
dicis nō verē spurcias vicioz et pctōrū
suoꝝ irreuerētē et impudētē oculis eiuf
dē ingerere. Silt et ptra illū q talē scienter
ad intercedēdū mittit. Nullaten^{us} autē
cōtra ecclesiam sanctorū q in pte ista omīno
innosēs ē et immunis. Alioqn ex alieno de

licto ipa ecclesia incurreret offensam dei q
iniquissimū ē. sibi ergo hui^{us} psumptoz iudi
ciū māducat et bibit Sicut legitur. i. Cor.
xi. Ecclesia vō de fonte illo salutaris hau
rit aquas salutes idulgētiarū doctrinā
rū. sicut legit ysa. xli. Et haurit salutem a
dño. sicut legit prouer. xij. Qui bonus ē
haurit sibi gratiā a dño.

Item autē qstionē de suspēsis et ex
cōicatis. vtrū ipi pñciūt sacri alta
ris misterii tpe excōicatiois vl^{us} sus
pēnsiois et vltū ē aliqb^{us} q nō. pcurator
aut cui infidicis pcuratio vel q suspēdis a
pcuratio ē si se igerat tpe suspēnsionis hui^{us}
seu interditi falsus pcurator ē. p falsū aut
pcuratorē qqd agis irritū ē. Qua de cau
sa irritū ēē sacerdotale officiū tpe suspēsi
onis et excōicatiois et ita nihil agi p huius
sacerdotes. S; sciendū q aliō ē suspēde
re pcuratiois officiū ad ips aliud reuoca
re. Si reuocātū ex toto sit pcuratorū offi
ciū. Manifestū ē q ea q iurie pñstūt tñ
si p ipm pcurata fuerint ipo iure nlla sūt.
ppter hoc iudiciū q p h^{oc} procuratū ēēt ipo
iure nullū ēēt. Et sentencie sic late ipo iure
nulle. S; si suspēsus ēēt procurator ne pe
terent aliqd ex pte dñi sui vel ne ipetraret
vsqz ad ips si peteret medio tpe petiti ēēt
et si impetraret impetratū ēēt. maxie si im
petratū aliqd qd i facto vno pñsteteret. Si
emē impetrasset aurū vl^{us} argētū medio tpe
nō min^{us} ēēt bonū aurū vel argētū qz il
la iubēte dño impetrasset. Nec potest di
ci propter solā prohibitionē falsus procu
rator donec dixerit ipē q pñstuit ammo
neo te ab isto officio penitus nec ratū ba
beo quicqz q p te procuretur. Quia ergo
suspēnsio vel excōicatio nō aufert officiū
nec ab illo ammouet s; ei^{us} executionē in
bibet ad tpus nec tollit ratibibitionē pus
ipius ecclesie. ideo nec falsos efficit procura
tores hmoi procuratorū nec vacat ne eua
cuat ministeriū ipoz. Exauctoratio autē
depositio sic sacerdotes a clero omīno re
mouet et abijcit pñlegioqz clericali oīno
puat et eruit ita ab officio sacerdotali omī
no ammouet et deponit. Et propt^{er} hoc sa
cerdotali officio decetero nisi falso atz fal
laciē igerere nō possūt. vt ei ver^{us} procu
rator sit duo ex necessitate requir^{unt} viz vt
dñs cause pcuratorē habeat se et reputet.
deide et ne ipemet pcuratorē se gerat pñs
illō solū qd ei iūctū ē petēs aut pñs qns

Lum ergo ecclesia ex auctoritate atque depositos licet sacerdotes suos eos constituat. Sacerdotes tamen ipsos post exauctorationem et depositionem non habeat nec reputet. imo a sacerdote penitusque subiectos et ideo nec ratum habeat quicquid de sacerdotali ministerio attinere presumpserit. necesse est presumptionem eorum et attestationem quantum ad sacerdotale officium vacuam et irritam esse et hoc ipsum forma ex auctoritatis et exordinationis iudicat evidenter quia vestimentis sacerdotalibus sigillatim et illis in universis exiit per quod iudicare intendit ecclesia manifeste nihil eis dignitatis potestatis officiique sacerdotalis relinqui sicut de vestimentis sacerdotibus nec unum eis relinquitur. **A**postate vero et heretici publice et manifeste ab ecclesia recedentes et ad synagogam sathane hoc est quaecumque sectam perfidie transiunt. nec sacerdotes ecclesie catholice sed potius synagoge sathane se gerentes et execrandas eius petitiones in sacrilego ministerio suo ut supra diximus ore gestantes nihil agunt ex parte ecclesie catholice cuius neque nuntios neque ministros se gerunt. Sed nec ex parte perfide factionis ex cuius parte loquuntur cuius vocem deus omnino non audit. sed tanquam coruinam tanquam sibilum serpentum exhorret et execratur. Et ita manifestum est. quod duabus concurrentibus perficitur sacerdotale officium. vel ministerium videlicet rationabilione ecclesie et procuratoris officii limitata executione. Et similiter duabus de causis irrita cum euacuatur hoc est a parte ecclesie et a parte ipsorum ministeriorum. Hinc est quod rationabilissime dixisse videtur quod exauctoratos atque depositos reordinandos esse si redierint. et ecclesia eos restituere poluerit. Ceteros autem ab ecclesia apostantes reordinandos non tamen non autem iterum ordinandos. Si enim ecclesie intentio et ex auctorando et deponendo siue degradando ordinantes episcopos characteres ordinum delere siue abolere in illis non solum verisimile. Sed etiam necesse est ecclesie intentionem omnipotentie divine virtute que ministerio ecclesie semper assistit et per ipsum operatur impleri. Sicut ei ministerio ecclesie adest omnipotens virtus ad impendenda sanctitatis signacula siue characteres quos ordines vocamus. et ad infundenda gratia

ipsius ordinibus congruentem. Sic et ad abolendum ipsa signacula dubitandum non est eiusdem ecclesie ministris eandem ad esse et operari virtutem et perficere intus quod agit foris ecclesia. **A**mplius. si divine virtutis tamen est et ecclesie ipsius ministerii ordines impingere fundare. Sic eiusdem virtutis est per contrarium ministerium eosdem delere auferre. **A**mplius. quomodo deesset divina virtus ecclesie in isto ministerio auferendi ordines quod tamen salubre tanquam necessarium est ad iusticiam exercendam contra execrabiles eorumdem presumptiones et contaminatores. Quod si ecclesie intentio non fuerit ipsos ordines auferre ministerio exauctoratio et depositionis siue solam eorum excusationem manifestum est. quod ordines in auctoritate et deposito remanere necesse est. eosque ab ipsa executione solummodo de perpetuo esse suspensos. Et propter hoc si postea suffragantibus restituantur ordinari iterum eos nullo modo est possibile et tamen in tractatu baptismi de hoc diximus docuimus. Qui enim sacerdos est ordinari sacerdos iterum non potest. Et generaliter impossibile est ut ordinem quem habet quis recipiat sicut album albedinem recipe non potest. eo quod duas formas eiusdem speciei simul in eodem esse impossibile est. Et quoniam carentia omnis motus et mutationis principium est sine quo non potest. **M**anifestum ergo est ex his quod si fuerit intentio ecclesie auferre seu abolere characteres ordinum exauctoratio et depositio. Si postmodum restitui obtinuerit iterum ordinandi sunt et ordinis signaculis impingendi seu significandi utpote in quibus ministerio ecclesie foris agente et virtute divina intus operante characteres ordinum aboliti fuerant penitus et abradi. Alioquin exauctoratio et depositio nihil aliud esse viderentur quam ab ipsa executione perpetua suspensio nec timendum nullatenus iniuriam fieri sacramento ordinis. si hoc modo ut diximus iteretur. Sic enim non reputatur iterandum quod nescit esse factum. multo fortius non est reputandum iteratum quod scitur abolitum esse penitus et destructum. Similiter si debaptizaret quos iuxta hunc modum ut ei penitus auferret sanctitas baptismi characterem siue perfidia iudeorum somniat posse fieri quibusdam execrabilibus abractionibus et nephandis acim

mundis ablutionibus et postmodum reno-
cante eum divina gratia ad ecclesias reuertetur.
Denuo baptizandus est utpote sibi nul-
lum baptismi refugium remansisset verum
ecclesia istud non fecit unquam nec faciet nec
credimus eam quacunq[ue] suggestione vel
suasione ad hoc posse induci ut aliquem de
baptizare intendit vel deripianare licet aut
in baptismo longe aliter sciendum sit quod
in alijs sacramentis de iniuria iterationis
In alijs autem nulla videtur iniuria scilicet
ea que diximus si iterentur tum omnia ite-
rentur euidenter absque ulla sui iniuria ex-
cepto solo ordinis sacramenti nulla om-
nino fieret iniuria in casu quem posuimus
ex auctoritatem atq[ue] depositionem. Si ec-
clesia ex auctoritate et depositione cha-
racteres ordinum ab eo abradere penitus
intenderet et auferret. Sacramentum vero
baptismi quia sacramentum et figura est
mortis christi qua propter largissimam suffi-
cientiam suam unicam et solam esse necesse
est iterari non solum non decet. Sed nec
etiam possibile est ut iam diximus et ostē-
dimus. In ordine vero nec prohibet figu-
ra nec designatio aliqua si ipsum abradi ut
ut diximus et aboleri omnino contingeret.
Que autem sit intentio ecclesie in ope exau-
thorisationis et depositionis ab ecclesia Ro-
mana penes quam residet auctoritas uni-
uersalis ecclesie cuius et auctoritate de au-
thorisationibus et depositionibus omnia sta-
tuta edita sunt. adiciendum est tamen eius
legem interpretari est qui condidit. Inten-
tio autem ecclesie semper aut sacra erudi-
tione aut diuina inspiratione in hijs que
generaliter statuit et formauit. proculdubio
et firmatur propositum vero nostrum non
est hic vel canones sacros exponere vel con-
trarias opiniones doctorum ipsorum de hijs
ad concordiam reducere. sed veritatem et san-
ctitatem ordinum virtutumq[ue] eorum nec non
et potestatem ecclesie implemendis et aufe-
rendis ipsis rationibus ac declarationibus
quantum possumus asserere. Sequitur
aliud.

Quia vero sacerdotalis ordinis vni-
us officium est soluere et ligare cui be-
retica perfidia consueuerunt insania con-
tradicti consequenter et istud officium asseru-
ere tenemus. Et quia iam ostendimus duo
modos soluendi atq[ue] ligandi alterum
videlicet in foro penitentiali quod iam in
tractatu de penitentia et stabilimus et

declaramus cum omni virtute sua et ef-
ficacia atq[ue] fructu. Relinquitur nobis al-
terum persequi consequenter quod est in foro pe-
nitentiali hoc est potestas qua pontifices
excommunicant et interdicunt. Et vocat po-
testas ligandi atq[ue] soluendi et iurisdic-
tio ecclesiastica. Scito ergo quod duo sint errores
hereticorum circa officium istud. Primum
primum est quo dicunt non nisi bonos sa-
cerdotes et sanctos habere potestatem hu-
iusmodi. Secundus est quo dicunt bonos
et sanctos sacerdotes hanc potestatem non
habere nisi in malos et peccatores subdi-
tos nihil autem posse eos in pre ista contra
bonos subditos peccatum enim inquit
excommunicant hominem non sententia. Nunc
ergo in primis aggrediamur primum errorem
destruere et dicemus quod sicut regum secu-
larium potestas est excommunicare corpora-
liter hoc est communionem auferre corpora-
lium. Ita est et regum spiritualium excom-
municare spiritualiter hoc est auferre com-
munionem spiritualium. Hic autem sup-
er sacramenta et sacramentalia. Amplius.
Sicut de ciuitate corporali efficiendi
sunt qui leges eius atq[ue] statuta que sus-
ceperunt seruare contradicunt nec quod diu
hoc faciunt in numero quorum sunt habendi.
Sic de ciuitate spirituali que ecclesia est
qui perfessi sunt cum christiani effecti sunt ser-
uare contradicunt efficiendi sunt et sicut in-
de per iudicem secularem ac seculare iudici-
um sic habere per iudicem ecclesiasticumq[ue]
iudicium. Amplius. quia manifestum
est esse duas res publicas necesse est et duo
esse genera admy[nistrato]rum vel res pu-
blica absque my[nistrato]ribus atq[ue] rectori-
bus seu procuratoribus esse non possit.
Quia ergo proportionales sunt admy-
nistrato]res reipublice seculares et res publi-
ca seculares eiusq[ue] subditi seu ciues atq[ue] le-
ges statuta et iudicia eiusdem reipublice
sic admy[nistrato]res ad rem publicam spiritualem
leges eiusq[ue] subditos statuta atq[ue] iudicia.
Manifestum est quod quicquid licet ma-
gistratui reipublice spiritualis statuere in
subditos suos bonum aut reipublice spi-
ritualis. Primum maximum est dei glo-
rificationis et honoratio. Deinde animarum
salus. Tercio emendatio delictorum.
Quarto declinatio ab impijs. Quinto bono-
rum spiritualium salutarium Sexto ampliatio
seu propagatio ipsorum quicquid ad ista sex bona
pertinet et ad ea efficaciter conseruanda sine au-

gēda aut amplianda pertinet et coopera-
tur. Licet statuere magistratui spirituali in
subditos suos. Quia ergo ad dei gloriā
pertinet eius p̄tētia tollatur de medio
et v̄t p̄tētia eidem eiānt de medio
sanctorū et hoc magistratui reipublice soli
commisum ē eiōz soli incumbit ex officio.

Manifestū ē huiusmodi magistratui
licere tales eicere de consorcio sanctorū.

Amp. quantomagis e vicino sunt ho-
mines ciuitatis sanctificate deoq; dilecte ei-
dem tanto graui⁹ ipam impugnat atq; p-
nitios⁹. Maxime autē e vicino sūt illi quā-
do populi p̄mixti et imixti sunt a maximo
autē nocumento et maxima impugnatio-
ne maxime cauendū ē ei dē ciuitati. Qua-
re a p̄mixtione seu immixtione malorum
maxime cauendū eidē. Ita autē cautela
manifeste incumbit rectorib⁹ et magistra-
tui eiusdē ciuitatis in alio tamen genere
malorū incumbit magistratui seculari pur-
gare p̄nitias siue ciuitates a malis ho-
minibus. In quo et adiutores sunt pote-
states seculares magistratus spiritualis et
debitorum adiutorū. p̄pter qd inuocandū
a magistratu spūali cum pena spiritualis
intimet.

Amp. nulla ē cōgregatio nūllū
collegiū nulla ciuitas si dydones habz
rectores q̄ ministerio eorū rebelles et con-
tinuatis p̄fessionibus et obseruantijs suis
et inobedientes legib⁹ atq; statutis suis.
id ē se nō eiānt et p̄munionē suā non p̄-
uet et hoc nō tam iuste et legitime q̄ eniaz
uolūter et salubriter ne fermentus malicie
etiā paucorū si nō expurget totā massā
corumpat. Magis autē cauendū ē incom-
pabilit̄ a fermento malicie. Ciuitate scilicet
ciuitate quā dixim⁹ p̄pter salutē spirituale
et alia bona spiritualia q̄ ciuitati seculari
p̄pter bona corporalia v̄t tpalia. Quare in
compabilit̄ magis incitbit rectorib⁹ spi-
ritualibus q̄ rectorib⁹ secularibus expur-
gare suo mō. Multo ergo fortius euidēs
ē debet expurgationē h̄mōi fermenti in-
cumbere ex officio regiminis spiritualis re-
ctoribus spiritualib⁹. hec autē expurgatio
excoicatio est siue de tota ecclesia electio.

Amp. q̄ pastor ouē morbidam hoc ē
morbo cōtagioso laborantē a grege suo
separe nō debet. Et p̄pter hoc salutē oim
corporaliū corporale. quāto ergo fortius pa-
stor spūalis cōtagiosam ouē spūale et ne
vel p̄ v̄nā ouē alia inficiat ne dicā totū
grege separe debet a grege. Et si illā incu-

bit pastorib⁹ l̄ralibus ex officio pastoralī
l̄rali. Quāto fortius incubere debet sepa-
tio siue excoicatio ouū spūaliū pastorib⁹
spūalib⁹ ex officio pastoralitatis.

Amp. si hoc in mēbris l̄ralib⁹ faciendū ē me-
dicis corporalib⁹ videlicet vt putrida p̄e-
scindat seu rescet ne putredo eorū serpēs
se transfundat in alia. Quāto fortius me-
dicis spūalib⁹ cura salutis h̄mōi sacratis-
simi corporis habētib⁹ qd ex oim coaptatio-
ne sanctorū deo ipō operāte cōpactum est
puidendū est a mēbris putridis ne putre-
do eorū serpat in alia. Qd si medicina re-
ceperint nulla alia via sanis mēbris caue-
ri potest ab infectione ipōz nisi p̄ separa-
tionē istorū et hoc ē excoicatio p̄mū. Deinde
etiā alia separatio scilicet carcer et mor-
tis ex necessitate adhibēda erit.

Amp. cū innūerabiles sanent hoc ē respiciat et
reuerat a delictis suis p̄ ipam excoicatio-
nē.

Manifestū est excoicationē medici-
nā ēē delictorū salutarē. Oim aut salutarī
medicina v̄tendū ē medicis spūalib⁹ p̄tra-
morbos viciōz et p̄tōz. Quare et hoc am-
plius si nō haberet medici ecclesiastici po-
testatē v̄tēdi ista medicina nec ēēt ista me-
dicina in ecclesia dei t̄m euidenter et necessa-
ria sit in viris egris spūalib⁹ et manifeste
salutaris vt diximus nec egris suis de me-
dicamentis salutarib⁹ nec medicis d̄ h̄is q̄
ad officiū medicādi p̄tinet sufficiēt puidil-
serde. Quare nec saluti generi hūani q̄
summope curat vt deceret prouidit. Cum
aut et de propa carne fecit antidotū et de
propo sanguine fecit antidotum. et de p̄-
prio sanguine fecit syropum nūllum nolu-
it deesse medicamentū saluti.

Amp. si
medici ecclie nō habēt potestātē nisi mo-
nendi exhortandi arguendi interpretandi et
similia faciendi et ista multorum morbis
curandis nō sufficiant. Quid fiet eis cum
amplius scōm hunc errorē ecclesia nō ha-
beat quid faciat. Neglexit ergo deus salu-
tem eorum quibus nō prouidit remediū
et minus insufficienter instruxit. armavit
armavit atq; p̄parauit ecclesiam suā cū
in ea sufficientia remediōrum p̄tra omne
morbuū spirituales nō inueniatur. Et p̄po-
stere egit cū corpora magis curauerit in
parte ista q̄ animas. Corporibus em̄ suf-
ficientia remediōrum contra omnes mor-
bum eorū curabilē prouidit. Si anima-
bus p̄gruētē sibi remediōz sufficientia pro-
uidere neglexit qm sacramētū sc̄tissimū s̄.

Manifestū ē execratis et omnino indi-
gnis cōmunionē eorū illa nullatenus esse
p̄municanda. Pertinaces autē in quocun-
q; peccato mortali et hoc manifeste et pu-
blice maxime execrabiles sunt et maxime
idigni sanctitate sacramentorū et hoc ē quo-
niā longissimi sunt sicut remotissimi a gra-
tia saneritatis vtpote contrarij et repugnā-
tes eidez et aduersus ipsam armati atq; cur-
rentes Sicut legitur Job. xv. Tesedit ad-
uersum deū manū suā et contra omnipotē-
tem roboratus ē scuto scilicet p̄tinae seu
p̄tinae et gladijs defensionū. **M**a-
nifestū ergo q; talib; sacramentorū cōmu-
nio denegada ē ac penit; dicēda. Eiusdez
autē potestatis ē sacramēta impendere ac
denegare eiusdez officij. Quarū sacerdo-
tū erit vtrq; potestas siue officij videlicet
sacramēta impendēdi et eadē denegādi
seu interdicēdi. Et hec ē potestas ligādi atq;
soluēdi. **A**mplius. quia sacramēta
medicamēta sunt spiritualia medicis spi-
ritualibus p̄pter curā et curationē anima-
rū tradita certū autē ē q; medicamēta et
medicīne male p̄paratis notia sunt atq;
mortalifera. Medicorū autē spiritualiū offici-
um et potestas est medicantis quorū vlti-
mationē susceperūt et inūgere salubria et i-
terdicere notia atq; mortalifera. Male igit
paratis ad medicamēta sacramentorū
interdicere seu p̄hibere cōmunionē eorū
potestas et officij ē atq; medicorū spūaliū.
Jam autē declarauimus in tractatu dē pe-
nitentia q; ē indicibus spūalib; siue recto-
ribus et medicis om̄ino parendū siue obe-
diendū ē a subditis et cure iporū cōmissis.
Quare parendū ē sentētijs excoicationū
et intercoicationū seu p̄hibitionū quas dixi-
mus. **A**mp. om̄i dispensatori victualitū
in quacūq; domo cum ipso officio dispensa-
tionis cōmissum ē et quib; dispenset et q;
bus deneger. Quare dispensatori vict; spū-
alis et viuifici panis et vini p̄missum est in
domo dei magna et qbus illa dispenset et
quibus illa deneger. **A**mp. q; dubitat
ydolatrias et mensis demoniorū cōmunicā-
tes p̄hibēdos ēē et om̄ino arcēdos a men-
sa xpi. Per quos autē fiet istud nisi p̄ ipi-
menſe mīstros sacros scilicet panifices sa-
crosc; pincernos hoc ē sacerdotes. Cuius er-
go peccatū; cōtumacie ac p̄tinae ex ipsa
natura sui euidenter sit peccatū ydolatrie
spiritualis. Et sicut legitur. 1. Regū. 1. Pec-
catū ariolādi sit repugnare et qñ scel; ydo-

latrie nolle acquiescere. **M**anifestū ē
contumaciū interdicēda eē mensam sa-
cre cōmunionis. **A**mp. cum sacramē-
ta medicamēta sunt animarū et vtrq; illa-
rū solummō q; sub cura medicorū sunt spi-
ritualitū. q; et p̄pter illas solummō medicis
tradita sunt q; et illis solum salutaria rē.
Quia ergo aut cura hmoi medicorū oya-
bolico p̄uilegio qd ē supbie p̄tinae ab
earum cura se eximunt nihil iuris habent
in sacramētis. Arcendi ergo sunt ab eis
sicut a iure alieno. Et si se ingerāt reputan-
di inuafores et per vim armatā etiā rebel-
lendi. **A**mp. nulla ē domus adeo ma-
le disposita in qua et puifores eiusdez nō
habeāt potestātē vt ab ea hostes eiciāt et
etiā alienos. Multo ergo fortius immūda
ac venenata animalia porcos scilicet et
canes serpētes et sco:ptiones et alia hmoi
Quia ergo peccatores a peccatis suis resi-
piscere ac reuerti nolentes. imo penit; res-
uerti contradicentes non solū alieni a do-
mo dei sed etiā hostes eiusde sunt. Et in
super porci ac canes spirituales immūda
q; animalia et venenata in domo dei spi-
rituali reputātur. **M**anifestum ē mini-
stris et puiforibus eiusdem domus. non
solum cōmissum est. sed districtius prece-
ptum vt tales p̄iciant et arceant ab eadē
domo. **A**mplius. quis mynister sanctorū nō
habeat potestates non dare illa canibus
Sicut legit Mathei. vii. Nolite dare san-
ctum canibus. Et quis mynister seu filiorū
dapifer mense filiorum nō habet potesta-
tem p̄hibēdi inde canes et arcendi. Si-
cut legitur Mathei. vii. Nō est bonum su-
mere panem filiorum et mittere canibus.
q; si verbo p̄hibitionis astricti mense nō
auerterint baculo sunt seu gladio p̄p̄sta-
tis exterioris arcendi ac rebellendi. **A**mp.
plus. si p̄ magistratū secularem leprosi
corporales a ciuitatibus secularibus. pro-
pter contagiū periculū sunt corporaliter ex-
pellendi. Quanto fortius per magistratū
spiritualē leprosi spirituales p̄pter incō-
parabiliter magis spiritualis cōtaminati-
onis periculum erunt a ciuitatibus spūa-
libus. id est ecclesijs eiciēdi. Et insuper fi-
cut certū sūt indices ac p̄batores lepre cor-
poralis in ciuitatib; corporalibus quorū iu-
dicio siq; leprosi declarati fuerint ad sentē-
tiā eorū necesse hnt secedere a cōi habitati-
one sanorū. multo fortius necesse ē certos iu-
dices ac p̄batores lepre spūalis ad quorū

Iudicium atq; sententiam huius leprosi se
parent & leorū fiant a sanctis et iustis.

Amplius, q; manifestū est custodiam
sanctuarij atq; sanctorū pmissam esse ac cre
ditā sacerdotibus. Potissime autē ne pro
phanent ad officiū pertinet custodiū. In
quinantur autē & pphanent maxime p cō
municationē inqnatōz & pphanorū. Ad
eorū ergo officiū pūnet ne talibus pūni
cent. Quare eos arcere ab hīs & exclude
re ex necessitate ē sacerdotis officiū. Quia
si magistratus secularis absq; iudicio nō
erit de ciuitate sua nisi manifeste reū. mul
to fortius magistrat⁹ spiritualis a temeri
tate & pūpitatione seruare se debet nū
llū feriat sentētia excoicationis absq; iudi
cio.

Amplius, q; p se manifestus ē nō
passim exponēda ē sancta dignis et indi
gnis & ad secularē magistratū non pūnet
omīno iudicare inter sancta et prophana
Necessariū autē ē ne iudiciū omīno sit in
voluntate mistroz reputare quos volue
rūt prophanos. Sequit⁹ ergo iudicio de
clarandū ē magistratus spiritualis q; ha
bendi sunt sancti et q; prophani. Iudiciū
ei nō iudicis. id ē nō habētis iurisdictionē
nullū & nullius momēti. Quare necesse ē
eos iudicare de sanctis atq; prophanis po
testatē hēre iudiciariā in hoc siue iurisditio
nē. q;re & cohabitationē. Quoniam autē iur
isditio & subiectio opposita sunt & hec
relatiua quoz alterū sine altero ē nō po
test.

Manifestū est & sanctos et ppha
nos subditos esse magistratui spūali siue
iudicibus ecclesiasticis. Quare ex necessi
tate & parere debere eoz in pie ista senten
tijs. Amp. q; eiusdē iudicis ē cognosce
re & pronūciare de qbus cognouerit. Co
gnitio autē de hoc s; vtrū aliq; sit arcen
dus a sanctis an nō. non est nisi magistra
tus ecclesiasticus. q;re & pronūciare de hoc
siue sententiare nō erit nisi eiusdē. Nihil
autē proderit aliq; pronūciasse esse indi
gnū sanctis absq; coheretione. Quare ne
cessario habent coheretionē a sanctis q; ha
bent hūmōi cognitionē.

Amp. Manifestū ē q; excoicatio pena ē q; innūerabiles
digni sunt. Est ergo iusta eoz pena et ido
infligēda. Nō ei infligēda ē a q;cuq; pena
nisi p iudicē atq; iudiciū. Est ergo ex necessi
tate iudex siue magistratus q; p iudiciū h; infligere hūmōi pena. Certū autē est q; ma
gistratus secularis nō h; infligere quia hec
erit ex necessitate magistratus ecclesiastici

siue spiritual⁹ potestas atq; officiū. Amp
paterfamilias filiū pteruū & pūmācem a
domo eiicit quē alias corrigere nō potest
puat eum iuste ipa pūmione vici⁹ corpa
lis atq; vestitus. Multo ergo fortius pfa
miliās spiritualis. id ē platus simili pena
animaduertere & potest & debet i filios re
belles & pūmāces. similē ei p oia potesta
tē h; paterfamilias spūalis in domo spū
ali et in familiā spiritualem potestati pūsa
familiās lrali. id ē in domo lra & familiā
lralem. Jam ergo declaratum ē in ciuita
te spirituali de q; loqmur in ecclesia habe
re magistratū spiritualem & iurisdictionē
et iudicia & penas et negocia ad ei⁹ cogni
tionē solā pūnentia. Et q; parendum ē ex
necessitate sententiē ipsius et ipsi sententiē
excoicationis ad minus cum iusta fuerit.
Quādo vero iniusta fuerit in sequentib⁹
determinabimus.

Debes autē scire q; qūtuor debet
ocurrere i intentionē pronūciandi
siue ferētis hūmōi sententiā. Prīmū
est dei honor pro cuius pūmelia tollēda
gladi⁹ excoicationis exercet⁹ s; d; ē ho
nor sanctorū hoc est sacramentoz & aliorū
quia ppter ferenda est huiusmodi senten
tia ne sancta scilicet prophanentur & cōta
minentur. Tertiū est ecclesie ipsius salus
spiritualis. ppter quā pseruandam mem
brum putridum seu morbidum gladio ex
communicationis pūscinditur. Quartus
est correctio ipsius. qui excoīnicatur et
aliorū. Nostris vero temporibus iste gla
dius dilatatus est et extentius a deo vt eti
am temporalia eo maxime defendantur.
Attende autē quod excoīnicatio du
plex vt ita loquamur vinculum est. videli
cet quo ipse excoīnicatus ligatus ē & ne
se sanctis immisceat et ne cōmunioni fide
lium se ingerat exceptis vite necessarijs q;
licet ei a quocunq; petere tempore necessi
tatis. Alterum vero vinculum quo ligati
sunt ipi fideles ne ipi excoīnicato com
municent inuite communionibus nisi ne
cessitas pūssa in sacris canonibus expres
sa relinquitur. In necessitate vō idcirco
diximus quā nec fame nec siti nec alio pe
riculo perire. inēdus est excoīnicat⁹
Debes autē scire q; scōm vinculi sequit⁹ ex
pūmo. Quē ei paterfamilias ob sui pteruū
tatē & pūmāciā abiicit nec familiā nec ali
qs de familia deb; admittere & quē rex so
ro bāniuit siue secularis siue spiritualis nul

lus debet subditorū receptare. Cui em̄ in-
terdicta ē ciuitas interdicta ē et omnis do-
m^o ciuitatis. Alioquin familia euacuaret
sententiam patrifamilias et irritaret eius
iudiciū et subditi destruerent qd ageret p
regem et pugnaret ciuitas contra propriū
magistratū.

Et quoniam iam patefactum est ma-
gistratū ecclesie hoc ē sacerdotes
potestatem hēre ligandi atq; soluendi
in foro iudiciali psequenter destruēdus erit
nobis secundus error hereticorū quo erra-
uerunt circa potestatem istā dicentes solos
sanctos et iustos sacerdotes habere illā
huiusmodi ergo error destructio facilis
ē cognoscentibus potestatem magistratus
sue secularis sue spiritualis esse potesta-
tem ciuitatis ipsius cui ē ipse magistratus
Magistratus em̄ omnis ciuitatis sue ser-
uit etiā imperando. Solam ei habet exe-
cutionem sue exercitiū iurisdictionis q̄ ipi
us ciuitatis est pleno iure hōc autē euident
p se ē in ciuitatibus q̄ sibi p̄ficiunt et cōsti-
tunt magistratus nec rex ibi in regno suo
Aliquid ampli^o ē q̄ minister ipsius regni
sicut dicit ad illos Sapie. vi. Ad vos ergo
reges sūt hij sermones mei q̄ cū esset mi-
nister regni mei et c. Si enim aliqd ampli^o
sibi vendicat q̄ ministeriū dyabolice pre-
sumptiōis et supbie usurpatio et inuitatio
simul est. Ad hoc em̄ p̄mū constituti sunt
reges vt in officio regiminis seruirent po-
pulis videlicet i regēdo eos et defendēdo
vnde et reges romanorū p̄mū reipublice
pcuratores se nominabant. Et hoc tādū
seruatur est q̄dū durauit fidelitas in eis
amministratiōis seu pcuratiōis. Postq̄
aut libido dñatiōis et fasti et solēcia se imi-
scuit. Impatores se noīare ausi sunt q̄ de-
bent ē seruorū omnīū subiectissimī atq;
p̄mptissimī fuitores. Princeps tō reipu-
blice spiritualis Roman^o pontifex agno-
scens sibi nō aliud ēē pmissum q̄ fuitur
officiū seruū seruorū dei se nominat. hūc
more ab aplis accipiens q̄ seruos xpi iesu
se nominabāt maxime a paulo q̄ seruus
xpi iesu et seruorū eius fatebat. Sicut legis
in. iij. p̄me ad Cor. Non nos metipsos p̄-
dicam^o s; iesū xpm dñm nr̄m. Nos autē
suos nr̄os p̄ iesum. Ad hoc ei publica po-
testas cōstitutā ē vt reipublice seruiat. hic
ergo p̄stare p̄fixa; radice videlicet q̄ po-
testas ligandi atq; soluendi iudiciaria ipsius
ecclesie ē manifeste consequēs ē merita mi-

nistrorū sue p̄ q̄s pronunciat sue p̄ q̄s exa-
minat causas ligandorū atq; soluendorū ni-
hil addere nihil detrahēre hōi potesta-
ti. Nulli autē iudici denegatū ē etiā p̄ inig-
simā assessorē iustā p̄ferre sententiā. Sen-
tētia ei p̄ assessorē siue iustū siue iniquū de
mādato iudicis lata et auctoritate ipsius
iudicis. **A**mplius. Cum exequi senten-
tiam nō minus sit in se q̄ p̄ferre illam
imo magis tāto q̄nto ē facere q̄ dicere ma-
ius. Si ergo p̄ carnifices impiissimos in-
staurarū sententiā potest executio in-
stissime fieri multo fortius p̄ iniquos et in-
ste et efficaciter potest fieri iustarū senten-
tiarū pronuntiatio. **A**mp. edicta ius-
tissima et saluberrima p̄ pretones vilissi-
mos vitāq; turpissimos ac clamata ac pu-
blicata et valent et tenent non obstāte tur-
pitudine aut infamia eorum valent et te-
nent propter auctoritatē p̄stituentiū. Quā-
to ergo forti^o cotidiane sentētie ligatio-
nū et solutionū valebūt et tenebunt p̄pter
auctoritatē ecclesie et potestatem cū ei aucto-
ritate ferrent. **A**mplius. sedet p̄ciliū et
vilissimus atq; nequissim^o p̄nūciat statu-
ta ipsius. Nunqd̄ ideo minus valent aut
vigent statuta huiusmodi. quia per talē p̄-
nūciata publicata sunt. Absit. Et nemo
vnq̄ ad illam infaniam deuenit vt iniqui-
tates et peccata pronūciantes et publicā-
tes illa credere possit nullatenus infirma-
re. Sic sedet etiam in solio regis spiritualis
dñi gentiū prouinciāriū p̄nceps. statuta
sua edicta sententias vilissimis atq; ne-
quissimis interdū ad pronūciantū et pu-
blicandū interdum ad exequendū de mā-
dato nec pronūciantū nec exequentiū
peccata ea que fiunt auctoritate ipsi^o. aut
etiā deum irritare nunq̄ possunt aut ifir-
mare aut quo minus valeant nullatenus
efficere. Quia ergo iudex ecclesiastic^o co-
ram auctoritate ipsius ecclesie facit in hu-
iusmodi q̄ rite facit et vt ipsius ecclesie orga-
nū et minister quia manifestum ē q̄ vicia
eius et peccata in nullo infirmant vel sta-
tuta vel edicta vel sentēcias ipsius ecclesie
Rate ergo et valide sunt sentētie ecclesie
cunq; etiā p̄ sceleratissimos late. **A**mp.
si nō potest ecclesia demā dare seu p̄mitte-
re p̄ctorib^o iudicia hui^o siue causas. Segē
ex hoc vt nec p̄filiū regere a iurispit^o inu-
ste viuētib^o. Et cū mai^o sit dare cōsiliū sen-
tētiāq; dictare q̄ ipas p̄nūciare et p̄sequē-
legē vt neq; examinationē testū neq; scrip-

tura depositionū ipsoz anteq̃ ipi sentētie possit cōmittere nisi sanctis. Si em̃ peccata iudicis sententiaꝝ irritam faciunt cur et nō et peccata examinatoꝝ testiuꝝ examinationē vꝛ ipso iure nō valeatꝛ per peccatoꝝ et iniquum facta. Eodem modo et scriptura scribeñtium tentationū siue ipsi us sententie nulla erit ꝑ peccatoꝝ facta. Si enim ꝑnunciatio iniqui ꝑnunciantis irritat sententiam cur nō et scriptura iniqui scribeñtis euacuabit eam cum ꝑnunciandum sit in scriptis. et ideo scribeñda sentētia anteꝫ ferenda. Similiter cur nō peccata et iniquitates examinatis testes eos irritet vꝛ testimoniuꝝ eozum non valet. Ad hoc ergo ex necessitate deducit ecclesia dei heretici istiꝛ omnino iudicare possint alios ꝑmū cū fm̃ eos nō nisi sancti et iusti iudicare possunt alios. nemo autem inueniat qui hoc de se ꝑsumat aut vix inueniatꝛ qui hoc de se ꝑsumere audeat erit ex necessitate. aut vniuersalis defectꝛ iusticie et iudiciꝝ istiꝛ in ecclesia dei. aut pene vniuersalis. et hoc q̃ntū incōueniens sit appet euidenter ex hijs que ꝑcesserūt. Tanta em̃ erit bonoz maloz ꝑmixtio tanta factozum ꝑphanatio tanta innocenter opꝑressio aut vix aut nusqꝫ inueniatur iudex q̃ malos a bonis segreget et ꝑphanos atqꝫ imundos a sanctis arceat qui iustos alioꝝum oppꝑressores compꝑmit et compescat. Accidit et id aliud incōueniens vꝛ gladius istū et potestatem pene inutiliter hoc habeat ecclesia sanctis et iustis ꝑudenti humilitate potestatem istam recipe refugietibus. Malis autem et iniquis nō solum impudēter et improbe sed etiam violēter in illam se ingerentibus et impingentibus. Tercium incōueniens ē quod necesse habebit iudex ecclesiasticus ꝑmū semetipm̃ discutere atqꝫ corrigere anteꝫ iudicare ꝑsumat. Deinde sanctos ac iustos assessores testiuꝝ examinatoꝝ et scriptoꝝes sanctos ꝑquirere. Similiter et sententiarum ꝑnunciatoꝝes omnino absqꝫ macula peccati. ne iniquitas alicuius istoz sententia irritet aut ꝑcessum. Quartū incōueniens ē malozū impunitas atqꝫ defensio. Totēmi habebūt mali refugia tot defensionū scuta quot inueniri poterūt in ꝑnominatis ꝑsonis peccata. Hiꝛ ergo sunt q̃ volunt nisi furtis et palis aureis etiā posse lutū et immūdiarias de domo dei cū nō nisi ꝑfectos et iustos nolunt posse mūdari ecclesia dei

ab immūdis hū volunt lapidari posse spirituales adulteros nisi lapidibus ꝑciosis nec ligari posse nisi vinculis aureis aut argenteis. Deinde vero ipam potestatem ecclesie et auctoritatē adeo minuunt vꝛ malis subditis ea vti nō posse dicant in his in qbus vnus eozum maxime vtilis maximeqꝫ salubris. Sanctificatio enim et correctio omnium operū que ꝑ homines fieri possunt optima ac saluberrima sunt i qbus dicunt ecclesiam dei malis vti nō posse cū dicunt ad sanctificandos alios ecclesia ꝑ malos mynistros nihil facere veritatem et virtutē sacramentoz eoz mynistro subesse negates. Similiter et ad correctionem malozum que vtiqꝫ ꝑ iusticias dei et iudiciū faciendā ē ꝑ malos mynistros eam nihil posse facere penitus affirmantes cum potestatem ligandi atqꝫ soluendi malos mynistros omnino asserunt habere non posse.

Estruamus autem et alijs vñs errorem istum et dicamus. q̃ cū de nullo constet vel cōstare possit in vita ista ipm̃ eē mundū et immunē omnino a mortali peccato. Sicut dicit Salomō ꝑꝑꝛerbioꝝ. xx. Quis potest dicere mundum ē cor meum et purus sine peccato. Et iterū Ecclesiastici. ix. Nescit hō virtū amorem vel odio dignus sit. Non possit autem fm̃ errorem istū soluere vel ligare nisi sanctus et iustus. nō poterit certum esse cuiqꝫ an soluat neqꝫ an liget. Similiter nec scire poterit aliquis an ligatꝫ sit neqꝫ an absolutus et ita ꝑmitter se discrimini ꝑmunerando sacramentis et ingerendo se sanctis. Similiter et ipi qui ꝑsumunt officiū ligandi pares erūt necessario in huius potestati ligandi atqꝫ soluendi cōmittunt se discrimini cum nō sciant se habere potestatem quā ꝑsumunt et illudent sepe subditis valde discriminose cum eos cōpellant seruari sententias que forte nulle sunt siue sint absolutionis siue ligationis. Nulla autē periculoso fieri potest hominibꝫ q̃ si ꝑ absolutiōe eis ipendat q̃ nō ē absolutio. Amplius. potest eē q̃ ipse ꝑlatus toto ipse ex cōmunicationis cause sit in charitate et ipsa hora qua ꝑnunciatur ē cadit ꝑ consensum in peccatū mortale. Quid ergo faciendū erit tunc ex necessitate erit deferenda sentētia absolutionis vel ligationis cum cadens a charitate ꝑlatus ille ceciderit pariter et ab huius potestate. Et ita

expectandū erit donec resurgat per penitentiam vel alius sanctus et bonus eidez subrogetur. De quo poterit similiter accideret ita fieri ridiculi potestas ligandi ac solvendi. **Amp.** potestas ligandi atqz solvendi aut ē ipsa sanctitas aut inseparabiliter communicas sanctitatem aut neutrum. Quod si est sanctitas. Quicquid ergo habet hanc illam. Quare omnis sanctus habebit potestatem istam ligandi atqz solvendi et pares in sanctitate pares erunt necessario in huiusmodi potestate et eminētissimū. Similiter sanctitate erit maximū in hac potestate. Potestatem autem esse quod laicus vel mulier aliqua super emineat at omnibus aliis sanctitate quare perit in tota ecclesia dei sine super terram tota ecclesia ista potestate et ita habet iurisdictionem super totam ecclesiam. Qualiter autem erit hoc cum occulta sit pectus huius sanctitas. Tales enim secundum eos indubitanter scitis erit sine papa sine forsitan papissa. Quid ergo erit cum omnium sanctorum qui in ecclesia dei sunt merita ignorent. et presumant potius quam sciantur et diuersorum iudicio idem bonus et malus sit. Ad hec tandem deducit ecclesiam error iste ut necesse sit ipsam scindere in multis innumerabilibus. Quod enim iudicabit multitudo vnaquodque sanctissimum illi habebit et papam siue pontificem summum. Quare erunt innumerabiles pape siue pontifices summi in ecclesia ymo nec ecclesia quia non erit una sed lacerata in partes et frusta. **Amp.** aliud est ex meritis agere cum hominibus aliud ex potestate et auctoritate. Ex meritis enim vel gratia quibus aliquis apud deum preditus est aliquid hominibus facere. Non aliud est quam id eis fieri a deo suis meritis obtinere nisi si ipse deus indubitanter operator est et effector. Ipse vero qui impetrat cuius meritis agitur causa est propter quam fit et modo facit et alteri potestate agitur id quod fit non sua. ubi vero quis ex potestate sua seu virtute agit. Ipse est qui agit non propter quem agitur. Et intelligimur large potestatem suam siue sit ordinaria siue delegata siue indita siue in nata seu quolibet modo acquisita. Similiter et agentem dicimus eadem amplitudine tam auctorem quam ministrum tam mouentem quam organum seu instrumentum. manifestum ergo ex hijs quod aliud est potestas ligandi atqz solvendi aliud sanctitas seu iustitia. **Amp.** cuius actus eiusdem potestatis. Et si diuersi actus diuersae potestatis per se ad illos

Quia ergo alius actus est per se soluere et ligare quam mereri siue impetrari. aliud a deo necessario alia est potentia merendi alia absolvendi et ligandi. Ipsa autem sanctitas seu iustitia potentia est et principium ex quo est ipse actus merendi. Manifestum ergo est quod ipsa sanctitas non est ipsa potestas ligandi atqz solvendi. Sed communicas ipsam inseparabiliter. Accidit eadem incommunicabilia que prius diximus videlicet quod inutiliter vane largiat eam deus maxime pro parte sanctorum cum ea nec utantur nec uti velint. Deinde cum nec credent nec confiteantur se habere illam in maximū vicium incidit ingratitudinis. **Amp.** sicut se habet potestas regia ad iustitiam. sic potestas ista sacerdotalis vel pontificalis ad sanctitatem. Quodammodo enim potestas propter hoc ut seruiatur iusticie sic potestas ista sacerdotalis vel pontificalis ut seruiatur sanctitati. Sicut ergo potestas regia non ex necessitate sui est sed ex voluntate hominis seruit iusticie et propter hoc ab illa separabilis sit potestas ista sacerdotalis non ex necessitate essentie sue seruit sanctitati sed ex voluntate habentis. Et propter hoc ab ipsa sanctitate separabilis. **Amp.** potestas et dignitas habendi illam ubique separabiles sunt ad inuicem. Non enim omnis qui dignus est illa et ita de alijs. Sicut non omnis qui dignus est castro et habet illud. Sicut non omnis qui dignus est honore magisterij illi habet et ita de alijs deo solo excepto et gratia eius quam habet omnis qui dignus est eo. Quicquid ergo habet illam dignus est ea et generaliter ita inuenies in omni alio bono et dignitate ipsius. **Amp.** potestas ligandi atqz solvendi nec virtus nec gratia est secundum hoc. Omnis autem bono qui nec virtus nec gratia est contingit vel possibile est abuti habenti illud hoc est male et iniuste uti. Sicut visu auditu et potestate regia vel episcopali possibile ergo est habentem potestatem ligandi atqz solvendi ea iniuste uti. Necesse autem est iniuste utentem iniustum esse. Quare impossibile est iniustum habere potestatem ligandi atqz solvendi cum impossibile non habentem huiusmodi potestatem ea uti vel bene vel male. **Amp.** soluere et ligare sunt forinseci actus liberi arbitrij. Omnes autem forinseci actus sunt receptibiles bonitatis atqz malicie siue iniustitiae et iusticie quod appetit in ipsis egregijs eiusdem actibus qui sunt docere predicare elemosinas dare. Ipse enim actus et boni et mali esse possunt et iniuste et iuste. Quare multo fortius soluere et ligare

non possunt autē esse iniusti actūs qñ & fa-
ciētes. Possibile ergo ē utiqs habere pñ-
tem ligandi atq; soluēdi. **A**mp. qd est
excomunicatio qñtū ad pñtū pñtū pñtū
nisi phibitio vñtūq; pñtū qñ dñi
mus. Et qñtū ad excomunicatū nisi vinculū;
ipē phibitus ē et ligatus ne aliorū cōioni
se misceat. Et qñtū ad alios nisi vinculū qñ
& ipi phibiti cōicare illi. Nō est at dubiū
qñ naturalr & inse & indifferēs sic phibent
a cōione forinseca scōp & sacōp & qñ pos-
sit eē iniustū & iniquū. Similit et ipm phi-
bere. Quare tā excomunicare quam excomunicari
naturaliter pōt eē & bonū & malū & iustū
& iniquū. Non pōt autē esse iniq; actus
nisi in iniq; subiecto. Iust autē oīs actus
aut est aut saltē potest eē in subiecto suo.
Quare excomunicare qñtū est de natura sua
naturalr pōt eē in subiecto iusto quā iniq;
Ubicūq; autē potest eē actus & potētia.
Quare pñs excomunicandi quantū est de na-
tura sua eē potest in bonis & in malis. Qñ
si pñs ligandi atq; soluēdi. nec ē ipsa san-
ctitas nec iusticia. nec cōicans eas insepa-
bilr. Manifestū ē enī dēter eā posse sine il-
la & ita posse eē siue subiecto in quo nec sa-
ctitas ē nec iusticia. Manifestū ē pñtū li-
gandi atq; soluēdi eē i malis & iniq; hoib;
Amp. si demādato sentētie excomunicatio-
nis fieri pōt per iniustū & peccatōrē cur nō
& pñtū. **A**mp. esto qñ iudex san-
ctus et bon; pñtū subdito malo & pec-
catōrē & excomunicet aliquē & ille excomunicet de
facto de mandato tamen iustū & sanctū in-
dicis nūquid non erit excomunicatus talis. si
enī ille excomunicet cuius auctoritate cōicatur
Manifestū est qñ ipē mandator excomuni-
cat non obstāte iniq; mandata-
rj. Sic cū ecclesia per ius canonicū scptū
pñtū & mandet excomunicari tanquā per lī-
teras suas excomunicatōne ipsa excomunicat pre-
lati vero velut mādātarij pñtū nū-
ciant & exequētur ecclesie sentēcias. Et attē-
de qñ non refert an dicas pñtū pñtū vñtū
ecclesie an pñtū christi in pñtū ista. Omīs
enī rationes quas adduxim; eque valēt
vñtūlibet illorū duorū dicas. Ecclesia enī
auctoritate vñtū diuina in hīs qñ ipsa for-
ma excomunicatōnis expmīt dicēs. Et aucto-
ritate dei omnipotētis &c. Scito etiā qñ
omnes rōnes iste eque pbant pñtū li-
gandi atq; soluēdi in foro penitēciali. Lau-
sa autē erroris istius est ignorātia erroneo-
rum quā non vident pñtū siue officiū si

ue ministeriū ligandi atq; soluēdi non re-
quirere in ministro fundamentū substra-
mentū iusticie et sanctitatis. Sed solum-
modo canonice seu legitime institutōis
Canonica enim seu legitima institutio in
episcopo seu sacerdote requiritur pñtū si
ue subesse pñtū ligandi atq; soluēdi to-
ta dyocēsi Sicut & in rege nō iusticia pre-
stat pñtū regiam nec placere de necessi-
tate exigitur ut illa supueniat. Sed cano-
nica seu legitima eius dē electio vel insti-
tutio. Si quis autē dixerit qñ pñtū mal-
vipote ligatus vinculis dyabolicis hoc ē
viciozū & peccatōrē non potest aliū liga-
re cum et ipē extra cōmunionē sanctorū
sit et extra corpus xpi missiciū qñ est eccle-
sia neminem potest extra cōmunionem
facere. Similiter cū ipse ligat; sit neminē
posse soluere errat manifeste quia ipē ali-
ter ligatus & aliter ligat et absoluit. nō est
ligatū in eo videlicet officiū vel potestas
Quēadmodū si rex in ferro ligatus sit ut
obles vel ob aliā causā dūmodo admi-
nistratōne regni liberam habeat ligat &
soluit captiuat & liberat in regno suo quo
vult non ex libero vel soluto corpore sed
ex libera soluta pñtū. Sic malus pñtū
non ex soluta et libera mñte ligat vel sol-
uit. sed ex sola et libera pñtū. Excomuni-
catus autē vel suspensus prelati notorie
ideo non potest soluere vel ligare quia id
in eo ligatū est per quod solum potest sol-
uere vel ligare scilicet ipm pontificale vel
sacerdotale officiū. Ab ipso vero corpore
christi quod totū viuūt de spiritu eius vita
gratie precedentī pñtū. Si tamen pñtū
dicenda est & non potius defectus ruino-
sitas & dolēda ac lugenda semp debilitas
solus habet miser homo. deus & si potest
inde quemquā pñtū vel abrumpe
non quidē ex potentie penuria. sed ex ha-
bundantissime bonitatis sue iusticia que
nec iniuriā nec contumeliā sui ut in no-
strum tantū detrimentū illud quicquā fa-
cere pñtū. Iniuriā enī eius acōtume-
lia solū peccatum ē & nostrum totū & ma-
ximum detrimentū. Inde est qñ neminē
in mortem peccati pñtū potest cum oīa
possit omnipotēs neminē deserere qui ei
adhereat. Solū ergo exteriorē cōmuni-
onem sacramētorum et sanctorū auferre
possent de officio suo siue pñtū prelati.
Quod si quis dixerit qñ ius meū est cō-
muniō sanctorū ac fidelū iniuste me phi-

bet et arcet inde platus me[us] nolo eius pa-
rere inique sententia[m] ius q[uo]d mihi iniuste au-
ferre nititur vi defendenda et violenter me san-
ctis ingeram repellentibus et arcantibus me
viribus resistam multis de causis male co-
gitat et male agit. Primum contra pacientia[m]
qua et tanta[m] metuenda[m] paciēter sustine-
da est Deinde contra iusticiam potestati
et ordinationi dei resistens ubi et recog-
itare debet. Quia et si forte ex causa illa q[uod]
pretenditur penam exco[m]municatio[n]is no[n] me-
ruit aliquo tamē alio peccato vel ignorat
vel emendare contempsit divina p[ro]videntia
purante ei infligitur Quod si alia causa
eidem non occurrat. Istam salte[m] cogitat
que omnes inuoluit videlicet q[uod] sancta
aut irreuerenter frequentamus. Hec ergo
de causa et si in illa alia subesset merito
ab illis interdū arcemur p[ro]pter hec et alia
multa dictum est q[uod] sententia pastoris et
iusta timenda vel tenenda ē no[n] nocu-
ta malicie sue que medicinalis et salubris
est bene viciis et corrigi volentibus. Si
ne forte in eo inqua[m] lata est aliqua sic ex
causis quas dixim[us]. Timenda etia[m] ē sen-
tentia pastoris no[n] soluz quia pena rubo-
ris est vel confusio[n]is magne extra castru[m]
fidelium quasi infidelē p[ro]hiberi. Sed etia[m]
quia pena damni inestimabilis ē. Quis
enim estimer beneficia remissionē et gratia[m]
que v[er]i sacramenti ostendit. Que o[mn]ia bona
p[ro]culdubio amittit exco[m]municati Est etia[m] no[n]
mediocri pene nec levis doloris et luctus
multis fidelibus singulis dieb[us] inter ma-
nus sacerdotis no[n] videre sicut ibi phas ē
et eis concedit redemptio[n]ē v[er]o in forma
sue sub forma sacramenti. **M**anifestu[m]
autem damnu[m] est et euident[er] vnicuiq[ue] no[n]
admitti ad sacramentu[m] confessio[n]is vel ex-
charistie vel ordinis vel matrimonij ubi
amittit et exco[m]municati indubitate[m] quicquid
boni p[ro]fuerat erat eis ex officio sepulture
et exequarum suffragijs. Illa eni[m] exco[m]muni-
catio non impenditur nec h[ab]et p[er] eis. Si q[ui]
aut obiecerit de occulte exco[m]municati q[uod] etia[m]
ad sacra admittitur q[uod] etia[m] Iura exequa-
rum in morte impendit. R[es]pondem[us] q[uod] oc-
culte exco[m]municati duob[us] modis intelligi p[oss]unt

videlicet quantu[m] ad ip[s]os quantum igno-
rant[ur] vel quantu[m] ad ecclesia[m] q[uod] est dicere
q[uod] vel ip[s]is exco[m]municatis occulta est exco[m]muni-
catio sua vel ip[s]i ecclesie q[uod] si occulta fuerit
eis et non per culpam suam dummodo ali-
as pie viuant in nullo quantu[m] ad remis-
sionem peccatoru[m] vel gratiam obtinenda[m]
nocet eis et si quantu[m] ad alia nocere eis
possit verbi gratia ad incurrenda[m] necessi-
tatem. Si vero in tali statu suscepit or-
dines vel in susceptis administravit pietate[m]
credimus et sentimus q[uod] misericors deus
ignorantia[m] h[uius]modi in suis non sustinet q[uia]
potius illuminet reducens eis ad memo-
riam h[uius]modi errata siue aliter p[er]curas ip[s]is
ut absolutiones suas p[er]curent et p[ro]uideat
beneficia absolutionis et ideo pium est mi-
sericordieq[ue] et iustitie dei magis p[ro]ueniens
ita credere et sentire q[uod] pie viuentes deus
in h[uius]modi errare non sinat cu[m] scriptum sit in
ij. p[ri]mo Lano. iohannis Unctio docet nos
de omnibus. Et iterum ioh[ann]es. xliij. Para-
clitus que[m] mittere pater in nomine meo il-
le vos docebit omnia. Nullo eni[m] modo
verisimile est in mente q[uod] sol iusticie habi-
tat tam p[ro]piciose ignorantie tenebras re-
manere. Q[uod] si forte remaneret et pietati fi-
dei consonu[m] et diuine bonitatis diuicis
congruentissimu[m] ut episcopus vel pastor
animar[um] xp[istu]s domin[us] sicut in vincula pec-
catoru[m] occulta et tute sua atq[ue] misericordia dei
mittit atq[ue] dirumpit sic auctoritate sua et
p[ro]p[ri]ate occulte exco[m]municatio[n]is vinculu[m] per se
metip[s]um soluit. Prima vero absolutio[n]es.
B[ea]t[us] Grego[rius] confirmat dicens pius deus pie pe-
nitentibus aut no[n] intellecta co[n]donat. Et
ita non ē possibile aliquē sanctu[m] et iustu[m]
occulte esse exco[m]municatu[m]. Q[uod] vel docet evan-
gelio[n]e innotescit et reuelatur exco[m]municatio et ita
non ē occulta vel absoluere xp[istu]s pontifice
dissoluitur et ita nulla. Si n[on] per culpa[m]
sua[m] et negligentia[m] qua ignorat se se ex-
co[m]municatu[m]. Necessē est h[uius]modi culpa[m] suam
et negligentia[m] esse mortale[m] cu[m] culpa[m] veni-
alis nec vinctio[n]is sp[irit]us scilicet abolere nec ab-
radere valeat nec claritatem solis eou[er]s[us]
obnubat et ita damnosu[m] tanq[ua]m p[er]iculosu[m]
vinculu[m] electo ac dilecto suo o[n]dat.
Amp[li]us cu[m] vinculo exco[m]municatio[n]is nemo li-
getur nisi r[ati]one peccati mortalis exco[m]muni-
catio[n]is dico maioris. In isto aut[em] de q[uo] agi-
tur si nulla ē culpa mortalis nullu[m] o[mn]ino
tale peccatu[m]. **M**anifestu[m] est q[uod] non p[ro]-
mittit deus ip[s]i esse et tam p[ro]piciose erro-

re tanq̃ piculoso qn ostēdat ei statū suū
 Alio qn multo graui⁹ ipm punit quā ipse
 delinquet cū negligentia vel culpe venia-
 lis tñ sit et tenebre hui⁹ ignorantie tā pni-
 ciose. nēo em̃ aunderet ei iniūgere p qnto-
 cūq̃ peccato veniali q̃draginta dierū ies-
 iunū in pane ⁊ aq̃. Qui at̃ non tollerabi-
 lius ē non solū q̃dragita dierū s; q̃dragin-
 mensū asprima pnia quā ista tā noxia ig-
 norātia tanq̃ discriminosa q̃ ignorat an
 liceat ei intrare eccl̃as cōicāre sacramētis
 ⁊ sacramētalibus immiscere se cōioni fi-
 deliū an teneat ab hīs oībus abstinere.
 Amp̃. cū culpā venialis in nullo dimi-
 nuat gratiā ut alibi ostēdimus q̃liter fiet ut
 nec dono intellect⁹ nec dono scie nec do-
 no consilij nec luce fidei nec virtute prudē-
 tie videre possit in domo cōscie sue in via
 morū suorum tñ vinculū tantūq̃ laq̃um
 et si forte ipse non videret q̃liter misericors
 deus ipm tam pniciose ligatū non solue-
 ret. Qñ ip̃z ingerit orantē atq̃ petentē. Da
 mihi intellectū. Illumina oculos meos ne
 vnq̃ obdormiā hui⁹ cū sanctus ⁊ iust⁹
 non ex audiet. Amp̃. cū penā illud mor-
 tale ppter qd vinculo excoicationis liga-
 tus ē misericors deus dimiserit ⁊ indimnu-
 ta gratia sua non obstāte veniali illa ne-
 gligentia q̃liter eū in vinculo excoicationis
 dimisit. Quasi eū in pte absoluit ⁊ in pte
 ligatū reliq̃t ymo deliq̃t atq̃ deseruit eouf
 q̃ nec ipse absoluit a vinculo excoicati-
 onis nec ipemet absolutionē suā pcuraret
 adiuvit. Qñ si dixerit q̃ tunc cū dimissum
 fuerit ei mortale penā bene oīsum fuit ei
 vel int̃na inspiratiōe vel ext̃na cōicatiōe
 ipm vinculū excoicationis q̃ tenebatur.
 S; postmodū p negligentia venialem q̃
 oblitus ē ipsius. ⁊ hoc impossibile mani-
 feste videtur ex mult̃ causis. Primū apte
 misericordie dei q̃ illi quēz gratie restituit
 cui ⁊ ipam gratiā adhuc pseruat tñ sui pi-
 culū ignorare paciat iugiterq̃ orantes et
 deprecātes ut ab oībus piculis ipm eripiat
 ⁊ qd maius ē ipam eccl̃am sanctorū p eo
 cū alijs incessanter supplicātes non arau-
 diat. Amp̃. q̃ in boue suo vel asino tñ
 piculū sustineat. Quāto forti⁹ pater mis-
 ricordiaz i filio suo electo atq̃ dilectio nō
 sustinebit. Aptē vō ipius excoicati similr
 impossibile ēē videtur. Lū enim p illo pec-
 cato p quo excoicatus erat ⁊ oīritus fue-
 rit et cōfessus ⁊ pniā egit si p illo scie-
 bat se ēē excoicatū. Quo credibile est vel

possibile q̃ absolutiōs pcurare neglere
 rit maxie cum sanctis et electis excoicatio
 a deo terribilis sit a deo q̃ odiosa ut nihil
 mag̃ fugere videat. Si vō nesciebat tūc
 se ēē excoicatus p illo qualiter misericors
 deus illū in alijs ad salutē pertinētib⁹ il-
 luminauit ⁊ in hoc ad salutē a deo pūner
 illuminare nō curauit. Amp̃. q̃ mag̃
 exgrendū est fidelib⁹ quā ut indigne san-
 ctis appropiuet ⁊ ut indigne p̃municet
 sacramēt. Quid ē ad q̃ tāta solitudine
 tātaq̃ diligentia se pparēt. Quare mani-
 festū ē viris sanctis totis studijs in semet
 ipsis pscrutari atq̃ pquirere neqd habeāt
 ⁊ ne qd lateat i eis qd eos indignos san-
 ctis ⁊ sacramētis efficiat. Q̃ ergo pctā ⁊ ex-
 cōicationes eos maxie sanctis ⁊ sacramē-
 tis efficiūt certum ē consequis esse eos illa
 studiosius in se p̃grere ⁊ inuenta a se per-
 grere. Et non nullaten⁹ a se viros sanctos
 p negligentia possē latere. Amp̃. etias
 si lateat in viris sanctis excoicationū vin-
 cula in eis nullaten⁹ remanēt cū ipsi in
 confessionib⁹ suis sp̃ petāt generalē abso-
 lutionē non solū a pctis de quib⁹ non re-
 colunt. s; ⁊ a sentēcijs si q̃ sunt qbus tene-
 antur. Qñ si qd dixerit q̃ mult̃ sentēcijs
 teneri possunt etiā viri sancti in qbus con-
 fessores eorū nullam penitus habet ptatē
 Rndemus q̃ si inuincibilis ignorantia eo-
 rum in pte ista q̃ in ea statu sunt quātus
 ad pcurandū absolutionē suam in q̃ illi
 excoicati a domino papa q̃ laborat extre-
 mis sicut em̃ isti non possunt a dire sedem
 aplicam et ibi pcurare absolutionē neci-
 tate egritudinis corp̃alis detēti sic nec illi
 egritudinis necitate sp̃ualis scz ignorantie
 et in vinculis phibiti neq̃unt pcurare et
 petere absolutionē suam cū ipsam excoi-
 cationē suā inuincibiliter ignorēt ⁊ ideo
 subuenit eis dei misericordia i pte ista sup-
 plens p semetipm q̃ min⁹ hz ptas con-
 fessorū aut eorū in pte ista. Amplius ptatē
 Si aut̃ vincibilis ē ignorantia vincit̃ pcul-
 dubio virtute gratie p̃p̃tionis atq̃ virtute
 facti. Mirū videtur at̃ teneri aliquēz snia
 excoicationis ignorātes hoc est cū ad ip̃z
 ominō nunq̃ puenit. Quēadmodū ac-
 cidit in qbusdā tam clericis quāz laycis q̃
 adhuc ignorāt ⁊ canones qui contra eos
 p̃stitutus fuit in man⁹ violentas mitterēt
 in clericos ⁊ religiosos psonas ⁊ ēē cano-
 nicus istū et ēē late snie multi adhuc igno-
 rant ⁊ ut vidēt sine culpa cū nihil adhuc

de eo audierint vel scriptum legerint. Non enim videtur teneri ad derivandum statuta ecclesiastica cum per prelatos suos eis publicanda sint. Preterea esto quod publicanda sit iste canon in regione aliqui potest esse quod sine culpa eorum quod de novo nascuntur cesset publicatio ista et per neminem veniat ad illos cum ad annos maiores venerit. Erunt ergo tales secundum hoc excommunicati. Eadem ratio quacumque per mulgatus fuit ille. Canon vel rome vel alibi. Si quod seque dietas longe a loco promulgationis seu institutionis istius canonis mitteret manus violenter in clericos statim essent excommunicati. Et ita si papa rome excommunicat aliquem quod eo ipso sit in anglia ipsa hora quod pronuntiabitur Rome ista sententia erit excommunicatus in anglia. Et ita si exequitur officium ordinis efficiet irregulari in magno ergo periculo sunt qui rome causas habent a roma tam longe remoti. Quod si quis dixerit quod tales non sunt excommunicati quod iter effugiet eum excommunicare et excommunicati correpti sunt et aliter sine altero esse non possunt. Si enim papa excommunicat istum iste excommunicat a papa quod aliud est sententia excommunicationis aliud vinculum. Sed interdum adheret denuntiatio ne siue punctioni sententie ad illud propter que lata est. Et propter hoc dictum est quod sententia excommunicationis neminem ligat vinculo excommunicationis antequam ad ipsum pervenerit. Quod si siue denuntiatio siue punctioni. Huius autem manifestum est exemplum est statutum regium siue lex quicumque a principe suo condita quod perculdubio neminem ligat ad obsequium sui nec vinculo transgressionis quod obligat nisi publicata ei de aliquo modo hoc siue per pronuntiationem siue per scripturam. Et inde est quod prius ligat ciues vni civitatis quam ciues alteri si prius eis publice quam aliis. Cum vero facto adheret excommunicatio cum ipso facto propter incurrit. Sic cum ipso facto iniectio. scilicet manuum clericos vel religiosas personas. Et idem est similiter de factis donatis sic de heresi donata de incendio de falsificatione apostolice pulle. Cum videtur exemplum est in statuto regio si ita statuerit rex aliquis vel princeps quicumque tale quod fecerit solvat tamen pecunie obligatio solutionis talis summe non adheret ipsi statuto quo huius factum donatum est adheret ipsi facto donato. Itaque quod cumque in factum incidit incidat in obligationem solutionis huius summa. De hoc quod quod papa excommunicat istum ergo iste excommunicat a papa. Scire debes quod excommunicatus siue excommunicari dupliciter. Est enim excommunicare excommunicationis sententiam aliquem pronuntiare et excommunicare vin-

culo excommunicationis ligare. Et propter hoc excommunicatus dupliciter de vicibus excommunicationis sententia donatus excommunicatus vinculo innodatus et dupliciter ista pervenit inde quod excommunicatio de quod ipsa sententia excommunicationis in ipsum vinculum. Unde et absens longe de que lata est excommunicationis sententia et ad que nondum pervenit excommunicatus per sententiam quidem non autem per huiusmodi vinculum astrictus et usualiter ita de cuius quod huiusmodi factum est in curia illa seu per scriptum propter illud quod prius non erat sed per procuratorem ibi habebat excommunicatus est quod aliter nisi si cut diximus fieri non potest intelligi. Hinc est quod medio tempore hoc est inter sententie pronuntiationem et ad sit excommunicati punctionem non peccat ullomodo si se immisceat sacramentum vicibus ipsi propter hoc irregularitatem periculo metuendum. Si quis autem querat si forte per negligentiam per latorem. Canones huiusmodi late sententie non promulgantur aut publice. Quid erit de istis rebus dicimus quod excommunicati sunt et ignorantiam istam si aliis potest deputare nesciat impunitam ea saltem ipsis factis donatis propter que in excommunicatione incidunt. Omne enim peccatum tenebra est et seipsum et seculam suam abscondens a peccatore suo. Revertentes autem ad illud in quo eram et dicamus declaratum esse excommunicatum oibus si esse possibile electorum dilectos de teneri vinculo occulte excommunicationis occulte in quo quantum ad ipsos quam ipsi ignorant quantum in huiusmodi ignorantia non possunt incidere per culpam veniale ut diximus. Sed nec per culpam veniale mortale. Cum enim defineret esse electi atque dilecti. Si vero occulta excommunicatio quantum ad ecclesiam nota autem ipsis excommunicati. Manifestum est non solum non potuisse eis sacra et sacra quibus se in digne et irreverenter ingerunt. Sed etiam obediunt sic de apostolus in. 1. per me ad cor. Si quis manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit etc. Itaque ergo declaratum est de utriusque excommunicati. id est de occulte excommunicati quantum ad se quod non possunt esse nisi mali et de excommunicati occulte quantum ad ecclesiam quod similiter non possunt esse nisi mali quod non potest ei imo obest excommunicatio sacrorum et sacrorum. De malis autem et manifeste excommunicatis manifestum est quod illis obest promulgatio sacrorum non solum irreverenter se immiscere.

Ubi hec autem persequimur. Sciant. **P**otius persequimur errore terribili quod est bonos non posse excommunicari nullaque sententia iudicis ecclesiastici posse eos vinculo excommunicationis astringi sed solum ut ayunt peccatum excommunicat hominem. In quo perimus.

ab eis quærendum ē quid intelligat ipsam
excoicationē vicz aut separari a commu-
nionē exteriori sacramentorū atz fidelium
aut sepationē ab interiori cōione ipsorū
¶ Si dixerint intētionē excoicationis eos
separari ab interiori cōione sacrorū z fi-
delium adhuc quimus ab eis quid intel-
ligunt cōionē interiorē. Quia ipsa indu-
bitanter est cōmuniō z societas sanctorū
atz iustorum. De hac nemo dubitat qn
solum peccatū ab eo sepet z ea priuet nec
vñqua cogitatum fuit ab ecclia dei q ma-
gis tratus ecclesiasticus p̄tatem illā in hoc
haberet. Ita em̄ potestas eēt destructio-
nem esset corpus xpi mysticū q ex sanctis
atz iustis fidelibz constructū est atz com-
pactum trucidare atz mēbratim lacerare
hoc esset z vitā gratie quam de cōione z
societate mēbrorū de spū sancto viuentiū
vita gratie cōicant vel contrahit extigue-
re vel auferre hoc eēt p̄latos vel iudices
ecclesiasticos qui p̄fati corporis mēbra esse
debent gladio in ipm corpus p̄noiatuz
z in ipsam matrē sanctissimā eccliam in
audita crudelitate sequire. P̄tās enim sic
excoicandi in manu p̄lati esset in manu fi-
lij ad iugilandū spūaliter patrem spūalē
ipm dominū z trucidandā matrē eccliaz
z gladius eēt datus vni mēbro ad concu-
dendū corp⁹. Hec aut infania sicut di-
rimus nūqz ascendit in cor hoīs sani ca-
pitis. Et supra dixim⁹ nec ipse omps sic ex-
coicare potest nec ex d̄fectu potētie seu pe-
nuria sed ex abundantissime bonitatē iu-
sticia. Solus miser hō p̄tatem istā habet
que nūqz p̄tās nominanda ē sed magis
in potētia z miseria p̄sus infirmitas pos-
se em̄ peccare non posse ē. Sicut neqz pos-
se esse vulnerari neqz posse ledi aut posse
mori imo poti⁹ ē a potētia seu p̄tate desi-
cere. Et p̄pter hoc posse ligari vinculis pec-
catorū est posse mori morte culpe posse p̄-
scidi a viuo corpore posse separari ab hīs
quorū societate z cōmunionē viuif z sta-
tur. Si intelligat excoicationē ab illa exte-
riori cōione erroris istius. Quis em̄ dubi-
tat viros sanctissimos eūci posse de ecclia
suis visibilibz z arceri posse a sanctis z sa-
cramentis etiā inuitos. Quis dubitat fi-
deles posse abstinere a cōione eorū in iure
cōibus. Quis dubitat sacerdotes posse
denegare eis z sacramentū confessionis
z alia sacramenta. Manifestū ē ergo

eos posse phiberi z arceri a sacri z sacra-
mentis z vtrāqz cōione priuari. ¶ Si dixe-
rint q non potest hoc fieri p̄niam sed p̄-
vim tñ necesse est vt dicant alterū dñorū
vicz eos non seruari cōione de qua loq-
mur. Et si eūciat de ecclis vel vt dicant
eos per vim violentie vtrūqz istorum pos-
sunt tam mali quā boni vtrūqz em̄ possunt
ingerere sacris z sacramētis z contra pro-
hibitionem p̄latorū z per violentiam si
viribus eis pualuerint. Quare quantum
ad hoc in nullo poriores sunt boni quā
mali. ¶ Alii forte dicat q bonis p̄sunt sa-
cramenta etiā cum phibitū fuerint siue ex
communicati. Malis vō semper obfunt
quia indigne z irreuerenter illis se ingerit
Ad hoc ergo tandem deuenit iste error vt
necesse hant confiteri alterū dñorū vicz
vel q boni iuste excoicari non possunt vñ
q̄tumcunqz iusta sit sentētia excoicationis
ei parere non teneant vtrūqz autē isto-
rum facilis est destructio. Prīmū ergo qz
iste vir sanctus z iustus potest credere in
se esse peccatū mortale qd reuera non est
In hac conscia tenetur ipsemet arceri se
z a sacramētis z nullomō immiscere se il-
lis licet sanctus z bonus sit. Si ergo ex p̄-
prie p̄cie sententia tenetur abstinere a sa-
cramētis multo fortius ex snia superioris
sui z iudicis. ¶ Amp. ex sola hūilitate et
reuerentia sacrorū z sacramentorū potest
vir iustus z sanctus abstinere se a sacra-
mētis siue cōmunionē eorū. Sic legit puer.
xxviii. Beatus hō qui sp̄ est pauid⁹. Et pe-
trus. Luce. vi. Procidit ad genua iesu xpi
dicēs. Exi a me dñe quia homo peccator
sum. Et eiusdē. vij. Centurio ad ipm. Dñe
non sum dignus vt intres sub tectū meuz
p̄pter qd z me ipm non sum dignus arbi-
trari vt venirē ad te. Manifestū ergo est
q vir sanctus potest a sacris z sacramētis
secedere z hoc p̄prio iudicio. Multo for-
tius iudicio superiori. ¶ Amp. esto q ob-
mittatur vel obiciat contra virū iustum
z sanctū aliqd crimē vel debitū a quo se
immunē ipsemet bene scit. sed probatur
contra eti per falsos testes aut instra con-
tra que ipse nihil obicit iudicabitur reus
criminis illius vel debiti tanquāz conui-
ctus non vult satisfācere quia scit se non
teneri postmodū p̄cedit iudex contra eti
tanqz contra contumacē excoicans eum.
Manifestū est sententiā excoicationis
iustissime latam in euz licet sanctus et ius-

Itus sit iuste aut sententie necesse habz pa-
rere quare necesse habet sustinere excōi-
cationem z gerere se excōicatu. **Amp.**
esto q̄ sanctus z iustus intret religionem
alienam vbi nescitur de eo q̄ christianus
sit et apparet ex facie iudeus esse vel sarra-
cenus et ppter hoc credat explorator cer-
tum est q̄ non admittetur ad sancta vel
sacramenta licet sit vir sanctus z iustus et
iustissime repellat a sanctis z sacramētis.
Evidentius aut est si pstat ip̄z fuisse iude-
um vel sarracenu z nō potest docere se fu-
isse baptizatu. Quis dubitat qn iuste re-
pellatur a cōione sacroꝝum z sacramētoꝝ
rum atqz fidelū. Nulli autem licet repū-
gnare iusticie quare non licet ei repūgna-
re p̄hibitioni seu excōioni cum iuste siue
per iusticiam ei fiant. Necesse ergo habz
ei parere. **Manifestū** ergo est viros
sanctos z iustos iuste posse excōicari et p-
biberi a sanctis z sacramētis iuste q̄ntus
ad iudicem atqz sententiam non q̄ntum
ad merita ipsoꝝum. **Qd** si dixerit q̄ iuste sen-
tentie iuste quidē ex ordine non debet pa-
rere vir sanctus in casibus p̄positus cum
et benefaciat iudex excōicando et benefa-
ciat etiam vim contumacia in ferendo eū
q̄ ad parēdū sententie p̄pellendo. **Vale**
ergo faciet ipse resistendo merita z bona
z sancta subditoꝝum in nullo minuit vel in-
firmant iurisdictionē vel potestatem pla-
toꝝum. In nullo ergo extingunt vel p̄uile-
giant subditos suos quo min⁹ debeant
parere sententijs superiorū. **Amp.** cū
excōicatio pena sit z iuste illata imp̄posi-
to casu licet non ex meritis cum merita de-
fendere non sufficiat ipsum cui pena ista
intendit z aliam defensionē non habeat
necesse bz illaz sustinere patiēter. Merita
em̄ neminē excusant. Alio qn z sc̄us Job.
z multa qui innocentes tā dira passi sunt
cōtradecere z resistere diuinis iudicijs me-
rito potuissent. Iudiciū autem omne dñi
dei ē. Sicut legis Deut. 1. **Amp.** leges
z iudicia z oia iura omnib⁹ edita sunt q̄
p̄dentib⁹ illa siue edentibus subditi sunt
oēs ergo tenent z ligant. Null⁹ ergo eoz
exemptus ē q̄nto iūqz p̄uilegio meri-
tum z si forte dicerent q̄ vir sanctus z iu-
stus eiectus foris ab ecclia a sacrl z sacra-
mentis eiectus inquam eiectione exte-
rioꝝi z literali adhuc cōicat sanctis z sacra-
mentis ergo necessario intus ē. Idem em̄
ē cōmunicare sanctis z sacramētis q̄ in-

tus esse siue intra eccliaz esse. Ecce non vi-
detur erroneus qd loquitur cum em̄ intus z
extra contraria sint. Impossibile ē ea dici
simul de eodē fm̄ idem eodē modo se ha-
bent cōicatio et excōicatio. Cum ergo cer-
tus sit ip̄m eē cōione exteꝝioꝝi p̄uationē. p̄-
uatio hō z habitus de eodē simul dici nō
possunt. Quare manifestū ipsum cōionē
exteꝝioꝝem fm̄ se non habere. **Restat** er-
go vt dicat ip̄m solam cōionem interioꝝē
habere per se z hoc ē indubitanter fruct⁹
z vtilitas exteꝝioꝝis cōionis z res illi⁹ illa
hō signū istī⁹. Quare ad hoc deueniet vt
vitatē necessario confiteat. quia soluz
fructū siue rem exteꝝioꝝis cōionis non at-
ip̄am fm̄ se. Jam ergo clarū est quid sit
excōicatio et quid excōicari fm̄ vtrunqz
modum et q̄ntiens errauerunt isti nouisti-
mi qui dixerunt bonos non posse excōi-
cari. **Manifestū** enim est eos posse ex-
cōicari sicut eos excōicare intendit ecclē-
sia. Non em̄ intendit ecclia quemqz p̄ua-
re nisi cōione exteꝝioꝝi. **Qd** ppter hoc p̄-
uat cōione exteꝝioꝝi vt reducat ad cōionē
interioꝝē. ppter hoc solū percutit gladio
excōicationis exteꝝius vt sanet medicina
sp̄ialis cōmunionis interius. z alias intel-
ligere nō possūt erronei qd p̄ctm̄ solum
ex cōmunicet hoiez nisi q̄ntū ad cōmunionē
interioꝝē que est cōmunionio vite sp̄ialis z vi-
ctus. **Sciendū** tamen ē q̄ ipse p̄emptus
excōicationis z rebellio etiam vnū de pec-
catis ē que maxime sp̄ialem cōionē aufe-
runt. Sicut le. 1. regū. xv. qz quasi peccatū
arioladi est repugnare z q̄n sc̄elus ydo-
latrie nolle arq̄escere. Istud em̄ peccatū
sc̄ndit z lacerat ipsam eccliaz sc̄isuris z sc̄is-
mata introducūt dñs enim subeē nolunt
hūiliter atqz pacifice necesse ē vt rebellent z
ppter hoc optet non solū vt diuidant ab
inuicem. Sed etiā vt contra se inuicē pun-
gnent. Possibile tamē est vt qui p̄uatus
est exteꝝioꝝi cōmunionē per virtutē paciētie
z hūilitatis interdū plus p̄ficiat magisqz
meritorie sustineat excōicationē quaz vte-
do ante ea ipsa cōmunionē exteꝝioꝝi. Si-
cut verbi gratia aliquis cōtraxit de facto
cū sorore sua non potest p̄bare eā esse so-
roꝝē suā. Separat em̄ thoro excōicatur q̄a
non vult ei reddere debitū coniugale. cer-
tum ē q̄ tenetur potius sustinere excōica-
tionem quā incestū cōmittere cum sorore
Multis aut ipsam excōicationē exteꝝioꝝē
sustinere non min⁹ molestū est z horren⁹
p̄ iij

De sacramento ordinis.

dū q̄s martyriū ppter quod dīxim⁹. Pos-
sibile est aliq̄ plus p̄ficere quantū ad int̄-
nam cōiōnē vt viros sanctos et iustos ex
sustinenda taz dīre tanq̄s horrendē pene
q̄s p̄ficerent in ipsa pace exterioris cōiō-
nis sancti viri et iusti ex aduersitate maxie
p̄ficiūt in ipsa pace exterioris cōiōnis san-
cti viri et iusti ex aduersitate maxime p̄fici-
unt. Sicut legī ēro. j. Quanto oppme-
bant eos tanto multiplicabant et cresce-
bant fecit em̄ deus cū ipsa temptatione p̄-
uentū. Sicut legī. ix. p̄me ad Loy. Et dat
eis auxiliū de tribulatione. Itaq̄ ipsa et
baculus diuine consolationis eos consola-
tur atq̄ in tribulatione dilatat eos domin⁹.
Sicut legī in psal. Manifestus ergo est
error iste terti⁹ quo dēbet nullū sanctus
et iustus posse excōicari vinculo excōicatio-
nis exterioris et forte illud dedit causam
erroris istius qd nō fraudant toto fructu
interne cōiōnis. Interdū enim et p̄ficiūt
vt dīximus in illa. Quā salutaris autē me-
dicina sit excōicatio exterior cū hīs q̄ di-
ximus appet euidenter ex publice siue so-
lūter penitētib⁹ qbus non tanq̄s pena
infigitur ymo tanq̄s p̄nia satisfactoria in-
iungit et tanq̄s medicina salutaris mor-
bi et vulnerib⁹ viciōz et peccatorū ipsorū ap-
ponitur. In capite em̄ testimū ab ep̄is de
ecclesiis ei⁹ ciuit. et vsq̄ ad q̄rtam vel q̄n-
tā feriam penalis ebdomada de extra ecciaz
posui tanq̄s excōicatos a sacra et sacramēt-
le gerunt donec p̄notatis per ep̄m in eam
reducant. Quā autē dicit v̄tas in euāgelio
Mat. Quodcūq̄ ligaueris sup̄ terrā erit
ligatus etc. Ita intelligendū est. Vis snia
tam ligationis q̄s absolutionis quā rite
tuleris sup̄ terrā rata habebis in celis.
Et ppter hoc dīc ibi auctoritas clauē nō
errante non em̄ voluntate p̄latorū p̄missus
ē soluere vel ligare. S̄s prudenti eorū di-
spensationi et ppter hoc condita sunt iu-
ra qbus declarata q̄n snie eorū nulle ergo
est q̄ntum ad ecciam triūphantē id ē līga-
tionē eius rata h̄z eccia triūphās quā fec-
it hic eccia militās h̄z sit vir sc̄t⁹ et iust⁹ līga-
t⁹ ē q̄ntum ē ad vtrāq̄s foris tñ. Si q̄s at-
q̄rit de occulte excōicato vel suspēso p̄la-
torū vtrū ipse liget vel absoluet. R̄ndem⁹
q̄ licet eis sententia nulla sit in se tamē q̄
foris habetur aliq̄ q̄m ipse non appet ex
communicatus vel suspēsus necesse habet
illam obseruare ille contra quē fertur ta-
men non possit p̄bare excōicationē vel

suspensionē. Si autē probare posset licet
liceret ei non seruare minuire applicati-
one. Quēadmodū non fuerit venal⁹ snia
p̄tra quē lata ē licet ipso iure nulla sit. ta-
men si ille contra quē lata est non potest
p̄bare vel non vult q̄ venalis sit necesse
h̄z ei parere. Quā si quis q̄rat vtrum oēs
sacerdotes habeant p̄tatem ligandi atq̄
soluendi. dicem⁹ q̄ habet clauē tam po-
testatis q̄ scie. Clauis autē scientie. aucto-
ritas ē docēdi et doctores instituēdi et nō
est ista clauis ista scia sicut qdam opinan-
tur nec habet clauē ligatas nullo modo
ymo solutas et liberatas. Quēadmodū
electus siue licēciatus ad magistratū sta-
tim h̄z auctoritatē docēdi liberā et solu-
tam licet non habeat discipulos vel audi-
tores q̄s doceat. Sic et clauē h̄z qui p̄tates
ligandi et soluēdi liberam et solutā rite or-
dinatus in sacerdotē licet non habeat do-
mū id est ecciam vel parochiā quāz clau-
dat vel aperiat. Quēadmodū et liberā h̄z
p̄tatem equitadi et nauigadi q̄ sanus ē cor-
pore licet non habeat equum vel nauem
quam ascendat.

Uia tō circa sacerdotalē ordinē
errāt adhuc hostes vitatis contra
dicētes indulgētijs et remissionib⁹
q̄ per eos ex officio sacerdotali sunt necē
habem⁹ errorē istum destruere ipsaq̄ re-
missiones indulgētijs stabilire. Cū ergo er-
ror atq̄ p̄ma potissima ē stulticia opiniois
q̄ credit venales ēē hui⁹ indulgētijs. ea
venalitate q̄ s̄s defraudare nō solū vltra
dimidiū iusti p̄ci. s̄ etia vltra estimatiōz.
Cū em̄ benefactorib⁹ alicuius loci tertia
pars iniūctarū p̄niarū remittit benefacto-
res aut sunt q̄ nūmos singlōs vel obulos
vel enā oua tribuunt p̄ q̄ tertia ps p̄niarū
iniūctarū vt dicit remittit. Defraudet er-
go de⁹ cū duoz annorū p̄nialiū sacrificiū
cū vni⁹ ouī vel obuli oblatiōe cōmutat.
Scda causa ē alia stulticia opiniois q̄ ini-
qui credunt vt ex p̄cio longe et gues p̄nie
q̄ breues eq̄li et leues redimantur. Si em̄
cui longa et aspera p̄nia iniūcta ē nummū
vniū vel obulū offerat tali loco eq̄ reptat
terciā partē remissionis p̄nie sue vt ille cui
iniūcta ē breuis et leuis tantundē offerēs
eodē p̄cio redimunt maxime nūmie p̄nie
Tercio visus ē eis qd hoc ē facere sp̄m san-
ctum sc̄z q̄m venalē. Quanto inuē ad
restitū nisi vtrū mag⁹ peccet hoies si tā le-
uis imo ridiculosa ē peccatorū redēptio p̄

q̄ntūq̄ ligaueris et
nota in illis em̄

tribus em̄ m̄m̄is per tres tales indulgē-
tias absoluitur iste a tota p̄nia sua et ita
eq̄bunt̄ triū oblatiōes nūm̄or̄ pegrina-
tiōi[us] hierosolimitane v[el] cuiusq[ue] alij q[ui] p[er]tra-
inimicos fidei. Insanissima ergo sunt q[ue]
causa agēdi p̄niam longas istas et labo-
rīosas pegrinationes suscipiūt et quicunq[ue]
ceri et religiōi et m̄rimonio se s̄biciūt et ad-
dicunt cū tria oua vel tres obuli t̄m̄ p[er] eis
p̄desent. Contra p̄m̄ū errorē dicimus q[uod]
non ē ibi venalitas cū p[er] pecunia n̄l̄ ibi
fiat. Prelatus em̄ qui h̄m̄ōi indulgētiā
dat non pecunia sed dei honorē intēdit
et animarū vtilitatē non em̄ intēdit coacer-
uare pecuniam sed ampliare dei honorē
ficientiam et cultū. Ad hoc em̄ edificat ec-
clesia v[el] dei cultus et honorificētia ampli-
etur v[el] in ea sancti digna veneratiōe cele-
brent̄ et ad hoc insup[er] v[el] diuinū officiū ser-
uiūt et remissiones et gratie. ceteraq[ue] dei
beneficia aiab[us] impetrent. Sic ergo et nō
p[ro]pter pecuniam licet per pecuniam edifice-
tur ecclesia. Sic non p[er] pecuniam fit ip̄a in-
dulgētia. s[ed] p[ro] dei sola indulgentia licet
non sine pecunia qm̄ loc[us] h̄m̄ōi non p[otest]
edificari sine pecunia. Contra defrauda-
tiōē vero hui[us] quia ip̄e dator ē et honor
cultus ip̄ius atq[ue] seruitiū non solū suplet
q[uod] de penitētijs p[er] indulgentias detrahif
sed etiā super habūdat in multo maxime
cum sacrificiū laudis orationū incensa et
laudum thim̄tha plus deus diligit q[uam]
tormentorū p̄nialūz carnisficinā sicut ip̄e
met testatur. ysaie. lviij. Nunquid tale ē
ieiuniū q[uod] elegi p[er] diem affligere hominē
animā suam. Nunq[uam]d facies et cinerē ster-
nere. et. Et sicut non p[ro] aqua sed tamen
per aquā et non sine aq[ua] in baptismo dat
remissio peccatorū. Sic non p[ro] pecunia
sed tamē p[er] pecuniam et non sine pecunia
fiunt hui[us] indulgētię. Ad illud autē q[uod] de-
lirant de iniquitate videlicet q[uod] de eodez
precio maiores et minores penitētię redi-
mi videntur q[uod] est iniquitas v[el] ipsi putant
euidēter se ostendunt nescire v[er]itatem dei
et clauis potestatis. Sic enim nō maiores
remissionē obtinet peccatorū qui in maio-
ri aqua baptizatur q[uam] qui in minori. Sic
qui maiore pecunia offert non maiorem
remissionem suam q[uam] minore habent. Et
hoc ē quoniam sicut non ex aqua est remis-
sio in baptismo sed ex v[er]itate diuina que
adest sacramento sic ibi non ex oblatiōe
sive ex oblati sed ex clauibus et ministe-

rio p[re]latorū. Ad tertiū vero. Jam ex h[uius]
responsū est cū nihil ibi venalitatē esse
dicamus et insup[er] cū in veritate magis
cōmutatio sit q[uam] remissio. Sed quia lon-
ge leuius est offerre habentib[us] et habun-
dantibus. q[uam] penitētiāles labores atq[ue]
molestias ferre remissio reputatur p[er]mu-
tatio penitētiālis afflictiois et munus ob-
lationis. Quāt[um] quarto obijciūt videlicet
de in p̄niali peccantiū sic soluius. Qm̄
cum certū sit eos solas indulgētiās hui[us]
p[er]cipere qui mūdi sunt et immunes a mor-
talibus peccatis. Nulli autē est certum q[uod]
immunis sit et mundus ab illis. nulli er-
go certum est q[uod] indulgentias hui[us] p[er]-
cipiat. certū autē est vnicuiq[ue] se esse de-
bitorez in iuste sibi penitētię vel in iugen-
de. quare certum ē nemini debere p[ro]pter
hui[us] indulgētiās cessare ab agenda pe-
nitentia ne cōmittat se p[er]iculo et in estima-
biles acerbitatē ignis purgatorij incurrat
p̄niam negligentia agēdi p̄niam suam que
q̄ntumcunq[ue] aspera sit leuissima tamē est
compatiōe acerbitatē illius ignis. Et hoc
nulli p[er] certo atq[ue] precise p[er]mittim[us] indul-
gētiās istas. Sed sub cōditione illa si im-
munes sint et mundi a mortalibus. Quia
ergo viri facti et iusti sp[iritu] timorati sunt et cū
ap̄lo semp[er] dicūt. Nihil mihi p[re]scius sum
non tamē in hoc iustificatus sum q[uod] esse
potest q[uod] ignoro. Manifestū est nullū
virū sanctū et iustū ex hui[us] indulgētijs im-
p̄nialitatē p[re]sumere maxie cū ea timor dñi
timere faciat culpas etiā vbi nō sunt hoc
em̄ bonarū mentiū ē v[el] d[icit] Grego. Qui ar-
vlt[ra] adiūciūt q[uod] nō plus p[re]sunt religiōes
carceres atq[ue] materia viris religiosi. et nō
plus lōge laborioseq[ue] pegrinatiōis pegri-
natiōib[us] q[uam] tria oua vel tres obuli indulgē-
tias istas frequētiab[us] h[uius] iaz soluti p[er] ea q[ue]
dixim[us] s[ed] p[er] hoc q[uod] non v[er]itate oblatio-
nis nec p[er] ea hui[us] indulgētię obtinent[ur] s[ed]
non sine eis. Dicim[us] tamē vnuz exemplū
ad elidendā ipsam quā ipsi obstinant ab-
iectionem et dicim[us] q[uod] quēadmodū plus
p[re]dest trina immersio in aquā sanctifica-
tam ad remissionē peccatorū p[ro]pter v[er]i-
tatem sacramēti q[uam] quēcunq[ue] quātumcunq[ue]
aspe ablutiōes seu balneatiōes in aqua
frigida licet fiant et penatiter et plus valet
peluis hui[us] aque ea baptismaliter v[er]i-
tate. Sic modica oblatiō aut leuis labor
in opib[us] seu fabricis p[ro]pter quas indul-
gentie fiunt longe plus p[re]sunt ad op̄inē-

dam remissionē q̄ magne oblatiōes gra-
uesq; labores alias facite aliasq; suscepti
z hoc quidē ppter virtutem clauū non p-
pter se. Sicut inde ppter virtutem facienti
baptismalis absolūtiōes tam mirifice tā-
q; magnifice p̄sunt non ppter se. Pter
virtutem autem clauū p̄sidendum est de
sanctorū suffragiis sp̄aliter quorū in locis
huius memoria z veneratio habet. Se-
cundo ex ipsis meritis ecclie totius cuius
vox in locis huius de cetero non silebit.
Quicqd enim z psallendo z legendo v̄l
etiam cantādo vel alias quocūq; modo
orando in dei seruitio ibi de cetero dices
vox ecclie ē cum ereius p̄sona dicatur.
Tercio p̄siderandū est de meritis atq; suf-
fragiis oīm sanctorū q̄rū aut generalis
aut sp̄alis veneratio z mēoria ibi faciēda
z habēda ē. Quarto de ip̄a gratiositate
z virtute cultus q̄ non potest ēē nisi gratio-
sus apud deū cuius honor ipse z gl̄ia est
neq; eū virtuosus ab ipso ad absterredos
demonēs ad inuēdōs insultus ip̄orū et
tentationes ad debilitādas vires eorū.
Deinde aduocādum grām p̄punctiōis
grām q; deuotiōis. graciosus autē ē apud
misericordissimū deū ad impetrādas veni-
as ad optinēdas gr̄as ad eas roboran-
das ad mēdādas z augēdas. Postq; autē re-
spondim⁹ p̄dictionib⁹ errorū istorū z dis-
soluim⁹ obiectiōes eorū z declarauim⁹
cās errorū istorū. Modo relinq; nob̄ sta-
bilire ipsas indulgētiās p̄bationibus ac
declaratiōibus. Dicem⁹ ergo in p̄mis q̄
cui⁹ p̄as ē p̄niales satisfactiōes iniungere
ei⁹ dē eas augere minuire z mutare p-
vt ad di honoriū z aiaz salutē pub-
licam specialē vtilitatē videret expedire.
Quare z p̄nialē afflictioē in elemosinas
oblatiōes z orōes z in oē qd deo maḡ
acceptū viderit ēē licitū ē plato sueq; p̄a-
tis ē z officiū mutare put̄ ip̄i penitenti aut
ecclie de q̄ est aut ciuitati aut patrie aut to-
ti ecclie viderit expedire. ppter hoc tanq̄
p̄nialē satisfactiōē inuigim⁹ interdū re-
gularib⁹ vt suscipiāt admistratiōes q̄ eis
imponunt vt p̄oratiū ppter reformationē
aut p̄seruatiōē religionis aut camerariāz
ne ali⁹ ppter secularē frequentia piclites ac si
deliter et prudēter z sine fr̄i scādalo tpa-
lia dispēsēt. Sit z viro prudēt z iusto
atq; potēt z incorruptibili acceptiōe p̄so-
narū vel munerū cōsulim⁹ in foro cōfessio-
nis vt p̄sulanū vel p̄fecturarū ad hoc elect⁹

recipiat z tanq̄ p̄nialē satisfactiōē hec
ei imponim⁹ z sic de alijs maiorib⁹ z mi-
norib⁹ admistratiōib⁹ manifestū est eē z
sentiendū et faciendū. hec autē exēpla p-
pter hoc posuim⁹ q̄ omnia in ecclia dei de-
bēt esse p̄munia p̄prietatē enim z ex cōica-
tionem omīno detestaf et reicit p̄munio
sanctorū. Manifestū ergo q̄ cū maior
honor deo sit maiorq; vtilitas aiaz p-
pter causas q̄s diuino seruitio seu cultui
sanctius assignauim⁹ edificari basilicam
vnā in qua deo iugiter seruiat. aiaz
sacrificijs z orōibus assidue succurratur
sanctorū suffragia qui quocūq; voluerint
apud dñm possunt die ac nocte eis impe-
trentur. in q̄ incessant hostes inuisibiles
impūgnent. ceteraq; bona q̄ numerauim⁹
mus z noiaim⁹ ibi sine interēssione aiaz
bus impendatur. Maior inq; ē honor dō
maiorq; aiaz vtilitas quā quantacū-
q; afflictioni p̄nialium carnificina. Ep̄a-
lis ergo p̄atis z officiū ē carnificiale illam
afflictionē q̄ntacūq; siue p parte siue p
toto sicut expedire viderit in huius bonū
vel sile vel etiā alterius mōi q̄ publica re-
quit vtilitas cōicare. Amp. q̄ omnis
seruus bona dñi sui in honorem ipsius z
gl̄iam et regni vel domus sue vtilitatē te-
netur expēdere et vbi maior vel honor
vel vtilitatē vel ambos videt ibi largius
cū ei⁹ fidei p̄missa sit eorū dispēsatio. Ad-
dinōes autē diminutiōes p̄mutatiōes re-
latatiōes p̄nialium satisfactiōnū p̄latis
indubitātē p̄missē sunt. Manifestū ḡ ē
ad eos p̄tinere vt bona ista q̄ noiaim⁹
expēdent largius aut p̄ius p vt negocia
vel opa ex paruitate vel magnitudine diu-
ni honoris sp̄ualisq; vtilitatē plus aut mi-
nus requirant. Et ppter hoc q̄ maximus dei
honor ē in terra xp̄iana religio maximaq;
aiaz vtilitas et p̄uata z publica. certū ē q̄
p ea plantāda p̄seruāda ampliāda et de-
fendēda necesse h̄z hmōi expēdere p̄fati
serui dei. de p̄noiatib⁹ bonis qcquid p̄di-
cte nēcessitates requirunt. Necesse ergo habēt
relaxatiōes diminutiōes p̄mutatiōes
p̄nialē facere q̄ntacūq; requir plantatio
cōseruatio amplificatio defēsiōq; christiane
religionis siue vltra mare siue in prouin-
tia siue alibi vbicūq; z hec est causa p-
pter quam largissime indulgētiē sunt ab
ecclia pro subsidio terre sancte z genera-
liter contra inimicos fidei et christiane
religionis. Amplius, si rex vel prin-

reps bellum habebat dat potestatem du-
abus suis perquirendi et conducendi bel-
latores dignisq; stipendijs remunerandi
Quia ergo rex regni et dominus domina-
tium christus dominus bellum habuit a
tempore quo cepit eccia bellum inq; non
solum spiale sed etiam litterale seu cor-
porale siue materiale contra hereticos et
altos chustiane religionis inimicos vide-
licet paganos et a tēpore machometi sar-
racenos necessario dedit potestatem du-
cibus suis id est prelati perquirendi bel-
latores materiales et conducendi eos co-
gruis stipendijs remunerandi Quid autē
ē predicare indulgētiā et pmittere hmoi
bellatoribus nisi eos pergrere et condu-
cere regi regni christo dño. Et quid ē peni-
tentias ei iniunctas remittere nisi partem
aliquam stipendiorū eis dare. Quemad-
modū enim stipēdia peccati mors. Sic le-
gitur. vi. ad Ro. Sic stipēdia huius bel-
latorū p maxima ac nobilissima sui par-
te remuneratio eterna erit. **A**mplius
Quis rex punnatur? non aperit erariū
suum ad largiendū bellatoribus et alia fa-
cienda que bellum requirit et rex regni chri-
stus ergo dominus aperit erarium suum et
elargitur bellatoribus suis. Erariū eius
autem thesauros continet indulgētiarū
gratiarum et gloriarū. **A**mplius. quis
habet bellatores si eos viderit debitis
obligatos que eos pbeant ire ad bellū
suum nisi pns liberat ab huius quā mī-
tat ad bellum. Quia ergo debita pñalia
huius bellatores bellū huius agere non si-
nunt sic ieiunia ligature ferree alieq; hu-
ius afflictiones longeque orationes et alie
pgrinationes necesse est ut deus bellato-
res tales liberet debiti anteque eos mittat
ad bellum liberatio autē non est hic nisi
per remissionē. **A**mp. cum ista stipen-
dia remissiones scz et indulgētiās huius
toto ope desiderent et regunt bellatores
ut nihil a deo eos inducere videatur ad
huius bellū suscipiendū. Maxime autē illa
facienda sunt bellatoribz si comode fieri
possunt per que maxime inducantur ad
fideliter acriterque pungrandū. Indulgē-
tie ergo iste et remissiones faciēde sunt hu-
ius bellatoribz et non sunt faciēde nisi p
ministros nec aliter comode fieri possunt
Amp. nullus est pnceps milicie mate-
rialis siue corporalis qui non habeat po-
testatem conducendi bellatores et conue-

niendi stipendijs cū ipsis put bello sue
gredi domini sui videtur expedire. Mul-
tofortius ergo principibz milicie spialis
ex ipso principatu huius est potestas con-
ducendi bellatores et conueniendi cū eis
de stipendijs put bello dei viderint expe-
dire. Quia ergo manifestū est qd stipen-
dia remissionū et indulgētiarū maxime
colligunt deo exercitū maximeq; augent
illum et maxime puocant ad bellandum
maxime huius stipēdia promittenda et
danda sunt bellatoribus dei. Si quis at-
dixerit qd sufficit huius bellatoribus mer-
ces regni celozū dicam qd ipso sensu ma-
nifestum ē paucissimos intuitu solo mer-
cedis illius posse colligi bellatores Quia
ergo querēda ē sufficiētia bellatorū per vi-
am per quā fieri comodius potest et hec
via omnibz pmodior qm et deo honorifi-
centior et regno suo siue ciuitati que est ec-
clesia eius vtilior atq; salubrior. Nihil em
adest adeo gloriosum deo ut misereri et
penas meritas relaxare penitētibz nul-
lum ei honorificentia qua dare se in mortē
aut mortis discrimine p eius honorificē-
tia et cultu vel plantadis vel conseruadis
vel ampliandis vel defendēdis. Seruis
autē dei nullū obsequium prestare deo pos-
sibile ē sibi vilius siue salubri. **A**mp.
si toto sanguine totaq; strage sanctorū mar-
tirum redimi voluit chustianā religionē
ne periret per ydolatriam aut alias super-
stitionem siue per iudaismum litteralem
qntofortius vult eam redimi leuissimovt
dicam ita pteo cū eam sic posse redimi
videat et defendi. Si em tantos labores et
dolores tantaq; supplicia etiam mortis su-
stinere voluit sanctos aplos et martires
sanctosq; confessores p defensione chri-
stiane religiōis. qntofortius relaxabit lō-
ge minore pro defensione eiusde cum in-
comparabiliter magis pronus sit ad rela-
xanda suozū supplicia quā ad ea irrogā-
da aut irrogari sustinenda. Incompabi-
liter etiā magis dispendiū est si pbas est
dicere deo sustinere tantā afflictionē ami-
corum suoz quā relaxare incompatibiliter
minore in huius bellatoribus. Quare si
idem est fructus illius afflictionis et istius
remissionis qd apparet ex consensu. Mul-
tofortius facit indulgētiās et relaxationes
istas. Indulgētie autē que fiunt pbasili-
cis vel ampliandis vel qlibz alio mō melio-
randis etiam ppam pbatōnes habent

scz. Cum em̄ quilibet sanctorū maioris in compabilis gracie sit apud deū quam q̄libet seruus malus apud dominū suū vel etiā amicus ap̄d amicu. Cū ergo manifestū est vnūquemq̄ seruū gratiosum a domino suo vel amicu ab amico in numeras remissiones peccatorū et p̄nialium in estimabiliter venatorū ac cultorū suis a largissimo bonorū oīm largitori deo. Et si isti ex igniculo dilectionis et stilla benivolentie ita solliciti sunt p̄ necessitatib⁹ charorum suorū q̄nto fort⁹ sancti ex camino charitatis quo toti ardet et diluuiū redundantissimo benivolentie quo toti defluunt solliciti erunt p̄ necessitatib⁹ sibi deuotorū leg⁹ veneratū atq̄ colentū. Manifestū ergo ē q̄ sancti quorū mēoria et veneratio haberet ex pfundissima benivolētia soliti intercedere p̄ veneratorib⁹ suis et ex gratia inestimabili quā habent deū potētes impetrare. Quia ergo et volūt ex benivolētia et possunt ex gratia necessario impetrat. benefactores aut ecclīaz in quibus memoria et veneratio cuiuscūq̄ habet veneratores spūales ip̄ius sūt. Quare illig impetrat. Qui em̄ postulant dūmodo et deū deceat et illis expediat accipe q̄ intendunt certū est atq̄ q̄ decet deū et honore sanctos suos in hoc vic⁹ vt eos exaudiat p̄ veneratorib⁹ eorū non solū in remissione culpaz s⁹ etiā penaz siue sint p̄niales siue alie. Quartū si nulla causa subeēt suffragia sola sanctorū sufficerēt istas indulgēcias impetrare. Indulgēcie tō que sūt p̄ pōtibus edificandis p̄ vijs sternendis siue paup̄um siue faciedis aut meliorandis illā habent rōem p̄ se p̄pam. Quia ergo licet vniciq̄ dispensatori p̄ducere oparios ad agēda opera domini sui dispensatores aut in domo dei magna que ē ecclīa prelati sunt lic⁹ ergo p̄lati conduce re oparios ad p̄fata opera q̄cunq̄ precio quo cū eis puenierint siue indulgētiarū et remissionū siue alterius cuiuscūq̄ rei laboratibus aut in hui⁹ opibus possunt p̄lati ecclīaz dare indulgēcias q̄s viderint expedire. Communis aut ratio seu p̄batio de indulgētijs istis et eis q̄ sunt benefactoribus religiosorū est ipsa cōicatio seruunt em̄ hui⁹ pegrinatib⁹ et alijs p̄pter pias causas iter agētib⁹. Et si alia causa non esset tamē iusticia cōis sanctorū ex necessitate requirit vt hui⁹ operū factores spūalium bonorū p̄icipēs sint omnū san-

ctorum q̄bus opera illa seruūt quorū laborum et afflictionū quas illi iter agendo et aliquo laborando isti claustrorū carceres sustinēdo habēt p̄icipes sunt merito eis patitur a p̄nialibus laboribus et afflictionibus qui meliores p̄ se respōsables cōstituerit vic⁹ viros sanctos q̄bus opera illa sūt vel beneficia et deo mag⁹ acceptos labores quā p̄pū p̄niales eēt per alios reddunt. Non em̄ dubitandum ē quin labores sanctorū claustralit et affectiones deo mag⁹ accepti sunt quā isti forinseci vt pote purissima sacrificia. q̄re non tā remissio est quā in melius p̄mutatio indulgentia in hui⁹ casibus facta. Juxta hunc modū etiam faciendū est de indulgētijs que sunt benefactorib⁹ pauperū. Quādammodum ē p̄pter dei amorē et honorē et labores et afflictiones pauperū releuat ap̄d deū misericordiā merito reuelationē laborū et afflictionū p̄nialit p̄meretur. Et p̄pter hoc merito ad animandos eos p̄uocandos mag⁹ et magis ad opera pietatū non solū p̄suetudine largitat⁹ beneficia p̄mittēda eis sint. S⁹ etiam p̄pter vrgētissimā ip̄i pauperū necessitatē noue indulgentie faciende. nec dubitandū est merita deuotionis offerētius et offerētium beneficia locis indulgētiarū et p̄ter remissiones a mie deo put dignū et iustū ē debita dona obtinere. Et paupes q̄ non habēt qd offerat merito bone voluntat⁹ diuine largitat⁹ beneficia ab indulgētijs hui⁹ penitus nō fraudari nec omnino eē exptes. Non autē de t̄tue vel p̄tate clauit sed de multitudi ne mie dei que pia vota sancta desideria suorū nūq̄ irremūerata dimittit. Hoc atē q̄ in hui⁹ indulgētie offerētib⁹ seu benefactoribus locorū atq̄ laboratibus i hui⁹ opib⁹ solūmodo fieri p̄sueuerint vt quia nullus p̄latus h⁹ p̄tates ligandi atq̄ soluēdi nisi in subditos suos Manifestū deb⁹ eē tibi q̄ indulgētie iste siue remissiones a q̄cunq̄ p̄lato sunt ad alienos parrochia nō nullaten⁹ extendit. Jā ergo patefecimus tibi q̄nq̄ p̄tates seu officia ordi sacerdotalis vic⁹ officiū interpellādi officiū sacratissime eucharistie sacrificiū offerēdi officiū sacrandi. Deinde officiū docēdi doctoresq̄ istituēdi qd est p̄ma clauis nouissime ligādi atq̄ soluēdi in vtroq̄ foro officium qd est secunda clauis Et q̄ in solis epis plenitudo p̄tati istorū officiorū q̄ p̄fectio est. Manifestū est ep̄atum

pleni et perfecti esse sacerdotes. Officiis enim sacramentandi pleni atque perfecti minores sacerdotes non habent. Quia sacramentum confirmationis nec sacros ordines nec maiora sacramentalia impedere possunt. Sicut auctoritate docendi seu doctores instituendi modica habent. Cum sola enim cura aliarum datur eis tanquam cure annexum prout docendi populum sibi commissum et predicandi ei ea que salutis sunt. Nunquam tamen de eis in ordinatione sua. Ite docere et predicare. docere enim et predicare speciale officium est episcopi. propter quod in consecrationibus suis eis dicitur. Ite predicare populis ipsis. Episcopus etiam est doctor in diocesis suis instituere. Nulli licet enim predicare vel docere in quacunque diocesi nisi de mandato episcopi. Potestatem autem ligandi vel soluendi in vtroque foro plenam ac largissimam episcopi habent et accipiunt habent plenitudinem in traditione baculi pastoralis sicut et clauem scilicet in traditione codicis euangelii et hoc expressum est quod dicitur eis cum prefatum codicem et baculum de manu metropolitani accipiunt. Officium autem interpellandi maxime incumbit episcopis quia ipsi sunt mediatores inter omnes alios et deum propter hec omnia episcopi summi sacerdotes vocantur et in euangelio. Mat. xxvi. Querebant summi sacerdotes quomodo iesum perderent et occiderent. Et in ipsa prefatione consecrationis episcoporum quem ad summi sacerdotum misterium elegisti. Ideo etiam est et apostolicum officium siue apostolatus. Quicquid enim apostolus commissum fuit totum commissum est et episcopis. Unde et in sedibus in quibus sedent apostoli sedent tamquam pleni iuxta successores tanquam locum apostolice potestatis eorum et meritis longissime distantes. Si quis autem dixerit cum episcopus ordo non sit ad quod est consecratus episcopus. Rndem? quod ad consecrandum et perficiendum atque ad summum perducendum non solum officii plenitudine et amplitudine potestatis. Sed etiam tumultu gratia et pinguedine scitatur. Quodammodo et virginem sanctam non nouum matrimonium cum celesti sposo in consecratione sua contrahit sed in baptismo dudum contractum firmat potius et astringit non noui sacro matrimonii christo domino se obligat vel astringit. Sed vetus articulus facit renuntiationes nuptiarum carnalium maioremque gratiam sanctitatem impugnat illigiosis votis quibusdam vinculis se eidem quodammodo alligantes et sacras oblationum salutem assiduo perpetuo deuotes. Sic et summi sacerdotes siue episcopi in consecratione sua non nouum ordinem sed ipsius ordinis sacerdotalis. scilicet quem prius habebat perfectior et plenitudinem recipiunt quantum ad potestatem et officia que supra diximus. Si quis autem dicere voluerit episcopatum esse ordinem alium a sacerdotio minorum non opponimus nos nec contradicimus. Immo non effugiet facile quod opte atque eum dicere archiepiscopatum ordinem esse. Et deinde primatum et preterea patriarchatum et nouissime papatum. Manifestum autem est quod ipse non est maior quam petrus. non est enim nisi successor ipsius. quantum ad potestatem et dignitatem nec ipse vocat se nisi episcopum in litteris suis scribit se episcopum et in publicis legibus notat se episcopum catholice ecclesie. In historiis legitur ubique. Silvester episcopus urbis rome Bonifacius episcopus urbis rome. Amplius metropolitanus siue archiepiscopus cum sacramento est in episcopum nihil amplius expectat faciendum nisi solam pallii traditionem quod etiam sine oratione quam cumque et benedictione fit cum sola debiti iuramenti prestatione. Amplius ipse dominus ihesus christus non potest quam episcopus est in dignitatibus ecclesiasticis. Sed quod homo in sui gratia nec archiepiscopus nec primas nec patriarcha notari voluit sed episcopus et sacerdos tamen et pontifex. Manifestum ergo est ultra episcopatum nullum esse ordinem. Scire etiam debes ad episcopos tanquam apostolorum successores tanquam ad apostolice dignitatem pertinere mistros ex ipso episcopali officio. Institutiones clericorum in ecclesiis prebendarum et sacerdotum in capellis et parochiis institutiones in qua plenam quantum est de iure communi et ex speciali collatione episcoporum nonnullis iura pronatum contra. **O**stendit expedimus nos cessant sunt de ordine sacerdotali stabilium ecclesiarum eius et officia omnia et numeramus et notauimus ea. Restat nobis loqui de sacralibus. De extrema enim unctione non optet nos amplius dicere quam diximus in precedentiibus. Presertim cum ab initio institutionis sue magis medicamentum scitatur sic legitur in Act. apostolorum. ungebant apostoli infirmos oleo et sanabant. Et hoc etiam attestat Jacob. vlti. Infirmales quod in vobis vocet presbyteros ecclesie et orat super eos ungetes oleo in nomine domini et oratio fidei saluabit infirmum. Incipiamus ergo et dicamus quod cum sacraliter cur quibus homines vel sint sancti ipsi vel ad hoc vel misterii sint alijs sanctificationis. Sacralia sunt et ad iumenta sacrorum et liber ad iumenta. Quoniam eis auget et perficit sanctitas que sacramentum prestat. Et hoc apparet euidenter in eis sacralibus que impediunt hominibus sic euidenter ostendimus in consecratione episcopali que scitatur sacerdotalis euidenter augere atque magnificare nisi per indignitatem steterit recipiendi potestatem autem et misterium sacerdotalis ordinis extendit et ampliat ad pre-

tem et officia que supra diximus. Si quis autem dicere voluerit episcopatum esse ordinem alium a sacerdotio minorum non opponimus nos nec contradicimus. Immo non effugiet facile quod opte atque eum dicere archiepiscopatum ordinem esse. Et deinde primatum et preterea patriarchatum et nouissime papatum. Manifestum autem est quod ipse non est maior quam petrus. non est enim nisi successor ipsius. quantum ad potestatem et dignitatem nec ipse vocat se nisi episcopum in litteris suis scribit se episcopum et in publicis legibus notat se episcopum catholice ecclesie. In historiis legitur ubique. Silvester episcopus urbis rome Bonifacius episcopus urbis rome. Amplius metropolitanus siue archiepiscopus cum sacramento est in episcopum nihil amplius expectat faciendum nisi solam pallii traditionem quod etiam sine oratione quam cumque et benedictione fit cum sola debiti iuramenti prestatione. Amplius ipse dominus ihesus christus non potest quam episcopus est in dignitatibus ecclesiasticis. Sed quod homo in sui gratia nec archiepiscopus nec primas nec patriarcha notari voluit sed episcopus et sacerdos tamen et pontifex. Manifestum ergo est ultra episcopatum nullum esse ordinem. Scire etiam debes ad episcopos tanquam apostolorum successores tanquam ad apostolice dignitatem pertinere mistros ex ipso episcopali officio. Institutiones clericorum in ecclesiis prebendarum et sacerdotum in capellis et parochiis institutiones in qua plenam quantum est de iure communi et ex speciali collatione episcoporum nonnullis iura pronatum contra. **O**stendit expedimus nos cessant sunt de ordine sacerdotali stabilium ecclesiarum eius et officia omnia et numeramus et notauimus ea. Restat nobis loqui de sacralibus. De extrema enim unctione non optet nos amplius dicere quam diximus in precedentiibus. Presertim cum ab initio institutionis sue magis medicamentum scitatur sic legitur in Act. apostolorum. ungebant apostoli infirmos oleo et sanabant. Et hoc etiam attestat Jacob. vlti. Infirmales quod in vobis vocet presbyteros ecclesie et orat super eos ungetes oleo in nomine domini et oratio fidei saluabit infirmum. Incipiamus ergo et dicamus quod cum sacraliter cur quibus homines vel sint sancti ipsi vel ad hoc vel misterii sint alijs sanctificationis. Sacralia sunt et ad iumenta sacrorum et liber ad iumenta. Quoniam eis auget et perficit sanctitas que sacramentum prestat. Et hoc apparet euidenter in eis sacralibus que impediunt hominibus sic euidenter ostendimus in consecratione episcopali que scitatur sacerdotalis euidenter augere atque magnificare nisi per indignitatem steterit recipiendi potestatem autem et misterium sacerdotalis ordinis extendit et ampliat ad pre-

no vobis alij potestatem quanta
non esse specialis ordo

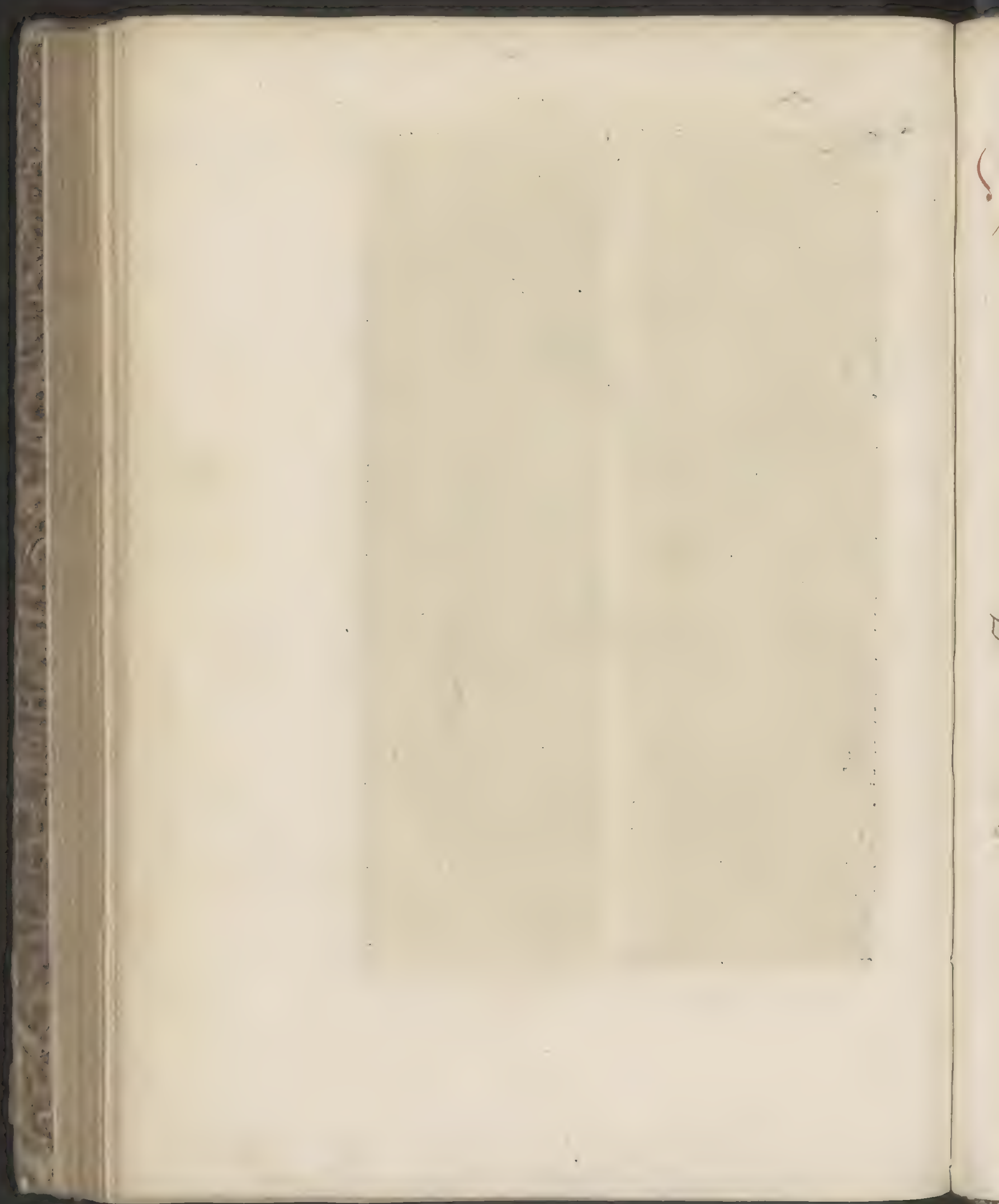
etū. Similit̃ et in consecratiōe sacrarū vir-
ginū manifestū est q̃a ipsa consecratiōe
spūale matrimoniū auget et perficit sic
Re. Bñdictio et abbatū hui⁹ aut pbatio
ē et alioz sacrāliū q̃ oratio ecclie est exau-
diri p hīs pro qbus fuit nisi ipi forsitā re-
pbi sint a misericordiē dō nccē ē. In cōse-
cratiōib⁹ et benedictiōib⁹ istis ex pte ec-
clesie hic adiūmēta petunt psecrandis. et
benedicēdis nccario et pstantur eis a p̃e
miaz nisi vt dixim⁹ p iplos steterit qbus
ista postulant. Semp̃ em̃ h̃z patulas au-
res misericordissimus deus ad p̃ces et vota
ecclie sue sp̃ h̃z extētas et p̃mptissimas me-
nus benedictiōis sue non solū ad nccitas
tes et indulgēcias suorū. S̃ etia beneplā-
cita largienda dūmodo ad eius gl̃iam et
ip̃orum vtilitatē ptineant. Hec ergo ē ra-
dix pbatōis in oībus sacramētalib⁹ vicz
graciosa eccie adeo placēs deo et adeo
q̃ dilecta ē vt nunquā apud eū paciāf re-
pulsam. Inde ē q̃ p indignis multociēs
exauditur. Impetrās eis et grām et veniā
aliaq̃ bñficiā et mias. Q̃ si aliqñ aliq̃ a dō
indigni sunt vt eis ecclia non obtineat q̃
pro eis petat non ipa repellit s̃z ipi. Quē
admodū si sponsa charissima ab amāti-
simo sp̃so liquore p̃ciosissimo petat vas
fetens impleri ac sordidū spurciāq̃ ple-
nissimū. Quia utiq̃ hoc sponsū facere in
huius p̃has liquore p̃ciosum nō admittit
s̃z repellit non ipa sp̃sa in hui⁹ casu sed
p̃has ipm et sp̃ cinis a seip̃so dū liquori p̃-
cioso repugnat non solū p̃rietate S̃ etia
plenitudine b̃dictiōis non recipiat pleni-
tudo. Eodē modo si petat sanari egraz q̃
sanitatē totis studiis et virib⁹ psequatur
q̃ egritudine suā et vulnera totū dilecti-
onis brachiis aut plectat totoq̃ conatu
studeat retinere nūqd p̃ces ipsius minus
h̃z gratie ap̃d sponsū certū est q̃ p̃ces ei⁹
non repellent et q̃ oratio eius in sinū ipi⁹
reuertat. S̃z infelix eger man⁹ retrahit et
claudit ne porrectā sibi et oblata sanitatē
recipiat. Non em̃ man⁹ largitat̃ sue de⁹
retrahit aut claudit s̃z miser iste non solū
eas nō extēdit s̃z etiā eas retrahit claudit
et astringit ne hēat dona dei qbus man⁹
ei⁹ plenissime sunt recipiat. Sinū claudit
obstruit et obstrigit ne largissima dei ma-
nus aliqd in illū mittat liber. Nō sunt sa-
cramētoz sacrālia ipsa p̃p̃t exp̃sas et cui
dentē designatiōe ip̃oz. Quāadmodū
in p̃secratiōe p̃p̃ficiū sacerdotat̃ p̃fectio

et plenitudo legis. sic in vñctiōib⁹ capit̃ et
manuū et pollicū pignedo int̃ne vñctiōis
intraditiōe codicē euāgelici auctoritas sa-
cri magisterij q̃ et docere et doctores insti-
tuere h̃z ex officio in dyocesi sua. Intraditi-
ōe ṽo baculi p̃tās cohercendi rebelles
q̃ est p̃tās iudiciaria p̃tās ligadi atz sol-
uendi i foro iudiciali. Sic in consecratiōe
monialiū scitās et p̃fectio m̃rimoniij sp̃i-
ritualis et in signis et in ṽbis exp̃sic legis.
Idē est videre in regū et reginaz vñctiō-
nibus et benedictiōib⁹ sic in benedictiō-
nibus abbatū. Sic in benedictiōe cleri-
coz hoc ē clericatiōe seu p̃me tonsurē va-
tione. Et hec sunt q̃nq̃ sacrālia q̃ impen-
dunt in ecclia dei hoībus in adiūmentū
sacroz et p̃fectionē gratiez scitatis. P̃p̃t
hec autem p̃suerunt dari benedictiōes
peregrinātib⁹ et fieri ibi benedictiones
ep̃ales sup̃ p̃p̃los quas ṽtrasq̃ nihil p̃h̃i-
bet anumerari sacrālib⁹ q̃ntū adiūmentū
gratie et scitatis. Nā q̃ntū ad sacrōz
similitudinē et scitātē atz gratie augmen-
tū atz p̃fectiōis digne suscipiētib⁹ p̃statur
p̃p̃t qd̃ et sacrālia nōiata sunt q̃si sacra-
mētis in effectu scitificatiōis et de signati-
ōe s̃cilia Sacramētalīa ṽo alijs reb⁹ vicz
que hoīes nō sunt impēdunt et ad m̃m̃i-
steriū scitificatiōis et ad diuini cult⁹ hono-
rificētiā et ad scitificatiōis misterij vt oleū
aq̃ vinū cinis et sal baculus p̃p̃t̃ficālis et
anulus. sic vela et anuli sacroz ṽgintū ad
honorificētiā et ṽo diuini cult⁹ impēdunt
sacrālia vasis et calicib⁹ patenis et crucib⁹
hec em̃ tria p̃secrātur p̃p̃t honorificētiā
diuini cultus. S̃z impēdunt ornamētis
altaris vicz crisimalibus regalib⁹ panis et
corp̃alib⁹. P̃p̃t hanc eandē cām calicē
et sabulo lapidiq̃ quo recōdunt sancte
relique et ipi baculo in quo recōdunt vel
reponūtur impēdunt sacrālia qbusdā be-
nedictionū tantū modo alius benedictio-
nibus in vñctiōnū p̃renoiat̃ em̃ vasis ca-
licibus et patenis p̃nomiat̃q̃ lapidi be-
nedictiones et in vñctiōes impēdunt ba-
silicis aut et altarib⁹ impēdunt p̃secratiōis
adiūmentū grē et scitificatiōis sic exp̃sic
p̃tinet benedictiones eoz. In ipis em̃ or-
dinibus exp̃sic petunt ea q̃ sunt grē et san-
ctificatiōis sicut at ad diuini cultū p̃tinet
veneratō sacroz reliq̃az p̃p̃t qd̃ et locut⁹
repositōis ip̃az et panib⁹ recōclusiōis
cū benedictiōe. Anūq̃ sic ad honorē di-
uini cult⁹ p̃tinet ip̃e cult⁹ deiq̃ ferē s̃ciliū

num locū habeat deo appropriatū atq; sanctificatū. Apparet autē euidenter intelligentibus q; consecratio basilicarum liber quodammodo est et figura et sacramentum id ē sacra signū sanctificationis baptismalis. sic et reconciliatio earū sanctificationis pñialis. sic et reconciliatio eccliaz duabus de causis vicē in expiationē cōtumeilie que facta ē loco sancto et deo in ipso in horrore facinoris siue sceleris in eo ppetrati. Scire autē debes q; nusquā additur honorificētie diuini cultus vel decori domus dei qn addat adiumentum ad fidelium sanctificationem.

Quest hec loquimur autē de iustificationibus. Ubi nec pbatōes inducere necarium ē ppter lucidissimā euidentissimāq; iparum et ppter pñsum oim legum in ipsis. Nulla em habet ptraditionē apud hoies veri nois. Non enim hoies noandi sunt vel cū epicuro obrutuerāt vel qui solā barbarie siue firmitatē sapiunt q; preciosissima ac nobilissima dona intellectus siue rōnis vel libere voluntatis animalī vīte non solū opsserunt sed sensibili immerferūt et vt ita dicam⁹ a regionibus suis. Hoc ē a sublimibus gratie et glorie eos adeo longe exulauerūt et vtiā inde nihil vel videre valeat vel audire. S; quemadmodū dī Apīs in vlti. Ad gall. Mund⁹ mihi crucifixus ē et ego mūdo. Sic ille mortue sūt spūalib⁹ et etnis. zilla ipsis. Institutiōes ergo oīm ea opa que sua sola bonitate in iusticias vicioz et peccatoz p p̄trietatē quam habēt ad illas aut destruit aut minuit aut q̄libet mō aliter impediūt aut in pūgnāt q̄rum p̄ma ē oratio que velut aduocatus n̄r apud deū gratiosissim⁹ et ad placādū ipm atq; impetrandū ab ipso potissim⁹ maxime si celesti rethorice p̄dit⁹ fuerit si i auriibus laudū et gratiaz actionū benedictionū et glorificationū onust⁹ fuerit si vītum aromatib⁹ fragratissim⁹ p̄textu hūilitat⁹ misabilissim⁹. Sic assidu⁹ et improbus si importun⁹ extiterit si desiderio feruidus si ipse misericordie largitatis diuine fidus nihilomin⁹ tū p̄ctis suis timidus celest⁹ aut rethorica in duob⁹ maxime cōsistit in n̄ris scz accusatiōib⁹ et dei collaudatiōib⁹ et hanc suo tpe scribēdam si dī beneplacitū fuerit reseruam⁹. Scda est ieiunū hoc ē intelligim⁹ oīm causā abstinentiā siue corporalis siue spūalis. Ania q̄

que non ieiunat nisi a cibo corporali a sinu suū id ē corpus suū pcuratorē suū constituit ad ieiunandū p se multo ē abstinēdum ē fortius a deuoratiōe primoz quā a cōmestione ciboz quos deus ad hunc vsū creauit. Et ppter hoc ieiunādus ē a de tractiōibus primoz a dei blasphemijs ab omnibus illicitis loq̄lis et ociosis. Sic et ieiunādus est ab illicitis aspectib⁹ ab illicitis auditibus gressib⁹ cogitationib⁹ et generaliter omni eo q̄ noxiū est et periculosum animalib⁹ hūianis. Tertia elemosina autē hanc intelligim⁹ ex ipso nomine oīm misericordie subiectionē seu corporalis siue spūalis. Elemosina em ab eleis qd misereri dicitur et ppter hoc omne bonū q; intuitu pietatis aliq; feceris elemosina intelligitur sui exēpli consiliū siue auxiliū et hoc siue tpale siue spūale ex misericordia primo impendis. elemosinā ei largitus es. Quarta remissio in frēs siue sit molestiarū siue contumeliarū siue dānozum. Tertū est enim q; remittentib⁹ omnia sibi debita ab alijs remittunt⁹ et debita eorum. Quinta ē disciplinat⁹ sunt tres p̄tes. Prima ē afflictio doloris vt vberū cilicorum lorica et ligutina et ferrea rūt estus et frigoris ceterarūq; passionū que dolore inferunt corpalem. Scda est afflictio laboris. Tertia ē occupationū afflictio. hec ergo afflictiones cū ad impetrandā vel cōferuandū seu augendā siue defendendā iusticiam assumunt tunc iustificationes vocantur. Cōsidera ergo diligenter septem ista et videbis q; iustificationes n̄re sunt et iusticie impetratiōes incrementa et defensiones et sacrificia deo gratissima placata q; oblatiōes. Et hic finē faciam⁹. Tractatus istius de sacramētis que vīte diuina sibi assistente potissimū sanctificauit et iustificationibus que ipa natura sua et merito iustificat maiora et altiora de hijs q; nobis nec est videre datū nec scribere permisum studiosis. et magis vacare valentibus atq; apud deū maiori gratia pollentibus reseruātes. Et si em ad perfectus de rebus tam sublimib⁹ tā magnis tāq; diuinis tāq; ab humani sens⁹ paruitate distantib⁹ put oporteret deferere plene ac pfecte scribere peccatū n̄ris faciētibus nō valemus. Gras tamen largitori omniū bonoz deo agimus si vel modicā occasionē vt sapiores fiat sapiētib⁹ dam⁹ et c.

Incipit tractatus Guilelmi parisiensis.
Cur deus homo.

Quoniam ad hoc quatuor ra-
dices. Prima virtutis
nostre appetitive inte-
rioris. errorem corrup-
tionem atque perversitates
Secunda aialitatem nostre
rebellionem. Tercia nre

mortis cui omnes addicti sumus. Quarta totius naturalis nre rectitudinis incurvationem. Et has quidem radices a sen-
sibus omnibus et experientia accipit quod quidem fa-
cere in omni facultate licitum est. Primum per-
quia ipsa vicioz opera que suave nobis sa-
pient. Et ea que virtutis sunt que asperum si-
gnificant ipse experientia nosque edocet. De-
inde minora bona que bona corporis noian-
t ut speciositas agilitas ut robur et sanitas
quoniam studiosius ardenciusque amemus atque
quantum a nobis que proportionalia huius aia-
rum nostrarum. bona quis ignorat bona pro-
portionalia. huius vocamus speciositatem aia-
rum agilitatem robur et sanitatem. que autem
tutes sunt aut ex virtutibus. Tercio ipsarum mi-
nima bona corporalia quorum omnis usus est aut
sustentatio corporis ut esse. Aut protectio ut
vestis et tectio aut exornatio ut monili et
annulorum tantaque ardor. perversitate pervenit
ut imperio omnium inquisitione nec ordo fue-
rit nec modus dum minima ipsa in primis que
runtur et maxime per omnem modum quam primis
studiis et maxima amoribus similiter laboribus
et si quid aliud via est ad inquisitionem illorum.
In maximis autem que nemo dubitat aiaz
esse propria nisi que eas aut ignorat penitus aut
equat aut postponit corporalibus nulli sunt nobis
amores nulla studia nulli labores nulle
delicie et hoc dicimus quantum est de cursu in-
nate nobis corruptionis et naturalis perversi-
tutinis. Quod enim nonnulli ad amorem sectati-
onemque virtutum se transferunt et proferunt divie
bonitatem est beneficium. Non humane virtutis
officium. Et hoc in destructione pelagianorum he-
reos palam deo adiutore faciemus nobis
cui ad presens sufficit. Quod in infectione virtutum
sunt nobis labores et dolores et difficulta-
tes onerosae. Infectione vero vicioz deli-
cie. Et istud invenit divino numine siue non.
Quia ergo sic se habet bonum et malum ad
appetitivam nostram interiore ut amarum et dul-
ce ad appetitivam nostram exteriori. Non potest
autem esse ut appetitive nostre exteriori ama-
rum dulce sapiat. et econverso nec ut maius

amarum minus amare. Aut maius dulce mi-
nus dulciter nisi perversitate ipsius. Necessesse
est et in appetitiva nostra interiore similiter se
habere vicioz ut bonum male ei sapere aut econ-
verso. neque minus bonum magis bene id est
maius malum minus male nisi de perversita-
te errore et corruptione ipsius. Et quoadmo-
dum perversitas error et corruptio in exteriori
appetitiva exteriori indicat egritudinem sic
interiori necesse est ut indicet interiore siue
spiritualem egritudinem. Manifestum est er-
go omnes filios ad eam interiore egritudinem et vi-
cio nativum ex quo est illis ista virtutis appeti-
tive interioris error atque perversitas.

Rebellio vero animalitatem nostre ad
id quod in nobis spirituale atque nobilius
necessario aduercia est et illata na-
ture humane. Primum quoniam ipsi philosophi ponunt
proprium aie ad corpus quod hoc est quidem impa-
tium illud aut ministrativum omne aut
proprium naturale est. Aperte ergo corporis non
est rebellio naturalis ad aiam. Sed totum
quod facit aialitas aduersus aiam est aperte
corporis. aialitas ergo naturaliter non re-
bellat aduersus spiritum siue aduersus id quod
est in aia nobilius atque sublimius. Amplius.
si tanta est pars virtutum inferiorum atque membrorum
ut subiungunt infatigabili necessitudine ob-
sequantur siue subserviant. Cum tamen nullum
aliud natura supposuerit siue preulerit. Quoniam
tota magis aialitas nostra quam naturalis or-
do institutionis spiritus id est aie nostre parti
nobiliori regenda ipsa natura lege et insti-
tutione subdidit quantum est de natura ipsa er-
go contra nature legem est alteri ad alterum
rebellio. Amplius. si naturalis est ista rebel-
lio cum nature ordo et institutio nihil habeat
inhonesti nihil turpitudinis. si hoc ergo ista
rebellio aliquid inhonesti. Cur igitur rebel-
lionem errorum cupiditatem ceterarum passio-
num quibus virtus bellum indixit et contra que
omnes acies virtutum preparent. Dia earum cer-
tamina suscipiunt per domare atque triumphare
et per viribus exterminare iubemur.

Amplius. ipsa natura non solum docet de
mortalitate nostra per certamina virtutum in-
quirere victoriam. Sed et instigat nos et com-
mouet ad id ipsum. Nullus autem motus na-
ture frustra est naturaliter aut vane frustra
aut vane esset si esset ad finem impossibilem igitur
possibile est parti aie nostre nobiliori victo-
ria de aialitate nostra. Amplius. nullus mo-
tus nature est contra ipsam naturam igitur vniu-
ersum et eiusdem nature motus non sunt iniqui contra

Eur deus homo.

tra se. Ergo cum indubitanter alij sunt natura-
les vici illi qui sunt ad pdomandū et tri-
umphandū animalitatē a parte aīe nostre
nobiliores q̄ more septime vocat̄ hic spm̄
necario mori rebellātes sc̄i qui sunt a pte
aīalitatis cōtra naturā sunt. Rebellio igit̄
ista quā fecit ignobilis aīalitas nra quā cō-
tra nature p̄mitiua institutiō ē seu ordina-
tiōe. **Amp.** si rebellio ista ē naturalis
igit̄ contraria obedientia et pax erit inimica
nature. Sed hic ē status qui p certamina
virtutū queritur et ad quē per illa veniūt
Ergo per virtutes veniūt ad statū inimicū
nature. Et hoc est manifeste salum. quia
per virtutes non veniūt nisi ad melioratiōē
et illustratiōē nature. **Amp.** impossi-
bile est vnā naturam p̄cipiū ēē p̄trariōē
motuū et eā naturā vel mouere vel mo-
ueri ad p̄rios fines. s̄ p̄trarij fines sūt subli-
me honestatē et dōsuz siue istū viciōsaz
passiōē. ergo cum vna sit nra hūana im-
possibile est ipaz moueri naturā in vtrū-
q̄ istorū finū. **Rephas** at ē dicere qd̄ mo-
tus ad honestatē sit hūane nature cōtra-
rius. Restat ergo vt motus aīalitatis vbi
honestati rebellat sint nature cōtrarij. er-
p̄cipuz hūmōi motuū est viciū quia hone-
stati cōtrariū. Et plaga ē quia nature ini-
mica passio et lesio. Confitent̄ autem no-
biscū ipsi phi gentiliū. vt **Tulius** v̄enim
inquit sepe dixerim et sepius dicendū est
natura sumus auidissimi appetētissimi et
honestatis. Contra naturā factuz est. **Q**
uidissimi appetētissimiq̄ sumus in hone-
statis. hec est plaga quā querim nature
humane illata. hec est rebellio p qua dī-
xit **Aptus** roma. vii. video alia legem in
mēbris meis repugnātē legis mentis mee
et captiuantē me in lege peccati. Condele-
ctor em̄ legi dei fm̄ interiorē hominē quē
nos spm̄ vocam̄ vt dictū est. Et iterū ego
ipse mente seruiō legi dei carne autē legi
peccati. Et itez in. vii. Qui fm̄ carnē sunt
que carnis sūt sapiūt q̄ nō fm̄ spm̄ que sūt
spm̄ sentiunt. Itē in vii. Cū ec̄mus in car-
ne passiōes pctōz q̄ p legē erāt op̄bat in
mēbris nostris vt fructificaret̄ mortū. **Nūc**
autem soluti sumus a lege mortis in qua
detinebamur vt seruī in nouitate sp̄i-
tus. Item in. v. ad gal. Spiritu ambula-
tez d̄sideria carnis nō p̄ficietis caro ei cō-
cupiscit aduersus spiritum spiritus antez
aduersus carnē vt nō quecūq̄ vultis illa
faciat. Deinde manifesta sunt opera car-

nis et enumerat vicia carnē vocans ipam
animalitatē nostram. Hic id totum in no-
bis quod est nobis commune cum ani-
malibus ceteris hoc ipm̄ veterē hominē
vocat. In. iij. col. Expoliātes vos igit̄ vete-
rem hominē cum actibus suis et induētes
nouum hominē qui renouat̄ in agnitōē
dei. fm̄ ymaginem eius qui creauit eum
nouum hominē vocans ipsum spm̄ cum
decoret̄ venustate hōstatis sue que ē in
tegra virtutū suarum speciositas. hec at
testimonia nō ideo adduxim̄ vt velim̄
eis innū aut eis tanq̄ radicib̄ p̄bōnuz
vri. quoniā non euz eis agim̄ qui credit̄
testimonijs scripturaz sed vt ipsam veri-
tatem fidei quā q̄rimus sc̄ptā mōstrem̄.

Unc autē circa terciā radicem nego-
ciabunt̄ hec est mortis damnatio
vt diximus. cui oēs addicti sumus
Intendētib̄ ergo anime humane nobi-
litate et inquirētib̄ eā inquisitione p̄-
scrutata inueniūt indubitanter eius ec̄nua
perbēnis et indeficientis opationis. quā
ppter non congruit ei nisi organū perbē-
nis et indeficientis obedientie. **Carpenta-**
rium em̄ indeficientis opatiōis in arte sua
nō decet dolabra deficiēs. nisi reuocatio-
ne et multitudine dolabrarij compēfaret̄
ei vnius dolabre defectus atq̄ caducitas.
Hoc autē in anima hūana ēē non potest
vna em̄ anima humana nō nisi organū
vnū id est corpus habere potest. licet **Pi-**
tagoras et discipuli eius aliter senserunt
Quē errorem hic destruendū non susce-
pimus; **Aristotiles** tamē et eius sequaces
phicis ratiōib̄ que adhuc extāt in libris
eorum destruxerūt. Organū igitur cadu-
cum et deficiens. et cuius defectus renoua-
tiōe atq̄ successiōe organoz nō imple-
tur incōgruens est et insufficiens perbēnitati
et indeficientie anime hūane. Ergo natu-
raliter non ei datū tale organū aut apta-
tum cum natura in oib̄ que naturaliter
fac qd̄ decet et p̄gruit et sufficit. Et vt aiūt
ipsi phi q̄ntomeliuz potest atq̄ p̄fectius al-
terius mōi ergo non ē naturaliter id ē in-
stitutione et conditiōe sua p̄mitiua corp̄
humanū tam caducū et deficiēs Caducitas
ergo et deficiētia non veniūt corpi hu-
mano naturaliter. Sed aduētiue et illatē
Amp. siue equū siue domū aīe corp̄
humanū noies. animam et sessorē aut
habitatōrē nullomodo decuit sessorē esse
p̄petue sessionis. Et equū correlatiōē ha-

bere caduca Oppositorum enim eadem oportet
esse ea que a parte generi habent. Si ergo
ad invicem sunt anima humana et corpus ipsi
ut sessor et equus qui insidet ut inhabitator
et habitaculi tamen relativa naturaliter ne-
cesse sit esse coequalia. Si autem perpetua natu-
liter et indeficiens ipsa sessor a parte anime.
Similiter et inhabitatio a parte eiusdem. Er-
go et tota relationes a parte corporis necesse est
esse perpetuas. Faciamus autem et istud plani-
us ut ipsi philosophi bene dicunt primum est anime
ad corpus. quod hoc quidem est imperativum et
ministrativum relativa dicitur ad invicem. Si-
cut et actus eorum. Sicut est imperium et mini-
stratio naturaliter ergo coequalia sunt. Quia
ergo imperativum indeficiens perpetuum in im-
perando necesse est ut eius oppositum in op-
posito id est ministratio sit perpetuum et indefi-
ciens. Similiter autem sicut se habet imperativum ad
impationem. sic prius ministrativum ad mi-
nistrationem. Naturaliter igitur permutati im-
parativum ad ministrativum ut imperatio ad
ministratio. Quia ergo ministrativum de-
ficiens est a sua ministratio seu morte seu
senio seu passioe alia contra naturalem eius
et primitivam institutionem. hoc est palam est
cum primitiva institutio eius regeret illud esse
perpetuum sicut imperativum est eodem modo est
inseparabile et inseparabile inhabitatio et habitatio
Similiter enim se habet per modum relationum et
propter hoc necesse est ut naturalis sit eis co-
eunitas. non potest ergo esse ut alter sit natu-
raliter perennis eternus. Alterum autem defi-
cientis in tempore. **A**mplius. sicut vita et mors ad
invicem sic immortalitas et immortalitas na-
turaliter quod sunt contraria. Sic ergo naturalis
mors et vita nunquam permixcant in subiecto
nec illud sibi permixtum aut dividitur quod est di-
cere. quod non accidit nec potest accidere per natu-
ram aliquid subiecti ut si sit vivum et mortu-
um. Aut parte habeat sibi vivam et parte mor-
tuam ergo mortalitas et immortalitas natu-
raliter non permixcant subiectum aliquid nec illud
dividitur sibi. Naturaliter autem parte habet sui im-
mortalis. Homo animam videtur ergo reliquum
eius ut caro non est mortalis naturaliter. quod
ergo est mortalis factum est ei ex accidenti.
Amplius. si natura nunquam coniungit vitam et
mortem in uno subiecto ergo neque principia
earum. Quod enim facit natura in actibus hoc in
principiis eorum et e converso. Cum ergo immor-
talitas sit naturaliter in essentia humana. et
hoc per parte nobilitatis quod est anima. Mortali-
tas non erit in eadem naturaliter. Cum igitur in ea

sit erit hoc necessario ab accidenti nec est ob-
sectio. si quis dicat quod in palinco et habere me-
brum aliquid aridum coniuncta sit sanitas egri-
tudo et mors et vita. Quod hoc non est per natu-
ram ymo per nature lesionem. Natura autem
per se non operatur lesiones suas. **A**mplius.
mortalitas et immortalitas opposita sunt.
Necessario ergo erit circa idem susceptibili-
le et hoc est vivens. Neque ei mortale neque im-
mortale potest esse nisi vivens. Similiter et pheni-
tas vite et deficientia illius non nisi circa vi-
tam Abscessio autem vite mors est privatio aut
perpetuatio. Sed nec habet per privationem nec
alterum contrarium per alterum fieri habet natura-
liter. Ergo perpetuatio vite humane non habet fie-
ri per mortem naturaliter. quod ergo natura huma-
na perpetuanda erat et transferendus erat homo
ad immortalitatem quantum erat de perfectione sue
creationis. Ad hoc enim creatus erat non fuit
ergo transferendus per mortem quod privatio non
debuit esse ad habitum. Quod igitur mors interve-
nit in ea inter vitam nature et vitam glorie. Non
est naturalis ordinationis naturaliter ei pro-
distant mors et vita quam vita et vita utpote
nobilitas sue felicitatis ergo cum a vita incedi-
tur per mortem ad vitam nobilitatem incedit per id
quod est remotum ad id quod est propinquum. In-
cessus ergo ad mortem declinatio est a rectitu-
dine naturalis incessus. Dis autem natura-
lis incessus rectus est. Dis ergo declinatio
a rectitudine est contra naturam et mortem igitur et
mors contra naturam sit humana. Cuius enim
finis contra naturam et mortis et vita contra eas
est. Quod ergo morimur non nature est proprius
ymo extranei et illati. **A**mplius. quicquid
natura intendit non est ei impossibile nihil
enim intendit frustra vel vane. Frustra autem
et vane intenderet quod ei esset impossibile acq-
rere. Item quicquid anima naturaliter in vita repu-
gnansque patitur contra illam est. quod genus privatio-
nis vite sue naturaliter intendit et quod natura
humana et mortem repugnans inuita quod patitur
Manifestum est et mortem illam et vite esse con-
tinuationem naturaliter non solum possibile sed
debitam. Nihil ei quod natura naturaliter nisi
quod est sibi debitum. Manifestum est ergo vi-
te continuationem humane nature esse ablatam et
mortem non esse vite humane confirmationem. Sed
potius abscessionem necesse simile de vita bruti-
torum animalium. quod illa corporalis tamen est ut ni-
hil potest nobilitatem extra vel ultra corpus et id
perfectiones corporis sequi. Neque veresit est na-
tura brutale inuita atque repugnante mortem
accipere nisi forte violenta sit et illata. Sed si
Quod

Cur deus homo.

senio et naturali resolutione adueniat omnino ea nihil molesti hinc verisile est. Naturales enim motus omnino immunes sunt a labore fatigatione et molestia. Ad nouamur etiam ad hoc per naturalem luctum carorum et planetarum in funebribus fieri consuevit. Iste enim luctus quod omnino est et apud omnes necessario naturalis est. Et propter hoc tanquam vox nature habendus vox aut nature impossibile est esse mendacem. quod ergo hac voce clamat natura humana ubique morte extremum in malum suum esse. Necessario est esse mortem extremum malum humane nature hoc malum intelligo corporale. Si autem esset mors vite consumatio et naturalis cursus expletio esset bonum nature et finis quem intenderet. De fine autem quem intendit natura non solum non est ei dolor siue molestia cum illum adeptus fuerit. Sed delectatio et gaudium igitur necessario mors est vite abscissio siue percussio non eius impletio. ergo plaga mortis siue damnatio illata humane nature generi et aduenticia non primitiua indita et deo vel innata.

Quarta vero radix quam primitivam est naturalis nostre rectitudinis incuruatio. Rectitudinis dico spiritualis cui attestat ipsa rectitudo humane corporis. Cetera enim animalia ut ait Tullius natura deiecit ad pastum. solum hominem erexit ad sidera. Si mile est illud os hominum et celum videre. et generaliter in omni specie. Alia figura corporis et singulorum membrorum atque consensio nature interior attestat. Sic ungues fortes magni acuti aduncati et dentes et oris fixio magna attestat rabiei. Sicut appetit in leonibus. Contrarium vero attestat mansuetudini sicut appetit in hominibus. Ipsa ergo rectitudo humane corporis indicium est et neque et naturalis rectitudinis. Curvitas ergo quam contrarium videmus in hominibus est humane nature illata. Curvitas autem est quod interius ei declinat. ea sublimius. id est spiritualibus bonis et malis agnoscendis atque videndis et sentiendis. Incurnat autem ad minima bona que sunt terrena atque carnalia illudendumque ab eis erroribus et fantasiis et orationandis sollicitudinibus. Sicut et affectus in spiritualibus et terrenis bonis et malis pene funditus est abalienatus. quod ergo incuruatio et rectitudo propria sunt. Rectitudo autem est naturalis licet necessario incuruatio contra naturam. Cum sit naturalis egritudine lesio atque plaga. Amplius ista curvitas est similitudo quamdam brutorum animalium et eque quodam naturaliter autem est homo sublimior quam bruta et

vita eius nobilior igitur adeque ad illa in natura et assimilatio in vita cum ista duo padatur et contrahat et ipsa sua origine pene se aduenticia et illate ipse quodam est bruti animalis lege primitivae conditionis. Hoc videmus nasci hominem per vicium originis. Animal enim animal nascitur primitiva lege et conditione nature. Homo autem nascitur animal ea animalitate quod superius locuti sumus. Nascitur ergo et conditionis et status cuius sit ipsa bruta animalia per naturam. Non ergo nascitur in sublimitate sua et nobilitate naturali natura humane sed depresso ab altitudine quam debuit esse brutis superior. et de generata a nobilitate quam debuit esse brutis longe prestantior. Deoque quodam assimilatio vicinior. transformatio igitur ista monstruosa pene esse dubitari non potest. quod homo compatus est iumentis insipientibus et filis factus est illis. Amplius si consideraverimus aliquos homines in statu rectitudinis naturalis. Ceteros autem homines quales nascuntur videbimus manifeste illos homines. Ceteros autem quasi iumenta ista autem miseria ut esset quasi iumenta nec antequam nascerentur meruerunt cum non essent neque postquam nati sunt quod si hoc esset inflicta eis pena ista quam illa meruissent. Cum tales nati sint sine merito ergo suo nati sunt tales. Quia ergo naturalis rectitudinis nobilitas intererat eis debita. Et cum esset ablata necessitate ut aliquo indicante sit hoc factum. Durissima enim pena est hominem quasi iumentum fieri et contra naturam humanam indubitate est tanquam magna et eius depressio et vilificatio. Est ergo aduenticius et illatus. Amplius si consideremus amorem corporalis voluptatis et vincula desideriorum hominum et locum miserie istius. Inveniemus locum istum carcerem amorem vel catenam desideria vincla ergo inveniemus miserum hominem in carcere catenam et vinculis que omnia indicia sunt peccantis peccati per quo ista inflicta sunt.

Amplius sicut incuruatio corporalis non potest esse nisi plaga et lesio illata in corpore humano. Sic nec incuruatio spiritualis in ipsa anima. Sed neque errore nature facta esse potest ista incuruatio. Natura enim universalius et continue errare impossibile est. Nec autem incuruatio et in omnibus est et ipsa non interruptitur. Restat ergo ut plaga ista in incuruatio plaga in qua illata humane nature universaliter. Amplius si naturalis esset ista incuruatio quodammodo in brutum nihil haberet turpitudinis vituperande in

sublime

rectitudinis

nobis. Sicut nec in ipis et seq illa esset ad naturas vivere in nobis sicut et in illis. Et propter hoc doctrine et discipline morum leges quibus passionibus iste aut cōpescunt aut extinguunt inique eēnt qm̄ nature et dei ordinationi contrarie q natura sic instituit et non potius agendi eēt nobiscū de moribus q̄ cum brutis. Morti etia et virtutis studia abijcienda eēt nobis tanq̄ inimica nature. De hoc salomō Ecclesiastes. vii. Creavit deus hominem simplicem et rectum. Ille vero se miscuit iniquis questionibus. Aggregantes autem ex his quatuor radicibus sermonem. Dicim⁹ q̄ oia ista mala que enumeravim⁹ nō sunt casalia generi humano cū vniuersalia sint atq̄ p̄m̄ia. Cas⁹ em̄ rar⁹ et p̄dictarū est. q̄ ergo nec naturalia sūt nec casalia generis p̄vidētia regētis aut immissa aut immitti p̄missa. Sed nec immitti poterūt a regēte nec p̄mitti nec immitterent nisi iusto iudicio. Tā nobilem em̄ creaturā suam deus et morti adiici. Et tot et tantis afflictionibus affligi innocēter q̄lī p̄mitteret ergo iusto iudicio patit⁹ genus humanū oia mala ista. In iuste autem ista patit⁹ si ista nō meruit. Non autem meruit ista mala in nascēdo vti ostēdim⁹. Nascentes em̄ ista mala secū contrahūt et cū istis necessario nascūt ergo ea meruit in aliquibus qui vel nati nō sunt vel non tales nati. Si em̄ tales nati eēnt necario p̄mitti eos p̄cederet propter qd̄ in ista dānatione nascērentur. Manifestū ergo aliq̄s vel aliq̄ p̄cessisse ab istis. Imminē a p̄cō. et hoc effecisse vti talis id ē casualis atq̄ mortalis ex eo posteritas nascēret. Jam ergo stabiliuim⁹ originale p̄cōm vtrūq̄ modo sue acceptiōis q̄a originale peccatū dicit⁹ et est istud peccatū qd̄ fuit meritū et origo totius dānationis istius. Et ipsa originalis dānatio cū qua oēs nascunt⁹ et certū etiā fecimus in aliquo vel in aliquibus parentū naturā humanā. et peccato originali vicio atq̄ dānatione olim fuisse. Imminē q̄ si adam et eua vocati fuerūt aut alijs nominibus nō refert quātum ad finē quem intēdimus vti magnū est si nihil in hoc infidelitas scripturę crediderit. Manifestum est et illud aplī Ro. vii. per ea que diximus et corp⁹ quidē mortuū est propter peccatū. Jam em̄ inuentū est peccatū propter qd̄ dānatio mortis inflicta est et originale vicium cōtractū exceptis quos privilegio gratie divina bonitas exemit. Si q̄s aut

querat q̄ iusticia dei vno peccato aut duobus tota posteritas in dānationē mortis derelicta ē. Rēndim⁹ in tractatu de originali p̄cō. Et ad hoc ipm̄ rēndim⁹ qd̄ iusto dī iudicio p̄cates ipi in natura sua corrupti sūt penaliter q̄ ipsi culpabiliter p̄ p̄cōm corruerūt. Corruptio autē illa naturali lege generatiōis transfundi debuit in filios. Et q̄ fuerat pena merita et inflicta p̄cātibus esset in filiis p̄ legem generatiōis transfusa corruptio quēadmodū si merito peccati alicuius lepra inflicta eēt eidem et transfunderet⁹ p̄ legē generatiōis in filios. In patre qd̄ eēt pena merita et inflicta lepra et h̄mōi. In filiis autē esset q̄si natura non aut peccati pena nō enim est in filiis pro peccato inflicta.

Ost hec q̄ medicina curandū fuit p̄ originale peccatū q̄ et vuln⁹ fuit in p̄petrātibus et egritudo in posteris contrahētibus qua satisfactiōe emendandum. Quia reuera trāsgressio fuit legi posite et alieni iuris inuasio quo sacrificio expiandū seu reppiciandū. q̄ reuera peccatum fuit et offensa in deū quo lanacro dī luendū quia et cōtaminatio fuit parentū p̄petrantiū. et posterorū nascēntū q̄ p̄cōis cōtaminatiōe redimendū quia p̄culdubio venundatio fuit tam cōmittentiū illud parentū q̄ contrahētū posterorū ingretere tentabimus. Et p̄mum dicam⁹ illud qd̄ cōtraria cōtrariis curant⁹ tam in sp̄ualibus q̄ in corp̄alibus vti vicia virtutibus et effect⁹ virtutū et opa effectū virtutū et opib⁹. De inde quia par aut maior dī ē satisfactio trāsgressiōis. Et dī eidē esse cōtraria procedam⁹ ergo ex his trib⁹ radicibus et dicamus Quia p̄mū peccatū necario inobedientia fuit et avaricia atq̄ supbia. Qualiter em̄ verū sit illud qd̄ in x. ecclā dicit⁹. In initio ois peccati supbia. Et illud in. vi. p̄me ad Thy. Radix omnium malorū cupiditas. Et illud peccatū est dictū vel factū vel cōcupitum contra legē dei. Nō nunc pbandum suscepim⁹ licet pbatio expedita sit. Peccatum em̄ nihil aliud est q̄ distortio a rectitudine. Circa idē autem inq̄t Aristo teles sunt rectitudo et peccatū. volens indubitanter rectitudinē et peccatū esse cōtraria. Rectitudo autē est que et dī regularia et esse toti⁹ vite diuine nr̄e volūtati quā lex eius exp̄mit. Propter hoc idē est declinare a lege q̄ declinare a rectitudine diuine volūtatis. Et ideo declinare a lege verū.

Cur deus homo.

ma rōe peccare ē Supbire vō iuxta rōnē
verbi ipsius sup ire ē hoc est sup statū sibi
ppetentē z pgrūū ire et hoc tūc fit cū acō
missa sibi āministratione seu in seipo siue
in alijs in eoz dānationē quis p̄silit vt in
gb? debuit ee seru? dispēlatoz atz mīster
leger dñm p̄pā volūtate āministrare vo
lens qd̄ aliena tñ fuerat dispēlandū. Cu
piditas aut̄ est velle suū facere vel suū ha
bere qd̄ habendū fuerat alienū. Auaricia
vō a p̄pare sibi q̄ p̄missum fuerat ad di
spēlandū. Et p̄pter hoc cupiditas oīs et
auaricia furtū est spūale. Duz res aliena
spūaliter p̄ cupiditatē rapit aut p̄missa q̄
p̄ beneplacito p̄mittēis dispēlanda erat
apropriatur. Quia ergo in oī peccato ista
tria p̄currūt. In omni em̄ p̄cio z discrepa
tura rectitudine diuine volūtātis z alienū
p̄cupiscit. Aut in p̄pūm vsurpat z intelli
gimus rem alienāz etiā nosipos vires no
stras mēbra z corpus z oīa alia. hec em̄
oīa nobis p̄missa sūt ad aduertendū p̄ di
uino beneplacito volūtātis. Et p̄pter hoc
in quocūqz eoz vsum p̄pē volūtātis nobis
vendicam? ab āministratione in dñatōes
in illo offendim?. Et qd̄ nobis p̄missum
est auare furtineqz nobis appropiamus.
non pōt autem dubitari qn̄ in oī opere
malo in aliquo eoz que enūerauim? p̄
nra volūtatez cōtra dei volūtate vitamur.
Manifestū ē ergo id in quo erram? et
dicam? qz manifestū est ex hīs que dñm
mus qm̄ peccatū primoz hoīm qui pecca
uerūt necessario fuit supbia auaricia z in
obediētia. Ex radicib? aut̄ possitis supbia
curanda fuit p̄ hūilitatē. Auaricia p̄ largi
tatem z inobediētia p̄ obediētiāz.

De medicina contra lapsum.

Accipiam? ergo z p̄sequimur vnu
quodqz istoz p̄ se z dicam?. qz su
pbia illa fuit ab oīmōda fuitute
in oīmōdā dñationē. Qui em̄ oīmōde ser
uus erat se gessit dñm vel sui ab aliq? reo
rum q̄ sibi cōmissa erāt administrandū
p̄ diuine beneplacito volūtātis vt edo ei?
beneplacito p̄pē. Tertū autē est qz ista su
pbio hz hūilitatē eq̄lem atz contrariā q̄
descensio ab dñatione oīmōda in illam
oīmōdāz fuitutē oīmōde reuera se gessit
dñm p̄mus ille peccator. dñm in nullo man
dato dei dñantis obediuit. Dñm p̄paz vo
luntatē tñc in oībus adimpleuit. ergo su
pbio ista q̄ fuit oīmōde dñationis vsur
patio ab oīmōda fuitute emendāda fuit

per hūilitatē que est oīmōda dñatio
ne oīmōde fuitutis assumptio. hoc autē
fuit in deo nre hūilitatē assumptio. So
lus autē deus in alto ē cīmōde dñatio
nis. z nos ī infimo oīmōde fuitutis. De
scensio ergo a suo alto ad nrm infimū de
scensio fuit z hūilitatio quā requirebat p̄me
hūane supbitōis emēdatio. Est em̄ ei eq̄
lis qz fm̄ eodē terminos. Ascēsus enim z
descēsus fm̄ eodē terminos necessario
sunt eq̄les. Est z cōtraria qz generalr mo
tus ad cōtraria contrarij sūt. Amp. oīmō
de fuitutis abiectio z oīmōde cōtrarie sunt
eq̄les ergo cū altera fuit peccatū p̄mi pec
cantis hominis necessario fuit emēdanda
per alterā ergo necesse fuit aliqūe assume
re oīmōdam fuitutē vt peccatū illud emē
daretur. Non potuit autē illā assumere nī
si qz ex pers ei? erat penitus. Sol? autē dñs
immunis erat ab oīmōda fuitute. Dis
nanqz creatura oīmōde fuituti eius et
erat abnoxia et subiecta. Amp. omni
mode dñationis vsurpatio fuitaz cōtra
riam habebat z eq̄lem oīmōde dñatio
nis spontaneā exinanitiōz seu depositiōz
Nec aliud potest ei inueniri eq̄le atz con
trariū ergo necessario emēdanda fuit illa
vsurpatio per illā z hoc nihil aliud fuit qz
qd̄ legitur ad philipp. Et semetipm̄ enna
niuit formā serui accipies. Et id qd̄ legitur
xij. luce. Ego autē in medio vestrū sū sicut
qui ministrat. Et mathei. x. fili? hominis
non venit ministrari s; ministrare. Si qz
autem dixerit quia vsurpate dñatio
nis depositio z reditus ad infimū sue ser
uitutis debeat ee emēdatio huius vsur
pationis errat indubitatē quia hoc non
est nisi restitutio ipsius ablati. Dum seipm̄
qz male vsurpauerat sibi dñe restituit. S;
vsurpationis adhuc iniuriā z cōtumeliā
non emendat. Manifestū enim est qz
aliud est iniuriā que domino irrogat in
vsurpatōis rei sue. Aliud res ipsa que auf
fertur z damniū quod irrogat. Peccator
ergo quicūqz in reditū ad statum p̄i
stinū seipm̄ vtiqz deo restituit. Sed apo
stasie iniuriā quā dñs recedēdo intulit fuit
tutisqz sue iacturā quā deo tpe peccati fecit
eoipo qz rediit nullatenus emēdauit. Et
hoc inde palam est quia se totū debebat
deo. Debebat insuper z emēdaz iniurie
duorū ergo factus ē debitor et p̄pter hoc
solutū altero tantummodo pro reliquo ma

net obligatus. **M**anifestū est ergo qz
p̄mi parentes restitutiōe sue p̄stine serui
tutis z administratiōis iniuriam apostasie
nullatenus deo poterāt emendare. Sed
neqz etiā si magis serui vt ita loquar. ma
gisqz subditi redirent qā impossibile erat
vt tantū p̄ humilitate descenderēt infra
se. q̄ntum per sup̄biam ascenderāt supra
se hec aut erat sola z condigna satisfactio
vt quantū illi ascenderāt supra se. tantū
aliquis descenderet infra se. hoc aut sol⁹
deus poterat vt dixim⁹. Et ppter hoc so
lus deus in persona p̄pria primoz parē
tum sup̄biaz hūiliatione sua potuit emē
dare. Nihil enim erat tantū infra primos
parētes aut eis inferi⁹ quantū deus erat
illis superior. Solus ergo deus potuit tñ
descendere infra humiliādo se q̄ntū adam
ascēdit. Ascendit supra se sup̄be eleuādo
se. **A**mp. si p̄cesserint nobis infideles
q̄ scriptura dicit in. iij. Genes. quia ex
illa suggestiōe z p̄missione serpēna eri
tis sicut oī sciētes bonum z malū pecca
uerunt. Deitāt altitudinē ambiētes erit
p̄batio lucidior qz em̄ in altitudinē deita
tis se extulerūt per superbiā. Recte fuit
vt emendatio huiusmōi eleuationis eēt
depressio ab alto deitatis vt ita sibi uicē
optaret t̄sgrēssio z satisfactio. Ut quia
illi ab humilitate hūanitatis in altitudi
nē deitatis sup̄biēndo se extulerāt emē
dationi ab illa altitudine deitāt ad hūili
tatem hūanitatis descenderet.

De auaricia ade.

Unc vero circa auariciā z largita
tem diuicias z paupertates nego
ciabimur ostēdentes peccatū p̄
moz parentū non nisi satisfactiōe quā ex
prelimus q̄ntum erat de eius qualitate z
magnitudine emēdari potuisse. hoc aut
dicimus quia nouim⁹ deo de sue potesta
tis immensitate alium modū fuisse possi
bilem. Sed peccati modū z magnitudi
nem hunc modū requirere satisfactiōis
dicim⁹. Siego peccatū illud fuit auaricia
necessariū fuit et positū radicibus vt lar
gitate contraria curaret. Contraria enim
sunt auaricia et largitas. Restat ergo in
ter eas vt queratur equalitas. Necesse er
go fuit vt q̄nta erat auaricie rapina tāta
esset largitio largitatis. quia ergo rapina
fuit deitatis. hanc em̄ p̄mi homines am
buerunt vt ponitur. Necesse fuit vt fieret
et largitio illius ecōtrario vt quam auari

fuerant in rapiendo spūaliter seu cupien
do alieni perditores p̄mi tā largus esset
in largiendo p̄prium repator. et ideo q̄n
tum fuit q̄d rapuerunt tantū oportuit eē
quod ipse donaret et hoc erat deitas h̄ qz
habēs ex scriptura. **A**mp. oimode pau
per fieri diues illo peccato p̄cupiuit ergo
ecōtrario vt medica rīderet ex eqz z p̄ratio
necē fuit vt oimode diues oimodo paup
efficeret. **D**ino aut paup p̄m⁹ hō erat q
omnino nihil habebat suū oimodo
diues deus qui totū habebat suū in om
nimo de aut pauperey surpatio oimoda z
diuiciārū contrariū habuit et ecōle in om
nimo de diuite z appetitū oimode pau
pertatis. **A**mp. cū esset primus homo
omnino de paup id est omnino nihil ha
bens per auariciā factus ē oimode di
ues. modo habens in hoc quidē facto nō
iure sed iniuria ergo oportuit vt oīa iure
habens oimode paup z non habens
efficeretur. Et vt planius faciam⁹ qz dixi
mus oimoda omnino alienoz vsur
patio p̄ oimoda suoz oimode lar
gitiōem emendāda fuit. Nulla aut crea
tura habuit aliqd oimode suū preter
peccatū. Et ppter hoc oimoda omni
no suoz largitiōe solus creator efficere
potuit. Sicut ergo ada p̄furius z rapinā
fact⁹ ē quasi diues cū nihil haberet. Sic
oportuit vt deus fieret q̄si pauper cū oīa
haberet. Et hoc videt p̄dixisse Salomon
p̄uerb. xij. Est quasi diues cū nihil habe
at et ē quasi pauper cū in multis diuicijs
Sic apls cum in. viij. scōe chozinti. exp̄sse
dicit. hoc scit inqt gratiam oīi nri ihesu
xp̄i qz ppter nos egen⁹ factus ē cum eēt
diues. **N**ō p̄t dubitari qm̄ rapinā diuiciāz
assumptiōe paupertatē z largitiōe eaz emē
denda sit. h̄z ei vtrunqz p̄rit in deo vt oī
dim⁹. Item oimoda sui z suoz vsurpatio
fuit p̄m̄ p̄mi parētis peccātis. q se toto z
suis p̄pā volūtate vsus ē cōtra imperiū
dei illū iure plenissimo possidētis. Et hec
vsurpatio nō habuit contrariū adeq̄tum
nisi oimoda sui ipi⁹ largitiōe. Oimode
em̄ z iure plenissimo posses⁹ factus ē oī
modo posses⁹ legitime posses⁹ abla
tus ergo optuit vt oīa t̄ssim⁹ posses⁹ fie
ret oimode posses⁹ z ius oīno nō habēti
collat⁹. Et hoc ē qz dicit ysa. ix. Paruul⁹
natus ē nobis filius datus ē nobis. Et il
lud redemptionē misit p̄p̄lo suo. Attende
cōtrarietates eoz possidere z possidenti.

Cur deus homo.

aufferre ius omimodū. et omimodā iniuriā auariciā et largitatē. Et videbis perspicue quod alterū fuit sicut transgressio et alterum sicut emenda. Paratque contraria nec alibi potuit illa transgressio ad contrarietatem adequatā inuenire. Et propter hoc neque medicina neque emendatio potuit aliunde habere.

Uncatū persequendū erit nobis terciū scilicet inobediētia que necessario primū peccatū fuit. Dicim⁹ ergo quod inobediētia eius quod omimodo tenebat obedire que non habuit contrariū sibi adequatū nisi obediētia eius quod nullomodo tenebat obedire. Esse enim non habet contrariū nisi inobediētia non habet contrariū nisi inobediētiā. Nec illa habet istam pplexionē que contrarietate efficiat.

Sicut in libro Thopicoz apud aristoteles didicisti. Non potuit ergo inobediētia eius qui oīno tenebat obedire per aliam emendari quod per obediētiā eius quod nullomodo tenebat obedire. Sic autē erat solus deus.

Amplius inobediētia illa fuit per obediētiā emendanda. Sicut appet ex radicibus quod ab initio posuim⁹. quia ergo nulla obediētia inueniri poterat nisi in aliquo creaturaz aut in ipso creatore necessario per obediētiā alicui⁹ ex creaturis aut per obediētiā ipsius creatoris. Non autē per obediētiā alicui⁹ ex creaturis quod inde ē manifestū.

Quoniam creatura ex toto posse suo et viribus et per seipsam et per se ipsa obedire tenebatur actori suo iure creatiois et conseruationis sue. Ergo quantūcumque obediret etiā si totū posse in obediēdo creatori suo expēderet non exolveret nisi propriū debitū.

Debitū inquit quod tenebat ratione proprie creationis non solueret ergo debitū pme inobediētie siue transgressiois. Sed neque pme transgressiois per obediētiā suā quantūcumque poterat inobediētie sue debitū exolvere. Quantūcumque ei obediētiā deo impēderet ad illa etiā sine obediētie sue debitū tenebat. ergo alio obit tenebat ad illam.

Illud ergo debitū in ei⁹ exhibitione non aliud solueret. Quod autē quelibet creatura ad omimodā obediētiā teneat. et per se ipsum debito innato absque ulla cōtracti debiti supadditione. Inde manifestū est. quod nulli ex creaturis licet naturaliter diuinis legibus aut regulis in aliquo contraire. Ad hoc igitur rēdit ratiocinatio nostra quod per nullius creature obediētiā emendari potuit illa prima peccantū hominū inobedi-

entia. quia ergo per obediētiā necessario emendanda fuit per obediētiā creatoris ex necessitate emendanda fuit. Necesse ergo fuit creatorē fieri obedientem non solum obediētiā que illā obediētiā. Etiam tanquam satisfactio cōdigna equaret. Sed etiam quod illam tanquam morbi medicina saluaret. nisi enim medicina morbi iterum sanat si poterit puenire. Et ideo necesse fuit ut maior eēt obediētia redēptoris quam pcesserit inobediētiā pditionis. Quia non solum debebat eē emenda illius et satisfactio. Sed etiam medicina. Nec autē oīa que ad hoc promissis ratiōibus pstruim⁹ paucis vobis comprehendit apud philippū. Semper ipsum exinanivit formā serui accipiens.

Amplius eē sub lege et eē liberū a lege sunt contraria. et quocumque sub lege ē fieri extra legem. hoc ē libere gerere a lege et fieri sub lege subditūque legi se gerere scilicet contraria. quibus si vniuersa addiderim⁹ erūt contraria adequata quod est ut ita dicam⁹ hinc quod est omnino subditū legi omnino se libere gerere non erit aliud contrariū adequatū nisi omnino liberū lege omnino se ei subdere. ergo aliud non potest eē satisfactio aut medicina illius.

Quod ergo potius de quo intēdim⁹ tūc fuit quod eo omnino subditū legi omnino liberū se gessit. Necesse fuit ut satisfactio eius et medicina talis eēt qua oīno libera lege subditū oīno se gereret. nullus autē talis erat excepto creatore creatorē ergo oportuit fieri omnino subditū. Dis enim creatura sub legibus ē creatoris. Factus ē igitur creator sub lege sic dicit apud in. iiii. Gal. At ubi venit plenitudo tēpōis missi d. si. sunt facti ex muliere facti sub lege.

Amplius nulla creatura potuit de proprio soluere debitum pmi illius quod si etiā pcedam⁹ aliquā creaturaz habere propriū. tamen non habet illud nisi cōmissum ut potius alienū ē. quicquid habet et totū habet ab alio. et ideo totū et per toto tenet. Quod autē alienū debet ei a quo habet ergo oīs creatura et se dicit et oīs quod habet. Sed nulli rei solutione potuit solui nisi debitū quo illa debet. ubi gratia. Quinqueque pecunie solutione non soluit nisi debitū quod illa debet. si tamen ipsa debetur. Si ergo seipsam siue aliud quodcumque ex eis que habebat quicquid creatura solueret non soluebat nisi debitū quo seipsam debebat. Nulla ergo creatura soluere potuit debitum pme transgressionis siue seipsam solueret siue aliud ex eis que habebat et hoc est quia ex-

vnus rei solutiōe nō potuit solui nisi de-
bitum q̄ illa debebat vt dixim⁹. **A**mp.
necesse fuit deū misereri generi hūano sal-
ua iusticia et iuste agere cū eodē salua mi-
sericōdia nihil em̄ obsistere potuit iusticie
diuine quomin⁹ merita penam infligeret
generi hūano aut inflicta dānatiōe relin-
queret nisi misericōdia. Similr et nihil obsiste-
re potuit diuine misericōdie quo min⁹ aut mi-
serie hūani generis occurreret aut ea rele-
uaret atq; leniret nisi iusticia. qz ergo i hoc
vno et ex toto salua erat vtraq; vt generi
hūano non habēti vnde satisfaceret. **N**ō
dico. p illo pctō tantū. Sed etiam p quo
cunq; sic offendimus daretur. Unde satisfi-
ceret condigne et sufficēter. Per viā enim
istā obtinebat ius suū iusticia plenissime
quē pro quocūq; peccato vel ampli⁹ pe-
tere poterat. Similr misericōdia absq; vlla di-
minutiōe suū explebat officiū. Si p be-
neficiū suū genus humanū liberaret a
miseria. Hec est em̄ intētiō misericōdie libera-
re ab inflicta miseria. Et hec erat intētiō
iusticie satisfactiōis condignā expetere de
culpa. Dandū ergo fuit hūano generi per
dei misericōdiam tantū. Ac tale beneficiū quo
iusticie diuine satisfaceret de culpa condi-
gne. Sic em̄ et obtinebat iusticia dei satis-
factionē condignā. Hoc autē beneficiū vt
ostendim⁹ non potuit eē a pura creatura
quia nulla pura creatura potuit exolve-
re debitū nisi quo ip̄a debebat id ē vt di-
xim⁹. Illo ergo beneficiū necessario fuit
ipse creator et i eo sicut dicit psal. Misericōdia
et veritas obuiauerūt iusticia et pax oscu-
late sunt. Illo beneficiū via fuit in q̄ necē-
ria cōuenert. et qd̄ eas velut ad pacē oscu-
lum sociauit. Dū enī altera p viāz exigen-
tie condigne satisfactiōis. Altera aut p vi-
am omīno de remissiōis incederet obuiā
Alteri alteri nūq; venisset. nisi altitudo
diuini consilij ambos in vno illo benefi-
cio velut pacis osculo qd̄ eas in se iunge-
ret sociasset eas. Itaq; beneficiū illud in
seipso ita coniunxit Dū vt qd̄ qd̄ regrebat ex
hibuit Et beneficiū illud vt dixim⁹ nō po-
tuit eē pura creatura. S; ip̄e deus media-
torē se interposuit nō solum inter se hoīes.
S; inter suā misericōdiaz et veritatē. Per ip̄m
ei vtriq; satis factū est et in eo vtrūq; ob-
tinuit qd̄ volebat. **A**mp. genus hūa-
num de lacu miserie et de luto fecis trāsfe-
rendū erat in regionē beatitudinis. Sed
non erat via q̄ illuc trāsferri possit nisi spes

illuc dare et pueniēdi. Spes aut pueniēdi
non nisi diuino adiutorio et gratia fuit er-
go i eo erat et desiderij istamandū hūmōi
et spes ita fulciēda. Quia ergo amor amo-
re cōuenienti⁹ accēditur sicut ignis igne.
Decuit aut sapiētissimū vnūq; qd̄ quod
faciebat mō cōuenienti⁹ facere. Decuit
ergo illū amorē nostrum amore suo accē-
dere. Nullo aut modo cōuenienti⁹ ignis
q̄ igne accendit⁹ nec corpalis nec spūalis
vt ē amor. **A**mp. non eēt dignus ama-
ri si ip̄e nō amaret. et p̄ditio quodāmodo
est non amare amātes se. Sed amore pre-
ueniri liberalitatē ē non em̄ patit liberali-
tas subiectū suū prius amari ab aliquo.
aliq̄ inq; nato q̄ ipsa amet eundem. **N**ō
ergo ad deū nec modo erat via nisi per
dilectiōes ip̄ius. Ad dilectionē aut ip̄ius
nō erat via vlla recta atq; cōuenienti⁹: ni-
si correlatiua dilectiō eius ad nos. S; ne-
q; illa via erat ad nrām dilectiōes in ip̄m
nisi p sui p̄bationē. Dilectiō em̄ non aliā
dilectionē excitat q̄ per sui ostēsiōē seu
p̄batiōis. necesse ergo fuit vt dilectiōis suā
in nobis ostēderet. nō decuit autē illū vti
nisi infallibili. et vsq; quāq; indubitatiōe.
p̄batione oportuit ergo vt et signū sue di-
lectionis ad nos eēt infallibile. et argumē-
tum irrefragibile. Non est autē repire nisi
vnū tale signū amoris et hoc ē maloz ami-
ci p̄fecta cōiunctio p hāc ergo optuit de-
p̄bare ad nos suā dilectiōis. qz ergo non
erat via nrē reductiōis ad deū nisi per no-
strū amorē in ip̄m nec ad nrām amorē via
recta nisi per p̄batiōis sui amoris ad nos.
Nec erat irrefragibilis p̄batio dilectiōis
nisi p̄fecta maloz nrōz cōiunctio. Accē-
ergo fuit dei gen⁹ hūanū ad se reducere
volentē dilectiōis suā in gen⁹ hūanū p̄ facta
maloz eius assumptiōe ostēdere. **A**mp.
nihil a deo innatū ē suadere alienū amorē
vt mori p alio. hec ē radix indubita-
ta q̄ oēs hoīes naturalr vocent ad p̄-
batiōis dilectiōis. Vn et vnusq; volēs
p̄bare dilectiōis alteri⁹ in se dēt p me mo-
rere ille si oporteret. Ista igr radice p̄ba-
tionis si necesse fuit vn sapiētissime dispu-
tantē deū. Itē minus diligere et plus dili-
gi maiorē dilectiōis exigere. et minorē im-
pendere iniquitatē ē. Sicut in alijs donis et
beneficijs se habz. Maiora em̄ ab amico
requirere quē quis velit si possit impēde-
re iniquitatis est vere amicitie lesio quā er-
go diligere vult deus vsq; ad mortem a nō

Cur deus homo.

his debuit pro. et tanta dilectione ostendere non solum ergo usque ad extremi mali quod est mors omnium diuina dilectione extendit in amicos uerum etiam usque ad inimicos. **A**mp. amicitia equiparantia est in predicamento relationis equiparat enim et adequat amicos. Eodem ergo iure eadem legem debet alter in alterum igitur quicquid debet alteri alter ratione amicitie debet et reliquum illi. Si igitur ratione amicitie deus generis humani deo ut morietur pro illo debet eodem iure hoc ipsum deus eidei. **A**mp. aut potuit diligere deus genus humanum usque ad mortem suscipiendam pro eo aut non potuit. Si potuit ergo tantum dilexit ab eterno quoniam dilectio non recipit in se aut magis aut minus ab eterno ergo dilexit deus genus humanum usque ad suscipiendam mortem pro eo. Si autem non potuit est ergo minus amicus generis humani quam genus humanum ipsum. que liberalitas et est iniquitas longe est ab eo. Si autem uoluerit tergiversari quia per hoc quod amare equitate dicitur de deo et de nobis. De illo enim dicitur essentialiter. de nobis autem secundum accedens et participationem. nec sic effugiet. quoniam enim non habet in effectu deus. erga amicos suos. necesse est ut habeat in effectu et quod essentialiter amare dicitur. Non prohibet apostolus uel minuit dilectionis effectum. Sed potius adauget in corporaliter. Sicut enim ex bonitate eius et essentiali maior beneficiorum profuit multum. et copiosius in omnes creaturas eo ipso quod est essentialis. Sicut ex amore eius essentiali eo ipso quod essentialis est maior necesse est quod reducat multitudinem donorum in amicos. Essentialitas enim copiositate auget infote. Et ideo necesse est ut augeat. aial augeat et fluxus. Quod enim essentialiter calidum est maiores habet fluxus caloris in alia ergo quod essentialiter amans est copiosiores habet redumdatias amoris id est beneficia et dona in amicos. Si enim essentialiter amat necessario et formaliter. Et propter hoc et in se copiosissimum homini amor et in amicos redundatissimum. Sic ergo in extremo et supremo est copiositas in se. Sic et influxit necesse est ut pueniat ad maximum maximum aut fluxus amoris est id est maximum opus eius maximum uicque beneficii susceptio mortis pro amico. Sic legitur per mi. petri. ii. Maiore habet dilectionem et. Sic ab essentialiter amate necesse est ut sit maximum fluxus amoris et opatio et hoc est mortis pro amico susceptio. Ipe ergo essentialitas amoris diuini per quam effugere se credebatur ad

uersarius illum maxime apprehendit et quod intendebam efficacius percludit. Intendentibus autem percutatiusque statum humani generis considerantibus. Triplex indigentia in eo inuenitur. Primo quoniam enim populus multus. innumerabilis et peccatorum pollutionibus a nativitate sua obnoxius pontificali indiguit et sacerdotali quo sanctificare officio. propter delictorum multitudinem innumerabilem et magnitudine inmensabilem. Secundo interpellatore indiguit et aduocato. quoniam cum eius tanta coram deo per interpellationem ageret. et ei apostolus eam ueniam et gratiam impetraret. Tercio tot et tantis offensibus est qui per seipsum satisfacere deo non poterat mediatore opus habuit et partes ad pacem reduceret mediatore sua et interuentu. Si enim nec modicum ecclesiarum esse decebat abique sacerdote quod ei sufficeret et competere. Sic enim uniuscuiusque particulari ecclesie indigentia ad sui sacerdotum officium. Sic totius generis humani ad illius summi sacerdotis officium ex quo per locum a proportionem sequitur sicut quod si nihil est alicuius ecclesie particularis seu puentus ad totam totius humani generis ecclesiam aut indigentia ad indigentiam illius. Sic ceterorum sacerdotum et sanctitas nihil se in copatione scitatis aut officii illius ut sit ille sanctus sanctorum absque ulla copatione sanctissimus. Eodem modo et cum totius generis humani apud deum et coram deo agenda aduocatum regerebat sibi pro magnitudine sua. Sic et copositio et pacificatio tantarum et totarum offensarum mediatore competente. Dico ergo quod eius sanctitate necesse fuit esse summam totius generis humani sacerdotum ut eius sanctitas et meritis totius generis humani sanctificatio deberetur. Si ei non deberetur ei ex meritis propter dubio non sufficeret humano generi impetrare satisfactionem. sufficiens enim sacerdos est qui est sufficiens ex meritis. Impossibile autem fuit ut pura creatura eam haberet meritorum sufficiencia ut ei deberetur ex dei iusticia totius generis humani sanctificatio. Et hoc est quod quicquid esset sanctitas siue virtutis seu operum aliena erat ab illa. et ei a qua accepta erat totaliter debebatur. Ratione alienorum nihil ei de iusticia deberi poterat. neque enim laus alicui per factis alienis aut operibus deberi potest ergo multo fortius neque remuneratio. non enim in vanum dictum est laudate dominum in sanctis eius. **A**mp. quicquid esset homini sacerdos ob lege uel opera sanctitatis postquam omnia illa non essent nisi dona gratissima. Sicut dicitur dauid in ultimo primi paralip. Ecce in

quit domine que tua sunt tibi obtulim?
 et que de manu tua accepim? dedimus ti
 bi. Et ysa. xxyj. opa nostra oia parat? es
 in nobis dñe et ad phil. ij. Deus qui opa
 tur in nobis velle et perficere pro bona vo
 luntate. Quid aliud in seruiendo vel in of
 ferendo deo faceret nisi qd eius erat eides
 faceret redditio aut suoz apud eum cui?
 sunt ne dicam tñ meriti. Sed nulli? etiā
 meriti de iusticia eē debuit sicut supra me
 morauim? Amp. omniū obsequiozū
 suoz quantūq; essent debitor eēt sacer
 dos hñmōi ex commissio ergo impēdendo
 illa se tantū absolveret. nihil aut nouum
 apd deū alicui alij impetraret. Amp.
 curramus p singulas vtutes certū est qd
 obsequiū qd deberet sacerdos hñmōi do
 toto posse et vrb? et dilectiōe vtrāq; per
 se etiam et p se legem exigebatur. et vtrā
 q; ab eo requirebat Et ad hunc modum
 se habet de alijs virtutibus. Cum ergo
 omnium virtutū officia obsequia per se
 metipm sacerdos hñmōi teneret. Ma
 nifestū est qd non sufficeret eius opera q
 liatūq; essent. nisi pps debitis exoluen
 dis remaneret ergo adhuc oēs alij obli
 gati eodemodo. Manifestū est qd sa
 crificiū quā alias debuit erat generis hu
 mani. Satisfactiō impetrare non pote
 rat de iure et merito sic per pecuniā alias
 debita non potest fm debiti solui. Cū er
 go omnis pura creatura et se totaz et sua
 omnia deberet tanq; aliena et sibi cōmis
 sa nulla sui vel suoz oblatiōe aliquid im
 petrare debebat ex merito apud deū nisi
 forte aut deus se obligasset ex pacto et se
 remuneraret debitoz sibi solutiōz aut de
 munificia sua remunerare vellet supra de
 bitum hñmōi. Hoc aut miscōia iusticia. q
 non est nisi quedā solutio debitoz. Ex sa
 crificiū ergo nō debito alias et sanctitate
 alias non debita. Sed adhuc specialiter
 assumptus et acceptus. Impetrare opor
 tuit apud deū generi humano grām san
 ctificationis. Nulla creatura pura habere
 potuit alias non debita qntum ad satis
 factionē humani generis sanctitatez qm
 omnis pure creature sanctitas p semetipaz
 debita erat deo oēq; pure creature sacri
 ficiū. Necesse ergo fuit vt et ista sanctitas
 et illud sacrificiū a non pura creatura su
 sciperet seu assumeret. Necesse ergo fuit
 summū sacerdotē humani generis nō pu
 ram creaturā esse. Et ppter hoc creatorez

qui suscepto sanctitate sanctificatōz hñmōi
 uo generi impetraret. Amp. si vnaque
 q; creatura adeo onerata erat pps debi
 tis et toti? etiā sue posteritatis obsequiis
 sufficebat alioz portandis oneribus. Et si
 diligenter attēderem? nihil potest aliqua
 creatura portare pter ipā onera mādato
 ris que de? illi imposuit. Nulla enim est
 creatura que nō legib? et creatoris regu
 lis subiecta sit. et adeo occupata vt nihil
 habeat spaciū ad aliū faciendū cum ipaz
 ociositate puniat dñs. Alti ergo pure cre
 ature totius hñmōi generis onus nisi stul
 te et inutiliter imponi potuit. qm si consi
 derauerim? abyssos pctōz totius hñmōi
 generis non vnā abyssum. Sed q; hoies
 ferr? necesse fuit abyssos. vt sacrificiū quo
 iste immēsurabiles abyssi expiāde erat tñ
 esset deo placitū et acceptum. Et amplius
 quā tota illa peccatoz immēstas displice
 bat. Tertiū sanctitas cui totius hñmōi ge
 neris sanctificatio ex merito debebat aut
 maior eē obuit aut saltē eq̄lis omniū pec
 catoz eius immēstati et totius hñmōi ge
 neris in vñū collectē sanctitati. De iure ei
 nō debet pro quātoq; obsequio nisi
 eq̄le vel minus. Maior ergo oportuit eē
 sanctitatē sacerdotis hñmōi qd esset totius
 hñmōi generis sanctitas et qd eēt omniū pec
 catoz eiusdē immēstas. Ex quo appet q
 oporteret sacrificiū illud maius bonū eē
 qd esset malū totius generis hñmōi pditio
 Et insup maius bonū esse vel eq̄lez ei bo
 nū qd totius hñmōi generis sanctificatio.
 Appet ergo nō potuisse purā creaturā eē
 vel ipm offerētez vel sacerdotē. Amp.
 summū sacrificiū totius humani generis
 ergo si purus homo fuit optuit vt nō so
 lum sibi ad placendū deo ppa bona suf
 ficerent. Sed etiā vt de suphabundantia
 sua toti hñmōi generi remissionē omniū
 peccatoz et gratiā sanctificatiōis impetra
 re sufficeret. Apparet ergo qnta esse debe
 bat in ea ppa sufficientia. De qua tā am
 pla sup esset largitiō qd toti generi hñmōi
 ad remissionē omniū peccatoz et ad sanc
 tificatiōis impetrādū sufficeret. Eodemō
 de aduocato in cā totius hñmōi generis
 ingrendū erit. qd em per intpellatiōis agē
 da erat cā hñmōi. nccē fuit vt aduocatus q
 interpellāte causa ista totius hñmōi gene
 ris agēda erat. tāta gratia apud deū tan
 taq; iusticia in se pditus eēt. vt eius inter
 pellatiōis et pibz cause istius expeditio

Cur deus homo.

tantāq; iusticiā tāq; dō acceptā ut merito illius sup tot & tantū offensis de? merito placaret. Et insup sanctitatē gratiā toti generi humano. Deinde futura gloriā debz tribuere. Et q; p̄tinua erat offensaz incur sio p̄petua peccatorū pollutio. necesse erat ut p̄bēnis eēt aduocati h̄mōi aduocatio & sacerdotū sanctificatio. p̄bēnis em̄ cau se ventilatio p̄petuū regit aduocati p̄o ciniū. & cōtinua pollutio p̄tinuū sacerdotū sanctificantū officiū p̄petue ergo neces se fuit aduocatiū istū & sacerdotē corā deo stare siue assistere. Si vn? ergo sacerdos totius hūani generis & aduocatus fact? est sacerdos in eternū & aduocat? p̄bēnis. Et hoc ē dicere sicut legif. vi. ad hebre Sp̄ vinēs ad interpellādū p nobis. Sacer dotale ergo officiū sacerdotū monialius & p̄pter sanctitatē insufficiētiā & p̄pter vi telipius incōstantiā corruptionē et inter ruptionē toti generi hūano sufficere non poterat. Eodē modo nec interpellatio ad tate p̄ociniū. Ut ergo colligam? hec oīa dicim? qā culpā īm̄mensitas & īnnūe rabilitas īm̄mensitatē erigit ī aduocato īn sticie & gratie. & īm̄ensas pollutionū īm mensitatē sanctitatē īn p̄otifice & īnfinitas īn vtroq; malo. Infinitatē requirebat īn vtroq; bono sibi opposito. Similr p̄bē nitas & p̄tinuitas vtriusq; mali p̄bēnita tem & p̄tinuitatē exigebat remediātis bo ni. Aduocatiū igr̄ debuit habere gen? hu manū apud deū & p̄bēnis & p̄tinuū p̄o ciniū pontificē sempiterni sacerdotij. & qui eēt īn vtroq; officio īnfiniti multi ap̄ deū erat em̄ malorū p̄o quibus remediādij īnspiciēdus erat īnfinitas. Sufficere enim illū oportuit non solū malis que vel fuerūt vel sunt vel erūt remediādīs vel abolēdis. Sed etiā omnib? que eē poterāt. Illa aut sunt īnfinita tā multitudinē q; magnitudinē. oportuit ergo ut eius gratia & sancti tas eēt īnfinita delere nō sufficeret. Opor tuit etiā ut eius sanctitas. & gratia a p̄p̄is onerib? & debitis eēt omimod? de libera alias que p se nulli? debiti onerib? alio rum p tantū debitis solūēdis. negocijsq; expediēdis apud deū eēt posita. It ad istō mynisteriū totaliter assumpta que oīa īn creatura pura eē non potuisse intelligen tib? ex dictis claruisse satis debz q; vero pacificatio generis hūani ad deū ad quē per seipm accedere nō valebat mediator rem regrebat manifestū est mediator? qd

cōmunicare debuit cū vtroq; extremo. Si qd medius interuenire debuit. Sed em̄ ab altera pte eē solūmodo alteri meri to suspectus eē potuisset. & causas sue p̄is agere visus esset ut eēt om̄ino. ergo ver? medius & mediator īnsuspectus & vtrūq; parti īndubitate fidei atq; fiducie. Sicut dicit deus p̄r fiducialiter agā m̄ko optuit ut vtrūq; naturā īn se cōiungeret qd īn oī reperitur. Et hec quidē ratio moralis est cuius rememorand? inferi? faciemus.

Amp. hereditas onerata nō deuoluitur ad heredē nisi cū onere suo. Cur ergo dictū erat filio dabo illas hereditates tuas. Et ysa. xlix. Dedi te īn sedus p̄p̄i mei ut possideres hereditates dissipatas. Et ad hebre. p̄mo quē constituit heredē vni uersorū ergo ad vniūgenitū dei patris ad quē p̄tinebat hereditas totius hūani ge neris & ad eundē p̄tinebat & onus. Sed onus erat debitiū quo se ad totā posteri tatem obligauerat adā. Et hoc erat debi tum obediētie quo p cōmissio malo & ali as obedire tenebat ergo illud debitiū īn cūbebat heredi generi hūani scilicet filio dei.

Amplius. ad ipsum vniūgenitum dei patris p̄tinetbat recuperare male? distacta & aliena. De hereditate sua et redimere etiā obligata qm̄ non est qui redimat alius. Quia ergo merito volebat ex hereditari merito voluit & velle debuit redimere adā qui p̄cto peccati seipm ven didit et oīm posteritatē suā & hoc vitē eo cuius est arbor: ei? est & fructus. Cū ergo tota posteritas ade fructus eius eē velut arboris eo vendito tota posteritas eius vendita ē. Et p̄pter hoc ab ipso herede to ta posteritas p̄petuū peccato erat redimē da. Sed nulla creatura pura potuit eē p cium totius hūani generis. Preciū enim oportet equare rē que eo emis si iustū p cium est. ergo necesse fuit ut seipm daret.

Amp. quia suspēdiū pena latronū ē fures aut et latrones fuerunt p̄mi p̄ctōres ut iam ostēdim?. Reos ergo suspēdio se fecerunt q̄ pena & si iuste eis īnfigeret. tū non absq; p iudicio & detrimento dñi fuit. Detrimentū at domi ē seruorū dñi amissio. Amittebat aut h̄mōi seruos dei filius p suspēdiū eorū & sine culpa sua. ergo & si suspendēdi erant suo merito p̄po. tamen non erat dei filius afficiēdus dāno ut sal ua ergo eēt & om̄ino īnlesā iusticia n̄cāno palū vel ab alio q; ab eo soluenda fuit

hmoī pena. Nos autē intelligim⁹ hoc su-
spendii infernale vel eternale. De tpali
em certum ē quod non eēt pena cōdigna
pctō ⁊ nos illud certū alibi faciem⁹ in ca-
pitulo scz dē eternitate penarū futurarū. Et vi-
detur iusta ppenratio padectionē cōtra-
riorum cōplexorū vt mors eterna eius qui
tpalis erat morte tpali eius q etern⁹ erat
redimeret. Sūma ergo huius rōnis ē qz
non sine iniuria heredis filij dei de p̄mis
peccatib⁹ iusticia fieret. necessario intue-
nit redēptio que illos a morte redimeret
eterna. S; mors eterna mortē eternā redē-
ptionē habere non potuit qz mors illa et-
na que eēt alterius redēptio. si par eēt. eēt
inutilis cū par dānum afferret domino si
minor eēt insufficiens. si maior esset dānosū
or. nō potuit ergo mors etna redemptio
esse mortē eterne p̄orū parentū peccatūz
Necesse ergo est vt sit eterne p̄sone mors
tpalis vt eternitate dignitateq; p̄sōe mors
temporalis. quā mors eterna p̄sone tpals
Et si quis dixerit qz p̄mi peccātes non po-
tuerunt se viderē cū non eēt sui iur⁹ nec
mandatū haberēt ad hoc. ymo p̄hibitoz
ne istud facerēt acceperāt ⁊ maxime et in
p̄iudiciū domini sui de se nihil facere po-
terant qd ratum eē deberet. Recte dicit ⁊
nos nihil aliud querim⁹ nisi vt saluū eēt
ius dñi. Non autē poterat eē saluū ius ei⁹
nisi per redēptioz. qz nisi a morte eriperē-
tur etna eternā possessionis iacturā ac fū-
tutis eorū incurrebat dñs. Si autē fures
non suspēderet. iacturā p̄prie iusticie in-
curreret ergo vt vtrūq; seruaret scz ⁊ ius
sui in suis ⁊ iusticiā in se. Necesse fuit vt
redēptionēz p̄ eis daret. mors vō redem-
ptionē non hz nisi mortē hoc certū est qd
nullum p̄citiū est compabile vite. Sicut
dicit veritas in euāgelio Mathei. xvi. et
Marci. viii. quā dabit homo p̄mutatioz
p̄ anima sua. et hoc est qd querim⁹ quā-
liter necesse fuit vt furis tpalis eternus su-
spendii innocentis eterni redimeret tpa-
le suspendii. Amp. iusticiā ⁊ misericordiā
⁊ oēs vtutes necesse ē eē in vltio ⁊ supmo
⁊ vltimo vltra qz si sit cogitare misericor-
diam. Sed fm magnitudinē ipsius. sit et
misericordia illius cū ipso est. Sicut legi-
tur eccl. ii. quia p̄porcionalia sunt habit⁹
⁊ opera eoz vbi circūstantie opera nō im-
pediunt. Necesse ē opera misericordie vt
suo fontē respōdeant puenire ad supremū
⁊ vltimū vltra qz non sit cogitare op⁹ mi-

sericordie. Similr et de iusticia necesse est
extremū aut et supremū opus misericordie est
extremā inimicorū miseriā i seipso suscipe-
re. neq; em hz misericordiam vltra inimicos.
neq; opus vltra extremā miseriā eorūz
quo se possit extēdere. Si em mulier extre-
mū iusticie ⁊ supremū supplicij qd alij de
iusticia infligendū eē a seipso solo iusticie
exigeret. et ista duo in isto fecit. qd toties
replicatū ē euidenter appere vt em fieret
de primo peccato iusticia. a seipso exigit p̄
mors peccatorū supplicij. et hoc vt iusticia
fieret absq; oī iniuria aliena. Eodemodo
appet et de opere misericordie. Amp. dñs
⁊ subditus eadē fide sibi tenent. qz ergo
nllq; fidelioz domin⁹ excogitari potest qz
deus necessario fidē quā requirit a subdi-
tis in necessitate debet ⁊ ipse impedere illi.
Si ergo requirit ab illis vt in necessitate
d; hoc ipm eis impedere ergo si mortem
eius tpalē tantū requirebat ereptio eorū
a morte eterna in tāta necessitate non po-
tuit eis denegare mortē suam tpalem.
Amp. si sine detrimēto suo potuit eis
p̄stare redēptionis illius beneficiū fidem
eis iure dominatiois debitam non serua-
bit. et insup immisericordē se eis exhibe-
bit Quis ei domin⁹ si sine detrimēto pos-
sit subditoz suoz liberatioz non querat.
quis em adeo immisericos ē vt viscera sua
claudat misero si absq; detrimēto suo qz
cunq; possit eius miseriā releuare ergo qz
sine omni detrimēto suo generl hūani mi-
serie occurreret de? si ita occurrisset vt fi-
des p̄dicat necesse ē illū ita occurrisse. Et
illa enim nostre hūanitātē susceptione ni-
hil ei d; hīs que ad deitātē pertinebat de
perijt nihil aperte humanitl ei accessit qd
detrimētū dici possit vl' dbebat nisi mors
ipsa ⁊ vite quā hic egit miseria. Sed cum
ista miseria quā habebat ipse in humani-
tate p̄tinuauit diuine visiois. gaudiū qd
animā suā nec in ipa morte deseruit. Ita
enim fides p̄dicat ⁊ ita esse necesse ē quia
ergo nulla compatio in magnitudine to-
tius illius miserie paup̄tatis ⁊ mortis est
illud gaudiū domini. Ceterasq; donoz
et crismatū diuicias quib⁹ ipse p̄ditus erat
interius manifestū est qz non solum p̄ il-
la compēssabatur detrimētū huius mi-
serie. Sed etiā incompatibiliter magis se-
lix atq; beatus erat interius quā esse posset
miser exterius. Et nō interioris vite in ani-
ma eius interrūpit beatitudinē. Sed ex-

Cur deus homo.

terioris vite miseriam. Dimittam? at hoc
 et compem? ad inuicem preteritas in eo pas-
 siones et posteriores glorias sicut dicit Pe-
 trus in primo canonice sue persone et videbi-
 mus quod non sunt condigne ad illas. Ille ei
 perpetue sunt. Ille fuerit temporales. Si enim ad
 eternas miseras non habent compensationem
 eterna gaudia multominus nec ad presen-
 tes. Deinde contumelie et illusiones iudeorum
 quid habent compensationis ad venerationem
 nec totius populi. Manifestum est ergo quod
 Dei filius plus bonorum absque ulla compen-
 satione habuit et hoc in humanitate quam pas-
 sus fuit malorum Absque ergo detrimento suo
 omnino erit iste modus redemptionis gene-
 ris humani. Non enim patitur detrimentum
 quod dat numerum et accipit centum marcas. quia
 ergo miseria humana hoc requirebat ut dixi-
 mus. et nullum ei ex hoc detrimentum immi-
 nebat. Necessse fuit ut hoc modo redemptionis
 faceret. **A**mplius. primi homines heredita-
 tes et ne beatitudinis et peccato illo primo amise-
 runt et suis posteris abstulerunt. Quia enim
 se deo abstulerant merito se illis abstulit
 deus. et quod se morti id est dyabolo ad per-
 petuam seruitutem obligauerunt cum iactura
 ipsius et sue seruitutis perpetue. merito deus
 quasi obligata detinebat. quantum ad eos
 celestem hereditatem donec se et seruicia sua
 deo restituerent et de condigno placerent
 Duo ergo necessaria fuerunt ad hoc ut ce-
 lestis eis restitueret hereditas. Si se deo
 restituere non potuerunt per se. quia peccando con-
 tinue infirmiores dyabulo quod subiectio-
 nes fiebant. Sed nec in eis aut in tota po-
 steritate in quantum erat posteritas inueni-
 ri poterat placator dei cum oes et nascerentur
 peccatores. et propria voluntate efficerentur
 magis peruariatores. Ereptio autem de potestate
 dyaboli non potuit fieri nisi per gratiam
 sicut et adeptio potestatis eius in eos non est
 facta nisi per culpam. Necessse ergo fuit ut per
 gratiam iustificarentur quod re et subiecto nihil
 aliud est iustificatio nisi quedam in ius dei et
 fuitur de seruitute peccati translatio. Non
 poterat ergo redire ad deum nisi per gratiam
 qua iustificarentur. Sanctificati autem et iusti-
 ficati adhuc obligati hereditati rei erant
 cum nihil adhuc soluisset de suo in eo enim
 quod erepti sunt gratuito dei dono non ipsi
 se absoluerunt. Sed maiora munera recipi-
 endo se potius obligauerunt. Adhuc ergo
 quantum ad eos remansit obligata hereditas
 remansit autem obligata per ipsos et per iactura

sue seruitutis perpetua quam deo quantum in
 eis erat fecerant. quod quod ipse gratia sua eos
 recuperauerat non eis erat computatum ad ab-
 solutionem suam. Sed deo ad habundantem
 misericordiam. Adhuc ergo restat quantum ad
 eos saluandum debitum obligate hereditatis
 aut pretium ab alienato. Adhuc restat offe-
 rendum obsequium placationis. Adhuc de-
 erat placator ut diximus qui aliunde quatenus
 erat quod ex genere humano. cum genus
 humanum nec per iam accepti beneficium ad
 gratiam sola sufficeret actione et ad obsequium
 iam debito continuam exhibitionem. **O**portuit ergo deum sibi prouidere victimam
 holocausti. Sicut dicit Abraham. xxij. Genesim.
 et nouam victimam alias non debitam nouum
 quod pretium ad redemptionem celestis heredi-
 tatis. et quod non alias deberet ut sepe iam
 diximus. Hec autem omnia ita diximus ne cui
 videatur ut penitentes primi ad dei gratiam
 redeuntes. non ideo credant quod ex necessi-
 tate et tamquam ex illo debito reddat eis aut ali-
 enata vel obligata hereditas. quoniam dimo-
 dum si quis iuste per delicto suo amisit ca-
 strum ipsam quam grana domini ad quam re-
 stituit tanta esse possit que castrum restitui fa-
 ciat. Sicut ergo inter gratiam restitutam et ca-
 stri restitutionem necesse est. Aut gratie magni-
 tudinem aut noua obsequia supradicta. sic
 et ex hac parte verum est. quod penitentibus ce-
 lestis hereditas redditur diuine gratie magni-
 tudine. Nonnunquam tamen longis et la-
 boriosis obsequiis illa redditur post gratiam
 ante adeptam. Nos autem hic non attendimus
 nisi inquirere quid iuris sit de exigentia meri-
 torum humani generis ut ad deum redeat et
 celestem hereditatem merito peccatorum amissam
 recipiat. **A**mplius. qualiter melius per iusti-
 ciam et misericordiam suam prouidere potuit de-
 generi humano de eis que pertinet ad sancti-
 ficationem et salutem nisi dando eis sacer-
 dotem cuius esset perbenis et assidua inter-
 pellatio et necessaria ex merito exauditione
 non potuit autem esse necessaria pro toto ge-
 nere humano ex meritis exauditione. nisi
 merita interpellationis sufficerent. cum necesse
 haberent ut ad opus aliorum ultra sufficien-
 tia propriam habundaret. **A**mplius. fulcien-
 da fuit humana diffidentia ne infirmitate
 propria in desperationem rueret et engenda
 fuit spe fortissima ut oia de dei amore et bo-
 nitate presumeret. sequi obtenturam consideret
 que necessaria essent ad obtinendam eternam
 felicitatem. Tale quid ergo faciendum ei fuit

post q̄ nulla ei restaret dubitatio de facie
dis. hoc autē solū erat mortis p nobis su-
scriptio: hac em̄ exhibita de ceteris benefi-
cijs non poterat genus hūanū vlla diffi-
dētia hesitare. Sicut dī apls in. iij. ad
Ro. Qui p̄prio filio suo nō peperit sed
p nobis oib⁹ tradidit illū. quōd non etiā
nob̄ cū illo oīa donauit. Ideo sī dixim⁹
quia erigi oportuit gen⁹ humanū spe for-
tissima in deū. ne p magnitudine negocij
et multitudine infirmitatū sue et hesitans
diffidētia et grauiter et multitudine peccatōz
terref deliqueret desperatū Contra terro-
res ergo molestiarū et difficultatū erigen-
dus fuit spe et cordis magnificētia. et p̄tra
illecebras retrahendū p̄cupiscentiarū tra-
hendus fuit sursum amore fortissimo ali-
gatus deo. p̄pter qd̄ et se illi deus p̄mum
amore nimio colligauit et hoc ē quod le-
git̄ Osee. ij. In funiculis adā trabazeos i
vinculis charit̄. Tertū est autē q̄ nec for-
tius vinculat in baratū diffidētie. Dū diffi-
cultates et obstacula. dum infirmitatē suā
per tantū fulcimentū sustinet. Amp.
si omniū recte phantū; vna ē indubitata
fina hominē esse deificandū et hāc esse glo-
riam ad quā rectitudine vite veniū. Quid
mirum ē deum factū esse hominē p̄cipa-
tione humane nature. vt homo etiā fieret
deus congruēti sibi p̄ticipatione deitatis
Sic em̄ longe ē hūana natura a sublimi-
tate deitatis vt deitas ab hūilitate hūani-
tatis nec difficilior putari d̄z descensio ad
hanc quā ascensio illius ad illā. Si quis
dixerit q̄ non potuit fieri tā longe ab in-
uicem distātia naturāz tāta ap̄ p̄matio
iam de diuine potētie liminibus. et de ca-
mensurāda quā p̄stat esse immētas ad di-
sp̄tandū nos p̄trabit. in quo nō est du-
bium q̄ tutius ē ample magnificēq̄ sen-
tire de diuina potētia. quā eam limitare
nostri intellectus angustijs. Ita enim an-
guste sentire de illa nō facit quēq̄ nisi p̄
p̄m intellectus angustia. Suasum autē d̄z
esse omniū intelligentiū q̄ diuina poten-
tia mēsurā ei capacitatē p̄scripsit. et limites
vt de dei opib⁹ nō capiat nisi q̄ntus dat

ei capere. Sibi autē non hoc deī imposuit
vt non opetur ip̄e nisi q̄ intellect⁹ noster
capiat. Sic dī salomō in. viij. Ecclesiastes
Intellexi qd̄ opm̄ dei nullā posset homo
inuenire rationē. Si qd̄ dixerit q̄ nō de-
cuit maiestatis illi⁹ celsitudinē ad infima
nra descendere tanq̄ indigna suscipere p̄-
fecto non videt q̄ntum bonitatē blasphe-
mat. Nihil em̄ adeo de cet diuinā bonita-
tem vt amor et miscōia. amare et misereri
Isti cū sint p̄mi et maximi bonitatē fluxus
vbiq̄ amor em̄ nihil aliud ē quā amantē
et amantē vnio quedā. potissimū autem in
bonis. Miscōia autē vnio est miseretis et
miserati. et hoc in malis illis sicut sonat
ip̄m fontem miscōia. Est em̄ miscōia mi-
seria cordis de alieno malo. Sic et bene-
uolentia siue amor ē quedā alieni boni si-
bi vendicatio. Ip̄a ergo dei bonitas istō
coegit vt et se et sua oīa nobis p̄ amore lar-
giretur. et vt mala nra sibi assumeret per
miscōiam. Necessario fecit hoc em̄ est p̄-
p̄rium bonitatē vt ad sui fructiōē alios
afforiet et se malis eoz porradis atq̄ do-
lendis omnino exponat. Manifestū
ergo est ex hīs q̄ ergo q̄ hanc societatem
dei et hominū negant id qd̄ potissimū h̄z
non solū diuinitatē Sed etiā quectiq̄ de
illa negarēt. verissima em̄ ratio bonitatis
est q̄ ip̄a est virtus associatiua aliorū ad
percipiendū bona sua. Sui autē ad p̄cipiē-
da aliorū mala. qui ergo negāt rationem
diuine bonitatis de deo. negant necario
et bonitatē de illo. Aggregantes ergo ex
oib⁹ antedictis et colligētes vnā ratio-
nationē dicim⁹ q̄ p̄mum p̄m. q̄ in oib⁹
tantam medicinā et q̄ iniuria tantā satis-
factionē q̄ tāta supbia tantā humiliatio-
nem. et q̄ tanta inobediētia tantā obedi-
tionē regsiuit etiā tantam et totius hūani
generis causā tm̄ paternū tantāq̄ tāq̄ mul-
tipler peccatōz vniuersitas tān sacrificij expi-
ationē. tanta et totius hūani generis iniq̄-
tas tantam in prono suo iusticiam. cui et
ei⁹ merito debere remissio. et insup oīm
pro quibus staret glorificatio. tanta toti⁹
generis hūani pollutio. tanta sacrificij dote
suo scitātē. Deinde tm̄ hōc inuētm̄ suspē-
dium regrebat. et tanta dei bonitas cui⁹
non ē mēsurā. tanta regrebat societas cō-
munionē vt de bonis suis nullū incōica-
tum reueneret. et de maloz suoz nullū in-
sueptū relinq̄ret Ip̄a etiam diuine boni-
tatis immētas pro ip̄a fontis abyssi co-

Lucus est ample magnificēq̄ sentire de diuina potētia et limitare nō intellectus angustijs

Cur deus homo.

Prostatate flux? hñe debuit vsq; ad ultimū
et supremū vt ea essent opera miscōie ab
ipā vltra que ⁊ supra q̄ quo se extenderet
nō hñeret. Et hoc indubitāter fuit sui ipius
largitio. q̄ nihil hñz mitius in bonis vt cō-
ferat ⁊. mortū p inimico susceptio q̄ nihil
inimici maius habet in malis qd̄q; fides
et etiā amicitia q̄s sibi exhibere iubet a su-
is pūmo ⁊ maxime eis exhibēda fuerunt
ab illo ⁊ q̄ ius hereditatē possidēdi gen⁹
humannū regrebat ⁊ on⁹ heres ipse por-
taret ⁊ debiti quo obligati erat ipse exol-
ueret tui oneri portādo nulla creaturati
potuit sufficere neq; p̄ciūz. toti⁹ humani
generis vlla creaturaz potuit sufficienter
exoluere. Hec ē summa rationū q̄s iaz p̄-
missim⁹. Añc vero moraliter id ē per ipos
hominū mores et etiā ad mox informati-
onem hanc fidē nostre redēptiōis inueni-
re tentabimus.

Primū igr illud dicim⁹ q̄ neces-
sariū fuit cultū diuinū ⁊ eē ⁊ insti-
tū. in quo et eēt deo digna vene-
ratio et cultoz sanctificatio. Vera em̄ reli-
gio est q̄ ⁊ deo digna veneratio impēdit
et cultozib⁹ cōgrua sanctificatio. Et p̄pt
hoc necesse fuit legē esse ⁊ sacerdotiū ⁊ le-
gillatoz ⁊ sacerdotē. Sacerdotiū em̄ vt ei⁹
q̄ deseruit sc̄z diuine veneaatiōi ⁊ hñe
ne sanctificatiōi. lex vō vtrūq; docet ⁊ p̄ci-
pit. Manifestū est studiose intēdenti-
bus q̄ nulla pura creatura tāto sacrificio
digna eē potuit. Nulla creatura tot milia
aiāz creatura sufficit. Unaq; em̄ sat oc-
cupata erat i p̄p̄is vt supra dixim⁹. Curā
igr totius vniuersalis eccl̄e ⁊ toti⁹ hñane
sanctificatiōis sacerdotiū purā creaturā hñe
non decuit. Quis ei tantā curā non expa-
uesceret. S; neq; pura creatura qd̄ offer-
ret p tot milib⁹ recōciliadis sanctificadis
glouificadis hñe potuit qd̄ offerret inq̄. ⁊
sua ipā acceptabilitate sp̄daret salutis.
Tm̄ igr eē oportuit in seipso sacrificiū qd̄
p oib⁹ offerendū erat vt spem obtinē-
di tria que dixim⁹ daret eis p qbus offer-
retur. Et p̄pter hoc necesse fuit vt eēt om-
nino ⁊ alias indebitū et in seipso tm̄ deo
tā acceptū vt ex eius oblatiōe tria ista me-
rito sperent. qd̄ si pura creatura eēt non
solum nō esset debiti. S; etiā in infini-
tum min⁹ eo cuius impetratio q̄rebat p
illud. et p̄pter hoc spem abrogaret oib⁹
et diffidentia incuteret sui. quēdā modū si
bos aut hircus pro toto hñano genere of-

ferretur ridēda eēt spes hñani generi in
hoc sacrificio. Manifestū igr q̄ deus
solus potuit et tantā eccl̄iam regere. Et q̄
nō decuit vt in ea sacerdos institueret ni-
si homo. nō enim potuit habere qd̄ offer-
ret in seipso de⁹ nec offerre sufficiebat hō.

Amp. duo nccāia erāt in mediatore
sc̄z vt deo eēt minister fidelissim⁹ ⁊ mise-
rie generi hñani p̄paciētiissim⁹. S; nec
deo fidelior ipso eius filio ex cogitari po-
tuit. Nec hoib⁹ p̄paciēti⁹. Et hoc ē qd̄
d̄t Job. xiiij. Si fuerit p eo angelus lo-
quēs vnus de similib⁹ inueni in quo ei p̄-
picier. Et apl̄s ad hebre. iiii. Nō habem⁹
pontificē q̄ non possit p̄pati infirmitatib⁹
nostris.

Amp. si inter deū ⁊ hominēz
sup pace reformāda oportuit inueniri me-
diatoz. optuit vt eq̄litter p̄tinerent ad vtrā
q̄ partē. Hec autē erat eq̄litas filiatio sc̄z
ad deum ⁊ ad hominē fraternitas q̄ p̄ci-
mus ē gradus p̄sanguineitatis vtrūq; p̄-
pter officiū mediatiōis vt esset partib⁹ in-
suspectus. ⁊ p̄pt hoc arbitrandi officiū
nccē fuit vt arbit̄er p̄tatem haberet in am-
bobus. Et hoc ē de quo p̄querēbas Job
ix. Non ē qvtrūq; valeat argueret p̄dere
manū suam in ambobus. Istud autē esse
non potuit nisi mediator et arbit̄er deus
eēt ⁊ homo. Indeo autē p̄tates habere nō
potuit.

Amp. mulier fornicatiōis oīno p̄dita ad ca-
stitatez nulla via meli⁹ reduci poterat q̄s
per m̄rimoniū. Est em̄ matrim̄oniū reme-
diū fornicatiōis ⁊ sicut carnale m̄rimo-
nium remediū cōtra fornicatiōis carnalē.
Ita spūale p̄tra spūale. Nec dubitat dei
fili⁹ sp̄sūsus eē vniuersūq; aīe hñane cui
soli adherere d̄z et p̄pter patrē et matz
et ad illū naturāl̄ est p̄uersio eius. Sicut
autē matrim̄oniū carnale p̄sumat in copu-
la carnis ad carnē. Sic m̄rimoniū natu-
rale per copulā naturāz fuit consumādū
vniōez dico nature ad naturā. Sicut illō
vniōē carnis ad carnē Alioq; relinq̄re-
tur naturale m̄rimoniū incōsumatū. Quā-
tum ad corpus q̄ntumcūq; de⁹ ⁊ aīa sp̄-
ritualiter p̄siderarent. Quāit aīa hñana
deum sponsum habeat inde manifestum
ē q̄ vis aīa rōnalis ipā sponsam hñ natu-
raliter veritatē ⁊ ad illā ē naturāl̄ p̄uersio
eius. Un̄ naturāl̄ eius amplex⁹ ⁊ copulā
q̄rit vt inde generet sobolē cōgnitiōis et
sc̄iaz. qd̄ est optimū viliōis aut viliōis
vnius que sit lūa dissimila omniū. Eodem

modo se hz de bonitate seu suauitate ad
vim cupiscibilem gloria seu magnificentia
ad vim irascibilem. Hec igitur veritas que spō
sa est hūani intellectus aut ē deus aut nō
si non est deus igr manifestū est q̄ deus
non est vir eius. nec intellectui hūano licz
soli diuine veritatē adberere. et eam solā
amplecti q̄ eēt ei dimittere spōsum p̄pri
um z adberere adultero hoc autē manife
stum falsū. Restat igr vt deus sit spōsus
naturalis aīe humane fm se totū z p̄pter
hoc totius humane nature totiusq̄ hūa
ni generis fm potissimā eius partē. et per
sequens etiā fm hoc qd est forma corpis
z corpus aliquid ipius est. Necesse igitur
fuit m̄rimonium hūmōi naturali copula
consumari. Et hoc ē matrimoniu de quo
sonant oīa vba sicut Osee p̄mo et. ij. Nō
vero inter viri z vxorē communia sunt oīa
Necesse fuit celestē spōsum comūtare de
bitis totius hūani generis. Quia ergo one
ratus debito mortis eterne. z obligatū ge
nus humanū in vxorē accepit necessario
onus ipm z debitū mortis eterne p parte
eius plone soluendū incubuit ipm hō hu
mano generi quasi hūmōi debiti supple
mentū. Et hoc est qd legis p̄mo ad Col. l.
Adimplebo in q̄t ap̄ls ea que desunt pas
sionum xpi in carne mea p corpore eius
qd est ecclesia. Et ad hāc rationē pertinet
q̄ z lis z bellū vxoris viro incubere debz
Uiroz enim elites z bella agere. Mulie
res hō nec ad ligandū admittūt. cū vi
ros hēant z ad bella s̄ inepte. Causā igr
hūani generis z bellū agere rōnē m̄rimo
nii deo incubuit. Et si genus humanū di
ceret viduatū. qd de dei miscōia dignis
cogitari pōt quā causas viduaz z pupillo
rum defendere. p̄pter qd dāuid patrē or
phanorū illū vocat. Et ipemet de se dicit
ysaie. xliij. Ego sum q loquor iusticiā tān
q̄ aduocatus subaudi z p̄pugnator sum
ad saluandū ecce bellandū officiū. Siue
ergo vxorē dicam vniuersalē ecclesiaz de
iusticiā p̄tinuit ad eum causa ei⁹ siue bel
la siue lites agende eēt. Siue viduam
dicamus de miscōia ad ipsum p̄tinuit. q̄
et in doibz similis miscōia nōnunq̄ in
uenta. Didit sicut in milite qui vocat ad
hoc miles agne⁹ qui p nobili vidua et ex
heredata singulare certamen contra gy
gantem quēdam didit subijisse. Nō quidē
siue sit hystoria seu fabula mirabiliter cō
gruit huic factō Quis em digni⁹ miles in

nocentia scz z puritate cādisim⁹ congruē
tius q̄ dei filius miles ad dimicandum
in hūanitate p nobis fact⁹ accipi potest
que vidua nobilis z ex heredata elegat⁹
accipi potest q̄ vniuersalis ecclesia velud
a gygante dyabulo furide ex hereditate
celesti eiecta. **A**mp. deducit causa hu
mani generis in iudiciū coram deo patre
omniū. an non in expensis eius debet ei
providere d̄s iudex p̄pugnatorē si op⁹
fuerit aduocatū Hoc em etiam legum hu
manaz statuit equitas vt indigētibz pa
trocinio expēsis suis provideat de patro
no. z reuera de expēsis humani generis
datus est aduocatus. z p̄pugnator de
iusticiā hūana natura datū est d̄no scu
tum carnis z animay velut framea. z hoc
est quod ip̄e quondā clamabat ad ip̄z ap
prehendē arma z scutū in quibus pro me
dimices et decertes. de suo etiā ipius hu
mane nature prouisus ē eidem interpella
tionis sacrificiū qd offerret seip̄z enim in
q̄ntum homo erat obtulit de eadē etiam
solarū si dicere phas ē sue patrocinatiōis
eidē. et quotidie soluitur in eis q̄s q̄tidie
dat ei deus pater ipm enim regnū eccle
sie merces eius est. Sicut legitur ysa. liij.
Pro eo inq̄t deus de⁹ q̄ tradidit in mor
tem animā suā disperdā ei plurimas et
iusticia sua iustificabit multos. Hoc igr
modo et aduocat⁹ in expēsis suis huma
no generi prouisus ē et dei filius. z hoc ē
beneficiū iuris qd nulli reo negari potest
Amp. lites z bella magnatū p matri
moniu firmitus pacificari consueuerūt
Nulliq̄ sedus firmitus cogitari potest q̄
matrimoniu. Nulla etiā via pacis ad pa
cificandū eque cōueniens et efficax. Ipsa
em facit vtriusq̄ partis eē et vtranz ob
tinere qd in lite deducitur. Et hoc est qd
cōmunes sunt partiū heredes per matri
moniu et vnū sunt ipo quos vnū matri
moniu vnde quod habet vxor habet et
vir z econuerso. quod autē habet vir ha
bet genus eius in eo. Sic ē et in vxore qd
ipsa habet habet z genus eius. Recte igr
tur dixim⁹ quia partes discordātes p ma
trimoniū inuicem cōtractum obtinent in
tegre quod inter eas in lite deducit. Per
ipsum ergo vtriusq̄ partiū ad votum satis
fit ipsum igr matrimoniu via est conue
nientissima ad pacificandū discordes.
Amp. firmissimū sedus ipsum eligere
oportuit ne ruptura sat firmi federis. ne

Eur deus homo.

Dicā vnā renouationē Sed infinitas for-
san induceret p̄ matrimoniu ergo decuit
sapientissimū deū pacem inter se et ho-
mines reformare. **A**mp. magnates dñi
sedus adinuicem inierint consueuerūt et
gmoꝝ suorum insignia cōmunicaret ve-
stium formis et coloribus seinuicē confor-
mare. Ip̄m ergo sedū initum requirebat
vt deus et vestem sibi nostre mortalitatis
assumeret et nos immortalitate sua et glo-
ria vestiremur. **A**mp. et pax et matrimo-
nium cōsueuit osculo conformari. Si
igitur pax reformanda erat inter deum et
hominē decens erat vt osculo partium fir-
maretur. **N**ecessē igit erat vt os suū de-
pater homini porrigeret atq; cōiungeret
que porrectio non fuit nisi filij eius incar-
nem missio. Os enī dei patris filius est. et
si quis bene consideret oris ad humanā
naturā coniunctio non fuit nisi eiusdē hu-
mane nature osculatio. q̄propter filij in-
carnatio nihil fuit nisi hūane nature oscu-
latio. et hoc est qd̄ ip̄a petebat in p̄ncipio.
Lanl̄ dicēs. Osculet me osculo oris sui
Confirmatio igitur pacis et matrimonij
petebat sub noīe osculi. Egrū etiam erat
genus humanū quod ad medicum etiā
accedere nō valebat. Decuit igitur vt ip̄e
medicus visitaret. Sine medicina aut̄ et
cathaplasmate ad egrum accederet si sine
humanitate veniret. q̄ ne frig⁹ ab amo-
re debito nec cōfidentia a debita spe alio
medicamento adeo pueniēter sanari po-
terant. **A**mp. inclinare debuit se quia
iacentem vdebat erigere. Deum igit vo-
lentem genus humanū quod infirmitatē
p̄sum iacebat erigere optuit ab alto dei
tatis vlt̄ ad infimū humanitatis descen-
dere. **A**mp. d̄cebat misericordissimū
deum hominē de lacu miserie et de luto fe-
tis extrahere. Decebat enī igitur dexteram
ei porrigere. Sicut dicit iob. iij. xliij. Ope-
ri manū tuarū porriges de xtra Sup-
nacia autē esset dextere porrectio nisi ta-
ta fieret eius ad eū quo extrahend⁹ erat
alligatio vt pondere eius rumpi aut solui
non potest. Pondus aut̄ generis huma-
ni non erat nisi pena et culpa adeo igitur
tenere se oportuit dexteram dei patris ge-
neri humano vt adherentia eius ad id
atq; ligatio nec pena nec culpa rumpi aut
solui posset. Quare igitur ligationē gra-
tie iam prius soluerat culpa. necē fuit ma-
iorem eē ligationem quā gratie ergo pl⁹

facere q̄ faceret ligatio gratie in ligando
Sed gratia facit ea que ligat vnum gra-
tie. Ligatio ergo ista de q̄ loquimur plus
vnu fecit q̄ vnu gr̄e igitur fecit ligatio illa de
xtera dei patris et hūanū gen⁹ vnu nature
Amp. nō potuit dextera dei patris hominem
de lacu miserie extrahere nisi ip̄m apphe-
deret apphēsiōe fortiori q̄ est apphēsiō
gr̄e. Illa ei iaz rupta erat cū eēt hō nullū
pōderē tam pene q̄ culpe. Optuit igit vt
eēt fortior apphēsiō scōa vel vnio q̄
esset vnio gratie. **N**ecessē igitur erat vt es-
set vnig nature. De hac apphēsiōe.
Ad hebreos p̄mo. **A**usq; angelos appre-
hendit. Sed semen abrahe apprehendit
Ad hoc facit et illud quod tam crebri est
in p̄phetis apprehendit matū eorum vt
educeret eos d̄ terra egypti. Et reuera for-
tis fuit ista apphēsiō que brachio dei
trahentis p̄e magnitudine ponderis ge-
neris humani quo trahabatur rupto fir-
ma permansit. Ruptum fuit brachium il-
lud in die sancto parascene. Et vt vulgo
dicitur in duo frustra volauit. Alterū scilicet
cet anime alterum corpis que ab inuicē
in illa p̄ciosa morte separata sunt vnio-
ne duarū naturarū diuine scilicet hūa-
ne et inuicem illesa manente. Ex que ap-
paret quanta oportuit esse vnionē duarū
naturarū adinuicem. quā nec mors que
vnionem corporis et anime separauit rū-
pere nequiret. fortior igitur fuit illa ligati-
one que morti cessit quā illa non solum in-
uicta. Sed etiā illesa separauit. Apparet
etiam hoc ex hoc q̄ntum esset pondus hu-
mani generis pro quo trahendo dei bra-
chium rumpi oportuit. **H**ic est funiculus
ille triplex qui difficile rumpitur. De quo
in. iij. ecclesiastes. Funiculum illum tri-
plexem brachium suū fecit de⁹ pater. tres
in eo naturas. vnam deitatis. alterā ani-
me. terciā corporis. quasi tres cordellos
in eo colligans vt eo genus humanū ad
se traheret. quē licet difficile tamen rupt⁹
est. **H**anc rupturam fecit nostre extractio-
nis difficultas. difficultatem tō pene siml̄
et culpe ponderositas. **A**mpli⁹. chaos
magnum peccati inter deum et hominē fir-
matum erat. Pontes igitur et viam neces-
se fuit interponi per quem homo a seipo
transire posset ad deum. qui ponderosis
tante multitudinis transire portare sus-
tineret et adeo longum qui vtrāq; ripā
cōiungeret et vterq; firmiter se teneret. **A**l

ma ripa erat humanitas. altera deitas. Pontes igitur inter istas duas ripas medium oportuit uterque ripe et unitus esse atque continuus. quod est deum et hominem dicere. et hoc videtur sonare illud Sapi. viij. Attingit sapientia a fine usque ad finem fortiter quasi ripa ad ripam et iste pons sub pondere tante multitudinis fractus est et fractus mansit per triduum per quam eius fracturam in chaos infidelitatis multi prolapsi sunt. **A**mplius. per dei sapientiam dyabulo qui concluderat omnia sub peccato concludendum fuit conclusionem confusione perpetue. Et fuit sylogizanda maior extremitas scilicet deitas de minore scilicet de homine. Et non tam inferenda vita argumento huiusmodi quam etiam conferenda. Non enim solummodo inferenda erat neganti vel dubitanti homini deitas. Sed etiam conferendo eodem modo quo illum eam recipere fas fuit. Medium ergo terminum huius syllogismi. Sic oportuit inter. in duas extremitates esse. et ut maior de illo predicaretur. et ipse de minore quod est dicere quod ipse est deus et quidam homo est ipse. Per hoc medium deitas huiusmodi non tam illata est quam etiam collata et conclusum est mori atque dyabulo.

Ampl. decorus divine similitudinis in ipsa dei ymagine que est homo Iesus atque dei formatus per peccatum eiusdem sigilli impressione reformatus fuit. quod admodum videmus. Sed preterea impressione reformatus fuit quod admodum videmus in ymagine cerea. Cuius si decorus et figura lesa fuerit fortius quam prius fuerit impressionem sigilli requirit. fortius igitur impingenda erat dei ymago que utique filius est quam fuerit impressio naturalis aut gratie. Hoc autem non potest cogitari nisi unio unienda igitur fuit unienda et decoranda homini. Et hec causa quare potius unitus est nature filius qui est ymago dei invisibilis. Sicut legis ad col. primo. Splendorque et figura eius. heb. primo. **A**mpl. liber et novum testamentum non alio incauto scribi oportuit quam unigeniti sanguine. Scriptura enim et liber nihil aliud est quam designatio certa. Sed ut iam sepe diximus et manifestum est in se illo alio signo sufficienter signari potuit dei dilectio in nos quanta et qualis esset nisi morte seu effusione sanguinis pro nobis. **M**anifestum est igitur quod nec aliter nec alio modo scribi potuit liber gra-

tie. Igitur ipsa mors unigeniti. et ipse calix dominice passionis novum testamentum sicut scriptura dicit. Quia igitur testamentum erat scribendum quo heredes fierent et sedes similiter amoris. et pacis inter nos et deus iniri nec alio incauto scribi. Hoc est ad certum et liquidum designari oportuit nisi isto ut diximus. ergo non aliter scribi potuit Scribendum autem fuit de necessitate quia omne testamentum et sedes scribitur. Effundendus igitur fuit sanguis ille preciosissimus et mors subeunda.

Ampl. si vite corporali dei bonitas omnium viventium a deo large providit de esca et nutrimento igitur multo amplius vite spirituali vita autem spiritualis amor est aut secundum totum. aut secundum sui potissimum. providere igitur debuit divina bonitas nutrimentum amoris quo diligi valebat a nobis. nutrimentum autem amoris non est nisi beneficium et amor correlativus. Igitur de his duobus oportuit divinam bonitatem providere amoris nostro. Sed ut sepe diximus nec alio beneficio sustentari potuit et nutrir. nec alio amore accedenti nostra regrebat infirmitas. Hec autem ratio melius aptat eucharistie sacramentum quod est spirituale nutrimentum charitatis.

Quia filius incarnatus est et non pater. **U**nc autem quare et qualiter ad hoc venit filius et potius quam pater aut spiritus sanctus ostendamus. Dicimus igitur quia indubitater pro ipso patre sufficiebat verbum eius. Et ut ita dicamus ymago ipsi. Et quod de hereditate ipsius filii agebas. Ad illam enim vocabamur vocatio facta per ipsum ipso iure magis rata et effecta.

Ampl. ipsum verbum et loquentis sensus hinc loquentem id est patrem et loquentis affectum seu gratiam seu amorem qui intelligit spiritus sanctus clarissime designat. **I**gitur et se ipsum sua presentia et patrem sua significatione et spiritus sancti simul tamque designato: manifestus. et nuncius ostendit et indicat. merito igitur per ipsum venit ipsum verbum seu filius. **A**mpl. si spiritus sanctus venisset qui utique deus est et non heres. duabus de causis minus quam filius ad hoc conveniens esset. Primum quia spiritus sanctus in se ipso est donum Amor enim donum et donabilis necario est. nec est evidenter necessitudinis sue pertinet ad ipsum donantem. Donum enim et donans nihil cognationis nihil alterius at tinentie evidenter habere videtur adiunctum.

rem. Sed neq; amor euidenter videtur ee inter donum et donante. Inter patre at et filium euidenter amor et vnicuique indubita tus. qui enim audit patrem noiri vel fi lium statim amore alteri in alteri intel ligit ex psequenti. Non autem qui audit no minant donante et donu. minus igitur fecisse p genere humano videri posset de pater. Si spiritus sanctu misisset in morte tradidisset qua fecerit filium mittendo et in mortem tradedo. Non q; min diligit spiritum sanctu qua filium. Sed q; non ita euidenter et suasa sit generi humano di lectio eius in donu suum vt in filium vni genitum. Secido quia reuera si spiritus sanctus est auctor et dominus omnium. Tas men heres non est omnium sicut filius De hereditate aut filij p munita alijs non fuit agendum nisi eo presente. Ita etiam vt euidenter esset et certa ratiobio. Ratiobi tio autem non fit nisi p verbum quo consen sus expmitur. Igitur vel ipm verbum pn cipaliter adesse oportebat vel aliud ver bum quo consensus expimeretur et rati bitio. Spiritus igr sanctus sine vbo aut verbo verbi no ex omnib; modis suffici enter negociu nostre redeptionis perage ret via igitur copendiu fuit aduentus filij Ipe em solus sufficebat pro tribus. Suf ficebat em pro se ei p sentia sufficebat p patre. quia eius verbum sigillu et ymago erat. Sufficebat pro spū sancto cuius au ctor et largitor erat a quo missus esse non dubitari poterat. Non em poterat dubi tari de consensu spū sancti. cum ex amo re nimio et solo morte nostra suscipet dei filius. Amor aut quo et se inuice tres illi di ligunt et spū sanctus est. Dari em nobis pro nobis in morte nisi ex amore non po terat. Omne eni datum aut amoris erit aut ex amore est.

Ed querūt heretici sarraceni et in dei. Ecce mortuus est dei filius vt dicit vos xpiani condigne igitur satisfactū est pro peccato totius mudi et p peccato originali. Ipe enim ppiciatio est pro totius mundi peccatū vt dicit hier. Debet igitur cessare tanta satisfactio ne p scita et originalis dānatio et tota present vite miseria. Ita em scripsit apls in primo ephe. quia in ea habem; redeptione pec cator. Et q; in ea pposuit omnia in stan tare q; in celis et que in terra sunt. Et scdo

iteru ad Ephē. Coniunxit nos in xpō cui gra saluati est et presucitanit et p se de re fecit in celestib; vbi ista sal ista pecca torum remissio iste confessus in celesti bus. Ista expoliatio principatū et pote statum deletio cirographi nostre dānati onis. Si em cessat culpa ipius. Cur non et pena quia cessante causa cessare effectus debet. Si autem non cessat culpa nec pena que igitur vtilitas mortis eius. In quo sci endum q; quē admodum nō transiit ade dānatio nisi per generationē incarnaliter ex eo generatos Sic non trāsiit christi gra tia et peccatorū remissio nisi per regenera tionem spiritualiter per ipm regeneratos Sicut ergo delictū ade non nocet nisi su is in eo q; sui sunt. Sic nec gratia christi prodest nisi suis in eo q; sui sunt. Sui aut scilicet ade eius posteri sunt inqntum ab eo carnem cōtrahunt. Sic sui sunt christi ipi fideles inqntum ab eo spiritū accipi unt. Et sicut ante carnalē generationē no cere non potuit dānatio originalis nec etiam ee. Sic nec ante spūalem regenera tionem locū habet xpi redemptio eo q; ef fectus causam suā precedere nō debent. Nec debet ergo cessare originalis dāna tio in eis q; nascuntur ex ead; donec in xpō renati sint. Sed etiā in regnatis cur rema net ista penalitas q; runt mortis q; dāna tio mortis. Rndemus q; non remanet in eis vt pena et retributio. Sed magi vt cu stodia. Si em tanta amaritudinē respō non arce nos nec abrupit ab amore vite istius. qd ee si nihil haberet vita ista nisi suauitatē. si modicu qd bz suauitatē ad o absorbet nos et adeo nos auertit ac sepa rat a veri bonis. qnto ampli pncipiosa ee nobis ipa suauitatē plenitudo. remāsit er go in custodia i remeoziale diuine vindic te ad incutiendū nobis amorē diuine iu sticie Quē admodū p offensū filio et post reconciliationē parte pene ei reseruat ad custodia et metū vindicte vt quem luxuri are fec affluētia paupras custodiat. et me tus deprexerite vindicte memoria. Non igitur detinet ipsum in pauprate vt affli gat et pro meritis delictorū ei retribuatur. Sed potius vt illū conseruet sic facit pat misērti electis suis. q; si cui videatur q; ad statū ade reducēdū fuit gen; hūanū p; exhibitā satisfactiōz. attēdat q; adam cecidit et in illa felicitate quē modū in aq; dulci caro recēs posita pputruit. sic et p m;

angelus quod ergo non erant meliores futuri
boies in isto statu quam fuit ipse adam. nec
melius visum erat statu felicitatis illius. nec
verisimile est illos melius fuisse viros. pro
culdubio cecidissent quemadmodum adam.
Quapropter incubere per hanc viam poterat
deo iterum aliud opus redemptionis nostre.
et ita current res fortasse in infinitum quam es-
dem ratione post singulas redemptiones opte-
ret non in illi statu reduci. et post singulas
similiter reductiones immineret fortis idem
casus. Elegit igitur deus viam nostre redemptionis
sufficientem quam nullo casu opteret denuo
iterari. Quia autem querunt ubi est passus iste
incelestibus. Respondemus quia magna pars
ecclesie gaudet in celestibus et quidem per par-
tes non cessat illuc ascendere. Et hoc est quod vi-
dit apostolus. v. Ad hebreos factus est omnibus ob-
spantiis sibi causa salutis eterne. Quorum
enim tantum exiit et votus. et transiit supra
se assumpsit et debita et expensas et expensis
suis non illorum illi militet et seruiat.

Nunc vero exponamus illud quod ipse
dicit Jo. xii. Nunc iudicium est mundi.
Nunc princeps huius mundi eicie-
tur foras in gram. quo iudicio obtinuit
pro diaboli. Dicimus ergo quia iusticia dei
hoc efficere debuit ut ab eo pateretur dy-
abolus quod illi iniuste intulerat scilicet ut ab eo
ligaretur quem iniuste ligauerat seu ligari per-
crauerat. Ab eo eiecitur de mundo quem
ipse et spiritualiter et corporaliter iniuste eieci-
rat de cordibus enim iudeorum et spiritualiter et per
infidelitatem illum eiecerat et de mundo tan-
dem per mortem illum eiecit. Quia igitur nihil
equius dei iudicio fieri potuit quam ut quod dy-
abolus dei filio iniquistissime intulerat hoc
ab eodem iustissime pateretur. Senius et in-
iuria contumelia bonum quod quod iniquistissime il-
latum est dei filio emendanda fuerunt illi et ec-
compensanda. Si autem mediamur pietatis
vite que ei ablata est non equibunt eam omnes
vite omnium quod contumelias boni sunt. et hoc est
quia ipse habuit spem non ad mensuram. sic
legit Jo. iij. Ceteri autem omnes mensurate
sunt et finite bonitatis finite etiam numero
sunt. quam finitus est numerus bonorum et malo-
rum finita autem numero et mensura impos-
sibile est ut simul equalia accepta sunt ei quod est
in infinitum mensura. Et hoc voluit forte dicere
psalmista. melior est misericordia tua super vitas
igitur damnum illius nec sufficienter etiam compen-
satum est per omnes vitas electorum. Igitur ab-
latio sue vite que vitas mors fuit. nec per

omnes vitas sanctorum sufficienter potuit compen-
sari. Dis igitur bona vita sanctorum debet
 Christo deo et merito passionis et incompara-
bilitate.

Amplius. nec solum vita gratie sed et
glorie que nihil est nisi glorificatio sanctorum.
Si enim glorias sanctorum illi vite comparare-
rimus eadem proportionem inueniemus eas lo-
geminores esse. Certum enim est virtutes san-
ctorum etiam patere numero et mensura esse fini-
tas virtutes vero Christi immensas aut saltem quod
libet illarum incomparabiliter meliores. In isto
igitur dei iudicio et vite gratie sanctorum et vi-
te glorie per vitam que ei impassibiliter ablata est
recompensande fuerunt.

Amplius. si media-
mur iniuria et contumelia quam passus est
inueniemus quod quodammodo infinita sit. Si
enim quanto maior est persona tanto maior est
iniuria et contumelia que ei irrogatur. Inius-
tia igitur et contumelia sue passionis cum suis
ludibriis necessario sine mensura fuit. et hoc
cogebat immensitas persone ipsius patientis
nec excusat ignorantes. ignota in persona ista
qui scire noluerunt vel si existeret non obest no-
bis. non enim actiones eorum hic metiri vo-
lumus. Sed ea que passus est dei filius.
Manifestum igitur quod contumelie iste non
habent mensuram similiter et iniurie. hec
scilicet iniurie et contumelie quas in propria per-
sona deus sustinuit incomparabiliter enim ma-
iores sunt omnibus iniuriis et contumeliis. quod
ei alias irrogari potuerunt et hoc potuit
vniuersus quisque videre in seipso. neque enim est
homo qui potius eligeret omnes alias iniurias
et contumelias que ei inferri possent ab ho-
mine vel a diabolo. quam istas personales et
que manuum iniectione irrogantur. Igitur
omnia mundi peccata minora manuum in-
iectione in filium dei. et omnes alie mino-
res irrogate deo iniurie. Igitur per dimissi-
onem istius. Sed sicut iniuria ad iniuriam
sic remissio ad remissionem. Si igitur iure
emendanda fuit necessario ista iniuria dei
filio irrogata necessario remittenda fuerunt
omnes alie deo irrogate iniurie. Igitur per
dimissionem istius appendit Christi passio
omnium delicta et in super. **A**mplius et in
compabiliter omnia igitur delicta mundi
condonando fuerunt et in satisfactionem
et emendationem iniurie quam in propria persona
tulit crucifixus et mortuus. Nec potest quod
dicere quod ei retributum est per omnes huius glori-
ficatione sue persone quia illa glorificatione
quantumque cogitari poterat alias. ei abloque
passionis merito propter sanctitatem incompara-
bilitate.

Cur deus homo.

lem debeat. Iusto igitur iudicio eicere mundi principem et relegare et electis suis delictorum remissione coram deo pre debuit obtinere. Similiter potestate quam tam nequiter in dei filium abusus est dyabolus et in suos amittere debuit. Nec sufficenter remuneratus esset Christus dominus nisi ille in propria persona puniretur qui potestate delinquerat illas inique extendendo et qui tam nequiter abutebatur hominibus ut armaret eos in dei filium et ad incidendas in eum manus cōdaret. nisi eos postmodum sentiret. Adversarios similiter et dei filius extinctione et amplitudine potestatis remunerandus fuit ut quanto humiliter indignis se subdidit. tanto illis postmodum dominaretur sublimis. Et quos habuit adversarios ad ludibrium et tormentum. postmodum servos obtineret deuotissimos ad gloriā suam et gaudium et acceptissimum famulatum.

Accipit liber Guillelmi parisiensis. de penitentia.

Ecce da tabula pro naufragio. Quia post repa rationem et liberationem rursus meriti eripimur penitentia est. adeo salubris et necessaria ut sine ea baptismus adultos qui naufragium mortale propter originale passum sunt liberare non sufficiat. Hec autem sine baptismis cum tamen preceptus eius non defuerit nullus timet naufragium. **V**ides penitentia quasi pene tentio dicta. amisse innocentie. Penitens quippe pene amissam innocentiam tenet dum voluntate et proposito eam tenet. Dum eam toto desiderio insequitur. toto dolore reuocat. toto studio et totis viribus eam recuperare conatur. Est igitur voluntate et proposito in statu amisse innocentie. actu vero solo non est in illo. impossibile sola prohibitus. **V**ides igitur quod in ipsa innocentia est. et eam tenet reputatio diuine misericordie magnitudo. Inde et pene tenet eam quam perdidit innocentiam. quod modicum est quod ei deest quam minorem eam quam perdidit innocentiam teneat. Ad est autem ei id quod maximum est ad credendum eam. Maximum omnium quibus innocentia tenet voluntas. Minimum vero opus est. et quod deus non reputat aut proputat ubi perfecta voluntas defuerit hoc autem pene tenere idubitate dicitur scilicet habere maximum eorum quod tenet. Minimum vero vel modico carere. Penitens quippe nec peccasse ipotencia prohibet vellet tenere innocentiam quam perdidit nec propter totum dolorem amissionem totum ardorem irrecupando totum quod propter patitur est facere ut eam habeat. Merito ergo eam pene tenet. pene quippe tenet se. et pene heret ipsi namque ad perditionem et pene heret litoria quam enim preclia abripuit sic autem docere intendimus. Penitens omnis qui noie et re penitens est tantum forte gratia iam accipit ut ab omni debito quam pre dentem lapsu se obligauit absolueret se merito sufficiat. Vere igitur estimatio omnium amissionum in ipsa gratia propunctiois recipit. Sorte quippe amissiones et usuras in medio re fraudatas propter ex hijs quam iam recipit restituere et hec sequentia docebat. et hec est alia causa propter quam statim amisse innocentie penitens pene tenens sit dicendum. Merito pene tenere. Non improbabile autem penam penalem tentio et velut carcerem aut mortem veterum hominum et bimolizantes penitentiam dicimus. Est enim penitentia veterum hominum crux atque patibulum aut mors aut

carcer aut sepultura quivius quicquid sepelire
que pctor genera et pniaz modi aperit
Non autem dicitur penites quod ipm sola pena
doloris itez teneat s; q; et dolor eu copun
ctionis urget interi? et labor satisfactiois
pmit exterior. Pniaz ho et iudiciu pprie
pdepnatiois dicim? et terminatione egritu
dinis et redditi? ronis sue pputi et reco
ciliatione ab offensis et necessitate spual
pturiti?is. et surrectiois ex mortuis. et ortu
surgentis aurore de tenebris et egyptie serui
tuti abiectioem coputrefactioe iugo a facie
olei vt legit Sap. x. Itē veteris hois co
tritione et anihilatio? et in puluere? redac
tione? velut feriente de sup pilo dolor et
malleo indignatiois. Itē d; co?usio et car
cere eductione? i regnu et sedis sue restitu
tionem et gre p attritioes cōtra culpā dimi
cant victoriā et triuphu? siq; alia s; i quib?
laus pnie et fructuositas p dicit et sacre scri
pture notat auctoritas et scōz doctoz elo
ga cōtestat. Ex hīs autē q̄tuor pnia dilige
ter psequimur accomodatio? ei s; q̄tuor
generib? et copiosiorē habet exhortatioes
Primū q̄ppe. Qua auctoritate iudicare
seipm habeat q; vel debeat. Quis em in
dicē sup se pstituerit qbus legib? seipz in
dicare hēat. Un indultū sit ei vt in ca sua
iudex eē debeat et quo ad qd iudicare se
ipm et q auctoritate rata sit quā de se tulit
Iniam et vtrū ex delegatioe an ordinari?
sit iudex sui ipius et si necesse est retractari iu
diciū qd de se ei fecerit. et si auctoritate fre
tus delegatioe seipm indicat vtz hēat in
strumentū autēcti sue delegatiois q da
rere d; q facta sit ei sue cause pmissio an
sit aliqd aliud q iudicē sui quis se possit
onidere. Snam em a nō iudice suo lata?
nulla esse ipo iure nec remedio appellati
onis egre reuera ipsa iura docuerūt.

De libero arbitrio.

Tractatus p̄mus de pnia pnt ē iudi
ciū ppe pdepnatiois et de p̄dinōib? iudiciū.
Omnes igit libertate arbitrii sibi
ip̄i p̄dictū esse. omniū ratiocina
tio sanctor et maior pie ac veridi
ce fidei auctoritas p̄testat hoc ē ethnicor
et mūdanoz phōz qui de morib? adscri
bere attēpta uerū testimoniū elucescat. Si
em vel nature intētio vel vis inuincibilis
libertate volūtariū hoim abstulisset vana
eēt omniū legum institutio nihil impūta
dum esset homini. Cū vel nēitate nature
pbiberet quo min? faceret aut in vincu

lum rōne inuitus ad faciendū traheret.
Quare nec bene nec male q̄q; fieri pos
set ab hoie. Supuacui etiā essent m̄grat?
et magisteria mox. non em agendū esset
cū hominib? de mox suoz emendatione
sicut cū brutis aialibus aut lapidib?. Cū
per eos aut impossibilitas nature pmeret
aut violētia raperet ad agendū. Inq
res autē aia rōnal' inq̄stioe p̄scrutata et in
terrogas seipz vtrū libez sit ei facere bñ
male vel vtrū volūtarie opes et volūtarie
declinet opa. R̄ndebit enim nō vtiq; per
signa que plerūq; fallere solēt. Sed ipsa
pnia veritatē quā inter se penitētes p̄spicit
se nullaten? trahi ad operadū nisi volū
tate et se non desistere ab oibus operib?
nisi volūtate. non q̄res igitur extra teipm
an tui iuris et tue volūtatis sis an tibi s̄bdī
tus sit tue volūtati cōsensus vt in illud
qd te stimulat ipm delinare possis si velis
aut ab eo dē auertere si voluerit. Quod si
quis victure p̄suetudine et ea tanq; altera
natura trahi ad cōsuetā licet p̄suetudini
reluctetur et obuiat. Interroget se vtz de
lectet eū facere q de cōsuetudinis neces
sitate facere se diceret an nō delectet. Q
si delectat igit libez q delectabiliter facit
Si ho non delectat nō ergo ē amore vel
desiderio obligatus hmoi operi. Quare
non trahit amore vel desiderio ad illud
Non ē ergo ei p̄suetudinariū opus illud
Cōsuetas em oia necessario amant. Li
quet ergo hominē s; ip̄i libertate volū
tatis p̄dictū et esse rectorē aut ducē sui ip
ius. Unde recte aiam humanā copis regi
nam pbi dixerūt Tullius ho rectissime di
xit rōnem eē regnū anime a natura diui
na tributū esse. Hoc etiā ipsa natura nos
docet. Primū quide? nos docet ip̄e ordo
naturalis iusticie mōere eos qui nos lese
runt vt lesionē emēdent q est primū pete
re ab eis vt de seipis iusticiam exhibeant
quasi iudices sui eos eēt sibi ip̄is p̄esse
nos ipsa natura docuerit. Cū autem nob
de seipis negant iusticiā ad supiores eoz
causam deferre nos ip̄a iusticia docet. Iu
sticia aut et ois huius etiā teste Aristotele
ē omni arte cercior et melior. Hūc ordiem
iusticie docet ip̄a vitas Mat. xviii. De
ges aut et statuta qb? se regere et iudicare
d; hō in corde ei? sup̄ius exorauit dispōz
vt ait quidā lex em naturalis ip̄i homini
innata est naturaliter impressa aut in scri
pta est. Est autem lex ista velut littere sue

De penitentia.

Delegationis sup seipm q ex pñetia ⁊ te
noze ipsaz clari⁹ poterit elucere hys lris
appetitū ē sigillū ⁊ ymago celestis ipsoꝝ. ē
enī ipsa sui. Sinderetis supior scz aie nre
pars ⁊ dignioꝝ ymago beate ⁊ gloriose tri
nitatē q hic differēdū nō ē hoc igr diu
ne impñionis sigillo siue signaculo seu ca
ractere littere legis naturalis appēso. In
dex sui ipius ex diuine auctoritatis dele
gatione cognoscit hō. **H**uius igr au
ctoritate mandati de consequētibus iniū
ctum est iusticie plenitudinē exhibere. Si
igr deus ipse de homine cōquerat ⁊ cum
ipso iudicari velit tātomagis ei de se iusti
ciam exhibere qntomagis ⁊ nō iniuriol
esse tenetur. domini aut velle cū hoie iu
dicari ⁊ paratū ē stare iudicio eius. mul
tū eiūsdē testimonijs in sacra scriptura cla
rissimū ē. **D**iere. xlvii. **J**udicemur sū vna
Narra si quid habes vt iustificeris psal.
dauid vt vincas cū iudicaris. Michae. vi.
O homo indicabo tibi qd sit bonū ⁊ qd
dominus regit a te vtiqz facere iudiciū ⁊
diligere misericordiam et alius iudiciū deo cū
hoibus ⁊ multa hōi iob autē impsona
xpi Job. xiiij. Si reculaui cū seruo meo vt
ancilla mea iudiciū subire. Tanta est dei
omnipotentis iusticia vñis legibus ⁊ cō
suetudinibus nobiscū iudicari nō dedi
gnetur sicut incōsequētibus docebimus.
Mirare ⁊ lauda dei iusticia que nre con
suetudinis iusticia nō recusat. **R**edeam⁹
aut ⁊ ostendam⁹ illud iudiciū ex ipius le
gis naturalis mādato. Si verū est q hō
quēcūqz alius auctoritate legis naturalis
ledere phibet. Si hō leserit lesionē emē.
dare eadē legis auctoritate iubet ⁊ omnia
dāna irrogata restituere. Sicut aut lege
illa quā vtiqz sibi innatā ⁊ insēptam gerit
iubetur nullū ledere. Sic etiā a lesioe sui
ipius desistere ⁊ qntum ei possibile fuerit
ad innocentia redire. Innocētia quippe
in pcepto legis naturalis a qua si cadere
pñgit per satisfactiōē solam cū satisfaci
endi aderit facultas ad eaz redire licebit.
Vides igr quasi legēs intenet ipso velut q
busdam diuine scpture lris. Innocētia
seruandā amissam reuocāda quo ad pos
sibile ē adeo quippe reuocandū vt nihil
nocumēti in emendatū relinquat. Si sa
cultas emēdationis affuerit. Sin autē q
possibile ē innocentia voluntate ⁊ pposito
reuocet. Sed ⁊ illud dubiū nō est leges
naturalem ⁊ innocentiaz voluntati unpare

⁊ phibere nocēdi voluntatē. Quis em pñ
tet esse licitū ⁊ pcessum iure naturali velle
cuiqz iniuriari. **A**mp. lex naturalis de
bene actis gaudendū docet indubitatē ⁊
de male acti volēdū q manifeste iudicat
dolores pñialesq etiā naturalr pro nris
malefacti patimur iusticie ei naturalr illd
semiatū nec i ipo cayn suffocātū ē doluit
em q pmississet fratricidiū ⁊ faciē domini
erubuit. Et qntus eet ei dolor hīs despe
ratiōis expñit dicēs Gen. iij. **M**aiore ini
quitas mea quā vt venia merear. **N**obis
aut adhuc sermo ē de penitētia quā natu
ra ipsa post malefacta suggerit ⁊ de flagel
lo pñe qd ē summa penaz ⁊ de seua die
animi ⁊ de occurfu scelez que vñdiz vt
dicit Iulius ad tāta lumina occurrūt etiā
sicut furie. **Q**m igr maximā optet esse in
iuriam vbi maxima debet iusticia ⁊ mi
nozem vbi minor est ad iusticia obligatio
omniū peccatoꝝ ⁊ iuriaz p viciōssimas
⁊ inigissimas eas q in deū sunt ee necesse
est que hō improxios pmittitur minorē
sunt iniquitates absq dubio. **T**am ergo
claruit tibi ex hys que dixim⁹ hominē iu
dicē esse constitutū suiipius ex delegatio
nis auctoritate. Scito tamē limitatā esse
eū habere supra se iurisdicciōē. ⁊ certā fo
mam mādātū sibi pscriptā. **N**on em pmiss
sum est illi nisi qd facit ad condēpnatiōē
ipius hoc aut est. qm causam dñi nri iesu
xpi semp iustam ee necesse est. **I**n iudicio
igr quo clemētissim⁹ ac iustissim⁹ deus cō
tra hominē agit si iuste quidē iudicet de
um obtinere ⁊ hoīem pprie codēpnatio
nis. **N**ecesse est portare iniam qua instā
tia aut impunitate deus ab ipo petat ho
mine de seipo causam ⁊ iusticia suam ex
animari deduci⁹ in iudiciū lesiōes ⁊ in
urias quas ab hoie sibi dicit irrogatas.
Singulis fere pphicoꝝ eloqoꝝ testimo
nijs elucescit. **C**lamat aut forti⁹ illa lex na
turalis quā toties pmemoraui⁹ que in
urias deo irrogatas instinctu vehemētis
simo suggerit emēdandas. Et ab irrogan
dis cauere de cetero iugi obiurgatiōe per
suadere conat. **V**ides igr hoīem intra se
exercere oēs partes iudicij de cogitatiōe
maloz seipm velut. Si cōtra se pstitutus
pcurator. **E**xculalis dñi conscia recogno
scante q cōtra ipm pponit. **C**ogitatio cō
tra se de illis dicit testimoniū dum mala
ipsa ex agerādo ex circūstantiis cōtra se ve
lut ferens iniam ppo se condēpnat iudā

cio et deum iustificat. Cuius ei totam adiuv
 dicans dum velut gladio doloris et clava
 indignationis seipsum ferit interius. Torro
 rem se sui ipsius exhibens. Et inquam
 in seipsum tulerat executioni quodammodo ma
 dat sit; executor prope pro seipsum inie et
 hec quidem sibi iniuncta omnia in litteris
 commissiois sue delegationis legit commis
 sum agnoscat sibi sui damnationis iudi
 cium. **R** **N**ihil autem super sua absolutioe ei co
 missum deo quod deo adversus ipsum nihil po
 ponere quasi accusatore nihil omnino possit
 ex illius delegationis officio in favorem quod
 pe auctoris totum viget delegatiois autem
 cum. Quia igitur frustra causas suas homini
 promississet clementissimum ac iustissimum deus
 nisi ratum haberet ei iustum iudicium potissi
 mum cum cum illa divinis legibus et examina
 ret et terminaret nulla ratioe potest reuo
 care iudicium homini. Cum iustum fuerit Qua
 liter enim recusatio loci habebit in iudice
 qui ab initio electus est cum postea nulla no
 na cum suspitionis emerferit. Deinde sciens et
 prudens tale elegit dominus de iure ergo ipse re
 uocare non potest. Qualiter vero est quod non iudi
 cabit dominus bis in idipsum. Sic auctoritate sua
 et legibus iudicatum est. Ipse retractur est post
 modum. **S** **A**mplius si iuste iudicatum est in foro
 illo utique ius suum totum deo adiudicatum
 est ultra ius vero suum nec deus nec homo
 iuste quicquam petere potest. Quare cum rei iudica
 te homo parere patens sit quod deus ultieri et
 gere poterit. Sed quomodo vero est quod david dicit
 iusticia et iudicium correctio sedis eius. Que
 utique sedes aia humana intelligitur nisi de ius
 sticia hac et iudicio intelligeret. Sola quod
 pe iusticia et iudicium que interius et exterius
 nobis facimus correctio mea est. Interius
 nos iudicantes ut diximus et penitentes exte
 rius sibi per confessionem quod accusantes nos
 et per satisfactionem punietes propter hanc iusti
 tiam et hoc iudicium penitentem secure petebat
 david. Feci iudicium et iusticia de me ipso. scilicet
 tibi. **Q**ue correctio mea. Ne ergo tradas
 caluniantibus me. et iob. xxiii. Nunquid quod
 non amat iudicium sanari potest. Lege autem. xlii.
 Ezech. quod totum de penali iudicio et iusticia
 loquitur et videbis quod tota iustificatio per totum
 vocat dominus iudicium et iusticia quod duo nullo
 modo aliter correctio sedis dei intelligi possunt
 quam sicut diximus. Sola quod penalis ius
 sticia et iudicium correctio nostra sunt et pecca
 toris adulti iustificatio. Huius solum deo de
 nobis conquirenti solum fit et ius suum ex toto

restituit et hic est ordo iusticie ut deo de no
 bis perqueretur. Primum iusticie exhibeamus
 et iudicium faciamus. Deinde alijs de nobis
 ipsis. Primum iudicare et iusticia exhibere.
 Deinde de alijs nos optet et deo primum et
 deinde alijs. Ecce iam ostenditur tibi de iure na
 ture penam interioris esse et nature instinctu
 ea agere velut quando inter deum et homines iudi
 cem. **U**terum nostram naturam ad hoc suf
 ficere ut vera et perfecta sit penam interioris im
 possibile est an putas de manibus dyaboli
 quicquam viribus suis eripi posse. cum de eo dominus
 dicat Job. xli. Factus est ut nullum timeat et
 non est potestas sub celo quod ei valeat comparari. Pu
 tas ne naturam potest de mortalitate obruta
 concupiscentiarum irretita et onusta consuetudine
 sua velut quando agere operum suorum sepultam
 difficultatibus et execrabilibus vitiis obclu
 sam et tamquam immutata tenebris circumdata
 quod quidem dorsum habes ad lucem a po
 steriori illuminari nequaquam ab anteriori suo pec
 cato ipsa obclusos et obturatos habet oculos
 dum in oculo intellectus est ei per peccatum per me
 ditationem et in oculo affectus per amorem pec
 catum igitur meditatione sua obscurat oculum
 intellectus alio cogitari non sinens an vi
 det tibi mediocriter vulnerat quod de manu
 dei cecidit in aculeos et gladios et in ma
 nus durissimas dyaboli. Considera casus
 peccati altitudinem. Iustus quippe cum esset aia eius
 erat in manu dei peccati vero in quo cecidit et
 aculeus mortis et gladii sepius vocat.
 In manu vero dyaboli peccatore cecidisse non
 est dubium. An poterit lapas exticta per seipsum
 iterum reaccendi et cereus sibi. Iustus vero lam
 pas est ut legitur Job. xii. et de iohanne ba
 ptista dicitur veritas iohannis. Erat iohannes lu
 cerna ardens et lucens in corde eius iusti sunt
 lux vere cognitionis et ardor sancti per electionem
 Inde lucerna et cereus nominatur. **P**utas
 ne chaos peccati parum esse quod inter deum et ho
 minem dividit legem ysa. lix. Peccata divisit
 inter deum et nos. et eiusdem. Quod sic erat tunc
 celi a terra. Ita exaltate sunt vires mee a viris
 vestris etc. Attende quod dicat david Qui super
 senes se intellexisse gloriatur secundum altitudinem
 celi a terra. cor. mias sua super te. se. educit quod
 dominus peccatore de lacu miserie et de latro sedis
 Convertit ex basan profundum maris. Erigit
 de stercore pauperem ut collocet eum cum principibus
 populi sui. Et. xx. Re. ii. De stercore uti
 quod sue peruersationis in quo superbi erat elephas
 pauperem dicit dominus. Attende quam in altum ele
 vet eum ut sedeat cum principibus cum sanctis suis

De penitentia.

et solū glorie teneat. Solū glorie tenet
in seipso cū sibi legitime impat et se sibi sibi
tas vires et mēbra gloriose regit et moderat
Qui p̄ cū filio p̄digo pascebat ignomio
se porcos ifernales et cupiebat impleri vē
trem de filijs. Nūc panē angelorū mādu
cat et p̄ eo illō solenne totius curie celestī
celebrat p̄uuiū et i medio applausu et gra
tulatione innumerabiliū celestīū miliciarū mi
sericordia suauitate resonat p̄ctus sym
phonie et chori. Cōmetire altitudinē celi a
terra hec em̄ ē altitudo mie dei vt de pa
store qdē porcorū infernaliū in filiū ado
ptionis et heredē regni celoz de fame fili
q̄ ad angeloz cōuuiū eleuat an putas
aliū picturatōrē et decoratōrē diuinę yma
ginis in nobis q̄ ipm ymaginis creatō
rem et qdāmodo artificē deū an videtur
tibi colores illi et tūc adeo nobiles et p̄cio
si qbus illustrāda et venustāda ē dei yma
go t̄reni eē. Absit. n̄ latet p̄ dubitari
nullā naturā sup̄ se posse ad ea igit spe
gratie sūt. cū infra gloriā et supra naturā sit
grā media. nihil p̄ creatura p̄ modū qdē
receptōis recipere graz et gl̄iā nata ē aīa mea
s̄ effice largiri sibi n̄llomō. s̄ et vires suas
sibi reparare et p̄pare. cū lese aut debilitate
fuerint aut mūndare cū in volutabz por
corū infernaliū immerse fuerint. Nō ē sue
possibilitatē. Qui aut in hīs adhuc dubi
tat aut casuz mortis illū nondū se exper
tus glorie et gaudeat in dño. Aut difficul
tatē resurrectōis ignorat. Qdē aut non
dūz vtiliter attentauit adhuc in sterquilio
p̄ctoz suoz sepultus et putrescēs. Aut ad
huc diuine gratie se timeat detractōrē dūpl
nature q̄ gr̄e erat p̄buit. Aut magnitudi
nē gr̄e n̄ agnoscit. Unde at moribz et vul
nera p̄ctoz agnoscēs et difficultatē tue cu
ratiōis si s̄ solo palatu cordis tui et p̄fide
ratiōz diligēter fecerit attingēs q̄ difficile
sit tibi vt bona oīa tibi bene sapiāt et ma
la oīa tibi d̄sapiāt. Qui credis vi nature si
eri possēt molesta sit tibi suauitas p̄ctū
voluptatū et molestia ip̄a suauis vt diuinitie
tibi sūt paup̄tas et paup̄tas diuinitie vt glo
ria mūdi tibi sit ignoīa et p̄tumelia. Et ip̄a
mūdi ignoīa sit tibi honor vt sapia mūdi
sit tibi stulticia et cōuerso. Attēde q̄ lon
ge tibi sit corruptio palati cordis tui ab
hac sapia an nō vides desursum sapiam
eē. Quia oīa illa tibi sapiūt et p̄na desū
piūt. An videt tibi n̄re possibilitatē eē cō
uerti toto corde ad dñm. et eciam celesti

magisterio eruditū stultū clamare īcessan
ter. Cōuerte nos dñs salutarī n̄r. Quia cecī
tate putas eā adeo petere q̄ ip̄a in p̄fate
et libertate h̄z sua sibi dare. S̄ reuera cō
uari p̄t vtiq̄ ad cōuersiōz suā vnusq̄q̄.
Quēadmodū egrot⁹ q̄ infirmitate p̄fusus
vtere se nō p̄t. Lonat in vtiq̄ et petit ab a
stutibus adiuari et cōrogat vt v̄tant eū.
Verrite me dñs p̄pter hoc at q̄ n̄r ē incō
uersione n̄ra hoc ē p̄pter conatū n̄r to
ta die clamat dñs Cōuertimini ad me p̄
pter illud v̄o qdē deus addit auxiliū suū
adiuandā infirmitatē n̄ram et supplēdi
defectus n̄ros clamat ecclia. Cōuerte nos
vtrūq̄ aut iungit dñs. h̄ie. xv. Si p̄uenter
puerū te. Eccl. xxxj. Vtrūq̄ sibi iungit cla
mans ad dñm dicens. Cōuerte me domie
et p̄uenter. q̄ tu dñs deus me⁹ postq̄ em̄
puerū egi p̄nāz et postq̄ ostēdisti mihi
p̄cū sicut semur meū cū igr̄ enitumur vt possi
mus q̄ n̄r ē faciēs op̄i manū suarū
porriget dextrā domin⁹ et facit q̄ suū est.
Tener vtiq̄ manū dextrā dñs adducit nos
in voluntate sua de v̄tute i v̄tute et tandē
in gloria suscipiet nos cū videbīs de⁹ de
orum in syon. Cui videbīs viribz suis pos
se volare in celū non p̄t mētiri v̄tas q̄ cla
mat Jobā. vj. Nemo venit ad me nisi p̄
q̄ misit me traxerit. non vtiq̄ violentia aut
necitate s̄ amore aut desiderio sui sicut dñs
poeta. Trabit sua q̄nq̄ volūtas. Noli su
spicari quēq̄ placere dñs nisi qdē donū ei⁹
fuerit. Quid credis i te posse eē q̄ oipotēti
dñs placere deat nisi q̄ ab ip̄o datū fuerit
an ex nobis qdē sine ip̄o dei aspectui pla
cituz nasci p̄t. S̄ hec oīa magisterio expe
riētie melius et cerci⁹ edocemur cū studu
erit et conaberit tot⁹ viribz i capitate redi
gere intellectū tuū i obsequiū ih̄u xp̄i. Sic le.
ad Cor. ii. Lū p̄cupiscias tuas velut qdā
mortē incēditū cura uerit et viriū tuorum in
becillitas et diuine gr̄e magnitudo tibi clare
De accusatiōe dñi patra p̄ctōres. s̄it A
Unc ergo cām quā h̄z aduersus
peccatē hoīem clemētissim⁹ acui
ssim⁹ deus axamīare p̄scruta
bimur et t̄miare tētabim⁹. Ser̄ igr̄ causis
totū hoīem seipm deo debere intuentibz
facile palā fiat. Prīmū q̄ totū seip̄s a dō
p̄ creatiōz recepit hoc ē totū q̄ v̄iuit et mo
uetur corp⁹ et aīam vires naturales et mē
bra oīz ergo istoz debitor ē ei a q̄ hec oīa
indubitātē accepit. siue mutuo siue dō
no accepit. magi quippe obligat donū lū

bertas q̄ iusticia mutuo z magis delin-
qd ingratus erga beneficū q̄ frandator
p̄ta comodatorē Iure igr creatiōis se to-
tum cū oib⁹ suis d⁹ hō creatori suo. Sitr
et iure cōservatiōis. Si ei alius eēt mator
z custos q̄ de⁹ illa oia eidē deberet cū p
ipm oia h⁹. Ad eū min⁹ ē meritū q̄ qre
re p̄ta tueri. Quia igr hec oia q̄ data sūt am
p̄sisset nisi eadē largitoris bonitas p̄ser-
uasset. Indubitatē merito et iure p̄serua-
tiōis eidē debitor ē ac si ab eo d nouo
sue itata donatiōe oia illa recepiss⁹. Ter-
cio iure z merito redēptiōis q̄ppe. cū hec
oia amississet iure z se morti et ne obligat⁹
set dign⁹ q̄ppe erat hec amittere q̄ eis tā
indigne abusus erat z ex diuine iusticie de-
creto eternis erat plectendus supplicij
merito ergo ei q̄ hec oia ei restituit et eūz
de etna morte eripuit seipm in p̄ciū res-
dēptiōis impēdens totū se d⁹ cū oibus
h⁹s q̄ eidē sunt redēptiōis isti⁹ beneficio
restituta. Quarto iure reformatiōis quā
intelligim⁹ oim virtutū decorē de q̄ dubi-
tari nō d⁹ qn maior sit z melior sup oēs
pparatiōz q̄ sit ipa forma z pulchritudo
nostra quam ex creatiōe suscepimus. Si
igit illa se totū hōiem deo iure z merito
obligabat cū minor eēt. Manifestū eē
d⁹ illa maiore ad maius et si fieri posset
obligare. Totū igr se d⁹ hō deo p̄pter re-
formatiōz. i. fui eius p̄ creatiōz ex virtutib⁹
bus quodammodo recreato. Quinto p̄pter
ipm reformatiōis cōsuatiōz q̄ reforma-
tiō l⁹ maior ē formatiōe nēcario z eius cō-
suatio maior erit illius formatiōis p̄fua-
tione. Sexto iure z merito glorificatiōis
q̄ homini p̄missa ē. Quid ei dignū p̄mis-
sa glorificatiōe poterit retribuere hō deo
Enā si centū vitas ymo inuērabiles. ymo
si oia q̄ h⁹ ipē hō infirmitates sūme multi-
plicarent nullū mōmē nullius p̄patiōis
eēt ad eā que p̄missa hōi glificatiōz. Si
venalis exposita eēt felicitas illa q̄ scis in
fine p̄mitti. Si tua eēt q̄ tibi p̄cessa sūt
non reputares ea p̄patiōe illius nisi for-
tasse cecus eēs estimator ad modū canis
de quo vulgarit⁹ z ridiculose d⁹. Lū tenet
os et auide rodit q̄ nō accipet p̄ eo cētū
marcas. hoc mō p̄patus ē cecatus iūme-
ris infirmitatibus p̄tor q̄ app̄ciat ipalia vi-
lissima q̄ amat p̄ qb⁹ recusat felicitatem
eterna a deo recipere. Uex ē igr q̄ te totū
totūq̄ vitā tuam cū oibus alijs q̄ habes
debes creatori totū cōsuatori totū redē-

ptori totū reformatori q̄ te forma illa grā-
tuite nouitatis illustrauit q̄ ē vt alias ol-
timus vestis oim virtutū speciosa varietas
te. ope plimatoz atz polimita cōtexta. tā-
to qdē natiuo illo decore que ex creatiōe
sortit⁹ ē nobilior p̄ciosior z speciosior qn
to ē ipi pulchritudini iusticie. vicinior. to-
tum ergo itez te debes tāte illustrationis
tue cōsuatori deinde te dēs glorificatori.
Non igr q̄q̄ tui aut eoz q̄ tua sunt tibi
vsurpare nisi q̄ ipē cui oia debes idulle-
rit. Qm ergo eoz raptor es z furti cri-
minali te obligas p̄ oibus q̄ contradicēte
et q̄ si inuito dño eoz oim q̄ ad te ptinere
vident aut contrectasti aut expēdisti aut
q̄libet alio mō in vsus tue pprie volūtatis
vsurpata tibi iure aliena p̄sumisti. Dein-
de igr h⁹e furti actiōz aduersus te mani-
festū ē q̄ si q̄q̄ q̄ eēt diuinis vñbus con-
secratū rape si tēplū q̄ in honore ei⁹ con-
secratū sciebas polluere aut violare nū-
es. sacrilegiū actiōe tecū posse agere deū
nō dubitas. Memeto igr baptismalis cō-
secrationis q̄ tēplū dei sc̄m factū es et in
honore diuini nois cōsecratus. Si tēplū
illud porcorū i infernaliū voluptabulū fe-
cisti per luxuriā. Si phanū ydolorū z vt
vulgo d⁹ in h⁹ mia dyaboli p̄ auariciā q̄
ydolatria ē vt d⁹ Apl⁹ ad Ephe. ij. Si ec-
arcēz mūitiōz dyaboli p̄ supbiā. si cauernā
regulī p̄ inuidiā. Si vulpū infernaliū la-
tibulū p̄ dolositatē. Si cubile leonis q̄ cir-
cuit q̄res que deuorat. vt d⁹ petr⁹ in. iij.
p̄ iracūdiā et ad hūc modū de alijs vicio-
rum pestib⁹ sacrilege executiōis reatu te
polluisse teipm manifestū ē. Quid de cri-
mine apostasie loqr. cuius tā manifeste
ppetratio q̄ manifesta in baptismo fidei
cōfessio et diuini cult⁹ p̄missio z dyaboli
negatio et oim p̄paz eius abrenūcia-
tio. Dū adeo auersus dyaboli fuitio te
mācipasti z fuitiū dyabolice subdidisti.
Quid de adulterio. i. d violatiōe m̄rimo-
nii qd cū deo in baptismo p̄traxisti cuius
m̄rimonii irritā fidē fecisti. Quoties vicioz
te fornicatiōib⁹ polluisti. Fides q̄ppe spi-
ritualis hui⁹ coniugij vicioz abdicatio est
Qui igr ad thoz p̄cie sue qd cūq̄ ex vi-
cijs admisti thoz maculasti maritalē p̄-
culdubio z crimē adulterij icurristi. Lū-
atit non dubites te regē eē q̄ te docet vn-
ctio baptismal. nō ei vngunt sacramenti
ne nisi reges z sacerdotes z tua oia velut
regni eē q̄ fidei tue z solitudini diuina

S

voluntaria

C

Si

De penitentia.

tribuit auctoritas sub certi tñ onere tribu-
ti. Si ptra impatorē illū vniuersalē in cu-
lus manu sē oīs regnū inra rebellasti
z alii regni tui dñm pstituerē z eidē tribu-
tus soluere qđ oco dēbas psumpsisti. Eie-
cto inde vō dño. Qui oēs fidē te dēre du-
bitare nō pte crimē pditionis z lese maie-
statē incurrisse palā ē. Si cū eius capitali-
bus inimicē fedē z amicitia inire nō timu-
isti ymo quē reū lese diuine maiestati ab-
inico z p crimie illo pdenatū manifestū ē
fedē dico et amicitiaz p deū inisti nūq̄
te in eodē reatu maiestati nō inuoluisti dy-
abolū vō ab inico reū fuisse lese diuine
maiestati inde manifestū ē qđ regnū in
celo sibi voluit usurpare. Et in dñatū et
irreuocabili exilio religatū. Eodē mō cogi-
tare debes te a deo pstitutū custodē eius
qđ tu ipse es castrū z defensorē ptra hostes
suos. Quid ergo si nō implorato auxilio nō
expectato succursu ab ipso deo pma obsi-
diōis castrametatiōe castrū tradis hosti-
bus aut puenis hostes ipos z hoc ip̄ cri-
men ēē pditionis certū ē tibi manifestū ē.
Quid debere possum de traditiōe clas-
sum ip̄ castrū aīq̄ obsidiarū vel ecim-
pignerū. Clauis huius castrū ē cogitatio hec
ei castrū apit. hec ei introducit diaboli ad-
cor. si clauē istā dyabolo tradis spōte. Lū
nō dū impignerū nō dū te vrgeat ad tra-
ditiōē aut insulū aut obsidiō nūq̄ rea-
tum pditionis effugas. Clauē istā dyabo-
lo tradis qm̄ quēis cogitatio tua in manu
ei ē siue apd ipm̄. toties at fit hoc. s. qđ co-
gitatiō tua in manu ei ē qñē ad voluntatē ei
cogitas. facit qđ dyabolū clauiger cordis
tui z castrū qđ de fide litari tūe pmifit. qñ
ta ergo custodis tū infidelitas qđ hostē fa-
cis clauiger aut hostiarū. Dilce aut intus
to ponere clauē cordis tui. Sap. v. Logi-
tatio eoz apd altissimū. In tuto ē cogita-
tio iustoz. Illuc ei phas nō ē dyabolo ac-
cedere. **A**mp. cogitatioz voluere ē cla-
uē cordis ad apitiōē ipsius torq̄re. Noli
ergo pati a dyabulo vt torq̄at huc z illuc
istā clauē torq̄ndo cor tandē refabit dyab-
olū. S; oī custodia sua ip̄as. ergo clauē
i tuto et occulto repone vt dixim. S; et
oīa ad vīrā te accepisse qñq̄ a deo acce-
pisti te vītas euāgelica docet. De sorte igr
et vīrā rōz reddere dēre certū ē. Quid er-
go si sortē ip̄am amisti. Itē oīa tibi ad-
dispēsandū tradita et te debere fungi offi-
tio villicatiōis eadē auctoritate docerē te

igr debere rōz villicatiōis si dubites. De-
fraudarē igr z male dispēsarē dño teneris
qđ quot. et qñta sē loco suo docere aucta-
rim. Vinea dñi te ēē diuine puidet. e oī
ligētia excultā z ornata ysa. i. decet fructū
igr te debere agnoscat qđ et si p vīrā la-
brūcas attulerē te illi sūe qđ ysa. viij. Te
subiacere debere a duerte. Quid si arma
z stipēdia tibi ad militandū ptra hostes
suos et ec tuos tibi dedit dñs. tu vō ptra
deū diuinis stipēdijs dyabulo militasti.
Hoc aut spalius clericos tāgt qđ ppugna-
tores alioz pstituti sūt. Ut in coma more
ppugnatōz attōsi sūt. hū redditus ecclia-
sticos velut qđaz stipēdia milicie sue p-
pūnt p se z alijs militatur. **Q**uid si
dyabulo mēbra tua fecisti qbus ptra deū
pugnaret vt legit ad Ro. vi. Si teipm dy-
bulo gladiū fecisti. Hū sūt psecutores bo-
noz. Sic ei nabuchodonosor vō furorē
domini z securi suā dicit dominus ysa. x. z
baculū suū similiter psecutores bono-
rum gladios aut baculos dyabolicos se
agnoscat. Prouer. xv. Gladii et iacula z
sagitta hō qđ loq̄ cōtra pīmū suū. Sūt
psecutores scōz gladios aut baculos dy-
abolicos se agnoscat. puer. xxv. Gladii z
iaculū z sagitta hō qđ loq̄tur ptra pīmū
falsū testimoniu. Et id filij hoīm dētes eq-
rum arma et sagitta. z lig. e. gladii acur.
Q. vtiq̄ z ad pūgnandū ptra deū z p ip̄o
rōe intelligi p̄. Zero em̄ recte dī. qđ spēs
muliebris gladius flamās ē siue ignitus.
Ecclastes. viij. vbi dī qđ mulier sagena cor-
ei et ip̄a ē laq̄us venatoz infernaliū. In-
telligite z qđ manū eius vincula sūt Sap.
vō. xliij. dī. Qđ creature dei sūt in odi-
um et in tēptatiōē aīe hoīm et muscipulā
pedib; insipientiū. Quid si laqueū vena-
torib; infernaliū. Si muscipulā. si sage-
nā infernaliū pīscatorib; te exhibuisti
Si te toto dñm impūgnasti. cui te totū
debeas spūitio. Multa hūmōi facile ē enu-
merare. **H**ec oīa ad denariū reduca-
mus pīmū qđē igr qm̄ deus vītas ē fides
ei debet. Quis ei dubiter vītan credēdus
ēē. qm̄ iudex iusticie ē obet ei timor. Quis
ei dubiter iusticie iudicē timēdū ēē. Unde
iob. ix. Verebar oīa opa mea scīs qđ nō
parceres delinq̄nti. Qm̄ pīmāz ē debe-
tur ei spēs. Quis ei dubiter in pīmāz
sperandū ēē. qm̄ altissimū ē debet ei ho-
nor. Quis em̄ dubitat regē oīm sculoz et
dñm honorandū ēē. Qm̄ agim; in oculis

eius cogitam? et loquimur quoniam occulta de de
coris nostri omnes turpitudines nostre nude et ap
te sunt oculis eius? debet ei pudor an dubites
non erubescendum nobis in conspectu eius? quod adeo
sordidati atque carbonati et maculati atque in
tot latrocinij despecti. Appem? iugiter in
conspectu eius. Quoniam dulcissimus ac suavissi
mus est debet ei amor. Quis ei dubitet bo
nitate illa amanda est. Quod domini debet ei
obediencia. Quod pecunia eius? velut forte capi
tale ab eo ad negociandum ei accepimus? Des
bem? ei? ro? villicatiois nostre siue pputi ne
gociatiois nostre. Et hec est una ex causis que
pfiteri dem? Cum non sit aliud pfiteri quam toti
us vite sue ro? siue pputi reddere. Quis
ei alicui? dispensator? quod non ei cui? pecunia
dispensanda accepit pputi? et ro? reddat quod
tenens iustum est. Quoniam beneficium? gratitudinem ei
dem? an videt tibi quod licere possit cuique
deo pot? et tanto? beneficiorum largitori se ingra
tum exhibeat? Quod medicus? est et error? et vicio?
pacia ei debet. Impacientes ei? inobedie
tem eorum impossibile est curari nullo ei magi
sterio curabunt errores inobedientis? et im
pacienti nec morbi ei? aut vulnera quod medi
cameris puit? repellit materia medicina
li nunquam sanabitur. Si ergo unum illorum deo
negasti actio? saltim iniuriarum? habes? de? ad
uersus te hec igitur sunt actiones quas habet deus
aduersus peccatores.

De utilitate et necessitate confessionis.
Cum igitur in iudicio quod iter te? deum
te p?sidere agis? advocat? et iudex
curator? et testis es dei. Quia hec
fideliter pponere et magnificare seu aggrua
re deinde testificari et secundum hoc tempus p?de
nare seu iudicare teneri. Ne autem ignorantia
iuris aut facti fortasse causaretur. Datus est
tibi velut assessor huius iudicii et adiutor
sacerdos qui te plene iure illo instruat. Qui
te exaiare cum doceat hoc est ius et factum. qui
te leges et divina statuta doceat hoc est sa
cerdotibus? incipit nosse leges et iudicia dei
huius iudicio pmissam est exaiandum iudicium
tuum ne vel ignorantia iuris aut facti semitas iu
dicij pertereres. Aut forte tibi parces deo
iniurius existeres et id adeo tibi pcedum
non eest ne declinas incidere manus? p?pas.
In deum autem misabiliter incideres. In quas
incidere est horrendum. Unle. ad he. x. hor
rendum est incidere in manus? dei vivens non aut
pr iudicium tuum retractet sacerdos exaiare
iubet. Sed pr te in iudicio illo adiuvet ut
te in hijs quod ad iudicium spectat instruat ad

iuvet. an non? scolis lazari resuscitatum in. xj.
Jobanis adhuc ligata facie sudario in quod
et difficultas videndi quod recta sit? intelligitur
Quid si te suspectissimum habes? demerissimus
et iustissimus in causa tua? Hoc quod demerito et
id iudicium tuum despicit? vult deferri ad co
gnitionem sacerdotum aut quod? vult videri ipote
tes novit? et quicquid p?tor? ad agendum
huius iudicii. Ideoque consules infirmita
ti p?tori vult nobis assistere coadiutores
sacerdotes de quorum adiutorio in fine ere
cutione aliquid loquimur. Quod si dixerim? Causa
tua non illi? tibi pmissas et cause tue? Iudi
cium? ipse iudicij tui pmissus sacerdotibus?
recte dices? In quo quantum adiuvers? O pec
cator expientie ipse? magisterio melius? edo
ceris. Si quod igitur iudicio tuo defuerit. Si
quod viribus minus? recte iudicare et? sniaz ex
eg valeas hoc instructione et adiutorio sa
cerdotis et scire des et posse. Hec autem est
una causa sacerdotalis iurisdictionis et p?latio
nis inter multas. Quid ei salubri? aut se
curius in pre ista p?toribus? pvideri po
tuit quam malefactor? alio p?cio et teste et iu
dice emendare. In nostris quippe et in nostrorum
negocijs minus? recte iudicamus? Liberati
igitur sumus ab hijs p?culis et exornati ab
hijs oneribus? dum nos alieno iudicio et p?ta
ti pmittimus? non enim timendum est ne aut erre
m? in iudicio minus? videtes quod rectum est. Cir
cumspecto et puido sacerdotum et in lege dei
edocto nobis et p nobis videre aut ne ini
que agamus? nobis parcentes. Illo iniudi
cacio nos vice dei gerere. Quod autem iusti? quod
p?pe p?atis abusore? aliene subdere Quid
ve decetius peniteti? quam quod p?ate quod tam in
digne aduersus eiusdem p?atis dator? deum
tam iniuste usus est p?uef. Tenet? vtiq? illi p?ta
ti cedere sp?te et ea deo p manu? sacerdo
tis reddere. Quare tenet? p?fiteri et reco
gnoscere et iudicare se indignum p?ate sui
ipsius et suorum. Tenet? igitur se p?uare sui p?ta
te et suorum. Alioquin non exequi p?pam? se
sniaz et hoc est quod dicimus? quod p?ate illa tenet?
deo p manu? sacerdotum reddere. Totum igitur
te et tua dei voluntati p?mitte et redde di
ces? Dñe non sum dignus? de cetero visitare.
Reape voluntate tua p?at? scis mei? et meorum
viam et viere p beneplacito tuo. Occurrit
mihi? modo est ille quibus virgemur ad p?fessionem
non? prima est susceptio dñice pecunie hoc
est talatum quorum dispensatio nobis credita
et multiplicatio est iniuncta. Tenemur igitur ra
tionem reddere maioribus? dispensatoribus? et
Sij

De penitentia.

camerarijs. Minores quippe et inferiores
superioribus dispensatoribus: ratio reddere tenetur. **I**tem vero domino. Quodammodo fieri consuevit in domibus regum et principum. Sic sacerdotes qui superiores camerarij sunt et quibus thesauri omnes celestes sunt commissi. In die iudicii in illius ferie magne vniuersali participameto et puto putabunt id est computum reddere etiam de aiabus sibi commissis. Etiam villicationibus tenentur reddere familiaribus: ut nos de nostris qui subditi sumus. **S**ecunda vero causa est cura a medicinalis quam sacerdotibus iniuncta est et omnes eis peccatores velut egri medicinis curandi traduntur commissi quare incubit eis morbos omnes et vulnera peccatorum et tota persistencia hominum egrotantium cognoscere. **N**ecessario igitur habet egrotantes hominum morbos suos et vulnera sua et tota persistencia sacerdotibus detegere. **T**ercia vero quia cum deo in curia nostra et foro iusticia de nobis ipsi facere teneamur. Intererit sua ne per rores nostrum aut incuria causa sua quam aduersus nos habet piculetur. **I**deoque punitur quod sibi et nobis certe de assessoris sacerdotum dei iuri puto qui cause sue exaiatio non interfit et cuius consilio causa illa examine et termine. **H**oc enim facere solent in curijs alienis litigaturi vires mittere per se qui videat et dinoscat ne forte in iudicio iniuste grauetur. **S**ic mittit ad curiam penitentis dominus sacerdotem ne forte in foro tuo et curia tua graues et iniuste. **Q**uarta causa est securitas illa nostra quam tetigi et exhortatio nostra. **Q**uinta poterit satis recte assignari. **S**uspicio iudicii. i. penitentem a quo appellare habet domino ad superiores seu sacerdotem et hanc causam iam assignauimus. **Q**uis ei deo negare audeat appellandis refugium. **S**exta causa est ut sit per alienam accusatio: coram publicis personis emendant manifesta peccata. **S**ic per personam accusatio ad personam emendant occulta. **N**on ei perhas ut inemendata remaneant occulta. **Q**uare necesse est ut suum habeant et iudicium et forum et iudicem. **Q**uis autem non videat quod unusquisque accusare aut denunciare teneatur reum ad correctionem: fuato in ordine entincto. **C**um igitur semper reum cognouerit. **Q**uo iure vel lege fretus sibi ipsi tam prius se peccare presumat ut non perhas correctionem sibi querere liceat. an fortasse magis tenetur quod rere correctionem fraternam quam personam. **N**on si forte dixerit quod ipse per semetipsum se corrigit. **I**am ostendimus quod huius correctio nec deo nec ipsi sufficere debet et casus in hoc assignamus

Amplius. **N**on latrone vel malefactori alium habes penes te nunquam potest exhibere teneris quod si ei latibulum apud te perbueris nunquam latro autem reus eris qui domum tuam spelunca latronum et latibulum fecisti. **P**rius autem sacerdos est. **Q**uare latrone qui apud te latitat eundem exhibere et tradere tenetur te ipsum. **Q**uod si dixeris quod tu ipse per temetipsum punies ipsum in curia tua aut foro tuo. **N**oli igitur fugere lucem qui bene agis aut bene agere vis. **N**oli declinare testem adiutorem per tue bone actionis sacerdotem. **N**e et tibi simul et latroni videaris habere latibulum. **A**n non vis egredi medico ostendere et cure eiusdem tradere. **M**edici sacerdos est peccator vero eger qui infirmatur apud te. **Q**uod si egritudo morte afferat. **M**ors egeri tibi imputanda est. **Q**ui cura ei medicinali adhibere non iussit. **Q**uod si fortassis artis medicine tutum te esse perfidis. **A**ttende in sanissime quod nullus medicorum in egritudine sua propria arte aut sensu pretius est nec proprio consilio regit. **M**edicus ei eger semper non habet exemplo ergo negligentia deinde proprio sensus et artis presumptio: et temeraria perfidia: trade egrum tuum medico quem curationi tue perficit misericordissimus deus. **M**agi de salute tua sollicitus quam tu ipse non immerito suspectum habet iudicem qui in causa propria et ipsum iam sensit hostem. **A**n tu fortasse ei penites dicere penites qui te hostem dei adhuc geris dum te accusas et perteris hostem. **Q**uod tu vis in causa illa in qua reum te fatens iudex esse cognitor. an non te ipsum suspectum reddis. **S**ic dicendo an non das aduersario iustas causas appellandi. **C**um reum te fateri in illa causa in qua te iudicem debere esse perfidis. **E**tiam si tua esset iure. **I**lla iurisdiccionem expedit tibi cedere illi. propter causas dictas et ut ipse initio reus et ad pacem priorem aduersarii tui inuenies. **Q**uis autem negare audeat deo ut aduocatum vel procuratorem audeat vel debeat constituere in causa sua. **Q**uod quodammodo agit in foro penitentem et coram ipso procurator vel aduocatus dei sacerdos est. **Q**uare necesse est ipsi instrui de facto. **P**rimum deinde proponere per partem. **L**ui prociuium prestat. **H**ec autem per dei est quam defendenda suscepit sacerdos. **N**on potest autem instrui nisi per te. **Q**uia tibi incubit instruere eum ex facto. **E**t hoc est reuelare et confiteri factum eundem. **Q**ue sit autem tibi ferenda sententia pro hijs omnibus criminibus et iniurijs lex diuina etiam mundana declarat. **Q**uos in iudicio illo approbat clementissimus deus.

iniquitatis

De cause aratione et excitatione su
per iustificatione.

Accedens igitur iudicium tuum exaltatur?
Primum interrogare te de viri iudi-
cium illud et iusticia de teipso apud
teipsum siue inter teipsum fecerit et de sin-
gulis partibus iudicii si rite aut recte omnia sit
acta i teipsum de ipsa accusatio de qua ad-
uersum te proponis si continet omnes actiones
quas habet deus aduersum te alioquin enim procura-
toris et aduocati officium non recte per deo ex-
equeris. Deinde si testis officium non recte
plene impleris an quod absit factum est te perhibes
testimonium. officium autem testis est bona fides et vi-
tate facti iudicem instruere. In nullo vitate
supponere in nullo falsitatem insinuare. Deinde
dum aduocati officio quod est et iuriam decla-
rare siue per leges siue per consuetudines siue per ra-
tiones optimum te oratorem puta. Sicut rectum
est tibi suadere ut dicit Sene. **H**oc ergo per
certo scias quanto fidelior aut procurator aut
testis aut aduocatus pro te in iudicio illo
steteris per deo tanto illa tria officia dei filii
quis dicit in iudicio tuo per te ereatur fide-
lius. Quanto seuerius iuste tamen pro te iudica-
bis. Sed per deo tanto clementius et fauorabi-
lius. Iudex tuus pro te. ymo si rectum fue-
rit de teipso iudicium tuum non inueniet quod in
te iudicet iudex viuorum et mortuorum ipse dominus.
Quanto hic audebis reuelare. tanto amplius
valebit ea dominus coram deo patre et angelis eius.
Quanto amplius discooperies turpitudines
tuas tanto ipse amplius opire studebit. Qua-
to amplius teipsum accusabis. Tanto ipse am-
plius excusabit. **N**oli ergo esse thesaurum
aut archiarium dyaboli. quod est esse sacrarium
spiritus sancti. archa vero thesauri dyaboli.
sterquilinum est peccatorum. Vis ergo esse non saccu-
lum dyaboli phas stercorearum eius enorme fe-
tulentiā istā. tā venenatā. et memeto dy-
boli hunc inscriptum omnia peccata tua et velut pa-
tentes litteras habere omnes peccatorum tuorum. Quas in il-
lo tremendo iudicio pro te exhibebit nisi
eas sic delere studueris. Scito autem quod am-
plius in memoria seu noticia sacerdotum ea scri-
bere studuerit. Eo amplius de libro dyabo-
li et memoria eius delebis. Memento litteras
omnium obitorum tuorum te dedisse dyabulo. has
tu propriis manibus perscriptisti. Singulis prope
mortalibus peccatis. Singulas et horrendas
litteras scriptisti. Quod si iam deiecisti dyabolū.
quod tibi velut inimico suo insidiabatur et
stimulis pueri timore a tergo et calcantibus
turpis amor in lateribus te urgeat. Quid

deiectioni eius per deum putas. Si adhuc frene-
tici pudor os tuum infrenatum terret an nescis
quod freno omne corpus equorum tutum firmitus ut
dicit iacob. iiii. Facile est te iterum dyabulo
iterum ascendere nisi frenum eius de maxillis
tuis excusseris. Excute igitur frenum demeritis
simi pudoris de ore tuo et maxillis. Et scito
te nulla turpitudine pollutum. Qua non mul-
ta hominum milia ante sorduerunt. **E**rgo
tibi testis fidelis pro te ut tibi sit testis fi-
delis in celo pro te perficere aduersus te cum
dauid ut et deus remittet impietatem peccato-
rum tuorum. Uide ne parcas ora tuo. Sicut
dicit iob. vii. et certum habere quod deus parcat tibi
scito te coram deo et in conspectu curie cele-
stis. Quantum est in te omnia egisse de te turpi-
tudines tuas et abscondere a conspectu tot militum
et muta tuum spectaculum. modico perfusionis
latibulo. Latibulum est confessio peccatorum coram
vno sacerdote facta propter vniuersalem
spectaculi et vniuersalis illius propter aliam
quod in iudicio illo terribili futura est. Ut enim sa-
cerdos ea viderit per confessionem ab oculis
dei et omnium militum celestium abscondunt.
Si veretudus es cur non erubescas tantum
turpitudinum tuarum spectaculum. **A**n for-
te et oculos fidei clauerunt tibi peccata tua
ut nec teipsum videas et angelorum sanctorum
miserabile spectaculum et omnium demoni-
orum ludibrium. Appropinquo fidei oculos et inuere
cateruas demonum vniuersas illudendum tibi de
morte tua sibi applaudentium. Vis quod
qua solitudine te circueant et te ad deuor-
randum querant. Attende quo ardore et au-
ditate sanguines tuos faciat undique circa te
rugitum dentes ad deuorandum te parat gla-
dium tenet hostis ut te iugulet. Tu vero
de erubescencia cogitas. Uide quod sum
te trahat dyabolus freno erubescere illius
ad mortem vniuersam te ducit ad illud vniuersas
lis contumelie infernale latibulum et oppro-
brium spectaculum ut fias omnium oculorum celestium
et terrestrium et infernalium miserabile et igno-
miniosum spectaculum. Ibi appebunt omnium
oculis verecundiora tua abice fasciculus
latrocinii. Ne cum eo dephenus excusati-
onem aut redemptionem habere non possis. Ex-
cute iugum dyabolici dissolue colligationes
impietatis. Solue et fasciculos deprime-
tes ut dicit tibi ysa. lxx. Dirumpe vincula dy-
abolica quibus te tenet vinculatum. Erue te
tanquam damula de manu. Et quasi anis de
insidiis aucupis. Ut dicit tibi puer. vi. Te-
ta et experire quanta sit alleviatio huius

De penitentia.

larcine dyabolice depositis vel abiectio
 Experire gaudiū liberatiōis de manu dy
 aboli q̄ sit gaudiū liberatiōis de ma
 nu dyaboli q̄ sit gaudiū libertatē iugo f
 uitutis ei⁹ a facie olei diuine mie putrefa
 ctio. Ut le. ysa. x. q̄ sit pacis tranquillitas vio
 lentissime dñatiōis et tyrānidis ei⁹ oppr
 sione cessante. Lōfuta et pfunde dyabolū
 q̄ te lōga detentiōe p̄sc̄p̄isse forte putabat
 et sei possessiōis tui ip̄i p̄sc̄p̄tiōe tutū puta
 bat iterrupe p̄sc̄p̄tiōis illā dyabolice p̄scri
 ptionis. Ne te p̄sc̄p̄tiōe distationare va
 leat. i. iudicio oppr̄mere. Illud dyabulo
 vince ip̄m et occide freno erubescē q̄ te te
 net et trahit. Utere hac erubescē q̄ quidē
 ē salutarē medicina p̄ctōr̄. Tu v̄o fac eā
 tibi mortiferā teip̄s ip̄a suffocas erubescē
 dū eā facis obicē gr̄e et sp̄ui vitali obstru
 ctōr̄i quo min⁹ totū tu possit ingredi. U
 des qm̄ obstruis meatū cordis tui sp̄ui vi
 te ip̄m et facis frenū dyabulo quo te tene
 at et in mortē trahit nisi eēt erubescē quo
 teneret dyabol⁹ et occidere nō h̄ret. De
 cide ergo p̄p̄o gladio golīā cū dauid vin
 ce ip̄a erubescē dyabolū puer te eā in me
 dicinā p̄ctōr̄ tuorū. Sigdē p̄fessōis ei ad
 duxerit. Ex hīs duob⁹ saluberrimū anti
 dōtū p̄tra oēs morbos et vulnera p̄ctōr̄
 pficiet. felix p̄mutatio si frenū quo tene
 bat et trabebat te hostis in gladiū ad su
 perandū ip̄m puereris. Si venenū ymo
 si egritudine ip̄am in antidōtū et medici
 nam puererit attēde q̄ momētanea ē eru
 bescē ista cū ip̄a p̄batiōe. tū ip̄o sonitu
 v̄b̄or̄ p̄fessōis fugit. Deniq; putas te ha
 bere p̄ctā q̄ confiteris absit quo ad culpā
 Times erubescē q̄ tāta felocitate fugit
 Erubescē igr̄ q̄ nō habes p̄ctā et hoc v̄nq;
 volo rogo moneo laudo obsecro q̄ntum
 possū erubescē. Salutarē em̄ laudāda dō
 gratissima et acceptissima ē p̄ctōr̄i erube
 scētia. S; ne ip̄igne ea de⁹ caueto et ne
 tu ip̄e ea strāguleris aut suffocerit ne h̄eat
 eā frenū aut gladiū contra te dyabol⁹. ne
 h̄eat eā obicem et obstruētōr̄i cordis tui
 sp̄ui v̄tū. **L**eva ocl̄os fidei tuę et vide qd
 tibi ē in celo et qd q̄rif hic a te sup̄terram.
 momētanea erubescētia a te erigis et tibi
 celestis regni bonor̄ offert quo gaudio et
 aggratulatione tibi redeunt dūcissim⁹ p̄
miarū et de⁹ totius p̄solatiōis occurrat
 ip̄a vitas in. xv. luc̄ clamat. Attēde conui
 uiū solēne et p̄re gaudio tue reuerfōis ad
 prem. In illo celesti pallatio celebratur.

Mirare clemētissimū p̄ris p̄dulces ample
 xus et oscula suauissima et vide q̄so nullā
 stulticiarū tuarū ap̄d benignissimū p̄rem
 relicta memoriā. Secundū oēs inuidatio
 nes p̄rne mie et torrētes gaudiū et hylari
 tatis q̄ totā celestē curiā tua pfudit reuer
 fio irrecordabilr̄ delectas. Erige obsecro
 aures fidei tue et audi simphonīā et cho
 rum p̄fetus suauitatē tue reuerfōis p̄ui
 uum. audi laudes et p̄conia celestū mili
 ciarū q̄s p̄ reuerfōe tua offerūt milia mi
 linz. Audi interpellatiōis q̄ et miserat tu⁹
 ē xpm̄ dñm. q̄ iugiter paret vultui dei ad
 interpellādū p̄ nobis q̄ oia nobis i eo q̄
 hō est impetret et in eo q̄ deus oia largi
 tur audi mellissimū clamorem p̄missionū
 audi terrificū fragorē et timendū tonitru
 um cōmitionū eius aiaduerte totū ce
 lestis curie expectatiōis et desiderii p̄ces et
 vota sua p̄ te clemētissimo p̄ri offerentis.
 Vide vota et desideria oim̄ celestū milici
 arum te i certamine p̄tra mundū carnē et
 demonia spectatiū et victoriā tuā sollicitē
 expectantiū et p̄ victoria tua iugit et in
 stanter oipoten p̄ri supplicantiū. Sollicita
 ē p̄ te tota illa celestē curia et milicia p̄cla
 ra Tu v̄o dormis i stercore. expectat te ap
 plausus et aggratulatione et tot⁹ ille celorū
 puentus. Tu ad infernale latibulū p̄pa
 ras te. Tu ip̄e gaudere nō curas imple saltē
 vota et desideria miliciarū celestū fac in
 celo de te gaudiū fac aggaudere tibi et a
 plaudere milia milia. Fac totū celū reso
 nare. laudes et p̄conia diuine bonitatē q̄
 largis tibi de tāto hoste p̄clarū triumphū
 fac obsecro totū celū totūq; padyluz ride
 re fac q̄ inuiter dñs oēs cognatos et vici
 nos ad noue tue liberatiōis gaudia. Si
 cut legis Luce. xv. An nō curas etiā pusilli
 mū pastore de p̄dite onis inuētiōe letifi
 cari qui p̄pos humeros tā gaudēter incli
 nat vt in ouile reuehat ouē errabundā et
 p̄ditam. Et p̄ gaudio inuiter amicos et vi
 cinos ad p̄gaudendū et p̄gratulādū sibi
 quasi nō sit contētus p̄p̄a p̄gratulatiōe
 et parum sit aut quā p̄p̄is bumeris reue
 bit gaudiū et aggratulatione pastoris refe
 ctio et inuentio ei⁹ oim̄ amicorū et vici
 norū aggratulatione vult festinari et hoc
 in eodē luc̄. xv. ca. et Osee. xj. Ego nūc
 effraym ysa. xlvj. Usq; ad canos ego ip̄e
 portabo. Ego feci et ego ferā ego p̄rabo et
 saluabo. Doneat igr̄ur te tā p̄clara illa
 celebritas que redditū expectat. Doneat

At leti pastoris tui gaudium. Moneat te
pastoris te p deuia querent. Circuit et la
bor et occurrus eius festinus atq dulcissimus
De quo btus dyonisi dicit q benignissim
ibis venietib ad se totus pcurrit et pob
uiat eos deosculat et amplexat. Ecce pa
stor tuus no improperat tibi labore que te
qrendo ppeffus e. No im pperat tibi qd
peccasti. Uide qntu parcat verecundie tue
Scti cor tui emortui q tot et tant moueri
no potes que nec dinay pminationu tret
tonitrua nec diuinay pmissionu tot et ta
ta demulcet blandimenta. Dic qso qd ado
formidas erubescit ista pmodica et mo
mentanea. Cur no magi times eterna. Et
hec e qde cora vno et in oculis vni vitz sa
cerdot. Illa auti conspectu et oculis viuoz
et mortuoz. Dic qso q ista momentanea et
cora vno sustinere no potes. Qualr pfidis
te posse pati eterni illi et vniversalis pfu
sionis op pbrui. Api obsecro oculos fidei
et vide qua stult ymo cecus mercator es
q et ne felicitat honore ta vili vedis pccio
et eterne felicitat fil et cofusiois leuissime
fil et momentanee erubescie dclinatione seu
euasione ob pbrui mercaris. Quid qso re
spodere poterit deo in extreme illi discul
tiōis exaie int rogati Fili vt qd dereligi
li me. Rñdebis ne dñe. optebat me si ve
nire ad te verecundari et erubescere p mo
mentu cora sacerdote. Ent ne hec excusa
tio. Rñdeigr et mo an vis ppeff illud a do
recedere an magis amas pctoz latebras
q deu. et magi amas ee sentina dyaboli
ca q sacraui spūscit. Miser ad qd credis
data tibi a do erubescias ipam ad hoc da
tam ee tibi scito vt sit tibi an auxiliu eme
dationis pctoz vt sit tibi in medicina. Tu
ho pueris ea toricū et deo medicā ag
escere non vis. Malēs mori ppa volūta
te q viuere pfilio et auxilio dei medicāis
Dic e mors eq qui vulgo dicit vmbaticus.
Qui cū vmbra fugit mori audacter icur
rit picipiti. Tu ista vmbaticū et fugatiua
times vmbra et mortis et ne picipiti non
y times. No aduert. Dic qso ppeff qd ti
mes illa erubescia. an ne forte sacerdos
q bonū te credebat. vilipēdat te. Opicu
lum o dānū irrepabile. Ille hō vilipēdit
te. qd bōi amisisti. Erat ne opinio sacerdo
il tū bonū vt minor eet eo etna felicitas
et vt pro eo incurrendū eet eterne mortis
suppliciu piter et opprobriū. An in opiōe
sacerdoti istius felicitatē tuā cōstitueras.

Reputas te felice et bñ si de te ille sacer
dos bene opinaret. Ecce assunt circūstan
tes et tortores pati rape te ad et ne mort
suppliciu. Tu vō de opinōe cogitas sacer
dos tue salutis oblitus et impendētis tibi
sue capitalis discrimē nō formidas. Cre
dis vitā tuā opinioni sacerdoti qsi et opi
nioni sacerdoti iudicad sis. Q si discre
tus prudēs et circūspectus fuerit sacerdos
Ipa flagitioz et facinoz tuoz pfessio ipz
ad bene sententiā et opinadi de te iducet
sciet qppe te iā ab ignamētis oib eme
datū. Non ei dubitat hui sacerdos pctā
deleri vidica et integra pfessione. Si vō
indiscretus ē sacerdos Elige circūspectū et
puidū si potes. Scito ad singula ha con
fessiois tue. centū militiaz rñdere pcentū
Quantū credis ee gaudiu scōz ange
loz pro tua ereptiōe qz ē incōfēs et incō
feras tanta dilectō et illa qd dilectō ppa
bilis est ei q diligimur a scis angelis qre
nullū gaudiu ē q in mūdo demūdanis
hri possit pabile gaudiu scōz et bñz aia
rum. Cū scis angelis de nra liberatiōe le
tantū q credis gaudiu eoz dū viderent
paulatiz vincula mortis in pctōib diripi
et eos de manib dyaboli liberari et ad cō
fortiū suū assumi qd ei nō ppariat captiui
tyrāide dyabolica diu afflicti et iugo du
rissime fuituri ei oppōsis. In carcere pec
catorū obdusis et muratis diu Quib nū
hil aliū imminēbat nisi et ne danandis et
mori irremediabil et irreuocabil snia. qd
infernales illi tortores in carcerib pctoz
ad et ne mortis fuabāt suppliciu. Quis a
do ferre ē q de liberatiōe hmoi captiuo
rum nō gaudeat. Quid ergo mirū si scit
angeli et aie q eozū felicitissimo iā gaudēt et
glīant pfortiū de talī ereptiōe letet hoc
e q dñs luc. xv. Q gaudiu ē angel dñi
Qm pnia ē ereptio et liberatio hmoi capti
uoz et disruptio vinculoz mortis. Inde et
go ē gaudiu scōz angeloz de pnia pctō
rum. Ipi qdez vidēt penitētes eripi de la
queis et vinculis dyabolicis et educi de cō
clusionē et in nūeratiōe vinctos in fortu
dine siml et eos q exasperat deū pctōz ta
ctantia et gloriatiōe et approbatiōe q ha
bitant in sepulchris corporū suozum. Ubi
ppustrescunt et vermes viciozū pascunt
būs et similibus aduincendā erubesciā
que viam confessionis obstruit adiuuan
dus est. Cuius labia vehemētia pudoris
compōsit. hec et similia preponenda sunt

De penitentia.

penitenti ad pficiendā accusatiōis quā aduer-
sum se dei pcurator constituit pponit hec
eadē valent ad pficiendū testificatiōis. Quia
eadē ē corā sacerdote accusatio et penitentiā
contra se testificatio. P^o hec ar de snia in-
grendū est et erit vtrūq; scz se fure et reum
maiestatis et sacrilegū et apostatā et adulte-
rū et p^oditōrē. Et sigd supra p^omōrauim^o
Seipz iudicio itiori p^onūciauerit et hoc
exteriori confessione cōfirmaverit.

De restitutione honoris.

Iys autē nite actis de snie executiōe
agendū erit hoc tñ obfuato vt an-
litis hui^o aut iudicij ingressus d^os
restituāt q se spoliati congregat. Inter-
rogandus igr erit penitēs vtz seipz et sua
qbus deū spoliauerat vel sibi vsurpado
ptra dei volūtate vel dyabulo seruiendo
in vicijs restituerit. Interroget vtz deū im-
possessionē ipi^o iā miserit et si ē tenēs ei^o et
vulgo d^o. Si tenet ipm et possidet integre
q vtiq; facvinclo caste et scē dilectōis amor
igr vinculi ē q solo de et integre tenet et
possidet nos de^o. Timor qdē non integre
et de possidere facit. qm timore non tenet
aut possidet cor nrm deus hoc igr in^otro-
getur vt amore iā deo cohereat. et si amor
dei viciōis amorē in ipō iā absorbuert vt
maior ignis minorē vlt saltē vicerit. si deū
oibus vicijs suis q ptra ipm amauerat p-
ferat Si p amore ei^o sua vicia pferat. Si
malit carere oibus hūis q cōtra deū ama-
uerat q ipō. Si placere dō et amicus ei^o
familiarē ē de cetero amet atz desideret
ne nō totius curie celestis cuius inimicū se
constituerat inimicū eius. i. demonijs ad-
heredo et vicijs. S; et hoc in^otrogād^o erit
qntū pdeat vel estimet dei amicitia qd et
qntū p ea adipiscēda aut cōsuada face-
re parat^o ēēt. Si venalis ēēt dei amicitia
vel gratia. Quid p ea datur^o vel factur^o
ēēt. Si tñ gratus ē deo q tādū p^olūt ho-
stem cū deus tot iniurias ab eo passus.
Ipō tñ nūc reuertētes in amplex^o recipit
et oscula et totius curie celestis aggratulati-
onē et applausū q eū p^o hostē iā adoptat
in filiū an hec tā mirāda tam stupēda bñ-
ficia vel modicū amorē igniculi in corde
ei^o accēderūt an ob ingratitudinē in fui-
tutē viciōis et demonij a q erepta erat di-
uine gratie ineffabili largitate redigi me-
ruerit. Interrogādus erit q sit ei de recōci-
liatione sua ad deū de recuperata gratia et
amore dei leticia de totius curie celestis

amicicia de spe hereditati etne ad quā p-
gram p^opunctiōis respirauit. Que sit p^ou-
piscia felicitati etne vtrū paratus sit here-
ditatē suā celestē virib^o et armis defende-
re d^o gratia et amore demētissimi patris q
gratis tā indigno reddita ē si in p^oposito
et volūtate h; eū studiosissime et solcite fua-
re. Si de cetero cor suū omni studio d^o ser-
uare pponat vt nihil in eo inueniat ocu-
los dei offensuri. Si se tradere dyabolo
polluendū et distrabedū p^osterglinia et spi-
nas viciōis vehemēter asp^onet et odiat si
dō velut protui et litton securissimo adhe-
rere de cetero disponat viciōis p^osent^o ve-
lut tēpestatē et vicia ipay p^ofunda abyssō
rum pauēs et abhorres. **U**trū ipē regi
ne celozū que p^oma est post deū saluatore
ad in^opellandū p peccatorib^o gratus sit
et toti curie celestis cuius p^oibus se adiutū
ēē ignorare nō d^o. Et de festiūo illo gau-
dio q tota illa celestis curia p^ofusa ē. Utrū
se sentiat et agnoscat toti celestis curie dēre
ēē de cetero obnoxii et debitorē. Utrū re-
gine celozū que p^oma post v^onigenitū redē-
ptorē ē se obnoxii reputet ad gratiariū ac-
tiones soluēdas. Quociēs de vincul^o mor-
tis et carcerib^o dyabolici ipm eripuit diui-
ne grē magnitudo p^o tā indebita sollicitu-
dine sue salutis si de hoc qd cuius scōm^o
scūs ē et domestic^o dei letet q cuius babi-
lonic^o et dyaboli p^ous fuerat Si d^o hoc ipē
gaudeat q tota celestis curia p^o ab asp^ou
et a facie ei^o auertebat nares et oculos se-
torē sterglinj dyabolici quo plen^o erat fer-
re non sustinēs et horēdas turpitudines
dyabolice suggillatiōis et machinatus q
bus deturpatus erat cernere et videre ab-
horres. Nūc autē toto applausu tota ag-
gratulatiōe te intuet^o et mirant^o. Et cū ve-
ner^o an asp^ou dei vt p^oces tuas ei offeras
ei occurrūt seduli oēs se offerunt auxilio
tuo. Negocia q gerere seu expedire hēs
in illa celestis curia oēs p^ovirib^o expedien-
do gaudēt et festiue suscipiūt petitiōes
tuas demētissimo p^ori porrigūt p^ou. suaz
mira sedulitate et instatia oipotēti p^ori gra-
tissima p^oces premouēt an non letaris de
tot et tantozū amicorū acquisitiōe. Suspice
celum si potes et intueri quid tibi iam est
in celo et cui glorie ibi ascriptus es. Que
et quaz festiua te expectat iam celestium
miliariū societas. Eructa si potes memo-
riam suauitatis dei qua tam indigno p^o-
us tam ingrato p^ous tanta tam indebita

Notent bñ qfessores q^ou in^orogare scire poterint qfictes ino q^ou scipm q^ou possit in^orogare

q; beneficia donata sūt. **C**onsidera si po-
tes qd eras añq; p̄r ille mīaz per grām cō-
punctiōis te traheret. Cere? an carbo ex-
tinctus eras nil habens nisi fīmū et fetorē
et tenebras. Nūc vō cere? ē lumīos? aut
lāpas dei in p̄pectū dei. aut lucerna lucēs
laue vere cognitiōis et ardēs ardore scē
dilectiōis. Sepulcr? eras p̄s vbi mortuā
aiam tuā ex sepatione brevite glāz q̄ de-
ē. vīmes viciōz p̄medebāt. Ibi sanguis-
ge gule luxurie exugebāt eā et emūgebāt
torp̄ haustu tota imp̄ssioe ire idē intorcu-
lari p̄suras eā ibi gurgulioes auaricie
et tūce inuidie eā iugit rodebāt. Quid de
vocatū supbie de serpētib? fraudulētie et
de ranis garrulitatē de scorpiōib? ire sue
serpētibus ignit. Quid de cimicib? in pa-
ciētie et de musca grauiissima diuersi gene-
ris q̄ incogitatiōib? tuis volētes affectuz
tuū tāta impiunitate pūgētes stimilabāt
et vicerabāt. Quid q̄ canes illi isernales
te vndiq; detrahētes et dimordētes dila-
cerabāt. hec oīa vulnera aia tua mortua
sentire nō poterat. Nūc vō q̄ canes illi et
corui infernales p̄sumserāt repaui tibi q̄
tis ad integrū et p̄tra merita diuine gra-
tia largitatē. De sepulcro qd plēnū erat oi-
spurcia tēplū iā fēc iue i bitatiōis et diui-
ciaz spūaliū gazophilaciū. De sterquilio
et volutabro porcorū infernaliū te iam or-
tum voluptatē reformauit gramib? scāz
cogitationū virētē scōz desiderioz velut
floribus suauitatē odore fragātē et tūū ar-
boribus plantatū et vt ad vñū dicā instar
pa dyi celesti oīm speciosa nouitatē ame-
nitate vñantē. Quid vestimēta glie et or-
namēta decorē referamus qbus aiam ex-
ornauit et illustrauit oīpotes dōs quoz tā-
ta ē mirificatio. tāta venustas vt ipam dō
gratā dei amplexib? dignā dei aspectib?
placitā efficiat toti curie celesti admirabi-
lem amabilem grōsam exhibeāt. ac dei spō-
sam ac filiā indubitata p̄batiōe ostēdat.
Si describere veli tibi illā coronā fidei ra-
diosam atq; choruscā. Si annulū illū gē-
matū purissimo nitidissimoq; sapphiro
spei. Si monile in quo radiat ille rutilās
et inflamabūdus charitatē carbūcul? Si
armillas et tōganimitatē et pacie. Si bra-
chiatia iusticie. Si caldamēta in qb? pul-
chri sūt gressus p̄ncipis vt legiē. Si ad adē
illū auro tērtā q̄ se indatā gloriabaf brā-
agnes. Si bisus et purpura q̄ indumētuz
eius legunt fuisse p̄ouer. vñū. Si vestē

polimitā ex oīm vñtū varietate p̄teritaz
vñtra stili et eloq̄ntiaz ten dēf oro. Aperi-
igr oculos fidei vt intueart diuine suauita-
tis habūdantiaz vt ad mirerē q̄ p̄ciosis te
circūuestiuit varietatibus quo honore et
gloria illustrauit q̄ gratū te fecit oī carie
celesti spectaculū vt totam pulchritudinē
tuā miret et ei p̄gaudeat. Qualis autē p̄-
us eēs agnoscito tūceatuz eras p̄anosus
carbonat? et macerat? totus ipoz demō-
nū ludibū. Qualē te credis tūc fuisse cū
tot viciis sordēbas tot ymagines aialuz
et reptiliū et oīm imundoz et ihoiabiliū
indueras cūz nō solū vna turpitudinē de-
formatus s; velut babylonē oīgenū mul-
titudinē mōstroz circūferebas spectaculū
ob p̄briū et irrifiōis eius oīb? vidētib? nō
ei quo te coōpires hēbas. Appēbāt vñq;
tot et tāte deformitates et turpitudines tue
Aduertis ne q̄ totā p̄ enuerataz gliaz ve-
stium et ornamētoz p̄ieceras. **A**gno-
scis quā p̄mutatiōz feceras. memeto q̄lo
q̄ et q̄nta fecerat tibi dōs q̄ tibi videt est
ne aīe q̄ in tāta glia et decore ē declinādū
in volutabū p̄ctoz et sentina; imūdie
An p̄ponis te d̄ cetero imergere in hmoi
sterquiliniū. An p̄elegis fuare tota solitu-
dine speciositate q̄ dō gratū te reddit. **A**n
anima an pōt de cetero i mentē venire vt
tāntā gliaz p̄mutes in sterquiliniū an pote-
ris cogitare de cetero q̄q; q̄ gliaz illaz ti-
bi auferat. An poterit illā dimittere facile
an poterit iclinari cor tuū ad h̄p̄vt igno-
miniositas p̄ria tibi placeat. **A**ma-
bis ne de cetero demōioz eē ludibū. Reco-
le statū tuū in q̄ eras q̄n in via tua erat te
nebze et lubricū et angel? malus p̄seq̄bas
te coartāz et stimulas te. coartās ad modū
venatoz et piscatoz feras et pisces coartā-
tiuz et recia intrare cogētū. **Q**ū iuuetum
eras dyaboli tibi infidēt et te freno mali
timoris et mali amoris quo volebat circū-
ducētis et distorq̄nt et stimulis velut cal-
caribus p̄cupiscētiāz vrgēt. Recole vñ-
cas pūgētes et vrētes sūt libidinis vñtice
seu lectū vñtici aut carcerē huius libidinis
quo die noctuz volutabar. Ibi velut in
sartagine ferrea fergebat cor tuū vrentiū
p̄uritū vñdīq; p̄fo diebas aculeis quā-
do gaudiū tuum erat spurcissimo voluta-
bro libidinis immergi et in eodē voluta-
bro more suis imundissime. Nūc autē cum
spōso celesti pascēris inter lilia id ē flores
castissimozū sanctorūq; desideriozū. tūc

De penitentia.

multo sancte depurate conscie quiete sua
uissima et iocundissima frueris quod lectus to-
tus floridus torus floribus sanctorum resp-
sus et stratus est. Totus aromatibus ha-
bens celestem suauitatem spirantem pro tot
et tantis malis tot et tanta bona tibi retri-
buit dulcissimum pro atque piissimum. **R**espi-
ce spinetum queso auaricie ut sublentibus
esse delicias putabas ut legisti Job. xxx.
ubi spinarum sarcina te comprimens vlc-
rabat et cruciabat ubi instar talparum terram
premebas in potere arisum et lucem spiritus
fugiens latitabas velut imundum et ab ho-
minabile reptile in cauernula sua super te
aggerem terre cumulabas ad modum talpe.
Instar aranearum te ipsum euiscerando telam
inanem ad capiendas muscas terebas id est
solicitudinem acquirere volatilium et sordi-
darum diuitiarum velut filii filia adiungens
curam cure addebas. Nunc ad celestes to-
tus diuitias inhyas spe circa et desiderio
suauis et mulcebris. **Q**uid dicam de pcella
superbie quod tot flando adulantium et detra-
hentium te circumagrans tot scandalis allide-
bat qua quique velut ad celos ascendebas
apud te ipsum elatus ut maior et gra-
uior tibi ruina immineret. Deinde corue-
bas in abyssum male humiliationis vane-
scence gloria illa quam te et apud te som-
niabas dum te inde sibilari a populo audie-
bas. Unum vane laudis gloriam expectabas
Respice queso quod sit facta in te commuta-
tio dextere id est pernitentiae excelsi qui
post tantas et tot tempestates pacatissimo
et securissimo litore penitentie gaudes so-
lido et lapideo ubi lapidi illi angulari et
summo patri christo totis desideriis. An de
tot et tantis malis liberatio tot et tantorum
bonorum tam indebita largitio diuine vite
dilectionis ignem adhuc accedere potuerunt
An quod absit carbo penitus es et nul-
la sufflatio accendi potes frustra quidem
tam diu sufflatur in carbonem penitus
extinctum frustra tot cremia tot interitua be-
neficiorum dei cognoscimus. Si nec dum saltem
vna diuina amoris scintilla in te accensa
est. Inuoluitur quippe strues huius ligno-
rum super altare cordis ponitur. Si adhuc
diuini amoris igne oino frigescit. Tu vo-
te ipsum habens hominem incitamentis te com-
moue et cor lapideum tuum ad lapidem illum
angularem allide crebra et iungi considera-
tione bonitatis eius vite et malicie et tue
ingratitude in eum. Si enim vebemens fue-

rit illa collisio necesse est et inde sancti amo-
ris scintilla diffiliat. **D**e hiis igitur et hominibus
velut flabellum tibi compinge qui te adiuua-
te succedas et pestiferum atque pniciosum co-
cupiscentiarum incendium extinguas. Quod si nec
dum lignum fumigas es. Sed adhuc hu-
morem humane vindictae resines et putre-
dinis hoc ipsum considera quod te tam ingra-
tum tam malum et deum iugiter relinquen-
tem et aduersantem ut vulgariter dicitur adhuc
ad misericordiam piissimum dulcissimum pater
expectat. Adhuc misericordie tibi tantam offert
largitatem tantis bonitatis sue delicias. Ad-
huc offert coronam illam eterne glorie et te
velut amato ab amantissima sua pater
seruat. Audi quod post te clamat Ezech.
xviii. Quare moriemini domus israel nolo
mortem peccatoris vel moriens. Reuer-
mini et viuite. vide unde te reuocat a mor-
te scilicet ubi tu cecuristi offensas tuas et cri-
mina quibus te inuolueras condonare
paratus est gratuita omnium offert indul-
gentiam tot iniuriis et contumeliis laceris
omnium illorum obliuisci paratus est. De sola
vita tua sollicitus sua omnia negligit solam
vitam salutem tuam querit. Quare clamat
ad te reuertere Lan. vi. Reuertere ad pa-
trem dulcissimum et amantissimum O fili cha-
rissime reuertere ad spiritum suum tuum a quo for-
nicando cum viris turpiter recesseras. O spiritus
sa reuertere. O serue fugitiue ad dominum tu-
um cui te ipsum et opera. ad fratrem cuius
heres regni celestis effecta es per gratiam.
Ipe quippe christus dominus heres vniuer-
sorum per naturam qua est dei patris vni-
genitus nos autem coheredes eius facti su-
mus et hoc per gratiam sicut et filii. Attende
ad quod te vocat unde te reuocat a morte te
tam ingratum et malum tam indebita pie-
tate reuocat ad vitam beatissimam et iocundis-
simam vocat Ostende mihi faciem tuam
Lan. ij. Tu vero dorsum ostendis ei aut fa-
ciem quam tua non est. Induisti quippe faciem
dyabolicam et turpitudines abhominabi-
les de quibus intractatu baptismi lacrimis
locuti sumus forte facies istas abhomi-
nabiles audes ostendere deo hostium suo-
rum insignia siue signa que in teipso quod do-
mus dei esse debueras et castrum insignium
sue victoriae demones posuerunt. Audes illi
sponso celesti gaudia id est amoris mu-
nuscula ostendere que ab adultero accipi-
sti. Audes in conspectu eius adulteriorum mo-
rum insignia circumferre sed hoc bacrenus

De principali restitutione eorum quibus
ipsum spoliasti.

Edmon ad ipsam restitutionem se-
cure offer deo restitutionem eorum quibus
ipsum spoliasti an times ne res-
titui velis quod despoliatione sua conquis-
it in iudicio ea petit. Uide si per eas accusare
poteris ne dicere nolo te esse meum cum tu velis esse
simus volo te placere mihi cum tu velis ei
placere hoc est dicere volo te esse bonum vo-
lo te esse iustum an poteris deo displicere boni-
tas aut iusticia tua. Malus necario est cui
bonitas displicet. Nunquid necesse habet ex-
equi tunc sua stare iudicio tuo cum te iudices
inter te et ipsum constituerit. Necesse igitur habet
parere rei iudicate quare si adiudices ei pos-
sessio necario recipiet illam. Item nunquid non
ipse rapiat a dyabulo penitentes et eripit
de manibus eius. Nunquid non ipse est qui
alligat fortem dyaboli atrium suum id est
peccatorem quem ipse custodiuit ut atrium su-
um. **A**mp. dico eo ipse te iam possidet
quod vis ab ipso possideri hoc vinculo boni-
tatis et amoris possidet te et tenet. Uide er-
go utrum vis ab eo possideri. Si enim vis
possideris. Uide utrum velis eum restituere
te ipso hoc est teipsum ei. Si enim vis iam ergo
te ei restituisti. Si vis esse suus de cetero
amicus intellige ymo si vis eum habere fide-
lissimum et verissimum amicum. Si enim hoc
vis et est. Si vis ut amet te. iam amicus
tuus est. Si enim vis amorem eius aut amas
multo fortius ipsum cum amoris eius non nisi
propter eum ames aut velis quare iam amas.
Putas autem ipsum non amare amante se-
putas quod amor ab amore se possit defen-
dere. putas quod amor se negare possit amo-
ri aut repellere amorem ab se. Alia recusare
potest fortassis et alius negare se sed sibi non
potest negare se. Super hoc experientiam con-
sule an putare potes adeo illiberale deum
ut perveniri se in amando pateret et non ma-
gis perveniret omnem amatorem suum cum ipse
de se. Ego primus et novissimus primus
quidem in accessu amoris et ultimus in dis-
cessu bene arbitrans amorem illum adue-
nisse tibi et voluntate quam dei amicus de ce-
tero esse et amas et vis. An a teipso tantum
bonum ortum putas ab se. Illud igitur bo-
num in quo maxime bonus es quo ma-
xime de places et gratus es et ab ipso tibi
datum est quod de fonte dilectionis sue. Ex ta-
to igitur munere ipsum deum amore suo te per-
venisse agnosco. Sciebat namque deus a

deo se bonum amoris sui diligere ut neces-
se haberet omnem illum cui bonum illud dedi-
set diligere. Cum ergo sciret antequam illud bo-
num tibi daret quod oportebat ut te dilige-
ret per bonum illud amoris sui hac de cau-
sa dedit ut amplius diligeret et ei amplius
placere dilexit quippe te prius quam tibi tan-
ti operis exhibitio aut hoc querebat in te do-
no suo ut te sibi gratior et amabilior
redderet. Ideo igitur et amatoris sui et ami-
cum vult esse qui amore quo hoc esses ti-
bi largitus est et ad hoc largitus est ut ama-
torem et amicum suum te faceret. hoc autem
est possidere te amari vicem a te. Amicitia
quippe mutua est animorum possessio mutua
donatio sed spontanea et iocundissima. Si
ergo amas ipsum iam te possidet. Si inquit
solum. Non enim amat deus possessionis
sue participem non enim vult habere medie-
tari. Si una est et integra dilectio te pos-
sidet. Scito ipsum esse zelotipum adeo ut
nec nutus neque signa aliqua contra thori-
fidem paciatur. Statuit et firmavit super
te oculos suos iugis et assidue speculator
tuus effectus. Des nutus omnes aspectus di-
ligenter considerans non solum opera tua et
sermones et affectiones sed et cogitationes
neque fortasse adulterine lascivie videat
in te. Attende autem quod auris celi audivit omnia
De damnorum restitutione et eorum satisf-
factione.

Et acta autem restitutione in integrum
fit per spontaneam et voluntariam
sui ipsius traditionem et hoc est cum pe-
nitens se amori tradit deo per manus sa-
cerdotis. Tradet inquit se et committit deo re-
gendum ad eius beneplacitum secundum quod pro-
ponit et vult se victurum de cetero. Restat satis-
facere de donis irrogatis et de peccatis ea
quippe de ablatiis quod penitens se habebat ipse
penitens absque dilacione debuit restituere
hoc est seipsum et bona voluntate atque pro-
posito et si qua sint alia. De ablatiis vero quod
penes se non habet satisfactio facienda est
hoc autem erit firmitas propositi non exigere
ab eo (consilio meo) promissio vel votum de
emendatione facienda. De futuris enim nul-
la est exigenda certitudo sed solius propositi
et voluntatis certitudo requiritur. Ubi
enim quicquid invenit dominus ibi iudicat eum de
presenti igitur voluntate et proposito interro-
getur ad votum vel promissionem non artetur
ne postea recidivas cum ipso recidivo me-
dagium aut voti fractionem incurrat. Et ad-

Nota in glosa

De penitentia.

Dat pētm hac occasione pēto. Ablata autē
quatuor erunt vniuerso. **P**rimū q̄ toto
tpe peccati fraudauit deū debito fuitio
et cultu suo nihil em̄ deo gratū fecit eo tpe
quo toto hostis eius fuit. Quare iactura
illius tēpōis restituenda ē deo cum peni
tentibus facultas affuerit. Scdo seip̄ to
to eodem tēpōre assumpte negociatiōis
lucris fraudauit. Tenebat autem toto il
lo tempore in talēis nature et gratie et tē
poralib⁹ negociari non solū alijs s; et sibi
Tercio prius auxilio q̄ medio tpe de
stituti sunt viui piter et mortui quos ope
rib⁹ suis et oīdibus adiuuare tenebat
Illo autē tempore toto ab eo nil habuere
auxilij preteritū si clericus ē tyrlatus aut
beneficiatus in ecclia Beneficia em̄ ecclēsi
astica redēptio sunt animarū. Qui igit̄ re
demptionē animarū p̄cipiunt iugiter pro
earum redēptiōe vigilare tenent. Qui
enim stipēdia beneficiorū ecclēsticorū p̄
cipiunt spūali milicie specialit̄ ascripti sūt
hoc est animarū acq̄sitioni et liberationi.
Quia igit̄ toto tempore pēti dyabulo mi
litauit eo q̄ in penitētia eum dei hostem
efficit. **M**anifestū est toto tpe peccati
animas peccatorū carcerib⁹ inclusas aut
in carcere purgatorij detētas nihil ab eo
peccatore p̄cepisse p̄sidij. Eo quippe tē
pore apud deū nec p̄ seip̄o quicq̄ pote
rat quare p̄ alijs inanes et vacue fuerunt
orationes ipius q̄ in ipso erat. Dāna igit̄
de perditōz eo tempe suffragiorū anima
bus a quibus milicie sue stipēdia p̄cepit
restituere tenet. An putas iustissimū deū
nolle audire iugem clamorē animarū de
hūmōi clericis cū eos sue liberationis cla
mabunt p̄cepisse stipēdia et earū liberati
oni non militasse cū clamabūt eos redē
ptionem earum cōmedisse et p̄ redēptio
ne earum fraudulēt̄ et infidelit̄ satagis
se de resarciēdis igitur dānis ist̄ tenetur
penitens Laueat igit̄ saltem firmitate pro
positū hoc em̄ est apud deū sufficiens satisf
factio qui iudicat hoīem fm̄ statum in q̄
est nō fm̄ illū in quo nondū ē. Vides igit̄
q̄ futura opa penitētis adeo p̄cellere des
bent etiam bonis opibus que etiā ante
lapsū opabatur et p̄uersatio tota et vita
sequens adeo d; esse melior p̄terita vt re
dimat iacturam tenebrosi t̄pis in quo in
p̄fido mori et tenebrarū sepult̄ cōputū et
ablata atq; fraudata oīno restituat dō et si
bipi et alijs iustissime p̄q̄rētib⁹. S; et alio

peminere d; sequēs vita pōi s; vt gratie
tam indēbite gratū et deuotū se exhibeat
misericordissimo ac clemētissimo p̄ri qui
est tam in debita sue suauitatē habundā
tia eduxit de lacu miserie et de luto fecis
vinctū immēdicitate et ferro et sibi filium et
heredem de spurio tam ignobili et dege
nere tanta largitate adoptauit. An decet
tam indēbitorū tanq; beneficiorū stupēdo
rum nullā ēē memoriā nullā esse retribu
tionē dicebat em̄ dauid. Benedicā anima
mea dño et noli obliuisci oēs retributio
nes eius. Et alibi Quid retribuā dño pro
omnibus q̄ retribuit mihi. Calicē salutā
ris accipia. **H**ic ē calix id ē mensura tertia
aliquorū bonorū operum. Sed q̄ de nau
fragio aut alio piculo diuina grā se gau
dent liberatos aliqd̄ certe recognitionis
velut in signū et memoriā se; imponere
solēt in memoriā tāti beneficij vt tāte grē
apud eos aut memoriā aut gratitudō in
ueniat. **Q**uartū ē si quos dyaboli la
queis irretiti quos in pētm deiecit et dy
abulo tradidit vt ad liberationē et repa
tionem eorū inuigilet et sicut dyabulo mi
litauit sic cōtra eū militare studeat et eri
pere ei quosq; poterit q̄si coniurat⁹ deo
cōtra eum quasi exheredationē dyaboli
iurauerit. et ei nec glebā vnā terre relin
quere fortissime disposuerit q̄si ei bellū
inexorabile et capitale indixerit hoc ē sa
lutare sacrificiū et oculis dei gratissimū et
acceptissimū ymo iocūdisimū. Quale te
credis in oculis dei. q̄ntam gratiam ob
tentur si zelo zelatus fueris p̄ eo cū be
lyā. Si ppungnatorius te cōstitueris
p̄hereditate sua. **S**equitur. de geta
tiōe iteriori restitute passiois.
Postq̄ autē restitutiōz p̄egerit vt p̄
dixim⁹ de dānis irrogatis et de p
ditis firmo p̄posito et volūtate sa
tis dationē et cautionē siue securitatē fec.
Quid restat nisi deū pacifica et geta pos
sessione teneat. **H**oc em̄ ē officium iudicis
delegati et oīm iudiciū. vt eum geta et pa
cifica possessione gaudere faciat cui pos
sessionē adiudicauerit. Veruntamē dele
gatus non potest eū tueri in possessione
nisi p̄ annum. et hoc ē quia tpālē et non p̄
petuam habet iurisdictionē. Penitēs autē
siue ordinariū siue delegatus iudex sit
perpetuā habet sui ipius iurisdictionem.
Quare p̄petuo deū tueri debet in quietā
et pacifica sui ipsius possessione. **P**rimū **U**

Iam omnes in getatione in seipso sedare ut deus in eo quiescat. Est autem p̄na ingreditur parvulorum babiloniorum vagitus et ululatus qui deum in homine non finit huius autem sunt motus p̄mi concupiscētiarum nostrarum et odiorum. Huius statim allidendi sunt ad petram primum tenēdi sunt ne p̄cedant ulterius deinde allidēdi sunt ad petram xpm dñm per inuocationē ipsius ut p̄ memoria passiois vel timore vel amore ipsi. Unus dauid. Būs q̄ tenebit et allidz par. suos ad petram. deinde abiciēde sūt cū mīf. tes egyptie et mulce diuersi generis q̄ circūuolantes et circūstrepentes in corde penitentis deū in ipso q̄scere non sinunt hee sunt immūdarum cogitationū fantasie et turpium de quibus quodā in cursu totū salsimatus turbat cordis sabbatū hee sunt mulce morietes que p̄dūt suauitatē vngēti. i. deuotionē orōnis. Eccl̄astes. ix. Quaevelut mulcebr̄i et salubri vinctioe reficimur putas ubi ē muscarum inchoarsatio et impunitas quemq̄ q̄scere posse. hee sunt aues quas abraha a sacrificio abigebat Gen̄. xv. hee non nūq̄ improbe et impietate in vngēti orōnis se mergunt et sacrificium sp̄s p̄tribulati nō nūq̄ inquirere conant̄ et odorem inde suauitatē perdere et deuotionē harū itaq̄ improbitatē plerūq̄ inuiti et renitentes patimur et tunc non obsūt oīno sed patiētiā et fortitudinē nostrarum exercet hec ē plaga cū cum que nō legī curata. Exo. viij. Et hoc est planū q̄ etiam viri scī ab h̄mōi cūmibus molestant̄. Plaga t̄o grauissimarum muscarum diuersi generis curata legī. Ex quo dat̄ intelligi q̄ musca grauissima non sine aculeo punctionis et ingnamēto dilectionis est. Unde necesse h̄uit curari. Curata autē legī virtute orationis moysi in eodem capitulo. Docemur igr̄ inquirantes et aculeantes cogitationes abigere. Relique vero quas oīno inuite patimur non obsūt. hoc tamen in corde semp̄ habeatur et dicatur eis nec vocaui vos nec admitto nec per me venistis huc nec per me remanebitis si ulterius remaseritis mecum licet aduocandū venerit in modū tamen meli vos cōuertam et seruire vos mihi cogam. Si venistis ad impediendū orationem meā melior est mihi orationē debellatio vestra. orabo igitur si remaseritis debellabo vos. Orabo si recesseritis virumq̄ oro et certando cōtra vos et orā-

do nec minus deo meo grata erit debellatio vestra quā ipsa oratio. Stultus est qui misit vos ad impediendū me quia saluum mihi erit orationis p̄mum et fructus dum me impossibilitas ab oratione p̄hibet et insup̄ certaminis quo cōtra vos dimico triumphus et p̄mum mihi vestro ministerio adaugetur. Audi igr̄ qui formatus es ad illudendū tibi. Vide qualiter illuderis. Vide qualiter tibi a diuina gratia et sapientia illuditur dū omnis fraudis tue conatus in illusionē tuam. in opprobrium et detrimentū et sanctorum gloriam et perfectionē cedunt. Sciendum tamen pestem istā muscarum oratione curari sicut et omnes pestes mentis q̄ exemplo moysi manifestum ē. et hoc ip̄m dixit Augustinus sup̄. xviij. Mat. sup̄. illo. Hec genus demoniorum non eiect nisi in oratione et ieiunio. Quia autem tria sunt que hominē expellunt a domo sc̄i fumo filicidium et vxor. Domum cordis tui operire et circumcludere diligenter oportet ne velut pluuia ventus et grandine temptationum extrinsecarum que a mundo vel a malis hominibus vel a demonibus veniunt inquietes habitas Deinde a fumo hoc est ab eis que interi⁹ ab ipso igne concupiscentie oriuntur que concupiscentia fumare non cessat nisi eam aqua gratie vel lacrimarum aut cōfessionis semp̄ eam extinguere studuerit aut in maiori igne diuini amoris exiccata aduertere. Mala vero vxor que etiam de paradiso hominē eiect est cōsuetudo que incessanter rixatur et consuetis recedere non p̄mittit nisi cū ira vel tristitia vel velut rixavel administratio vel platio quēcūq̄ velut solitudinis sue rixam quondā aut strepitum indeficientē cōcitāt hoc autē experientia manifestū est Qui enim ep̄us est. tantarum prelium temporaliū in se rixam et strepitū tumultuantiū in ipso cogitationū patitur ut tanq̄ sui oblitus alijs viuere merito se videat cum aduertit hoc q̄ et ei quodāmodo seipm̄ temporalia furent. Illiberalis est h̄mōi hōspes deo quo tamen et in hospitio receperit cum eo nūq̄ est nec mirum quoniam nec secus. Quid ergo mirū si deus huiusmodi hospino fugit pariter vel hospitium a quo nil nisi tumultū tp̄aliū audit aut videt. Qualiter autem h̄mōi hospes festinatus sit inferius in loco suo dicemus. De quietatione exteriorum eiusdem.

De penitentia.

Quod pacificanda autē exterius ab in-
 cursu scs hostium hic dicem? ut p-
 mū oportunitates ipse velut pon-
 tes et platee quibus ad castrū illud ē acces-
 sus hostibus amoveant funditus ut ubi
 viam habebat publicā et planā velut val-
 lum difficultatē innentiāt. hic autē implea-
 tur aqua lacrimarū quotiēs optunitates
 recolimus qbus deum a nobis eiecimus
 de muris et turri et de aīnurali et de cu-
 sto diabus hic p- transim? Sed hoc ad cu-
 stodiaz teneatur ut quotiēs hostes incur-
 sant noua in eos pena aiaductatur ut q-
 tiens noxia cogitatio aut affectio in men-
 tem tuā irruerit nouam aliquam penam
 tibi pro illa impone et hoc totiēns donec
 in vsum verum fuerit statim in te hmoi
 cogitationes et affectiōes vindicabuntur.
 Impone tibi aut alicui? psalmi de canta-
 tione aut hymni. Saluberrima ē autē
 inuocatio spūs sancti cuius penitētie lumi-
 nostatem vetidi et abhominabiles spūs
 tenebrarū sustinere nō possūt. hec igr pe-
 na salutaris ē medicina. A statu em spūs
 sancti hmoi mulce fugant. Est et alia pe-
 na dicere orationē dominicā. Quā autē
 illa sollicitudo in vsum venient ex frequen-
 tia sua a noxiis cogitationib? liberari te
 non dubites vidēs enim dyabol? se non
 posse pscire et te semp gladium euagina-
 tum tenere ut truci des latrunculos pmo-
 rum motuū et cogitationū et quasi iam te
 erexisse patibulū ut latrocinantē carnem
 affligas fugiet exercitus sicut dixit Jacob
 iij. Resistite dyabulo et fugiet a vob. Quā
 si memoriale aliqđ dominice passionis te
 cum portaueris aut ipsa huiusmōi cogita-
 tione tibi ipsi memoriale eius impreseris
 Confide hostē statim fugere. Recordatio-
 ne quippe victorie qua victus fuit confun-
 ditur et vexillū milicie christiane quod ē
 dñs iesus xpūs in cruce conspicerē p- cō-
 fusione non potest. Est enim memoriale
 doloris et ignominie sue. Erige ipm in ar-
 cem mentis tue per meditationem confis-
 dens quia virtutem habet confortandi te
 et sternedi hostem. Memoriale autem ē
 ut corrigia nodosa circa carnem tuā ali-
 quātulum pressius astricta sit carni tuā
 signum et memoriale vinculoz et flagello-
 rum quibus rex celorum et domin? secu-
 lorum pro redemptione tua alligari et fla-
 gellari dignatus est. Quā si ipsa hora qua
 te mulce mordentes vrgent palmas tuas

aut vnguibus tuis aut aliquo alio punte-
 ris vel leuiter in memoriam clauorū qui-
 bus ille sancte et venerabilis man? domi-
 ni saluatoris confixe sunt et affixe preclare
 et salutare crucis ligno et facere frequen-
 ter in vsum tibi venerit q fructum ex hīs
 collecturus sis cum leuissima videantur
 et reuera sint ipsa et perientia te docebit.
 Hec autē ne inuenticia credas. Audi ori-
 ge. super epistolam ad Romanos dicen-
 tem. Tante virtutis et efficacie est domi-
 nice passionis meditationis sedulitas ut
 et noxias cogitationes et affectiōes peni-
 tus abstergat a mente. Quā si te esse spe-
 ctaculum in agone cogitare assueueris et
 vndiq; obsessum et hostem tenere gladi-
 um ut te perimat et rugire circa te et que-
 rere te ad deuorandū et te etiam esse incar-
 cere erumnarū et penalitatum presentis
 vite. ignorareq; qualis futura sit et que in-
 nuent tibi sentētia ad instar furis qui ser-
 uatus in carcere solum suū attendens et
 expectans iudiciū de alijs cogitare non
 valens. si te citatum pēptorie ut compe-
 reas ante tribunal xpī responsurus super
 omnibus cogitationibus sermonibus et
 operatiōibus tuis. et inscripsisse dyabolū
 contra te accusatiōē scs inscriptis habes
 re omnia peccata tua et rescriptū illud p-
 posse augere et seruare nequid eius debe-
 as ut in illo contra te iudicio tremendo il-
 lud exhibeat ineuitaliter per illud et se-
 cundū illud iudicandū. Si te in ludo sp-
 et incertamine contra astutissimū atq; for-
 tissimū et fraudulentissimū constituti n-
 non pecuniā sed vitam ppriam in ludū
 et certamen deductam cogitare assueue-
 ris a turpibus cogitatiōibus et noxiis li-
 beraberis. Super omnia igr clauem
 cordis tui id est cogitationē custodire sa-
 tage et dyabulo per viam q ostendit tibi
 aut per similem eripere sollicitus esto. Si
 enim hoc bene custodiat in tuto sunt
 omnia tua et teipm in pace possidet de-
 us. hec igitur etiam est porta cordis tui et
 fenestra. Hanc igitur obseruare totis viri-
 bus toto conamine studeto ne feceris ho-
 stiarium tuū peccatūz sicut Layn cui dixit
 dominus. iij. Bene. Peccatum tuum in
 foribus aderit. Et petrus secunda secun-
 do sue epistole. Oculos habētes plenos
 adulterijs. Oculi autē fores anime sunt
 Sāto quia hostiarius huiusmōi nullūz
 bonum in te intrare permittet. nullūz ma-

Elam introire vetabit. **S**ac bonum ali-
quē tibi hostiarū si dei timorem et amore
hostiarum facere poteris timor oēs pedito-
res tuos oēs hostes repellat. Amor vero
omnes bonos oīa bona salutaria introi-
re compellit et intransita gratulabundus su-
scipiet. Obstrue partem illā aliquo bono
semp pone aliquid incogitatione quo eaz
obstruas quo ea claudas. Alliga illud co-
gitationi tue necessitate aliqua que sit ve-
ctis et sera non pmittens illud euelli a co-
gitatione quā necessitas ē. Assumptio ali-
cuius sancti et honesti officij et sancte et ho-
neste occupationis que cum assumpta fue-
rit ipsa assumptio velut necessitate induc-
et executionis et sollicitudinis sue. hec neces-
sitas vectis et sera et gumphus et verticu-
lum non sinens aperire dyabulo cogitati-
onis nre partem. hec est que custodit cla-
uem ut diximus cordis. hūc igr et hūc
adiuvari poterit penitens qui de scientia
suis vel modicum apprehendit.

De sententie executione.

Unc ad executionē sententie pre-
damus. Uide igr si furem occidi-
disti an adhuc ipm vivere pateris
si ipm totum interfecisti. Uivit ne adhuc
in te voluntas furandi quicquid de hīs omni-
bus que sua ē cognoscis. Si vtiq; volū-
tas seruandi et reddēdi deo que sua sunt
integre et fideliter in te vivit mortua ē vo-
luntas furandi aliqd deo ex hīs omni-
bus que sua sunt sed in te vivit voluntas
restituendi ablata deo. mortua ē ex toto
voluntas qua quicquid aliquid deo furatus
es. Est ne mortuū ex toto cōsiliū quo hoc
fecisti. mortuū dico quo ad te ut ipm mo-
do ab hōmīeris et mortiferū inias ad hūc
modum de hīs q; qdam aut partes aut
membra furis huius sunt quēadmodū cogi-
tationes locutiones quorundā que infurto
fustragant velut seminaria aut partium su-
arum colligationes. Verbi grā. **A**ma-
bas amore fedo et turpi mulierculā aliq;
et eras fur corporis aie abutendo eis et co-
tractando ptra dei voluntatē fur igr affi-
gendus patibulo ille amator libidinosus
est. Primū ergo amor ipse qui vita pncipa-
lis eius est. Amore quippe vivit amator
huius inqntū amator est extinguendus ut
ignis. Et hoc ut velut gelicidū diuini amo-
ris aut maiori igne diuini amoris absor-
bendus aut nutrimenti subtractione q;
quicquid est ciborum et potuum nimina habundā

tia. Nec est incōsuetū. fures. fame occide-
re. hec autē fames et si sit fames veteris
hominis et ingluuiet abstinētia tū salu-
taris ē noui et dieta moderata. Post hec
restat ut moriatur volūtas preterita que
cum mortua ē euz preteritaz turpitudinū
dolor adest et volūtas emendandi illas
non em mortua est in aliquo rapiendo vo-
luntas nisi cū viua ē in eo ablata et rapta
restituendi volūtas. oīno inde mortificā-
de sunt locutiones et cogitationes turpitu-
dines huius tandē ipsorum libidini suffra-
gantium volūtas qualis ē voluntas vidē-
di mulierem amatā vel audiendi aliquid
de ea vel ab ea. Sed et volūtas colloquē-
di cum eo vel cū ea per quem aut quā tur-
pitudine ipsa cōsiliata ē et cuius pcuratioe
et interuentu patrata. Volūtas etiam fre-
quentandi locum hūc turpitudinis. Ista
em omnia velut carbones sunt et scintille
remanētes et exteriori libidinis incendio
et solent plerūq; extinctū turpitudinis amo-
ris reinflamare incendiū. hec igitur sūt
partes et membra veteris hominis quā ama-
torem huius diximus et furantē. **Q**uati-
bulum autē quo furem istū affigas adin-
star dominice crucis ex quatuor brachijs fa-
bricabo aut cōpingam tibi. Primū erit
dolor cōpunctionis ubi cōfigendum est
furis caput. Caput autem ex quo totus
fur aut fornicator penitit amor fuit aut vo-
luntas. Quid autē rectius mortificat volū-
tatem quā dolor. Scōs brachiū est timor
quo autē rectius mortificat stultitā et psum-
ptuosa audacia et seipm domino rapien-
di quā timore eius. Unde psal. Confige ti-
more tuo carnes meas. Tertiū brachium
pudor erit confessionis et hoc congruit ut
impudentiam qua ante dei oculos q; sua-
erant rapere nō erubuit nec veritus es
pudor confessionis terminet et mortificet
Quartum et infimū brachium totum por-
tans patibulū et ipm furem sine pes cru-
cis illius est labor satisfaciōis labor sciū-
cet operum contrariorū qui furem hūc
reminiscere non sinit vestigia siqua erāt
veteris vite mortificat et nouam nutrit at-
q; confortat hoc vno velut clauo duo illi
pedes qui sunt mala abstinētia et maloz
operum perpetratio vno hic laboris sciū-
dano cōfigunt et mortificant. huic ergo
cruci omnis fur generaliter affigendus est
omnis vetus homo cū omnibus partib;
suis mortificand; ac membris. Circa ca-

T iii

De penitentia.

Put vero ei coronā spinē q̄ erat circa cor
 eius multiplex et aculeosa p̄torū suorum
 sollicita iugisq; memoria i aspectu dei dū
 orat. Qui em̄ vult p̄tā suā non venire ad
 memoriā dei. faciat ea venire iugis in me
 moriaz suā. Sicut dicit Eccl. ii. De p̄piciatu
 peccatorū noli esse sine metu. Et dauid mi
 lerere mei deus etc. Qm̄ inquit iniquitatem
 meam cognosco et p̄cni meum contra me
 est semp. Auerte faciē tuā a peccatū meis
 quia ego non auerto faciē meā ab eis s; peccata
 mea contra me sunt semp vt dū
 dum iungi aspectu et memoria eorū iuge
 timorem et iuge pudorem et iugem dolorem
 mihi inculcam. De hijs igr̄ corona penitē
 tis plectenda ē qua cogas caput peniten
 tis penitētie crucis patibulo affigi vt me
 moria a posteriori timore ab anteriori pre
 pudor et dolor adextreis et a sinistra qui ex
 hac sollicitudine iugi concipiuntur stimulet
 eum. **P**ost hec restat vt mirra ab
 stinente et felle ire et indignatiōis contra
 seipm̄ et aceto tristitie potet crucifixū que
 tria nobis in salutarī passione dñi cōmē
 dantur. Hijs autē tribus tres euāgeliste
 positi s̄cribunt id ē tria hec oblata ei ad
 potandum et de hijs tribus euz gustasse
 hoc autem est qm̄ quidem de hijs tribus
 a penitētijs gustatio ps eius ē et p̄ mo
 dica ad opatiōis splendissime et opulētissi
 me illius restitutiōis q̄ sanctis et electis suis
 ab ipsa parata est. **L**ancea autē verbi
 dei iugiter latus nostrū dextrū in quouis
 amoris esse dñe scis confodiendū est vt
 vult amoris sancti nobis inferat. Sed
 hoc tunc potissimū congruit dum vetus
 in nobis homo mortuus est licet semper
 congruat hoc fieri. Tunc em̄ lancea domi
 ni nostri iesu xpi nostri saluatoris apertū
 legitur cū mortuus ē. **D**e vinculis autē
 et flagellis quibus religandus et flagellā
 dus et de calumna ad quā religandus de
 spinis et colaphis et illusionibus quibus
 sibi illudere et seipsum indignabundus
 irridens et de toto ordine dominice passi
 onis in qua nobis sacramentū penitētie
 cōmendatur vt docet Augustinus super
 Ep̄lam ad Roma. preter eo Ex hijs enim
 facilius clarescunt. Caprio autem veteris
 hominis est consideratio vite sue hoc est
 vnde recessit. Unde et dicit iugiter et quo
 vadit. Retentio erat est lucidior et latior
 meditatio eorū bonorū que a deo rece
 pit et malorū que reddidit eidem liga

tio autem et desiderium vel amor boni id ē
 sue emendationis postergum manus liga
 tur cum amore emendationis abiat pre
 teritam conuersationē. Ad pretozem duci
 tur cum accedit ad sacerdotem cū conside
 ratione sua ante ipsum tribunal christi se
 ipsum statuit et hoc in ipsa oratione vel
 concupiscentie. **C**ausa vero sue exami
 nationis prosecuti sum faciem suā velat
 cum cecitatē preterite recordatur et illudē
 tes sibi demones et colaphizantes ipsum
 cum hoc non aduerteret intelligit omnia
 peccata sicut vulnera esse non dubitans.
 Sic et colaphi recte intelliguntur. **H**ic em̄
 est status peccatorū vt velata facie amore
 aliquo aut pudore aut timore malo aut
 alia qualibet ex passionibus malis cola
 phos et vulnera paciatur peccator a dy
 bulo et illusiones ignominiosas cum ni
 hil horum aduertat ad calumniā religa
 tur cum vel inuincibili consuetudini aut
 alicui ex hijs que mundi vel carnis sunt
 amore nimo alligat ibi cedit a dyabulo
 flagellis peccatorū et stimulis vel p̄iūtiōi
 bus innumerabilibus et acerrimis. Cum
 autē penitus p̄traria oia vetus homo pati
 tur firmo q̄ppe p̄posito amore fortissimo
 alligat p̄p̄is increpationib; velut asper
 rimis flagellis seipm̄ cedit dñi ea ad penā
 suam et dolorem vt dixim; recordat velata
 facie circūducit dñi opprobria et irridēs
 mundi tanq̄ non videns audit illusiones
 patitur dum oīm adulationē omnes mū
 di gloriam non honorē sed illusionē esse
 intelligit et velut illusionē et opprobriū de
 spiciat hec omnia vt viā mortificandi vete
 rem hominē aperirem tibi vtrūq; teregi.
Non autē erit perfecta illa veteris ho
 minis mortificatio nisi fidei titulus et cō
 sessio in ipso vertice sinderesis hoc est su
 perioris mētis nostre et mortificatiōis hu
 ius tam causa per memoriā velut scriptu
 ra firmissima teneatur. **C**rede mihi nihil
 magis veterē mortificat hominē et viuifi
 cat nouū quā fidei crebra recordatio. **U**n
 iobā. p̄mo ca. ii. hec est victoria que vin
 cit mōs fides nra Et q̄s ē q̄ mundū vincit
 nisi q̄ credit qm̄ iesus ē fili; dei. Quis em̄
 ē si laquei videt et firmit se credit ire in infe
 rnū q̄ velit vltra p̄cedere si firmit credit se
 recedere a dō et amittere tot et tāta bona
 q̄ credit oia de dūceda in iudiciū vt dicit
 Ecclesiastes vlti. Omnes s; cogitatiōes
 omnes affectiones oēs sermones et opa

quis inq̃ est si illa oculis intueret qui nō totus tremere totus horreretur sed reuera quidā eo modo credūt quo dicitur de dormiente q̃ videt vel de illo qui clausos habet oculos sed nō intueri eum scio hic igitur est admonendus qui veterē hominem vult mortificare vt aperiat oculos si dei et intueat si potest crebro tremendū dei iudiciū et alia que supra memorauit tibi vis aut scire q̃ dico si diceretur tibi ab aliquo qui tamen fide dignus apud te reputaretur q̃ si aliquis queret te ad mortē in aliquo loco simulq̃ leuiter opinaretur ipsum verum debere vel ad hoc deduxisset te verbis illis vt dubitares de illo qui dixit de insidijs. Non em̃ alicui dubium quin locū illum declinaret. Si ergo leuis opinio vel dubitatio ita auertit cor tuū et voluntatem ab illo loco quid facturam si dem firmissimam si in omni tempore malo certum est mortē esse et dyabulum querere te ad mortē. Item si crederes vel opinaretur leuiter saltem aut dubitares cibū qui tibi apponitur ad comedendū toxicum esse. Aut talem ex cuius sumptione leuissimam febrem incurres quantumcūq̃ delicatus esset aut gustu suauis abstinere te non dubitas si ergo omnem a deo tibi prohibitā toxicatam esse veneno peccati et mortiferam vtrāq̃ mortē credis de illa vel modicum gustandum certe non si toxicum eius intueris et vides hoc dico qm̃ omnes nos dicimus credere et hoc vtrāq̃ vere dicimus. Sed hoc ita verum vt dicimus clausis quidez oculis nos videre q̃ quidem vere et recte dicimus et dormientes simit. **S**ed hoc fm̃ habitū nō fm̃ vsum ad hūc modū configes totū crimē lese maiestati et totū genus eius ppetuo dānabis exilio vt in toto tue dñationis imperio nihil obtinere queq̃ d stirpe ei? paciaris. Regnū autem tuū et imperium tu ipse es cum omnibus naturalibus gratiis et temporalibus bonis tuis. Ben? vero intelligimus ea que in fure partes et mēbra suffragātia superi? vacant. Apo. statam vō et sacrilegum flammis exures iuxta leges seculares et consuetudines ecclesiasticas parandū ē tibi incendium diuini amoris si potes ex lignis beneficiorum et carbonibus desolatoris eloquiorum sacrorum. Sin autem flammis ire et indignationis contra peccatū exure illum et igne tribulationis et doloris penitentialis. Uti

deat igitur penitens vt nihil nisi cinis mortie relinquatur ad conficiendā inde lixiū cum aqua lacrimarum aut confessio nis aut doctrine aut deuotionis. Tunc alixinia melior est et ablutio est efficacia: si cinis bene excoctus fuerit q̃ vehementia ignis efficietur. Ad vltimū autem lapidibus grandine diuersissimarum increpationum et cōminationū suppliciorū eternorum et obiurgationū ad hūc modū de alijs maleficiis faciendū erit. **S**ed in hoc sit studium sacerdotis vt adiūnet penitentem et obiurgationū flagellis ipsū cedat. Ita tamen q̃ obiurgatio careat cōtumelia et supercilio arrogantie et indignationis. Sic enim feriendus est vetus homo vt non ledatur nouus. Sic enim se habet vetus homo et nouus vt homo et serpens hominē ipsum arreptum circū uoluens dum em̃ lapides in serpentes iaciuntur ab homine ipso auertant ne serpens de leſione ipsius hominis adiuuet. Et gladio verbi dei sic serpens feriat ne homo cuius liberatio queritur vulneret. Ad hec igitur mortificanda quecūq̃ timore configunt vel amore viuificant vel pudore confundūt vel sancta indignatione inflammat vel tristitia salutarī exasperant vel sancto desiderio stimulat vel suauitate medicinali reficiūt. vlt efficacia sua confortāt vel fauorabilitate sua vel placore contrahunt ad deū inducenda toto studio erunt et diligentia hec em̃ omnia aut veterem hoīem torquent aut mortificant aut nouū viuificant aut aliter adiūnat. **T**racat? pe. put ē medicatio infirmorum. **E**cce de pnia fm̃ q̃ ipa est terminatio egritudinis et qualescētia ex illa psequimur breuiter. hic igitur sacerdotē curā medicantis et officiū agere nō dubitādū erit. **P**rimū q̃ sudor ip̃e lacrimarum notād? erit similis et vniuersalis ita vt extremitates occupet q̃ ē cū singule vires a q̃o amādo sudāt p cogitationib? noxiis q̃ extremitatū loca tenet i petis. sudor lacrimarum exaltat. **U**ñ iohel. ii. **C**ōuertimini ad me in toto corde ṽro in ieiunio et fletu et plāctu. Et illa tria ad totū cor referāt. **S**ub hoc sensu puerimini ad me i toto corde in ieiunio vt totus cor ieiunet totusq̃ sensus a doloſitate totus desiderium a noxia voluntate tota vis irascibilis que velut tertia pars cordis ē a uana gloriatione. Ad hūc modū in toto corde in

Nota bñ quō fiat
Eius vlt. p̃terit

De penitentia.

fletu ut fletat sensus cordis fraudulentias et dolositates suas desiderium spurcitas et fedas voluptates suas vis irascibilis stultas et vanas gloriationes suas. Hec igitur duo cum erunt sudor cordis universalis erit

Deinde pulsus spiritualis motus quodammodo tagatur hoc est motus spiritualis cordis hoc est desiderium salutis siue sanitatis spiritualis. De hoc ergo utrum forte sit pulsus ille considerandum erit. Et hoc cognoscitur vehementia et fortitudine clamoris quo clamat ad dominum coram ipso sacerdote vel quo clamat ad ipsum sacerdotem ut ipse adiuvet et verbis eius inducat ad vitam paratum quibus ad salutem adiuvari potest si interrogat sacerdotem quomodo conuertat et ignoscat deus. Si quomodo poterit veniam impetrare. Si est aliqua via qua liceat ei ad misericordiam venire et hec omnia cum expressione angustie et doloris. Huius ergo fortitudo pulsus dinoscitur.

De fortitudine etiam vitalis calor is ea de erit consideratio. Calorem autem vitalem amorem dei intelligimus qui charitas dei ordinata dilectio vocatur. Attendendum autem erit et de sudore si cum alleviatione est quod ex responsione penitentis scietur. Interrogandum igitur erit si alleviatus se sentiat. Si vincula sua dirupta hoc est desideria et affectiones quibus illaqueatus et irretitus tenebatur. Si ardorem et fervorem et afflictiones egritudinum suarum extinctas sentiat. Si exoneratam naturam suam velut a noxio et perniciosissimo facinore peccatorum percipit. Interrogandus etiam erit qualiter se sentiat utrum sentiat se evasisse. Utrum videatur sibi de naufragio ereptus portui et littori salutis tenaciter herere. Ita ut inde de celo se non patiatur abripi. Utrum sentiat vulnera sua utrum doleat. Est enim dolor iudicium certissimum vite redditae et sensus redditae. mortua quippe membra mortis suae et vulnera sentire non possunt. Si itaque vehementer dolet tactum ei restitutum certum erit.

Post hec intelliget de visu spirituali utrum ei restitutus sit aut sanatus. Interroget autem utrum videat mundum et quid videat ipsum et si responderet quod videat ipsum umbram fugitivam et que fugit in mortem et omnes insequentes eum in morte et ruinam ire. Si videt omnes amatores eius concupitos et somniantes illusiones perpeti et veritatis quam in mundo somniant assequi. Sicut dicitur ysa. xlix. De illo esurie-

te qui somniat comedere et de sicente qui somniat se bibere quod anima eius vacua est. Et in puerb. De sopito gubernatore qui postquam euigilaverit dicit percussit me et non dolui verberaverunt me et non sensi. Si lucide videat omnem mundi gloriam illusionem et tumescit solum id quod intus est quod decorus et gloria esse videat hoc est decorus spirituales scilicet virtutes et quo cognoscatur bonus visus. Si decorum iudicat quod vere decorum est si videt turpitudines suas et offenditur eius aspectus interior ex visu earum. Hoc est similiter iudicium sanati visus abhominari scilicet feda et horrida spectacula. Si ergo abhominatur fedtatem suam et deformitatem. Si intuetur obsidione exercitus demonum fallantis vndique eum et ad devorandum quod rentis. Si videt erecti sibi infernale patibulum. Si videt quod facie velata illudebatur scilicet a demonibus a facie velata percutebatur et colaphis abatur iaculis peccatorum et non advertebat. Si videt se ad modum furis in laqueos et gladios ruisse precipicia non vidisse se in volutabro porcorum infernalium et libidinis sterquilino iacuisse se videt. Si luxuriam et volutabrum et sententiam immundicie. Si avariciam spinetum et lectum spinetum. Si superbiam mare turgidum et pcellisum cognoscit. Si solam pulchritudinem rimatur et cupiscit quod deo spectabilis et toti curie celesti admirabilis et grata. Deinde si cecos omnes amatores mundi reputet. si supplicia eterna cum horrore intuetur et gaudia eterna cum desiderio. Si videat vitam suam totam certamen esse bellum et se duorum regnum esse spectaculum ut supra diximus. Si videt se in campo certaminis contra dyabolum. Si videt imminere sibi vndique mortem a mundo scilicet a carne et a demonibus a deo vero solo offerri sibi salutem et gloriam. Si vidit viam per quam ambulabat et quibus ducebat eum quod ad mortem eternam. Si videt erectam sibi scalam et viam qua sit ei ascensus in celum. Si videt se omni morte omni supplicio et confusione esse dignum. Si cognoscit causas quas deus habet contra eum Si misericordiam qua tam diu sustentatus est et qua deinde liberatus est cum eis que supra enumeravimus hec omnia erunt tibi restituta et sanati visus indicia certissima. Deinde ad auditum transferendum erit et similis de ipso facienda est inquisitione. Primum igitur interrogetur de verbo dei

utrum libenter audiat ipsum qd est quid
sentiat cum audiat comminationes eter-
norum suppliciorum cum audit distinctio-
nem iudicis celestis cum audit pprie esse
illud iudicium timendum et vniuersale et hor-
rificam illam sententiam damnationis eter-
ne iste maledicti in igne eternum qui nec
appellatione suspendi poterit nec villo re-
medio aut renocari aut retractari. Quid
sentit in se cum audit enumerare tormen-
ta infernalium cum audit narrari iugem fle-
tum vllulatus iugem stridorem dentium igne
et ardorem inestimabilem algorem et fe-
torem intollerabile. Tenebras nullo lucis
vniuersi lucis beneficio consolabiles. et vt ad
vnu dicam omnium amaritudinem et dolo-
rum abyssum omnium desiderabilium et om-
nium consolaminum omnimoda absentiam. Si
hec cor eius horrore et terrore concutunt
auditus in parte reparabunt. Deinde
cum audit verba sacre exhortationis si alli-
ciunt et attrahunt cor eius si suauia sunt
ei sacre eruditionis eloquia. Si ad vba
pmittit dis eterne felicitatis respicit in spe-
cie. Si mentem eius et ad auditum sui et ad
huiusmodi pmittit attetionem et au-
dorem reddunt. Si ipm iam ad ponde-
randam eternam dulcedinis suauitatem sub-
leuant Si ipa sibi rapiunt et furas. quo-
dammodo si alijs sollicitudinibus abstra-
hant eum et aliorum obliuiofum reddunt
Si ad auditum misericordie dei velut in-
terno quodam iubilo tripudiat et conan-
di ad pmittit eius ppositum concu-
pit si adulationes et tractationes iacula mel-
lita et mellita reputat. Si auditum suum
velut iacula cofodiunt Si cantilenas tur-
pitudines et vaniloquia scurrarum dyabo-
licam psalmodiam et cantica demoniaca
turpes sonitus velut de tumescentium vesti-
carum reputat. Hys enim indubitanter
seruitur demonibus sicut sacris hymnis
et canticis deo. Hys fugatur spiritus sanctus
sicut diuinis hymnis et canticis demo-
nes fugantur. Si cythare sonitum et alio-
rum musicalium instrumentorum ponus in-
tollebilis strepitum reputet et tumultum
quam suauem concertum et laudationum di-
uinarum si decantatio et sacra psalmodia
deuotionis ei parit iocunditatem id est fa-
ciunt iocunditatem et celestem ei representat
quodammodo melodiam. Hec et similia
restituti et sanati auditus spiritualis erunt
et signa. Ad hunc modum de ipso gustu

spirituali attendendum erit si omnis volu-
ptas carnis sapiat et sordes et putredines
si palatum aut gustum porcinum se habuiss
se cognouerit dum ei fetulentia et ab ho-
minantia carnalis voluptatis sapiebat si
palatum suum sibi mentiri esse de volu-
ptatibus aduerit cum eas dulces esse et sa-
porosas corruptione et infectione sua nū-
ciabat et suggererat. Si intellexit de fe-
bre peccati infectionem illam pcedere vt ei
amarissima dulcia sapient. Amarissimum
quippe morsellum illum esse necesse est cum
quo mors ipsa transglutit. Quare volu-
ptates noxie amare reuera sunt sed etiam
eas esse dulces mentis infectio palati cor-
dis nostri que cum purgata fuerit peccati
febrem iudicat curatas. Si ei sapit sordes
luxuria. Si carbonem auaricia. palatum
quippe asinum habet auarum dum spinos-
as et aculeosas diuitias esurit corde. si sa-
pit ei ventum superbia seu gloria munda-
na. Ventum dico vrentem et turbidum. Post
modum de contrariis interroget. Primum
de ipsa sanctimonia si sapit ei suauitatem
aromaticam. Si rota puerfatio sanctimo-
nie videtur ei esse velut cella aromatum
Sicut rota conuersatio luxurie volutatio
in sterquilino Si vere pasci lilijs videat ei
amatores sanctimoniae luxuriosi et ab ho-
minatione. Si videat tibi fuisse sterquilinum
aut sentinam mūdiciem. quam diu patruit
luxuria. Si videat tibi sterquilinum comu-
tasse in lilia et vas stercoreis in sterquilinum roma-
ticum et pingmentarium si velut nauseam spi-
ritualem paciat ad recordationem luxurie
Ad auditum vero operum sanctimoniae appeti-
tu et desiderio eorum ardeat. De olfa-
ctu eadem erit via si fetet ei de quodam pira deus
pus amplectebat si fetet luxuria fragrat
sanctimonia si abhorret simum defrutum aua-
ricia. Si amplectis largitatis adorem. si abs-
hominat superbie vilitatem. si odorat pulue-
rem humilitatis pingmentarium timorem dei
vt mirram charitatem vt balsamum misericordiam
vt unguentum excusum odore domus repleta
legit spem vt nardum fidem vt ysofum deu-
otionem vt thymum et oino totum thymum virtutem et
sacram aromatum omnium ex aromantibus mir-
re et vniuersi pulueris pingmentarij. Cum igitur
per oēs sensus spirituales ita pcurrentis et in-
generis. decuratio et sanitate certus eris.
Ad restat igitur nisi dicta inducenda et atz
custodia sui ipsius. Hoc autem erit quod men-
te calore dei nutriat et confortet et conser-

De penitentia.

seruet subtilis et levis ppter teneritatem eius qui nunc pmo sudaui et vix conuuluit plene adhuc. Non enim onoranda est adhuc tenera et que nec dum longe est ab egritudine sed leuibus et confortatiuis et nutritiuis adiuvanda ne sub onere diete deficiat et sit ei dieta ipa i on et grauiamen que debuit ee in subleuamē et adiuuamen. Conserua medice spūalis et nutri et robor a calore vitalem diuine dilectionis q; cū robusta et adaucta fuerit ipse etia; te inuito onerabit se eis q; credit placere amato suo. An oportet quicq; amatoribus suis iniungere de hijs que ad assequendū amoris sui finem faciūt. Nunquid non amor ipse sufficienter eos sollicitat de hijs hoc at dico vt d; dieta ipa suauitatem habeat que cōfortet et nutriet et pascat. Alioqn dum eam abhōret infirmus aut parum aut nihil inde sumet. Et ita nil pderit. Sic ergo dieta istius auditus verbi dei maxime ab hijs in quorū labijs gratia ē diffusa ad exhortādū. Deinde ablutio et frequentatio viroz sanctorum qui et collocutiōe sua amorē dei aut inflamāt aut uirunt et aspectu suo gratioso cōfortant. De inhabitatiōe quippe dei in cordibus sanctorū est in ipa facie eorum redundātia. Nec mirum si de fonte gratie que in corde scaturit exuberet in facie in qua fere quicqd est in mente relucet. Ipsi autē expientie magisterio in parte ista certius credet. Oratio autē psalmodia scripturarū meditatio elemosinaz largitio. p inimicis exoratio. quid habeant efficacitē adnutriendā augendā conseruandā gratiam et scripturarū innumerabilia testimonia et ecclesiastica obseruatio saluberrima plene docēt. Confessiōis autē frequentia valde salutaris ē et semper sic discedat penitēs a sacerdote vt certa dies ei assignetur ad redeundū et sollicitudo sacerdoti plurimū adiunet ipsum cū ipse sacerdos non expectat vt veniat ad ipm penitens sed accedat ad ipsum et quotiens obuiat ei interroget ipm de statu suo semperq; consoletur euz. Ingerere quippe se sacerdos affabilitate et familiaritate. **T**ractatus de penitētia. put est ratiocinium villicationis.

A Cincbo prosequamur secundū q; dixim; villicatiōis ratiociniū seu computū. Et erit modus ille et via villicatiōis penitentibus qui rerum alienarum

habent administrationē. Primū ergo admonendū erit vt fideliter cum deo computet. et certum habeat q; fraus nulla deum latere potest et ipse deus omnū que sibi credidit scriptus habet penes se qui est liber vite in quo omnia lucidissime. Diabolus etiam inscriptum habet totum qui et si fallere velit non potest tamen hic ergo sciat maxime sibi insidiari dyabolum et hoc vt vel infalitate computi ipsum deprehendat vel ne man; eius euadat et ne scripturam quā dyabolus habet per quā vult ipsum dirationare inuicem deo dei iudicio deleat. Scit em̄ dyabolus q; si fidelis erit hec computatio delebit liber eius et penitentem non habebit quo teneat deleta cartula debitoris. Non em̄ potest q; ab eo petere nisi litteras exhibuerit debitorum. Non em̄ creditur in iudicio dei dyabolo nisi litteris tuis cōtra te. O penitens quas ipse p pīs scribis manibus id est operib; has ergo delere sumope sagace legens eas corā sacerdote et delere sūt. Q; si eas legere fideliter corā sacerdote neglexeris dyabolus eas cōtra te in iudicio corā omnibus penitentibus preterit et futuris leget. **C**auē autē tota diligentia ne dum per cōputam absolui apd deum et adeo queri maioris vinculo reate alliges hoc aut facies si non fideliter cōputaueris. Primū igitur si placet recepta eorū que adeo recepisti cōputem. Deinde expensas. Que igr adeo recepisti sunt in parte naturalia sc; anima et corpus aures et mēbra sensuū organa oculi et aures os nares manus et pedes. **A**mp. vita ipsa tota dies et hore anni et momēta singula. Deinde ingenii ratio ars scientia quā addidicisti. Deindē tpalia diuitie redditus hono; et familiaritas multoz et magnorum amicicia et gratia qua hominibus amabilem te exhibes. Deinde gratuita bona scilicet gratie que in baptismo accepisti vt essent tibi arma contra hostes tuos vt eēnt tibi talenta que cum vsurū modo repositares domino et etiam in futuro. Ad hunc modū enumerent omnia alia que occurrerint. hec igr sunt q; tradita sūt tibi. hec sūt recepta vt arbitror. An aliqd aliō recepisti. Nūc ergo cōputem; expensas an hec oia in obsequiū et voluntates domini tui expēdisti. An q; absit in vsum voluntatū tuarum et dyaboli obsequiū cōsumpsisti. Si vel ceterū in diuino serui

De miferatione dei in cordibus sanctorum
et in ipa facie eorum redundātia

boli expēdisti. Si mēbra tua et vires sen-
 suum organa ita expēdisti vt deus nec cō-
 testimam habuerit aspectui tuorū nec ceteri-
 simam auditui ita de alijs vt absoluerit.
 An habuerit luxuria oculos tanto tpe et
 corpus et animā et sic de alijs. An non in-
 terrupisti saltē rescriptionē dyabolicā vt
 vel modico tpe te haberet dñs tuus qua
 via igr quo casu quo cōsilio qua instiga-
 tione passus es vt amitteret te tā diu. An
 te traxit ppa iniquitas an aliena instans
 tia. Ad hunc modū innuef per inter-
 rogationes doceat alia dñi tamē interroga-
 tiones non doceat eum peccata enormia
 quorū temptationē et desiderii affert ipsa
 eorū noticiā qualia sunt quedā pccā car-
 nis que nec in toto tpe sacre scripture legū
 tur inhibita expresse cuius hanc puto cau-
 sam eē qua deus nūq̄ voluit ea ascende-
 re in cogitationē hominū ppter ab hoīa-
 bilem seditatem suā. Voluit ergo diuina
 puidētia sua exhibitioē vel leuē dare oc-
 casionem infirmitati hūane talia cogita-
 di ipsa quippe nephādarū rerū cogitatio
 et pollutio ē ppiū hūmōi ergo periculosa
 sunt interrogatiōes in p̄fessione circa pec-
 cata carnis generales vt nullā dantes oc-
 casioē ignoratibus vel cogitadi ignomi-
 nabilia. Amoneat autem sup oīa pe-
 nitens de fidelitate p̄putationis et statua-
 tur ante oculos eius diuine bonitatis lar-
 gitas que de tot et tātis latrocinijs et pro-
 tot et tantis bonorū suorum dānis solam
 exigit p̄putatiōē. Computa fideliter o pe-
 nitens in quibus et quibus et qualiter tot
 et tanta dñi tui bona expēdisti et ecce ab
 omnī bonorū suorum dissipatiōe absol-
 uit te an non vides q̄ facile illarū tot et
 tantarū lasciuiarū euadis supplicia. Dic et
 computa et ecce remittunt tibi oīa. elige
 o penitens p̄putare coram sacerdote vno
 qui tibi p̄paciatur et te adiunet. Et ipa cō-
 putatio est absolutio tua. An vis cōputa-
 re in oculis omnīū viuorū et mōtuorū in
 die iudicii vbi ipsa cōputatio erit expro-
 bratio tua acerrima et ignominiosa. Ge-
 stina miser solo x̄bo absolucere te. Festi-
 na in q̄ accipe misericordiā que tibi offer-
 tur et forum redēptionis et liberatiōis tue
 dum p redēptione tua solū verbum con-
 fessionis exigitur. Quid x̄o vis queso fa-
 ciat tibi deus nō omnīū que ad te p tua
 redēptione exigi possunt vilissimū atq̄ le-
 uissimū est verbū sed qua fronte audes

negare deo rationē reddere sue villicatio-
 nis. An alicui ex hominib⁹ auderes hoc
 facere an sustieres hoc cuiq̄ ex seruis tuis
 vt rationē sue administratiōis non red-
 deret. tu vero adeo difficile te exhibes ad
 reddendū deo rationem. Cum tamē hec
 ipsa ratiois redditio siue p̄putatio abso-
 lutio tua sit. An non putas te debere loq̄
 lam tuam deo dimittit te igr vt vtatur ea
 vel ad modici qui loquelam contra dei
 voluntatē tonens tibi et tam diu vsurpa-
 sti vel ad horam nō impendens eā deo.
 An es adhuc in p̄uincia illa vt nec debe-
 re velis vel ad momentū dei voluntatē et
 tuam liberationē. Aut igr oras deū intue-
 ri oīia illa quorū confessionem a te exigit
 hoc iubet deus vt illa auertas ab oculis
 eius que ei displicent in te que pure x̄bo
 confessionis exufflant et euanescent. No-
 li queso noli plus vereri faciem sacerdotis
 q̄ dei conspectū. Difficile autē est nobis
 omnia enumerare quorū ratio est reddē-
 da. Sed de viribus et de membris de cor-
 pore ipso et de ipa sapiētia vel arte vel of-
 ficio de tempe de dieb⁹ de annis de ami-
 cicijs et de familiaritate magnorū de stipē-
 dijs et de redditibus ecclesiasticis in quos
 vsus vel abusus hec omnia cōuertit de
 speciositate aut elegātia corporis et alijs do-
 nis. Utrum illis impignauerit deum vt
 supra meminim⁹ p̄serutatus in q̄redum
 erit sed cū omni modestia et dulcedine
 Cum autē vt enumerauim⁹ totaz vite
 rationē reddiderit q̄ quidē interrogatus
 vt dixim⁹ faciet. Tunc si quid habet vt sa-
 tisfaciat interrogandus erit. hec autem a
 quibus satis sit veraciter a penitētē supra
 enumerauim⁹. hic autē vnū adiciem⁹ cū
 se dissipatorē bonorū dei p̄fessus fuerit
 interrogabimus eū vtrum habeat aliqd
 vnde se redimere possit in tot latrocinys
 dephensus. Si quid h⁹ q̄ p redemptiōe
 sua dare posset dño suo q̄ si nec diuitias
 tempales nec spūales apud se inuenerit
 interrogabim⁹ eū an vllōs debitores ha-
 beat. hoc est si quis ei aliqd debet q̄ ē de-
 bere si quis eū lesit vel in se vel in suis vel
 iniuria vel ptumelia siue quouis alio mo-
 do. Illū em̄ voco debitore eius si respō-
 dent sic multos habeo debitores tales.
 Felix es dicat ei sacerdos qui habes vn-
 de te redimas. Noli mibi dicere q̄ cetero
 q̄ pauper sis cū tibi tot et tāta debentur.
 Assigna ergo debita ista pro debitis tuis

De penitentia.

offer ei debita ita dicens. Dñe deus me
non habeo alia q̄ tibi offeram ego tot et
tantorū debitor tuus. Sed ista offero tibi
ista dono tibi gratis et gratiter. Tu ergo
dona mihi debita mea sicut pmisisti hac
satisfactionē docet deus in euangelio. Mi
rabiliter em̄ paup̄ est qui nullū h̄; h̄mōi
debitorē. Gaude o penitēs cui ignorati et
inuito iniuriatores tui p̄cium tue redēpti
onis thesaurizauerūt et ad taz oportuni
tempus fuauerūt. **S**i nō t̄pales aut
sp̄iales habet diuicias. Cōsilio danielis
salomonis et dñi dicentiū. p̄cā tua ele
mosinis redime daniel. iiii. redemptio
aie viri diuicie p̄p̄e puerb. iiii. Date ele
mosinā et oia munda sunt vobis. Diuici
as sp̄iales verbum p̄dicationis cuius er
rogatio tāto deo gratioe ē erogatioe bo
norū t̄paliū quāto vita animaz vita
corporū melioe ē. Itē poti⁹ que sunt art
q̄ que sunt officij vt iudiciū aduocatoriū
medicorū doctorū consilia patrociniā eru
ditiones. que cū pietas impauerit elemo
sine deo gratissime sunt erogātib⁹ salu
tares. Omnib⁹ aut elemosinis p̄ferende
sunt sp̄iales quales sunt remissiones in
iuraz et orationes que sunt p̄ inimicis p̄
persecutib⁹ iuxta p̄ceptū dñi de h̄is spe
cialiter dictū videtur esse sup̄a. Date ele
mosinā et oia munda sunt vobis. Similr
et misericordiez p̄passiōes quib⁹ p̄patimur
p̄cōrib⁹ et egrotātib⁹ freneticis illa que
atis vinculis incarcerat. B̄tis cui da
tum est hui⁹ pietatis et p̄passiōis super
p̄cōres gestare viscera. de h̄is sp̄ialiter
dicitur Mathei. v. Beati misericordes qm̄
ipsi misericordiā p̄sequent. **S**aluberr
mū autem h̄mōi penitētib⁹ id est q̄ per
viam illam ad penitētiā deducti sunt du
ce deo et generaliter oib⁹ quotidie corā
deo et tota curia celesti latrocinioz suorū
exhibere fasciculū et exhortare exorare ob
nixius remissionē et interpellare ipsaz re
ginam celozum totiq; senatū curie illius
et totā miliciā vt ipi preces suas offerāt
p̄ penitēte que deo nō possunt non eē ac
ceptabiles vt iudicē placatissimū et clemē
tissimū placēt et leniant sed et alios viros
sanctos q̄ sunt in terra intercessores suos
facere nō negligendū est. **Q**uod si ruderit
penitens nechas nec illas se habere diu
cias sed nec vltū habere debitorē dico ei
saltem ipm̄ habes dissipatorē ipsum ma
lefactorē ipsum potes vtiq; tradere clemē

tissimo iudici qui p̄ eo dignatus ē crucis
subire patibulū vt eis ipemet p̄ceret. Tra
de igr̄ malefactorē illi iudici qui vt male
factorib⁹ p̄ceret oim̄ malefactorū exoluit
supplicij. **Q**uod si de indulgētia vis eē secu
rus et nō vis te iudici tuo tradere nisi sub
pignore dic queso quid ampli⁹ a te diui
na bonitas exigere pōt. Si te totū bene
placito ei⁹ p̄miser. Lotū vt dicis vulga
riter miseratōi eius reddider. vitā vnicā
quā habes et corpus et aiam in manu ei⁹
et beneplacito suo posuer. An pōt exige
re iusticiā vt satisfacias q̄ntum potes
nec hūana iusticia aut pietas ampli⁹ exi
git vel exigere pōt. Quid igr̄ diuina iusti
cia aut clementia faciet an nō es liberat⁹
et absolutus oim̄o ap̄ regem et apud p̄ro
rem etiā si furem ei et captū et vinctū tra
didisti temetipm̄ trade beneplacito ei⁹ p̄
manū sacerdotis et dic. Ecce latronē tra
do quē vtiq; adiutorio cepi et ligau. Fac
ergo ei q̄ tibi videbit et q̄ te scis eē bene
placitum. q̄ si clemētissim⁹ ac iustissim⁹
voluerit amplius exigere dic ei ore iocun
do. Dñe non intromitto me de cetero de
latrone isto fac ei q̄ beneplacitū ē in ocu
lis tuis. **Q**uod si dixer. mihi. Dñs deus vult
q̄ ego respōdeam p̄ latrone isto sup̄ ma
lefactis. Esto dñe quo dāna et dep̄dita s̄
ipse p̄ sceleribus suis occidēs nolo eum
viuere. Ueruntamē ego de dānis que iā
recepiz que vñ et cautia agēdi sp̄ augebis
hec igr̄ adeo vulgariter scribunt pene la
dicra videant. q̄ per viam istā p̄fundi⁹
aio auditor illabunt et viciat⁹ penetrāt.
De penitētia put est reconciliatio di
scordantiū.

Quod de penitētia fm̄ q̄d eaz
superius recōciliationē discor dā
tium seu p̄cordationē vocauim⁹
aliquid loquamur. Et est via ista et modus
alijs generalior. Igr̄ inter deū et penitē
tem mediator ē sacerdos. Est em̄ officij
hui⁹ pacē inter eos q̄rere et eos ad p̄cor
dantiā put poterit inducere. p̄mū igr̄
interrogare d̄z ipm̄ penitēte si velit cum
deo pacē habere. Ad hoc quippe venit
nouissime. **Q**uod si respōderit volo et cona
bor vt potero nec stabit per me q̄n pacem
eius et gratiā habeas. Tunc ip̄e sacerdos
p̄ponat ei q̄ clemētissim⁹ ac iustissim⁹
deus non incōsueta nō grauiā non viri
bus suis impia exigit ab eo sed cōtētus
est vt aliqua ex v̄satis apud nos cōposu

vitatis apud nos ppositiōibus interue-
niet inter ipm et penitentem si vellet vniq;
penitens id cū deo facere qd consuevit q
cū vicino suo facere si vellet eo modo cō-
ponere cū eo quo solet cōponere cum vi-
cino suo aut quo solet videre vicinos su-
os inuicem cōponentes.

Quo quidē
respondente gratiariāctiones deo. Pro-
ponendus est et aliquis ex modis quos
hic enumerabim. Primus ergo modus
pacificandi discordes ē iudiciū d quo su-
pra. Scōs est arbitriū. Tertius legitima
inquisitio. Quartus pmutis ptium asser-
uus et hic vulgo dicitur parua. qm partis
vtriusq; voluntas tam diu a pacis media-
tore taxatur donec ad concordiam redu-
cantur. Quintus bellū subactis quippe et
occisis hostibus par ē victori. Sextus de-
dictio qua qs aduersarij sui beneplacito
se pmittit. Septimū merces cū pūcit quis
pecuniā dans aduersario vt redimat sibi
pacem. Matrimonio reuera regū et prin-
cipum bella pacificari solent. S; hoc ad

pmunē assensum ptinet manifeste. Si
igitur o penitens stare velis arbitrio scz
sacerdotis ppromittere in ipm super om-
nibus querelis et causis quas h; aduersū
te deus. Nihil amplius potest deus a te
exigere qui in illum tā ppromisit nec pōt
appellare ab eo. Qm ab arbitrio non est
appellandū nec recusare eū potest quem
sciens et prudens elegit. Vide autē quem
elegerit dñs. Hic autē dubitare non potest
fidelis quin si arbitrio sacerdotis sui pui-
di tamen et circūspecti steterit deus ab ipo
amplius nō requirit sed nunc necessario
docere habet sacerdotē bona fide testis si
per inquisitionē legitimā vis cōponere
cū deo.

¶ Siet igr inquisitio per te ipm
interrogāte sacerdote vbi necesse ē. vt tu
testem dei te geras et ius eius sacerdotes
bona fide doceas. Ql aut per inquisitiōz
cōtigerit hoc da tibi. Similitr da deo hoc
qd inqsiōe ius suū esse innotuerit. Deo
igr iusticiam et misericordiā tibi patibulū
infernale dabis fm iudiciū meritorū tuorū
et hoc est qd dauid dicit. Qm iniquitatē me-
am ego cognosco qm legitima inqsiōne
me reū deprehendēs me reū cognosco et
iniquitatem meā mihi tribuo. Illa em sola
cū pena sua ius meū est tibi et iusticiam
et misericordiā qd si tibi placuerit vindicare
in me hoc iuste facies q; merui. Sin aut
sit beneplacitū tuū ignoscere hoc soli mi-

sericordie tue debes. Hic ē mod⁹ qd recōci-
liari volebat daniel eiusdē. ix. populū isrl
et seipz deo qui peracta inqsiōe et enu-
meratis omnibus dedit vnicuiq; pti ius
suum dicens. Et nūc tibi dñe iusticiā et mise-
ricordiā et ppiatio nobis aut confusio
faciei.

¶ Der pmunē et assensum erit pa-
cis reformatio qm vtriusq; ptis iure inspe-
cto voluntas ingritur penitētis. Ql scz vel-
let facere quid p redēptione dare qd ab-
stinētie quid emēdationis vite pter solitā
vitam. Quibus vellet iacturā preterite vi-
te et conuersatiōis redimere et de cōsensu
eius cū taxatione modesta iniungēda est
ei penitētia. Nulli ergo iniūgenda ē peni-
tentia nisi quā spōte susceperit ad hoc d;
sacerdos dei voluntatē esse scire hmōi cō-
positionē legis Mich. vi. Scōm primum
modum reuera scz iudiciū legis in pñci-
pio capituli. Sed postmodū dei volunta-
tem modo mediatoris pplo denūciat di-
cens. Nūqd placari pōt deus in millib;
arietū et hyrcorū pinguiū. Ista p scelerib;
nostris non acceptat s; hoc vtiq; accepta-
bit p sceleribus nrīs. habete consiliū no-
strum an velitis hoc facere ei. Q hō ingt
indicabo tibi quid sit bonū et quid deus
regret a te. q. d. Si vis cū eo pacē habere
facere iudiciū et diligere misericordiā et so-
litate ambulare debes de cetero cū deo
tuo soliciū ad bona opa noua qd bonis
pstinis addis p recōciliatione tua. Soli-
citus de custodiēdo te reddāt ne ipm amit-
tas. Hoc igr iudiciū ē vt quotidie te iudi-
ces corā eo vt supra dixim⁹ et dignū mor-
te quo ad merita tua pōra te confitearis
et in alios habūdantiōis et lōgiōis mise-
ricordie sis qui tantā misericōdie largitatez tā
indignus suscepisti. Tātoq; magis solici-
tus in ambulādo cū deo tuo de cetero ex-
hibeas vt te timere naufragiū qd pas-
sus es et amissionē grē quā assecut⁹ es in-
notescat. Appeat etiā te ex casu tuo cauti-
orem te effectū et de largitate recepte mie-
gratiōe.

¶ Quintus mod⁹ ē bellū hoc
ergo mō deus nobiscū pacem h; qh nos
velut expūgnans sibi subigit. Hoc aut in-
ser gratiarū aciebus ptra pctā nostra et cō-
tra exercitiū culpārū attritione nostra di-
micantib; clax est in hora em contritiōis
velut bellū geritur inter liberū arbitrium
cū gratia ex vna parte et vicia et pctā et p-
pnam infirmitatē ex altera. In hmōi bel-
li victoria contris vetus homo multis q-

Repententia.

dem actionibus ante percussus. hec sunt septem viriles oscitantes quibus puer ille quem suscitavit helizeus oscitasse dicit. Ut legit. iiii. Re. iiii. hec sunt ille septem gentes quas deleuit dominus ante faciem israelis. hec sunt ille septem hore febris quam curasse legit dominus in euangelio ubi dicit quod hora septima reliquit eum febris. Accies prima est recordatio beneficiorum dei que iam recepit peccator beneficia dico in nature quam gratie et temporis. Secunda est recordatio malorum et in gratitudinem que deo reddidit et hec due sunt in nostra rationali siue apprehensiva. Tercia est pudor. Quarta timor. Quinta dolor. Sexta ira. qua quis sibi irascitur et expedit ultionem de seipso et vicinis et peccatis. Septima spes veme. Recordatio beneficiorum dei percussit caput veteris hominis si cut ignorantia vel error et tenebre oculorum. Sicut et recordatio malorum pudore vero velut brachium eius sinistrum percussit seculum impudentia. Dolor vero dextrum brachium seculum voluptas. Timore vero quasi in collo percussit. Lericositas enim audacie eo percussit. Ira vero remissio et laxitas eius id est tenerior pars. **U**t possumus dicere quod pudore quasi in facie percussit dolore quasi in latere dextro ubi viget vis concupiscibilis. Timore quasi in latere sinistro ubi viget aiositas et audacia. Ira vero quasi in ventre propter dictam causam. Sepe vero diffidentia et timiditas que sunt in alia parte veteris hominis nec domini tamen moris donec charitas aduenerit. Charitate enim deo totaliter adheret et a malis suis auertit. Que auersio casus est et prostratio veteris hominis adherentia vero deo est sustentatio non ubi hoc enim bellum tota scripture sacre series sonat et docet. In matutino inquit dominus interficiebat omnes peccatores terre. In matutino enim id est in ortu vero lucis seculum gratie cuius matutinum est hora proditionis que est quasi crepusculum matutinum quod plurimum habet tenebrarum et modicum luminis ante solis ortum. In hoc matutino dominus interficit omnes peccatores in homine cuiusmodi peccatores sunt raptor fornicator et ita de alijs que supra tetigimus domini malleo indignationis et pilo doloris et lapidibus os obiurgationis et gradine comminationis et gladio ubi sui intus agens. hec omnia in nobis per gratiam suam quam peruenit nos velut debellans subigit nos dominus sibi. Ut disperdere inquit de ciuitate domini id est de te ipso. O penitentes que es ciuitas domini operantes iniquitatem. Si igitur viriliter per-

gnauerit deus in te contra te et tu cum eo addens gratie que per te certat auxilium libero arbitrio necessario habebit pacem tecum quod si ipse tecum et tu cum illo. Idem enim est bellum et eadem pax voluntaria. **S**extus modus est voluntaria deductio si vis te dare deo hoc est miserationi eius te reddere ut de te per beneplacito suo faciat si totum te ei tradideris totum unde beneplacitum eius commiseris ut supra diximus pacem habes cum eo quod ergo beneplacitum dicit salus tua. quod est delictum eius esse cum filiis hominum. **P**rouer. viii. hoc legit fac ut non euicias eum a te ne polluas te ipsum. Ne facias te sterquilinum aut voluntarium porcum infernalis ne recipias in te peccatum illo enim solo excluditur illud enim secum pati non potest deus. hec est voluntas dei ut dicit apostolus ad thess. iiii. sanctificatio vestra ut vos sanctos faciat. quod est hoc visibus seculi et operibus. Illa enim sancta dicimus que dei visibus deputata sunt ut sacramenta et sacramentalia. **S**eptimus modus est per mercedem. **M**ercedem autem et munus intelligo id est quod non debet ex debito ut est omne quod est voluntarium est ingressum in religionem. **L**ucis assumptio et similia ad que non tenemur. **H**is itaque muneribus dei pax et gratia acquiritur. Interrogandus igitur est penitens si vellet aliquod munus dare deo pro pace sua. ac si sacerdos acceptor est munerum et cupidum nouerit deum. Et si hoc fecit nihil aliud ab eo exigendum est quod totum deo dedit qui nihil sibi retinuit. Et quod quibusdam sceleribus sufficit tanta apud clementissimum deum redemptio.

Qualiter presbiter deus allegor penitentem.

Unc at quod facere deceat sacerdotem et qualiter allegor penitentem breuiter perscrutemur. **P**rimum igitur toto gaudio accipiemus. **T**oto sinu dulcedinis amplectemur totis visceribus pietatis refouemus et consolamur. **T**ota hilaritate et affabilitate alloquendumus. **T**ota familiaritate interrogandus erit penitens patrem te scito esse spiritalem. **O** sacerdos et exemplum tibi mie prescriptum ut ipsum imiteris **L**uc. xv. ubi filius ille prodigus et patre occurrente toto gaudio in amplexus et oscula receptus legitur ubi nulla poris vite mentio facta legitur sed totum sibi gaudium reuerentis eius ars festiuitatis videri vult esse sollicitudinem patris de inuentione ipsius prodigi et suscitandem mortui nihil obiurgationis nihil omnino increpationis aut improperij ibi

fuisse relictur. Recole o sacerdos qd sub
typo pastoris ceterisq oue pps humer
qd sub typo mulieris dragmā pditā que
rentis de seipso interagi velit. q ou inue
te ppos inclinat humeros z ideo gratu
labundus eā ad ouile eccie vel celeste de
porat vt oēs vicinos et amicos suos ad
hoc vt sibi cōgaudeat z inuentionē ouis p
dite cum ipso festinet z inuitat. S; mulie
rez que p desiderio dragme pdite surgēs
de nocte noctis celeritate moras reputās
Dicq; expectare nō valens accendit lucer
nam z euenit domū z diligenter qrit do
nec inueniat z cū inuenerit puocat vicinas
et amicas dicēs. Lōgratulamini mibi qz
inueni dragmā quā perdiderā quo exem
plo xp̄s dominus desiderii z amorē sa
lutis nostre insinuat. Diligentia; z labo
rem qbus nos quesuit cū errabamus vt
oues non habētes pastore z gaudiū et fe
stiuatē que de inuentione nra que inuen
tio ppe in pnia et in celo fiunt. Tu ergo o
sacerdos q pastoris huius z mulieris vi
ces agere z officii implere iuberi sine gau
dio z applausu z festiuitate aut ouē illaz
aut dragmā hoc ē penitētes inuenies. Si
amicus es aut vicin⁹ hui⁹ pastoris pgra
tulari pastori iuberis. Si amica aut vici
na hui⁹ mulier⁹ ad pgratulandū cum ea
inuitaris. Q nra deniq; facere iuberi que
ipe pastor xp̄s dñs pastorem fuisse dñi ibi
oia que mulierē fecisse. z ego non dubito
quin de ouibus et asinabus materialib⁹
aut d dragmate hoc faceres. Si fideli tue
cōmendate eēt. Quid ergo d asinabus te
decer facere. ¶ An ipso rege celoz festiuū
gaudiū z grandē celebritatē impante z to
ta celesti curia cōgaudēte z laudes dō in
enarrabili concētu. Resonāte te mī mira
culum diuine voluntatis nō mouet q ma
ius est deo quā creare celū z terrā vt dicit
beatus Aug⁹ hoc miraculū suscitatio pe
nitētis z ereptio eius de pfundo mortis z
tenebrarū ad miratiōē tāte bonitat⁹ diui
ne tanti conspectus miraculi non resoluit
labia tua in vocē laudis et gratiarū actio
nem nulla hylaritate pfundit cor tuū sa
lus penitēt⁹ non erubescis mutus eē sol⁹
inter eos q liberationē eius in tota curia
in tota domo regis celoz leti dēcant nō
erubescis eē tristis oibus alijs letantibus
non vereris tristē te exhibere penitenti
cui tota celest⁹ aggandet z arridet militia
si iudicē te geris scio iudiciū illud penitē

tiale iudiciū eius iudicis esse qui vt reis p
ceret que eis debebant. subiit mortē atq;
patibulum. Noli claudere tristitia tua z
vultus austeritate hostiū salutis penitēti
quem xp̄s dñs iubet intrare cui pulsanti
pmittit ap̄tionem. ¶ Si medicū te ger
vbi est p̄solatio et familiaritas que debet
esse et resultare in labijs z facie medicū
Si inflamabundus et sagittis increpatio
num et lapidibus obiurgationū armat⁹
Si dētes tui arma z sagitte et lingua tua
gladius est acut⁹ ad trucidandū z occidē
dum venisse te cognoscat nō ad medicā
dum. Si dicis te ianē et ferrum adhibere
vt vstiones et incisiones et cauteria facias
huic egrotati prius agnosce egritudinē fe
bris qppe ferro et igne nō curas sicut nec
oculis an vis oclm incidere z vrere febr
citatem cauteriare nō dum an illa sint ne
cessaria. Nosti an carnificē vel torore te
adhuc exhibes z gladiatorē z q sanguinē
queris egrotantē cum ipe per te licet a dō
salutē et vitam querat. Q si te cyurgicū
vis exhibere nō expedit egrotanti donec
aperta sint tibi vulnera. Noli fugari obse
cro a te egrotantē talem te cixibe ei vt vi
tam p te querat nō vt mortē a te fugiat ne
gas plane ei medicamina tua quē a te fu
gas. ¶ Q si veteri homini irascē hoc
ipe penitēt tecti s; tu applaude saltē nouo
te obstetricatorē pturicti exhibere curato
z ptū nouū tenerrimū educē ne dura ob
stetricatiōe suffoces ipm pannis mollissi
mis ac suauissimis inoluere Rudeto z ca
lore suauī z mulcebrī confouere. At timore
tuo dñe inquit ysa. xviii. cōcepimus z pe
perimus spm salutis pharaonis est illud
gladiū parare pientib⁹ vt interficiātur p
tus eorū masculī. S; draco in Apoca. xii.
Alat mulieri pturicti veneno tristitie et
dentibus mordacis nimū increpationis
z dure obiurgatiōis armatus. Dyaboli
cum ē omnino non letari cū vides hmoi
mortuos suscitari. Solus inde dyabolus
et qui sunt ex parte eius nō letant⁹ pānis
veteribus z mollib⁹ confouēdi sunt cubi
ti hieremie et funiculis penitētie et cōfes
sionis extra habendus ē hieremias de la
ru hieremie. xxi. Et hec submittēda sunt
hieremiā in quib⁹ consolatiōes et diuine
mificordie pmissiones quibus ante con
fessionē; pueniend⁹ est et exhortandus
penitens intelligimur.

De symptomatib⁹ restitute sanitatis.

U ii

De penitentia.

Exceptus igitur a sacerdote penitens
ut a patre dulcissimo filius rediui
uus ut a pastore amatissimo ouis
errabunda ut a medico salutis studiofissi
mo egrotus ut ab amico familiarissim
o et ut sic ad unum dicere eo gaudio et festiui
tate qua excipit illum preclara illa curia cele
stis. Interrogandus est si liberationem suam
agnoscit si videt se ereptum a patre tenebra
rum et manibus et laqueis dyaboli. Quod si
se non videt hoc ad hoc respondit docen
dus est. quod si in hoc proposito venit et in eo
dem proposito est ut committat et tradat se
voluntati dei et beneplacito eius et hoc ex
amore eius si se totum paratus est dare et
reddere satisfactionem dei. Et hoc hac de cau
sa ne eius offensam incurrat et ut in amore
eius et gratia rediat mortuus in se vincula
dirupta esse cognoscat. Si enim tantum sui
amore largitus est ei clementissimus deus ut
de se toto beneplacitum eius paratus sit fa
cere pro consilio sacerdotis cui aia curanda
et regenda a deo commissa est nullatenus
de salute eius dubitet. Quis enim dubitet
deum homini penitentes plenissime posside
re. Hoc igitur ipso recognoscere interro
gandus est unde credit hanc sanctam volun
tatem et venustam se accepisse. Unde inquit
credis o penitens aduenisse a patre utique
luminis a quo est omne datum optimum et omne
donum perfectum descendens desursus. Quam
tu estimas illam bonam voluntatem o peni
tens agnosce quod hec est que te deo restituit
et deum tibi. et hec est que dei filium et heredem
per gratiam efficit hec te amicum iam gratum
et amabilem omnibus militibus celestibus reddi
dit hec est captio et pignus securissimum re
gni celorum. Considera o penitens quod in
debita erat tibi quod indigno data sit tibi il
la arra felicitatis eterne. Considera quod et quam
tum est in celo de reuerfione tua gaudium
quod laudes et gratiarum actiones pro te clemen
tissimo miseratori et liberatori tuo milia mi
lium sanctorum ac animarum beatarum exoluant. An
tu adhuc ingratus fuisti et nondum gracial
pro tanto et tam debito tibi beneficio redi
disti. An decet te mutum esse angelis sanctis
et beatis aiabus pro te canentibus et de libe
ratione tua exultantibus. Cum ipsa regina ce
lorum que de illo tuo tanto bono exultat
et gratias agit filio suo qui preces eius exau
diuit. Conueniens ne est te ingratum exhi
bere vel ipsi regine celorum vel ipsi regi mi
seratori et liberatori tuo vel ipsi curie eius

favorem et gratiam tantam adeptus es. Si
iplos hostes tuos amplius dignum et iustum
est te confundere qui perditionem tuam suum
fecit gaudium et sanguinem tuum tanta anidi
tate siccabat. Ne etiam decet qui huius
liberationis tue conficius suus gaudium tui esse
participem et congratulari tibi et de ruina ini
micorum tuorum et de triumpho tuo tam preclaro
tecum exultare. Latemus igitur ambo domino
gloriosi enim honorificatus es in liberatione
tua dum equum id est veterem hominem tuum
et ascensorem id est dyabolum precipit in mare
amarissimarum lacrimarum tuarum et contritio
nis tue in amaritudine compunctionis et in
dignationis sancte quo immergit te insequen
tes et infernitatem suam retrudere et retinere
volentes. Non est ergo tue virtutis hoc ut
supra diximus sed fortitudo tua quod victi se
hostes tui deus est qui factus est tibi in salu
tem. Cum tu propria voluntate tua factus es
tibi in redemptionem. Dic ergo tota deuotio
ne iste qui me fecit victorem et inimicos me
os submersit est deus meus cui totum quod suus
quod vivo quod morior debeo et glorificabo et in
me ipso confusione mea et accusatio mea
Iste est deus patris mei et exaltabo ipsum
humiliatione mea humilias et confundens
super omnibus que contra beneplacitum eius
acceptare ausu ceco et superbo presumpsi.
Ostendo in me ipso ipsum esse deum meum
cuius amore et beneplacito omnia facere pa
ratus sum quicquid ipsum iubere me docue
ris. Totam turpitudinem meam denudabo
ut ei placeam ut ipsum non offendam et ampli
ora eius auxilio futurum me spero si bene
placitum eius hoc esse cognouero. Nunc igitur
o frater non verearis faciem meam excute
frenum dyabolicum de labiis tuis et ore tuorum
euome spurcias tuas audacter et secure
ego enim ipse sum homo non angelus fortasse
fragilior et turpior quam tu fueris. Non di
co quomodo sis quod gratia compunctionis ex toto
te lauet. Noli timere egyptios mortuos
id est peccata que gratia purificationis submer
sit. Noli timere eos eosque et labia compun
mant et te de se loqui non sinant. Disperde
queso et disperge thesaurum dyaboli. Noli
esse de cetero archa eius ut sis diuina emen
da potius cor tuum et corpus ut deo in te gra
tum preces hospitium. Euome quesito peccata
multa spurcias luxurie si avaritiam habes. memo
riam ut audias ad singula verba confes
sionis gratias deo nostro cum illis agamus
ut videas confusionem hostium tuorum ex tuis

lingul. Ecce vbi istud dixisti. Ecce hac spur-
ciam euomisti totum celum lenificasti te
expediisti et exonerasti dyabolum duriter
percussisti te ipsum lenificasti. An graue est tibi
dixisse hoc eadem facilitate. Dic aliud et idem
fiet gaudium in celo et emundatio et libera-
tio vite et stulticia dyabulo. Sic ergo per sin-
gula vbi a confessionis gratiarum actione in-
mixta et gaudio sacerdotis adiuncto facile
extorquebis confessio omnium. Ad singula
ergo peccata dicat ei cui es multum graua-
tus dicendo hoc frater si non grauabit te
alia. Dic ergo et aliud fiet illud grauauit
te. Benedictus dominus qui reddidit tibi lo-
lam et frenum dyabolici excussit de maxil-
lis tuis. Sicut istud bene et laudabiliter
confessus es confitere et alia. Quod alacer
et expeditus exonerat redibis modo in
domum tuam cum omnia euomueris. Cum om-
nes dyaboli sarcinas deposueris. Si ergo
huius adiuuetur penitus non dubito cum dei
gratia et auxilio confessionem etiam veram pu-
ram et integram extorqueri facile. Facta aut
confessione ad integram penitentiam arbitra-
uerunt. Confessionis autem modus coram
domino hic et ex his erit.

Sequitur exemplum confessionis secrete
ad deum.

Aba ha domine pater misericordiarum.
Audeo ne venire et apparere in
conspectu sanctorum angelorum tuo-
rum in felicissimus et miserrimus. Ego tot
et tantorum tuorum ingratus susceptor do-
norum tam impudens et tam execrabilis ab-
usus qui totiens et tam diu ipsis beneficiis
tuis te impugnare non veritus sum quod sti-
pendijs tuis dyabulo militare contra te to-
tiens et tam diu non erubui qui ipsa dona
tua in arma dyabolica puertere non timui
qui meipso tam abominabiliter abuti pre-
sumpsi ut meipsum seruum ausus eam exhi-
bere dyabulo et membra mea arma eidem
facere quibus te creator meum et membro-
rum meorum largitor me impugnaret. Aut
quid non ego sum domine deus meus qui me
ipsum totiens exhibui gladium acutum fla-
meum et ignitum dyabulo ad vulnerandas
animas quotiens armari contra te in alienam
mortem voluit linguam meam arcum meda-
cij totiens exhibui quotiens sagittas detra-
ctionis aut adulationis in alias miseri. non
sufficio misericordissime et dulcissime pater
enumerare vel exprimere membrorum meorum
nepharias abusiones quibus et dyabolum

armaui. et clementissimum ac benignissimum
impugnaui. Ego sum ille quies de nihilo
creaueras et de massa peccati et perditionis
in filium gratie elegeras et in confratrem
ac coheredem nigenito tuo deo et domino
nostro iesu christo ad optaueras. ad hono-
rem et gloriam regni tui tanta et tam indebi-
ta gratie largitate vocaueras qui et habun-
dantiam huius tante suauitatis tue oblitus
et tanta bona mea percipiens. Spiro ho-
nore regni celestis in spurium filium et de ge-
nerem me conuertere. et dyabulo distrahen-
dum per sterquilina luxurie spinea auaricie
et alludendum scandalis flatibus et per
cellositatem superbie me tradidi.

De penitentia.

Registꝛ sup libꝛ Guilhelmi de pnia.

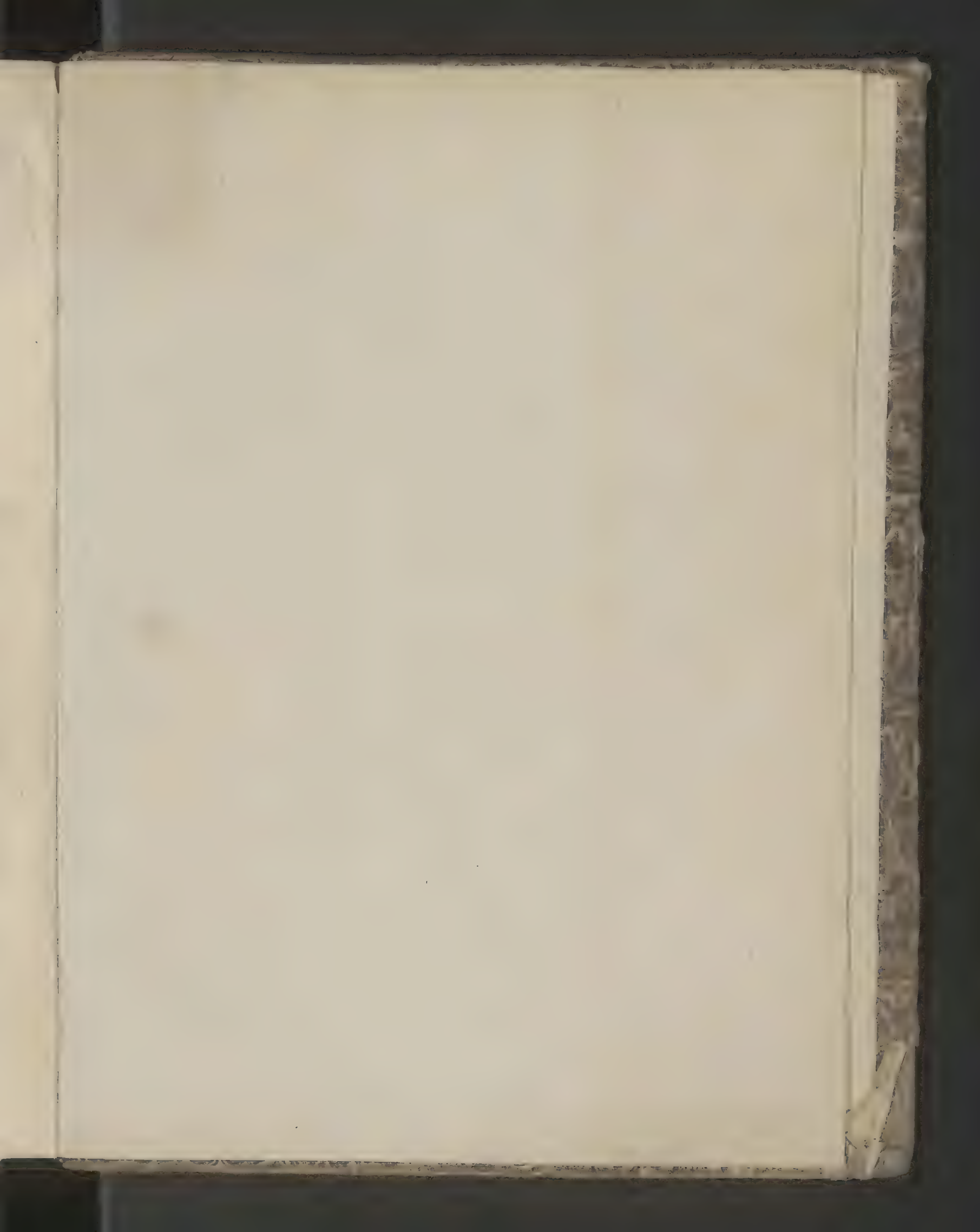
Accusatio dei contra pctōres ij. a
 Adiutoriu dei circa penitentes ij. z
 Amantē se xps puenit amore iij. n
 Amoris igne beneficia dei accēdit iij. l
 Amore nos dō possidē z nos deū iij. o
 Amor carnalis qñō curetur iij. e
 Angeloz gaudiū circa penitētes ij. z
 Alia pctis mortua a qbꝛōdīf vmbꝛ iij. c
 Anime ornatus qualis iij. d
 Anima peccatrix qualis iij. e
 Animabꝛ qñtum obligent clerici iij. r
 Arbitraria cōpositio quō fit v. m
 Arma dyaboli sūt bonoz psecutores ij. f
 Avaricia quibus comparetur iij. b
 Auditus spiritualis iudicia iij. t
Apōstō vnde pferetur pnia i. a
 Bellū qñter agitur contra pctā v. p
 Bñficia dī igne amorē i nob accēdūt iij. l
 Beneficia q z qñta nob deꝛ ptulit v. g
 Beneficia dei quā male expēdimꝛ v. c
 Beneficia qñtum obligent aiabꝛ iij. r
Alor vitalis penitēt vñ ppēdit iij. r
 Latus diuinus vel dyabolicꝛ qñ sit iij. v
 Charitas veterē occidit hoīem v. q
 Carnaliū voluptatū detestatio iij. r
 Castitatis cōmendatio iij. r
 Clauis cordis est cogitatio ij. d iij. b
 Clerici qñtum obligent aiabus iij. r
 Cogitatio ē clauis cordis nrī ij. d iij. b
 Cogitationū cordis remedia iij. v
 Cogitationū noxiarū pulcra rmedia iij. y
 Concordandi septē modi v. l
 Cōcordia quō fiat p inqñitionē v. n
 Concordia quomodo fit per communes
 partium affectum v. o
 Cōfessor qñre datus ē penitenti ij. b
 Cōfessor sit medicus ij. m iij. p v. x
 Cōfessor qñlis sit circa penitētē iij. o v. d t
 Cōfessor sit cautus interrogandōibꝛ v. d
 Cōfessor sit mediator inter deum et pe
 nitentem v. l
 Cōfessor q gaudio suscipiat penitētē v. t
 Cōfessor nō sit tristis circa penitētē v. v
 Cōfessor nō sit crudel' erga penitētē v. x
 Cōfessor' pgratulatio circa penitētē v. c
 Confessio quantum fidelioꝛ tantum deo
 placibilioꝛ ij. p r
 Confessio integra quomodo extorquetur
 a penitente v. d
 Confessionis triplex vtilitas ij. i
 Confessionis necessitas ppter sex ij. l
 Confessionis vere iudicia iij. a

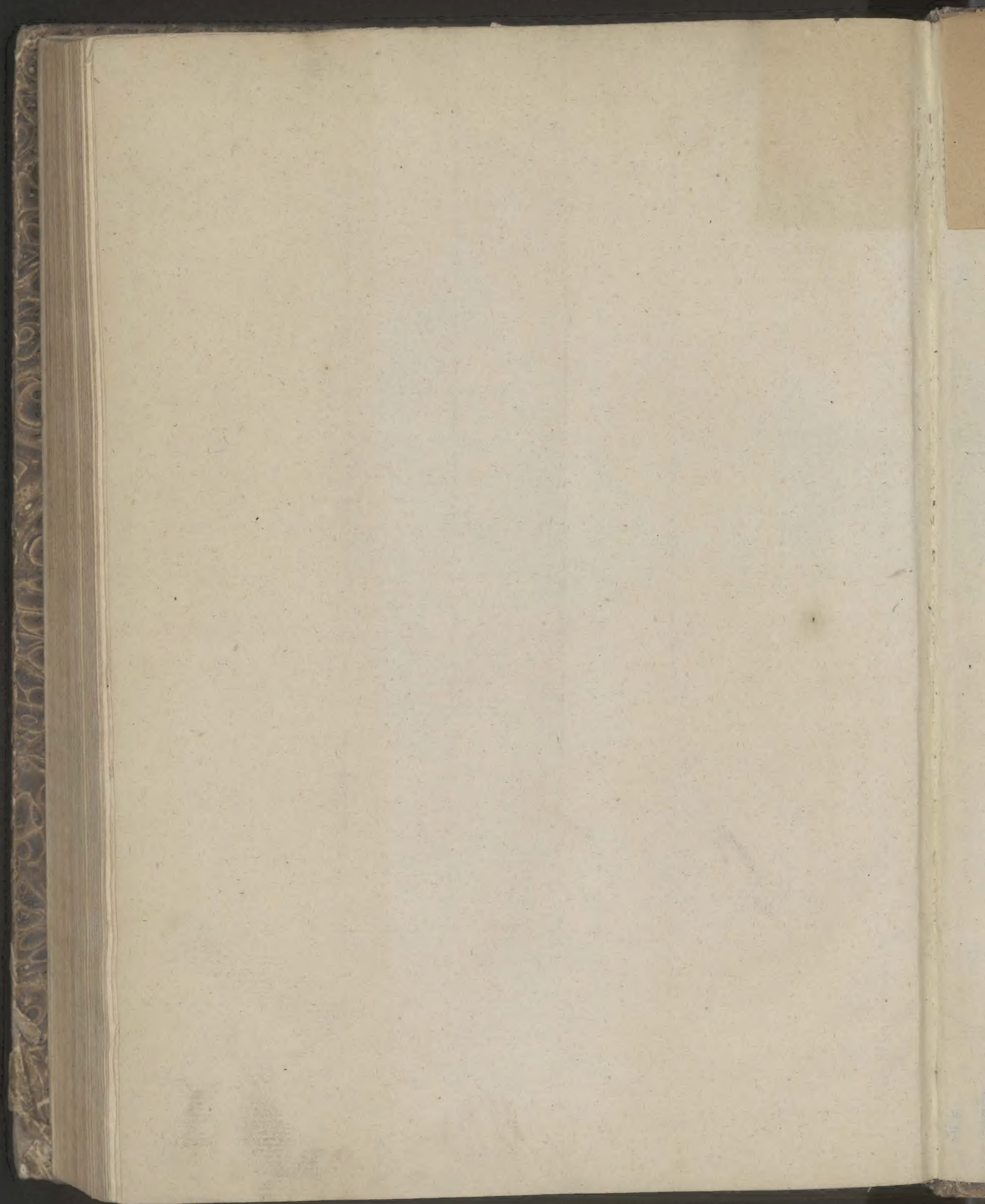
Confessionē solā a nobis dñgit deꝛ v. e
 Cōfiteus cām suā confessor' pmitat ij. n
 Confiteus sit p se pcurator testē zc. ij. o
 Cōfiteus si timeat recūdari corā pby. ij. y
 Cōfiteus qñō sit interrogādꝛ z docēdꝛ v. z
 Confitentis exhortatio a cōfessore v. d
 Confitentis examinatio iij. a
 Confitendi verecandia ē abijiciēda ij. r
 Cōpositio arbitraria qñō fiat v. m
 Cōputationē solā a nob exigit dō v. e
 Cōsuetudo an sit ncēaria l' voluntaria ij. b
 Contritio vera septem requirit v. p
 Cōuerti ad deū homo p se nō pōt i. z
 Cōuerti quomodo debemꝛ in toto corꝛ
 de ieiunio z fletu zc. iij. p
 Cordis ab hitaculo xpꝛ tria expellūt iij. x
 Cordis hostiarius sit timor z amor iij. c
 Corona spinea penitentis iij. g
 Crucifigēdus qñō sit nr' vetus hō iij. f
 Lux penitentū qualis iij. f
Are deo qñō nos debemꝛ v. r
 Debet hō se totū deo ppter sex ij. a g
 Debitoꝛ dimissio ē deo gta satisficō v. f
 Deo que debemus z quare ij. a g
 Deum tria expellūt a corde nrō iij. x
 Deus quid requirat ab hoīe v. o
 Dyabolus qñō perseqꝛ pctōrem ij. s
 Dieta optima penitēti obseruāda iij. z
 Detractores quā sint nobis vtilēs v. f
 Doloꝛe de malo lex dōꝛ naturalis i. n
Remotiaz cōmendatio z q potioꝛ v. g
Recies pctōꝛ quomodo velat iij. l
 Facientibꝛ qñ in se ē deus succurrit i. z
 Fidem perfectā pauci habent iij. m
 Fides pfecta veterē occidit hoīem iij. m
 Audere dō bono lex dōꝛ natural' i. n
 Gustus spiritualis iudicia iij. x
Homo se totū pbebet deo ppter sex ij. a
 Hō qd de se possit z in q dō viuat i. z
 Homo vetus qñō sit interficiēdꝛ iij. d n
 Homo vetus qñō debellatur v. p
 Homo vetus a charitate occiditur v. q
 Homo nouꝛ viuificat pfecta fide iij. m
 Homo nouus qñō sit resouēdus v. y
 Hoīs spūalis certa iudicia p totū iij. p
 Hostiarū cordis sint timor z amor iij. c
Infirmitas vctōis quanta iij. c
 Innotētia fuāda ē ex lege naturali i. m
 Iniuria maxima ē q in deū cōmutat i. o
 Inuriatores quā sint nobis vtilēs v. f
 Inroqñtiones caute fiāt in cōfessioē v. d
 Iudex suūpꝛus est homo i. l
 Iudex suūpꝛus qua lege sit homo i. l

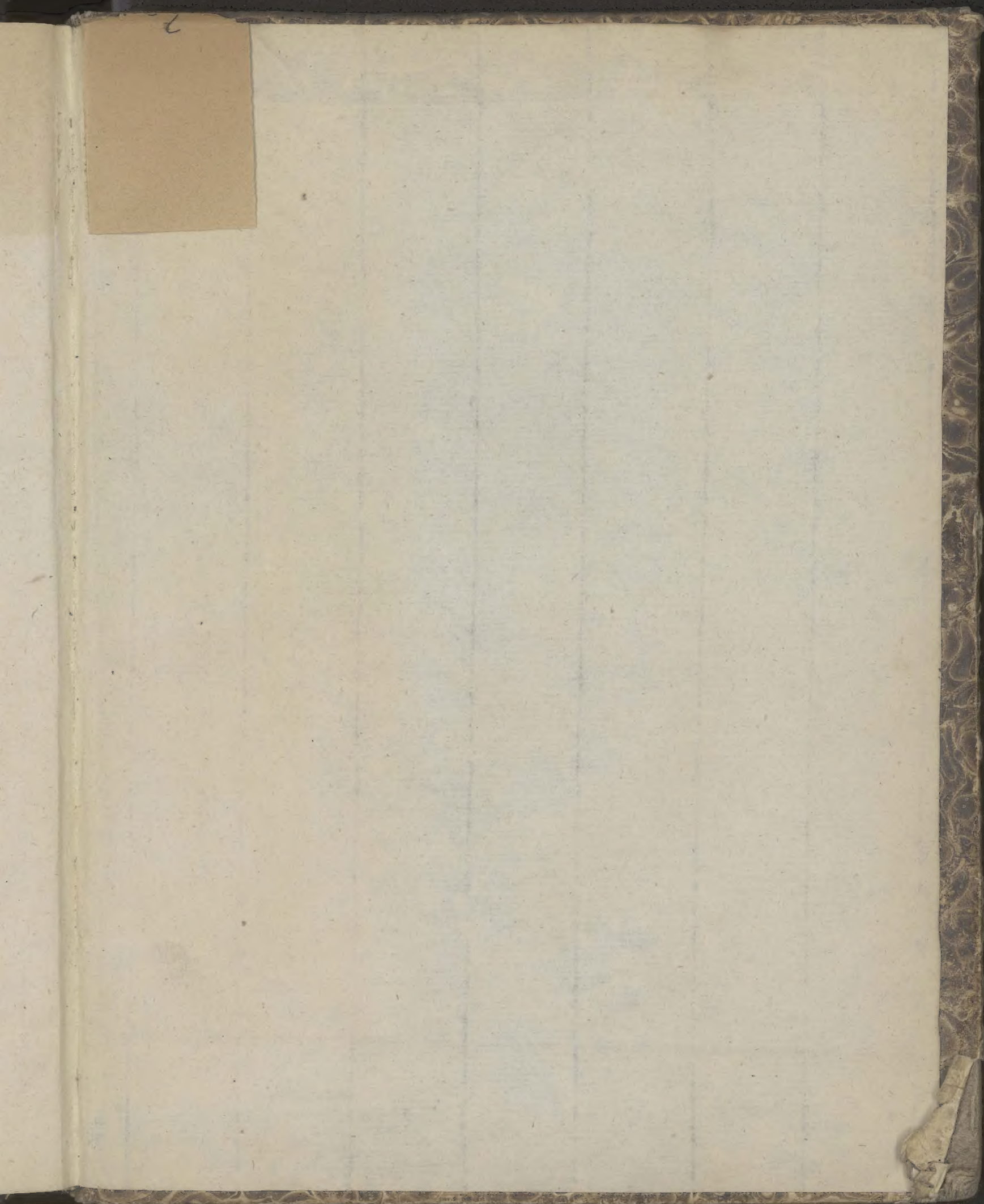
Judex suipius homo seipm absolvere non potest. j. r
 Judicare seipm qua auctoritate potest z debet homo. j. l
 Judicare nobiscu nostris legibus vt vult deus. j. l
 Judicij seips executor quo fit ho. j. q
 Judicij pnie no pt os reprobare. j. s
 Judicij nobiscu subire par e de. j. l
 Judicij extremu qua fit tremedu. iij. t
 Jurisdictoz limitatu suipm bz ho. j. p
Anica qli vulnerari dz penites. iij. i
 Ledere aliu lex phibet naturalis. j. m
 Lege qua si ho iudex suipius. j. l
 Lex naturalis docet gaudere de bono z tritari de malo. j. n
 Liberum arbitriu hois pbatur. j. f
 Luxuriavrtice compatur. iij. g
 Luxurie detestatio. iij. r
Edicus penitētis sit pffesor. ij. m
 Militare deo quo debem. iij. s
 Miscōia dei qnta sit circa penitētes. j. v
 Mortis memoria qua fit vllis. iij. a
 Mortificatio veteri hois iij. n. d. v. p q
 muneribus qliter placat deus. v. s
Atura nō potest de se in ea q sunt su-
 pia se. j. r
 Caded quo fit ver ho. iij. d. n. v. p q
 Occupari honeste semp debem. iij. c
 Opera nostra sunt volūtaria. j. g
 Opera psueta facim volūtaria. j. b
 Pro scōz multu valet penitētib. v. b
Acicādi discordes septē mōis. v. l
 Passiois xpi mēoria diabolū fugat. iij. s
 Passiois xpi memoria quomodo impi-
 mas memorie. iij. s
 Pastor ouis pdite sit confessor. v. i
 Pctōz p se cadere pōt sz n resurgere. j. y r
 Pctōz e dyaboli thesaurus. ij. q
 Peccator qualis sit. iij. c
 Peccator qua sit infirmus. j. c
 Peccator quattuor aufert deo. iij. q
 Pctā occulta quo sint emēdanda. ij. l
 Pctā quibus mōis debellant. v. p
 Pctōz damnū vñ ho cognoscit. j. y
 Pctōz varietatē quo dinoscit ho. ij. b
 Pnia vnde pfertur baptismo. j. a
 Penitentia vnde dicat. j. b d
 Penitentia vnde soluere queat. j. c
 Penitētia qre dz penalis tentio. j. d
 Pnie commēdatio z ditiones. j. e
 Pnie iudiciū os nō pt reprobare. j. s
 Penitentie vere signa. iij. a
 Pniaz pfecta agere qre n sufficiat. j. c

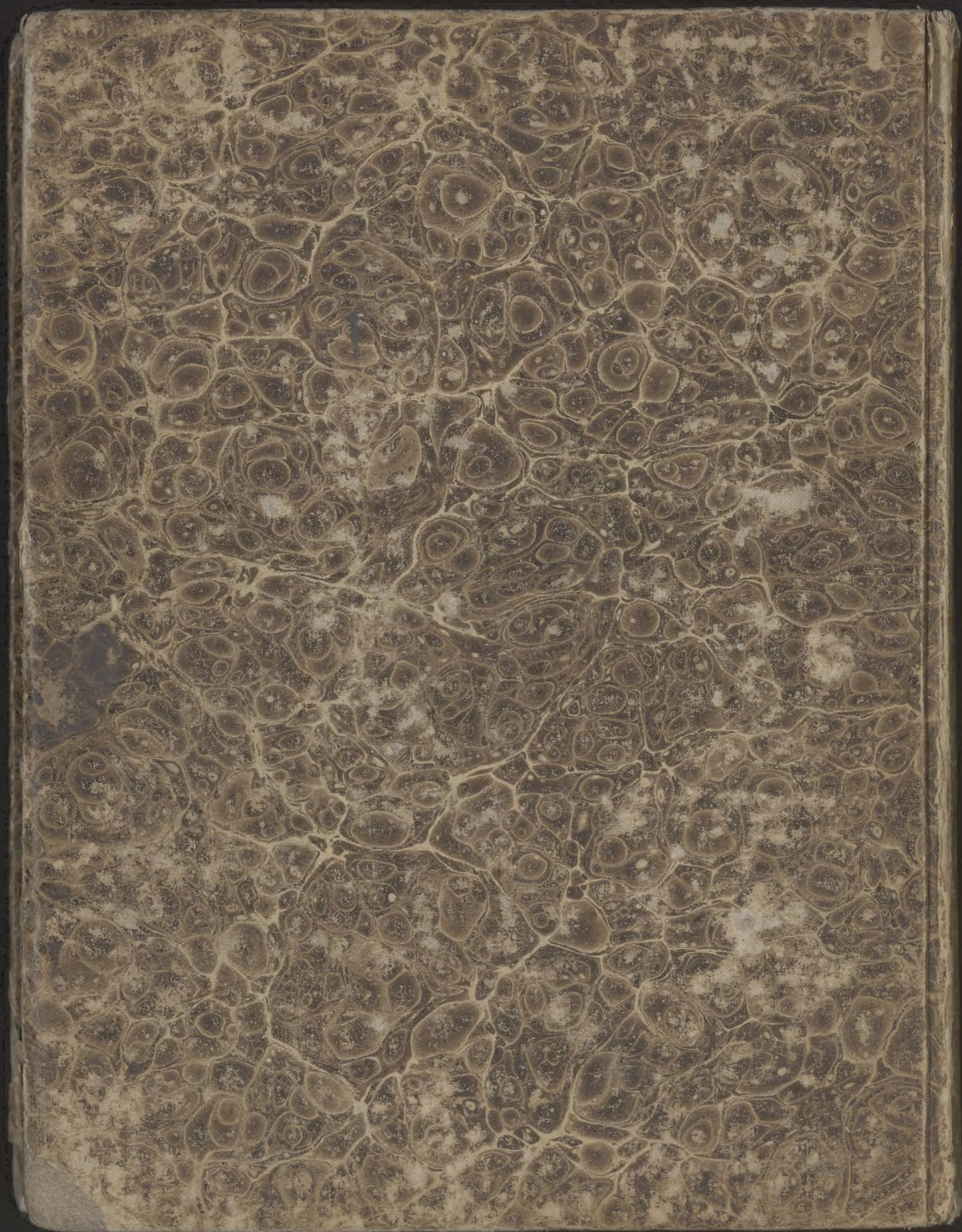
Penitentiu cur qualis. iij. f
 Penitēs iudiciū suū alteri pmittat. ij. n
 Penitens confitendi postponat verecun-
 diam. ij. r r
 Penitēs a deo suscipit scilicet pdig. ij. c
 Penitēs qntum lenificat deū. ij. v
 Penitēs a qli liberat morte carcere. ij. s
 Penitēs fugiat recidiuatiōz. iij. f
 Penitēs vnde se sentiet alleviati. iij. r
 Penitēs quo capis illudle ligat. iij. l
 Penitēs qlem obseruabit dietā. iij. s
 Penitens quo gaudio sit suscipiendus a
 confessore. v. i
 Penitēs in grāz assignat actiōz. vj. b
 Penitētis medicus sit sacerdos. ij. m
 Penitētis corona spinea qlis est. iij. g
 Penitentis potus qualis. iij. b
 Penitētis facies quo velatur. iij. l
 Penitētis volūtas a solo deo est. vj. a
 Penitēti pgaudet tota celesti curia. iij. b
 Penitētem qntum deus exaltat. j. v
 Penitētem non oportet pmittēre sed pro-
 ponere emendationē. iij. p
 Persecutores bonoz sē arma dyabli. ij. f
 Puls penitētis quo sit pssiderad. iij. q
Quietum cor solū deus inhabitat. iij. i
 Quietem cordis que impediāt. iij. v
Actionē reddere deo qualiter z vn-
 de oporeat. v. b c
 Rationē deo reddere qualiter conat dy-
 abolus impedire. v. a
 Recidiuatio valde est fugiēda. iij. f
 Requirit quid deus ab homine. v. r
 Restituatur quo peccator deo. iij. a m
 Restituere que debet penitēs deo. iij. q
 Reuertī qliter z qre dēm ad xps. iij. l
 Rex vñ sit ho z quo ledat sumū regē. ij. c
Sacerdotes qui xpm impugnant z eos
 rum tonsura. ij. e
 Sanitas spūalis vnde ppendit. iij. p
 Satisfcō vñ z quo sit deo exhibēda. iij. q
 Satisfcō deo grā ē iniuriar dimissio. v. f
 Spūalis hois vera iudicia p totū. iij. p
 Sudor penitētis quo ē pssiderad. iij. p
 Superbia qualis sit pcella. iij. i
 Erectidia cōfiteādi quo vincitur. ij. r
 Visus spūalis vnde pbat sanar. iij. s
 Vita preterita pctōz consideret. iij. g
 Vocat nos qliter christ a pctis. iij. l
 Voluptati carnaliū detestatio. iij. x
 Volūtaria sē opa nra sz ē psueta. j. g b
 Felicitate finit.

BIBLIOTHECA
UNIVERSITATIS
CAMBRIGIENSIS

WILHELMUS

de Sacramento